II-International Symposium on Literature, Culture and Language

In collaboration with Van Yüzüncü Yıl University (Van YYU) Department of English Language and Literature and Institute of Economic Development and Social Research (İKSAD)

-ANKARA-

June 9-10, 2023

Symposium Book

EDITORS

Prof. Dr. Bülent Cerciş Tantıranır

Dr. Ömer Aytaç Aykaç

ISBN: 978-625-367-161-7

II - INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON LITERATURE, CULTURE AND LANGUAGE

June 9-10, 2023

Ankara TÜRKİYE

EDITORS

Prof. Dr. Bülent Cerciş Tantıranır

Dr. Ömer Aytaç Aykaç

All rights of this book belong to

IKSAD Publishing House Authors are responsible both ethically and jurisdically

IKSAD Publications - 2023©

Issued: 30.06.2023

ISBN - 978-625-367-161-7

SYMPOSIUM ID

SYMPOSIUM TITLE

II - INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON LITERATURE, CULTURE AND LANGUAGE

DATE AND PLACE

June 9-10, 2023

Ankara TURKİYE

ORGANIZATION

IKSAD INSTITUTE

Van Yüzüncü Yıl University (Department of English Language and Literature)

EDITORS

Prof. Dr. Bülent Cerciş Tantıranır

Dr. Ömer Aytaç Aykaç

PARTICIPANTS COUNTRY (16 countries)

TURKİYE, AZERBAIJAN, PAKISTAN, INDIA, MALAYSIA, ROMANIA, ALBANIA, INDONESIA, MEXICO, IRANIAN, KINGDOM OF SAUDI ARABIA, KOSOVO, USA, NIGERIA, BENIN, ALGERIA

Total Accepted Article: 82

Total Rejected Papers: 23

Accepted Article (Türkiye): 39

Accepted Article (Other Countries): 43

ISBN - 978-625-367-161-7

SYMPOSIUM PRESIDENT

Prof. Dr. Bülent Cercis TANRITANIR
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

SYMPOSIUM SECRETARY

Assist. Prof. Dr. Ömer Aytaç AYKAÇ
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

ORGANIZING COMMITTEE

Prof. Dr. Bülent Cercis TANRITANIR
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

Assoc. Prof. Dr. Aydın GÖRMEZ
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

Assoc. Prof. Dr. M. Metin BARLIK
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

Assoc. Prof. Dr. Gülşen TORUSDAĞ
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

Assoc. Prof. Dr. Gönül SAMEDOVA
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

Assist. Prof. Dr. Ömer Aytaç AYKAÇ
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

Assist. Prof. Dr. Leyla ADIGÜZEL
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

Assist. Prof. Dr. Zeki EDİS
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

Assist. Prof. Dr. Mehmet Şirin DEMİR
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

Lect. Cihan YETKİN
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

Res. Assist. Nevzat AĞÇAKAYA
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

Res. Assist. Merve Betül GÖRMEZ
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

SCIENTIFIC AND ADVISORY BOARD

Prof. Dr. Bülent Cercis TANRITANIR
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

Prof. Dr. Mehmet TAKKAÇ
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

Prof. Dr. Mukadder ERKAN
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

Prof. Dr. Gencer ERKILIÇ
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

Prof. Dr. İsmail ÖĞRETİR
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

Prof. Dr. Mustafa Zeki ÇIRAKLI
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

Prof. Dr. Hasan Boynukara
Tekirdağ Namık Kemal University Türkiye

Assoc. Prof. Nino Kitoshvili
Student at Ilia State University Georgia

Assoc. Prof. Naseem Akhter
Shaheed Benazir Bhutto Women University Pakistan

Pérez Gamón Carolina Margarita
Humanistic Institute Corrientes, Argentina

Dra. Tatiana Marisel Pizarro
Universidad Nacional de San Juan, Argentina

Assoc. Prof. Dr. M. Metin BARLIK
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

Assoc. Prof. Dr. Aydın GÖRMEZ
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

Assoc. Prof. Dr. Gülşen TORUSDAĞ
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

Assoc. Prof. Dr. Süleyman KASAP
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

Assoc. Prof. Dr. Emrullah ŞEKER
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

Assoc. Prof. Dr. Faruk KALAY
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

Assoc. Prof. Dr. Fırat YILDIZ
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

Dr. Ghanshyam Barman
Uka Tarsadia University, India

Dr. Elsadig Hussein Fadlalla Ali
King Khalid University, Kingdom of Saudi Arabia

PhD. Rozana BELA
University of Tirana Albania

Dr. Zafer GÜLSAR
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

Assist. Prof. Dr. Leyla ADIGÜZEL
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

Assist. Prof. Dr. Zeki EDİS
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

Assist. Prof. Dr. Mehmet Şirin DEMİR
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

Assist. Prof. Dr. Deniz ARAS
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

Assist. Prof. Dr. Bülent ALAN
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

Assist. Prof. Dr. Ömer Aytaç AYKAÇ
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

Lect. Dr. Esra Ünsal OCAK
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

Lect. Cihat ÖZTAY
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

Lect. Murat ALKAN
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

Lect. Mehmet ASLAN
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

Lect. Ela Ocak YELTEKİN
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

Lect. Deniz Bingöl SARĞIN
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

Lect. ÖZCAN AKŞAK
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

Res. Assist. Dr. Nevzat AĞÇAKAYA
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

Res. Assist. Merve Betül GÖRMEZ
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

PHOTO GALLERY

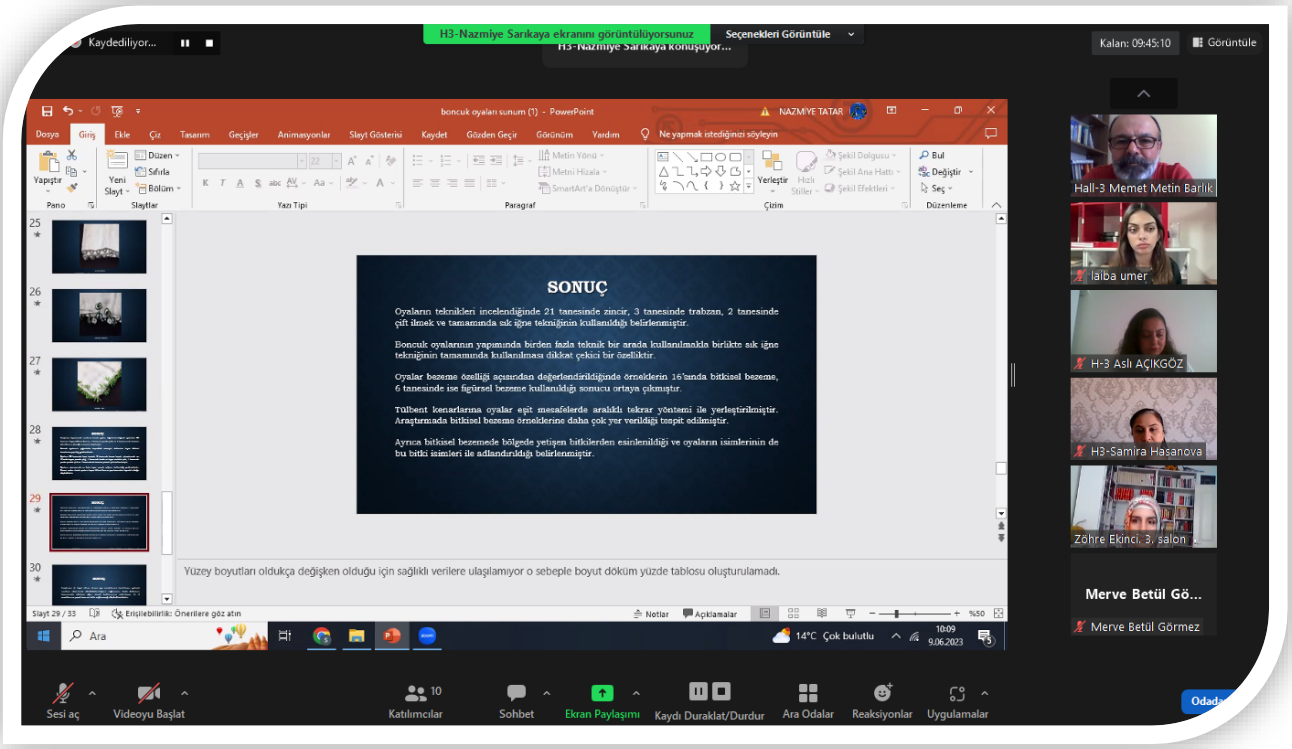

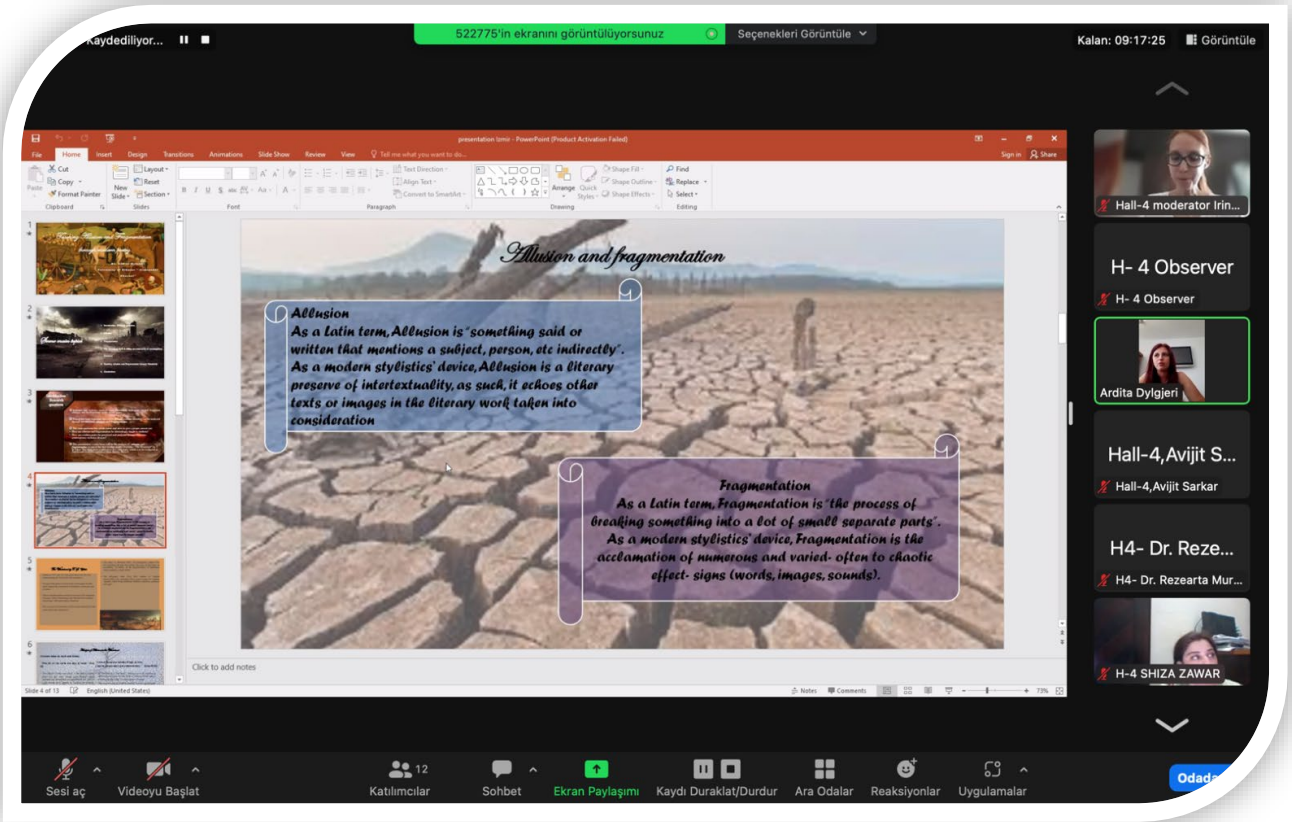

PHOTO GALLERY

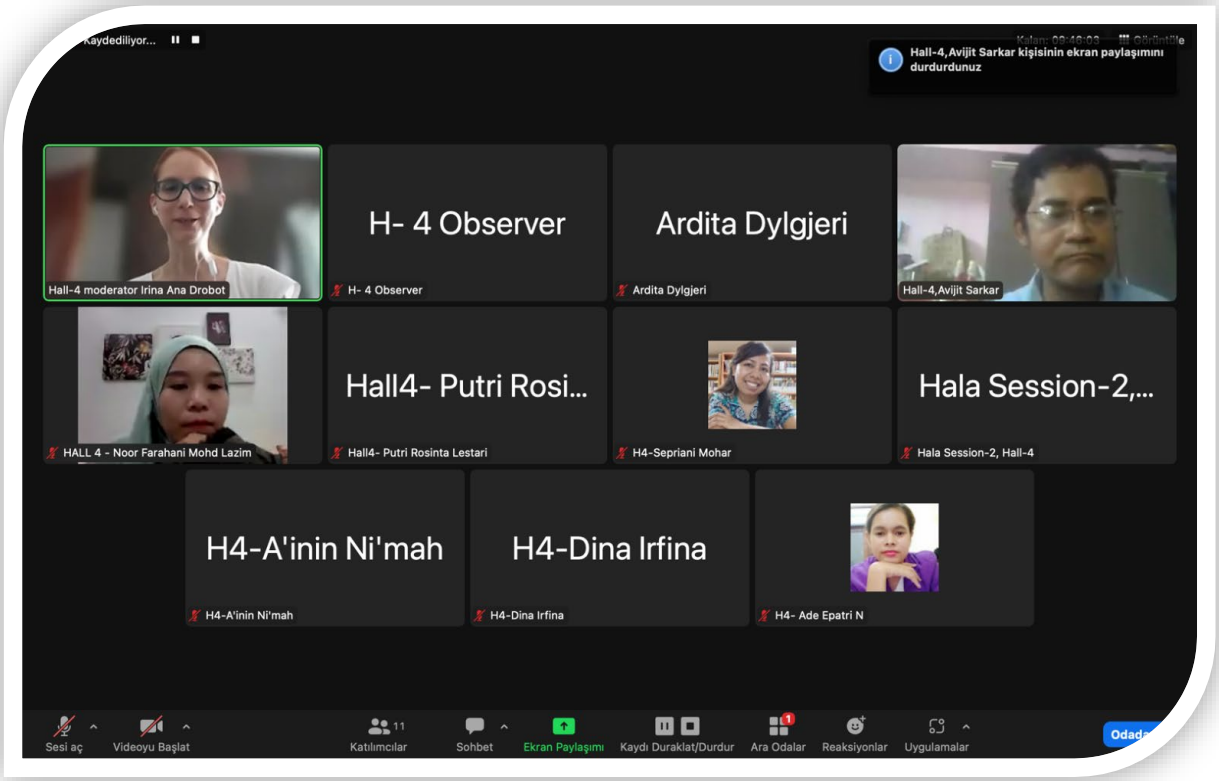

PHOTO GALLERY

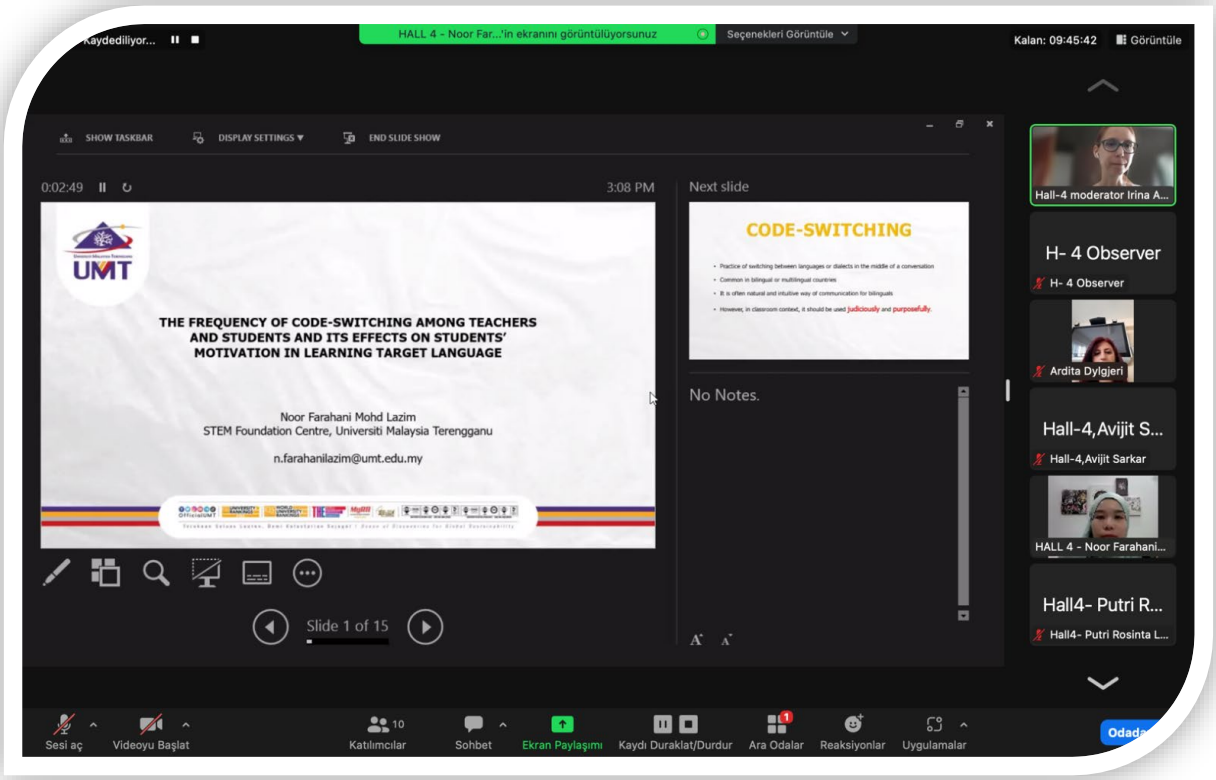

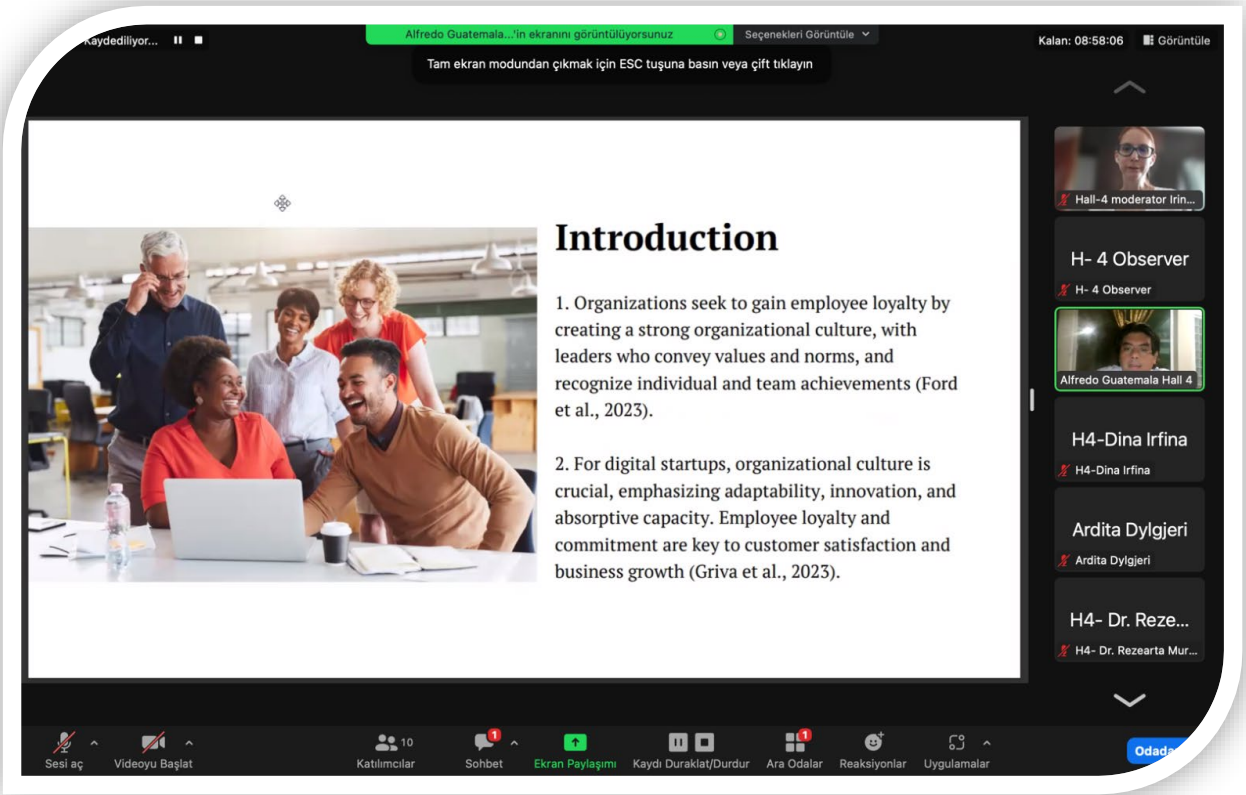

PHOTO GALLERY

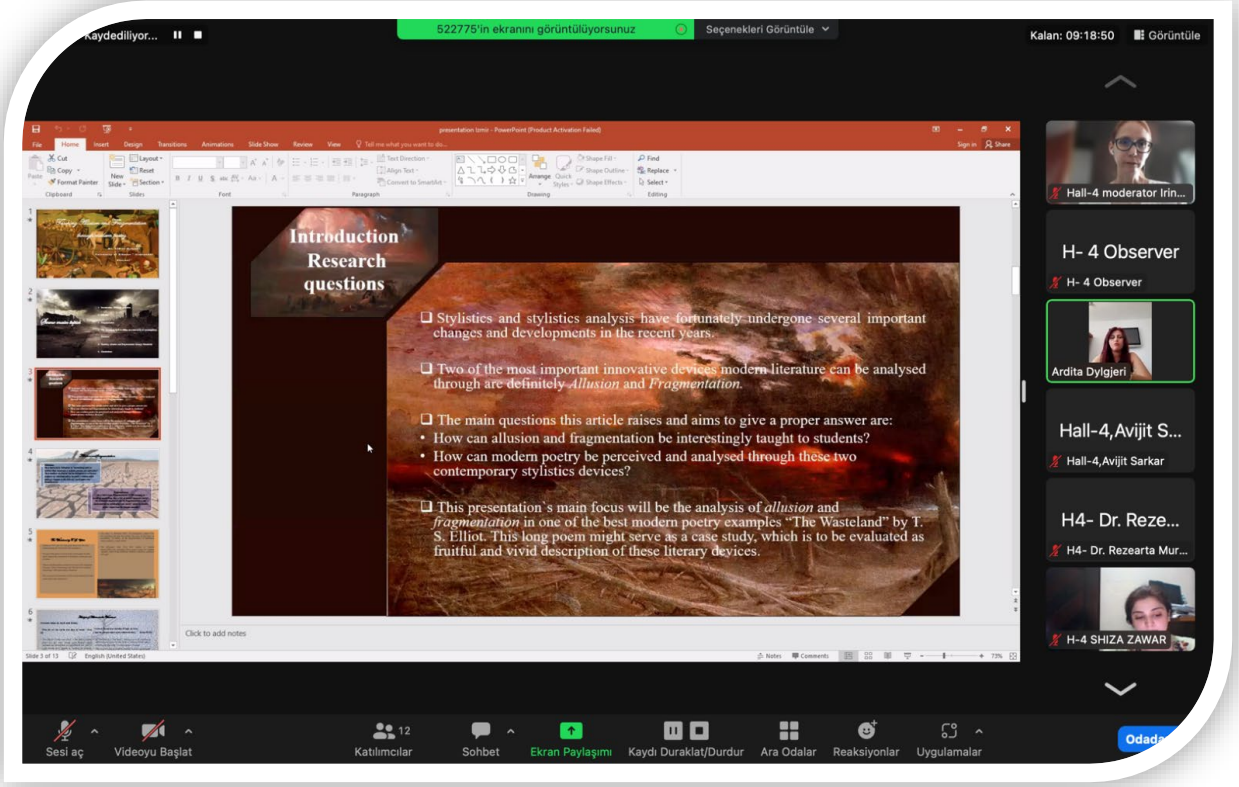

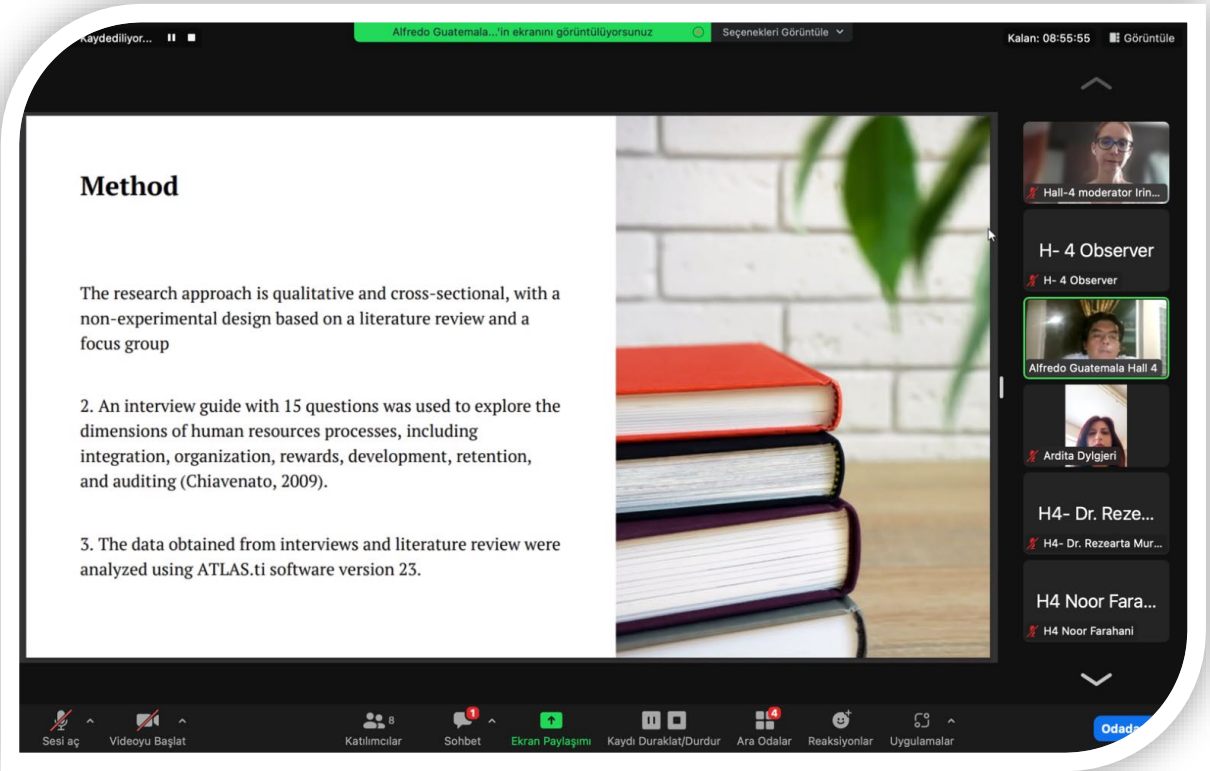

PHOTO GALLERY

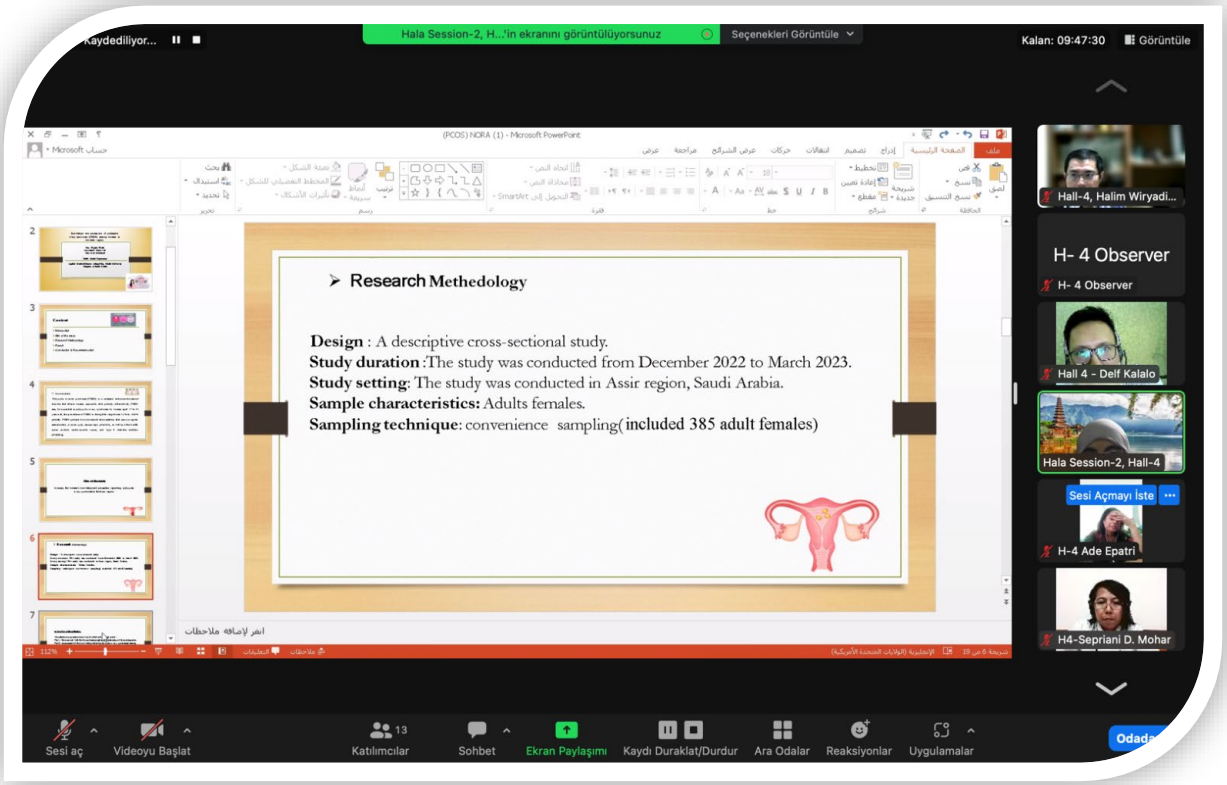

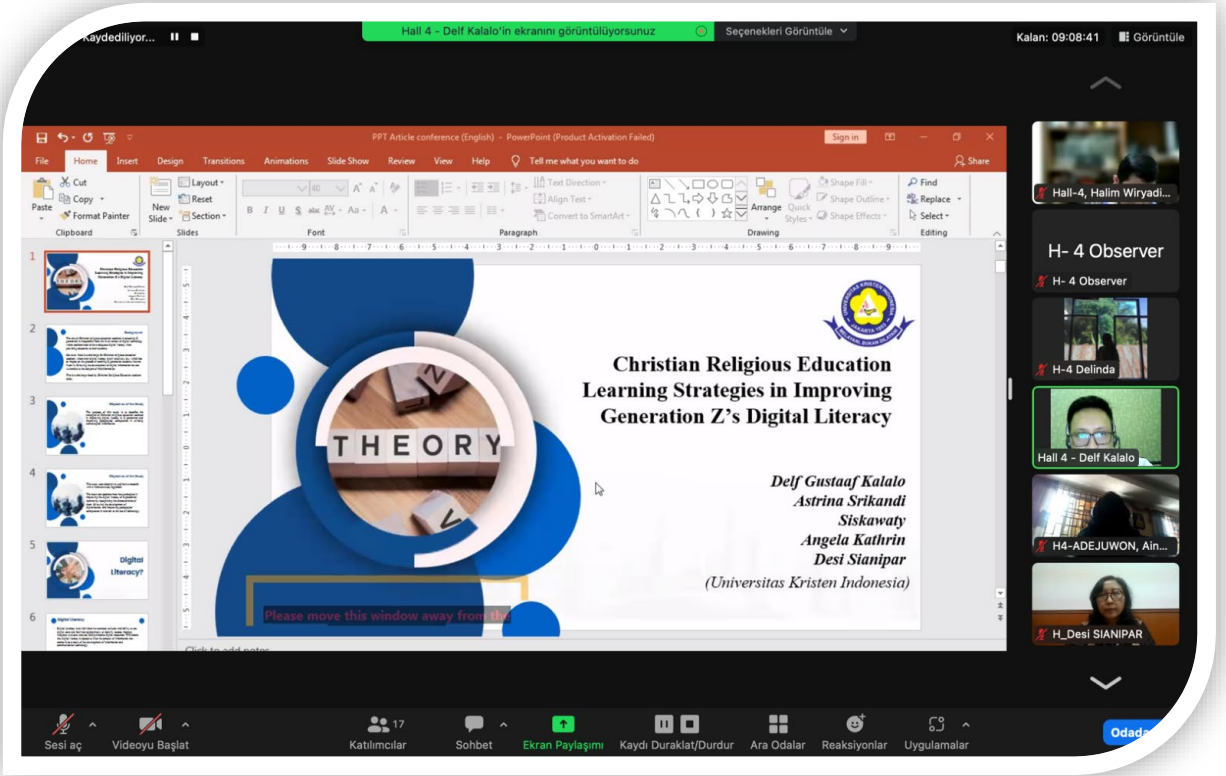

PHOTO GALLERY

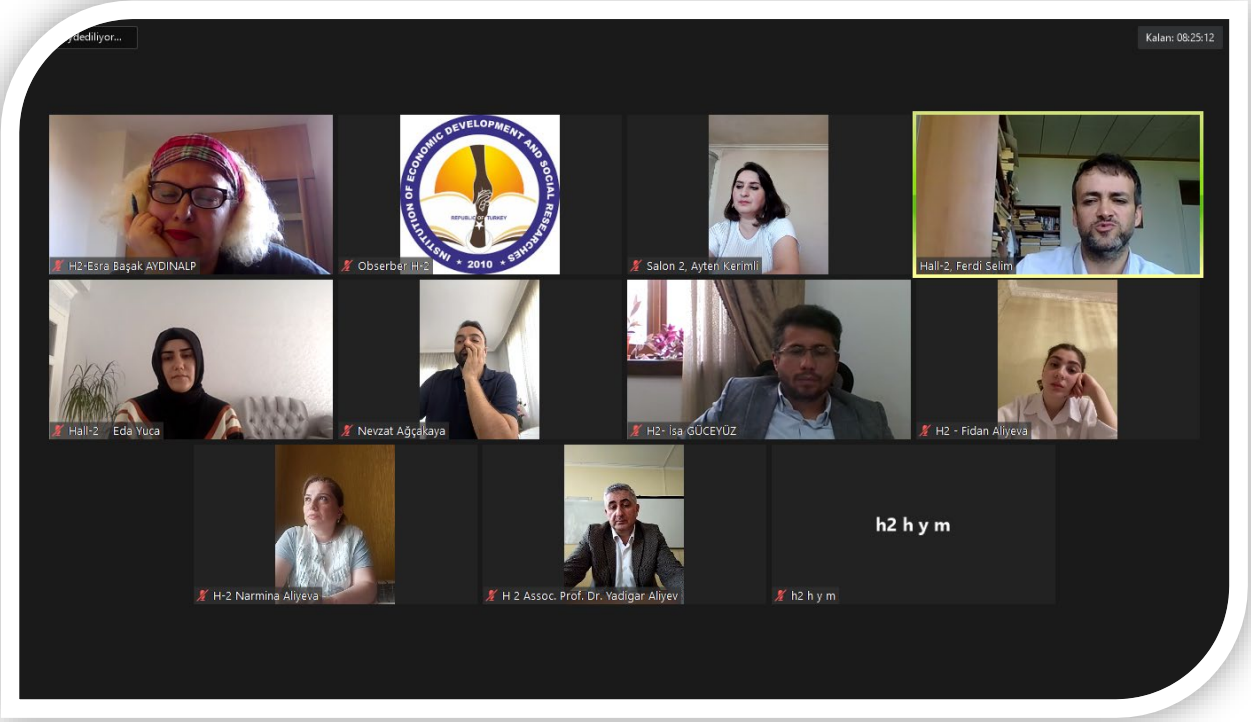

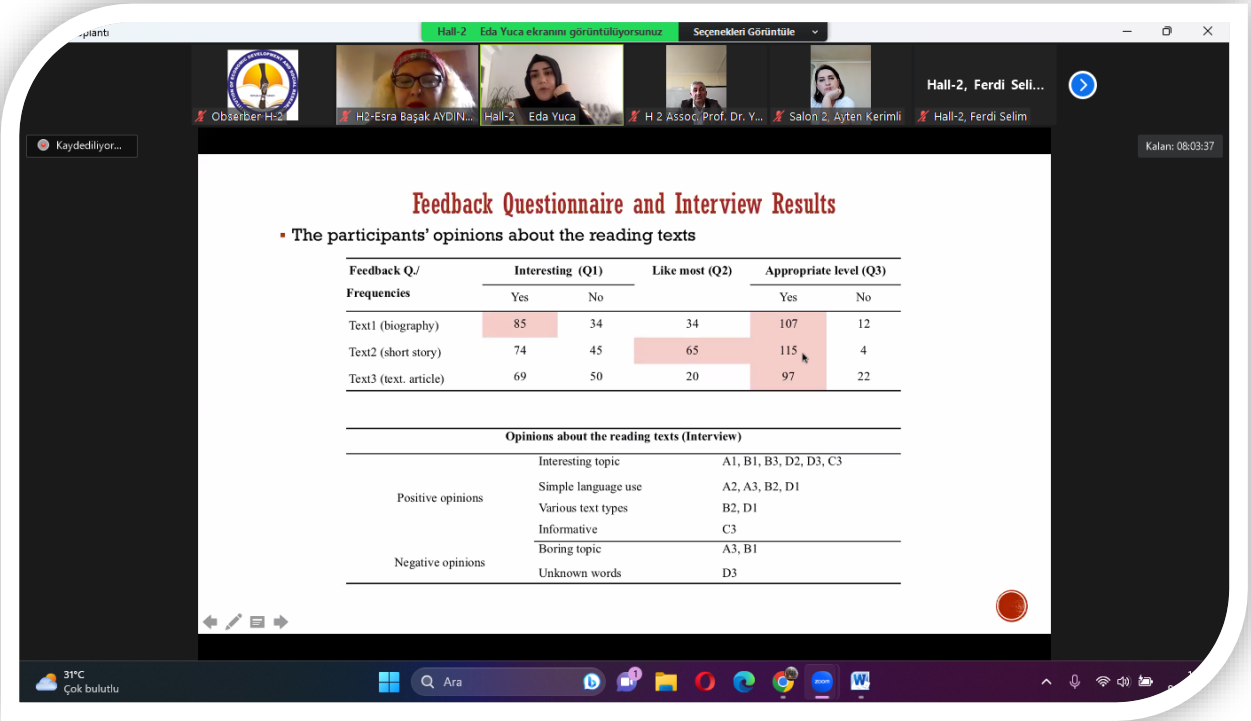

PHOTO GALLERY

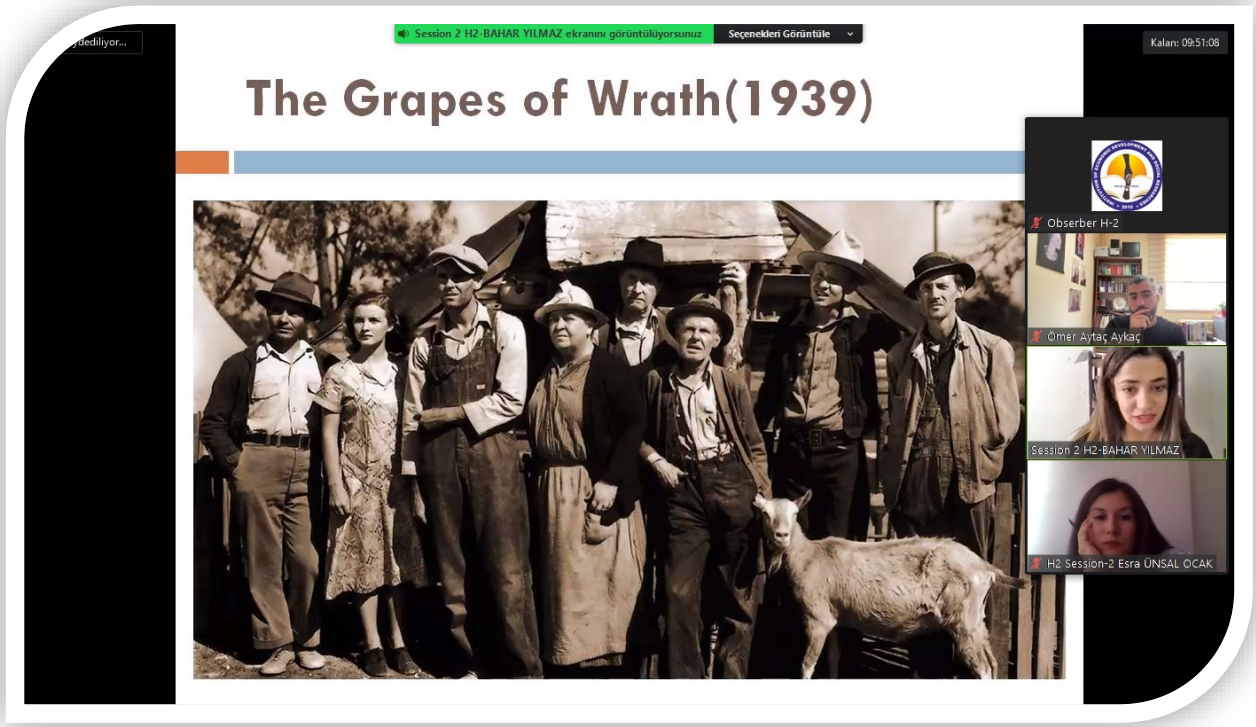

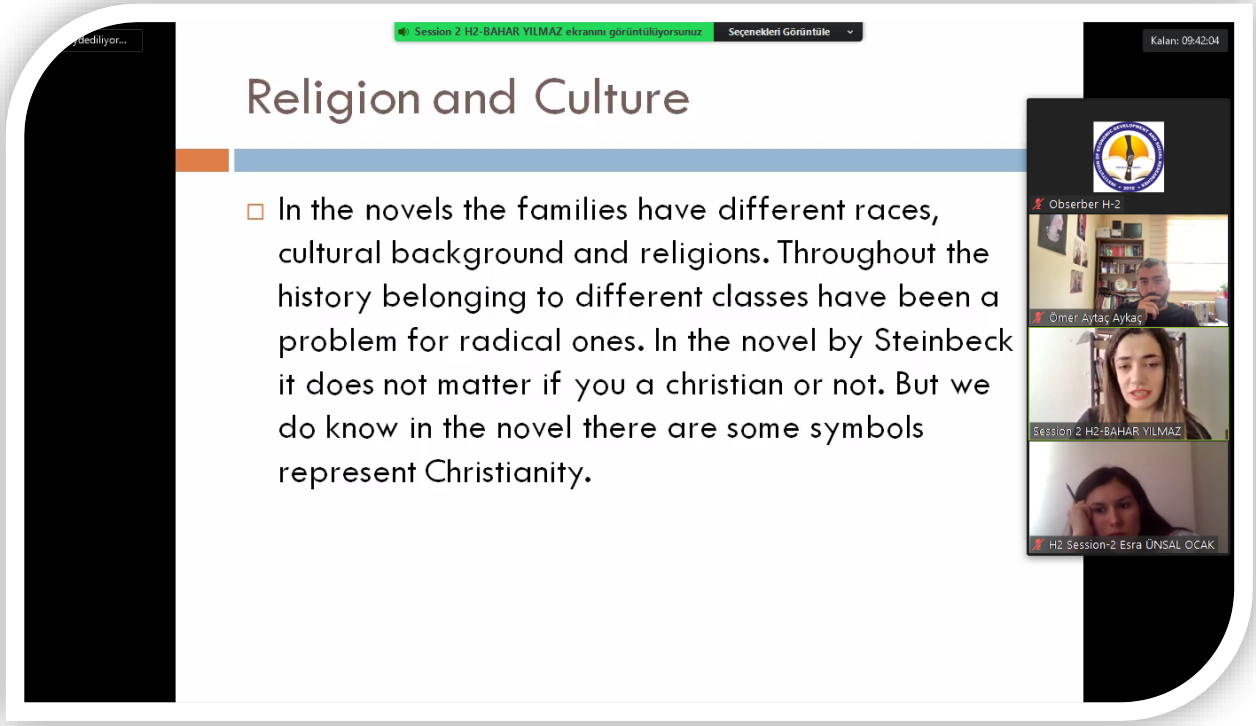

PHOTO GALLERY

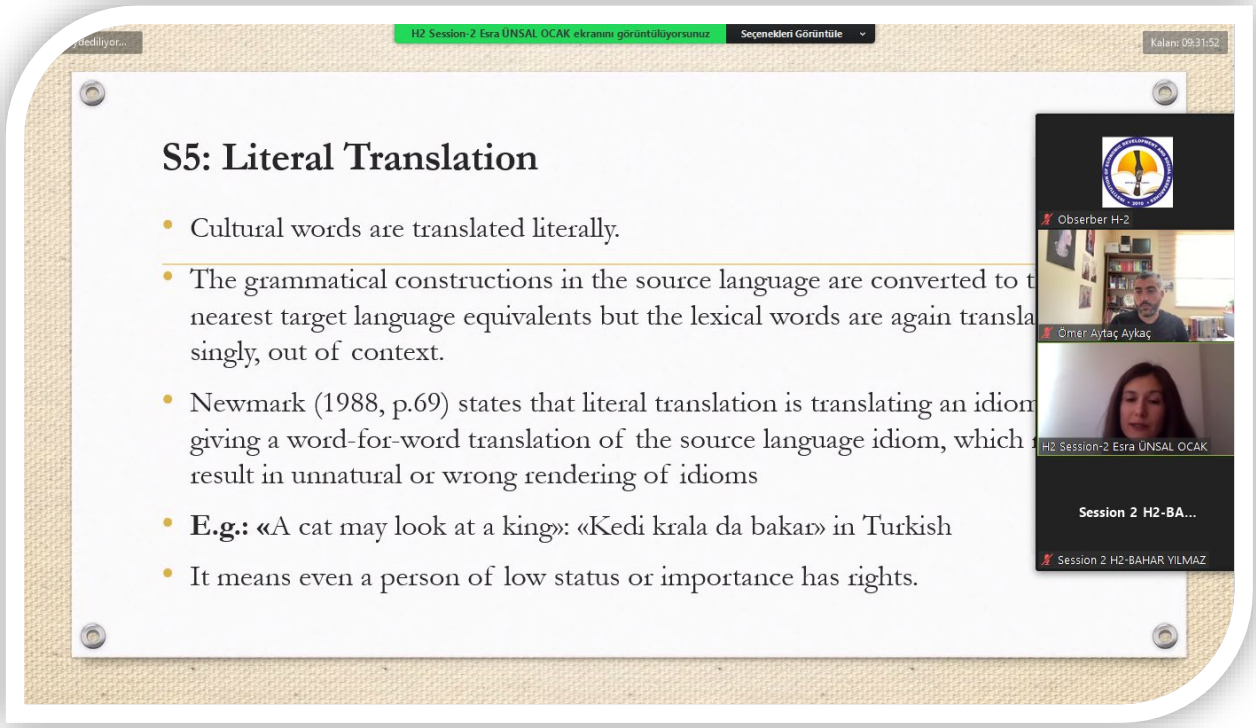

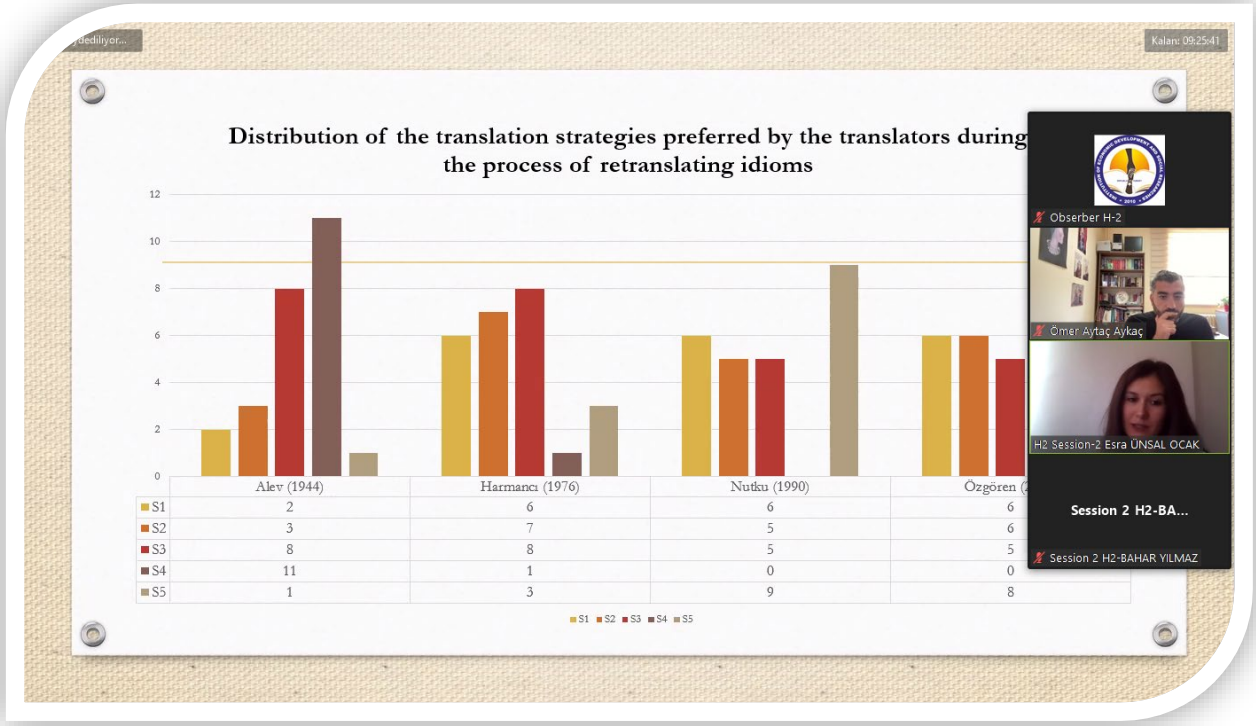

II-International Symposium on Literature, Culture and Language

In collaboration with Van Yüzüncü Yıl University (Van YYU) Department of English Language and Literature and Institute of Economic Development and Social Research (İKSAD)

-ANKARA-

June 9-10, 2023

Symposium Program

IMPORTANT

- To be able to make a meeting online, login via **https://zoom.us/join** site, enter ID instead of "Meeting ID or Personal link Name'' and solidify the session.
- The presentation will have **15 minutes** (including questions and answers).
- The Zoom application is free and no need to create an account.
- The Zoom application can be used without registration.
- The application works on tablets, phones and PCs.
- Speakers must be connected to the session **15 minutes before** the presentation time.
- All congress participants can connect live and listen to all sessions.
- During the session, your camera should be turned on at least %70 of session period
- Moderator is responsible for the presentation and scientific discussion (question-answer) section of the session.

TECHNICAL INFORMATION

- Make sure your computer has a microphone and is working.
- You should be able to use screen sharing feature in Zoom.
- Attendance certificates will be sent to you as pdf at the end of the congress.
- Moderator is responsible for the presentation and scientific discussion (question-answer) section of the session.

Before you login to Zoom, indicate hall number and your surname (Hall-1, İsmail BAKAN)

ÖNEMLİ

- Kongremizde Yazım Kurallarına uygun gönderilmiş ve bilim kurulundan geçen bildiriler için online (video konferans sistemi üzerinden) sunum imkanı sağlanmıştır.
- Online sunum yapabilmek için **https://zoom.us/join** sitesi üzerinden giriş yaparak "Meeting ID or Personal Link Name" yerine ID numarasını girerek oturuma katılabilirsiniz.
- Sunumlar için **15 dakika** (soru ve cevaplar dahil) süre ayrılmıştır.
- Zoom uygulaması ücretsizdir ve hesap oluşturmaya gerek yoktur.
- Zoom uygulaması kaydolmadan kullanılabilir.
- Uygulama tablet, telefon ve PC'lerde çalışmaktadır.
- Sunum yapacakların sunum saatinden **15 dk önce** oturuma bağlanmış olmaları gerekmektedir.
- Tüm katılımcılar oturumlara online katılıp dinleyebilir.
- Oturumdaki sunumlardan ve bilimsel tartışmalardan (soru-cevap) oturum başkanları sorumludur.
- Sunumlar için **15 dakika** (soru ve cevaplar dahil) süre ayrılmıştır.

TEKNİK BİLGİLER

- Bilgisayarınızda çalışır durumda mikrofon bulunmalıdır.
- Zoom'da ekran paylaşma özelliği kullanılabilmelidir.
- Katılım belgeleri kongre sonunda tarafınıza pdf olarak gönderilecektir.
- Kongre programında yer ve saat değişikliği gibi talepler dikkate alınmayacaktır.

Zoom'a girişte sırayla salon numarasını ve soyadınızı yazınız (Salon-1, İsmail BAKAN)

- Opening Ceremony -

Date: 09.06.2023
Time: 09^{10}-10^{00}

Prof. Dr. Bülent Cercis TANRITANIR
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye
PRESIDENT OF SYMPOSIUM

Assoc. Prof. Dr. Aydın GÖRMEZ
Van Yüzüncü Yıl University Türkiye
"WOMAN AND MADNESS IN ANCIENT GREEK CULTURE: MEDEA AS A REPRESENTATIVE"
KEYNOTE SPEAKER

09.06.2023 / Session-1, Hall-1

Ankara Local Time: 10:00–12:00

Zoom ID: 827 3169 7889 Passcode: 020202

HEAD OF SESSION: Assist. Prof. Dr. Ercan Kaçmaz

AUTHORS	AFFILIATION	TOPIC TITLE
Esma BAKICIOĞLU	*Kırıkkale University TÜRKİYE*	INDIVIDUAL'S DRAM AND ITS REASONS AT BİZ İNSANLAR, TIRPAN, PUSLU KITALAR ATLASI NOVELS
Assist. Prof. Dr. Sabri BALTA	*Van Yüzüncü Yıl University TÜRKİYE*	BALLADS OF GOETHE AND SCHILLER ON THE AXIS AT THE CONCEPT OF BALLAD
Assist. Prof. Dr. Sabri BALTA	*Van Yüzüncü Yıl University TÜRKİYE*	HEINRICH VON KLEIST AS A NOVEL AND DRAMA MASTER
Prof. Dr. Bülent Cercis TANRITANIR Özlem ALTUN	*Van Yüzüncü Yıl University TÜRKİYE*	AN ALLEGORY OF AMERICAN IMPERIALISM: 'US AND OTHERS' IN THE WEIGHT OF HEAVEN BY THRITY UMRIGAR
Dr. Veysel ELKATMIŞ Assist. Prof. Dr. Faruk KAYMAN	*Ministry of Education TÜRKİYE* *Hakkari University TÜRKİYE*	A PROBLEM BASED CHILDREN'S LITERATURE BOOK: THE CHILD LOOKING FOR HIS LIONS
Şevval TUFAN	*Hacettepe University TÜRKİYE*	ECOLOGICAL CONSCIOUSNESS IN TURKISH AND NATIVE AMERICAN LITERATURE: A COMPARATIVE ANALYSIS OF BUKET UZUNER'S UYUMSUZ DEFNE KAMAN'IN MACERALARI AND LINDA HOGAN'S PEOPLE OF THE WHALE
Beyzanur ŞAKRAK	*Van Yüzüncü Yıl University TÜRKİYE*	THE TRANSFORMATIONS: IDENTITY AND SELF DISCOVERY IN CHARLES FRAZIER'S COLD MOUNTAIN
Assist. Prof. Dr. Ercan Kaçmaz	*Nevşehir Hacı Bektaş Veli University TÜRKİYE*	RALPH WALDO EMERSON'S INFLUENCE ON SELF-AWARENESS

09.06.2023 / Session-1, Hall-2

Ankara Local Time: 10:00–12:00

Zoom ID: 827 3169 7889 Passcode: 020202

HEAD OF SESSION: Assoc. Prof. Dr. Esra Başak AYDINALP

AUTHORS	AFFILIATION	TOPIC TITLE
Assist. Prof. Dr. İsa GÜCEYÜZ	*Ankara Social Sciences University TÜRKİYE*	BACKGROUND OF SEKKĀKĪ'S TRIPLE CLASSIFICATION OF BALAGHA (RHETORIC)
Assoc. Prof. Dr. Esra Başak AYDINALP	*Erzincan Binali Yıldırım University TÜRKİYE*	JULIA KRISTEVA'S CONCEPT OF SPEAKING SUBJECT AND REVOLUTION IN LANGUAGE
Assoc. Prof. Dr. Yadigar Veli oğlu Aliyev	*Ganja State University AZERBAIJAN*	MAIN FEATURES OF IDIOMS IN AZERBAIJAN AND TURKISH LANGUAGES
Narmina Muzaffar kızı Aliyeva	*Ganja State University AZERBAIJAN*	THE QUESTION OF TRANSLATING COMPUTER TERMS INTO AZERBAIJANI
Fidan Yadigar kızı Aliyeva	*Azerbaijan University of Languages AZERBAIJAN*	LINGUISTIC FEATURES OF ICT LEXICON IN MODERN ENGLISH
Ayten Tahir kızı Kerimli	*Ganja State University AZERBAIJAN*	SIDE EFFECTS OF WORDS TRANSFERRED FROM TURKISH TO AZERBAIJAN LANGUAGE
Assist. Prof. Dr. Ferdi Selim	*Sivas Cumhuriyet University TÜRKİYE*	THE WITTGENSTEINIAN VIEW OF LANGUAGE GAMES AS THE POSSIBILITY OF CREATING A NEW LANGUAGE
Assist. Prof. Dr. Eda YUCA	*Muş Alparslan University TÜRKİYE*	THE VIEWS OF LANGUAGE LEARNERS ON THEIR EXPERIENCES OF READING TEXTS IN A FOREIGN LANGUAGE SUPPORTED BY GLOSSING
Res. Assist. Dr. Nevzat AĞÇAKAYA	*Van Yüzüncü Yıl University TÜRKİYE*	I HAVE THE DEED OF THAT CHURCH' YEDİ KİLİSE OF VAN AND SETTLEMENT POLICIES

09.06.2023 / Session-1, Hall-3

Ankara Local Time: 10:00–12:00

Zoom ID: 827 3169 7889 Passcode: 020202

HEAD OF SESSION: Assoc. Prof. Dr. Memet Metin Barlık

AUTHORS	AFFILIATION	TOPIC TITLE
Nazmiye SARIKAYA Assoc. Prof. Dr. Selda GÜZEL	*Selçuk University TÜRKİYE*	BEAD LACES OF MERSIN PROVINCE
Laiba Umer Kazafi Ayşe Betul Toplu	*Istanbul Aydin University TÜRKİYE*	EFFECTS OF TEACHERS' CLASSROOM MANAGEMENT SKILLS ON THE STUDENTS' ACADEMIC PERFORMANCE
Prof. Dr. Bülent Cercis TANRITANIR Selin CEYLAN	*Van Yüzüncü Yıl University TÜRKİYE*	CULTURAL IDENTITY IN AMERICAN INDIAN STORIES BY ZITKALA-SA
Aslı AÇIKGÖZ Assoc. Prof. Dr. Nuran BAŞOĞLU	*Zonguldak Bülent Ecevit University TÜRKİYE*	A STUDY ON REWRITTEN FAIRY TALES IN POETRY FORM
Head. Teac.Samira Hasanova Assist. Prof. Ulviyya Nasirova Teac. Ismat Karimova	*Odlar Yurdu University AZERBAIJAN*	THE IMPORTANCE OF CORRECT TRANSLATION OF TERMINOLOGY
Lect. Özcan AKŞAK	*Van Yüzüncü Yıl University TÜRKİYE*	WILLIAM BLAKE'S CHIMNEY SWEEPERS: AGAINST INSTITUTIONS
Lect. Özcan AKŞAK	*Van Yüzüncü Yıl University TÜRKİYE*	JOHN DONNE: AGAINST TRADITIONAL POETRY
Assoc. Prof. Dr. Memet Metin Barlık	*Van Yüzüncü Yıl University TÜRKİYE*	A COMPERATIVE ANALYSIS OF AUDIENCE FACTOR IN ANATOLIAN ORAL TRADITION: A CASE STUDY OF ÂŞIK AND DENGBÊJ
Zöhre Ekinci	*Van Yüzüncü Yıl University TÜRKİYE*	ECONOMIC RELATIONS AND ENTREPRENEURIAL SPIRIT IN AHMET MİTHAT EFENDİ'S NOVEL MÜŞAHEDAT

09.06.2023 / Session-1, Hall-4

Ankara Local Time: 10:00–12:00

Zoom ID: 827 3169 7889 Passcode: 020202

HEAD OF SESSION: Dr. Irina-Ana DROBOT

AUTHORS	AFFILIATION	TOPIC TITLE
Avijit Sarkar Dr.Tania Sur Roy	*Assam Don Bosco University INDIA*	AN EXPERIMENTAL RESEARCH ON GAMIFICATION AS A METHOD OF TEACHING-LEARNING TECHNIQUE
Noor Farahani Mohd Lazim	*Universiti Malaysia Terengganu MALAYSIA*	THE FREQUENCY OF CODE-SWITCHING AMONG TEACHERS AND STUDENTS AND ITS EFFECTS ON STUDENTS' MOTIVATION IN LEARNING TARGET LANGUAGE
Muhammad Fadhli Bin Mufti	*SMK Layang-Layang, Kluang, Johor, MALAYSIA*	KAMISHIBAI: A WINDOW INTO STORY WRITING
Irina-Ana DROBOT	*Technical University of Civil Engineering Bucharest ROMANIA*	REASONS FOR THE POPULARITY OF OWLS ON SOCIAL MEDIA AND IN FASHION ITEMS
Ph.D. Rezearta Murati	*The University of Shkodra ALBANIA*	AN OVERVIEW OF THE SEMANTIC VALUE OF TURKISH LOANWORDS IN THE ALBANIAN LANGUAGE
Dr. Ardita Dylgjeri	*University of Elbasan "Aleksandër Xhuvani" ALBANIA*	TEACHING ALLUSION AND FRAGMENTATION THROUGH MODERN POETRY
A'inin Ni'mah Dina Irfina Aprilita Wijiasri Muhammad Sultan Mubarok	*State Islamic University K.H Abdurrahman Wahid Pekalongan INDONESIA*	INCREASE IN PRICES OF STAPLES IN THE MONTH OF RAMADAN IN THE PERSPECTIVE OF ISLAMIC ECONOMIC PHILOSOPHY
Alfredo Guatemala Mariano Nancy Estela Arias Rodríguez Norma Aguilar Morales	*Universidad Juárez Autónoma de Tabasco MEXICO*	ORGANIZATIONAL CULTURE: KEY DRIVERS OF A SUCCESSFUL HUMAN RESOURCES STRATEGY IN SALES

09.06.2023 / Session-1, Hall-5

Ankara Local Time: 10:00–12:00

Zoom ID: 827 3169 7889 Passcode: 020202

HEAD OF SESSION: Assoc. Prof. Dr. Ziba AGAEVA

AUTHORS	AFFILIATION	TOPIC TITLE
Assoc. Prof. Dr. Sedat BAHADIR Servet ÖZAKAN	*Artvin Çoruh University TÜRKİYE*	FOLK MEDICINE AND TREATMENT METHODS IN VAN
Assoc. Prof. Dr. Ziba AGAEVA	*Azerbaijan National Academy of Science AZERBAIJAN*	INTERACTION OF CIVILIZATIONS AND CULTURES IN THE CAUCASUS, SOCIO-CULTURAL UNIQUENESS OF AZERBAIJAN
Ferhat BUDAK	*Van Yüzüncü Yıl University TÜRKİYE*	COMPARATIVE ANALYSIS OF GENDER ROLES IN ELIF SHAFAK'S THREE DAUGHTERS OF EVE AND BERNARDINE EVARISTO'S GIRL, WOMAN, OTHER: A CROSS-CULTURAL APPROACH
Dr. Halil Fatih ALAGÖZ	*Ministry of Education TÜRKİYE*	METAPHORICAL APPEARANCES OF ROAD AND JOURNEY IN KEMAL VAROL'S NOVEL AŞIKLAR BAYRAMI
Lect. Dr. Berrin DEMİR Hanımnur MERCAN	*Kütahya Dumlupınar University TÜRKİYE*	UNVEILING THE ECO-HORROR ELEMENTS IN THE TURKISH TARGET TEXTS OF THE BLACK CAT BY EDGAR ALLAN POE
Prof. Dr. Bülent Cercis TANRITANIR Roger Alan TUNÇ	*Van Yüzüncü Yıl University TÜRKİYE*	THE STRUGGLE OF IDENTITY FORMATION BY CONSUMERISM IN THOMAS PYNCHON'S THE CRYING OF LOT 49 AND DON DELILLO'S WHITE NOISE
Volkan KEKLİK Prof. Dr. Bülent Cercis TANRITANIR	*Van Yüzüncü Yıl University TÜRKİYE*	THE INTERTEXTUAL WORLD OF TOOLE'S A CONFEDARACY OF DUNCES AND GÖKBAKAR'S RECEP IVEDIK
Sümeyye ÇİFTÇİ Prof. Dr. Bülent Cercis TANRITANIR	*Van Yüzüncü Yıl University TÜRKİYE*	BETRAYALS THROUGH POSITIVE EFFECTS IN THE LOWLAND BY JHUMPA LAHIRI

09.06.2023 / Session-2, Hall-1

Ankara Local Time: 12:30–14:30

Zoom ID: 827 3169 7889 Passcode: 020202

HEAD OF SESSION: Assoc. Prof. Dr. Gülşen Torusdağ

AUTHORS	AFFILIATION	TOPIC TITLE
Saniye Rukiye DERE	*Kırşehir Ahi Evran University TÜRKİYE*	A FOLKLORE STUDY, AN EXAMINATION ON THE VOCABULARY OF THESSALONIKI IMMIGRANTS REGISTERED TO THE POPULATION OF AKDAĞMADENİ DISTRICT OF YOZGAT PROVINCE
Assoc. Prof. Dr. Gülşen Torusdağ	*Van Yüzüncü Yıl University TÜRKİYE*	CRITICAL ANALYSIS OF THE ADVERTISING DISCOURSES
Irina KAZIMOVA	*Azerbaijan Medical University AZERBAIJAN*	ON THE TRANSLATION OF LITERARY WORKS IN THE "CAMBRIDGE INTRODUCTION TO RUSSIAN LITERATURE"
Aynur Hilal kızı Beşirova	*Ganja State University AZERBAIJAN*	COMMON FEATURES OF SUBORDINATING CONJUNCTIONS IN AZERBAIJANI AND ENGLISH LANGUAGES
Assist. Prof. Dr. Leyla ADIGÜZEL	*Van Yüzüncü Yıl University TÜRKİYE*	AN INTERTEXTUAL READING OF MATT HAIG'S THE DEAD FATHERS CLUB
Merve CAN	*İstanbul University TÜRKİYE*	EXAMINATION OF FAHRİ CELAL GÖKTULGA'S 'REVENGE' STORY IN TERMS OF IMPERATIVE MODALITY
Assist. Prof. Dr. Mustafa CANLI	*Karabük University TÜRKİYE*	DOROTHY WORDSWORTH AND THE GRASMERE JOURNAL: THEIR CONTRIBUTION TO ROMANTICISM AS A LITERARY MOVEMENT
Ramile Yusuf kızı Süleymanova	*Azerbaijan State Agrarian University AZERBAIJAN*	PRECIOUS PEARLS OF THE SHUSHA SCHOOL OF POETRY

09.06.2023 / Session-2, Hall-2

Ankara Local Time: 12:30–14:30

Zoom ID: 827 3169 7889 Passcode: 020202

HEAD OF SESSION: Assist. Prof. Dr. Ömer Aytaç Aykaç

AUTHORS	AFFILIATION	TOPIC TITLE
Prof. Dr. Bülent Cercis TANRITANIR Bahar YILMAZ	*Van Yüzüncü Yıl University TÜRKİYE*	IMMIGRATION IN THE WRATH OF GRAPES BY JOHN STEINBECK AND THE KITE RUNNER BY KHALED HOSSEINI
Assist. Prof. Dr. Ömer Aytaç Aykaç	*Van Yüzüncü Yıl University TÜRKİYE*	READING THE GRAPES OF WRATH IN THE CONTEXT OF NEW HISTORICISM
Lect. Dr. ESRA ÜNSAL OCAK Assist. Prof. Dr. YASEMİN AŞCI	*Van Yüzüncü Yıl University TÜRKİYE* *Zonguldak Bulent Ecevit University TÜRKİYE*	A STUDY ON RETRANSLATION OF IDIOMS WITHIN THE SCOPE OF MONA BAKER'S STRATEGIES: TURKISH TRANSLATIONS OF D. H. LAWRENCE'S NOVELLA THE VIRGIN AND THE GYPSY
Edanur ZENGİN Prof. Dr. Bülent Cercis TANRITANIR	*Van Yüzüncü Yıl University TÜRKİYE*	SOUTHERN GOTHIC LITERATURE: CONVERSION OF RELIGIOSITY IN PURSUIT OF REALITY ON WISE BLOOD BY FLANNERY O'CONNOR
Res. Assist. Merve Betül GÖRMEZ Assist. Prof. Dr. Ömer Aytaç Aykaç	*Van Yüzüncü Yıl University TÜRKİYE*	CAPITALISM IN KAZUO ISHIGURO'S NOCTURNES
Assist. Prof. Dr. Kevser ATEŞ	*Samsun University TÜRKİYE*	AN ECOCRITICAL READING OF MUINAR BY LATİFE TEKİN AND SURFACING BY MARGARET ATWOOD
Vasila Razimi	*Azerbaijan State Pedagogical University AZERBAIJAN*	LANGUAGE AND STYLE OF DASTANI-AHMED HARAMI'S POETRY

09.06.2023 / Session-2, Hall-3

Ankara Local Time: 12:30–14:30

Zoom ID: 827 3169 7889 Passcode: 020202

HEAD OF SESSION: Dr. Muhammad FAISAL

AUTHORS	AFFILIATION	TOPIC TITLE
Dr. Muhammad FAISAL	*Director (HRIMS), Ministry of Human Rights Commission, PAKISTAN*	BOLSTERING POLICING RULES IN ISLAMABAD, PAKISTAN
Dr. Naseem Akhter	*Shaheed Benazir Bhutto Women University PAKISTAN*	AN ANALYSIS OF THE MARRIAGE CEREMONIES IN PESHAWAR UNDER ISLAMIC CONTEXT
Dr. Naseem Akhter	*Shaheed Benazir Bhutto Women University PAKISTAN*	HONESTY AND INTEGRITY ARE THE MOST EFFICIENT WAYS TO MAINTAIN PEACE AND UNITY WITHIN THE COMMUNITY (FROM ISLAMIC PERSPECTIVE)
Dr.Nadeem Bhatti Dr.Faiz Muhammad Shaikh Shoukat Rafiue Awan	*Lahore Leads University PAKISTAN*	ANALYZING IMPACT OF OF CULTURAL VALUES ON PRODUCTION EFFICIENCY OF MANGO VALUE ADDITION AND ON EXPORT OPPORTUNITIES IN AUSTRALIA
Ramona Birau Mircea Laurentiu Simion Florescu Ion	*University Constantin Brancusi ROMANIA* *University of Craiova ROMANIA* *University of Craiova ROMANIA*	A THEORETICAL APPROACH REGARDING THE VOLATILITY OF STOCK MARKETS
Ramona Birau Robert Dorin Filip Ninulescu Petre Valeriu	*University Constantin Brancusi ROMANIA* *University of Craiova ROMANIA* *University of Craiova ROMANIA*	THE IMPACT OF RISK MANAGEMENT ON THE BUSINESS ENVIRONMENT DEVELOPMENT DUE TO COVID-19 PANDEMIC
Dr.C.Vijai Mr.M.Elayaraja	*Vel Tech Rangarajan Dr. Sagunthala R&D Institute of Science and Technology INDIA*	FINTECH ISSUES AND CHALLENGES IN INDIA

09.06.2023 / Session-2, Hall-4

Ankara Local Time: 12:30–14:30

Zoom ID: 827 3169 7889 Passcode: 020202

HEAD OF SESSION: Halim Wiryadinata

AUTHORS	AFFILIATION	TOPIC TITLE
Ali Farajzadeh	*Razi university IRANIAN*	ON QUASI-EQUILIBRIUM PROBLEM AND ITS APPLICATION
Prof. Wagida Wafik Hala Awad Ahmed NORA SEAD AL-SHAHRANI	*King Khalid University KINGDOM OF SAUDI ARABIA*	KNOWLEDGE AND PERCEPTION OF POLYCYSTIC OVARY SYNDROME (PCOS) AMONG ADULT WOMEN IN THE ASSIR REGION
Dr. Sc. Kastriote Vlahna Mr. Sc. Dafina Vlahna	*University of Pristina KOSOVO*	THE RELATIONSHIPS THAT FAMILY LAW STUDIES ACCORDING TO THE LAW IN KOSOVO
Dr. Sc. Kastriote Vlahna Phd. C. Argona Kuçi	*University of Pristina KOSOVO* *Cand. University USA*	REMOVAL OF PARENTAL RIGHTS ACCORDING TO LEGISLATION IN KOSOVO
Prof. Dr. Hajredin Kuçi Dr. Sc. Kastriote Vlahna	*University of Pristina KOSOVO*	FAMILY LAW, AS A CONSTITUTIONAL RIGHT IN KOSOVO
Sepriani D. MOHAR Rahel SIANTURI Ade Epatri NENOMATAUS Putri Rosinta LESTARI Desi SIANIPAR	*Universitas Kristen INDONESIA*	THE ROLE OF CHRISTIAN RELIGIOUS EDUCATION IN SHAPING THE CHARACTER OF CHRISTIAN TEENAGERS IN MARGINALIZED COMMUNITY
Delinda Elizabeth Aritonang Halim Wiryadinata	*Universitas Kristen INDONESIA*	THE IRON CAGE OF THE BATAKNESE CULTURE OF HULA-HULA IN THE HEART OF INDONESIA FAMILY
Delf Gustaaf KALALO Astrina SRIKANDI Siskawaty Angela KATHRIN Desi SIANIPAR	*Universitas Kristen INDONESIA*	CHRISTIAN RELIGIOUS EDUCATION LEARNING STRATEGIES IN IMPROVING GENERATION Z'S DIGITAL LITERACY
Adejuwon Aina Moyinoluwa	*Adekunle Ajasin University NIGERIA*	PRINCIPALS' MANAGERIAL STRATEGIES AND SECONDARY SCHOOL CLIMATE IN AKOKO NORTH EAST LOCAL GOVERNMENT AREA OF ONDO STATE.

09.06.2023 / Session-2, Hall-5

Ankara Local Time: 12:30–14:30

Zoom ID: 827 3169 7889 Passcode: 020202

HEAD OF SESSION: GABRIEL C. GHERASIM & Iosefina Blazsani-Batto Ph.D.

AUTHORS	AFFILIATION	TOPIC TITLE
M. Maria Sudarwani Bambang Erwin	*Universitas Kristen INDONESIA*	THE SURVIVABILITY OF HISTORICAL ETHNIC VILLAGE: THE MALAY VILLAGE OF SEMARANG, INDONESIA
Dr Asma Seemi Malik Dr Amjad Mahmood	*National college of business administration and economic PAKISTAN*	THE ECONOMIC IMPACT OF ARRANGED AND LOVE MARRIAGES ON FEMALE MARITAL QUALITY: A QUALITATIVE STUDY
AKINDE, Temiloluwa Mabel PhD.	*Adekunle Ajasin University NIGERIA*	AVAILABILITY AND UTILIZATION OF E-LEARNING TECHNOLOGIES FOR TEACHING AND LEARNING IN ADEKUNLE AJASIN UNIVERSITY, AKUNGBA AKOKO, ONDO STATE
GABRIEL C. GHERASIM	*Babeș-Bolyai University ROMANIA*	CONCEPTUALIZING HISTORY AND ITS METHODOLOGICAL UNDERPINNINGS
Coffi Martinien ZOUNHIN TOBOULA Evariste A. KOTTIN Sylvestre Dèkandé TCHAGNONHOU	*Université d'Abomey-Calavi BENIN*	VALUING THE EFFECTIVENESS OF THE LOCKSTEP TECHNIQUE FOR TEACHING VOCABULARY TO BEGINNER EFL LEARNERS: A CASE STUDY OF SELECTED SECONDARY SCHOOLS IN BENIN
Dr. Nawal Kadri	*University of Bejaia ALGERIA*	SELF-ASSESSMENT IN EFL CLASSROOMS: A CORNERSTONE OF CRITICAL THINKING
Iosefina Blazsani-Batto Ph.D.	*School of International Letters and Cultures, ASU, Tempe, Arizona, US/ Romanian Language Institute, Bucharest ROMANIA*	A RENASCENTIST ROMANIAN SCHOLAR: DIMITRIE CANTEMIR
Dr. Bhumika Sharma Mr. Jefrin Johny	*Sharda University INDIA*	RIGHT OF EMPLOYMENT OF WOMEN VIS-A-VIS MODERN TIMES : A STUDY OF TRENDS IN INDIA
Dr. Alireza Moghaddasi	*Faculty Member of Imamreza International University IRANIAN*	IMPACT OF SAMAN BANK E- BANKING SERVICES ON FINANCIAL PERFORMANCE; INVESTIGATING THE MEDIATING ROLE OF CUSTOMER EXPERIENCE AND ENGAGEMENT

CONTENTS

AUTHOR	TITLE	No
Aydın GÖRMEZ	WOMAN AND MADNESS IN ANCIENT GREEK CULTURE: MEDEA AS A REPRESENTATIVE	1
Esma BAKICIOĞLU	INDIVIDUAL'S DRAM AND ITS REASONS AT BIZ INSANLAR, TIRPAN, PUSLU KITALAR ATLASI NOVELS	2
Sabri BALTA	BALLADS OF GOETHE AND SCHILLER ON THE AXIS AT THE CONCEPT OF BALLAD	29
Sabri BALTA	HEINRICH VON KLEIST AS A NOVEL AND DRAMA MASTER	31
Bülent Cercis TANRITANIR Özlem ALTUN	AN ALLEGORY OF AMERICAN IMPERIALISM: "US AND OTHERS" IN THE WEIGHT OF HEAVEN BY THRITY UMRIGAR	33
Veysel ELKATMIŞ Faruk KAYMAN	A PROBLEM BASED CHILDREN'S LITERATURE BOOK: THE CHILD LOOKING FOR HIS LIONS	40
Şevval TUFAN	ECOLOGICAL CONSCIOUSNESS IN TURKISH AND NATIVE AMERICAN LITERATURE: A COMPARATIVE ANALYSIS OF BUKET UZUNER'S UYUMSUZ DEFNE KAMAN'IN MACERALARI AND LINDA HOGAN'S PEOPLE OF THE WHALE	42
Beyzanur Şakrak	THE TRANSFORMATIONS: IDENTITY AND SELF DISCOVERY IN CHARLES FRAZIER'S COLD MOUNTAIN	44
Ercan Kaçmaz	RALPH WALDO EMERSON'S INFLUENCE ON SELF-AWARENESS	54
İsa GÜCEYÜZ	BACKGROUND OF SEKKĀKĪ'S TRIPLE CLASSIFICATION OF BALAGHA (RHETORIC)	63
Esra Başak AYDINALP	JULIA KRISTEVA'S CONCEPT OF SPEAKING SUBJECT AND REVOLUTION IN LANGUAGE	65
Yadigar Veli oğlu Aliyev	MAIN FEATURES OF IDIOMS IN AZERBAIJAN AND TURKISH LANGUAGES	67
Narmina Muzaffar kızı Aliyeva	THE QUESTION OF TRANSLATING COMPUTER TERMS INTO AZERBAIJANI	73
Fidan Yadigar kızı Aliyeva	LINGUISTIC FEATURES OF ICT LEXICON IN MODERN ENGLISH	79
Ayten Tahir kızı Kerimli	SIDE EFFECTS OF WORDS TRANSFERRED FROM TURKISH TO AZERBAIJAN LANGUAGE	86
Ferdi SELİM	THE WITTGENSTEINIAN VIEW OF LANGUAGE GAMES AS THE POSSIBILITY OF CREATING A NEW LANGUAGE	93
Eda YUCA	THE VIEWS OF LANGUAGE LEARNERS ON THEIR EXPERIENCES OF READING TEXTS IN A FOREIGN LANGUAGE SUPPORTED BY GLOSSING	100
Nevzat AĞÇAKAYA	"I HAVE THE DEED OF THAT CHURCH": YEDİ KİLİSE OF VAN AND SETTLEMENT POLICIES	101
Nazmiye SARIKAYA Selda GÜZEL	BEAD LACES OF MERSIN PROVINCE	103
Laiba Umer Kazafi Ayşe Betul Toplu	EFFECTS OF TEACHERS' CLASSROOM MANAGEMENT SKILLS ON THE STUDENTS' ACADEMIC PERFORMANCE	104

Bülent Cercis TANRITANIR Selin CEYLAN	CULTURAL IDENTITY IN AMERICAN INDIAN STORIES BY ZITKALA-SA	105
Aslı AÇIKGÖZ Nuran BAŞOĞLU	A STUDY ON REWRITTEN FAIRY TALES IN POETRY FORM	107
Samira Hasanova Ulviyya Nasirova Ismat Karimova	THE IMPORTANCE OF CORRECT TRANSLATION OF TERMİNOLOGY	122
Özcan AKŞAK	WILLIAM BLAKE'S CHIMNEY SWEEPERS: AGAINST INSTITUTIONS	130
Özcan AKŞAK	JOHN DONNE: AGAINST TRADITIONAL POETRY	131
Memet Metin Barlık	A COMPERATIVE ANALYSIS OF AUDIENCE FACTOR IN ANATOLIAN ORAL TRADITION: A CASE STUDY OF ÂŞIK AND DENGBÊJ	132
Zöhre Ekinci	ECONOMIC RELATIONS AND ENTREPRENEURIAL SPIRIT IN AHMET MITHAT EFENDI'S NOVEL MUŞAHEDAT	133
Avijit Sarkar Tania Sur Roy	AN EXPERIMENTAL RESEARCH ON GAMIFICATION AS A METHOD OF TEACHING-LEARNING TECHNIQUE	135
Noor Farahani Mohd Lazim	THE FREQUENCY OF CODE-SWITCHING AMONG TEACHERS AND STUDENTS AND ITS EFFECTS ON STUDENTS' MOTIVATION IN LEARNING TARGET LANGUAGE	138
MUHAMMAD FADHLI BIN MUFTI	KAMISHIBAI : A WINDOW INTO STORY WRITING	139
Irina-Ana DROBOT	REASONS FOR THE POPULARITY OF OWLS ON SOCIAL MEDIA AND IN FASHION ITEMS	140
Rezearta Murati	AN OVERVIEW OF THE SEMANTIC VALUE OF TURKISH LOANWORDS IN THE ALBANIAN LANGUAGE	146
Ardita Dylgjeri	TEACHING ALLUSION AND FRAGMENTATION THROUGH MODERN POETRY	147
A'inin Ni'mah DINA IRFINA APRILITA WIJIASRI MUHAMMAD SULTAN MUBAROK	INCREASE IN PRICES OF STAPLES IN THE MONTH OF RAMADAN IN THE PERSPECTIVE OF ISLAMIC ECONOMIC PHILOSOPHY	158
Alfredo Guatemala Mariano Nancy Estela Arias Rodríguez Norma Aguilar Morales	ORGANIZATIONAL CULTURE: KEY DRIVERS OF A SUCCESSFUL HUMAN RESOURCES STRATEGY IN SALES	159
Sedat BAHADIR Servet ÖZAKAN	FOLK MEDICINE AND TREATMENT METHODS IN VAN	161
Ziba Bahadir kizi AGAEVA	INTERACTION OF CIVILIZATIONS AND CULTURES IN THE CAUCASUS, SOCIO-CULTURAL UNIQUENESS OF AZERBAIJAN	163
Ferhat BUDAK	COMPARATIVE ANALYSIS OF GENDER ROLES IN ELIF SHAFAK'S THREE DAUGHTERS OF EVE AND BERNARDINE EVARISTO'S GIRL, WOMAN, OTHER: A CROSS-CULTURAL APPROACH	171
Halil Fatih ALAGÖZ	METAPHORICAL APPEARANCES OF ROAD AND JOURNEY IN KEMAL VAROL'S NOVEL AŞIKLAR BAYRAMI	173

Berrin DEMİR Hanımnur MERCAN	VEILING THE ECO-HORROR ELEMENTS IN THE TURKISH TARGET TEXTS OF THE BLACK CAT BY EDGAR ALLAN POE	175
Bülent Cercis TANRITANIR Roger Alan TUNÇ	THE STRUGGLE OF IDENTITY FORMATION BY CONSUMERISM IN THOMAS PYNCHON'S THE CRYING OF LOT 49 AND DON DELILLO'S WHITE NOISE	176
Volkan KEKLİK Bülent Cercis TANRITANIR	THE INTERTEXTUAL WORLD OF TOOLE'S A CONFEDARACY OF DUNCES AND GÖKBAKAR'S RECEP IVEDIK	184
Sümeyye ÇİFTÇİ Bülent Cercis TANRITANIR	BETRAYALS THROUGH POSITIVE EFFECTS IN THE LOWLAND BY JHUMPA LAHIRI	192
Saniye Rukiye DERE	A FOLKLORE STUDY, AN EXAMINATION ON THE VOCABULARY OF THESSALONIKI IMMIGRANTS REGISTERED TO THE POPULATION OF AKDAĞMADENİ DISTRICT OF YOZGAT PROVINCE	193
Gülşen Torusdağ	CRITICAL ANALYSIS OF THE ADVERTISING DISCOURSES	205
Irina KAZIMOVA	ON THE TRANSLATION OF LITERARY WORKS IN THE "CAMBRIDGE INTRODUCTION TO RUSSIAN LITERATURE"	206
Aynur Hilal kızı Beşirova	COMMON FEATURES OF SUBORDINATING CONJUNCTIONS IN THE AZERBAIJANI AND ENGLISH LANGUAGES	215
Leyla ADIGÜZEL	AN INTERTEXTUAL READING OF MATT HAIG'S THE DEAD FATHERS CLUB	223
Merve CAN	EXAMINATION OF FAHRİ CELAL GÖKTULGA'S 'REVENGE' STORY IN TERMS OF IMPERATIVE MODALITY	231
Mustafa CANLI	DOROTHY WORDSWORTH AND THE GRASMERE JOURNAL: THEIR CONTRIBUTION TO ROMANTICISM AS A LITERARY MOVEMENT	239
Ramile Yusuf kızı Süleymanova	PRECIOUS PEARLS OF THE SHUSHA SCHOOL OF POETRY	245
Bülent Cercis TANRITANIR Bahar YILMAZ	IMMIGRATION IN THE GRAPES OF WRATH BY JOHN STEINBECK AND THE KITE RUNNER BY KHALED HOSSEINI	250
Ömer Aytaç Aykaç	READING THE GRAPES OF WRATH IN THE CONTEXT OF NEW HISTORICISM	257
ESRA ÜNSAL OCAK YASEMİN AŞCI	A STUDY ON RETRANSLATION OF IDIOMS WITHIN THE SCOPE OF MONA BAKER'S STRATEGIES: TURKISH TRANSLATIONS OF D. H. LAWRENCE'S NOVELLA THE VIRGIN AND THE GYPSY	259
Edanur ZENGİN Bülent Cercis TANRITANIR	SOUTHERN GOTHIC LITERATURE: CONVERSION OF RELIGIOSITY IN PURSUIT OF REALITY ON WISE BLOOD BY FLANNERY O'CONNOR	269
Merve Betül GÖRMEZ Ömer Aytaç AYKAÇ	CAPITALISM IN KAZUO ISHIGURO'S NOCTURNES	279
Kevser ATEŞ	AN ECOCRITICAL READING OF MUINAR BY LATIFE TEKIN AND SURFACING BY MARGARET ATWOOD	281
Vasila Razimi	LANGUAGE AND STYLE OF DASTANI-AHMED HARAMI'S POETR	282

Muhammad Faisal	BOLSTERING POLICING RULES IN ISLAMABAD, PAKISTAN A REVIEW BY DR FAISAL	284
Naseem Akhter	AN ANALYSIS OF THE MARRIAGE CEREMONIES IN PESHAWAR UNDER ISLAMIC CONTEXT	285
Naseem Akhter	HONESTY AND INTEGRITY ARE THE MOST EFFICIENT WAYS TO MAINTAIN PEACE AND UNITY WITHIN THE COMMUNITY (FROM ISLAMIC PERSPECTIVE)	286
Nadeem Bhatti Faiz Muhammad Shaikh Shoukat Rafiue Awan	ANALYZING IMPACT OF OF CULTURAL VALUES ON PRODUCTION EFFICIENCY OF MANGO VALUE ADDITION AND ON EXPORT OPPORTUNITIES IN AUSTRALIA	287
Ramona Birau Mircea Laurentiu Simion Florescu Ion	A THEORETICAL APPROACH REGARDING THE VOLATILITY OF STOCK MARKET	288
Ramona Birau Robert Dorin Filip Ninulescu Petre Valeriu	THE IMPACT OF RISK MANAGEMENT ON THE BUSINESS ENVIRONMENT DEVELOPMENT DUE TO COVID-19 PANDEMIC	289
C.Vijai M.Elayaraja	FINTECH ISSUES AND CHALLENGES IN INDIA	290
Wagida Wafik HalaAwad Ahmed NORA SEAD AL-SHAHRANI	KNOWLEDGE AND PERCEPTION OF POLYCYSTIC OVARY SYNDROME (PCOS) AMONG ADULT WOMEN IN THE ASSIR REGION	302
Kastriote Vlahna Dafina Vlahna	THE RELATIONSHIPS THAT FAMILY LAW STUDIES ACCORDING TO THE LAW IN KOSOVO	320
Kastriote Vlahna C. Argona Kuçi	REMOVAL OF PARENTAL RIGHTS ACCORDING TO LEGISLATION IN KOSOVO	321
Hajredin Kuçi Kastriote Vlahna	FAMILY LAW, AS A CONSTITUTIONAL RIGHT IN KOSOVO	322
Sepriani D. MOHAR Rahel SIANTURI Ade Epatri NENOMATAUS Putri Rosinta LESTARI Desi SIANIPAR	THE ROLE OF CHRISTIAN RELIGIOUS EDUCATION IN SHAPING THE CHARACTER OF CHRISTIAN TEENAGERS IN MARGINALIZED COMMUNITY	323
Delinda Elizabeth Aritonang Halim Wiryadinata	THE IRON CAGE OF THE BATAKNESE CULTURE OF HULA-HULA IN THE HEART OF INDONESIAN FAMILY	324
Delf Gustaaf KALALO Astrina SRIKANDI Siskawaty Angela KATHRIN Desi SIANIPAR	CHRISTIAN RELIGIOUS EDUCATION TEACHER'S STRATEGY IN IMPROVING GENERATION Z'S DIGITAL LITERACY	330
Adejuwon Aina Moyinoluwa	PRINCIPALS' MANAGERIAL STRATEGIES AND SECONDARY SCHOOL CLIMATE IN AKOKO NORTH EAST LOCAL GOVERNMENT AREA OF ONDO STATE	335
Maria Sudarwani, S.T., M.T Bambang Erwin, M.T	THE SURVIVABILITY OF HISTORICAL ETHNIC VILLAGE: THE MALAY VILLAGE OF SEMARANG, INDONESIA	348
Asma Seemi Malik Amjad Mahmood	THE ECONOMIC IMPACT OF ARRANGED AND LOVE MARRIAGES ON FEMALE MARITAL QUALITY: A QUALITATIVE STUDY	359

AKINDE, Temiloluwa Mabel	AVAILABILITY AND UTILIZATION OF E-LEARNING TECHNOLOGIES FOR TEACHING AND LEARNING IN ADEKUNLE AJASIN UNIVERSITY, AKUNGBA AKOKO, ONDO STATE	360
GABRIEL C. GHERASIM	CONCEPTUALIZING HISTORY AND ITS METHODOLOGICAL UNDERPINNINGS	376
Coffi Martinien ZOUNHIN TOBOULA Evariste A. KOTTINSylvestre Dèkandé TCHAGNONHOU	VALUING THE EFFECTIVENESS OF THE LOCKSTEP TECHNIQUE FOR TEACHING VOCABULARY TO BEGINNER EFL LEARNERS: A CASE STUDY OF SELECTED SECONDARY SCHOOLS IN BENIN	377
Nawal Kadri	SELF-ASSESSMENT IN EFL CLASSROOMS: A CORNERSTONE OF CRITICAL THINKING	378
Iosefina Blazsani-Batto	A RENASCENTIST ROMANIAN SCHOLAR: DIMITRIE CANTEMIR	379
Bhumika Sharma Jefrin Johny	RIGHT OF EMPLOYMENT OF WOMEN VIS-A-VIS MODERN TIMES: A STUDY OF TRENDS IN INDIA	380
Alireza Moghaddasi	IMPACT OF SAMAN BANK E- BANKING SERVICES ON FINANCIAL PERFORMANCE; INVESTIGATING THE MEDIATING ROLE OF CUSTOMER EXPERIENCE AND ENGAGEMENT	388

WOMAN AND MADNESS IN ANCIENT GREEK CULTURE: MEDEA AS A REPRESENTATIVE

Doç. Dr. Aydın GÖRMEZ

Van Yüzüncü Yıl University Türkiye

ABSTRACT

It is not easy to trace madness through history since it is as old as humanity. Furthermore, despite scientific and technological progresses in medicine, the treatment of it is an ordeal due to its ambiguous nature, complexity, wide variety, long duration, strenuous procedures among other hardships. Although it wreaks havoc on humanity throughout the history, it remains to be a mysterious as well as an interesting subject among people. This was also the case among Ancient Greek writers as well as the then scholars. This being the case, it is not surprising to see that for such a long period it has made ground in literature from Ancient times so far. Another question that remains unanswered is whether gender plays a role in madness. Euripides, one of the Ancient Greek playwrights, sought to answer this question in his plays such as *Medea, Heracles, Bacchae, Hippolytus and Orestes*, which is the focal point of this study.

Key Words: Euripides, Gods, Women, Madness, Medicine.

INDIVIDUAL'S DRAM AND ITS REASONS AT BIZ INSANLAR, TIRPAN, PUSLU KITALAR ATLASI NOVELS

BİZ İNSANLAR, TIRPAN, PUSLU KITALAR ATLASI ROMANLARINDA BİREYİN DRAMI VE DRAMIN NEDENLERİ

Esma BAKICIOĞLU

Kırıkkale University TÜRKİYE

ÖZET

Bu çalışma, farklı edebi anlayışlar içinde değerlendirilen romanların nedensellik bakış açısıyla incelendiğinde, en temelde aynı sonuca ulaşılıp ulaşılamayacağının araştırılması ve değerlendirilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Araştırmada; Biz İnsanlar, Tırpan ve Puslu Kıtalar Atlası olmak üzere üç roman ele alınmış ve disiplinler arası aktarımlarla özelden genele bir çıkarıma varılmıştır. Bu çıkarımlar, varoluşçu felsefeden hareketle ontolojik fenomonoloji temel alınarak yapılmıştır. Bireyin yaşantısı boyunca içinde bulunduğu durumlar, yapmak zorunda olduğu seçimler, bu seçimleri yaparken maruz kaldığı ontik ve ontolojik baskılar, tüm bu etkenler içinde aldığı kararlar; ortaya çıkan özgürlük problemi ve dramlarla birlikte ele alınmıştır. Şimdiye değin yapılmış çalışmalarda ele alınan romanlar için ulaşılmış olan sonuçlar tekrar gözden geçirilerek eylemlerin nedenlerine inilmiş ve insanın, içinde bulunduğu şartlar ne olursa olsun, en derinde aynı dürtüyle hareket ettiği ortaya konmuştur. Hayatın içinde her insanın yaşamakta olduğu bu dramlar, roman kahramanları üzerinden ele alınarak öznenin kendisiyle karşılaşma deneyimi daha net gözler önüne serilmiştir. Çalışma süresince, kişilerin vermiş oldukları kararlar ve dramlarına bakış açıları değerlendirilerek kendilik yanılsaması ve kendini bilme kavramları üzerinde durulmuştur. Ulaşılan sonuçta ise öznenin; zihniyeti, çevre koşulları, inançları ve sosyo-ekonomik yapısı fark etmeksizin kendiyle karşılaşma deneyiminden yalnızca iki şekilde çıkabileceğine ve bu iki yolun derlenip toparlanarak hayata tutunan, özgürlüğünde kararlı bir şekilde ilerleyen bilinçli insan ile hiçleme düşkünü, özgürlüğünde kararsız, ufalanıp dağılmaya mahkûm insandan biri olacağına ulaşılmıştır. Her iki durum da kendi içerisinde nedenleri ve sonuçları ile incelenerek roman kişileri en yüzeyden en derine okunmuştur.

Anahtar Sözcükler: Varoluşçuluk, ontolojik fenemonoloji, dram, özgürlük, romanda nedensellik.

ABSTRACT

This study has been prepared with the aim of investigating and evaluating whether the same result can be achieved in the most basic way when the novels, which are evaluated in different literary understandings, are examined from the point of view of causality. In the research; Three novels, Biz İnsanlar, Tırpan and Puslu Kıtalar Atlası, were discussed and a general conclusion was reached with interdisciplinary transfers. These inferences were made on the basis of ontological phenomenology, based on existential philosophy. The situations that the individual is in throughout his life, the choices he has to make, the ontic and ontological pressures he is exposed to while making these choices, the decisions he takes within all these factors; The problem of freedom and the dramas that emerged were discussed together. The results obtained for the novels discussed in the studies done so far have been reviewed and the causes of the actions have been examined and it has been revealed that no matter what the conditions are, the human acts with the same impulse in the deepest. These dramas, in which every person lives in life, are handled through the heroes of the novel, and the experience of encountering the subject herself is revealed more clearly. During the study, the concepts of self-illusion and self-knowledge were emphasized by evaluating the decisions of the people and their perspectives on their drama. In the result reached, the subject; Regardless of his mentality, environmental conditions, beliefs and socio-economic structure, it has been reached that he can only come out of the experience of encountering himself in only two ways and that these two ways will be one of the conscious person who clings to life by collecting and recovering, and the conscious person who progresses decisively in his freedom, and the person who is indecisive in his freedom, condemned to crumble. Both situations were examined with their causes and consequences, and the characters of the novels were read from the surface to the deepest.

Key Words: existentialism, ontological phenomenology, dram, freedom, causality in the novel.

1. GİRİŞ

İnsan, doğduğu andan itibaren bir dram sarmalının içindedir. Anne rahmine düştüğü ilk an yaşamla tanıştığı gibi ölümle de ilk temasını kurduğu noktadır. Yaşayan her canlının ölmeye programlı olarak dünyaya geldiği göz önüne alınırsa bunun aksini iddia etmenin manasızlığı da anlaşılacaktır. Bu noktada, kişinin daha ilk kalp atışında kendi dramı ve bir seçimle karşılaştığını görürüz. Öyle ki, dünyaya gelip gelmeyeceği hayatındaki ilk seçimi oluştururken her iki ihtimal sonucunda da bir dramın içine düşeceği aşikardır.

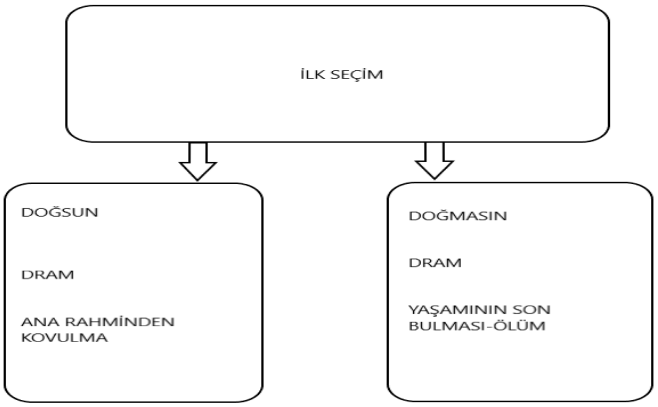

Şekil 1.1. İlk Seçim

Tabloda da görüleceği üzere bireyin varlığı en temelden bir seçim ve dram dinamiği üzerine kurulmuştur. Dram, yalnızca sözlük anlamıyla "acıklı olay" anlamına gelmemektedir. Gözle görünür ve herkes tarafından açıkça ortaya konulabilir bir acının yanında özgürlükten yoksunluk da bir dramdır. Kişinin bunun farkında olmaması ise dolaylı yoldan çok daha büyük dramlara yol açmaktadır. Bu bağlamda bakıldığında kişinin var olması[1] kendi seçimi dışında gerçekleştiği için başlı başına bir özgürlük problemi doğururken, dünyaya gelmesi ile yeni problemler baş gösterecektir. Bu problemlerin başını ise ana rahminden kopuş çekmektedir. Annesinin karnında onunla bir bütün olan bebek, seçimler üzerinde karar verecek bir mekanizmaya sahip olmadığından belki de yaşantısı boyunca olabileceği en huzurlu ortamdan atılmasıyla -doğum- ilk güvenlik sorunuyla karşılaşacaktır. Bu süreç sonrasında kişinin, annenin kokusu ve sütüyle olan bağı, güvende olma hissini devam ettirse de gerek biyolojik gerekse kültürel yapı sebebiyle sonlu bir dönem olacaktır. Lacan'ın fallus dönem olarak adlandırdığı ve anne memesi imagosu olarak ortaya konulan dilim, bu süreci kapsamaktadır. Kişinin, anne rahminden kopuşunun ardından anne memesinden ve kucağından da tabiri caizse kovulması; o andan başlayarak tüm yaşamı boyunca sürecek içsel bir bütünlük özlemini doğuracaktır. Farklı temellendirmeler üzerinden olsa da Freud'un psikoseksüel gelişim dönemlerinde de aynı sürecin, bireyin sonraki yaşamı ve tercihleri üzerinde etkili olacak kritik bir dönem olarak ele alındığı görülecektir. Öyle ki, Elisabeth Roudinesco, Lacan üzerine yaptığı bir çalışmada durumun önemini şu sözlerle ortaya koyar: "*Bu imago toplumsal bağa girişi sağlayacak biçimde yüceltilmezse ölümcül bir etki yapabilir. Çünkü bu imagonun etkisinden kurtulamayan öznenin ilk önceliği kaynaşmak olacağı için buradan öyle bir ölüm iştahı çıkar ki özne ötekini yok etmeye çalışır ya da intihara yönelik davranışlarda bulunabilir.*" Bu imago sonrası -Babanın Adı Metaforu gibi- başka imagolar da gelişirken birey var olabilmek için yollar geliştirmek zorundadır. Kişinin, en basit ifadeyle hayatta kalması dahi ontolojik olarak kendini tatmin edebilmesi ve bu yolları bulabilmesine bağlıdır. İnsan, yapısı gereği geriye dönemeyen ve hep ilerleyen bir varlıktır. Tarihsel olma şeklinde de ifade edebileceğimiz bu durum gereği kişi geçmiş yaşantıyı değiştiremez veya bu dönemleri yaşamaksızın zamanda bir atlama meydana getiremez. Tüm bunları yapamayacağı gibi kendini tatmin yoluna da gidemezse bu geçmişi yanında taşımak ve bütün olmak duygusuna sürekli bir arzu duymaktan da kendini alamaz. Böylece kişi, ulaşamayacağı şeye en yakın olduğu noktaya istek duyarak, anne rahmine en yakın olacağı yere yani intihara yönelecektir. İnanç, cesaret ya da dünyaya bakış açısı olarak bunu gerçekleştiremeyen özne ise başta kendi varlığına olmak üzere var olan her şeye karşı bir hiçleme tutumuna dönüşecektir. Nihilist bir bakış açısıyla kendini gösteren bu tutum, öznede intikamcı düşünce

[1] "Varolmak" sözcüğü ontolojik olarak bir varlıktan bahsederken kullanılırken, "var olmak" maddi bir varlık durumunda kullanılacaktır.

olarak ortaya çıkmaktadır. Kendine ve çevresine yabancılaşan, böylelikle de varoluşunu tamamlayarak bir birey haline gelemeyen özne; parçalanıp dağılmaya mahkûm hissederek bu intikam duygusuna kapılacaktır. Tavır ve davranışlarla nefret yüklü bir dışavurum olarak da ortaya çakabilen bu intikamcı düşünce, kişinin tüm olanaklara kendini kapatarak yaşamdan el ayak çekmesi şeklinde pasif bir direniş olarak da ortaya çıkabilmektedir. Bu durumda olan kişi, psikolojik açıdan depresif ya da nevrotik gibi tanımlamalarla ifade edilebilirken felsefi düzlemde incelendiğinde kişinin kendini bilmemesi ile açıklanabilmektedir.

2. BİRİNCİ BÖLÜM: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Varoluş Olarak İnsan

Varoluşçu bakış açısına göre, insan kendi iradesinden tamamen bağımsız olarak bu dünyaya fırlatılmış ve yaşamaya mahkûm edilmiştir. Bu durum kişide, farkında olsun ya da olmasın çeşitli sonuçlar meydana getiren birer buhran hali olarak ortaya çıkmıştır. Hiçbir seçim hakkı olmaksızın kendini bir yaşantı içinde bulan insan için dünya, şüphesiz ki bir hapishane izlenimi vermiş böylece yabancılaşma, kimliksizleşme ve hiçleme davranışları ortaya çıkmıştır. Pek çok düşünürün yıllarca üzerinde yazıp çizdiği bu "varlık" durumu; Soren Kierkegaard, Jean-Paul Sartre, Albert Camus, Martin Heidegger ve Friedrich Nietzsche gibi çoğu kişinin de odak noktasına yerleşmiştir. En genel şekliyle, yaşamın kendisi ontolojik bir mesele olarak alınmış fakat başlangıç noktası her ne kadar aynı olsa da sonuç farklılıklar doğurmuştur.

Tanrının varlığına olan inanç durumları ile birlikte varoluşlarını da farklı yorumlayan düşünürler için ortak kabul, "şey"in bir öz değil de "olmaklık durumu" olduğudur. Yani şey, ilgi ve kaygıları ile var olur; öncesinde bir idesi ya da özü yoktur. Kendilerinin deyimiyle "*Varoluş, özden önce gelir.*"[2] ya da "*İnsanın özü, varoluşudur.*"[3] Bu durumda kişi, yaşama mahkûm olduğu gibi özgürlüğe de mahkumdur. İstenci dışında dünyaya gönderilmiş kişi, varolabilmek için de kendisiyle baş başadır. Kişi, her seçimle birlikte kendini yaratır. Tanrının varlığı sorunu ise tam da bu noktada işin içine dahil olmaktadır. Teist düşünürlere göre varoluş zaten özü itibariyle akıl dışıdır ve bir teslimiyet barındırır. Örneğin Kierkegaard varoluşun üç evreye sahip olduğunu ve kişinin sırasıyla bu aşamaları geçmesi gerektiğini söyler. Ona göre varlık, haz ve tutkuların ön planda olduğu estetik dönemden başlar, etik ve dinsel dönemler olmak üzere devam eder. Asıl varoluş dinsel evrede gerçekleşmekle beraber herkes bu noktaya ulaşamaz. Bu aşamada akıl ve mantık dışı bir teslimiyet anlayışı olup Hz. İbrahim'in imanıyla ilişkilendirilir. Buradaki iman ve teslimiyet ise mutlak bir özgürlüktür.

Ateist varoluşçulara bakıldığında ise varoluş ancak kişinin kendi yaratmasıyla meydana gelebilir. Nietzsche bunu şöyle dile getirmektedir: "*Tanrı öldü. Tanrıdan geriye bir ölü kaldı. Ve onu öldüren biziz. Hala gölgesi beliriyor uzaklarda. Kendimizi nasıl avutacağız, biz katillerin katilleri? Neydi bıçaklarımızın altında ölümüne kan döken, dünyanın sahip olmuş olduğu bu en kutsal ve en kudretli şey? Bu kanı kim silecek üzerimizden? Hangi su var bizi temizleyecek? Hangi teselli şölenlerini, hangi kutsal oyunları icat etmek zorunda kalacağız? Fazla büyük değil mi bize bu davanın yüceliği? Buna layık olmak için birer tanrıya dönüşmeli değil miyiz?*"

Tanrıya dönüşmek zorunda kalan insan ise artık sınırsız bir özgürlüğe sahiptir ve bu özgürlük seçimleri beraberinde getirir. Kişi varolmak için kendi değerlerini yaratmak zorundadır. Eğer bu değerleri kendi yaratmazsa yıkımı getirir. Aktif nihilizmi benimseyen başta Nietzsche olmak üzere bu ateist varoluşçular için nihilizm bir varış noktası değil tam tersine bir başlangıçtır. Yani her yıkımın ardından bir yaratım gelmelidir. Albert Camus da Sisifos

[2] Sartre'ın varoluşçuluk felsefesinin ana fikridir.
[3] Heidegger'in varoluşçuluk felsefesinin ana fikridir.

Söyleni adlı kitabında bu durumu, insanın seçtiklerinden ibaret olmasının onu bir şey yapmak zorunda olmaktan da kurtardığı ve hatta yaşamanın bile zorunlu olmadığı, böylece de tek seçimin intihar edip etmemek olduğu şeklinde ele alır. İlk bölümde bahsettiğimiz anne kucağından kopma ile gelen bütünlük hissinin bozulması üzerine, özne bu özgürlüğün getirdiği sorumluluklarını da benimseyemezse anlamsızlık içinden bir anlam yaratamamanın sancılarına kapılarak pasif nihilizm içine girmekten kurtulamayacaktır. Bu noktada, tanrının varlığını kabul etmiş olsun ya da olmasın bütün varoluşçu düşünürler aynı kriz dönemini farklı kavramlarla işaret ederler. Kavram ister kaygı olsun ister saçma, sonuç hep aynıdır: Elimdeki bu yaşamla ne yapacağım? Hastalık boyutuna gelen bu ontolojik sorunsal Jean-Paul Sartre'da şu ifadelerle karşılık bulmaktadır: "*Bulantı bırakmadı beni, kolay kolay bırakacağını da sanmıyorum. Ama bir dert gözüyle bakmıyorum ona artık. Benim için bir hastalık, bir hırçınlık nöbeti olmaktan çıktı: Bulantı benim çünkü…*"

Düşünen, farkında olan ve bu farkındalığına ihtimam göstererek ona sahip çıkan birey için onu ileriye taşıyacak olan bu mutlak özgürlük, içinde olduğu durumu fark edemeyen kişi için ise bir dram sarmalının ilk adımı olacaktır. İçinde olunan durumu fark edememek, insanın seçici ve belirleyici rolde olduğunu fark edememek anlamına gelmektedir. Yaşantısı boyunca her insan defalarca kez kendisiyle karşılaşmaktadır. Her bir karşılaşma, açılan bir olanağı yanında getirirken varolmak kişinin kendi elindedir. Bu ise yalnızca kendini bilmek ile mümkün olacaktır. Yani aslında varolmak, kendini bilmekten ibarettir. Kendini bilen insan açılan olanaklardan yararlanırken sıradan insan dünya mahkumiyetindeki bir günü daha doldurmak amacıyla hareket ederek bu olanakları kapatacak ve yineleyen bir makineye dönüşecektir.

2.2. Özgürlük ve Özgürlükten Yoksunluk

Özgürlük, üzerine fazlaca yorum yapılmış fakat herkes tarafından ortak kabul gören bir tanımı ortaya konamamış kavramlardandır. Kuçuradi'ye göre üç boyutun -antropolojik, etik, toplumsal- iç içe geçmesi durumuyken Mengüşoğlu'na göre varoluşun özüdür ve bir olanak olan yüksek değerlerin sesini duyarak onları değerli hale getirmektir. Bu şekilde yapılabilecek daha pek çok tanımlamanın içinde bizim ele alacağımız tanım ise farkındalık sahibi olan insanın olanaklarına sahip çıkması şeklinde olacaktır.

Öznenin, anne rahmine düşüşünden itibaren seçimler ve bu seçimlere dayalı olarak yüklenmek zorunda olduğu sorumluluklardan oluştuğuna değinmiştik. Tam da bu seçim ve sorumluluklar üzerinde, sahip çıkma ve çıkmama olarak özgürlük kavramı devreye girmektedir. Kişi günlük hayatın da her noktasında irili ufaklı seçimler yapmak zorundadır ve seçme işi bir yerden sonra döngüye dönüşür. Yaşantı da kişiyle birlikte kendini yinelemeye başlar. Fakat bazen hayat kişiye çeşitli olanaklar sunarak, ona bu döngüyü kırma ve değişme şansı verir. Bu şans, farkında olmadan olumlu veya olumsuz şekilde seçimler yapılarak değerlendirilebilir ya da göz ardı edilerek eski döngü tekrarlanabilir. İnsan farkındalık sahibi olarak seçimler yapar ve şansına-olanaklarına sahip çıkarsa özgürlüğünde kararlı bir yapı sergiler fakat içinde olduğu durumu bilmeden olanaklarını harcarsa özgürlüğünde kararsız bir hale gelir. İlk seçenekteki insan derlenip toparlanarak yaşantısına devam ederken ikinci seçenekteki insan dağılıp ufalanmaya mahkumdur. Bu durumda her şeyin düzenlenerek seçilen olanağın kararlı bir şekilde tekrar edilmesi (olumlu tekrar) ya da her günkü yaşamın ufak tefek birkaç değişiklikle tekrar edilmesi (olumsuz tekrar) eylemleri ortaya çıkar. Yani seçim esastır ama yönü özneyi şekillendirir. Diğer yandan her iki insan tipi de düşkündür. "*… Açma (olumlu tekrar) ile kapatma (olumsuz tekrar), sahiplenme ile sahiplenmeme eylemleri arasındaki ilişki, insanın iç dünyasındaki ezeli bir mücadeleyi işaret eder ve insan, iç dünyasına kendisini sürekli tekrar eden o mücadelenin farkında olsun ya da olmasın, bu iki unsurdan birisine düşkün durumdadır.*"

Düşkünlüğü, diğer bir ifadeyle özgürlükte kararlılık ve kararsızlığı yönlendiren etken ise baskıdır. Öyle ki, kişi seçim yaparken mutlaka baskı vardır lakin bu baskının nereden geldiği asıl önemli noktayı oluşturur.

BASKI			
DIŞ BASKI (ONTİK)		İÇ BASKI (ONTOLOJİK)	
Toplum, çevre şartları, kültür vb.	Olanak kapatır.	Ben ve vicdan	Olanak açar.

Şekil 2.2. Baskı

Tabloda da görüleceği üzere, baskı ontik ve ontolojik baskı olmak üzere iki çeşittir. Ontik baskı; kişinin bulunduğu çevre, toplum, kültürel yapı, aile gibi yaşantının içinde mutlaka bulunan ve seçimler üzerinde etki gösteren dış unsurlardır. Çoğunlukla mahalle baskısı, çarpık bir ahlak anlayışı ya da "el alem ne der" mottosuyla kendini gösteren bu unsur öznenin olanakları kapatmasına ve özgürlüğünü zedeleyerek esaret altına girmesine sebep olur. Ontolojik baskı ise öznenin benini ve vicdanını kapsar. İçten gelen bu baskının ise olanakları açıcı ve aydınlatıcı bir özelliği vardır. Kişinin tekrar eden seçimlerinde ya da hayatının dönüm noktaları da denilebilecek kendiyle karşılaşma durumlarında varlığın çağrısına kulak vermesinde teşvik edici rol üstlenecektir. Bu da doğal olarak özgürlüğü doğurmaktadır. Nietzsche'nin *Kişi Nasıl Kendisi Olur?* yazısında da söylediği gibi, kişinin kendisiyle savaşması ve yığınlardan ayrılması gerekir. Bunun olabilmesi de ancak olumsuz içerikli baskıları göz ardı ederek ve gerekirse kendi beniyle savaşarak kolay olanın tuzağından kaçmakla mümkündür. Yani kişi kendi varoluşsal karakterinin bilincine varmalıdır. Heidegger, felsefesinde bunu otantik varoluş olarak kavramlandırmıştır.

2.3. Dram ve İntikamcı Düşünce

Dram da tıpkı özgürlük gibi pek çok farklı tanıma sahip olan bir kavramdır fakat ele aldığımız konu bakımından tek bir tanıma indirgeyecek olursak kısaca özgürlüğünde kararsızlık şeklinde ifade edebiliriz. İçinde bulunulan durumun farkında olmama, düşkün insanda olumsuz tekrarı doğuracak ve böylece özgürlüğünde kararsızlığı doğuracaktır. Oğuz Öcal bunu şöyle ifade etmektedir: "*Aynı zamanda edebi türe de isim olan dram, insanın içinde bulunduğu iyi olmayan ya da kötü olan duruma verilen isimdir. Çeperi çok geniş olan, ancak yine de nüfuz edilebilen bu tanımda, ilk bakışta üzerinde mutlaka durulması gereken üç kavram dikkati çekmektedir. Bu üç kavramı, cümle içindeki konumlarını göz önünde bulundurarak sondan başa doğru: durum, iyi ile kötü ve insan olarak sıralamak mümkündür.*" (Öcal, 2012: 27)

Buradaki durum, insanın tarihselliğiyle ilgiliyken iyi ve kötü kavramları ise her daim değişme potansiyeline sahip istenen ve istenmeyen şeyler olarak ifade edilebilir. Son kavram olan insan ise hepsinin merkezinde olan öznedir. Yani dramı anlamlandırmak insanı anlamlandırmaktan geçer. İnsanı anlaşılabilmesi ve insanın insan olabilmesi için gereken bazı fenomenler bulunmaktadır. Bunlar *İnsan Felsefesi*'nde şu şekilde ele alınmıştır: "*Bu fenomenler insanın bilen, yapıp-eden, değerlerin sesini duyan, tavır takınan, önceden gören ve önceden belirleyen, isteyen, özgür hareketleri olan, tarihsel olan, ideleştiren, kendisi bir şeye veren, seven, çalışan, eğiten ve eğitilen, devlet kuran, inanan, sanat ve tekniğin yaratıcısı*

olan, konuşan, biyopsişik bir yapıya sahip olan bir varlık olduğunu gösteriyor. İşte biz bütün bu fenomenlere insanın varlık-koşulları adını veriyoruz…" (Mengüşoğlu, 2021: 21-22)

Tüm bunlar insanı meydana getirirken aslında temelde tek bir şeyi oluşturduğu söylenebilir: özgürlük. Öyle ki, sıralanan tüm koşullar insanın varlığıyla alakalı olup özgürlük özünü varlıktan alır. Yani insan varsa özgürdür. Bu mutlak özgürlük ise beraberinde diğer tüm fenomenleri barındırmayı gerektirir. Dikkat edilmesi gereken nokta ise bahsedilen inanç koşulunun dogmatik bir inanç olmamasıdır. Yalnızca insanın kendini bilmesi ve adayabilmesi için gereklidir. Kendini bilen insan özgürlüğünde kararlı bir yapı sergileyerek içine düştüğü dramdan kurtulabilir. Tıpkı zincirin halkaları gibi birbiriyle sıkı bir ilişki içinde olan tüm bu unsurlar en yalın haliyle insanı ortaya koymaktadır. Her insan bir yaşam, her yaşam ise bir dramdır. O halde tüm bu zincire dram halkasını geçirmemek olanaksıza yakındır. Durumu fenomonolojinin yakınlık ilkesi doğrultusunda özetlemek gerekirse, kişinin tüm yaşantısının sürekli bir döngü halini alan dört adımdan oluştuğu görülecektir. Bunlar; karşılaşma, seçim yapma, açma veya kapatma, özgür veya esir olma şeklindedir. Tıpkı insanın varlık koşulları gibi yaşamın da belli koşulları vardır. Bunlardan biri sınırsız sayıda olanak barındırmasıdır. Her bir olanak yeni bir fırsatı yanında getirirken sürekli olarak kişiye çağrıda bulunur. Kişi bu çağrıları erken yaşlarında daha fazla duyarken zamanla hissizleşerek kapatma düşkünü haline gelir. Fakat çağrının sesi her ne kadar kısılsa da asla tamamen yok olmaz. Varlığın çağrısına kulak veren kişi için ise yakınlık ilkesinin ilk adımı devreye girer ve karşılaşma meydana gelir. Kendisiyle ve olanaklarıyla karşılaşan insan burada bir seçim yapmak mecburiyetindedir. Ya olanağı kabul edip fırsatı değerlendirecek ya da reddedecektir. Seçimle beraber üçüncü adıma geçilir. İlk seçeneği tercih eden kişi açma durumunu gerçekleştirirken ikinci seçeneği tercih eden kişi olanaklarına sahip çıkmayarak fırsatlarını kapatır. Böylelikle açan insan bu karşılaşmadan özgür olarak çıkarken kapatan insan kendi yaşamında bir esir halini alacaktır.

Her ne kadar dram kaçınılmaz olsa da kişi seçimleriyle onu yönlendirebilir. Yaşamın koşullarından bir diğeri de sürekli olarak değişim halinde olmasıdır. Bu değişimden yararlanarak varlığa kulak veren insan kendini bilen, sahip çıkan, derlenip toparlanan ve özgür olan insandır. Tam tersi durumdaki kapatma düşkünü insan ise kendini bilmeyen, kulaklarını çağrılara kapatmış ve kendisini dağılarak yok olmaya mahkûm etmiştir. Her yeni dramla birlikte özgürlüğündeki çatlaklardan biri daha kırılmaya başlayan bu kapatma düşkünü insan ne sürekli olarak bir seçim yapma hali içinde bulunduğunun farkındadır ne de kendi olanaklarının. Başta kolay olana yönelmenin kendisine mutluluk getireceğine inanan bu kişi zamanla yeni bir döngüye kapılmaktan kendisini alamayacaktır. Bu döngü ise yanılgıdır. Her insan az da olsa bir yanılgı içindedir lakin varlığına ve olanaklarına ihtimam gösteren insan bu yanılgıdan yavaş yavaş çıkmayı başarabilirken farkındalığını sağlayamamış olan insan kendini bilme yanılgısı içine düşmektedir. Bu yanılgı sebebiyle zaten kendini bildiğini zanneden kişi zamanla kendine en uzak kişi haline gelmektedir. Gittikçe uzaklığın artmasıyla kendine ve olanaklarına yabancılaşma doğacak ve kişi kendini tatmin etmek için yeni yollar arama ihtiyacı hissedecektir. Faklı şekillerde kendini gösteren bu yollar anlık rahatlama yanılgısı yaratırken özneyi de doyumsuzlaştıracaktır. Bu doyumsuzluk kendini bilmeyen insan için çoğunlukla sahip olma isteği olarak ortaya çıkmaktadır. Kişi, bir şeyi arzular ve ona ulaşmayı bir süreliğine temel gayesi haline getirir. Böylelikle hayatında bir amaç sahibi olarak tatmin yaşar. O şeye ulaştığında ise amacını kaybederek, elde ettiğine olan arzusunu kaybeder ve onun daha uzağında olan yeni bir şeye ihtiyaç duymaya başlar. Her seferinde ulaşılması daha da zor olan bu şeyler, ulaşılıncaya değin değerli olacaktır. Kendini gerçekleştirememiş kişinin bu yanılgısı sürekli olarak tekrarlanmaktan ileri gidemeyecektir. Her ne kadar bir yanılgıdan ibaret olsa da kısa süreli hazlarla kişiyi hareket halinde tutan bu, sahip olarak

varlığını sürdürebilme düşüncesinin yokluğu da mümkündür. Böylelikle kişiyi harekete geçirecek hiçbir dürtü olmamakta ve varlık karşısında tamamen sağır halde kalınmaktadır.

İntikamcı düşünce tam da bu evrede kendini göstermektedir. Varlığına bir anlam yükleyemeyen, hayatta hiçbir amaca sahip olmayan, her yeni darbede biraz daha dağılan ve toparlanma gücüne erişemeyen insan pasif nihilizme kapılacaktır. Yaşamdan istediğini alamadığını düşünerek o da karşılığında hayatın istediği gibi biri olmayacak ve intikamını alacaktır. Bu intikam kendisine, diğer insanlara karşı olabileceği gibi yaşamın kendisine karşı da olabilmektedir. En uç noktada, hayat bana istediğimi vermiyorsa ben de hayatı reddederim, düşüncesiyle meydana gelen intihar da yine bu intikamcı düşüncenin ürünüdür. Elindeki yaşamla ne yapacağını bilmeyen kişi, onu ortadan kaldırarak sorunu çözeceğine dair yeni ve son bir yanılgı içine düşmektedir. Her ne kadar Seneca gibi düşünürler de yaşamlarına intihar ederek son vermişlerse de bizim burada bahsetmiş olduğumuz intikamcı düşüncedeki gibi kapıldıkları yanılgı ve düşkünlük nedeniyle bu sonuca ulaşmamışlardır. Seneca'ya göre koşullar gerektirdiğinde intihar edebilmek ahlaki olarak erdemli bir seçimi ifade ederken Cicero'ya göre dünya yaşamı ruhlarımıza vurulmuş bir zincirden başka bir şey değildir. Yani ölümü intikam ya da hiçleme sebebiyle değil kendilerince daha yüksek erdemlere ulaşabilme gereği tercih ederler. Diğer yandan ise ölümden sonra başka bir yaşama inanmayan ve bu sebeple de bu tarzda erdemlere veya daha iyi başka bir yaşama olan hazırlığa gerek duymadığından yaşam amacının anlamsızlığa kapılması beklenen ve bir nihilist olan Nietzsche dahi intiharı bir acizlik olarak ele alır, ölüm konusundaki düşüncelerinin temellerini oluştururken etkilenmiş olduğu Spinoza da şu sözlerle fikirlerini ifade eder:

"*Öyle ise, hiç kimse kendine faydalı olana karşı arzu duymadan, ya da kendi varlığını korumadan vazgeçmez; ancak dış ve kendisine karşıt nedenler önünde yenilirse onları korumadan vazgeçer ve bu asla kendi tabiatının zorunluluğu ile değil diyorum, bu her zaman gıdası nefret olan, ya da kendisine ölüm veren dış nedenlerin baskısı altındadır ki, bu da birçok tarzlarda meydana gelebilir; biri diyelim ki bir başkasının rasgele (tesadüfen) kılıç bulunan elini kendisine karşı çevirmesi yüzünden kendisini öldürme zorunda kalır ve bu kılıcı kendi kalbine saplamak zorunda kalır; ya da bir tiranın emriyle, Seneca gibi, kendi damarlarını açmaya mecbur olur, yani daha az bir kötülük ile daha büyük bir kötülükten kaçınmayı ister, bu hayal gücünü hazırlayan (disposer) ve bedeni duygulandıran belirlenmemiş dış nedenlerle bunlar öylesine meydana gelir ki onun tabiatının yerini, ona karşıt olan ve zihinde (ruhta) onun fikri bulunamayan bir yeni tabiat alır . Fakat insanın kendi tabiatının zorunluluğu ile var olması, ya da şeklini değiştirmeye çalışması, biraz ince düşünüşle (teemmül ile) herkesin anlamasına imkân verdiği üzere, bir şeyin hiçten var olmasının imkânsız olduğu kadar imkânsızdır*." (Spinoza, 2011: 214)

Her ne kadar, Spinoza'nın bunları söylemesinin sebebinin, insanın özünün conatus yani varlığını koruma çabasından geldiği olarak düşünülerek savımıza karşı çıkılsa da yine *Etika* eserinde dile getirmiş olduğu "*Hür bir insan hiçbir şeyi ölümden daha az düşünmez ve onun bilgeliği ölüm hakkında değil, hayat hakkında derin bir düşüncedir*" (Spinoza, 2011: 249) önermesi bu karşı çıkışı haksız duruma getirecektir. Özgür insan, kendini bilen ya da kendini bilme yolunda çaba sarf ederek ilerleyen insan olup varlığı değerli kılmak üzerine uğraşmaktadır. Herakleitos'la başlayan bu yaşamı değerli kılma düşüncesi hakkında Spinoza ve Nietzsche dışında Epiküros, Lucretius ve Deleuze gibi düşünürler de aşağı yukarı aynı fikirleri dile getirmişlerdir. Dolayısıyla gerek kendini bilme ve varlığını değerli kılmak amacıyla olsun gerekse sonraki yaşantısına bir hazırlık niteliğinde faziletler sergilemek amacıyla olsun, intihar üzerinde konuşulan bir kavramken, temele bu sebepleri almayan intihar hiçbir görüş tarafından kabul görmemektedir.

2.3. Kendini Bilme Bilgisi ve Yapıp-Etme

Bilgi kavramı oldukça geniş bir inceleme alanına sahip olup felsefede de epistemoloji adıyla kendisine yer bulmuştur. Üzerine kapsamlı olarak düşünüldüğü ilk andan itibaren pek çok soruyu da yanında getirmiştir. Bilmek, üzerine adım atıldığı an "bilgi nedir, bilginin kaynağı nedir, bilginin değeri nedir, doğru bilgi var mıdır, bilginin sınırı var mıdır, insan neyi bilebilir?" gibi birçok soruyu da beraberinde getirirken akıl, sezgi, deney, deneyim, fenomenlerin özü gibi başka kavramların kapılarını da aralayan bir eylemdir. Tüm bu sorulara farklı cevaplar verilmiş ve farklı yorumlarda bulunulmuştur. Lakin şu aşamada net olarak söyleyebileceğimiz bir şey varsa o da bilen insanın iyi durumdaki insan olduğudur. Oğuz Öcal, bilen ve bu sebeple de iyi durumda olan insan hakkında şunları söyler: "*... her ne kadar bilmekle bilgi, birçok riski içeriyorsa da insan için hiç şüphesiz, iyi olan şeydir ve bilen insan, varlığının bir olanağını hayata geçirdiği için, iyi olan durumdadır. O halde iyi durumdaki insan, başta kendisi olmak üzere -derece farkları unutulmamak kaydıyla- dış gerçekliği, yani zamanla mekâna hâkim olan zihniyeti, egemen oluş anlayışını, geleneklerle göreneklerin birey üzerindeki şekillendirici etkisini, içinde yaşadığı toplumu çekip iten hususları, bilen insandır.*" (Öcal, 2012: 30)

Buradan hareketle baktığımızda bilen insanın -bilme yanılgısı içinde olan insan değil- varlığı değerlendiren insan olduğu görülmektedir. Yani insanın varlık koşullarından biri olan yapıp-etme durumunun, koşulsuz gerçekleştirme bekleyenler ve otomatikleşmiş olanlar şeklinde ifade edilen iki adımının dışına çıkabilmiş olan insan olduğu söylenebilir. Yaşamsal faaliyetler ve otomatikleşmiş hareketlerden oluşan bu iki adım dışındaki son adım olan dolaylı-refleksiyonlu yapıp-etmeler; sanat, bilim, felsefe gibi bilinçli olarak seçilen ve üzerinde karalılıkla durulması gereken alanları kapsamaktadır. Bilen insan, varolmaya adım atmış insandır. Bu da kişinin kendini bilme yolundaki uzun yolculuğunun başlangıcı olarak kabul edilebilir.

3. İKİNCİ BÖLÜM: ELE ALINAN ANLAYIŞLAR İÇİNDE ROMANLARA OLAN BAKIŞ

3.1. Tırpan

Şimdiye değin çokça okunmuş ve üzerinde çalışılmış eserlerden biri olan Tırpan, Köy Enstitüsü çıkışlı yazarların ortaya koymak istedikleri köy gerçeğini yansıtır. Bunun yanında da toplumcu çizginin izlerini üzerinde taşıyarak, yerleşmiş düşünce yapılarına bir karşı çıkış gösterir. Dolayısıyla bu romana yalnızca bir köy romanı olarak bakılamaz. Toplumcu Gerçekçi çizgi içerisinde de değerlendirmeleri yapılan bu eser için Berna Moran şunları söylemektedir: "*Öykünün klişeleşmiş aktörleri şunlardır genellikle: Yoksul ve cahil köylü; onu sömüren gerici güçler (ağa, imam, parti adamları) ve bir de kurtarıcı (öğretmen, ilerici kaymakam ya da uyanık bilge bir köylü). Bu kişiler arasında, yazarın tezine uygun bir ilişkiler ağı kuruluyor ve roman, cahil köylünün aydınlatılması ve uyandırılmasıyla nasıl kurtulabileceğini, bunu engelleyen güçlere karşı nasıl savaşım verileceğini gösteren bir örnek oluşturuyordu.*" (Moran, 2019: 244)

Yani aslında edebiyat eleştirmenlerine göre roman, köy yaşantısının yanında sınıflar arası çatışmaları da vererek bir nevi öğretmen edasına bürünmektedir. Sanat toplum içindir, görüşüyle hareket eden yazar, bir olay örgüsü üzerinden insanları bilinçlendirmeyi amaçlamakta ve bunun için de genel kalıpları kullanmaktadır. Tanzimat'taki görücü usulü

evlenme ve aşk gibi konuları toplumcu bir bakış açısıyla değerlendirerek; ezen-ezilen, fakirlik-zenginlik, kadın-erkek, ataerkil-anaerkil gibi karşıtlıklarla harmanlanmış ve estetik kaygıdan ziyade eğitici bir amaç tercih edilmiştir. Kitap üzerine yapılan eleştiri ve incelemelerde özellikle cinsiyet rolleri üzerinde durulmuş, sınıf farklılıkları kadın-erkek davranışları üzerinden ele alınmıştır. Bunun yanında hem tüm ezilen alt sınıfı hem de ataerkil yapıda daha da geriye itelenmiş kadını, Dürü temsil ederken eylemleriyle yol gösterici olmuştur. Romanın ana hatları incelendiğinde bu durum net olarak görülmektedir:

Henüz on dört yaşına yeni girmiş olan Dürü, Gökçimen'in güzel kızlarından biridir. Bir gün dam başında ayva yerken, yakın köylerden birinin ticaretle uğraşan zenginlerinden olan Mustu Ağa tarafından beğenilir. Yaşının büyük olması, evli olması ve hatta Dürü'den yaşça büyük çocuklarının olması dahi onun bu cinsel beğenisinin önüne geçemez. Gidip onu, babası Velikul'dan ister. Başta isteksiz olan baba, araya köylülerin sokulmasıyla bir nevi mecbur edilir. Aynı şekilde uzun süre bu isteğin karşısında duran Dürü'nün annesi Havana da tehditler, dayak ve baskılar sonucu boyun eğmek zorunda kalır. En baştan beri bu işe direnen Dürü ise intihar girişiminde bulunur fakat Berna Moran'ın da değindiği klişe tiplerden biri olan köyün bilge kişisi Uluguş tarafından kurtarılır. O saatten sonra kendisinin her zaman yanında olan ve ona akıl veren Uluguş, köyde kendisiyle aynı düşünen birkaç kişi ile yardımlaşarak Dürü'yü kaçırır fakat zenginliği ve nüfuzu ile eli kolu oldukça uzun olan Mustu Ağa'dan uzun süre kaçamaz. Onunla evlenmek zorunda kalır. Evlendikleri gece, sarhoş haldeki kocası tarafından tecavüz girişimine maruz kalan Dürü onu bir tırpan ile öldürür ve yine Uluguş'un yardımıyla kaçar. Böylece okuyucu her zaman bir yol olduğunu görür. İşlenen cinayet de zorunda kalınan bir eylem olarak gösterildiğinden haklı bir davranış halini alır. Yazar hem kültür, gelenek hem de ahlaki değer üzerinden insanlara eğitici bir yol çizer. Ayrıca Toplumcu Gerçekçi hareketin ilk akla gelen işçi-iş veren, ağa-köylü çatışmalarının dışında daha az üzerinde durulan kadın eşitliği kavramı da dikkat çekmektedir. Gerek Dürü'nün eylemlere gerekse Uluguş'un köylü kızlara verdiği nasihatlere bakıldığında feminist bir tutum ortaya çıkmaktadır. Özellikle de bulunduğu dönem ve mekân göz önüne alındığında bunun ciddi bir başkaldırı olduğu görülecektir.

"*Böyle bir adam, senin kızına müşteri olmuş, sen düşünüyorsun! Aklına yanayım! (26)*

"Yoksul olsan hadi neyse! Ama değilsin. Paran var! Servetin hakeza! Lord gibi adamsın hamdolsun! Senin gibi adama evin içinde çift hanım gerek. (...) Rakı içmedikten, tütün içmedikten, eski karının üstüne yeni karı almadıktan sonra ne yapacaksın parayı?" (33)

"Hazır param, servetim var! Kalkmışım bir daha evleniyorum. Üstelik emektar avradımı horlayıp atmıyorum! Benim saygınlığıma kimse daklaşamaz! Üç kuruş paraya sıkılsalar, ayağıma kapanıyorlar. Herkesten ayrı çürük bir iş mi tutuyorum? Param var, evleniyorum! Hepsi bu kadar! (...) Ankara'nın Bentderesi'nden ya da Yeni Mahalle'nin fingirdeklerinden bir dost tutar, metres hayatı yaşarsam daha mı artacak? İnsanın parası olunca en sağlamı, en doğrusu evlenmektir! Dürü gibi bir kız alıp mis gibi yaşamaktır..." (74)

"Karı kısmını çok eksikli yaratmış Cenabıallah! Besbelli oluyor işte!" (200)

Alıntılarda da görüleceği üzere kadının toplum içinde insani bir değeri yoktur. Bir mal olarak görülen kadın, isteği ne olursa olsun parası olan tarafından alınıp satılabilmektedir. En ufak bir direniş göstergesinde ise ya dayak yiyerek ya toplum baskısıyla ya da çarpıtılmış bir din algısıyla bastırılmaktadırlar. Yine romanda da yansıtıldığı üzere kadın da bu muamele

karşısında bir süre sonra bu durumu kanıksamıştır. Tam da bu sebeple günümüz şartları altında basit görülen bu direniş, bir başkaldırı hareketidir.

3.2. Biz İnsanlar

Peyami Safa, tezli roman özelliği taşıyan ilk romanı *Sözde Kızlar*'dan son romanı *Yalnızız'*a kadar yazdığı her romanında benzer karakterler kullanmış ve onlara belirlenmiş roller yüklemiştir. Bu roller ilk romanlarında Batılı ve Doğulu olmak üzere iki rakip erkek ve bu iki erkek arasında bocalayıp duran bir kızdan ibarettir. Batı ve Doğu kavramlarıyla anlatılmak istenen asıl nokta olan materyalizm-mistisizm düzlemine yavaş yavaş geçmekte olan yazar, romanda olaylara kendisi müdahale etmekten ziyade bu ideolojik düzleme hizmet edecek bir kahramanı da mutlaka romana dâhil eder. Böylece olay örgüsü ile okuyucuda merak uyandırarak okuma eyleminin sürdürülmesi sağlanırken alt metinde de istenilen tez okuyucuya aktarılarak bir nevi ikna süreci başlayacaktır. 1931 yılına kadar verilmiş bu eserlerde Doğulu ve Batılı olarak değinilen bu yapı, 1939 yılında *Biz İnsanlar* ile materyalizm, tasavvuf gibi daha felsefi düzlemlere koyularak kendini yineler. İsimler değişse de yapı aynı kalır ve Necati, Vedia, Rüştü, Orhan dörtlüsü üzerinden tekrar aynı süreç devam eder.

"Peyami Safa'nın çizdiği karşıt karakterlerde ayrı dünya görüşlerinin yattığını söylemeye gerek yok. Öyleyse son kertede nasıl bir değerler karşıtlığı ile yüz yüzeyiz? Batılı tipin savunduğu başlıca değerler, yazarımıza göre Batı uygarlığına özgü değerler: Para, maddi başarı ve hazza dayanan bir ahlak anlayışı; Doğununkiler ise Türk-İslam uygarlığından gelen değerler ve dine dayalı bir ahlak anlayışı. Şimdi bir adım daha ileri giderek altta yatan temel karşıtlığı saptamak istersek, bunu madde ve ruh kavramlarına indirgeyebiliriz kuşkusuz." (Moran, 1983: 222)

Gerçekten de özellikle bu süreçten sonra yazmış olduğu diğer romanlara baktığımızda yazarın da artık Doğu ve Batı kavramlarından ziyade materyalist, maddeci, Marksist, mistik, ruhsal, tasavvufi, manevi değer gibi kavramları kullanarak belirli tezler sunduğunu görülmektedir. *Biz İnsanlar'*da Batılı yerine Lamarck'tan, Nietzsche'den bahsetmeye başlayan Peyami Safa, Orhan üzerinden düşündürür: *"Onları ne kadar sevmiş olduğunu ancak şimdi anlıyor. Onların arasında yalnızlığını ne kadar unutmuştu. Bunu düşünmek ve buna yanmak da mı miskin bir hassasiyet? Fakat bu ne kadar doğru bir his, göğsünü ve boğazını nasıl sıkıştırıyor, bir taş kadar ağır, fakat madde değil. Madde olmadığı için "yok" mu? Hâlbuki ne kadar var!"* (S. 90)

Maddeden başka hiçbir şeye itimadı olmayan Orhan'ın zamanla nasıl değiştiği ve bu değişimin birdenbire değil aşamalı olarak gerçekleştiğini görülmektedir. Yazara göre "doğru yolu" bulacak olan kahramanın bu süreçteki bir başka sorgulaması da şu şekilde: *"... Fakat içinde hala o merak vardı: İlk sebep nereye kadar uzanıyor? İlk sebep? Allah'a inananlar için Allah'a kadar gider; işkembesinden başka şeye inanmayanlar için işkembede kalır."* (S. 239)

Bir zıplama noktası olarak da görebilecek bu roman, her ne kadar aynı amaca hizmet etse de daha geniş bir açıya ve muhtevaya açılan bir geçiş noktası olmasıyla önemlidir. Temeldeki asıl mesele aynı kalmakla birlikte, Peyami Safa'nın düşüncelerini temellendirme çabası görülmeye başlanır. Artık kendi oluşturduğu kalıplardan sıyrılarak kahramanlarını çeşitlendirmeye ve onların özgürlük alanlarını genişletme yoluna gittiği gözlemlenir. Bu aşamaya kadar yazdığı tüm romanlarında "doğru seçimi" yapmayan ya da yapmakta geciken kişileri cezalandıran yazar, bu zıplayış sonrası ikna çabasını daha el altından yapar ve özgür iradeye diğer eserlerine oranla daha fazla saygı gösterir. Her ne kadar seçim yapmakta zorlandığından dolayı roman sonunda Vedia cezalandırılsa da eserin eleştirmenler tarafından

daha çok dikkat çekilen yönü milli duyarlık çizgisidir. Öyle ki aşk konusu aslında bu "milli olanı" öne çıkarmak için kullanılmıştır. Olay örgüsüne bakıldığında, bir öğretmen olan Orhan'ın okulda kavga eden iki öğrencisinin kavga sebebi nedeniyle kendini sorgulamaya başlamasıyla ilk halkanın oluştuğu görülmektedir. Savaş döneminde geçen bu olaylar silsilesi, Orhan'ın istifa ederek iyice kendi içine dönmesiyle devam eder. Paraya ihtiyacı olan Orhan, arkadaşı aracılığıyla, kavga eden öğrencilerinden birinin evinde özel ders vermeye başlar. Burada tanıştığı Vedia'ya âşık olur fakat Vedia'nın da düşünceleri net değildir ve her konuda olduğu gibi aşk konusunda da kesin bir karara varamaz. Hareketlilik bakımından durağan bir yapı izleyen roman, kişilerin psikolojik tahlillerini yapması açısından bir ivme kazanır. Bu süreçte hastalanıp hastaneye yatırılan Vedia'nın başında bekleyen Orhan, onun günlüklerini okumaya başlar. Fikri çatışmalar ve sorgulamalar sonucunda roman da nihayete erer. Eserin sonunda kesin bir kararla hastane odasında gözlerini açan Vedia, Orhan'ın merdivenlerden düşerek öldüğü haberini alır.

Burada bahsedilen fikri çatışmalar, Türklük temelli milliyetçilik ve maddecilik üzerinden kendine alan bulur. Özellikle savaş dönemini anlatması sebebiyle dönemin siyasi ve toplumsal yapısı üzerinde durulur.

3.3. Puslu Kıtalar Atlası

Günümüze yakın bir zamanda, Türk edebiyatında örneklerini vermeye başlayan postmodern anlayışın öne çıkan isimlerinden bir tanesi de *Puslu Kıtalar Atlası*'dır. Klasik anlayışı yıkan postmodernizm; beraberinde belirsiz zaman algısını, hayal ve gerçeğin iç içe geçmesini, konunun sıralı bir şekilde takip edilememesini ve yorumlanması zor muğlak sonları da yanında getirmiştir. Tüm bu özellikleri bünyesinde barındıran roman, basit bir olay örgüsü ile ortaya konamayacak kadar uyku ile uyanıklığı birbirinin içine geçirmiştir.

En temel hatlarıyla özetlenecek olursa, olaylar Arap İhsan Efendi'nin yeğeni Uzun İhsan Efendi'yi yanında kimsesiz bir çocukla ziyaret etmesiyle başlar. Yanında da çevirisinin yapılmasını istediği, korsanlık yaparken hayatını kurtaran bir kitap -Zagon Üzerine Öttürme- getirir. Uzun İhsan Efendi, akrabasının bu gözü karalığına hayrandır. Onun gibi dünyayı gezmek ve maceralara atılmak istemektedir fakat kendinde o gücü ve cesareti bulamamaktadır. Bu sebeple de bir uyku şurubu kullanarak uykularında dünyayı gezmektedir. Babasının bu durumu üzerine meraka kapılan Bünyamin de bir gün bu şurubu içer ve uykuya dalar. Ölçüyü tutturamadığı için çok uzun bir süre uyanamaz ve hatta öldü zannedilerek gömülür. Uyandığında kendini bir mezarda gömülü olarak bulan Bünyamin, kafasının içindeki seslerin yardımıyla bir şekilde mezardan çıkar ve evine döner. Halk arasında yayılan bu olay Bünyamin'in şöhreti haline gelir ve lağımcılar ocağına alınır. Giderken babası ona kendi yazmış olduğu kitabı verir, zora düştüğünde bu kitabın ona yardım edeceğini söyler. Bu şekilde yola çıkan Bünyamin'in ilk görevi ise bir casusu kurtarmaktır. Bu casus, kara para adı verilen bir madeni para taşımaktadır. Onları kurtarmaya çalışırken bir patlama meydana gelir ve bu patlamada Bünyamin, kara para ile birlikte kayıplara karışır. Herkes onu aramaktadır fakat kaza sırasında yüzü tamamen tanınmaz hale geldiği için kendisini bulamazlar. Babasının yanına dönen Bünyamin, kendisini arayan yeniçeriler tarafından evlerinin talan edildiğini ve babasının da sorgu sırasında dilinin kesilip gözlerinin oyulduğunu öğrenir. Babasını bulmak için kitabın da yönlendirmesiyle dilenci loncasına katılır. Burada Osmanlı'nın casus örgütünün başı olan Ebrehe'nin hayatını kurtararak onunla yakınlaşır. Böylelikle kara paranın sırrını ve Mehdi'nin yakın zamanda geleceğine dair kehaneti öğrenir. İlerleyen zamanlarda bu kehanetin gerçekleşmemesi üzerine dilenci loncası ayaklanarak Ebrehe'yi öldürür. Dilenci loncasında çıkan yangın sonucu orası da kül olunca Bünyamin özgürlüğüne kavuşur. Romanın sonunda, babasının kendisine vermiş olduğu kitap olan Puslu Kıtalar Atlası'nı tam

anlamıyla incelemeye başlayan Bünyamin tüm bu olanların babasının düşünden ibaret olduğunu görür.

Tüm bu olay halkalarına bakıldığında tam manasıyla özetlemek dahi mümkün olmayan bu roman, eleştirmenler tarafından da incelenmesi zor olan metinler arasına dahil edilmiştir. Gerek kurulan metinler arası ilişkiler gerekse yararlanılan tarihi, dini ve mitolojik ögeler metni anlamlandırmak için öncesinde asgari bir bilgi birikimi gerektirirken postmodernizmin etkilerinin de görülmesi -muğlak son gibi- bu zorluğu doğuran başlıca sebeplerdendir. Toplumun yaşantısı, dünya görüşü, içinde bulunduğu sosyo-ekonomik durum ve daha pek çok etken düşünüldüğünde hiç de yanlış olmayan bu bakış açılarının tek problemi ise yalnızca eylemleri göstermesidir. Zaten görülebilen davranışları kategorize ederek sunmak ve gerçek yaşamın bir yansıması olarak eşleştirmektir. Peki bu eylemlerin derinde yatan asıl nedenleri nelerdir? Tarihi, dönem şartları, anlayışları, yazarları ve hatta okur kitleleri bile farklı olan bu romanların ortak noktası nedir? Roman kahramanlarının içinde oldukları olay örgüleri bu kadar farklıyken onları aynı kararsızlık durumlarına iten nedir?

4. ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: ÖZGÜRLÜK BAĞLAMINDA BU ROMANLARDAKİ BİREYİN DRAMI VE DRAMIN NEDENLERİ

Önceki bölümde en genel hatlarıyla ele alınan bu romanlar; sırasıyla Toplumcu-Gerçekçi anlayış, milli duyarlık anlayışı ve postmodern anlayış içinde değerlendirildiğinde yukarıdaki açıklamalara ulaşılır. Lakin her birinde ortak bir öge olduğu gözden kaçar: dram. Kahramanlar hangi şartlar altında olurlarsa olsunlar, hangi düşünce ve anlayışlarla yaşamlarına yön verirlerse versinler hayatlarının belli noktalarında bir dram ağına kapılmaktan kurtulamamaktadırlar. O halde ilk bölümde de bahsettiğimiz "insan olmak" kavramının devreye girdiği ve bu durumun hiçbir akım ya da edebi anlayışla sınıflandırılamayacağı söylenebilir. Yapılan sınıflandırmaların temel aldığı ilkeler ise yalnızca, bu roman kahramanlarının seçimlerini yaparken etkilenecekleri baskıların türünü belirleyecektir. Örneğin, milli bir bakış açısıyla kendisini yönlendiren bir birey seçimlerinde milliyetini, milletinin çıkarlarını ve ahlaki değerlerini bir aracı olarak görürken; postmodern bir eserdeki birey seçimlerinin gerçekliği ya da gerekliliği üzerinde duracaktır.

4.1.Tırpan-Sahip Olmanın Romanı

Fakir Baykurt'a ait olan bu roman, neredeyse eserde adı geçen bütün kahramanların dramlarına aynı şekilde fakat farklı pencerelerden bakmasıyla kendini göstermektedir. Ana karakter her ne kadar Dürü olsa da romanda aynı dertten muzdarip tüm kahramanlara kısaca da olsa değinilmiştir. Hatta daha öncesinde aynı sebepten hayatını yitirmiş kişiler de eserde kendine yer bulmuştur. Bu noktada dikkat edilecek nokta ise her kahramanın ister iyi ister kötü olarak çizilmiş olsun, birer drama sahip oldukları ve bunun üzerine bir seçimde bulunmak zorunda kaldığıdır.

4.1.1. Dürü'nün Dramı

Henüz çok küçük yaşta olan Dürü, damda ayva yerken kendisini gören ve anında talip olan Kabak Mustu karşında büyük bir korku ve çaresizliğe düşmüştür. Böylece yapacağı her hareketi ve söyleyeceği her sözü yaşantısında büyük değişimler yaratacak önemli seçimler haline gelmiştir. Binlerce olasılık barındıran hayat, Dürü için de roman boyunca üç kırılma noktası sunmuştur. Bunlardan ilki kendisini isteyen zengin ağa karşında takınacağı tavır olacaktır. Yaşadığı şartlar içinde, kadınların alınıp satılabilen ve her daim bir erkeğin

himayesine ihtiyaç duyan metalar olarak görülmesi aslında okuyucuya Dürü'nün bir seçim hakkına dahi sahip olmadığı izlenimi vermektedir. Fakat daha önce de değindiğimiz üzere insan var oluşundan itibaren sürekli bir seçim içindedir ve her zaman seçilecek başka bir seçenek vardır. Dürü'nün de burada ataerkil yapıya ve kalıplaşmış adetlere boyun eğerek tabiri caizse kaderini kabullenmesi aslında yine kendi seçimi olacaktır. Kolay olanı seçmek de yine bir seçimdir.

Bu aşamada ilk kez kendisiyle karşılaşma deneyimi yaşayan Dürü ise varlığın çağrısını duymuş ve zor olanı seçerek özgürlüğünde kararlı bir tavır sergilemiştir. Ailesine, çevresine ve onu istemeye gelenlere karşı aynı isteksiz tavrı sergilemiş ve sözlü olarak, yaptığı seçimin sonucunu açıklamaktan geri durmamıştır. Babasından yediği dayaklar, köylünün yaptığı baskılar ve bedensel güçsüzlüğüne rağmen aldığı karara ihtimam göstermiş ve onu sahiplenmiştir. Bir süre boyunca bu kararında ısrarcı olurken yaşam onu bir kez daha kendisiyle karşılaştırmıştır. Babasının kendisini vermeyeceğine dair bir inanca sahip olan Dürü, Velikul'un da kararını değiştirmesi ve onu evlenmesi için zorlamasıyla kendini yeni bir dramın ve dolayısıyla bir seçimin eşiğinde bulmuştur. İç içe geçmiş kararlar içinde seçmesi gereken ilk şey yine, boyun eğip eğmeyeceğidir. Burada ilk verdiği karara sadık kalarak olumlu bir tekrar yapmıştır. İkinci aşamada seçmesi gereken ise bu kararını nasıl kabul ettireceği ve yaşama geçireceğidir. Düşünceler içinde geçen günler, kabuslarla dolu geceler sonunda bu kez özgürlüğünde kararlı davranamaz ve bir hiçleme haleti ruhiyesi içine girer. Ailesinin evde olmadığı bir zaman, ahıra girerek kendisini asmaya kalkar. Dışarıdan bakıldığında her ne kadar ilk kararına sahip çıkmaya devam ederek olumlu bir davranış sergiliyor gibi görünse de aslında hiç de öyle değildir. Yaşamın kendisine istediklerini vermemesi karşısında kendi varlığını sağlayamayacağına inanan her insan gibi Dürü de burada intikamcı düşünceye kapılarak hayattan kendi intikamını almaya çalışmaktan öte gidemeyecektir. Yani bu açıdan bakıldığında, Dürü özgür değil tutsaktır ve kendi varlığı dışarıdaki varlıkların eylemlerine bağımlıdır. Varlığı hiçleyerek intihara kalkışmasının Uluguş tarafından engellenmesi, bu dış bağımlılığı desteklemektedir. Uluguş'un sözlerini dinlemesiyle tekrar kendini sorgulama devresine giren Dürü için üçüncü ve son kırılma da yine dış yani ontik etkenlerin baskısı sonucu meydana gelmiştir. Köylünün baskısı ile kızı ve karısının arasında kalan Velikul, en sonunda Dürü'yü bedenen de hapseder ve onu bağlayarak ahıra kilitler. Dürü her ne kadar yine Uluguş ve onu destekleyen birkaç kişinin yardımıyla gizlice buradan kaçırılarak saklansa da Mustu'nun nüfuzu ve tehditleri ile onunla evlenmeye mecbur bırakılır. Düğün gecesi içkiyi oldukça fazla kaçırmış olan Kabak Mustu, Dürü 'ye tecavüz etmeye kalkışınca Dürü de romandaki son seçimini yaparak bir tırpan ile onu öldürür. Bu durum, her ne kadar etik çerçevede tartışılacak bir eylem olsa da bulunduğu şartlar içinde boyun eğmeyi reddederek zor olanı seçmesi sebebiyle Dürü'yü özgürlüğünde kararlı, varlığın sesine açık, derlenip toparlanmaya çalışan bir birey yapar.

4.1.2. Kabak Musdu'nun Dramı

Kabak Musdu, romanın kötü karakteri olup zengin üst sınıfı temsil eder. Bu sebeple yanlış hiçbir kararından döndürülmese de gerçek hayatta olduğu gibi romanda da seçim yapma tercihi sunulmuştur. Tıpkı Dürü' de olduğu gibi onun için de roman boyunca üç kırılma noktası bulunmaktadır. Her kırılma için kendisine bir şans sunulmuş ve yanlıştan dönmesine olanak sağlanmıştır. Bunlardan ilki ise onu kendisiyle karşılaştırmak amacıyla pek çok kişi tarafından uyarıya maruz bırakmaktır. Başta Dürü ve Uluguş olmak üzere eşi ve Havana tarafından da defalarca uyarı almasına rağmen kendisini kapatır.

Roman kahramanlarının gözünden köyün en özgür insanı gibi görünen Kabak Musdu, aslında özgürlükten en uzak kişidir. Zihinsel açıdan kendini geliştirmemiş olmasının yanında olanaklarını da değerlendiremez ve bunun tam zıttını yaptığı konusunda bir yanılgı içindedir. Varoluşunu kendi şartları içerisinde tamamlayamadığı için sürekli olarak bir eksiklik hissetmektedir. Bu eksikliği doğru seçimler yaparak ve olanaklarına sahip çıkarak elde edeceğinin ise farkında değildir, yani bir tekrar düşkünüdür. Devamlı olarak aynı yanlış seçimi yaparak kendisini varlığın sesine karşı sağır hale getirmiştir. İnsanların gözünde her şeyi olan, mutlu biri imajı çizse de kendi içinde kalıcı bir huzur ve mutluluğa sahip olmayan Musdu, bu mutluluk ve huzuru geçici hazlarla sağlamaya çalışmaktadır. Bunun için de sürekli olarak kendine yeni eksikler yaratmakta ve ona sahip olmaya çalışmaktadır. Kendi kuyruğunu yiyen bir yılana doğru evrilirken bunun farkında olmaması onun en büyük dramını oluşturmaktadır.

İkinci kırılma noktası ise Dürü'nün kaçması sonucu meydana gelir. Bu aşamada, daha öncesinde de defalarca kez istenmediğini duyan Musdu, durumun herkesin gözleri önüne serilmesini de umursamaz. Halbuki yaşam ona yeni bir seçenek sunmuş ve kararından dönmesi için bir bahane bile oluşturmuştur. Kendince bir saygınlık anlayışı olan ağa, şu noktada Dürü'nün kendisinin saygınlığına zarar vermesini öne sürerek kendini bilme yolunda bir adım atabilecekken olumsuz tekrarlarını sürdürmeye devam eder. Bunun sebebi ise temelde kendini bilmeme iken bu kendine yabancılığı sahip olma gereksinimini doğurmaktadır. Eric Fromm'un *Sahip Olmak ya da Olmak* eserinde söyledikleri de bu durumu destekler niteliktedir: "*Her tüketilen şey, tüketildiği andan itibaren, tüketiciyi tatmin edemez hale geldiği için de insanlar yeniden daha fazla tüketime yönelmek zorunda kalırlar. Bu çarkın sonu bir türlü gelmeyince, hep tatminsiz bir çırpınış içinde bocalayan modern tüketiciler, kendilerini şu formülle ifade etmek durumunda kalırlar: 'Ben, sahip olduğum ve tükettiğim şeyler dışında bir hiçim.'"* (49)

Tabii ki Dürü tüketilecek bir nesne değildir fakat bunu yalnızca modern insan kabul etmektedir. Özellikle de romanın mekânı ve kişi kadrosu ele alındığında kadınların bir insandan ziyade hayvanlardan bile daha alt tabakada konumlandırıldığı görülecektir. Zaten zihnen objeleştirilmiş olan kadının da tüketilen, eskiyen ve belli bir miktarda varlığa sahip kişiler tarafından yenilenen veya yedeklenebilen bir "şey" olarak algılanması gayet doğal karşılanmaktadır. Bu doğrultuda da Musdu, eşinin eskidiğine kanaat getirerek onu yedeklemek ve bir yenisine sahip olarak bir varlık oluşturmak istemektedir. Dramın başlangıcını oluşturan kısım da tam burasıdır: Kişi, hiçliğinden kurtularak kendisine bir varoluş sağlamak istediğinden bihaberdir. Kendini bilme yanılgısı içinde bir süre daha ilerleyen Musdu, yanlış kararını yinelemeye devam ederken varlık da çağrılarını yapmaya devam etmektedir. Gittikçe olanakların sesinin daha da kısılması beklenirken burada tam tersi bir durum söz konusu olur ve yazar da dahil olmak üzere herkes onu bu yanlış kararından vazgeçmeye çağırır. Ne yazık ki kendi içinde bir sırça köşke kapanmış ve dışarıdan gelen tüm seslere kulaklarını tıkamış ağa, düşkünlüğünden sıyrılamaz. Aksine kendisiyle aynı fikirde olmayanları da para ve tehdit ile yanına çeker. Bunlara aldırış etmeyenleri ise vicdanı ve inançları üzerinden manipüle etme yoluna gider. Özellikle dini inançları çarpıtmak suretiyle diğer kişileri baskı altında hissettirmekten geri durmaz. Yine Eric Fromm'un değindiği bir nokta bahsettiğimiz durumu şöyle açıklamaktadır: "*Bir din, insanı doğru yönde davranmaya yöneltebiliyorsa, bir sürü doktrin ve ideoloji yığınından daha yararlıdır. Temel dinsel davranış biçimimiz, karakter yapımızın bir belirişi olarak da değerlendirilebilir. Çünkü biz, yücelttiğimiz değerlere bağlıyızdır ve davranışımıza yön veren, bu yüceltilen şeylerdir. Bireyler çoğu kez toplumda yaygın olanı kendi gerçek inançları sandıkları için, içlerinde yücelttikleri şeylerden habersizlerdirler."* (172)

Yani topluma hâkim anlayışı kendi inançları zanneden insan sürüsü yine bu çarpıtılmış inançlar üzerinden yönlendirilmektedir. Romanda da; bunu yapan Kabak Musdu, üçüncü kırılma noktasına kendisini bir nevi sürükler. Ona ısrarla karşı çıkmakta olan Havana'yı dini istismar ile ikna ederek Dürü'nün sığındığı son kalesini de yıkmıştır. Düğün günü de dahil olmak üzere son saniyeye kadar halen vazgeçme şansı olan Musdu kararından dönmediği gibi işi evlilik içi tecavüze kadar götürmüştür. Böyle bireysel varoluşunu sağlayamadığı gibi maddi var oluşunu da kaybetmiştir.

4.1.3. Havana ve Velikul'un Dramı

Kararsızlıklarıyla ön plana çıkan Havana ve Velikul, roman boyunca kendi istekleri ile çevrenin istekleri arasında bir bocalama yaşarlar. Her ikisi de en başta kızları Dürü ile Mustu'nun evliliğini istememektedirler fakat bu düşüncelerinde kararlı bir tutum sergileyemezler. İlk adımda birbirleriyle olan iletişimi dahi sağlayamamaları da kendilerine bu konuda pek yardımcı olmamıştır.

Velikul açısından bakıldığında karasızlığının toplumun isteğine daha yakın bir yön izlediği görülür. İçten içe bu işin yanlışlığının farkında olmasına rağmen çevresindeki kişilerin manipülatif söylemlerinin etkisi altında kalmaktan da kendisini alamamaktadır. Öyle ki gerek yetiştirilme tarzından dolayı oluşmuş kalıplaşmış düşünce yapısı gerekse insanların ona gıpta ve kıskançlık ile bakacak olmaları düşüncesi kendisini cezbetmektedir. Yoksul bir yaşam sürmeleri ve bulundukları şartlar altında bu yoksulluktan kurtulmanın tek çaresini kendilerince omuzlarına konmuş bir talih kuşu olan bu evlilikte görmeleri, Velikul açısından ilk ontik baskıyı oluşturmaktadır. Bu baskı sonucu iki seçim arasında bocalarken çevre tarafından kendisine söylenenler de ikinci ontik baskı olarak meydana çıkmaktadır. Arkadaşları tarafından, bu evliliği istememenin akılsızlık olacağı düşüncesi kendisine empoze edilirken evde de Havana ve Dürü tarafından gördüğü direnç kendince erkeklik gururunu zedeleyeceğinden gittikçe içindeki farkındalığı susturmaktadır. Evde eşini ve kızını döverek ve hatta onları kilit altına alarak kendine vurmaya çalıştığı ket, yaptığı bu eylemler sonucunda köydeki insanların -kadınlar dahil- onu takdir ederek erkekliğini övmesiyle de perçinlenmektedir. İlk kez, kendisiyle konuşmak için yanına giden Mustu'ya olumsuz cevap vermemesi ile başlayan bu dram yukarıda bahsettiğimiz sebepler neticesinde giderek büyümüş ve bir yerden sonra Velikul için dönülmez bir noktaya gelmiştir. İlk yanılgısına da böylelikle düşen Velikul, her daim bir yol daha olduğunun ve kendi seçimlerinin gücünün farkında değildir. Tıpkı Musdu gibi o da sahip olmanın varoluş için bir şart olduğunu zannetmektedir. Bu sahiplik, para olabileceği gibi saygınlık da olabilmektedir. Konuşmaları sırasında, anlık olarak olumsuz cevap verememesinin altındaki neden de budur. Tanınmış ve varlıklı bir kişi ile akraba olarak kendi varlığını ilan edecektir. Maddi bir sahiplik henüz işin içine girmediğinden vazgeçmesi daha kolay olan bu noktada Velikul hala geri adım atacağı anı beklemektedir. Bunu nasıl yapacağı konusunda kendiyle bir çatışma içindeyken ise para yani elle tutulabilen bir varoluş ihtimali kendini göstermiştir. Böylece ret cevabını iletmek için gittiği görüşmede kendisini pazarlık yapar durumda bulmuştur:

"'Bırak şu nazı da konuş Velikul!' dedi Cemal.

Terledi Velikul. 'Üç gremis ister bir kez!' dedi.

Mustu parmaklarını açıp kıvırdı. 'Dört!' dedi.

'İki tane beşibirlik!' dedi Velikul.

‘Üç!’ diye atıldı Musdu.

‘Başka?’ diye sordu Musdu. (...)

‘Biraz da sarı lira ister!’ dedi Velikul.” (65)

Dolayısıyla Velikul ilkinde saygınlık, ikincisinde ise para sahibi olma düşüncesiyle özgürlüğünde kararsız bir insan imajı çizmiştir. Cemal’in söylediğinin tersine, konuşma esnasındaki toplulukta kendini bilen veya bilme çabasına giren hiç kimse bulunmamaktadır. Hatta orada bulunan diğer kişilerin bu denli destek olmalarının nedeni dahi kendilerine de bir şeyler düşeceği fikrinden öte değildir. Tüm süreç boyunca Velikul asla kararlı bir yapı sergileyememiş ve hep aynı yanlış seçimleri yapmıştır. Dış baskılardan kendini ve olanaklarının sesini duyamamış, tinsel bir varlık oluşturamamıştır.

Aynı evde, aynı dram içinde bulunan Havana ise kocasından daha farklı bir yol izlemiştir. Onun kararsızlığında ağır basan kefe, direnç göstererek toplum baskısının önünde durmaktır. İlk noktadan itibaren sürekli olarak bunu dile getirse de hem toplum nezdindeki konumu hem de cahilliği sebebiyle düşüncelerini pratiğe dökememektedir. Velikul’un Musdu’nun teklifini reddedeceğine inanmakta ve kendisinin herhangi bir şey yapmasına gerek kalmayacağı kanısındadır. Lakin olaylar hiç de beklediği gibi gitmemiş ve deyimi yerindeyse işin başa düştüğünü idrak etmeye başlamıştır. Havana’nın en temel yanılgısı ise elinden hiçbir şey gelmeyeceğini düşünmesidir. Kendince çıkış noktaları arasa bile bunlar hep başka insanlara özellikle de bir erkeğe veya para sağlayabilecek birine olan bağımlılıktır. Öğrenilmiş çaresizliğin kendine beden bulmuş hali, şu durumda Havana’dan başkası değildir. Yıllarca içinde yaşadığı, büyüyüp yetiştiği ve kendisinin de çocuklar yetiştirdiği düzenin yapısı; onu bir kadın olarak susup boyun eğmeye ve erkeğe itaat etmeye programlamıştır. Başka bir yaşam görmemesi ve başka bir olasılığın mümkün olacağına dair bir fikri olmaması da pekiştirici bir görev görmüştür. Buna rağmen ilk etapta direniş göstererek kendi varlığına sahip çıkma yolunda bir adım atmıştır. Havana’nın bu yolda yürümeye devam edememesinin başlıca nedeni ise en yakınından en uzağına kadar etrafındaki herkesin onun düşüncelerine karşıt fikirler sunmasıdır. Zaten yenileceğini düşünen özne dış unsurlarla da buna ikna edilirse kişinin kazanma ihtimali de neredeyse imkânsız hale gelecektir. Tam da bunu yaşayan Havana da yenilgiden kaçamamıştır. Özgür bir seçim yapamamasının ve dolayısıyla da derlenip toparlanmaktansa gittikçe ufalanıp dağılmasının ilk aşaması komşularının baskısı sonucu gerçekleşir. Bunu bir şekilde göz ardı etse de çok daha yakınından gelen bir darbeyle sendelemeye başlar.

“Beni verdiniz, binip gittim ata. Yüzünü orda o gün gördüm. Dürü bari gelip geçerken görmüş. Ne yapacaksın? Sen de ağlaya ağlaya gelmişin babama; anlatmıştın! (...) Böyle yazılmış madem alınyazıları; ‘Bunda da bir hayır vardır!’ diyeceksin. ‘Hayır şer Allah’tan’ diyeceksin. Yoksulluk daha beter zor kadın anam! Dürü bir yoksula gitmiyor hiç değilse! ‘Nasıl erdirip yetireyim?’ diye kıvranmaz hiç değilse yarın! Buna da şükür! (...) Ağlayıp buzlama sen de Dürü! ‘Ne yapayım? Kaderim böyleymiş!’ de. Git iyi kötü. Ondan sonra da ye dürzünün malını, parasını. Canının istediğini aldır. Canının çektiğini ye; canının çektiğini giy. Bin tomofiline, gez.(...) Beterin beterleri var Dürüüü! Hayırlı uğurlu olsuuun, hayırlı!” (169-170)

Kızının bu sözleri üzerine her ne kadar içten içe sinirlense de sesini çıkaramaz. Günden güne azalan gücüyle ilk seçimine ihtimam göstermeye devam eder. Kendi gözünde, Velikul’dan

daha az varlık gösterebildiğini düşünse de bu ihtimamla zoru seçerek olasılıklarını görmeye çalışması onu çok daha özgür ve var kılar. Fakat ontik baskıların daha da şiddetle ve çok farklı yönlerden gelmesiyle -kocası, kızı, komşuları, Kabak Musdu, gelenekler, çarpıtılmış din anlayışı – kararına ve özgürlüğüne daha fazla tutunamayarak boyun eğer. Kendini en başta kendi içinde tutsak ederek bir hiçleme evresine girer ve böylece kaderci bir anlayışla farkında olmaksızın küçük intikamlar peşinde koşan bir ölüye dönüşür.

4.1.4. Köy Halkının Dramı

Olay örgüsü içinde her ne kadar asıl dramın ateşleyicileri olarak görülse de köy halkının davranışları aslında kendi dramlarının birer yansıması niteliğindedir. Zamanında müdahale edilememiş bir durum, aynı olaydan muzdarip olmanın getirdiği intikamcı düşünce, sürü psikolojisi içinde asıl benliğin kaybolması, linç kültürü ya da çıkarcılık gibi sebeplerle her bir kişi; romana kendi aynasını tutmaktadır.

Köydeki kadınlar, kendilerinin de aynı şeyleri yaşamış olmalarını öne sürerek yangını körüklemeyi kendilerine görev edinmişlerdir. Her ne kadar bunu yapmaları için ortada hiçbir sebep yokmuş gibi görünse de aslında yaptıkları şey kendi intikamlarını almaktan öteye geçmemektedir. Zamanında onlara yapılan muamelenin karşısında duran kimsenin olmaması sonucu yaşadıkları hayattan istedikleri hiçbir şeyi alamayan bu kadınlar, bir süre sonra düzene boyun eğmiş ve kendilerini olması gerekenin bu olduğuna inandırarak hayata tutunmaya çalışmışlardır. Fakat gelinen durumda, düzenin değişebilme ihtimali karşısında dehşete kapılarak kendilerinin de aslında bir seçim şansları olduğunu ama bunu kullanamayarak ömürlerini kurban ettiklerini fark etmişlerdir. Bu fark ediş onları hem sarsmış hem de öfkeyle doldurmuştur. Sarsmıştır çünkü başka bir olanakları olduğunu algılamışlardır; öfkeyle doldurmuştur çünkü bu olanağı değerlendirememişlerdir. Böylece kendilerine yapılanın intikamını diğer insanlardan ve sonraki nesilden çıkarmayı kendilerine hak bilmişlerdir. İronik olan ise olanakların halen var olmaya devam ettiğini görememekte ve kendileri için çabalama girişiminde dahi bulunmayarak hayatı ve özlerini hiçlemeye devam etmeleridir.

Erkeklere gelince kendilerine verilen sözde özgürlüklerinden vazgeçmemek adına düzeni korumaya çalışmaktadırlar. Büyük bir kısım sırf bu sebepten ötürü ağaya destek çıkarken romanda özellikle ön plana alınmış Hafız, İt Omar ve Cemal gibi kişiler ise kendi bireysel çıkarlarının peşinden koşmaktadırlar. Tıpkı Musdu gibi onlar da sahip olarak varolacaklarını düşünmektedirler ve bu uğurda ahlaki değerlerinin yanı sıra dini inanışlarını da değiştirmekten ve saptırmaktan sakınmamaktadırlar. Bu sahip olma anlayışının ne kadar ileri gittiği ise yaptıkları karşılığında yalnızca birer naylon yağmurluk istemeleri ile ölçülebilir. Şu aşamada sahip oldukları şeyin ne olduğundan çok sahiplik kavramının kendisine takıntılı hale geldikleri görülmektedir. Varlıklarını bir şeylere sahip olmakla ortaya koyarken, vicdanlarını da başka kişilerin yaptıkları üzerinden rahatlatmaktadırlar. Örneğin keyif düşkünlüklerini *"'Rahmetlik Atatürk!' dedi Şakir Hafız. 'Yazıyı değiştirdi, ezanı değiştirdi, ölçüyü, tartıyı, takvimi değiştirdi. Kadınlara bissürü serbeslik verdi. Çok da hoca kesti rahmetlik!' 'Kapat Atatürk'ün bahsini Hafız!' dedi Kabak Musdu. 'Rakıyı çok severdi kurban olduğum! Tabii, hakkıdır hakka tapan! Çok çalıştı millet için. Şimdiki ireysicumhurumuza bakıyorum, hiç kafa çekmiyor! Avratlarla, artistlerle de ilişiği yok. Yahu insan okuyup ireysicumhur olduktan sonra evliya gibi oturur mu onun orasında? Yani biraz da safa sürmeyi bileceksin, safa! Hep hizmet, hep hizmet! Millet bilecek mi? Atatürk o kadar hizmet etti; biliyor mu? Verahhal heykelini kırıyorlar…"* (105) sözleriyle Atatürk üzerinden meşrulaştırmaktadırlar.

Yine kadınları kendilerine biat ettirmek için dini değerleri kullanmaktan da çekinmemektedirler. Bir süre sonra söylediklerine kendilerinin de inanmasıyla yaptıklarını haklı çıkarmaları ve kendilerini sorgulama gereği dahi duymamaları ise kaçınılmazdır. Kafalarında kendi kurdukları dogmalardan oluşan krallıkta artık onlar düşüncelerini değil, düşünceleri onları yönetmektedir. Bu dogmalardan bazılarını Hafız şöyle dile getirmektedir: *"Baba hakkının ana hakkından ağır gelmesi gibi, koca hakkı da baba hakkından ağırdır! Eğer ki dünyada 'secde' iki olsaydı, biri Allah'a, biri kocaya olurdu! Maşar günü, Allah'a itaat etmeyenler yüz elli gün, kocasına itaat etmeyenler bin gün yanacak! Bir de kocasına itaat edenleri sor bana! Onlara hiç sorgu yok; anladın mı? Onlar dosdoğru cennete gidecek! Cenabıallah yeşil picamasını giymiş, nalınlarını takmış ayağına, gözel kır bıyığını kıvratmış, hemi de karnını filan doyurmamış olarak karşılayacak. Kocaman kolunu uzatıp açacak cennetialanın kapısını; 'Gir kızım, buyur!' diyecek…"* (107-108)

Köyün imamı olan Hafız, böylece lakabını almış olduğu kutsal metni okuma ve ezberleme işinde de çarpıtmalar yapmaktan geri durmamıştır. Derin bir meditasyon ile gerçekleşebilecek kendini bilme eylemi, manevi olarak üst bir değere olan inançla da sağlanabilecekken burada da bilme yanılgısı hakikate ulaşmanın önünü kapamıştır. İlk bölümde bahsettiğimiz varoluşçular içinde de gördüğümüz üzere, insan ilahi bir varlık üzerinden kendi varoluşunu sağlayabileceği gibi maddeci bir dünya algısıyla da sağlayabilmektedir. Lakin şu aşamada her iki durum da yanılgı altında ezilerek kaybolmuştur. Diğer yandan bu yanılgı o kadar büyüktür ki üzerinde herhangi bir sorgulama dahi yapılması istenmediğinden Allah, bıyıklı bir erkek olarak tasvir edilmiştir. Böylelikle tanrıyla aynı cinsiyette olduklarını düşünerek kendilerini kadınlardan üstün görme ve doğuştan ayrıcalıklı birer üst insan olarak dünyaya gelme inancını benimsemişlerdir. Burada dikkat çeken nokta ise kendilerini üst insan olarak gören bu kişilerin, Nietzsche'nin üst insanındaki en alt tabakayı oluşturmasıdır.

Nietzsche'ye göre hayvan ile insandan sonra gelen tür üst insan olup herkes bu seviyeye ulaşamaz. Üst insan, toplumun kendisine dayattığı rolleri reddeden ve kendi özüne dönerek özgür bir birey olabilendir. Bunu yapmak ise meşakkatli bir yoldan geçmeyi gerektirir fakat her şeyden önce kişi bu yolu bulmalıdır. İşte bu yol, farkındalıktan geçer. Sıradan insan, toplumla büyük bir uyum içinde yaşayarak onun normlarını uygular. Sürünün bir parçası haline gelmiş bu sıradan insan Nietzsche için "ejderha" adını alır. Herkesin bir ejderhası vardır ve kişi ejderhasına ne kadar bağlı olursa o derece kendinden uzaklaşacaktır. Lakin ejderhanın farkına varan kişi, artık yolu bulmuştur. Sırada o yolda bir "deve" olarak ilerlemek ve yoldaki yükleri sırtlanmak vardır. Kişinin farkındalığı sonucu, ne istediğini sorgulaması ve araştırması kendi yüklerini oluşturur. Yeterince yüke sahip olan insan, bu yükler için savaşmak zorundadır. Savaşmaya başlayan kişi, o dakikadan itibaren deveden "aslana" dönüşür ve kendi değerlerini bulur. Son aşamaya gelindiğinde ise insan artık getirdiği yükleri yok etmelidir ki kendi değerleri ile yeni benliğini kurarak ejderhasını ortadan kaldırabilsin. Buna "kendini doğurma" ismini veren Nietzsche, doğumu gerçekleştirmiş kişinin üst ya da süper insan olarak kendi özünü ortaya koyabildiğini söylemektedir. Bu ise kendilik bilincinden başka bir şey değildir. *Böyle Buyurdu Zerdüşt* adlı eserinde üst insan şöyle anlatılmaktadır:

"Sahiden, kirli bir ırmaktır insan. Kirli bir ırmağı içine alıp da bozulmadan kalmak için zaten bir deniz olmak gerekir. Bakın Üstinsanı öğretiyorum size: işte bu denizdir o, büyük aşağılamanız batıp gidebilir içinde. Nedir yaşayabildiğiniz en büyük şey? Büyük aşağılamanın saatidir. Mutluluğunuzdan bile tiksindiğiniz saat, aynı şekilde aklınızdan ve erdeminizden. 'Ne önemi var benim mutluluğumun? Yoksulluktan, pislikten ve sefil bir huzurdan ibarettir o. Oysa benim mutluluğum, varoluşun kendisini haklı çıkarmalı!' dediğiniz

vakit. 'Ne önemi var benim aklımın? Bir aslanın yiyeceğini araması gibi arıyor mu ki bilgiyi? Yoksulluktan, pislikten, sefil bir huzurdan başka bir şey değildir o!' dediğiniz vakit. 'Ne önemi var ki benim erdemimin? Henüz öfkelendirmedi beni. Ne kadar usandım kendi iyimden ve kötümden. Yoksulluktan, pislikten, sefil bir huzurdan başka bir şey değildir o!' dediğiniz vakit. (...) Hiç böyle konuştunuz mu? Hiç böyle haykırdınız mı? (...) Günahınız değil, kanaatkarlığınız haykırıyor göklere, günah işlerken bile cimri oluşunuz haykırıyor göklere! Peki, sizi diliyle yalayacak yıldırım nerede? Sizi aşılayacak çılgınlık nerede? Bakın, Üstinsanı öğretiyorum size; işte bu yıldırımdır, bu çılgınlıktır o!" (Nietzsche, 2017: 6-7)

Romanda ise bu aşamada oldukları yanılgısı içinde olan kişiler, daha bir ejderhalarının olduğunun dahi farkında değildirler. Dogmalarıyla birlikte toplumun normlarını oluşturup sonrasında da onların kendilerine biçtiği rolleri giyerek bir sürü oluşturmuşlardır. Ejderhaya ihtimam gösteren herkes, dışarıdan mükemmel insan olarak görüldüğünden yeni bir yanılgı ile kendilerini bu aşamaya hapsetmişlerdir. Kişi kurallara ne kadar uygun davranırsa o kadar sevilir, dolayısıyla içinde olduğu durumu sorgulama gereksinimi hissetmez. Hisseden kişi ise bu yükü taşımayı göze almalıdır. Yukarıda bahsettiğimiz kişiler sorgulanması gereken bir durumun bile farkında değilken, Linlin ve kısa bir süre olaya dahil olan asker ise bu yükü taşımak konusunda bir seçim yapamayan fakat sorgulamaktan da kendilerini alamayan kahramanlar olarak karşımıza çıkar. Son olarak, olay örgüsüne yön veren başlıca kişilerden olan Uluguş ise romanda yazarın sözcülüğü görevini gördüğü için iyi ve doğru olanı yansıtmaktan asla geri durmamıştır. Yaptığı eylemler ve söylediği sözlerle toplum içinde tam olarak benimsenemeyen bu kişi, ejderhasını öldürdüğü için tepki çeken bir üst insan yani kendilik bilincine sahip bir özneden başkası değildir.

4.2. Biz İnsanlar-Sorgulamanın Romanı

Peyami Safa'nın, milli bir duyuşla ele aldığı bu romanında ülkenin içinde bulunduğu vahim durum ele alınmaktadır. Fakat eser boyunca olay örgüsü, kişilerin içsel sorgulamalarının ardına itilmiştir. Diğer bir bakışla, olaylar kişilerin düşüncelerine yön vermek adına bir araç niteliği taşımaktadır. Genel çerçevede bir ülkenin hatta dünyanın çoğu yerinden pek çok farklı insanın dramı seyredilirken, özelde roman kahramanlarının içsel mücadelelerinden doğan bireysel dramlar okura sunulmuştur. Bu dramların yüzeysel sebeplerine bakıldığında çoğunun aynı noktadan hareket bulduğu görülürken kişilerin seçimlerinin, sonucu ne denli etkilemekte olduğu ise gayet net ortaya konmuştur.

4.2.1. Orhan'ın Dramı

Orhan, romanın içindeki neredeyse tüm kahramanlar gibi kararsız fikri yaşantısı ile eserde yer bulur. Kendisi Doğu ile Batı arasında sıkışmış, millet sevgisi önde gelse de ülkesinin içinde bulunduğu şartlar ve çevresindeki insanların tutumları – özellikle Vedia – sebebiyle içten içe yaptığı sorgulamalarla romana yön veren asıl kişidir. Yatılı bir okulda, öğretmenlik yaparak geçimini sağlayan yoksul bir insandır. Zaten içinde bulunduğu maddi imkansızlıklar ve ülkesinin düşman tarafından işgal edilerek halkı ve kendisini içine aldığı şartlar gereği bir dramın içinde olan Orhan, bireysel olarak da içine düştüğü durumlarla yeni bir drama hapsolmuştur. Bu dram sarmalını başlatan ilk olay, çalıştığı okulda iki çocuk arasında çıkan ve birinin yaralanması ile biten bir kavgaya başlamıştır. Nöbetçi olduğu bir gün, sınıfta unuttuğu tespihini almaya gittiğinde bahçeden gelen bağırışları duyar ve olay yerine gittiğinde kendisinden kesinlikle böyle bir şey beklemediği bir öğrencisinin başka bir öğrencisini taş atarak yaraladığını öğrenir. Gerekli müdahaleyi yaptıktan sonra olayın sebebini araştırır ve adı Cemil olan yaralı öğrencinin diğerine "eşek Türk" dediğini öğrenir. Romanda leitmotiv

olacak bu ifade, Orhan'ın da kişisel dramını başlatan ilk adım olacaktır. Öyle ki, bu olaydan sonra Cemil'i alarak evine götüren Orhan; çocuğun bu ifadeyi başkasından değil de bizzat annesinden öğrendiğini ve ailesinin işgal kuvvetleri askerleri ile yakından bağ kurduğunu hatta evlerine Fransız bayrağı astıklarını öğrenir. İlk kırılma noktası da diyebileceğimiz bu hadise sonucunda Orhan, şimdiye değin yaptığı ve düşündüğü her şeyi sorgulamaya başlar. İlk kez kendisiyle karşılaşır ve farkında olmadan yinelediği olumsuz tekrarlarında duraksama yaşar. Başka bir deyişle kendi ejderhasının farkına varır. Böylece sorgulamalarına ve araştırmalarına başlayarak kendi yüklerini sırtlanmaya başlar ve Nietzsche'nin yolunda deve evresine geçer. Sırf bu sebeple işinden ayrılmak zorunda kalarak, ülkenin bulunduğu bu zor dönemlerde tek gelir kaynağını da kaybederek büyük bir yokluğa düşer. Dışarıdan bakıldığında kendi dramını yaratarak zor duruma düştüğü söylense de doğruları ve sorgulamaları uğruna yapmış olduğu seçimler söz konusuyken aslında özgürlüğü adına zor olanı seçtiği görülecektir. Yani kendisiyle olan ilk karşılaşmasında, kendi benliğine ve değerlerine yaklaşarak bir nevi galibiyet yaşadığı söylenebilir.

Tüm bunlar yaşanırken çektiği maddi sıkıntılar için de bir savaş veren Orhan, iyi bir arkadaşı olan Necati sayesinde nihayet parasal sorunlarına çare bulur. Çevirmenlik ve özel dersler yardımıyla geçimini sağlamaya başlarken ikinci kırılma noktasına ulaşacaktır. Bu kırılma, olay örgüsü içerisinde büyük bir etki yapmasa da Orhan'ın düşünce sisteminde meydana getireceği sarsıntı sebebiyle önemlidir. Necati'nin kendisine getirdiği çeviri metinleri aracılığıyla tanıştığı Süleyman işte bu sarsıntının nedenidir. Süleyman, bir komünisttir ve maddeci bir görüş ileri sürerek bunu hararetle savunur. Orhan, büyümüş olduğu ortamın ve babasının dindarlığının kendisinde tam tersi bir etki yaratarak Marksist bir anlayışa ittiği genç bir insan olarak Süleyman'ın söylediklerinden de oldukça etkilenir. Sürekli olarak yaptığı sorgulamalar daha artar ve şimdiye değin sırf babasının fikirleri üzerinden ilerlettiği maddeci anlayış yeni bir temel bulmaya başlar. Böylece yaşantısına hangi algı üzerinden yön vereceğini netleştiremez ve yapmak zorunda olduğu seçimleri bir çeşit duraklama dönemine girer. Yaşadığı şartlarda yapacağı işten, edineceği arkadaşa ve hatta âşık olduğu kadına kadar etki edecek bu algı meselesi, yüzeysel olarak ne kadar basit gibi görünse de kişinin kimliğini ve sonraki atacağı tüm adımlarını etkileyeceği için oldukça önemli ve kıymetlidir. Orhan bu aşamada bilgileri toplayıp onlara hamallık etmeyi sürdürür fakat aralarında bir seçim yapamadığı için kendi değerlerini oluşturamayarak bu sürece hapsolur. Bir yandan ontik baskılar içinde bocalarken bir yandan da ontolojik olarak kendi beniyle savaş halindedir. Bu sürecin bir dram haline gelmesinin sebebi ise Orhan'ın belli düzeyde bir farkındalık kazanmış olması fakat bu farkındalığın gerektirdiği gibi olanaklarına sahip çıkamayarak onları harcamasıdır.

Üçüncü ve son karşılaşma deneyimi ise Vedia'ya âşık olmasıdır. Kimlik arayışı sürerken, yine kendinin ve istediğinin ne olduğuna karar veremeyen birine âşık olması tüm dramları birbirine bağlayan bir zincir görevi görür. Devamlı olarak gel-gitler yaşarken, Vedia'nın kararsızlığı ve diğer taraftan sürekli olarak bir adım önüne geçmeye çalıştığı rakipleri Orhan'ın sorgulamalarla yaklaşmış olduğu benliğinden daha uzağa savrulmasına sebep olur. Ölen amcasından kendisine miras kalması üzerine maddi sıkıntıları son bulurken Vedia'nın kendisini seçmesi için bu parayla olmadığı biri gibi davranmaya başlar. Pahalı hediyeler, kıyafetler ve eğreti davranışlarla kapatma yoluna girer. Fenomonolojinin yakınlık ilkesine göre; karşılaşma, seçim yapma, açma veya kapatma ve özgür veya esir olma şeklinde dört adımdan oluşan süreç içinde üçüncü adıma kadar gelen Orhan, kapatma seçimini yaparak son adımda esir hale gelmiştir. Dağılarak yok olmaya sebep olan bu esirlik, Vedia'nın hastalanması ve onun defterlerini okuyarak tekrar kendisini sorgulamaya başlamasıyla son bulma yoluna gitse de vücudu bu dağılmayı kaldıramaz. Böylece düşünceler içinde hastanede yürürken gözleri kararark merdivenlerden düşer ve hayatını kaybeder.

4.2.2. Vedia'nın Dramı

Vedia, roman içindeki kendisine ve çevresine en yabancı kişidir. Yengesinin yanında, oldukça modern ve Batı hayranı bir ortamda yetişmiştir. Önüne Fransız bayrağı asılı bir konakta, Millî Mücadele içinde olan Türk ülkesinde yaşamaktadır. En baştan bir çelişki yumağı görüntüsü veren bu atmosferde, Vedia da kimliğini oturtamamış genç bir kızdır. Net fikirlere sahip olmaması, seçimlerini sürekli ertelemesine ve bunalıma girerek olanaklarını kapatmasına neden olmaktadır. Kendi içinde de ne istediğini bilmeyen yapısı sebebiyle, kendini var etme çabası dahi gösterememektedir. Çevresindeki kişiler, toplumun hoşuna gideceği normlar üzerinden hareket ederken Vedia bunu yapamaz. Deyimi yerindeyse bir ejderhası bile yoktur. İstekleri için savaşmak, öncelikle istenilen bir olgu gerektirdiğinden; Vedia'nın yolculuğu benliği için savaşmaktan ziyade benlik bulma arayışıdır.

Özellikle Orhan ile tanıştıktan sonra bu durum hayatının merkezine yerleşmiştir. İlgi çekici bir kız olmasıyla, çevresindeki erkeklerden çokça rağbet görmektedir ama seçim yapamaması ve duygularındaki ani değişimler onun kendisini bir şeye veya bir kimseye tam anlamıyla adamasını imkânsız hale getirmiştir. İnsanı insan yapan temel fenomenlerden biri olan bu seçim yapma ve kendini adayabilme kavramları Vedia'da karşılık bulamaz. Yani insanın kendisini bilmesi için olması gereken temel adım baştan yok sayılmaktadır: insani özelliklere sahip olmak. İlk bölümde değinmiş olduğumuz bu fenomenlerin çoğunun Vedia için mümkün olmaması onun bir türlü kendiyle karşılaşamamasına sebep olmaktadır. Vedia; özgür değildir, seçim yapmakta zorlanır, kendini adayamaz, kararlı bir tavır takınamaz, sistemli düşünmekte problem yaşar ve kendi doğrularına sahip değildir. Halbuki onun ortaya bir tepki koyarak, bir kimlik oluşturabilmesi için önüne üç fırsat halinde üç talip çıkmıştır. Bunlardan ilki Bahri isminde bir askerdir. Vedia, onun kendisine karşı olan duygularının pekâlâ farkında olmasına karşın olumlu veya olumsuz herhangi bir tepkide bulunmaz. Vedia'nın asıl sorunu, yanlış seçim yapmak ya da yanlışlarını tekrarlamak değil seçim yapmamaktır. Bahri'nin kendisine olan aşkı yüzünden intihar etmesi bile Vedia'da bir etki meydana getirmeye yetmez.

İkinci ve üçüncü fırsat ise aslında aynı anda gelmiştir. Birbirlerinden oldukça zıt karakterli iki talip olarak kendini gösteren bu fırsatlar, Orhan ve Rüştü'dür. Bu iki kişi, Vedia'nın arasında bocaladığı iki benliği de temsil etmektedir. Kimlik yoksunluğundan doğan yabancılaşma ile birlikte ne kendisini bir kalıba sokabilmekte ne de karşısındaki kişileri bulundukları haliyle kabul edebilmektedir. Öyle ki, kafasında herkesten aldığı farklı parçaları birleştirmek suretiyle yeni biri yaratmakta ve onu arzulamaktadır. Örneğin, Orhan'ın düşünceleri ve konuşması ile Rüştü'nün davranış ve kılık kıyafetini bir araya getirmek istemektedir. Buna rağmen, Orhan'ın amcasından kalan mirasla birlikte değişerek Vedia'nın istediği şekle bürünmesiyle, Vedia daha büyük bir umutsuzluğa kapılmıştır. Gerçekleşmesi pek de mümkün olmayan şeyleri arzulamak; ona yaşamak için bir sebep verirken isteklerinin gerçekleşmesi ise bir seçim zorunluluğunu ve bunun sonucunda da omuzlarına binecek bir sorumluluğu yanında getirecektir. Vedia ise bundan korkmaktadır. O, bir şeye ulaşmak değil o şeyin peşinden koşmak istemektedir. Böylece, elde ettikleri ile kendini tatmin etmek yerine elde edebileceklerine odaklanarak başarısızlığının nedenini kadere yükleyebilecektir. Yanlış veya doğru, tüm seçimler bir sorumluluk getirirken; seçimsizlik hep bir umut barındırmaktadır. Bu durumda seçim yapılacak unsurlar ne kadar uzak ve imkânsız olursa o denli ertelenebilecektir. Bu öyle bir boyuta ulaşmıştır ki yaşamak ve ölmek gibi temel iki seçenek arasında bile kendisini soyutlayarak, arafta kalmayı istemektedir: *" - Ölümün kendisinden değil, düşüncesinden korkarım. Hah, iyi söylediniz. Bahri'nin de ölmesinden ziyade ölüme mahkûm olması, arada sırada onu istemesi bana dehşet verirdi. Birkaç kere bana: 'Öleceğim ben, biliyorum.' demişti. Bu düşünce korkunçtur, ölüm değil. (...)- Ölümün hiçbir türlüsünü tercih*

etmem. Çünkü hepsi 'ölüm düşüncesi'dir. Fakat haberim olmadan ölürsem, tabii daha iyi olmalı bu. Ölmek, ölümü düşünmekten çok daha kolaydır, değil mi?" (281-282)

Tüm bu olaylar sonunda hastalanarak uzun süre uyanamayan Vedia'nın, olaylar karşısındaki pasif tavrı bu süreçte daha net anlaşılmıştır. Yaşantısı, uyanıkken olan şeklinden pek de farklı bir yere yönelmemiştir. Gözlerini yeniden açtığında değişim gösteren tek şey, Orhan'ın ölümüdür fakat bu da onun iradesi dışında gerçekleşmiş bir durum olup olanaklarına sahip çıkamamasının getirisidir. Dikkat çekici olan ise tüm roman boyunca kendisinden bir tepki almak için uğraşılan Vedia'ya belki de tepki vereceği tek noktada, ona izin verilmemiş ve ölüm haberinin ardından roman son bulmuştur. Bu ise Peyami Safa'nın intikamcı düşünceye kapılarak Vedia karakterini hiçlemesi şeklinde yorumlanmaya açıktır.

4.2.3. Konak ve Çevresindekilerin Dramı

Konak denilince akla gelen ilk isim olan Samiye Hanım, çevredeki kişilerce tüm dramların sebebi kabul edilir. Dram, yaşantı içinde kötü duruma düşmek ve fiziki acı çekmek anlamında kullanıldığında hak verilebilecek bu yargı; Samiye Hanım'ın bireysel olarak düşünüldüğü senaryoda farklılık gösterecektir.

Samiye Hanım, Mütareke yıllarında yabancı hayranlığıyla tanınan dul bir kadındır. Bunun yanı sıra kendisi de bir Türk olmakla birlikte Türk düşmanlığı da sergiler. Bu davranışını, felsefi açıdan düşündüğümüzde yanlış veya doğru olarak nitelendirmek güçtür. Kişinin seçimleri onunla ilgilidir ve bir ırka mensup olduğu için o ırkın milliyetçiliğini yapmak zorunluluğu yoktur. Üzerinde tartışılması gereken nokta milliyet olmamakla beraber Samiye Hanım'ın dramını doğuran nokta milliyetçilikten ziyade hangi ırkın milliyetçiliği olduğudur. Öyle ki, Eric Fromm *İnsandaki Yıkıcılığın Kökenleri* adlı eserinde bu durumu "küme özseverliği" olarak açıklar. Herhangi bir küme üzerindeki aşırı yatkınlık insanın yıkıcılığının sebeplerinden bir tanesi olarak alınır. Burada da Samiye Hanım'ın Türk milliyetçisi olmaması değil Türk ırkçılığı yapması sorunları doğuran nokta olmuştur. Yani milliyetçi kümesinde yer almaması ırkçı kümesinde bulunduğu gerçeğini değiştirmemektedir. Bahsedilen yıkıcılık, herhangi bir kümeyi kapsayabilmektedir. Gerek en yakınındakilere gerekse tanımadığı kişilere karşı bu küme özseverliğinden hareketle maddi ve manevi açıdan yıkıcı davranışlar sergileyen Samiye Hanım, bu davranışlarının neticesini kendi benliği üzerinde bir yıkıma, dolayısıyla da bir drama sebep olarak bulmaktadır. Bireysel olarak kendini korumak yerine aktif şekilde başkalarına zarar verme yönelimine girmesi de bunu kanıtlar niteliktedir. Düşünce yapısı ne yönde olursa olsun, bu düşünceleri hayata geçirmek noktasında Samiye Hanım'ın kendilik bilincinin olmadığı ve her gününü ufak tefek birkaç değişikle sonuna kadar aynı yaşadığı yani bir olumsuz tekrar düşkünü olduğu görülmektedir. Özgürlüğünde kararsız yapısının yanında dış baskıyı oluşturan toplumun da önemli bir temsilcisi olarak diğer kişilerin de olanaklarını kapatmaya çalışması, farkında olmasa dahi intikamcı düşünceyle hareket ettiğini ortaya koymaktadır. Bu intikamcı yapıdan en fazla etkilenen kişilerden biri olarak verilen Kayıkçı Mustafa da her ne kadar romanın tezi gereği mazlum bir halk kahramanı şeklinde çizilmiş olsa da milliyetçi düşünceleri gereği kendi özgürlüğünü ve çıkarlarını gözetmeksizin davranmıştır. Hapse girmesi ve kimsesiz kalan oğlunu bir başına bırakması halk gözünden vatan için yapılmış bir fedakarlıkken bu eylemin sonunda tüm sorumluluk ve yükün kendisinin ve oğlunun omuzlarına bindirilmesi ise sürü psikolojisi ile bireysel kimliğin çatışmasını ortaya koymaktadır.

Yine dolaylı yoldan, Samiye Hanım'ın seçim ve davranışlarının etkilediği bir diğer kişi de Bahri'dir. Vedia'ya olan karşılıksız aşkı ve bunalımlı yaşamı yüzünden intihar eden Bahri ile

Samiye Hanım'ın seçimleri arasındaki bağ her ne kadar alakasız görünse de durum hiç de öyle değildir. Her seçim binlerce olasılığı içinde barındırır ve her olasılık da farklı bir yaşam senaryosuna gebedir. Romanda ele alınan senaryo ise Vedia'yı kendi kararsızlığı ve düşkünlüğü içinde yetiştirmiş olan Samiye Hanım'ın, bu dolaylı yoldan Bahri'nin de seçimlerini etkilemesi üzerinedir. İçinde bulunulan durumun farkında olmamak, özgürlüğünde kararsızlığı doğururken; özgürlüğünde kararsızlık ise dramın karşılığıdır. İşte bu senaryoda da ne Samiye Hanım ne Vedia ne de Bahri içinde bulundukları durumun farkındadır. Özellikle Bahri karakterine bakıldığında bu durumun aktif bir nihilizme dönüşmüş olduğu görülecektir. Nihilizmin temelinde bulunan Tanrı'nın yokluğu söylemi burada bulunmasa da temelde kahramanların yaşamındaki otorite eksikliğini simgelemektedir. Jale Parla'nın *Babalar ve Oğullar* kitabında değindiği gibi bir baba olarak alınabilecek Osmanlı'nın çöküşü de halkın babasını yani otorite figürünü kaybettiği anlamına gelmektedir. O halde nihilizmde Tanrı'nın simgelediği otorite ile buradaki devletin ortaya koyduğu otorite aynı düzlemde temellendirilebilir. İki türlü de otorite kaybına dayalı olarak değerlerin hiçlenmesi söz konusu olacaktır. Bu değer kaybı ile bir boşluk ve buhrana düşmüş diğer roman kahramanları pasif bir nihilizm ortaya koyarken, Bahri bu değerleri tümden reddederek aktif bir nihilizme kapılmıştır. Halktan biri olmasının yanında aynı zamanda bir asker de olması onu çift yönlü olarak bir boşluğa itmişken, tutunabileceği tek değer yargısına yani aşkına da karşılık bulamaması, derlenip toparlanarak yaşamına sahip çıkmasının önünde engel oluşturmuştur. Dış baskıların kalabalığında kendi beninden olabileceği en uzak noktaya fırlatılan Bahri, varlığı hiçleyerek intihar etmiş ve geri dönülemez şekilde tüm olanakları kapatmıştır.

4.3. Puslu Kıtalar Atlası – Arayışın Romanı

Puslu Kıtalar Atlası, İhsan Oktay Anar'ın yazmış olduğu bir kendini arayış romanıdır. Eserde bulunan kahramanlardan yazarına kadar herkes gerçek ile hayal eşiğinde kendini aramaktadır. Önceki iki romanda ortaya koyulan kendini bilmeme ve seçimlerinin farkında olmama durumu, bu roman için daha farklı bir boyutta ilerlemektedir. Puslu Kıtalar Atlası'nda, esas kişiler kendi benliklerinin farkındadırlar fakat bu benliği nasıl ortaya koyacaklarını ve değerleri uğrunda nasıl savaşabileceklerini bilememektedirler. Nietzsche'nin bakış açısıyla açıklamak gerekirse; kişiler ejderhalarının farkına varmış, bunun için araştırmalar yapmış ve yüklerini yüklenmişlerdir. Bulundukları durumda ise bu yükleri uğruna bir savaş verirken kendilerini tekrar nasıl var edebileceklerini yani kendilerini doğurmayı bilmedikleri görülmektedir. Dolayısıyla buradaki arayış, kişinin kendini arayışı olup insanın özünün bir bütün olduğu ortaya konmuştur.

4.3.1. Uzun İhsan Efendi'nin Dramı

Kendini bilme ve özüne doğru bir yolculuğa çıkma konusunda diğer tüm roman kahramanları arasında en uzun yol kat etmiş kişidir Uzun İhsan Efendi. Tüm yaşantısı bir rüya formunda, derin bir meditasyon ile geçmektedir. Dış dünyanın nimetlerinin çok büyük bir kısmından elini çekmiş ve kendisini çok daha derin amaçlara vermiştir.

Uzun İhsan Efendi'nin bu noktada belki de en büyük dramı, amcası gibi olamamaktır. Amcası Arap İhsan Efendi gibi güçlü, dayanıklı ve cesur biri olup tüm dünyayı keşfetmek istemekte ve bu isteği o ve onun gibi denizcilere gıptayla bakmasına neden olmaktadır. Oysa Uzun İhsan Efendi, bedenen bu iş için hiç uygun olmamasının yanı sıra cesaret bakımından da yeterince dayanıklı değildir. Maddi dünyada bedenini kullanarak hayallerine ulaşamayacağını anlaması, onu bir seçim yapmaya itmektedir. Ya bedensel olarak kendisine uygun işlerle uğraşacaktır ya da hayallerinin peşinden gitmenin bir yolunu bulacaktır. Dışarıdan

bakıldığında en mantıklı seçim ilk seçenek gibi göründe de kolay olan bu yol ancak sıradan bir insan olarak yaşamını sürdürmeyi ve otomatik tekrarlarla ona ayrılmış zamanını tüketmeyi getirecektir. Kahramanımız bu noktada zor olanı seçerek, kendisine üçüncü bir yol bulmuş ve kendine engel teşkil eden bedenini geride bırakarak uykusunda dünyayı dolaşmaya başlamıştır. Bir uyku ilacı yardımıyla derin uykulara dalarak, maceralara atılmış ve gördüklerini bir deftere yazmaya başlamıştır.

Toplumun geleneksel rollerini reddederek ve önündeki engelleri aşarak – bu engel kendi bedeni dahi olsa – hayallerine kendini adayan İhsan Efendi, kararlı bir yapı sergileyerek özgürlüğüne sahip çıkmıştır. Fakat bu açma durumu, dış baskıların etkisiyle kesintiye uğratılmıştır. Oğlunu lağımcılarla birlikte bir göreve göndermişken, orada yaşanan bir kaza sonucu yanında değerli bir emanetle birlikte kayıplara karışan oğlunu aramaya gelen askerler tarafından evi talan edilmiş ve kendisi de işkencelere maruz kalmıştır. Hiçbir şey söylemediği için bu işkenceler esnasında gözleri oyulmuş, dili kesilmiştir. Sonrasında böyle bir durumda ve tek başına kalmasıyla dilenci loncasına katılmıştır.

Tüm bu olaylar esnasında ve hatta daha sonrasında oğlu kendisini ararken bile kaderine boyun eğmiş, pes etmiş bir imaja bürünmesi; okuyucu gözünde Uzun İhsan Efendi'yi olumsuz tekrarlarla özgürlüğünde kararsız biri haline gelmiş gibi gösterse de romanın sonunda yaşanan her şeyin aslında onun düşlerinden ibaret olduğu anlaşılacaktır. Bu durumda gerçekliği bile tartışmalı olan bir yaşamın üzerinden yapılmış seçimler, ne dereceye göre özgürdür ya da değildir?

4.3.2. Tüm Hayal İnsanların Dramı

Roman içinde başta, Bünyamin olmak üzere pek çok karakter bulunmaktadır. Her biri farklı zamanlarda, farklı mekanlarda ve farklı görüşlerde olan bu insanlar birbirlerinden bağımsız hayatlar yaşarlarken bir noktada yolları kesişmiştir.

Gerek karşılaşma sürecine değin gerekse karşılaşmadan sonra her biri sayısız olarak seçimler yapmak durumunda kalmış ve yine sayısız karalar almışlardır. Bu kararlar hem kendi hayatlarını hem de çevresindeki kişilerin hayatlarını değiştirmiş ve yönlendirmiştir. Dolayısıyla, alınan her karar için seçimlerin farkındalık durumu, kişilerin kendilik bilinci, süreç içinde kendilerini etkileyen ontik ve ontolojik unsurlar gibi pek çok etken üzerinden kahramanlar incelenebilmektedir. Burada, bahsedilen incelemenin yapılmamasının sebebi ise aslında hiçbir kahramanın gerçekte var olmamasıdır. Romanın son sayfalarında anlaşıldığı üzere, eserde aslında tek bir karakter vardır ve kalan herkes onun düşlediklerinden ibarettir. O halde verilen hiçbir karar da bu kişilere ait değildir. Baştan sona nasıl bir yazar, romanında bulunan her karakter için seçimleri yapıyorsa; burada tek karakter olan Uzun İhsan Efendi de düşlediği herkes için seçimleri kendisi yapmıştır. Bu durumda, Uzun İhsan Efendi dışındaki hiçbir kahramanın özgürlüğünden ya da iradesinden bahsedilemez ve yaptıkları eylemler onlara mal edilemez. Bunların tamamı onlar adına karar verene aitken, temelde kendini arayan ve sorgulayan ve dolayısıyla da tüm seçimleri bu amaçla yapan İhsan Efendi için de bir otomatik tekrardan bahsetmek mümkün değildir. Kendi varlığı başta olmak üzere her şeyi sorgulayan ve bu sorgulamaları ile yaşamı boyunca kendini arayan bu tek karakter için özgürlüğünde kararsız demek ne kadar yanlış olacaksa kararlı bir yapı izlediği için tüm dramdan sıyrılmış olduğunun düşünülmesi de o denli yanlış olacaktır.

SONUÇLAR

Her insan bir yaşam, her yaşam ise bir dramdır. O halde yine bir insanın oluşturmuş olduğu edebi eserlerin de yaşamdan ve dramdan ayrı olacağı düşünülemez. Özellikle roman türünde, derinlemesine üzerinde düşünülerek çizilmiş karakterlerin yaşamdan ve yaşamsal zorunluluklardan soyutlanması mümkün değildir. Bu yaşamsal zorunlukların başında – hayatta kalmak için gerekli fiziki ihtiyaçlardan bağımsız olarak – seçimler ve o seçimlerle yaşantıyı şekillendirmek gelmektedir. Dolayısıyla gerçek hayatın bir panoraması olan roman, konusu ne olursa olsun içinde barındırdığı insan etkeninden dolayı bir dram sarmalı halindedir. Hangi anlayış içinde ve hangi zamanın şartları altında kaleme alınmış olursa olsun, kahramanların eylemleri her zaman en temelde aynı nedene bağlıdır: kendini bilmeme. Olayların sebepleri ve kahramanların yaptıkları seçimlerin yüzeyde bulunan nedenleri birbirinden farklılık gösteriyor olsa da derine doğru yapılan bir okuma ile en temelde ulaşılan sonuç değişmemektedir. Bu durum ise romanın çok katmanlı bir yapıya sahip olması ile açıklanabilmektedir. Okur, romanı yüzeysel bir biçimde okuduğunda her kahramanı içinde bulunduğu şartlar doğrultusunda değerlendirerek ya yaptığı yanlış seçimleri zorunlu bir yönelişle kaderci bir yapıda görecek ya da kişinin bir seçim yapmak durumunda olduğunun dahi farkına varmayacaktır. Fakat roman bu şekilse yatay düzlemde değil de dikey olarak okunduğunda her eylemin bir seçime, her seçimin de kişinin iradesi ve kendini bilme ölücüsüne bağlı şekilde doğduğu ve olgunlaştığı görülecektir. Dikey düzlemde romanın en derinine ulaşma imkânı bulan okur, böylelikle her olayın merkezinde yatan unsurun aynı nedene dayandığını açıkça görme fırsatı bulacaktır. Bu neden ise dramın açıklayıcısı olan özgürlüğünde kararsızlık yani kendilik bilincinden başka bir şey değildir.

Ulaşılan bir diğer sonuç ise temel alınan kendini bilmeme durumunun üzerindeki etkenlerin süreç içinde değişmiş olduğudur. Başka bir deyişle tezli romanların dramlarında ontik etkenler daha baskınken, modern ve postmodern anlayış içinde oluşturulmuş romanlarda ontolojik etkenler daha ön plandadır. Öyle ki seçilen üç roman – Tırpan, Biz İnsanlar, Puslu Kıtalar Atlası – sırasıyla da ontik olandan ontolojik olana doğru ilerlemektedir. Toplumcu olarak nitelediğimiz roman, varoluşu "sahip olmak" üzerinden ele alırken; milli duyuş barındırmasıyla kategorize ettiğimiz romanda bu durum "sahip olmak" ile "olmak" arasında bir sorgulamaya dönüşmektedir. Son olarak postmodern olmasıyla ele aldığımız romanda ise kişilerin "olmak" üzerine yoğunlaşarak yaptığı seçimlerin sebepleri de ontolojik olana evrilmeye başlamıştır. Yani dram aynı kalsa da yönlendiricileri değişmektedir. Zamanla birlikte anlayışları da değişen insanlar, artık varoluşlarını çevreden ziyade kendilerine kanıtlama ihtiyacı içine girmişlerdir. Bu sebeple de modern insan dışarıdan çok kendi içine yönelmiştir. Yaşam içinde bir anlam arayışı peşinde koşan yazarın da bu çabasını romana yansıtmasıyla, seçimlerle birlikte arayışlar da eserlere dahil olmuştur. Tıpkı gerçek insan gibi roman kahramanları da hakikat ve anlamın dolayısıyla da varoluşun peşine düşmüştür. Böylelikle tezli romanlardaki toplumsal sürü anlayışı da kendisini yıkarak bireyin yalnızlığı içindeki varlığı değer kazanmıştır. Ontik olanın ötelenerek ontolojik olanın öncelendiği bu süreçte değişmeden kalan tek kavram dram olup, insanın varlığı devam ettikçe varlığını korumaya da devam edeceği aşikardır.

KAYNAKÇA

Anar, İhsan Oktay, Puslu Kıtalar Atlası, İletişim Yayınları, İstanbul, 2020.
Baykurt, Fakir, Tırpan, Literatür Yayınları, İstanbul, 2020.
Camus, Albert, Sisifos Söyleni, çev. Tahsin Yücel, Can Yayınları, İstanbul, 2017.
Fromm, Erich, Sahip Olmak ya da Olmak, çev. Aydın Arıtan, Say Yayınları, İstanbul, 2015.
Fromm, Erich, İnsandaki Yıkıcılığın Kökenleri, çev. Şükrü Alpagut, Payel Yayınları, İstanbul, 1993.
Heidegger, Martin, Varlık ve Hiçlik, çev. Turhan Ilgaz – Gaye Çankaya Eksen, İthaki Yayınları, İstanbul, 2022.
İzmir, Mutluhan, Lacancı Psikanaliz ve Karakter Çözümleme, İmge Kitapevi Yayınları, Ankara, 2021.
İzmir, Mutluhan, Öznenin Diyalektiği Hegel Sartre ve Lacan, İmge Kitapevi Yayınları, Ankara, 2019.
Mengüşoğlu, Takiyettin, İnsan Felsefesi, Doğu Batı Yayınları, Ankara, 2015.
Moran, Berna, Edebiyat Kuramları ve Eleştiri, İletişim Yayınları, İstanbul, 2018.
Moran, Berna, Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış 1, İletişim Yayınları, İstanbul, 2016.
Moran, Berna, Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış 2, İletişim Yayınları, İstanbul, 2019.
Moran, Berna, Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış 3, İletişim Yayınları, İstanbul, 2018.
Nietzsche, Friedrich, Böyle Söyledi Zerdüşt, çev. Mustafa Tüzel, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2017.
Nietzsche, Friedrich, Şen Bilim, çev. Ahmet İnam, Say Yayınları, İstanbul, 2004.
Nietzsche, Friedrich, Putların Alacakaranlığı, çev. İsmet Zeki Eyüboğlu, Say Yayınları, İstanbul, 2020.
Öcal, Oğuz, Tahsin Yücel'in Romanlarında Bireyin Dramı, Yapı ve İroni, Akçağ Yayınları, Ankara, 2013.
Öcal, Oğuz, Özgürlük Bağlamında İlk Dönem Türk Romanı, Akçağ Yayınları, Ankara, 2020.
Russel, Bertrand, Batı Felsefesi Tarihi 3, çev. Ahmet Fethi, Alfa Yayınları, İstanbul, 2016.
Safa, Peyami, Biz İnsanlar, Ötüken Yayınları, İstanbul, 2017.
Sartre, Jean-Paul, Bulantı, çev. Selahattin Hilav, Can Yayınları, İstanbul, 2020.
Sartre, Jean-Paul, Varlık ve Zaman, çev. Kaan H. Ökten, Alfa Yayınları, İstanbul, 2019.
Seneca, Lucius Annaeus, Ahlak Mektupları, çev. Türkan Uzel, Jaguar Kitap, İstanbul, 2018.
Spinoza, Baruch, Etika, çev. Hilmi Ziya Ülken, Dost Kitapevi Yayınları, Ankara, 2011.
Tunalı, İsmail, Sanat Ontolojisi, İnkılâp Yayınları, İstanbul, 2014.

BALAD KAVRAMI EKSENİNDE GOETHE VE SCHILLER'İN BALADLARI

BALLADS OF GOETHE AND SCHILLER ON THE AXIS AT THE CONCEPT OF BALLAD

Sabri BALTA
Dr. Öğr. Üyesi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Dilbilimi Bölümü,

ÖZET

Lirik bir tür olan balad kavramının kökeni ortaçağ Fransa'sına dayanmaktadır. Başlangıçta şarkı söyleyip dans etmek manasında kullanılırken, daha sonraki dönemler içerisinde şarkı kavramıyla eşdeğer görülmüştür. Edebi türler içerisinde ortada kalmış haliyle eski bir edebiyat türü olarak kabul görmektedir. Halk ve sanat baladları şeklinde dillendirilen bu kavram ayrıca romans ve destan kavramlarıyla da yan yana kullanılmıştır. Ezoterik bir niteliğe sahip olan bu kavramın sırrı aktarma biçiminde yatmaktadır. Ortaçağ Avrupa'sındaki halk baladı konu ve hadise bakımından geniş, dramatik ve trajiktir. Halk baladı masal, efsane, menkıbe gibi yazanı belli olmayan bir niteliğe sahip iken, sanat baladının yazarı bellidir ve sanat baladı yazarın özelliklerini yansıtır niteliktedir. Bununla birlikte sanat baladı duygu ve olaylar bakımından geniş nitelikli olmakla beraber, olaylar açısından zengin bir özelliğe sahiptir. Goethe ve Schiller balad kavramını hem orijinal haliyle hem de İspanyolca "romans" şekliyle eşdeğer manada kullanmışlar ve her iki kavramın bırakmış olduğu tesir konusunda da görüş alış-verişinde bulunmuşlardır. Edebi türlerin tamamına katkı sağlaması açısından Goethe 'balad' türünü tüm edebi türlerin ilk gelişim evresi olarak görmüş ve okuyucunun ruhunu ve fantezisini harekete geçirdiğini ifade etmiştir. Schiller'in baladları ise daha ziyade fikir ağırlıklıdır. Onları ibretli baladlar şeklinde nitelendirmek de mümkündür. Schiller'in baladları hümanist düşüncelerinden dolayı menkıbe tarzına da dâhil edilmektedir. Edebiyatta balad denildiğinde Goethe ve Schiller'in yeri bambaşka görülmektedir. Her iki şahsiyetin arkadaşlığı edebiyat ve sanat alanında üretkenliklerini tetiklemiştir. Bu verimli dostlukları balad türünün güzel örneklerini sergilemek şeklinde neticelenmiştir. Goethe ilk balad yazılarını deha çağı denilen Sturm und Drang döneminde kaleme almış ve yazdığı baladlar halk şiirinin etkisi altında kalmıştır. Şairliğin de verdiği tesirle baladda çeşitli tavırlar ve yeni motifler kullanan Goethe, baladda insanlığın genel problemlerini ve zamanüstülük gibi klasik çağın sanat düşüncesini de devreye sokmuştur. Schiller'in tesiri altında fikir baladı tipini ortaya çıkarmıştır. Onun tüm baladlarında konular açıktır. Baladlarında dili ustalıkla kullanan Goethe ahlakiliğe ve eğitime ağırlık vermiştir. Schiller'in baladları da Goethe'nin baladlarıyla hemen hemen bir benzeşme halindedir. Schiller'de daha ziyade fikir ağır basarken Goethe'de yaşanmışlık ağır basmaktadır. Schiller'in baladları bir fikrin ürünüdür. Baladlarında kararlılığın ve ideallerin öncelikli oluşu söz konusudur. Düşünce ön planda tutulurken kahramanlar ihtiraslı bir gizliliğin tutsağı durumundadırlar. Edilgenliğe sürüklenmelerine rağmen kahramanlar aktif olabilmektedirler. Schiller'in kahramanları kendini aşmışlığın ve fedakârlığın sembolü olarak görülmektedir. İlahi adalet ve günahtan kaçamama gibi unsurlar da Schiller'in baladlarında görülmekle birlikte antik unsurlara da rastlanmaktadır. Baladlarda insan efsunlu ve söylenceye dayalı hadiselerin konusu edilmemiştir. Schiller'in baladlarında gerçekçi olmayan bir takım erklerin üstünlüğüne düşüncenin üstünlüğü ile karşılık verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Balad, Goethe, Schiller

ABSTRAT

The concept of ballad, a lyrical genre, has its origins in medieval France. Initially, it was used to mean singing and dancing, but in later periods it was equated with the concept of song. It is accepted as an old type of literature as it is in the middle of the literary genres. This concept, which is expressed as folk and art ballads, is also used side by side with the concepts of romance and epic. The secret of this concept, which has an esoteric character, lies in the form of transmission. Folk ballads in medieval Europe are broad, dramatic and tragic in terms of plot and event. While the folk ballad has an unidentified character such as fairy tales, legends, and legends, the author of the art ballad is clear and the art ballad reflects the characteristics of the author. However, although the ballad of art is broad in terms of emotions and events. Goethe and Schiller used the concept of ballad both in its original form and in the Spanish word "romance", and they exchanged views on the influence of both concepts. In terms of contributing to all literary genres, Goethe saw the 'ballad' genre as the first developmental stage of all literary genres and stated that it activates the soul and fantasy of the reader. Schiller's ballad's, on the other hand, are mostly idea-based. It is also possible to characterize them as exemplary ballads. Schiller's ballads are also included in the epic style due do his humanistic ideas. Goethe and Schiller seem to have a completely different place when it comes to ballads in literature. The friendship of both personalities triggered their productivity in the field of literature and art. These fruitful friendships resulted in exhibiting good examples of the ballad genre. Goethe wrote his first ballads during the 'Sturm und Drang' period, which is called the age of genius, and the ballads he wrote, were under the influence of folk poetry. Goethe, who used various attitudes and new motifs in the ballad with the influence of this poetry, also put the general problems of humanity and the classical age's art idea such as timelessness into action in the ballad. Under the influence of Schiller, he revealed the idea ballad type. In all his ballads the themes are clear. Using language skillfully in his ballads, Goethe focused on morality and pedagogy. Schiller's ballads are also almost similar to Goethe's ballads. While in Schiller, ideas predominate, experience predominates in Goethe. Schiller's ballads are the product of an idea. In his ballads, the priority of determination and ideals is in question. While thought is at the forefront, the heroes are held captive by an ambitious secrecy. Despite being driven to passivity, heroes can be active. Schiller's heroes are seen as symbols of transcendence and self-sacrifice. While elements such as divine justice and inability to escape from sin are also seen in Schiller's ballads, the human being is not the subject of enchanted and mythical events. In Schiller's ballads, the supremacy of some unrealistic Powers was countered with the supremacy of thought.

Keywords: Ballad, Goethe, Schiller

NOVEL VE DRAM USTASI OLARAK HEINRICH VON KLEIST

HEINRICH VON KLEIST AS A NOVEL AND DRAMA MASTER

Sabri BALTA

Dr. Öğr. Üyesi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Dilbilimi Bölümü,

ÖZET

Alman edebiyatında Klasik ve Romantik dönemler arasında eserler veren Slav asıllı Heinrich von Kleist (1777-1811) çocuk yaşında annesini ve babasını kaybetmesi neticesinde ailesi ve çevresi ile krizler yaşayarak ruhsal bunalımlar içerisinde büyümüş olan ihtiras ve kabiliyet dolu bir yazardır. Baskıcı ve şekilci bir dindarlıkla büyütülmüş olması ve ayrıca askeri bir eğitim almış olması onun ruh halini derinlemesine etkilemiştir. Otuz dört yıllık bir ömrü intiharla sonlandıran Kleist sevgilisine yazdığı ve içerisinde sevgi ve sadakatten şüphe duyulması gerektiği düşüncesini savunduğu tek taraflı monolog halindeki ilginç felsefi mektuplarıyla da dikkat çekmiştir. Öğrenmeye olan hırsını kendi kişiliğine yansıtmış ve öğrendiklerini bizzat kendi iç dünyasında yaşamış olan Kleist, bunları kavramlar halinde novellerinde ve dramlarında da işlemiştir. Bir çelişkiler yumağında, din, felsefe ve idealizm üçgeninde felaketten felakete sürüklenerek bocalayan Kleist kişiliğini oturtamamış bir krizler yazarıdır. İnsan olmayı cemiyetten kaçmakla eşdeğer tutan Kleist, resmiyete olan nefretiyle de dikkat çekicidir. Ailesinden dışlanması novellerine ve dramlarına aile ve toplumdan dışlanma şeklinde yansımıştır. Krizler ve başarısızlıklarla geçen hayatı gönül ilişkilerine de olumsuz tesir eden Kleist, ekonomik bunalım da yaşamıştır. Alman edebiyatında hikâye anlamına gelen novel geleneğinin kurucusu kabul edilen Kleist'in novel türüne katkısı çoktur. Novellerinde işlemiş olduğu modern konular adeta hadiseleri bildirmeye yöneliktir. O novel ve dramlarında ele aldığı nevroz tiplemeleri dış dünyadan asla tecrit etmemiş, aksine onların ümitsizliklerini faydalı bir zemine dönüştürmüştür. Yine novel ve dramlarında çok bilinmeyenli, muammalı konuları tercih edişiyle de ifade edilemez bir yazar olarak hatıra gelmektedir. Novel ve dramlarındaki muammalar psikologlar ve psikanalizciler tarafından da çözümlenmemiş ve eser kahramanlarının ruhsal analizleri yapılmamıştır. Novel ve dramlarında olağanüstü konular, tesadüfi ve çelişkili olaylar herhangi bir sınıflandırmaya da tabi tutulamayan Kleist patalojik bir fenomen olarak karşımıza çıkmaktadır. Novel ve dramlarıyla hayatı arasında birebir bir otobiyografik bağlantı olmayan Kleist, kendisini adeta onların içerisine gizlemiş gibidir ve okuyucunun karşısına heyecanlı bir üslupla çıkmaktadır. Hikâye ve dramları farklı olmakla birlikte sıkıntılar ve çelişkiler bakımından birbirlerini tamamlayıcıdır. Olayların ardında hep insanın iç âlemi söz konusu edilirken, hadiseler karşısında Kleist daima tarafsız kalmış ve olayları okuyucunun önüne sermiştir. Kleist'in kahramanları his ve duygu bakımından bir çelişkiler yumağı içerisindedir. Olaylar, zaman ve yer isimleri eserlerde açıkça ortaya konulmuştur. O novellerinde kahramanların ve yerlerin ismini verirken zamanı da saat, ay ve yıl olarak betimlemiştir. Kleist'in novel ve dramlarındaki dili ise gayet ihtiraslı ve sürükleyicidir. Dramlarındaki ağırlıklı konu şiddet olmakla birlikte o bunun yanında adalet, saldırganlık, hak ve aile kavramlarını da işlemiştir. Dramlarındaki kahramanlarının içindeyse adeta labirentler bulunmaktadır. Dramlarında rüya ve gerçek, birey, toplum ve devlet, otorite, tolerans, hayat, ölüm, güven, güvensizlik, yanlış anlama, düşmanlık, intikam, duygu karmaşası, hürriyet, aşk, nefret, savaş, hile, şiddet ve vahşet gibi konular işlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Novel, Dram, Heinrich von Kleist

ABSTRACT

Heinrich von Kleist (1777-1811) of Slavic origin, who produced work in German literature between the Classical and Romantic periods, is a writer full of passion and talent, who grew up in mental crises by experiencing crises with his family and environment as a result of losing his mother and father at a young age. The fact that he was brought up with an oppressive and formalistic religiosity and also received a military education deeply affected his mood. Kleist, who ended a thirty-for-year life with suicide, also drew attention with his interesting philosophical letters in the form of a one-sided monologue, in which he defended the idea that love and loyalty should be suspected. Kleist, who reflected his ambition to learn on his own personality and lived what he learned in his own inner world, also processed them as concepts in his novels and dramas. Kleist, who faltered in a ball of contradictions, in the triangle of religion, philosophy and idealism, drifted from disaster to disaster, is a writer of crises who could not establish his personality. Kleist, who equates being human with escaping from society, is also striking with his hatred of formality. Being excluded from his family is reflected in his novels and dramas as exclusion from family and society. Kleist's life, which was spent with crises and failures, had a negative impact on his love relationships, and also experienced an economic depression. Kleist, who is accepted as a founder of the novel tradition, which means story in German literature, contributed a lot to the novel genre. The modern subjects that he deals with in his novels are almost aimed at reporting the events. He never isolated the neurosis types he dealt with in his novels and dramas from the outside world, on the contrary, he turned their despair into a useful ground. Again, he is remembered as an inexpressible writer with his preference for unknown and enigmatic subjects in his novels and dramas. The mysteries in the novels and their dramas were not resolved by psychologists and psychoanalysts, and the psychical analyzes of the heroes of the work were not made. In novel and his dramas, extraordinary subjects, coincidental and contradictory events appear as a Kleist pathological phenomenon that cannot be subjected to any classification. Kleist, who does not have a one-to-one autobiographical connection between the novel and his dramas and his life, almost seems to have hidden himself inside them and confronts the reader with an exciting style. Although their stories and dramas are different, they complement each other in terms of troubles and contradictions. While the inner world of the human being is always in question behind the events, Kleist always remained neutral in the face of events and presented the events before the reader. Kleist's heroes are in a ball of contradictions in terms of feelings and emotions. Events, time and place names are clearly revealed in the works. While giving the names of heroes and places on his novels, he also described time as hour, month and year. The language in Kleist's novels and dramas is very passionate and gripping. Although the predominant subject in his dramas is violence, he also deals with the concepts of justice, aggression, rights and family. There are almost labyrinths inside the heroes in their dramas. In his dramas, subjects such as dream and reality, individual, society and state, authority, tolerance, life, death, trust, insecurity, misunderstanding, enmity, revenge, confusion of emotions, freedom, love, hatred, war, cheating, violence and brutality were handled.

Keywords: Novel, Drama, Heinrich von Kleist

AN ALLEGORY OF AMERICAN IMPERIALISM: "US AND OTHERS" IN THE WEIGHT OF HEAVEN BY THRITY UMRIGAR

THRITY UMRIGAR'IN ESERİ CENNETİN AĞIRLIĞI' NDA AMERİKAN EMPERYALİZMİNİN BİR ALEGORİSİ: "BİZ VE ÖTEKİLER"

Bülent Cercis TANRITANIR
Prof. Dr Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi,İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü,
ORCID No: 0000-0002-3276-7922

Özlem ALTUN
Yüksek Lisans Öğrencisi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, ORCID No: 0000-0001-8348-9793

ABSTRACT

Thrity Umrigar is one of the few authors who has a remarkable talent for observing human life and is able to accurately portray what she sees to her readers. Umrigar was born in India in 1961 and immigrated to America at the age of 21. She has taken her place in the literary world as a journalist, critic and novelist. Umrigar depicts a vivid portrait of modern India in her works and deftly uses her observational skills by constructing the intriguing stories of her characters in an environment overpowered by the political and religious forces that dominate today's India. The Weight of Heaven is one of her works portraying local people and their history. Umrigar wants to show her reader the effects of American imperialism in her own country by presenting the social, cultural, and spiritual conflicts of an American couple who traveled to India to seek solace after the death of their only child. The purpose of this study is to examine how Umrigar exemplifies the allegory of 'us and others' in India, which has become the center of political intrigues and economic corruption and is occupied by the needs, desires, and ambitions of the absolute power, America, rather than being an exotic country.
Keywords: American Imperialism, India, Economic Corruption, Allegory, Political Intrigues

ÖZ

Thrity Umrigar, insan yaşamını gözlemleme konusunda olağanüstü bir yeteneğe sahip olan ve gördüklerini okuyucularına doğru bir şekilde tasvir edebilen az sayıdaki yazardan biridir. 1961 yılında Hindistan'da doğan Umrigar, 21 yaşında Amerika'ya göç etmiştir. Gazeteci, eleştirmen ve romancı olarak edebiyat dünyasında yerini almıştır. Eserlerinde modern Hindistan'ın canlı bir portresini resmediyor ve bugünkü Hindistan'a hâkim olan siyasi ve dini güçlerin baskın olduğu bir ortamda karakterlerinin ilgi çekici hikâyelerini inşa ederek gözlem becerilerini ustalıkla kullanıyor. Cennetin Ağırlığı, yerel halkın ve onların tarihinin tasvir edildiği eserlerinden biridir. Umrigar, tek çocuklarının ölümünden sonra teselli bulmak için Hindistan'a giden Amerikalı bir çiftin sosyal, kültürel ve ruhsal çatışmalarını anlatarak Amerikan emperyalizmin kendi ülkesindeki etkilerini okuyucusuna göstermek istiyor. Bu çalışmanın amacı, Umrigar'ın, egzotik bir ülke olmaktan ziyade siyasi entrikaların ve ekonomik yozlaşmanın merkezi haline gelen ve mutlak güç Amerika'nın ihtiyaçları, arzuları ve hırsları nedeniyle işgal ettiği Hindistan'daki 'biz ve ötekiler' in alegorisini nasıl örneklediğini incelemektir.
Anahtar Kelimeler: Amerikan Emperyalizmi, Hindistan, Ekonomik Yozlaşma, Alegori, Siyasi Entrikalar

INTRODUCTION

Thrity Umrigar immigrated to the US at the age of 21. She was born in Bombay, India. She had the sort of schizophrenic and cosmopolitan childhood that helped her as a writer as a Parsi child attending a Catholic school in a nation with a mostly Hindu population. She grew up immersed in the literary worlds established by Steinbeck, Hemingway, Woolf, and Faulkner, and was labeled as such by both instructors and parents as a daydreamer with her head in the clouds. After spending enough time with these books, she would develop her own imaginative and beautiful universe. Thrity's pragmatic parents encouraged her to pursue a business degree at the college level. Thrity made it through business school by founding a theater club and writing, directing, and acting in plays. At age fifteen, her first short stories, essays, and poetry were printed in major newspapers and publications in India. Thrity spent several years working as an accomplished reporter, columnist, and magazine writer after receiving an M.A. in journalism from the University of Missouri. She also obtained a PhD in English. As a mid-career journalist, Thrity was awarded a one-year Nieman Fellowship at Harvard University in 1999. Thrity's debut novel, Bombay Time, was written when she was a student at Harvard. She agreed to become an English professor at Case Western Reserve University in 2002 and has just received the title of Distinguished University Professor. Her stories have appeared in national publications such as The New York Times, The Washington Post, and The Boston Globe. The novels Bombay Time, The Space Between Us, If Today Be Sweet, The Weight of Heaven, The World We Found, The Story Hour, Everybody's Son, and The Secrets Between Us are written by her, who has achieved bestseller status. Honor, her most recent book, is a January 2022 Indie Next List Pick. Along with three children's picture books, When I Carried You in My Belly, Sugar in Milk, and Binny's Diwali, Umrigar is also the author of the memoir First Darling of the Morning.

Her novels primarily take place in or close to the US and India. One of these is The Weight of Heaven. In this work, Umrigar addresses the social, cultural, and religious variations between India and America. The primary protagonists are an American couple named Ellie and Frank Benton, whose only son, aged 7, passed away suddenly from an illness. The pair were grieving, as one might anticipate. As a result of the separation caused by their grief process, their marriage was in danger. When Frank received an opportunity to work for his firm in India, they decided to try out life there to avoid being recognized and being reminded of their son. Frank is quickly exposed to the challenges of conducting business in India when they arrive at a village near Mumbai. He observes fraud, dishonesty, and police violence. Contrarily, Ellie, who holds a PhD in psychology and works full-time in the America, decides to volunteer as a teacher and therapist for the women and children of the nearby village. They are interacting with two distinct Indias. Frank begins to despise the locals and their way of life, which causes him to pass judgment quickly and adopt a discriminatory attitude.

Ellie adores India and hopes to stay for a long time. This change in time and location hasn't helped their marriage become better. Frank's only consolation in India is Ramesh, the young servant of Prakash and Edna, who reside on their property. In the same Girbaug village where they currently reside, Prakash was raised as an orphan. When he initially left Girbaug, he met Edna in Goa, and the two of them fled together, knowing that her parents would disapprove of their mixed-race union. Since the community has never welcomed Prakash, the couple has lived solitary in the village. Tension is raised by Frank's desire for their son. On the one hand, his parents appreciate his assistance with academics, sports training, and presents because they do not have an extended family. On the other hand, they worry that Frank’s world of wealth and power may draw their son away from them. This conflict is a major theme throughout the narrative. The dilemma of globalization via Frank's employment is also a major theme in the novel, in addition to the mourning process. The nearby village has suffered greatly as a result of Frank’s firm. The villagers occasionally revolt and demand that he and the firm leave India.

With this work, Umrigar provides a unique window into a family and a country at war with outside powers. It is full of satisfyingly human characters and is brimming with local color. In a tragic examination of cultural conflicts and divisions, Umrigar sheds light on how slowly we heal from irreplaceable loss, how quickly good intentions may turn wicked, and how far a person can go to create a new world for the people they love. There is a clear demonstration of cultural flaws. More significant concerns are also brought to light, including difficulties between tradition and modernization, globalization and local values, and between the haves and have-nots on several levels.

Consequently, Umrigar explores the impact of grief on a relationship as well as the many aspects of cultural clash, particularly the impact of American imperialism on a developing nation. However, the story of how Frank's interest in Ramesh turns into an obsession and ends in tragedy serves as the work's riveting narrative thread.

THE CONCEPT OF IMPERIALISM

There have been a variety of definitions of imperialism used throughout academic and political history. In general, the term "imperialism" refers to strategies employed by a nation to increase its sway over other nations, including direct territorial invasion and covert influence over their political and economic systems. The economic theories of imperialism, which were primarily developed by the Russian revolutionary, politician, and political theorist Vladimir Lenin and the English economist and social scientist John Atkinson Hobson, are among the most well-known of the many theories of imperialism. According to Lenin, capitalism is to blame for the emergence of imperialism, whose objective is to invade less developed countries and exploit them. He provides the following descriptions of imperialism, expanding on the theories of Karl Marx: "monopoly capitalism; parasitizing or decaying capitalism; dying capitalism." ." In addition, Hobson linked capitalism to imperialism, describing it as a morally repugnant strategy of hegemony practiced mostly by nations with a capitalist economy. According to these economic views, the capitalist classes of the strongest countries employ imperialism to exploit the less developed nations. (Lubojemski, 2018, p. 40)

The last half of the nineteenth century, or the middle of the twentieth century, marked the next step in the evolution of the idea of imperialism. The Marxist concept of imperialism was being formulated at the time. Followers of this method pay close attention to the ideologies of Rosa Luxemburg, Nikolai Alexandrovich Berdyayev, and Nikolai Ivanovich Bukharin, both in economics and politics. Imperialism is seen via an economic lens within the context of this strategy. As a result, imperialism has evolved into a necessary component of economic growth in developed capitalist nations. According to Igor Ivanovich Rogov, the nineteenth century was the only time that "imperialism as the greatest level of capitalism" could exist. On the other hand, Edward Said defined imperialism as "the connection between the dominating metropolitan center and the exterior territories under its dominion, as well as practice and theory." (Gudova, 2018, p. 493) Simply put, imperialism may be used to describe any action taken by a state for its own purposes that extends beyond its own sovereignty.

AMERICAN IMPERIALISM

Imperialism has its roots in the Roman Empire's territorial expansion and the Latin word imperium. It was linked to the Napoleonic empire during the nineteenth century. Three periods in the history of imperialism stand out: 1600–1650, when Europeans extracted raw materials like gold and silver from the region; 1650–1770, when the slave trade and the pursuit of commodities benefited European powers; and 1770–1870, when England sought markets in and around Asia after losing the majority of its American colonies. (Chilcote, 2002, p. 81)

Before 1910, the economic situation of the United States was not at a level that required a "dollar diplomacy" policy that could lead the nation into international severe turmoil. They gave off the impression of being almost self-sufficient in raw supplies. They were not concerned about being left out of the global supply chain and did not incline to restrict foreign

capital's use of their natural resources. Their exports were largely made up of foodstuffs and raw materials in high demand in other industrialized nations. They were capital importers, not exporters. However, after 1910, particularly since the start of the Great War in 1914, the economic position of the United States has experienced fundamental changes that require universal concern over the issue of economic imperialism. To start, the importance of raw materials in their whole import trade has grown significantly. The United States also developed a significant export trade in manufactured goods as a result of the Great War. The post-war events have shown that they have no plans to give up their military advantages, and their improved industrial production must find at least some of its gratification in foreign markets. (Earle, 1923, p. 105) The belief that the United States, adequately protected by two oceans, should avoid foreign alliances or wars became evident that the country's overseas economic interests were small compared to the domestic market from the mid-1930s onwards, and it became clear that American "isolationism" needed to change. Public opinion started to veer away from isolationism after the United States withdrew from the war. Additionally, the United States started to formulate plans for the post-war world order as well as strategies for winning the global war. As a result, under the liberal, capitalist international order, economic, geopolitical, and ideological considerations were intertwined. Access to overseas markets was necessary to balance home output and consumption, which was a variation of the worry of whether capitalism could work in one nation. (Raghavan, 2017, p. 15)

AN ALLEGORY OF AMERICAN IMPERIALISM: "US AND OTHERS"

Modern imperialism is built on the backing of indigenous social groupings that are sophisticated legitimizers, rationalizers, and collaborators of it and has attempted to gain acceptance in the newly freed nations instead of direct physical and military dominance by forging social ties with locally strong classes and groups and by escalating tensions and dividing the dominant and powerful social classes in the newly liberated countries. One of the countries dominated by imperialism is India. The political-bureaucratic power structure and the shifting demographics of the Indian capitalist classes are the basis of imperialism in this country. (Bhambhri, 1985, p. 38) America is one of the leading capitalist countries that continues its imperial activities in there. America had no strategic interest in India before the start of World War II. To most Americans, India was a place of myth and religion. Rudyard Kipling's adventure novels and exotic Hollywood films with regal maharajas and cool colonial bureaucrats significantly impacted how the general public saw India. For the intellectual elite, religion acted as a gateway to India. The religious system also facilitated the spread of unfavorable perceptions about India. American missionaries who had been working in India since the early nineteenth century were horrified by customs including female infanticide, self-torture, and other forms of torture. Such impressions continued to impact on the public imagination long into the following century. The amount of commerce was small. Less than $50 million was invested by the United States in India during the late 1930s, more than half of which went into missionary institutions, including hospitals and schools. Everything would quickly alter with the start of the war. (Raghavan, 2017, p. 15)

In quest of colonies in the late 19th century, America traveled to the oceans immediately after gaining independence while extending to the continent’s west. Beginning in the early nineteenth century, it contacted nations that had recently gained independence from colonial rule or were in the process of gaining independence and, under the guise of "helping," started to take control of untapped resources. Since the middle of the twentieth century, America has invaded other nations with the help of its multinational corporations, which it supports militarily and politically by using the hegemonic strategy known as neo-colonialism (also known as globalisation). America has used "peaceful infiltration," military operations, economic sanctions, and intervention to exert influence in these countries. (Güngür, 2021, p. 12) As the process progressed, capitalism's internal dynamics and laws revealed the monopoly structure as its natural extension, from the slave trade to colonialism and imperialism, by

drawing its framework. This gave rise to the concept of American exceptionalism. (Gerger, 2011, p. 12) American exceptionalism has been a complex idea that has roots in the country's founding. At its most fundamental, the concept suggests that because of the United States' distinctive history and founding, it is superior to other nations and different from them (Ereli, 2018, p. 11) The definition of Americans and other people follows from this notion. The fictitious characters in Thrity Umrigar's novel The Weight of Heaven stress the difference between Americans and others and reference this aspect of American exceptionalism. In the work, the main protagonist, Frank Benton, acts as an allegory for this ideal of uniqueness that America has established by examining American perceptions toward India and other developing countries. Frank is the embodiment of America. The other people, apart from America (Frank), represent the ‘’Others’’. The Indian way of life, culture, and people are undervalued in work, whereas American culture, living, and education are extolled. The author wants to allow the reader to consider the events from several angles. This dichotomy best illustrates the contrasts between Frank's current surroundings and his own culture. Frank has glorified his country in all situations ever since he set foot on Indian land and has also denigrated the locals. The following is how this parallel is illustrated in the text: ‘’Gulab took out a white handkerchief from his jeans pocket and deliberately wiped off the phone’s mouthpiece before setting it down. "Stupid Indian habit," Frank thought. All he’s doing is moving the germs around’’. (Umrigar, 2009, p. 54) The US's principles, political structure, and historical growth are unparalleled in human history, frequently implying that it is both entitled to and destined to play a distinctive and advantageous position in the international arena.

The same basic human traits exist everywhere. It is possible to get beyond cultural differences if you have tolerance and kindness. Unfortunately, America's national expression has changed to "all the rights of the exploited belong to me and the luxury of employing them only belongs to a unique country like me," which is now the country's motto. Other lives are not important for this ideology. Umrigar uses the example of how the only means of subsistence for the locals was taken away when America purchased a wooded land parcel from India as private property in order to illustrate how self-centered this nation is. Despite the fact that the locals were starving, America did nothing to help them and left them to their fate by asserting:

> “She says her husband used to cut leaves from the girbal tree, make a bundle, and sell to other villages nearby, miss,” she said. “Villagers use the paste of those leaves for medicine. But then the company say that the trees now belong to them, not to the villagers. Put up big signs saying, ‘Private Property. No trespassing.’ So he is trying to steal some leaves when the guards are not looking, but they find him and give him a beating. Now he is afraid to go back, miss. So no moneys in the family plus peoples getting sick without the leaf paste.” (124)

The supreme power, represented by Americans, plans everything for its own advantage. The leaves of a tree used to make the medication for diabetes patients are produced and run on the grounds of the oppressed nation, India, which America acquired. However, the locals, who are the land's original owners and were evicted from the lands their great-grandfathers left them, had their sole source of income—trees—taken away, leaving them to starve, beg, and live in abject poverty. The exploitation people's fight for existence is not about America. America will receive the largest portion of the cake, while others who have been exploited will not receive any of it. Imperialism seeks to maximize profit with the least amount of work. To survive, one must be the strongest. The followings are how this situation is presented in the work: ‘’People say, our life do not matter to the big sahibs. And we all use the girbal tree our whole lives, miss. We boil it in our tea, make paste out of it. Some of the older peoples chew it. They our trees, miss. How can a company come and buy our trees?” (127)

> But one thing I believe: one should only pick fights with those who can fight back. And these people can't, Frank. They're poor, hungry, weak. But don't they have the right to eat just like we do? Or any American does? HerbalSolutions makes enough profit here. Shit, you could double their salaries and still make a profit. You know that. It's obscene to—" (94)

Another exploitation experienced in India is the belief that the exploited has to know everything about the exploiter, but the exploiter has no such obligation. He is all-powerful, and the weak must submit to him, and all that belongs to his master. This situation is expressed in the work as follows:

> "The Fourth of July is American independence day," Ramesh declared. "I learned at school." "Right-o," Frank said. "When is Indian independence day?" Ramesh asked. "You know?" Ellie and Frank looked at each other, startled. Did they know? They remembered being in Bombay last year because it was a bank holiday and the factory was closed. "I know it's in August," Ellie stammered, little embarrassed. "Is it August seventeenth?" "August fifteenth," Ramesh yelled. He glared at them. "I know America's independence day, but you don't know India's," he said.(171)

In order to discover temporary cures for their diabetic patients, the author stressed that diabetes developed in individuals deprived of trees on the lands they purchased. The author also claimed that the wheel of imperialism genuinely turned to the powerful, not moral, human existence:

> "We just saw our first case of diabetes among the villagers. I'm really upset about it. These were a people who had never heard of the disease, thanks to their consumption of the girbal leaves. God knows how these folks even knew of its healing properties—guess that's the kind of primitive, ancient wisdom that people who live close to the land develop over the centuries." (416)

As Umrigar has stressed several times in her work, imperialism dares to seize all that is in the hands of the weak. Imperialism's most potent tool is that the exploited nation has more wealth than it can ever have. The powerful believe they own everything because they have absorbed the idea that money has no costs to cover. Umrigar illustrates this circumstance in her work by using the son of Frank's workers in place of his deceased son, who served as an allegory for America. In fact, Frank starts to dream about the child and considers him as his own son. Because the child cannot have a life that is as wonderful as his family cannot provide, it is unrealistic to anticipate that a father who works as a servant and engages in heavy drinking can provide his son with a life of limitless opportunity. The weak are destined to fail, and American citizenship is a utopia that Indians can not imagine. Ellie characterized the utopian setting and the child who was attempting to be possessed as follows:

> She remembered all the places Benny had seen by age seven—Disneyland, New York City, Florence, Captiva Island, Boulder, Cape Cod—and compared that to the fact that Ramesh had never left his hometown, had never seen the giant metropolis that lay less than a few hours away. And who knew what seeing Bombay might do for the boy, what lurking dreams it might arouse, what horizons it might expand? (173)

CONCLUSION

In conclusion, Frank and Ellie, who travel to India after the loss of their only child in the hopes of starting again, find the nation far from the exotic place they had anticipated, and they start to draw comparisons between India and the United States. This nation, ruled by American imperialism, references us and others through the protagonists. Thrity Umrigar wants to illustrate to her reader how America represents total power and how it affects the weak. India is shown as the exploited part while America is portrayed as the exploiter, and the tensions between the two are depicted via the efforts of American citizens and several locals. On the one hand, the peasants are starving as their ancestral lands are taken away; on the other hand, the aims of an American company that bought this land to treat diabetes patients in its country are conflicting. Out of these conflicts emerge "us and others". "Us" represents America; it marginalizes and even nullifies those who do not belong to it. In short, this study exemplifies America's attitude towards the people of India, which it distinguishes as "others".

Works Cited

Bhambhri, C. P. (1985). Imperialism in India. Social Scientist, 38-45.

Chilcote, R. H. (2002). Globalization or Imperialism? Latin American Perspectives, 80-84.

Earle, E. M. (1923). The Outlook for American Imperialism. The Annals of the American Academy of Political and Social Science, 104-107.

Ereli, G. (2018). The Impact of American Exceptionalism on US Foreign Policy . Middle East Technical University, 1-134.

Gerger, H. (2011). Amerikan Emperyalizminin Ayırtedici Özellikleri. Praksis , 11-22.

Gudova, I. (2018). The Concept of Imperialism: The History of Development. International E-Journal of Advances in Social Sciences, 489-495.

Güngür, G. (2021). Amerikan Emperyalizmi - Yeni Sömürgecilik. 65.

Lubojemski, A. (2018). 19th Century American Imperialism. A Theoretical Outlook. The London School of Economics and Political Science, 39-53.

Raghavan, S. (2017). The Imperialism of Anti-Imperialism:The United States and India in the Second World War. MIDS Working Paper, 1-40.

Umrigar, T. (2009). The Weight of Heaven. harperCollins.

A PROBLEM BASED CHILDREN'S LITERATURE BOOK: THE CHILD LOOKING FOR HIS LIONS

SORUN ODAKLI BİR ÇOCUK EDEBİYATI ESERİ: ASLANLARINI ARAYAN ÇOCUK

Veysel ELKATMIŞ
Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, Türkçe Öğretmeni,
ORCID No: 0000-0002-9599-8330

Faruk KAYMAN
Dr. Öğr. Üyesi, Hakkâri Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü, ORCID No: 0000-0002-7917-7188

ÖZET

Son zamanlarda adından sıkça söz ettiren sorun odaklı çocuk edebiyatı; ölüm, şiddet, engellilik, akran zorbalığı, aile içi çatışma, boşanma gibi travmatik konuların yer aldığı ürünlerden oluşmaktadır. Çocuk okurda ruhsal tahribat oluşturmamak; onun sosyal, zihinsel ve psikolojik gelişimini olumsuz etkilememek adına bu tür konuların sunuluş biçimine dikkat etmek büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı, Peter Hartling tarafından kaleme alınan ve Necdet Neydim'in çevirisini yaptığı "Aslanlarını Arayan Çocuk" adlı eseri iç ve dış yapı özellikleri bakımından incelemek ve çocuk okura uygun olup olmadığını tespit etmektir. Doğum esnasında beyni zedelenmiş, konuşma bozukluğu ve öğrenme güçlüğü çeken 9 yaşındaki bir çocuğun kimsesizler yurdunun sıkıcı ortamından kurtulmak için yaptıklarını konu alan bu eserin incelenmesinde, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Eser, çocuk edebiyatı ürünlerinde bulunması gereken iç ve dış yapı özellikleri esas alınarak incelenmiş; eserin çocuğa görelik ilkesini yansıtma durumu ve yazarın travmatik konuyu sunuş biçimi belirlenmeye çalışılmıştır. İncelenen eserin dış yapı özelliklerine bakıldığında, kitabın ciltsiz olduğu ve kâğıt kalitesinin, sayfanın diğer yüzünü göstermeyecek kalınlıkta olduğu tespit edilmiştir. Eserin sayfa düzenindeki estetik ve uyumun izleme-okuma rahatlığı bakımından uygun olduğu görülmüştür. Ayrıca eserde yer alan resimlerin olayın kurgusuna ve geçişine uygun yerleştirildiği, kapaktaki resmin ise kitabın içeriğiyle uyumlu olduğu belirlenmiştir. Eserin iç yapı özelliklerine bakıldığında ise öne çıkan en önemli temanın engellilik olduğu tespit edilmiştir. Eserin dil ve anlatımının çocuk okurun seviyesine uygun olduğu, eserde yer alan cümlelerin kısa tutularak akıcı bir dil kullanılmaya çalışıldığı görülmüştür. Eserde, engelli birine yardım etmenin en iyi yolunun onu anlamaya çalışmaktan, onunla ilgilenmekten ve onu sevmekten geçtiği iletisi verilmeye çalışılmıştır. Bunun yanında eserde ele alınan travmatik konunun gerçekçi bir bakış açısıyla ve çocuk okurun ruhunu örselemeden dile getirildiği görülmüştür. Fakat eserin bazı bölümlerinde geçen argo ifadelerin çocuğa uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sorun odaklı çocuk edebiyatı, engellilik, aslanlarını arayan çocuk, çocuğa görelik

ABSTRACT

Problem based children's literature, which has been frequently mentioned recently; It consists of products that include traumatic topics such as death, violence, disability, peer bullying, family conflict, divorce. Not to cause psychological damage to the child reader; In order not to adversely affect his social, mental and psychological development, it is of great importance to pay attention to the way such subjects are presented. The aim of this study is to examine the work called "The Child Searching for His Lions", written by Peter Hartling and translated by Necdet Nedim, in terms of its internal and external structure features and to determine whether it is suitable for a child reader. Document analysis, one of the qualitative research methods, is used in this work, which is about what a 9-year-old child with a brain injury during birth, speech disorder and learning disability did to get out of the boring environment of the orphanage. The work has been examined on the basis of the internal and external structure features that should be found in children's literature products; It has been tried to determine whether the work reflects the principle of being suitable for the child and the way the author presents the traumatic subject. Considering the external structure features of the examined work, it was determined that the book was paperless and the paper quality was thick enough to not show the other side of the page. It has been seen that the aesthetics and harmony in the page layout of the work are suitable in terms of viewing-reading comfort. In addition, it was determined that the pictures in the work were placed in accordance with the fiction and transition of the event, and the picture on the cover was compatible with the content of the book. When the internal structure features of the work are examined, it has been determined that the most important theme is disability. It has been seen that the language and expression of the work are suitable for the level of the child reader, and the sentences in the work are kept short and a fluent language is tried to be used. In the work, it is tried to give the message that the best way to help a disabled person is to try to understand him, to take care of him and to love him. In addition, it has been seen that the traumatic subject dealt with in the work is expressed with a realistic perspective and without disturbing the soul of the child reader. However, it has been determined that the slang expressions in some parts of the work are not suitable for the child.

Key Words: Problem based children's literature, disability, the child looking for his lions, child-appropriateness

TÜRK VE AMERİKAN YERLİ EDEBİYATINDA EKOLOJİK BİLİNÇ: BUKET UZUNER'İN UYUMSUZ DEFNE KAMAN'IN MACERALARI VE LINDA HOGAN'IN PEOPLE OF THE WHALE ESERLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

ECOLOGICAL CONSCIOUSNESS IN TURKISH AND NATIVE AMERICAN LITERATURE: A COMPARATIVE ANALYSIS OF BUKET UZUNER'S UYUMSUZ DEFNE KAMAN'IN MACERALARI AND LINDA HOGAN'S PEOPLE OF THE WHALE

Şevval TUFAN

Yüksek Lisans Öğrencisi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Amerikan Kültürü ve Edebiyatı Anabilim Dalı

ÖZET

Ekolojik bilinç, doğal çevrelerin korunmasında ve doğadaki canlıların birbirleriyle olan ilişkilerinin sürdürülebilirliği konusunda bireylerin sahip olması gereken sorumluluk bilincidir. Ekolojik bilinç içinde bulunduğumuz dönemde oldukça büyük bir öneme sahiptir. İklim değişikliği, biyoçeşitliliğin giderek yok olması, artan doğa tahribatı gibi nedenler, insanların ekolojik bilince sahip olmasını gerektiren önemli unsurlardandır. Edebiyat ise bu bilincin insanlara aşılanmasında en önemli araçlardandır. Edebi eserler sayesinde bu tarz problemlere dikkat çekilerek problemlere belli başlı öneriler sunulabilir. Bu çalışma, Buket Uzuner'in Uyumsuz Defne Kaman'ın Maceraları adıyla da bilinen Tabiat Dörtlemesi serisindeki kitaplar ile Linda Hogan'ın People of the Whale (Balinanın İnsanları) eserlerini karşılaştırmalı olarak inceleyerek bu eserlerdeki ekolojik bilinç temasını araştırmayı amaçlanmaktadır. Araştırmada, her iki romanda karakterlerin doğayla ve hayvanlarla ilişkileri ele alınarak ekolojik sistemlerde insan-doğa düalizmi incelenecektir. Çalışmada ekolojik problemlerin tasvirlerinin analiz edilmesinin yanı sıra mitolojik, fantastik unsurların ve büyülü gerçekçilik akımının kullanımı da ekoeleştirel ve ekofeminist açıdan ele alınacaktır. Çalışmada ayrıca ekoedebiyatı analiz etmede teorik çerçeve sunan ekoeleştirinin rolü incelenecektir. Çalışmadan elde edilecek bulgular, edebiyatın ekolojik farkındalığı artırmadaki rolüne dikkat çekecektir. Ek olarak eserlerde öne surulan toprak etiği, hayvanların avlanılmaması gibi çözümlerin sunulmasına değinilecektir. Ayrıca bu eserlerde doğanın insanların yaptığı eylemlere verdiği cevaplar da ele alınacaktır. Buket Uzuner'in kitaplarında kullandığı Şaman geleneğine ait öğeler ve Linda Hogan'ın kullandığı Amerikan Yerlileri mitleri ve hikayeleri de detaylıca işlenecektir.

Anahtar Kelimeler: Ekolojik Bilinç, Ekoeleştiri, Buket Uzuner, Linda Hogan, Mitoloji

ABSTRACT

Ecological consciousness is the awareness of responsibility that individuals should have for the protection of natural environment and the sustainability of the relationships between living things in nature. Ecological consciousness is of great importance in the period we are in. Reasons such as climate change, the gradual disappearance of biodiversity and increasing destruction of nature are important factors that require people to have ecological awareness. Literature is one of the most important tools in instilling this awareness in people. Through literary works, attention can be drawn to such problems and certain suggestions can be offered to the problems. This study aims to investigate the theme of ecological consciousness in these works by comparatively analyzing the books in Buket Uzuner's Nature Quartet (Tabiat Dörtlemesi) series, also known as The Adventures of Misfit Defne Kaman (Uyumsuz Defne Kaman'ın Maceraları), and Linda Hogan's People of the Whale. The study will examine human-nature dualism in ecological systems by analyzing the characters' relationships with nature and animals in both novels. In addition to analyzing the depictions of ecological problems, the study will also examine the use of mythological, fantastic elements and magical realism from an ecocritical and ecofeminist perspective. The study will also examine the role of ecocriticism in providing a theoretical framework for analyzing ecoliterature. The findings will draw attention to the role of literature in raising ecological awareness. In addition, it will address the solutions offered in the works, such as land ethics and the non-hunting of animals. In addition, nature's responses to human actions will also be discussed in these works. The elements of the Shamanic tradition used by Buket Uzuner in her books and the Native American myths and stories used by Linda Hogan will also be discussed in detail.

Keywords: Ecological Consciousness, Ecocriticism, Buket Uzuner, Linda Hogan, Mythology

ÇAĞDAŞ AMERİKAN ROMANINDAN SEÇMELER

THE TRANSFORMATIONS: IDENTITY AND SELF DISCOVERY IN CHARLES FRAZIER'S COLD MOUNTAIN

Beyzanur Şakrak

İngiliz Dili ve Edebiyatı Sosyal Bilimler Enstitüsü

Van Yüzüncü Yıl University TÜRKİYE

ABSTRACT

Charles Frazier, an award-winning author, was born in Nashville, North Carolina, in 1950. In 1973, he obtained his BA from the University of North Carolina at Chapel Hill and studied at Appalachian State University, where he met his future wife Katherine, whom he married in 1976. In 1985, he released his first book, Adventuring in the Andes, for the Sierra Club. The following year, he completed his Ph.D. in American literature from the University of South Carolina. After teaching at the University of Colorado, Boulder, he returned to North Carolina, where he and Katherine both taught at North Carolina State University. Kaye Gibbons, a friend, and fellow author delivered the incomplete work to her agency, and Cold Mountain was ultimately published in 1997. The novel earned multiple accolades, including the National Novel Award for Fiction, and the Sue Kauffman Prize for First Fiction, and remained on the New York Times Best Seller list for nearly a year. The book-based film was released in 2003 to great acclaim, earning seven Academy Award nominations and an Oscar for Renee Zellweger as Best Supporting Actress in addition to being Frazier's work about the American Civil War, Cold Mountain tells us about, a great love, many transformations, atonement, despair, and hope. ‘‘The novel describing the American civil war also dealt with a detailed deep love and emphasized how much people were affected during the war’’ (Chitwood, 2004, s. 232). The main character's war, fighting to kill, begins to fight to survive and return to her love, Ada, who has no purpose left, discovers herself clinging to life by waiting, and many other examples of this are given in the novel. The study aims to explain the identities of the characters in the novel that they have transformed into their initial states.

Key Words: Frazier, American Civil War, Love, Transformation

ÖZET

Ödül alan bir yazar olan Charles Frazier, 1950'de Nashville, Kuzey Carolina'da doğdu. 1973'te Chapel Hill'deki Kuzey Carolina Üniversitesi'nden lisans derecesini aldı ve 1976'da evlendiği müstakbel eşi Katherine ile tanıştığı Appalachian Eyalet Üniversitesi'nde okumaya devam etti. 1985'te Sierra Club için And Dağları'nda Macera adlı ilk kitabını yayınladı. Ertesi yıl Güney Carolina Üniversitesi'nde Amerikan edebiyatı doktorasını tamamladı. Colorado Üniversitesi'nde ders verdikten sonra, Boulder, o ve Katherine'in Kuzey Carolina Eyalet Üniversitesi'nde ders verdiği Kuzey Carolina'ya döndü. Bir arkadaşı ve yazar arkadaşı olan Kaye Gibbons, tamamlanmamış eseri ajansına teslim etti ve Cold Mountain nihayetinde 1997'de yayınlandı. Roman, Ulusal Kurgu Roman Ödülü'nün yanı sıra Sue Kauffman İlk Kurgu Ödülü de dahil olmak üzere birçok ödül kazandı ve yaklaşık bir yıl boyunca New York Times'ın En Çok Satanlar listesinde kaldı. Kitap temelli film 2003 yılında büyük beğeni toplayarak yedi Akademi Ödülü adaylığı ve Renee Zellweger'e en iyi yardımcı Kadın Oyuncu dalında Oscar kazandı Frazier'in Amerikan iç savaşı hakkındaki eseri olmasının yanı sıra Soğuk Dağ bize büyük bir aşkı, birçok dönüşümü, kefareti, umutsuzluğu ve umudu anlatıyor. "Amerikan iç savaşı'nı anlatan roman aynı zamanda ayrıntılı bir derin sevgiyi ele aldı ve savaş sırasında insanların ne kadar etkilendiğini vurguladı' (Chitwood, 2004, s. 232). Öldürmek için savaşan ana karakterin savaşı, hayatta kalmak ve aşkına dönmek için savaşmaya başlar, hiçbir amacı kalmayan Ada, bekleyerek hayata tutunduğunu keşfeder ve bunun daha birçok örneği romanda verilir. Bu çalışmanın amacı, romandaki karakterlerin başlangıç hallerine dönüştürdükleri kimliklerini açıklamaktır.

Anahtar kelimeler: Frazier, Amerika iç savaşı, Aşk, Değişim

INTRODUCTION

Cold Mountain is a novel that covers many topics and received an award, which can be interpreted from many angles and is full of different messages. This debut novel became a tremendous best-seller, selling about three million copies worldwide. In 2003, it was transformed into an Academy Award-winning film of the same name. The film, the director and its actors received awards:

Academy Award nominee for Best Actor, Jude Law, Academy Award nominee for Best Cinematography, John Seale, nominated for the Academy Award for Best Editing, Walter Murch, Nominated for the Academy Award for Best Original Music, Gabriel Yared

and the Academy Award nominee for Best Original Song is "The Scarlet Tide", which belongs to T-Bone Burnett and Elvis Costello. The Academy Award nominee for Best Original Song is Sting's "You Will Be My Ain True Love". The work, which reflects different emotions because it is written from other points of view, tells the story of a soldier's battle and homecoming story in detail. Like many novels about the American civil war, it gives the reader information about the war and its impacts while giving place to the complexity of morality, the beauty and fragility of nature, redemption, and forgiveness, tradition and modernity, and much more. In this study, it has tried to explain that Fraizer tells much more than the war in his novel. Inman's experiences during the war, the changes she underwent as a result of these experiences, the areas where Ada was affected by the war, her experiences that began with trying to take care of herself, and the process of self-discovery, and eventually the personality that they both turned into. In other words, round characters are generally mentioned and focused on things they were influenced by. At the same time, the messages to be given in the novel were mentioned, the characters, especially Inman and Ada, were mentioned and the themes covered were emphasized.

Charles Frazier

Charles Frazier is an American author and academic born in Asheville, North Carolina on November 4, 1950. He grew up in North Carolina's Appalachian Mountains and graduated from the University of North Carolina at Chapel Hill with a bachelor's degree in English in 1973, a master's degree in 1975, and a Ph.D. in 1986. After finishing his schooling, Frazier taught English at many colleges, including the University of Colorado at Boulder and North Carolina State University. He also worked as a freelance writer for magazines such as Sports Illustrated, Esquire, and The New York Times.

His debut novel, "Cold Mountain," was published in 1997 received the National Book Award for Fiction that year, and sold millions of copies worldwide. The novel was eventually turned into a film in 2003, directed by Anthony Minghella and starring Jude Law and Nicole Kidman. In addition to his writing, Frazier has taught English at Appalachian State University and has been a visiting professor at numerous other universities, including the University of Colorado at Boulder and North Carolina State University.

Frazier has written several other novels, including "Thirteen Moons" (2006), "Nightwoods" (2011), and "Varina" (2018). His work is often characterized by its poetic

language, vivid descriptions of the natural world, and exploration of complex themes related to history, human relationships, and the environment. Charles Frazier is a well-known American novelist and professor, noted for his creative achievements and English language expertise.

Frazier's writing style is frequently lauded for its poetic and lyrical qualities, with focusing on vivid descriptions of nature and historical information. He frequently draws on his personal experiences growing up in North Carolina's Appalachian Mountains to inform his writing.

Cold Mountain (1997)

The Historical novel by Charles Frazier was later adapted into a film directed by Anthony Minghella. Set during the American Civil War, the story follows a Confederate soldier named Inman, who deserts the army and returns to Cold Mountain in North Carolina to reunite with his love, Ada.

The novel is divided into three parts, each of which tells the story from a different character's perspective. Inman's journey is told in the first and third parts of the novel, while Ada's story is told in the second part.

Part One begins with a man lying wounded in a makeshift hospital in Virginia. Disillusioned with the war and haunted by the violence he has witnessed, Inman decides to desert and return to Cold Mountain to be with Ada, whom he met briefly before the war. The journey is arduous and dangerous, as In man must avoid Confederate patrols and deal with hostile locals. Meanwhile, Ada struggles to keep her farm going without the help of her father, who has recently died, and with the help of his newly acquired friend, Ruby. As Inman makes his way closer to Cold Mountain, Ada's life becomes increasingly difficult as she is forced to deal with the harsh realities of farming.

Part Two shifts focus to Ada and Ruby's story. The two women bond over their shared struggles and form a deep friendship. Ada learns from Ruby how to work the land and survive, and the two women find ways to overcome the obstacles that stand in their way. As they work to improve their farm, Ada also reflects on her relationship with Inman and wonders whether he will ever return.

In Part Three, Inman finally reaches Cold Mountain, but finds that the war has ravaged the town and its inhabitants. He encounters several characters, both helpful and

hostile, on his way to Ada's farm. Meanwhile, Ada and Ruby face new challenges as they try to protect their farm from bandits who have been robbing and killing local farmers. In the end, Inman and Ada are reunited on her farm at Cold Mountain. However, their reunion is bittersweet as they face one final challenge that threatens to tear them apart. A violent encounter with a group of marauders results in Inman being mortally wounded.

"Cold Mountain" by Charles Frazier is primarily set in the mountains of western North Carolina during the American Civil War. The setting plays a central role in the novel, as the rugged landscape and harsh climate serve as a backdrop for the struggles and triumphs of the characters (Gifford, 2001, s. 87-96).

Themes and Messages

Love and its power: The novel explores the power of love between Ada and Inman, which gives them the strength to endure their respective struggles. It also explores the various forms of love, such as the love between a man and a woman, the love for one's land, and the love for one's family.

War and its impact: The novel depicts the impact of the Civil War on individuals, families, and communities. It portrays the horrors of war, the loss of life and limb, and the destruction of homes and communities.

Nature and its beauty: The novel celebrates the beauty of nature and its restorative power. It portrays the beauty of the mountains, forests, and rivers, and how they provide solace and healing to the characters.

Redemption and forgiveness: The novel explores the themes of redemption and forgiveness, as Inman seeks to atone for his past mistakes and start anew. Ada also learns to forgive and move on from her past mistakes.

Identity and self-discovery: The novel explores the theme of identity and self-discovery as Inman tries to rediscover his sense of self after the war and Ada learns to become self-sufficient and independent.

Tradition and modernity: The novel depicts the clash between tradition and modernity, as Ada struggles to adapt to the changing times and the new social and economic realities.

The Cost of War: One of the novel's central themes is wars devastating toll on individuals and communities. Through Inman's experiences as a soldier and deserter, and Ada's struggles to survive in the absence of her loved ones, the novel shows war's physical, emotional, and psychological impact.

The Power of Love: Despite the hardships and challenges , Inman and Ada's love for each other is as a source of strength and motivation. The novel portrays the transformative power of love, even in the face of overwhelming adversity.

The Importance of Connection: Throughout the novel, the characters seek connection with others in order to survive and thrive. Inman and Ada long to be reunited, and find meaningful relationships with other characters along the way. The novel suggests that human connection is crucial for emotional well-being and resilience.

The Beauty and Fragility of Nature: The natural setting of the novel is portrayed as both beautiful and fragile, with the characters relying on the land for survival even as they impact it through their actions. The novel highlights the interconnectedness of humans and nature, and the need to protect and preserve the environment.

The Complexity of Morality: "Cold Mountain" also explores the complex nature of morality in times of war and conflict. Inman and other characters struggle with questions of right and wrong, and the novel suggests that there are no easy answers when it comes to issues of violence and justice.

The Transformations: Despair, Identity and Self-discovery

The novel Cold Mountain describes Inman and Ada's trip to find each other eventually finding each other, but it also develops into a spiritual journey as Inman questions his purpose in life and reason for fighting. Frazier concentrates on Inman and Ada's journey by presenting a coherent plot and credible historical context and references, which shape the work into a memorable creation. In an attempt to go from Raleigh to Cold Mountain in order to reunite with his true love, Ada, Inman embarks on a physical and spiritual journey. (https://www.ipl.org/, 2023)

Throughout the novel, Inman's wartime experiences profoundly change him, as his mental and physical traumas begin to take their toll. He begins the story as a very successful soldier, but his defection from the Confederate army and the mistakes he makes on his trip

home transform him into a lesser man, weak and belittled by his combat experiences. "But what the wisdom of the ages says is that we do well not to grieve on and on. And those old ones knew a thing or two and had some truth to tell. ... You're left with only your scars to mark the void. All you can choose to do is go on or not. But if you go on, it's knowing you carry your scars with you." (Frazier, Cold mountain, 1997, s. 28) .

> Ada's character grows up dramatically. Ada, who is critical of Charleston society's self-interest, eventually concludes that her schooling has shielded her from the actual world. She is used to hiding her head in a book and initially avoids romantic connection. However, at the end of the tale, Ada has accepted both joy and grief. She has acclimated to a life of manual labor, living by nature's cycles. Ada has learnt to navigate the world by following her intuition and paying attention to nature's unsaid cues. Ada's new life forces her to be more engaged with life's practical and emotional demands. (Minghella, 2003)

Ada's reunion with Inman testifies to her newfound openness. She overcomes her initial feeling of estrangement by addressing her fears and hopes for the future.

Having laid roots in the community of Black Cove, Ada admits to Ruby that she fears a solitary future. Ada suffers a significant transformation throughout her time away from Inman while he is in war, as she begins the novel as a lonely, young farm girl who is far from self-sufficient. By the end of her voyage, she has made significant progress, becoming entirely self-sufficient and capable of dealing with challenges that emerge in her daily life. "She had at least milked the cow... but she had not done much more, for she did not know how to do much more" (Frazier, Cold mountain, 1997, s. 420).

Ada has to fend for herself after Inman leaves for war, but she doesn't know how because she has always had help around the farm. Her reliance on Inman was high at the start of the story, but by the end, she is skillfull, owing in large part to Ruby, who comes along and assists her. Ruby mentors Ada, teaching her how to fend for herself and get complex things that were previously out of reach done with little effort.

"She left Ada with two tasks. And using the methods Ruby had taught her, split the six rounds of an old black oak log they had discovered already cut into lengths'' (Frazier, Cold mountain, 1997, s. 324).

Ada becomes entirely capable of controlling herself and navigating day-to-day life on her farm, which is difficult on its own, thanks largely to Ruby's instruction and counsel. Ada, in a way, takes Inman's place while he is at war, which makes things a lot simpler for Ada.

Ruby acts as a development for Inman, as Inman will do most of the work when he is at home, but Ruby teaches Ada how to do it so that she can develop with or without Inman. It can be said that Ruby and Ada develop and grow stronger together in many ways. ‘‘Ada's cultural and educational background and Ruby's natural and authentic side create the harmony of art and nature at Cold Mountain’’ (Bülent Cercis Tanrıtanır,2019, p.106). Ada's transformation throughout the tale is diametrically opposed to Inman's, as she grows positively throughout the novel whereas Inman consistently regresses. ‘‘Throughout the novel, the relationship between Ada and Inman in a sense dictates the whole plot line’’ (Crawford, 2001, s. 183-189). They adore each other, and Ada is the reason Inman quits the fight to return home to see her. Inman's entire trip, motivated by his love and need to be with Ada again, is why he regresses, but at a high cost to him in the end. (KNOKE, 1999, s. 273-285)

Other Works of Charles Frazier

In addition to "Cold Mountain," Frazier has written several other works of fiction, including:

"Thirteen Moons" (2006): This novel is set in the same region of North Carolina as "Cold Mountain" but takes place in the 19th century, following the life of a young man named Will Cooper as he navigates his way through various conflicts and challenges.

"Nightwoods" (2011): This novel is set in the 1960s in a remote cabin in the North Carolina mountains, where a woman named Luce responsible for caring for her deceased sister's twin children. The novel explores themes of trauma, loss, and the possibility of redemption.

"Varina" (2018): This historical novel focuses on the life of Varina Davis, the wife of Jefferson Davis, who was the Confederate States of America president during the Civil War. The novel examines the period’s complex politics and personal relationships through the lens of Varina's experiences.

Overall, Frazier's work is characterized by its attention to detail, poetic language, and exploration of complex themes related to history, nature, and human relationships.

CONCLUSION

Cold Mountain is a nıvel about a soldier's treacherous return to his beloved near the conclusion of the Civil War. Cold Mountain exposes a new talent in American literature by being both a love story and a heartbreaking chronicle of one man's long walk home. It's based on local history and family legends passed down by Frazier's great-great-grandfather. It tells the narrative of Inman, a wounded Confederate soldier who walks away from the ravages of war and returns home to his prewar fiancée, Ada. His journey through the shattered terrain of the soon-to-be-defeated South is intertwined with Ada's quest to resurrect her father's farm with the assistance of an intrepid teenage vagrant named Ruby. At the end of the war, their long-separated lives begin to merge, and Inman and Ada face the dramatically transformed world they've been given.

Frazier delves into human relationships with the nature and the risks of solitude. He also shares a sharp sense of a changing society with the great nineteenth-century novelists. Cold Mountain recreates a bygone era while speaking to contemporary times.

People change for different reasons during different periods of their lives. The reason for these changes may be the difficulties they have experienced, the knowledge they have acquired, the conditions they must live with, or their feelings.

It is possible to get stronger when weak, to be alone when you are crowded, to learn while you don't know, or vice versa. The fact that the main character's reason for joining the war was different, the reason for returning home was different, what he has experienced has made him more emotionless and so tired and powerless, and yet the struggle to survive for the love he clings to, Ada's strength by discovering herself while powerless; her ongoing pain has made him a different personality are examples of all these. The Cold Mountain, which tells all this together, actually appears as the main theme as the power of love, and of course along with the minor themes after it. As a result, the way each of the characters mentioned in the novel is affected by the war separately, the conditions brought about by the state of war, and the emotions felt, especially by the main character, and the actions taken, have made the work both a historical novel and an instructive work at the same time. "What you have lost will not return to you; it will always be lost. You are left with only your scars to mark the world. All you can choose to do is to go on, or not. But if you go on, its knowing you carry your scars with you.'' (Frazier, Cold mountain, 1997, s. 421).

‘‘ All we can do is learn from the past and make peace with it ’’ (Frazier, Cold mountain, 1997, s. 320).

Works Cited

Bülent Cercis Tanrıtanır, F. K. (2019). SISTERHOOD AS A BRIDGE BETWEEN TWO LIVES IN COLD MOUNTAIN BY CHARLES FRAZIER. Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 106.

Chitwood, A. (2004). Epic or Philosophic, Homeric or Heraclitean? The Anonymous Philosopher in Charles Frazier's Cold Mountain. Springer, 232-243.

Crawford, M. (2001). Cold Mountain Fictions: Appalachian Half-Truths. University Press of Virginia, 183-189.

Frazier, C. (n.d.). Cold Mountain. In C. Frazier, Cold Mountain

Gifford, T. (2001). Terrain, Character and Text:Is Cold Mountain by Charles Frazier a past pastoral novel. University of Leeds, 87-96.

https://www.ipl.org/. (2023, 04 6). Retrieved from https://www.ipl.org/essay/Inman-And-Adas-Journey-In-Cold-Mountain-PCX5K5YUYT.

KNOKE, B. M. (1999). Images of War and Peace: Parallelism and Antithesis in the Beginning and Ending of "Cold Mountain". The John Hopkins University Press, 273-285.

Minghella, A. (Director). (2003). Cold Mountain [Motion Picture].

RALPH WALDO EMERSON'IN ÖZ-FARKINDALIK ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

RALPH WALDO EMERSON'S INFLUENCE ON SELF-AWARENESS

Ercan Kaçmaz

Dr. Öğr. Üyesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümü ORCID No: 0000-0001-8304-6482

"Awareness is the greatest agent for change." -Eckhart Tolle

ÖZET

Amerikalı ünlü yazar, şair ve filozof Ralph Waldo Emerson'ın öz-farkındalığın gelişmesinde büyük etkisi olmuştur. Emerson'ın denemeleri ve şiirleri, insanların kendilerine ve evrendeki yerlerine bakışlarını önemli ölçüde değiştirmiştir. Kendine güvenme, Emerson'ın felsefesinde merkezi bir temadır, Öz-Güven adlı makalesinde de yansıtıldığı gibi, "Kendine güven: her kalp o demir tel ile titrer." Emerson'ın kendine güvenmeye yaptığı vurgu, insanlara içsel benliklerini daha derinlemesine incelemeleri için ilham vermektedir. İnsanlar sezgilerine ve ilkelerine inanarak daha derin bir öz-farkındalık duygusu geliştirirler. Emerson'ın öğretileri, uyumu reddeder ve özgünlüğü kucaklayarak bireylerin farklı kimliklerini ve hedeflerini tanımasına ve benimsemesine olanak tanır. Bireyler, Emerson'ın felsefesini yaşamlarına dâhil ederek, öz-farkındalık ve kişisel gelişim yolunda ilerleyebilir ve kendi benzersiz "demir telleriyle" yankılanan bir kendini keşfetme yolculuğuna çıkabilirler. Öz-farkındalık, iç gözlem, farkındalık, kendini yansıtma ve başkalarından geri bildirim alma gibi çeşitli uygulamalarla geliştirilebilir. Bu nedenle bu çalışma, Emerson'ın öğretilerinin öz- farkındalığı geliştirme konusundaki kalıcı öneminin altını çizmekte ve kendilerini daha derinden anlamaya çalışan herkes için sahip oldukları dönüştürücü gücü ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Emerson, Farkındalık, Öz-Güven, Öz-Farkındalık, Uyum

ABSTRACT

The vast influence of the renowned American author, poet, and philosopher Ralph Waldo Emerson on the growth of self-awareness has been great. Emerson's essays and poems have significantly changed the way people view themselves and their place in the universe. Trusting oneself is a central theme in Emerson's philosophy, as reflected in his Self-Reliance, essay, "Trust thyself: every heart vibrates to that iron string." Emerson's emphasis on self-reliance inspires people to examine their inner selves more deeply. People grow a deeper sense of self-awareness by believing in their intuition and principles. Emerson's teachings reject conformity and embrace authenticity, allowing individuals to recognize and embrace their distinct identities and goals. By incorporating Emerson's philosophy into their lives, individuals can navigate the path of self-awareness and personal growth, and embark on a journey of self-discovery, resonating with their own unique "iron string." Self-awareness can be cultivated through various practices such as introspection, mindfulness, self-reflection, and seeking feedback from others. This study, therefore, underscores the lasting relevance of Emerson's teachings in fostering self-awareness and highlights the transformative power they hold for anyone seeking a deeper understanding of themselves.

Keywords: Emerson, Awareness, Self-Reliance, Self-Awareness, Conformity

I. INTRODUCTION

Have you ever considered the depths of your own existence? If so, you are not alone. Throughout history, visionary thinkers have illuminated the path of self-awareness, guiding individuals on a transformative journey of personal growth. One such achiever was Ralph Waldo Emerson, a 19th-century philosopher, essayist, and poet whose words continue to resonate with profound wisdom in our modern era.

Emerson emerged as an inspiration of enlightenment from the intellectual movement known as Transcendentalism. In the early 1800s, in a rapidly changing society, Transcendentalists sought to surpass the boundaries of conventional thinking, embracing individualism, intuition, and the inherent goodness of nature. Emerson stood at the forefront of this movement, breathing life into its ideals through his powerful essays, including Self-Reliance, Nature, The American Scholar, and The Over-Soul. These works served as beacons of inspiration, urging individuals to embark on a journey of self-discovery, spiritual awakening, and the relentless pursuit of truth. In this study, our primary focus will center on the concepts of Self-Reliance and Nature.

However, the profound impact of Emerson's teachings extends far beyond the 19th century. In our contemporary society, where the noise of external influences often drowns out the voice of our inner selves, Emerson's words retain their significance. They remind us that self-awareness is not a fleeting concept, but a timeless attempt that holds the key to unlocking our true potential. In an age marked by conformity and superficiality, Emerson's call to embrace our unique identities, challenge societal expectations, and cultivate a deeper understanding of ourselves resonates as a clarion call for authenticity and personal fulfillment.

Emerson's celebration of individualism will resonate with us, encouraging us to embrace our unique identities and pursue our passions fearlessly. Through his eyes, we will perceive the beauty and strength that lies in the authentic expression of our true selves. We will explore his profound insights on solitude, individualism, and the interconnectedness of humans and nature. By delving into the depths of Emerson's teachings, we will unearth the enduring relevance of his philosophy and discover how it can guide us toward a more meaningful existence in our lives.

Emerson's teachings on solitude and introspection emphasize the significance of withdrawing from the distractions of society to spend time alone with our thoughts. This process of introspection allows us to examine our thoughts, emotions, and desires, leading to greater self-awareness and personal growth. As Emerson wrote in Self-Reliance, “A man is to carry himself in the presence of all opposition as if everything were titular and ephemeral but he. I am ashamed to think how easily we capitulate to badges and names, to large societies and dead institutions” (1903, 51). It appears to convey the idea that one should maintain a sense of personal identity and agency in the face of external pressures and conformities. Emerson expresses a sense of shame in how readily people submit to the influence of labels, social structures, and outdated organizations. This encourages us to find strength and clarity within ourselves, separate from external influences.

Moreover, Emerson's philosophy places great emphasis on individualism and the exploration of our unique identities. He encourages us to embrace our true selves, break away from societal expectations, and discover our authentic voices. Through this process, we become more aware of our beliefs, passions, and aspirations. Emerson reminds us in Self-Reliance, “Whoso would be a man must be a nonconformist” (Emerson 1903, 50). Embracing our true selves and breaking free from societal expectations can lead to unconventional and avant-garde perspectives. By challenging the status quo, we can uncover new ways of thinking and

living that defy traditional norms. Exploring our authentic voices allows us to express ourselves in unconventional ways, whether through art, literature, or other forms of creative expression. This commitment to nonconformity and self-expression fosters personal growth and contributes to the broader tapestry of human experience.

Emerson's deep reverence for nature and his belief in its inherent goodness provide us with a profound pathway to self-awareness. He saw the interconnectedness between humans and the natural world, inviting us to step outside the boundaries of our daily lives and immerse ourselves in the beauty and wisdom of the natural environment. Through this connection, we not only develop a profound appreciation for the world around us but also cultivate a unique perspective. Emerson beautifully expressed this sentiment in his essay Nature: "In the woods, we return to reason and faith" (Emerson 1904, 10). This profound statement highlights the transformative power of nature, where the unconventional spirit can flourish, inspiring us to reconnect with our inner selves.

In a world that often prioritizes external achievements and material gains, Emerson's teachings remind us of the transformative power of self-awareness. They invite us to embark on a journey of self-discovery, to question the status quo, and to embrace the authentic voices that reside within us. Through self-reflection and introspection, we gain a deeper understanding of our strengths, weaknesses, passions, and desires. This knowledge empowers us to make conscious choices, build meaningful relationships, and lead lives that align with our true selves. As Emerson wrote in Self-Reliance, "The magnetism which all original action exerts is explained when we inquire the reason of self-trust" (1903, 63), which means that understanding the reason behind self-trust reveals the magnetism of original action. In this study, we explore the connection between self-awareness and Emerson's philosophy of Self-Reliance, highlighting how self-awareness is essential for personal growth and fulfillment, and unlocking the transformative potential that lies within each of us.

II. THE IMPORTANCE OF SELF-AWARENESS

In their book Matrix for Life: Pathways to Contentment, Hajela et al. explore the significance of awareness in Chapter 1. They begin the chapter by posing the question, "Why is awareness important?" and proceed to answer it by stating, "Awareness is the starting point: the core foundation for personal growth, health, and healing" (Hajela et al. 2022, 1). The authors' emphasis on awareness as the core foundation for personal growth, health, and healing underscores the critical importance of cultivating self-awareness as a fundamental aspect of individual well-being and fulfillment.

The concept of self-awareness includes a diverse range of elements, including self-consciousness, self-perception, self-recognition, self-understanding, self-reflection, self-knowledge, self-examination, and self-realization. This multifaceted construct plays a vital role in personal growth and development, allowing individuals to gain profound insights into their thoughts, emotions, and motivations. By embracing self-awareness, individuals embark on a transformative journey of self-discovery, unraveling the intricate layers that define their identity and paving the way for significant self-growth and self-actualization.

According to Oxford Learner's Dictionaries, self-awareness is defined as "knowledge and understanding of one's own character,"[4] which plays a crucial role in fostering personal growth and cultivating meaningful connections with ourselves. Self-awareness takes various forms, such as objective self-awareness, subjective self-awareness, and the state of self-focused attention. Objective self-awareness involves perceiving oneself as an external object,

[4] https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/us/definition/english/self-awareness?q=self-awareness

directing inward attention to observe thoughts, feelings, and behaviors from a detached perspective. On the other hand, subjective self-awareness involves a deeper exploration of internal experiences, thoughts, and emotions, often accompanied by introspection and reflection. Additionally, self-focused attention entails consciously directing awareness toward personal thoughts, needs, and emotions.

The term objective self-awareness is a concept that emerged from the Objective Self-Awareness Theory, a psychological theory that emphasizes the role of social psychology and individuals' perception of themselves as objects. It refers to the human capacity to consciously shift attention and view oneself as an external entity, actively engaging in the identification, processing, and storage of self-related information (Duval and Wicklund, 1972). Richard A. Wicklund (1975) further describes objective self-awareness as self-focused attention. It is worth noting that objective self-awareness stands in contrast to subjective self-awareness, where attention is directed outward (Silvia and Duval, 2001).

There is also the self-control theory that explains human behavior in terms of individuals' ability to control their impulses and regulate their actions. According to this psychological theory, self-control is a key factor in determining whether individuals engage in deviant or criminal behavior. It suggests that individuals with low levels of self-control are more likely to engage in impulsive behaviors, while those with high levels of self-control are better able to resist immediate temptations and adhere to societal norms (Gottgredson & Hirschi, 1990). Self-awareness theory and self-control theory are not contradictory but rather complementary in their understanding of self-regulation. Self-control theory primarily explores the relationship between self-control and deviance, while self-awareness theory addresses a broader range of self-regulatory challenges. It encompasses not only deviant behavior but also other forms of self-regulation failure and incorporates cultural and affective components.

Some also argue that excessive self-awareness can lead to self-doubt or self-absorption. When individuals become overly focused on analyzing their thoughts, emotions, and actions, they may become excessively critical of themselves, leading to perpetual self-doubt. Additionally, this intense self-focus can result in detachment from the needs and perspectives of others (Ingram 1990; McKenzie and Hoyle 2008).

While unchecked self-awareness can have negative consequences, finding a healthy balance is crucial. Self-awareness, when practiced mindfully, can be a powerful tool for personal growth and well-being. Cultivating self-compassion is the key to mitigating the potential drawbacks of excessive self-awareness. By treating oneself with kindness and understanding, individuals can recognize strengths and weaknesses without falling into self-doubt. Self-awareness should not lead to detachment from others but rather enhance relationships through empathy and understanding. Using self-awareness as a compound for positive change, seeking external perspectives, and engaging in open conversations can provide valuable insights and reduce self-absorption (McKenzie and Hoyle 2008; Öngen 2015).

Self-awareness is also a central theme in Dr. Joe Dispenza's book Breaking the Habit of Being Yourself. In chapter two, he introduces the concept of the quantum you, highlighting the potential for individuals to make use of their true nature and influence their reality by understanding and applying the principles of quantum physics. This understanding is closely linked to self-awareness, as it involves recognizing the power of thoughts, emotions, and consciousness in shaping one's experiences. In chapter eight of the same book, Dr. Dispenza further emphasizes the importance of awareness in accessing the subconscious mind. He suggests that analytical thinking and rational analysis may not be sufficient to reach the

depths of the subconscious. Instead, he encourages individuals to develop a state of heightened awareness through practices like meditation and self-reflection (Dispenza 2012).

This expanded awareness allows individuals to transcend the limitations of the analytical mind and connect with the subconscious realm. By cultivating self-awareness and embracing the power of heightened awareness, individuals can utilize their subconscious potential and create significant positive changes in their lives. Dr. Dispenza emphasizes the idea that universal intelligence, which he also refers to as consciousness or mindfulness, possesses awareness similar to individual consciousness. He suggests that this universal intelligence, although objective and pervasive, also has its own consciousness and self-awareness (Dispenza 2012).

In the same book, Dr. Joe Dispenza refers to the aboriginal Self as universal intelligence, aligning with Emerson's question: "What is the aboriginal Self, on which a universal reliance may be grounded?" (1903, 63). Both ideas emphasize a core aspect within individuals that provides wisdom and guidance. This innate essence serves as a trustworthy foundation, offering insights, strength, and intuition to navigate life's challenges with clarity and purpose.

III. INNER REFLECTION AND INTROSPECTION

Emerson placed great importance on solitude and contemplation as means of understanding oneself. He believed that by retreating from the distractions of society and immersing oneself in solitude, individuals could tap into their inner depths and gain profound insights. Solitude provides an opportunity for introspection, allowing individuals to explore their thoughts and emotions. Through introspection, individuals can develop a clearer understanding of their principles, and aspirations, enabling them to question assumptions, challenge perspectives, and ultimately cultivate a deeper sense of self-awareness.

Emerson notes, "It is easy in the world to live after the world's opinion; it is easy in solitude to live after our own; but the great man is he who in the midst of the crowd keeps with perfect sweetness the independence of solitude" (1903, 53-54). Emerson addresses the challenge of maintaining independence and authenticity amidst societal influences. He suggests that true greatness lies in navigating the world while staying true to one's own convictions. Solitude, as a transformative experience, holds the power to shape individuals, enabling them to cultivate the strength and resilience necessary to maintain their independence even in the midst of a bustling crowd. When individuals immerse themselves in moments of solitude, they embark on a journey of self-discovery, nurturing self-awareness that becomes the cornerstone of living a life filled with integrity and authenticity. By aligning their actions and choices with their principles, individuals in solitude gain clarity and inner strength to resist the pressures of conformity, upholding their truths.

Emerson aptly observed, "Words are finite organs of the infinite mind. They cannot cover the dimensions of what is in truth" (1904, 44-45). This statement emphasizes the limitations of language in fully encapsulating the vastness of human experiences and truths. Solitude, then, becomes a haven where individuals can transcend the constraints of language and delve into the depths of their minds, connecting with the ineffable dimensions of existence that elude verbal expression.

Emerson further noted, "The true philosopher and the true poet are one, and a beauty, which is truth, and a truth, which is beauty, is the aim of both" (1904, 55). In this insight, Emerson recognizes the harmonious union of philosophy and poetry, highlighting their shared pursuit of beauty and truth. Solitude becomes the fertile ground where individuals can explore the interplay between these realms, realizing that genuine beauty embodies inherent truths and

that the revelation of truth carries an undeniable beauty. John Keats, in his immortal words, proclaimed:

> "Beauty is truth, truth beauty," —that is all
>
> Ye know on earth, and all ye need to know" (Keats 1905, 195).

This simple yet profound statement captures the essence of the interconnectedness between beauty and truth. Keats' profound statement about the interconnectedness of beauty and truth increases our awareness of their inseparable bond. It reminds us to perceive and appreciate the inherent truths that beauty unveils, deepening our connection to the world around us. In solitude, individuals can contemplate and experience the unity of these concepts, discovering that true beauty embodies profound truths, while the revelation of truth evokes a captivating beauty. Solitude transforms individuals, empowering them with strength, resilience, and independence. It nurtures self-awareness, guiding lives of integrity and authenticity. In solitude, beyond the constraints of language, the interplay between beauty and truth unfolds, offering profound insights. Solitude becomes a path to deeper understanding, leading to a more meaningful life.

Emerson's concept of the transparent eyeball describes a profound state of consciousness where individuals become receptive observers of the natural world and the universe. In his own words, he explains, "Standing on the bare ground, my head bathed by the blithe air and uplifted into infinite space, all mean egotism vanishes. I become a transparent eyeball; I am nothing; I see all; the currents of the Universal Being circulate through me" (1904, 10). This metaphorical journey entails letting go of personal biases and immersing oneself completely in the beauty and harmony of nature. The transparent eyeball experience allows for a deep sense of self-awareness by dissolving the boundaries between oneself and the external world.

Through the lens of the transparent eyeball, individuals surpass their limited perspectives and develop a profound sense of interconnectedness with all aspects of existence. They realize that they are not separate entities but integral parts of a larger cosmic whole. This realization evokes a sense of humility as individuals comprehend the vastness of the universe and their small place within it. Simultaneously, it inspires awe and wonders as they perceive the currents of the Universal Being flowing through them. The transparent eyeball experience broadens their perspective, granting them a deeper understanding of the world and their role within it. Therefore, their self-awareness deepens, and they forge a stronger connection with the intricate web of existence.

As Emerson profoundly stated, "Nothing is at last sacred but the integrity of your own mind" (1903, 50). These words emphasize the significance of honoring the integrity of one's own thoughts and beliefs. It is through maintaining personal integrity that individuals can navigate their journey authentically and find meaning in their own unique truths. Emerson further asserted, "No law can be sacred to me but that of my nature" (1903, 50). The given line underscores the notion that one's inner nature and personal principles hold the ultimate authority and should guide one's actions and decisions. By following the sacred law of their own nature, individuals align themselves with their deepest convictions, allowing their authentic selves to shine forth.

IV. SELF-AWARENESS AS A PATH TO PERSONAL GROWTH

Self-awareness serves as the foundation for personal growth, allowing us to recognize our thoughts, emotions, and behaviors. It provides valuable insights into our strengths, weaknesses, and areas for development. By setting meaningful goals and making conscious choices, we can pursue our aspirations with clarity and intention. Emerson's words resonate:

> A political victory, a rise of rents, the recovery of your sick or the return of your absent friend, or some other favorable event raises your spirits, and you think good days are preparing for you. Do not believe it. Nothing can bring you peace but yourself. Nothing can bring you peace but the triumph of principles (1903, 89-90).

These words remind us that lasting peace and fulfillment come from within, rooted in alignment with our core principles and ideals.

Self-awareness also equips us to navigate the challenges of being misunderstood. Emerson beautifully expressed, “Is it so bad, then, to be misunderstood? Pythagoras was misunderstood, and Socrates, and Jesus, and Luther, and Copernicus, and Galileo, and Newton, and every pure and wise spirit that ever took flesh. To be great is to be misunderstood” (1903, 57-58). This highlights the connection between greatness and being misunderstood throughout history. Embracing our authenticity and staying true to our convictions, despite potential misunderstandings, is what leads to greatness. Self-awareness allows us to embrace our uniqueness, confidently express our ideas, and contribute our perspectives to the world.

Self-awareness plays a vital role in personal development, decision-making, relationships, and overall well-being. It enables us to understand ourselves better and navigate challenges with resilience. Emerson's teachings emphasize the transformative power of self-awareness in fostering personal fulfillment and a sense of purpose. By cultivating self-awareness, we embark on a journey of continuous growth and living authentically.

In the journey of self-discovery and personal growth, it is crucial to select our path and aspirations, independent of others’ opinions. Emerson wisely stated, “What I must do is all that concerns me, not what the people think” (1903, 53). This concise sentence underlines the importance of staying true to ourselves and following our unique calling. By focusing on what truly matters to us, we empower ourselves to make decisions by our values and authentic selves.

Embracing individualism is another aspect emphasized by Emerson. He advises, “Insist on yourself; never imitate” (1903, 83). This powerful instruction urges us to resist conforming to societal norms and expectations. Each of us possesses unique talents, perspectives, and strengths that contribute to the tapestry of humanity. When we express our uniqueness without fear of judgment or comparison, we honor our true essence and unlock our creative potential. By embracing our individuality, we foster innovation, growth, and a more diverse and vibrant world. Emerson also highlights the dangers of envy and imitation, emphasizing the importance of self-reliance and self-acceptance. He observes:

> There is a time in every man's education when he arrives at the conviction that envy is ignorance; that imitation is suicide; that he must take himself for better for worse as his portion; that though the wide universe is full of good, no kernel of nourishing corn can come to him but through his toil bestowed on the plot of ground which is given him to till (1903, 46).

This insight cautions against comparison and encourages gratitude for our unique journey. Genuine fulfillment and success come from cultivating our talents and pursuing our needs wholeheartedly, rather than imitating others.

Emerson's quotes serve as guiding principles for personal growth and self-realization. By focusing on our own path, embracing our individuality, and rejecting envy and imitation, we embark on a transformative journey of self-discovery. As we cultivate self-reliance and embrace our authentic selves, we not only find personal fulfillment but also contribute to a more diverse, vibrant, and innovative world. Inspired by Emerson's profound wisdom, let us courageously explore the realm of self-awareness, embracing the journey of uncovering our unique individuality, as we diligently and passionately cultivate our plot of ground on the transformative path of self-discovery.

V. CONCLUSION

Throughout the study, we have explored the influence of Emerson on the concept of self-awareness. We have discussed the importance of self-awareness in personal growth and authenticity, recognizing how it provides a foundation for understanding oneself more deeply. In light of our discussion, it is evident that Emerson's teachings have had a profound impact on the cultivation of self-awareness. His emphasis on individualism, non-conformity, and the pursuit of truth has resonated with generations, reminding us of the significance of self-awareness in our lives. By embracing self-awareness, we recognize our desires, values, and aspirations, paving the way for a more authentic and fulfilling existence.

It is important to acknowledge the enduring relevance of Emerson's teachings in fostering self-awareness in contemporary society. In an ever-changing and complex world, the quest for self-discovery remains an essential aspect of human existence. Emerson's timeless wisdom continues to inspire individuals to embark on this journey of self-awareness. Emerson's emphasis on self-reliance resonates powerfully with mindfulness, self-consciousness, and self-awareness. In a world filled with distractions, self-awareness will always offer individuals a meaningful path to navigate their lives. By developing self-awareness, we embark on a transformative journey of self-discovery and gain a deeper understanding of ourselves. Let us embrace Emerson's enduring wisdom and make self-awareness our guiding light towards personal fulfillment and a meaningful life.

VI. WORKS CITED

Dispenza, Joe. Breaking the Habit of Being Yourself: How to Lose Your Mind and Create a New One. Hay House, Inc., Carlsbad, 2012.

Duval, Shelley T., and Richard A. Wicklund. A Theory of Objective Self-Awareness. New York, Academic Press, 1972.

Emerson, Ralph Waldo. Essays: First Series. Complete Works of Ralph Waldo Emerson, edited by Edward Waldo Emerson, vol. 2, Houghton, Mifflin and Company, Boston and New York, 1903.

……., Ralph Waldo. Nature: Addresses and Lectures. Complete Works of Ralph Waldo Emerson, edited by Edward Waldo Emerson, vol. 1, Houghton, Mifflin and Company, Boston and New York, 1904.

Gottfredson, H. G., and Hirschi, T. A General Theory of Crime. Stanford University Press, 1990.

Hajela, Raju, et al. The Matrix for Life: Pathways to Contentment. Friesen Press, Altona, 2022.

Ingram, R. E. "Self-focused attention in clinical disorders: Review and a conceptual model." Psychological Bulletin, vol. 107, no. 2, 1990, pp. 156-176.

Keats, John. The Poems of John Keats, edited by E. De Selincourt, Dodd, Mead & Company, New York, 1905.

McKenzie, K. S., and Hoyle, R. H. "The Self-Absorption Scale: Reliability and validity in non-clinical samples." Personality and Individual Differences, vol. 45, no. 8, 2008, pp. 726-731.

Öngen, Demet Erol. "The Relationships Among Self-Absorption, Self Criticism And Perfectionism." Procedia - Social and Behavioral Sciences, vol. 191, 2015, pp. 2559-2564.

"self-awareness." Oxford Learner's Dictionaries, Oxford University Press, 2021, https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/us/definition/english/self-awareness?q=self-awareness. Accessed 10 June 2023.

Silvia, Paul J., and Shelley T. Duval. "Objective Self-Awareness Theory: Recent Progress and Enduring Problems." Personality and Social Psychology Review, vol. 5, 2001, pp. 230-241.

Wicklund, Richard A. "Objective Self-Awareness." Advances in Experimental Social Psychology, vol. 8, 1975, pp. 233-275.

BACKGROUND OF SEKKĀKĪ'S TRIPLE CLASSIFICATION OF BALAGHA (RHETORIC)

SEKKÂKÎ'NİN ÜÇLÜ BELÂGAT TASNİFİNİN ARKA PLANI

İsa GÜCEYÜZ

Dr. Öğr. Üyesi**,** Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Arap Dili ve Belâgatı Anabilim Dalı, orcid: 0000-0001-7488-6914

ÖZET

Sekkâkî'nin (ö.626) belâgatı; meânî, beyân ve bedî' şeklinde üçlü tasnife tabi tutması belâgat tarihi açısından temel kırılma noktalarından biridir. Sekkâkî'nin önceki âlimlerden devraldığı ilmî miras yapmış olduğu bu tasnifte oldukça etkili olmuştur. Meânî, beyân ve bedî' kavramları Sekkâkî'den önce de yoğun bir şekilde kullanılmıştır. Fesahat, belâgat, beyân, bedî', berâ'a ve edeb gibi kavramlar ilk dönemlerde yakın anlamda kullanılmıştır. Bazı ayrımlar bulunmakla birlikte hicrî yedinci yüzyıla kadar meânî, beyân ve bedî'in alt sanatlarının taksimi de tam olarak oturmamıştır. Sekkâkî ile birlikte belâgatın meânî, beyân ve muhasinâttan (bedî') müteşekkil bir ilim olduğu düşüncesi yerleşmiş ve bu düşünce sonraki dönemlerde uygulama safhasına aktarılmıştır. Bu araştırmada -konu kronolojik olarak ele alındığı için- art süremli yöntem kullanılmıştır.

Hasan b. Bişr el-'Âmidî (ö.371)'nin "**أَهْلُ الْمَعَانِي فِي الْبَلَاغَةِ** / *belâgattaki meânî ehli*" sözü kategorik bir belâgat tasnifi olmamakla birlikte belâgatın meânîden daha genel bir kullanım alanına sahip olduğuna işaret etmektedir. Ebû Hilâl el-'Askerî (ö.395)'de ise meânîyi genel anlamda bir ilim olarak görmenin işaretleri bulunmaktadır. Abdulkâhir el-Cürcânî (ö.471), meânî ve beyânın birbirinden ayrılması noktasında önemli bir rol üstlenmiştir. Cürcânî, meânî ve beyânı yakın anlamda görmekle birlikte onun bu iki kavrama dair ortaya atmış olduğu düşünceler bahsi geçen kavramların sonraki süreçte birbirinden tam olarak ayrılmasına zemin hazırlamıştır. Cürcânî "**مَعَانِي النَّحْوِ** / *nahvin sağladığı manalar*" nazariyesini ortaya atarak manaların nahvin sağladığı alternatifler üzerinden gerçekleştiğini savunmuştur. Meânî ilminin ağırlıklı konularını teşkil eden isnad, takdim, tehir ve hazif gibi meselelerin meânî ile ilişkilendirilmesi önemli bir dönüm noktasıdır. Cürcânî'nin meziyeti lafzında olan kelam ve meziyeti nazmında olan kelama ayrı ayrı yer vermesi belâgat ilimlerinin tasnifi açısından ayrı bir kırılma noktasıdır. Meziyeti lafzında olan lafız ile temsil, istiare ve kinaye gibi sanatların kullanımına atıf yapmaktadır. Bu sanatlar beyân ilmi ile ilişkilidir. Meziyeti nazmında olan kelam ise daha çok *meâni'n-nahv*e karşılık gelmektedir. Bu ise daha ziyade meânî ile ilişkilidir. Cürcânî'nin kategorik olmamakla birlikte yapmış olduğu bu ayrım meânî ve beyânın birbirinden ayrılmasına öncülük etmiştir.
Cürcânî'den sonra Zemahşerî (ö.538), -kategorik bir ayrım olmamakla birlikte- meânî ve beyândan müstakil ilimler olarak bahsetmiştir.

Sonuç olarak Sekkâkî yukarıda zikredilen ilmî birikimi de kullanarak belâgatı; meânî, beyân ve bunların mülhakı olan muhassinât olmak üzere üçe ayırmıştır. Dolayısıyla Sekkâkî ile birlikte meânî ve beyân birbirinden tam olarak ayrılmıştır. 'Âmidî, 'Askerî, Cürcânî, Zemahşerî ve Fahreddin er-Râzî (ö.606) gibi âlimler Sekkâkî'nin belâgat tasnifi düşüncesini etkilemiştir. Bedreddin b. Mâlik (ö.686) ile birlikte muhassinât artık bedî' olarak anılmaya başlamıştır. Sekkâkî, belâgatı üçlü tasnife tabi tutmakla birlikte *Miftâhu'l-'ulûm*'da bunu uygulamalı olarak göstermemiştir. Sekkâkî'den sonra gelen Bedreddin b. Mâlik ve Hatib el-Kazvînî (ö.739) gibi âlimlerle belâgat ilimlerinin tasnifi uygulamalı olarak da yerleşmiştir.

Anahtar Kelimeler: Arap Dili ve Belâgatı, Sekkâkî, Belâgat Tasnifi, Arka Plan.

ABSTRACT
Sekkākī's (d.626) tripartite classification of balagha as maānī, bayān and badī‘ is one of the main breaking points in the history of rhetoric. The scientific legacy that Sekkākī inherited from previous scholars has been very effective in this classification. The concepts of maānī, bayān and badī‘ were used extensively before Sekkākī. Concepts such as fasāha, balagha, bayān, badī‘, barā‘a and adab were used in a close sense in the early periods. Although there are some distinctions, the division of the sub-arts of maānī, bayān and badī‘ was not fully settled until the seventh century AH. Along with Sekkākī, the idea that rhetoric is a science consisting of maānī, bayān and muhassināt (badī‘) was settled and this idea was transferred to the application phase in the following periods. In this research -as the subject is handled chronologically- the diachronic method was used.

Hasan b. Bishr al-'Āmidī (d.371)'s statement "ahlu'l- maānī fī'l-balagha / people of maānī in balagha" is not a categorical classification of rhetoric, but indicates that rhetoric has a more general usage area than meaning. In Abū Hilāl al-'Askerī (d.395), on the other hand, there are signs of seeing the maānī as a science in general. Abdulkāhir al-Curcānī (d.471) played an important role in separating the maānī and the bayān. Although Curcānī sees the maānī and the bayān in a close sense, his thoughts on these two concepts paved the way for the aforementioned concepts to be completely separated from each other in the next process. Curcānī put forward the theory of "maānī'n-nahw / meanings provided by nahw" and argued that meanings are realized through the alternatives provided by nahw. It is an important turning point to associate the issues such as isnād, takdīm, ta'hīr and hazf, which are the main subjects of the science of maānī, with the maānī. It is a different breaking point in terms of the classification of rhetoric sciences that Curcānī gives separate place to the word whose virtue is in the word and the word whose virtue is in the verse. He refers to the use of arts such as tamsīl, isti'āra and kināya with the literal whose value is in the word. These arts are related to the science of bayān. Kalām, whose value is in its verse, corresponds more to maānī'n-nahw. This is more related to the maānī. Although not categorical, this distinction made by Curcānī led to the separation of maānī and bayān. After Curcānī, Zamakhshari (d.538) spoke of maānī and bayān as independent sciences, although there is no categorical distinction.

As a result, Sekkākī also used the above-mentioned scientific knowledge to express his rhetoric; He divided it into three as maānī, bayān and muhassināt which is their annex. Therefore, with Sekkākī, the maānī and the bayān are completely separated from each other. 'Āmidī, 'Askerī, Curcānī, Zamakhshari and Fahreddīn ar-Rāzī (d.606) Scholars influenced Sekkākī's thought of rhetoric classification. In the time of Bedreddīn b. Mālik (d.686), muhassināt began to be known as badī‘. Although Sekkaki subjects rhetoric to a triple classification, he did not show this in practice in *Miftāhu'l-'ulūm*. After Sekkākī, the classification of the sciences of rhetoric with scholars such as Bedreddīn b. Mālik and Hatīb al-Kazvīnī (d.739) has also been established in practice.

Keywords: Arabic language and balagha (rhetoric), Sekkākī, Triple Classification, Background.

JULIA KRISTEVA'NIN KONUŞAN ÖZNE KAVRAMI VE DİLDE DEVRİM ANLAYIŞI[1]

JULIA KRISTEVA'S CONCEPT OF SPEAKING SUBJECT AND REVOLUTION IN LANGUAGE

Esra Başak AYDINALP
Doç. Dr., Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, ORCID No: 0000-0001-8035-5917

ÖZET

Julia Kristeva'nın "*Sémiotiké- Recherches pour une sémanalyse*"- (1969) [*Göstergebilim- Bir Gösterge Analizi için Araştırmalar*] ve "*La révolution du langage poétique (1974)*" [*Şiirsel Dilin Devrimi*] eserleri gösterge ve anlamı merkeze alan genel bir kuramın ve bu kuramın göstergebilim çözümlemesi ile ilişkilerinin tarihsel olarak betimlenmesini amaç edinir. Kristeva dil, gerçeklik, etik bağlamında felsefeden sanata, dilbilimden edebiyata ve politikaya uzanan serüveninde kültürel birikimin (dilsel, edebi, sanatsal, sosyal, dinsel, kimliksel vb.) yapıtaşlarını çalışmalarında irdelemekle kalmaz; göstergebilim, dilbilim, psikanaliz ve metinlerarasılık kavşağında anlamın yeniden üretim sürecini kendisine özgü eleştiri düzleminin merkezine yerleştirir. Kristeva, ilk çalışmalarından itibaren "parlêtre" (konuşan varlık) kavramını geliştirir ve bu kavramı dilsel, kültürel, tarihsel ve felsefi söylem inşasından hareketle açıklar. Kristeva'ya göre, "konuşan varlık," yazılı ve sözlü edebiyat, kimlik, politika, cinsellik, kültür, doğa tanımları açısından en önemli oluşumdur. Dil, bu süreçlerin tamamını ortak bir potada eritir ve gösteren/gösterilen, erkek/kadın vb. öte yandan kültür/doğa ikileminde bütün varoluş şekillerine dilsel ifade kazandırır. Nitekim, Kristeva, *La révolution du langage poétique'*de (1974), dilsel değişimlerin öznenin statüsündeki değişiklikleri de tetiklediğini ve öznenin bedenle, başkalarıyla ve nesnelerle kurduğu ilişkileri belirlediğini gösterir. Dil, aynı zamanda maddi (diğer bir deyişle sosyo-tarihsel, kültürel) anlamlandırma süreçlerinin en önemli parçasıdır. Bu maddesellik, söylemsel işlevin mevcut olan veya henüz var olmayan anlam ve anlam oluşturma pratiklerine atıfta bulunur. Bu nedenle, bu türden bir ilişki, öznenin sembolik temsilin içinde cisimleşen sosyal varlığının yazılı imlerini gösteren bir anlamlandırma sistemi üretirken, onun yalnızca sembolik olanla sınırlı olmadığı anlamına gelir. Bu da psikoanalitik ve şiirsel uygulamalarda öznenin konuşması yoluyla somutlaşır. Bu yaratıcı konuşma kipleri, dilbilimsel temellerin -göstergebilim pratikleri aracılığıyla- biçimlendirilebilir olduğunu ve bunlar olmaksızın hiçbir toplumsal ve kültürel söylemin olamayacağını ortaya koyar. Konuşma edimi, toplumsal söylemin sembolik işlevinin ritmik, tonlamalı, dinamik ve duyusal tezahürüdür. Semiyotiğe tekabül eden sembolik sistemin ontolojik statüsü göz önüne alındığında, bu edim, dilsel çalışmaların salt söz edimleriyle veya düz anlam biçimiyle ilgilenemeyeceği anlamına gelir. Göstergebilim, öznenin ötekiyle ve dünyayla ve onun (kısmi ve bütün) nesneleriyle (kültürel formlarla) ilişkisinin tam da bu şekilde ortaya çıktığını belirtir; böylelikle sosyo-sembolik anlamlandırma süreçleri temelinde bu anlam düzeneğinin dinamik kültürel bir bileşeni olduğunu imler. Bu nedenle, sembolik sistemler, bütünüyle sosyo-kültürel varlığımızın ve ona ait temsili öğelerin yansımasıdır. Bu çalışmada, Kristeva'nın göstergebilim yaklaşımı ışığında bireyin sosyo-sembolik ortamda dil ve kültür ile özneleşme ve konuşan varlığa dönüşme sürecinin izleri sürülecektir.

[1] Bu bildiri çalışmaları 2219 TÜBİTAK Doktora Sonrası Araştırma Bursu desteği ile Paris Sorbonne Nouvelle III Üniversitesi Karşılaştırmalı Edebiyat Bölümünün iş birliği ile yürütülmüştür.

Anahtar sözcükler: Julia Kristeva, Şiirsel Dil, Özneleşme Süreci, Öznellik, Göstergebilim

ABSTRACT

Julia Kristeva's "Sémiotiké- Recherches pour une sémanalyse" (1969) and "La révolution du langage poétique (1974)" works [The Revolution of Poetic Language] aim at the historical description of a general theory centred on sign and meaning and its relations with semiotic analysis. Kristeva not only examines the building blocks of cultural accumulation (linguistic, literary, artistic, social, religious, identity, etc.) in her works in her journey from philosophy to art, from linguistics to literature and politics in the context of language, reality and ethics, but also places the process of reproduction of meaning at the centre of her unique plane of criticism at the intersection of semiotics, linguistics, psychoanalysis and intertextuality. Kristeva develops the concept of "parlêtre" (speaking being) from her early works and explains this concept in terms of linguistic, cultural, historical and philosophical discourse construction. According to Kristeva, the "speaking being" is the most important formation in terms of written and oral literature, identity, politics, sexuality, culture and nature. Language melts all of these processes into a common pot and gives linguistic expression to all modes of existence in the dichotomy of signifier/signified, male/female, etc., on the other hand, culture/nature. Indeed, Kristeva, in “La révolution du langage poétique” (1974), shows that linguistic changes also trigger changes in the status of the subject and determine the subject's relations with the body, others and objects. Language is also the most important part of material (i.e., socio-historical, cultural) signification processes. This materiality refers to the existing or not yet existing practices of meaning and meaning-making of the discursive function. Therefore, this kind of relation means that while it produces a system of signification that shows the inscribed signs of the subject's social being embodied in symbolic representation, it is not limited to the symbolic. This is embodied in psychoanalytic and poetic practices through the subject's speech. These creative modes of speech reveal that linguistic foundations can be formalised - through semiotic practices - without which there can be no social and cultural discourse. The speech act is the rhythmic, intonational, dynamic and sensory manifestation of the symbolic function of social discourse. Given the ontological status of the symbolic system, which corresponds to semiotics, this act means that linguistic studies cannot be concerned with mere speech acts or the plain form of meaning. Semiotics states that it is precisely in this way that the subject's relation to the other and to the world and its (partial and total) objects (cultural forms) emerge, thus implying a dynamic cultural component of this meaning apparatus on the basis of socio-symbolic signification processes. Therefore, symbolic systems are the reflection of our socio-cultural existence in its entirety and its representational elements. In this study, in the light of Kristeva's semiotic approach, the process of the individual's subjectivization and transformation into a speaking being through language and culture in the socio-symbolic environment will be traced.

Key-words: Julia Kristeva, Poetic Language, Process of subjectivation, Subjectivity, Semiology

MAIN FEATURES OF IDIOMS IN AZERBAIJAN AND TURKISH LANGUAGES

AZERBAYCAN VE TÜRK DİLLERİNDEKİ DEYİMLERİN TEMEL ÖZELLİKLERİ

Assoc. Prof. Dr. Yadigar Veli oğlu Aliyev

Gence Devlet Üniversitesi, Azerbaycan Dili Bölümü

Orcid No:0000-0002-9274-4300

ÖZET

Deyimler, her milletin kendine özgü düşünce tarzının ürettiği düşünce ürünüdür. Deyimler, halkın dili, tarihi, kültürü, dini, etnografyası ile ilgili manevi kültürün tüm tezahürlerini yansıtır. Farklı dillerdeki deyimler kendilerine has yapısal özelliklere sahip olsalar da, sabit işlenme yerleri, metaforik olmaları, yoğun olmaları onları birbirine yaklaştırır. Deyimlerin yapısı, onları oluşturan parçaların yapısı ve anlamı onları diğer deyimlerden ayırır. Deyimlerin üslup potansiyeli, yalnızca edebi eserlerdeki gelişim yeri tarafından belirlenmez, aynı zamanda belirli dilsel özelliklerle de karakterize edilir.

Azerbaycan ve Türk dillerinde yapısal kapalılık gösteren deyimlerin karşılaştırmalı olarak incelenmesi onların benzerliklerini ve farklılıklarını ortaya koymamıza ve sistematize etmemize olanak sağlar. Her iki dilde de deyimleri oluşturan ögeler, mecazi anlam, sabit sözcük düzeni, benzer dilbilgisi oluşumu, oluşturma yöntemleri, konuşma bölümleriyle denklik ve oluşum biçimlerine göre uygunluk gibi özelliklerle karakterize edilir. Azerbaycan ve Türk dillerinde cümle şeklinde birçok deyim bulunmaktadır.

Deyimlerin cümle şeklinde oluşumu, cümlelerin deyimleşmesi ile ilgilidir. Yani, bilgilerin hacimli olup olmadığı burada özel bir rol oynamayabilir. Çünkü iki sözlük biriminden oluşan cümle örnekleri az değildir. Örneğin: ağzı fal imiş, ağzını yum, hələ harasıdır (Azerbaycan dilinde), ağır gel/ağır ol, ağzını topla, alacağın olsun (türk dilinde).

Anahtar kelimeler: deyim, yapı, isim tamlaması, gramer biçimi

ABSTRACT

Key words: idiom, structure, noun phrase, grammatical form

Phraseological combinations are the product of thinking (abstraction) produced by the unique way of thinking of each nation. All spiritual culture m-anifestations related to the language, history, culture, religion, ethnography of the people are reflected here. Although phraseological units in different languages have their own structural features, the fixed place of processing, metaphoricity, compactness bring them closer to each other. The structure of phraseological units, the structure and meaning of their constituent parts distinguish them from other phraseological units. Their stylistic potential is not only determined by the place of development in works of art, but also characterized by specific linguistic features.

The comparative study of phraseological combinations with structural closure in the Azerbaijani and Turkish languages allows to reveal and systematize their similarities and differences. In both languages, the components of phraseological units are characterized by figurative meaning and fixed word order. Phraseological combinations in Azerbaijani and Turkish languages are similar in terms of grammatical formation, methods of formation, equivalence with parts of speech and ways of formation.

Sentences - idioms are the majority in Azerbaijani and Turkish languages. The formation of idioms in the form of sentences is related to the idiomization of sentences. That is, whether the information is voluminous or not may not play a special role here. Because there are many examples of sentences whose components consist of two lexical units. For example, ağzı fal imiş, ağzını yum, hələ harasıdır (in Azerbaijani), ağır gel/ağır ol, ağzını topla, alacağın olsun (in Turkish).

1.GİRİŞ

Azerbaycan dilbiliminde, deyimsel kombinasyonları ifade etmek için yakın anlamlı birkaç terim kullanılmaktadır. Çalışmalarda atasözleri, mecazi anlamda kullanılan mecazlı betimlemeler, bazı karmaşık kelimeler, kısa kelimeler, çeşitli sabit birleşim türleri "deyim birimi", "deyim birleşimi", "sabit sözcük birleşimi" adı altında sunulmuştur. Bazen tüm bunlara kararlı bileşikler denir (MAD, 1978: 248-249). Araştırmacılar, Azerbaycan dilinin deyiminin belirli özelliklerine dayanarak, kararlılıkları ve mecazları bakımından farklılık gösteren bir grup deyim materyalini deyimsel ifadeler veya idiyomlar olarak adlandırmayı (MAD, 1978: 254) uygun görüyorlar. S. Cafarov, deyimler çok az çalışıldığı için, ana çalışma konusu olan kelime kombinasyonları için henüz tek bir somut terim yaratılmadığını yazıyor. Bu nedenle, bu kombinasyonlar hala deyim birimleri, deyim kombinasyonları, kurucu parçalara ayrılmayan kelime kombinasyonları, değişmez kelime kombinasyonları, deyimsel ifadeler, sözcüksel kelime kombinasyonları, idiomlar, frazemler vb. gibi birçok terimle anılır.

Türkçede "deyim" olarak adlandırılan deyim birimleri, atasözü, fıkra, beyit (bir kısmı tekrarlanan veya bir kısmı ayrı ayrı kullanılmayan) gibi bir tür kelime kalıbı olarak kabul edilir.

2.AZERBAYCAN VE TÜRK DİLLERİNDE DEYİMSEL BİRİMLERİN OLUŞUM YOLLARI. ANA KISMI İSİMLERLE İFADE EDİLEN DEYİMSEL KOMBİNASYONLAR

Azerbaycan dilbiliminde deyimsel birimlerin oluşumu iki şekilde gerçekleşir: tarafların içerik özelliklerine ve gramer bağlantısına göre. Dini efsane ve anlatılardan, halk edebiyatından, coğrafi adlardan, tarihi şahsiyet adlarından, çeşitli olaylardan, atasözlerinden yola çıkılarak deyimlerin oluşturulduğu, vücut uzuvlarının adlarının katılmasıyla oluşturulduğu, bazen de deyimlerin başka kaynaklardan alındığı bilimsel literatürde belirtilmektedir. Örneğin: Kərəm kimi ağlamaq; Nadiri taxtda görmək; Nuh Nəbidən qalmaq; Araz aşığından, Kür topuğundan; beşikkərtmə etmək; dili tutmamaq; toydan sonra nağara; qılaflı adam (MAD, 1978: 259-264). Benzer bir muhakeme Türk dilinin deyimleri için de söylenebilir. Türk dilinde de yer ve kişi adları, dinî kavramlar, etnonimler, vücut uzuv adları, geleneklere bağlı olarak oluşturulmuş deyim kombinasyonları ve diğer dillerden alıntılar kullanılmaktadır. Örneğin: Burnu Kaf dağında; Allaha bir can borcu olmak; Ahrette on parmağı yakasında olmak; anladımsa Arap olayım; dişini tırnağına takmak, beşikkertme nişanlı; Demoklesin kılıncı (Aksoy, 1993: 98-170).

Oluşturma yöntemlerindeki çeşitlilik, bu tür ifade birimlerini yapısal özelliklerine göre ayırt etmemizi sağlar. S. Cafarov, iki ana türünden bahseder: idyomlar (deyimler) ve ibareler (Cəfərov, 2007: 89). Deyimler, isim tamlamalarını ve daha fazla fiil tamlamalarını içerir. Cümle biçimindeki deyimsel birimler deyimlere aittir ve ayrı yapılar olarak ayırt edilmezler. En az iki kelimeden oluşan Türkçe deyimler iki gruba ayrılır: sözcük öbegi (örnegin: kaşla göz arasında, püf noktası) ve cümle şeklindeki (örnegin: Halep ordaysa, arşın burda) deyimler (Aksoy, 1993: 22). Türkçede mastar ile biten deyimler ikinci gruba girer (örnegin: göz yummak, gönül almak).

İsim tamlamaları Azerbaycanca frazeoloji tamlamaların küçük bir bölümünü oluşturur. Bunlar arasında belirli tamlamalar ile belirli tamlamalar içinde yer almayan isim tamlamalarını ayırt etmek mümkündür. Birinci türdeki sözcük birleşimlerinden oluşan yapıtlarda deyimsel içerik, birinci bölümün anlam yükü üzerinde oluşur. İlk kelimenin mecazlaştırılmasıyla birlikte ana sözlük anlamından bir sapma olur ve yeni içeriğe sahip bir ifade ortaya çıkar. Örnegin: ağ yalan, ağ böhtan, ağ gün, artıq tikə, axır nəfəs, ac qurd, bir aləm, bir anbar, qara kağız, dadlı tikə, dar gün.

Türk dilinde birinci tür kelime birleşimi yapısındaki deyimlerde birinci kısım mecazîdir. Örnegin: acı söz, açık göz, açık pazar, ağır dil, asık surat, aşırı uc (Aksoy, 1993: 88, 89, 93, 112, 113). Bununla birlikte, her iki dilde, her iki bileşenin de mecazi olduğu birinci tür ifadelerden oluşan deyimsel birimler kullanır. Burada taraflar isimsel lügat anlamından uzaklaştıkça, ayrı anlamlarının yerini birleşimin tek anlam kapasitesi alır ve tek bir nesne (veya özne) üzerinde somutlaşır. Örneğin, at Balaxanım birleşimi iki bileşenli, dəvəsi ölmüş ərəb birleşimi üç bileşenli iken, birinci birleşim "uzun boylu, geniş omuzlu, iri kadın" anlamında şakacı bir ifade olarak kullanılmaktadır, Ikinci bileşim ise "çok sıkıntı çektiği ve her türlü mahrumiyete maruz kaldığı için her şeye kayıtsız kalan kişi" (ADİL, 2006: 606), "son umudunu da yitirmiş talihsiz, zavallı adam" (ARFL, 1976: 115) anlamına gelir. Her iki örnekte de özne, kişi kastedilmektedir. Türk dilinde gerçek anlamda işlenmeyen ayaklı kütüphane (Aksoy, 1993: 117) deyimi “zengin bilgi ve kültüre sahip kişi” anlamına gelir, ahbar çavuşlar (Aksoy, 1993: 98) deyimi "birbirini anlayan ve her zaman birlikte olan arkadaşlar", bardağı taşıran son damla (Aksoy, 1993: 121) deyimi "kişinin sabrını tüketen söz ve davranışlar" anlamına gelir.

II. tip kelime birleşimlerinin yapısındaki deyimsel birleşimler genelliği ifade etse de bazen somutluğu da ifade eder. Örnegin: Allah bəndəsi. Çünkü birinci bölümün içeriği genellikten çok somutluk içeriyor. II. tip deyimsel birimlerin her iki tarafı da mecazidir. Örnegin: ağıl dəryası, ata malı, quş dili, dil pəhləvanı, elm dəryası, acı göz yaşları (Azərbaycan dilində), ağırlık merkezi “bir işin önəmli bir parçası”, ahret sualı “cevaplanması zor, gereksiz bir soru”, Alicengiz oyunu ”kurnazca, haince inşa edilmiş bir oyun”, Allah taksimi "eşit olmayan paylaşım", ana kuzusu “zorluklara alışık olmayan”, arap saçı “çözülmesi zor problem, çalışma, karışık durum”, arkadaş canlısı “arkadaşlığa çok düşkün”, aslan payı “en büyük pay”, ateş pahası “fiyatı çok yüksek“, baş belası “sık sık birini rahatsız eden” (türkçe; (Aksoy, 1993: 94-123)). Bu nedenle gerçek anlamı olan bir kelimenin karşılığı olabilirler. Məsələn: alın yazısı – tale/qismət (“kader”), buz baltası – möhkəm (“sert”), qarğa dili – jarqon, qızıl parçası – gözəl/yaxşı (“güzel, iyi”), qulaq yoldaşı – müsahib (“muhatap”), quş südü – tapılmayan (“bulunamayan”), dəyirman xoruzu – həyasız, ay parçası – gözəl (Azərbaycan dilində), alın teri – emek/çalışma, Allah vergisi – yetenek, Aslan sütü - rakı, ateş parçası – haraketli, ayak bağı – engel (türk dilində; (Aksoy, 1993: 94-123).

Her iki dilde de III. tip kelime birleşimlerinin yapısında deyimsel birleşimler kullanılmaktadır. Azerbaycan dilinde: Allahın bəlası, əlinin altında, iynənin ucu qədər (ARFL, 1976: 140, 145); türk dilinde: babasının hayrına “karşılıksız iyilik”, başının derdi “çok rahatsız edici” (Aksoy, 1993: 120, 127). Bir deyimsel kombinasyonun bileşenlerinin sayısı, bilgi hacmiyle birlikte artar. Azerbaycan dilinde: bir bezin qırağı, dünyanın qurtaran yeri, eşşəyimin qurd dayısı, itinin qurd dayısı, Allahın hər verən günü, Allahü-əkbərin

eşidilməyən yeri, Allahın yazıq bəndəsi, iki daşın arasında, zurnaçının züy tutanı, iki od arasında (ARFL, 1976: 52-150) türk dilinde: ayıkla pirinçin taşını ("çözülmesi zor, karmaşık vakalar" (Aksoy, 1993: 118)).

Her iki dilde de kelime birleşimleri olmaksızın isim birleşimlerinden oluşan deyimsel birleşimler vardır. Bu tür deyimlerde, birinci bölümün yapı-biçim özellikleri önemli bir rol oynar ve ondaki değişikliklerin belirlenmesi, deyimsel kombinasyonların farklı varyantlarının yaratılmasıyla sonuçlanır. Birinci kısım, üçüncü kişiye ait olma eki ve ismin uzamsal-gramer durumlarının ekleri ile işlenir. Her iki dilde de niteleme ekleriyle birlikte deyimsel kombinasyonlar çoktur. Örnegin: Azerbaycan dilinde ayağı yüngül, astarı üzündən baha, alnı pak, qulağı ağır (ARFL, 1976:48, 53, 107); türkçede: ağzı gevşek, ağzı kalabalık, ağzı bozuk, aklı başında, ayağı uğurlu, bahtı açık, bahtı kara, baldırı çıplak, başı önünde, başı dinç, başı dertte (ARFL, 1976: 95, 100, 117, 120, 121, 128, 124). Azerbaycan dilindeki deyim birleşimlerinin ilk kısmı çoğunlukla yer ve çıkış durum ekleriyle, Türkçede yön ve çıkış durum ekleriyle temsil edilir: qocalıqda yorğalıq, atasından xəbərsiz, ağızdan boş, ağızdan iti, ayaqdan diiri, ayaqdan yüngül (Azerbaycan dilinde; (ARFL, 1976: 41, 47, 58, 105)); akla yakın, ayağına çabuk, ateşden gömlek (türk dilinde; (Aksoy, 1993: 99, 116, 114)). İlk taraf ismin yalın halında bile olabilir. Örnegin: ayran gönüllü (türk dilinde; (Aksoy, 1993: 118)). Bağlaçların katılımıyla deyimsel kombinasyonlar da oluşturulur. Örnegin: ana südü kimi halal (Azerbaycan dilinde; (ARFL, 1976: 53)).

3. ANA KISMI DİGER KELİMELER İLE İFADE EDİLEN DEYİMSEL KOMBİNASYONLAR

Kural olarak, Azerbaycan ve Türk dillerindeki deyimsel kombinasyonların ana yönü isim, fiillerle ve diger kelimeler ile ifade edilir. Her iki dilde de, ana kısmı bir isimden oluşan daha fazla deyimsel birim vardır. İsimler, yapısal bir bakış açısı ve gramer yapısı açısından çeşitli deyimsel birleşim türlerine katılır ve belirli ve belirsiz sözcük birleşimlerinin ana yapısal bileşeni haline gelir. Örnegin: quyruqlu ilan, arvad söhbəti, barmaq yeri, baş yoldaşı, qarnı burnunda, ağız sözü, ağıllara hakim, ağlı ala qayada, ağlı başında, ağrım ürəyinə, qabırğa söhbəti, qan çanağı, Allahın verən günü (Azerbaycan dilinde; (ARFL, 1976: 34-105)), ağır dil, ağır söz, ağır kayıp, ağız kavğası, ağzı kalabalık, aklı başında, asık surat, aşırı uc, ateşten gömlek, ayak oyunu, basmakalıp söz, başı kabak, baştan ayağa, bıçak sırtı, beyin göçü, can damarı (türk dilinde; (Aksoy, 1993: 88-146)). Bağımlı kısım esas olarak bir isim, bazı durumlarda bir sıfat ve bir sayı (ağusuz ilan, acı söz, bir aləm, beş kardeş) olabilir.

Ayrıca Azerbaycan ve Türk dillerinde bir sıfatın ana kısım olduğu birçok deyimsel kombinasyon vardır. Örnegin: dili şirin, üzü ağ, alnı açıq, bəxti qara, günü qara, gözü açıq, əli-qolu bağlı, qanı qara (Azerbaycan dilinde); dili uzun, açık kalpli, ağır canlı, alnı açık, ağzı gevşek, alnı dik, dik başlı (türk dilinde; (Aksoy, 1993: 88-124)). Bu tür deyimsel birleşimlerinde, II tarafında bir sıfatın bulunması, işaretin ve niteliğin kesinliğini açıkça vurgular. Örnegin: ayağı ağır, ayağı yüngül, əli yüngül, qanı qara, gözü tox (Azerbaycan dilinde), başı dik, canı tatlı, yüzü ak, bahtı kara, burnu büyük (türk dilinde; (Aksoy, 1993: 106, 120, 124, 144, 149)). Bu, aynı ve farklı bileşime sahip iki farklı varyantın karşılaştırılmasından görülebilir. Örnegin: acı söz / acı dil və ağız acılığı, boş baş və başı boş, qurdlu qarın və qarnı qurdlu (Azerbaycan dilinde), başı dik və dik başlı (türkçe; (Aksoy, 1993: 124, 166)). Bazı deyimsel birleşimlerinin oluşumunda, karşılaştırmanın içeriğini oluşturan çıkımlı hal ekli bir sözcük yer alır (astarı üzündən baha; (ARFL, 1976: 57)). Karşılaştırmalı içerik, iki bileşenli bileşiklerde de bulunur. Örnegin: dağdan ağır, ala itdən məşhur, qazdan ayıq (Azerbaycan dilinde; (ARFL, 1976: 51, 93)), bedavadan ucuz (türk dilinde; (Aksoy, 1993: 130)). İki bileşenli bir deyimsel birleşiminin ilk tarafında çıkımlı hal

eki varsa, işaretin ve niteliğin ait olduğu ilk bileşen daha somut hale gelir. Örmegin: ağızdan boş, ayaqdan diri, ayaqdan yüngül, ağıldan kasıb (Azerbaycan dilinde; (ARFL, 1976: 41, 47)). Azerbaycan dilinde aynı bileşene ve farklı gramer yapılarına sahip deyim birimlerinin karşılaştırılması bunu açıkça göstermektedir. Örnegin: ayağı yüngül və ayaqdan yüngül (ARFL, 1976: 47, 48). Bir deyimsel kombinasyonun yapısı iki kelime kombinasyonu içerir: bir qarnı ac, bir qarnı tox; aydan arı, sudan duru (Azerbaycan dilinde).

Türk dilindeki bazı deyim birimlerindeki kelimelerin morfolojik yapısı, Azerbaycan dilinin kelime birimleri için tipik değildir. Örnegin: aç gözlü, dik başlı (Aksoy, 1993: 88, 166) (Azerbaycan dilinde: acgöz, dikbaş). Azerbaycan dilinde varımlı halda kullanılan bağımlı taraf, isimle ifade edilen ikinci bileşene tabidir. Örnegin: vətənə məhəbbət, düşmənə nifrət, dosta xəyanət və s. Türk dilinde de böyle bir anlatım bileşiminin bağımlı kısmı bir sıfatla ifade edilir. Örnegin: dile kolay (Aksoy, 1993: 167). Verilen örnekten, deyimin basit bir cümleden kaynaklandığını varsaymak daha mantıklıdır (dile kolay – Dile kolay olur).

Her iki dilde de, ana kısmı sayı ile ifade edilen pek çok deyim birimi yoktur. Azerbaycan dilinde: beş adamın biri, birdən ikiyə (ARFL, 1976: 77, 81). Bazı deyimlerde - cümlelerde, haberler sayılarla ifade edilir. Türkçede: arada bir, ayda, yılda bir, binde bir, az çok (Aksoy, 1993: 109, 118, 133, 119). Zamirler deyimlerin ana parçası olabilir. Azərbaycan dilinde: bu qapı mənim, o qapı sənin, ağzı nədir; ağzına qovut verən kimdir (kimsenin saymadığı bir kişi hakkında (ARFL, 1976: 87, 36); Türk dilinde: bana ne, benim diyen (Aksoy, 1993: 131) (Deyimin tarafları yer değiştirmiş: diyen benim).

Bir zarf, deyimsel kombinasyonların ana parçası olabilir: Allahın altında; alt altda, üst üstdə (ARFL, 1976: 52, 53) (Azerbaycan dilinde), aklı başından bir karış yukarı, akşama sabaha, ayağına çabuk, beş aşağı beş yukarı, bu gün yarın (Aksoy, 1993: 99, 100, 102, 116, 131, 143) (türk dilinde).

4. CÜMLE YAPISINDAKİ DEYİMSEL İFADELER

Cümle - deyimler Azerbaycan ve Türk dillerinde çoğunluktadır. Örnegin: ağzı fal imiş, ağzını yum, hələ harasıdır (Azerbaycan dilinde; (ARFL, 1976: 36, 39, 88)), ağır gel/ağır ol, ağzını topla, alacağın olsun (türk dilinde; (Aksoy, 1993: 102)). Azerbaycan yazarlarının eserlerinde gelişen ve sonradan dilimizde deyim haline gelen cümleler bulunmaktadır. Prof., Dr. T. Hajiyev, 20. yüzyıl yazarlarımızın yerel dilden birçok yeni deyimler yarattığını yazıyor. "Edebi dilimizin hiçbir döneminde yazılı edebiyat, yerel dile bu kadar çok deyim vermemiştir. Yazarlar tarafından yaratılan yeni kelimeler ve ifadeler, kısa sürede yerel dilde yayıldı" (Hacıyev, 2012: 244). Örnegin: "C. Memmedquluzadede: "Sizi deyib gəlmişəm, Danabaş kəndi, Kefli İsgəndər, ölülər, zırrama, Şeyx Nəsrullah, bəlkə də qaytardılar". A. Haqverdiyevde: marallarım, xortdanın cəhənnəm məktubları, Həsənağanın qohumusan – min boynuma". Ü. Hacıbeyovda: "Sən dul, mən dul, babalı Sərvərin boynuna, heç hənanın yeridir, o olmasın, bu olsun, tarixi-Nadiri yarıyacan oxumuşam". M. A. Sabirde "Millət necə tarac olur-olsun, pulsuz kişi, insanlığı asanmı sanırsan, ax necə kef çəkməli əyyam idi, kim nə deyər bizdə olan qeyrətə, çırmanırıq keçməyə çay gəlməmiş" (Hacıyev, 2012: 247).

5. SONUÇLAR

Azerbaycan ve Türk dillerindeki deyim birimlerinin yapısı, onları oluşturan parçaların yapısı ve anlamı, onları diğer deyim birimlerinden ayırır. Biçemsel potansiyelleri, yalnızca sanatsal eserlerdeki gelişim yeri tarafından belirlenmez, aynı zamanda belirli dilsel

özelliklerle de karakterize edilir. Azerbaycan ve Türk dillerinde yapısal kapalılık ile deyim kombinasyonlarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi, benzerliklerini ve farklılıklarını ortaya çıkarmamıza ve sistematik hale getirmemize olanak tanır. Her iki dilde de bu tür bileşiklerin bileşenleri, mecazi anlam, sabit kelime sırası, benzer dilbilgisi oluşumu, oluşum yöntemleri, konuşma bölümleriyle eşdeğerlik ve oluşum yollarına göre uyumluluk ile karakterize edilir.

KAYNAKLAR

1. ADİL (2006), Azərbaycan dilinin izahlı lüğəti. 4 cilddə. I c. Bakı: Şərq-Qərb nəşriyyatı.
2. ARFL (1976), Azərbaycanca-rusca frazeologiya lüğəti. Bakı: Elm nəşriyyatı
3.Cəfərov S. (2007), Müasir Azərbaycan dili. II h. Leksika. Bakı: Şərq-Qərb nəşriyyatı
4.Hacıyev T. (2012), Azərbaycan ədəbi dili tarixi. II h. Bakı: Elm nəşriyyatı
5. MAD (1978), Müasir Azərbaycan dili. 3 cilddə. I c. Bakı: Elm nəşriyyatı
6. Aksoy Ö. (1993). Atasözleri ve deyimler sözlüğü. İstanbul: Inkilap Kitabevi.

THE QUESTION OF TRANSLATING COMPUTER TERMS INTO AZERBAIJANI

BİLGİSAYAR TERİMLERİNİN AZERBAYCAN DILINE ÇEVRİLMESİ SORUNU

Narmina Muzaffar kızı Aliyeva

Gence Devlet Üniversitesi, Azerbaycan Dili Bölümü

Orcid No:0009-0009-0875-3668

ÖZET

İngilizce'den alınan bazı BİT terimlerinin modern Azerbaycan diline çevrilmesine gerek yoktur. Anlayış düzeyi dikkate alınmadan tüm uluslararası terimlerin Azerbaycan diline çevrilmesi doğru değildir. Azerbaycan dilindeki bilgisayar terimlerinin bir kısmı kaynak dildeki gibi kullanılmakta, diğer kısmı ise Azerbaycan diline çevrilmiştir. Geniş bir kullanım alanına sahip olmayan bilgisayar terimlerinin Azerbaycanca kelimelerle değiştirilmesi gerekmektedir.

Bazen bilgisayar terimleri iki veya daha fazla bileşenden oluşur, bu nedenle yazımlarını hatırlamak zordur. Örneğin: clipboard, gateway, hardware, ease of access, motherboard, audio board, audio track. Bazı kelimelerin yazımı ve telaffuzu Azerbaycan diline uyarlanmamıştır. Örneğin: configuration, notification bar və s. Azerbaycan dilinin telaffuz görüntüsüne uymayan bilgisayar terimleri de vardır (Örneğin: brainware [breinweə]). Bu nedenle, çoğu BİT terimini Azericeye çevirmeyi önemli görüyoruz.

20. yüzyılın 90'larında bazı terimler Rusça'dan Azerice'ye çevrildi. Bu nedenle, Rusça'dan dilimize kelimesi kelimesine çeviriyi yansıtır: control panel - панелъ управления - idarəetmə paneli (kontrol paneli), desktop - рабочий стол - iş masası (masaüstü), data – данные – verilənlər (veri)

Bazı terimlerin dilimizde karşılığı olmadığı için günümüz Türkçesinden alınmıştır.

Terimlerin daha doğru tercümesi veya uygun Azerbaycanca kelimelerle değiştirilmesi, bilgisayar kullanıcıları ve genel okur kitlesi için anlaşılırlığını sağlamalıdır. Sosyal ağlarda ve sosyal medyada yer alan bilgi ve iletişim teknolojileri terimlerinin Azerice diline profesyonel olmayan çevirileri veya uyarlamaları, internet segmenti, sosyal ağların dili ve buradaki terimlerin kullanımı konusunun yeniden ele alınmasını gerekli kılmaktadır.

Anahtar kelimeler: terim, bilgisayar, çeviri, internet segmenti, kullanıcı

ABSTRACT

Keywords: term, computer, translation, internet segment, user

Some ICT terms taken from English do not need to be translated into modern Azerbaijani language. It is not correct to translate all international terms into Azerbaijani language without taking into account the level of understanding. Some of the computer terms in the Azerbaijani language are used as in the source language, and the other part is translated

into the Azerbaijani language. It is necessary to replace computer terms that do not have a wide scope of use with Azerbaijani language words.

Sometimes computer terms consist of two or more components, so it is difficult to remember their spelling. For example: clipboard, gateway, hardware, ease of access, motherboard, audio board, audio track. The spelling and pronunciation of some words are not adapted to our language: configuration, notification bar and so on. There are also computer terms that do not correspond to the pronunciation image of the Azerbaijani language (brainware [breinweə]). Therefore, we consider it important to translate most ICT terms into Azerbaijani.

Some terms were translated from Russian to Azerbaijani in the 90s of the 20th century. Therefore, they represent a word-for-word translation from Russian to our language: control panel – панелъ управления – idarəetmə paneli, desktop – рабочий стол – iş masası, data – данные – verilənlər, etc. As some terms do not have equivalents in our language, they are taken from the modern Turkish language.

A more accurate translation of the terms or their replacement with appropriate Azerbaijani words should ensure their comprehensibility for computer users and the general readership. Unprofessional translations or adaptations of information and communication technologies terms in social networks and social media into Azerbaijani language make it necessary to reconsider the issue of the internet segment, the language of social networks and the use of terms here.

1.Giriş

Uluslararası BİT terimleri arasında Latince ve Yunanca kökenli kelimelerin yanı sıra İngilizce kelimeler de kullanılmaktadır. Uluslararası BİT terimleri herhangi bir dilin sözcük dağarcığını zenginleştirmenin yanı sıra diller arası ve uluslar arası ilişkileri de güçlendirir. Uluslararası BİT terimlerinin dillere nüfuz etmesi sonucunda BİT ile uğraşan kişilerin kullandığı bilgisayar dili oluşmakta ve dar kullanımdan geniş alanlara hızla geçmektedir. BİT terimleri temelinde, ulusal dillerde deyimsel kombinasyonlar ve sabit ifadeler de oluşturulur.

İngilizceye ait bilgi ve iletişim teknolojisi terimleri, Azerbaycan dilindeki alıntılar arasında özel bir yere sahiptir. Bu tür terimler modern yaşamın her alanında kullanılır ve anlaşılır. Bazıları yeni dil ortamında anlam ve diğer parametreler açısından Azerbaycanca kelimelerden farklılık göstermemektedir. Bu kelimeler Azerbaycan dilinin fonetik ve sözlük-anlam sistemine uyarlanmıştır. Bu tür bir uyarlama, dildeki herhangi bir sözcük ediniminin ayrılmaz bir özelliğidir. Böyle bir uyarlamanın gerekli olmadığı kelimeler de vardır.

2.Azerbaycan dilinde kullanılan BİT terimleri

Çevrilmesi gerekmeyen BİT terimleri 2 gruba ayrılabilir: a) birçok dilde kullanılan uluslararası terimler ve b) herkes tarafından kullanıldığı için kolayca anlaşılan terimler. Tüm dünya dillerinde kullanılan terimler genellikle ana dile çevrilmemektedir. Ancak günümüz Türkçesinde uluslararası bir terim olarak kullanılan komputer kelimesi yerine bilgisayar kelimesi kullanılmaktadır. Azerbaycan bağımsızlığını kazandıktan sonra bilgisayar kelimesi Türkçeden Azerbaycan diline geçmiş ve yaygın olarak farklı üsluplarda kullanılmaktadır. Bilimsel çalışmalarda komputer terimi tercih edilmektedir. Azerbaycan dilindeki bilgisayar terimlerinin tercümesi büyük önem taşımaktadır. M. Mammadova şöyle yazıyor: "Herkes

tarafından kabul edilen ve anlaşılan uluslararası nitelikteki terimleri tercüme etmeye ve onları "anlaşılmaz" hale getirmeye gerek yok. Azerbaycan dilinin yetenekleri pahasına terimlerin oluşturulması bir öncelik olarak kabul edilir. Diğer dillerin terimleri mümkün olduğunca Azerbaycanca kelimelerle değiştirilmiştir. Ancak, uluslararası terimler için durum her zaman böyle değildir" (Məmmədova, 2018: 20-21).

Azerbaycan dilinde kullanılan BİT terimleri iki gruba ayrılabilir:

a)Kaynak dilde kullanılan BİT terimleri;

b) Azerbaycancaya çevrilmiş BİT terimleri.

Birinci gruptaki terimler BİT ve bilgisayar teknolojisi alanında daha yaygın olarak kullanılan terimlerdir. İngilizce olmasına rağmen uzun zamandır bilişim uzmanları ve bilgisayar teknolojisi ile uğraşan kişiler tarafından kullanılmaktadır ve anlamı herkes tarafından anlaşılmaktadır. Örnegin:

algoritm, attribute, avatar, bit, byte, bluetooth, buffer, cache, cell, character, chip, computer, cursor, e-mail, fiber-optic, file, hashtag, internet, mask, menu, online, offline, provider, processor, protocol, tag, printer, scaner, moderator, virus, antivirus, web, site, web site, winchester, windows, ZIP, ZOOM, admin və s.

2019-2020 yılında tüm dünyaya covid-19 salgınının yayılmasıyla birlikte sosyal ve siyasi etkinlikler, bilimsel konferanslar dahil her türlü iletişimde, eğitimde uzaktan iletişimin kullanılmasıyla Azerbaycan diline yeni bir terim girmiştir (örneğin: "iletişimci, koordinatör" anlamında moderatör), yeni bir kelime yaratıldı (örneğin: sosyal mesafe) veya terim sadece bilimsel bir üslupla geliştirilmedi, aynı zamanda evrensel olarak anlaşılır hale geldi (örneğin: ştamm "virüs türü").

Prof. İ.Gasimov, kaynak dildeki biçimine göre kullanılan ve değişikliğe tabi olmayan alınmış birçok terim olduğunu yazıyor. Bu tür terimleri değiştirmeye gerek yoktur. Çünkü bunların kaynak dildeki şekline göre kullanılması Azerbaycan dilinin fonetik-gramer yapısına aykırı değildir (Qasımov, 2011: 196).

İkinci gruba ait terimler çoktur. Bu terimlerin kullanımı kullanıcılar ve yabancı dil bilmeyen kişiler için zorluk oluşturmaktadır. Ayrıca bazı terimlerin telaffuzu ve yazılışları Azerbaycan dilinin telaffuz ve imla kurallarına uymamaktadır. Aynı şekilde yazılıp okunan İngilizce kelimelerden oluşan terimler de vardır. Örneğin: cursor, data, desktop, fiber-optic, hotspot, menu, processor. Bazı kelimeler dilimize Rus dilinin etkisiyle geldiği için Azerbaycancada ara dilin kelime oluşturma kurallarına uygun olarak kullanılmıştır. Örnegin: nostrafikasiya, ratifikasiya. Bazı terimler İngilizce kelimelerin telaffuz kurallarına göre değil, yazıldıkları şekilde telaffuz edilir. Örneğin: [draivə] əvəzinə [draiver].

Çoğu BİT terimini Azericeye çevirmek önemli ve gereklidir. Örneğin:

Adjust – tənzimləmək (ayarlamak), attachment – qoşma, back – geriyə addım (geri adım atmak), backspace – klavyede, tuş bir karakter geri gider, back up – ehtiyat nüsxə (yedek kopya), blue screen – mavi ekran, brainware – alqoritm təminatı (algoritma güvencesi), bridge – iki şəbəkəni birləşdirən proqram qurğusu (bilgisayardaki bir yazılım aygıtı), brightness – boz rəngin piksellə vahidi, parlaqlıq dərəcəsi (parlaklık seviyesi), burn – CD, DVD disklərin yazılması (CD, DVD kaydı), bus – platalar arasında məlumatların ötürülməsi üçün vasitə, click – düyməni basmaq (tıklamak), clipboard – mübadilə buferi (pano), cluster – sərt diskdə informasiya saxlanılmasının struktur elementi (küme), configuration – kompüterin proqram və aparat vasitələrinin cəmi (konfigürasyon), cookie – istifadəçinin daxil olduğu internet saytlarının kompüterdə buraxdığı izlər, device – sistemə bərqərar edilmiş proqram, qurğu, dial up connection – telefon xətti ilə internetə qoşulma, drag & drop – windows-da obyekt və fayllarla işləməyin ideologiyası, drop cap – mətnin əvvəlində ilk hərfin böyük yazılışı, ethernet – şəbəkə, fake – saxta, folder – qovluq, gateway – bir formatı digərinə çevirən sistem, ghost – sistemi bərpa edən proqram məhsulu, grandfather – faylın sonuncudan əvvəlki versiyası, hardware – kompüterin aparat təminatı, hotspot – proqramın daha çox istifadə olunan yeri, Wi – Fi zonası, hub – şəbəkə paylayıcısı, interface –

kompüterdə ayrı – ayrı qurğular arasında standart siqnal və rabitə növü sistemi, logout – sistemi tərk etmə, plug & play – kompüterə əlavə avadanlıq və sistemlərin asan qoşulması mexanizmi, port – kompüterə avadanlıq qoşmaq üçün yer, router – marşrutizator, software – proqram təminatı, statusbar – cari vəziyyət haqqında məlumat sətri, streamer – məlumatların maqnit lentlərə yazılıb saxlanması üçün qurğu.

.

3.Bilgisayar terimlerinin Azerbaycancadakı karşılıklarının belirlenmesi

Azerbaycan dilindeki sözlüklerde ve ders kitaplarında yer alan bazı BİT terimlerinin çevirileri cümle şeklinde çok kelimeli olduğundan, bunların dilimizde tek kelime veya kelimelerin birleşimi ile ifade edilen karşılıklarının belirlenmesi daha uygundur. Örnegin:

bridge – iki və ya daha çox fiziki lokal şəbəkəni birləşdirən aparat – proqram qurğusu,
cluster – sərt diskdə informasiya saxlanılmasının struktur elementi,
cookie – istifadəçinin daxil olduğu internet saytlarının kompüterdə qoyduğu izlər,
device – sistemə bərqərar edilmiş qurğu və ya proqram,
drop cap – mətnin başlanğıcında ilk hərfin böyük yazılışı,
ease of access – giriş asanlığı, ghost – sistemi bərpa edən proqram məhsulu,
interface – kompüterin ayrı – ayrı qurğuları arasında standart siqnal və rabitə növü sistemi,
plug & play – kompüterə əlavə avadanlıq və sistemlərin asan qoşulması mexanizmi və s.

Ancak dilimize başarıyla çevrilen BİT terimleri vardır. Bilimsel araştırmalarda, ders kitaplarının dilinde başarıyla kullanılırlar. Bu tür terimlerin örnekleri aşağıdaki kelimeleri içerir:

control panel – idarəetmə paneli,
data – verilənlər, desktop – iş masası,
display – ekran, icon – ekran nişanı,
inbox – mesaj qutusu, .
login – istifadəçi adı,
motherland – ana plata,
notification bar – bildiriş paneli,
online – xətdədir rejimi,
paste – yapışdırma,
piracy – piratlıq,
recycle bin – zibil qutusu,
ribbon lent - boyalı lent / alətlər paneli,
screen shot – ekran şəkli,
scroll bar – skrol çubuğu,
task bar – tapşırıqlar paneli,
title bar – başlıq sətri,
unicode – yunikod cədvəli vb.

Bilişim terimlerinin Azerbaycan diline çevrilmesi hakkında yazan M. Mammadova, bazı BİT terimlerinin ana dilimize çevrilmesi hakkında yorum yapıyor ve şöyle yazıyor: Kanaatimizce “Ribbon” ve “Ribbon cartridge” kelimelerinin Azerbaycanca' "renkli bant" ve "renkli kaset" olarak değil de "boya bandı" olarak çevrilmesi daha doğru olacaktır (Məmmədova, 2018: 21). Azericeye çevrilmesi gereken onlarca BİT terimi olduğuna inanıyoruz. Terimlerin daha doğru tercümesi veya uygun Azerbaycanca kelimelerle değiştirilmesi, bunların bilgisayar kullanıcıları ve geniş bir okuyucu kitlesi için anlaşılır olmasını sağlar.

Modern Türk dilinden hazır kelimeler de kullanılmaktadır. Örneğin, click (“tıklamak”), mouse-nin sol düğmesine basmak anlamına gelir. Ancak son zamanlarda bazı literatürde, ders kitaplarında ve diğer basılı ürünlerde ve Azerbaycan elektronik yayınlarında terimin yerini "tıklama" kelimesinin aldığı görülmektedir.

Bazı BİT terimlerinin Azerbaycan diline çevrilmesinin daha da belirtilmesi veya bizim dilimizdeki karşılıklarının bulunup ortaya çıkarılması gerektiğine inanıyoruz. Örneğin:

Configuration – kompüterin proqram və aparat vasitələrinin cəmi
Drop cap – inisial, baş hərfin böyük yazılışı
Fisher – internet dələduzu
Ghost – sistemi bərpa edən proqram
Grandfather – sonuncudan əvvəlki fayl versiyası.

Bazı BİT terimleri kalkaetme ile (kopyalanarak) ana dilimize çevrilmiştir. Kalkaetme kelime kombinasyonlarında ve bileşik kelimelerde kendini gösterir ve bileşenlerin kaynak dilden alıcı dile harfi harfine çevrilmesini içerir. Dilbilim kitapları iki tür kalka ayırır: tam ve eksik kalkalar (bak: (Qasımov, 2011: 160)). Tam kalkaetme sırasında, kelime kombinasyonunun (karmaşık kelime) bölümleri çevrilir ve Azerbaycan dilinin kelime ve deyimlerine tam olarak uyarlanır. Örnegin:

Address bar – ünvan sətri, address book – ünvanlar kitabı, audio board – səs platası, audio track – səs cığırı, user account – istifadəçinin uçot yazısı vb.

Eksik kalkaetme (kopyalama) sırasında terim kombinasyonunun (karmaşık terminolojik birim) sadece bir bileşeni dilimize çevrilir ve Azerbaycanca kelimelere eksik uyarlama gerçekleşir. Örneğin:

Clipboard – mübadilə buferi, control panel – idarəetmə paneli, air plane mode – uçuş rejimi, autosave – avtosaxlama (avtomatik yaddasaxlamaq), file explorer – fayl bələdçisi, scroll bar – skrol çubuğu vb.

Günümüzde sosyal ağlarda ve sosyal medyada BİT terimlerinin çevrilmesi sorunu, özellikle profesyonel olmayan çeviriler, internet kesiminin ve sosyal ağların diliyle ilgili meşru memnuniyetsizliklere ve endişelere neden olmaktadır. Örneğin, Azeiirbaycan dilinde beğenmek fiili olduğu için layk etmek ifadesini kullanmak uygun değildir. Bu, post (“gönderi”), tag (“etiket”), delete (“silme”) ifadeleri için de söylenebilir.

Son yıllarda internetin Azerbaycanca bölümünde İngilizcenin artan etkisi bazı konulara dikkat edilmesini zorunlu kılmaktadır. Doç. T. Mahmudova bu konuda şunları yazıyor: "Uluslararası yazışmalar İngilizce yapıldığından, İngilizce kullanılan üslubun etkisi Azerbaycanca konuşanların yazılı iletişiminde hissedilmektedir. Bu eğilim daha çok resmi etkinliklerde ve elektronik yazışmalarda görülmektedir. Azerbaycanlılar genellikle necəsən, necəsiniz ("nasılsın"/"nasılsınız") türünden soru cümleleri kullanırken e-postalarda “Ümid edirəm ki, yaxşısınız” ("Umarım iyisiniz”) gibi klişeleri tercih ederler” (Mahmudova, 2015).

4.SONUÇLAR

Dolayısıyla BİT terimleri dünyanın birçok dilinde kullanılan uluslararası terminolojik birimlerdir. Bilişim teknolojileri terimlerinde Latince ve Yunanca kökenli terimlerin yanı sıra İngilizce sözcükler de sıklıkla kullanılmaktadır. Uluslararası terimlerin varlığı herhangi bir dilin söz varlığını zenginleştirmenin yanı sıra diller arası ve uluslar arası ilişkilerin güçlenmesine de hizmet eder. BİT terimlerinin uluslararasılaşması ile birlikte BİT alanındaki uzmanların ve diğer profesyonellerin kullandığı bilgisayar dilinin yanı sıra ulusal dillerde sabit kelime birleşimleri ve deyimsel ifadeler oluşturulmuştur.

Azerbaycancaya çevrilmemiş uluslararası terimlerin yanı sıra ana dilimize uyarlanması gereken BİT sözlüğü de bulunmaktadır. Bilgisayar teknolojisi alanında yaygın olarak

kullanılan terimler, kaynak dildeki gibi kullanılmaktadır, yani BİT ve bilgisayar teknolojisi ile uğraşan kişiler tarafından serbestçe anlaşılmaktadır. Bazı BİT terimlerinin telaffuzu ve yazılışları Azerbaycan dilinin imla kurallarına uymamaktadır ve yabancı dil bilmeyen kullanıcılar için anlaşılması zordur.

KAYNAKLAR

1. Qasımov İ. (2011), Azərbaycan terminologiyasının əsasları. Dərslik. Bakı: Kitab aləmi.

2. Məmmədova M.M. (2018), İnformasiya-kommunikasiya texnologiyaları sahəsində işlədilən terminlərin ekstralinqvistik və linqvistik xüsusiyyətləri / filologiya üzrə fəlsəfə doktoru dissertasiyasının avtoreferatı. Bakı.

3. URL. Mahmudova T. (2015), İnformasiya-kommunikasiya texnologiyaları və ünsiyyət: dildə yeni nə var? // http://www.anl.az/down/meqale/525/2015/yanvar/417744.htm

MODERN İNGİLİZCEDE BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ KELİMELERİNİN DİL ÖZELLİKLERİ

LINGUISTIC FEATURES OF ICT LEXICON IN MODERN ENGLISH

Fidan Yadigar kızı Aliyeva
Azerbaycan Diller Üniversitesi,
Filoloji lisans (İngiliz dili ve Edebiyyatı öğretmenliyi) mezunu

Orcid No: 0009-0006-6673-6469

ÖZET

21. yüzyılda insan toplumu, bilgi ve iletişim teknolojileri olmadan hayal edilemez. İnternetin yaygınlaşmasıyla birlikte kişiler arası iletişim biçimleri de değişmekte ve modernleşmektedir. 20. yüzyılın aksine, kitlesel olmayan ve kitle iletişiminin uzaktan biçimleri, uzaktan eğitim ortaya çıkıyor ve giderek daha karmaşık biçimlerde temsil ediliyor. Bütün bunlar, modern bir insanın bilgisayar ve internet ile ilgili bilgi ve becerilerinin daha da geliştirilmesinin yanı sıra bilgi ve iletişim teknolojileri bilgisinin edinilmesini gerektirir. İnterneti ve bilgisayarı tanımanın ön koşullarından biri de bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili alan terimlerini öğrenmek ve bunlara hakim olmaktır.

İngilizce'deki BİT terimleri, kökenlerinin çeşitli yollarıyla ayırt edilir. Sözcüksel-anlamsal değişiklikler BİT terimlerini oluşturur. Aynı kelime, sosyal hayatın farklı alanlarında kullanılmak suretiyle anlam değiştirmektedir. Bilgi İletişim Teknolojileri teriminin oluşmasında mecazi anlamın belli bir rolü vardır.

Bilgi ve iletişim teknolojileriyle ilgili terminolojiye doğru modern İngilizcede kelimelerin gelişim yönleri vardır. Burada, bir kişiye, diğer canlılara, nesnelere ve ayrıca vücut bölümlerine ilişkin herhangi bir işaret, özellik, süreç, eylem benzerliği, kelime terminolojisinde önemli bir rol oynar.

Modern İngilizcedeki BİT terimlerinin büyük çoğunluğunun gerçek anlamı vardır. Hem somut hem de soyut sözcük birimleri içerirler. Burada soyut kelimelerde anlam sabit kalır. Somut bir özne ve nesneyi ifade eden sözcüklere anlam değişikliği eşlik eder.

Anahtar kelimeler: terim, anlam, kelime, bilişim, iletişim

ABSTRACT

Human society in the 21st century cannot be imagined without information and communication technologies. With the expansion of the Internet, the forms of interpersonal communication are also changing and modernizing. In contrast to the 20th century, distance forms of non-mass and mass communication, distance education appear and are gradually represented in more sophisticated forms. All this requires the further improvement of the knowledge and skills of a modern person related to computers and the Internet, as well as the acquisition of knowledge of information and communication technologies. One of the prerequisites for getting to know the Internet and computers is learning and mastering field terms related to information and communication technologies.

ICT terms in English are characterized by different ways of formation. Lexical-semantic changes create ICT terms. The same word changes its meaning by being used in different areas of social life. Figurative meaning plays a certain role in the creation of the term

Information Communication Technologies. The directions of development of words in modern English towards the terminology related to information and communication technologies are distinguished by their uniqueness. Any sign, characteristic, as well as process, movement similarity related to a person, other living beings, object, as well as body parts plays an important role in the creation of terms.

The vast majority of ICT terms in modern English have a nominative meaning. Among them there are both concrete and abstract lexical units. In abstract words, the meaning remains mostly constant. Words denoting concrete subject and object are accompanied by a change of meaning.

Keywords: term, meaning, word, informatics, communication

1. GİRİŞ

20.yüzyılın sonlarına doğru tüm dünyada bilgi ve iletişim teknolojilerini ve elektronik taşıyıcıları kapsayan bir "bilgisayar dili" oluşmuştur. Bugün, "bilgisayar dilini" çevreleyen terimlerin büyük çoğunluğu İngilizce sözcüklerdir. Bunlar, çoğu dünya dilinde kolayca özümsenen ve fonetik, sözcüksel, gramer yapılarına uyarlanan uluslararası sözcüksel-terminolojik birimlerdir. İngilizce Bilgi İletişim Teknolojileri terimleri kendilerine özgü yapısal-anlamsal özelliklere sahiptir.

2. Modern İngilizcede BİT terimlerinin yapısal-anlamsal özellikleri

Bilgi ve iletişim teknolojileri, günlük yaşamın her alanında yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu teknoloji özellik insanlar arasındaki iletişimde, eğitimde, üretimde ve bilimsel araştırmaların yürütülmesinde büyük önem taşımaktadır. 2018-21 yıllarında tüm dünyada yayılan Covid virüsü salgını sırasında canlı iletişim yerini internet üzerinden sanal iletişime bıraktı. Prof. N. Mammadli, bu tür iletişimin mesafe veri tabanı karakterine sahip olduğunu yazıyor; internet, birbirinden zaman ve mekan olarak uzak olan insanları birbirine bağlamakta ve bir takım teknik araçlar kullanarak onlar arasında etkileşim sağlamaktadır. Yakın zamana kadar, elektronik iletişimin işlevi telefon tarafından gerçekleştiriliyordu... İnternetin ortaya çıkışından bu yana, iş iletişimi - insanların birbirleriyle bağlantı kurma, dosya paylaşma ve işbirliği yapma biçimleri - tamamen değişti (Məmmədli, 2021: 4). İnternet, tüm dünyadaki bilgisayarları ve elektronik araçları birbirine bağlar. "Modern teknolojik toplumda internetin rolü çok büyük. İnsanlar internet üzerinden kişisel bilgilerini koruyabilir ve kontrol edebilir" (Glenn Brookshear, Brylov, 2015: 27)

BİT sözlüğünün çoğunluğu bilimsel ve teknik terimlerden oluşsa da, bir kısmı sıradan sözlük birimlerinden oluşmaktadır. Bu tür kelimeler, kullanım alanlarına göre dilin söz varlığının farklı alanlarını karakterize eder. Örneğin, İngilizce'de Bilgi İletişim Teknolojileri için bilimsel ve teknik terimler olarak processor, system disk, keyboard sözcükleri kullanılmaktadır. Server, user sözcükleri sıradan sözcüklerin terim haline gelmesiyle, virus, antivirus sözcükleri ise diğer bilim dallarından terimlerin BİT sözlüğüne aktarılmasıyla oluşturulmuştur. Bu nedenle, bilgisayar terminoloji sisteminin genel yapısının birbiriyle ilişkili üç tür terim içerdiğine yapılan çalışmalarda dikkat çekilmektedir: saf terimler olan (örneğin: autocovariance, bitpad), diğer bilim alanlarından alınan genel teknik terimler (örneğin : system, modul) ve sıradan sözlük birimlerinden oluşan terimler (örneğin: route "rota" anlamında vb.) (Юхмина, 2009: 8).

Bilindiği üzere İngilizcede Bilgi ve İletişim Teknolojileri ile ilgili terim olarak bir kelime grubu kullanılmaktadır. Yani günlük iletişimde kullanılan kelimelerin farklı faaliyet

alanlarında kullanılması anlam değişikliklerine neden olabilmektedir. Aynı kelimenin sosyal hayatın farklı alanlarında kullanılması onun anlam tanımını değiştirmektedir. Bu da mecazi anlamın tezahürüne, yeni bir sözcüksel birimin yaratılmasına yol açar. Weasel İngilizce'de "çaydanlık" anlamına gelir. Bilişim teknolojileri terimi olarak "sürekli aptalca hatalar yapan deneyimsiz kullanıcı" anlamındadır (bak: (Məktəblilər üçün müasir informatika sözlüyü, 2019: 139)). Ya da footnote, bilişim teknolojilerinde "sayfanın altına yazılan not" anlamına gelmektedir. Ancak yapısal olarak birleşik olan terimin ilk kısmı İngilizce'de "bacak" anlamına geldiğinden, çokanlamlılığa doğru gelişmesinin terimin yaranma sebeplerinden biri olduğu varsayılabilir. Adlandırmada terimle sıradan sözün herhangi bir ortak özelliğinin olması dikkate alınmalıdır. Yani ayak nasıl insan vücudunun alt kısmıysa, footnote terimi de sayfanın altına yazılan nota denir. Hotspot kelimesinin de mecazi niteliği Bilgi İletişim Teknolojileri teriminin oluşmasında önemli rol oynamaktadır. Figüratif anlamlılık, birleşik sözcük biriminin ilk bileşeninin içerik kapasitesi ile ilgilidir. Hot kelimesi İngilizce'de "sıcak" anlamına gelir. Ancak birleşik sözcük birimi bir bütün olarak kelimenin tam anlamıyla "sıcak nokta" anlamına gelir. Verilen anlamla terminolojik içerik burada da yakındır. Böylece kelime, Bilgi İletişim Teknolojileri terimi olarak "programın en çok kullanılan yeri", "Wi-Fi bölgesi" anlamına gelmektedir. Yani bu durumda BİT teriminde işlek yer ve "sıcak nokta" kavramları ilişkilendirilmektedir.

Diğer grup terimlerinde mecazilik bulunmamakla birlikte herhangi bir işaret benzerliğinin sıradan sözcüklerle oluşturduğu çağrışım ön plana çıkmakta ve yeni bir terminolojik birimin oluşmasında önemli rol oynamaktadır. Örneğin, bluetooth kelimesi kelimenin tam anlamıyla modern İngilizcede "mavi diş" anlamına gelir. Bilgi İletişim Teknolojileri terimi olarak, "cihazların birbirleriyle kısa mesafelerde tel ve kablo olmadan iletişim kurmasını sağlayan teknoloji" (bak: (URL 2.)) anlamına gelir. Bilgi İletişim Teknolojilerinde bluetooth için benimsenen sembolün renk ve şekil özellikleri (mavi olması ve küçük kesici dişleri anımsatması), sıradan birleşik kelimenin bir terim olmasında önemli rol oynamaktadır.

3. BİT sözlüğünün bir terim olma yolundaki gelişim yönleri

Herhangi bir nesne ve onların özellikleri arasındaki ortaklık, sıradan kelimelerin terim olmasındaki ana faktörlerden biridir. Ortak nesnelerde, benzer bir özelliğin nesneye, özneye aktarılması, değişikliklerin temelini oluşturur ve yeni adlandırmada önemli bir husus olarak kabul edilir. Sonuç olarak, terim haline gelen sıradan bir kelimenin anlamsal kapasitesinde yeni bir nesne, yeni bir işaret anlamı daha belirgin bir şekilde ortaya çıkar. Bu bakış açısından, modern İngilizcedeki sıradan kelimelerin BİT ile ilgili terime doğru gelişim yönleri aşağıdaki gibi sistematik hale getirilebilir:

1.Bir kişiye atfedilen herhangi bir işaret, özellik, sıradan bir kelimeden bir terime aktarılır. Bilgi İletişim Teknolojileri terminolojisinde bu tür birimlerin sayısı biraz daha fazladır. Fisher kelimesi İngilizce'de "balıkçı, balık avlayan" anlamına gelir. BİT'de kelime, banka kartı kodlarını çalarak internet üzerinden insanları kandıran ve dolandıran bir internet dolandırıcısını ifade eder. Her iki dil biriminin ortak özelliği, sıradan kelimenin anlam kapasitesidir. Yani balıkçı-fisher için balıkları avlamak bir meslek ise, dolandırıcı-fisher için kandırılarak ağına düşecek kişileri yanıltmak veya internet aracılığıyla banka bilgilerini ele geçirmek bir meslek, faaliyet türüdür.

Wizard kelimesi İngilizce'de "usta", "sihirbaz" anlamına gelir. BİT terminolojisinde, "çeşitli işlemlerin yürütülmesini adım adım gösteren etkileşimli bir araç" anlamındadır (Örneğin: Microsoft Word'deki "sihirbaz", yeni bir belge oluşturmanıza ve biçimlendirmenize yardımcı olur (URL 3)). İşin kesintisiz, eksiksiz olması, sıradan söz ile terimi birleştiren ortak yöndür. Bu ortaklık verilen örnekte insan özelliğinin bilgisayar teknolojisi kavramına

aktarılmasında önemli rol oynamaktadır. Burada belli bir metafor olduğunu da söylemek mümkün.

Piracy kelimesi modern İngiliz dilinin sözlüğünde deniz korsanı kavramıyla ilgili olan "korsanlık, soygun" anlamına gelir. BİT alanında, bir tür telif hakkı ihlali (izinsiz dağıtım, hırsızlık, çoğaltma, kopyalama, satış veya fikri mülkiyetin başka bir şekilde kullanımı (URL 4.)) belirten bir terim olarak karşımıza çıkmaktadır. Burada yasa dışı zimmet, izinsiz veya zorla bulundurma kavramı her iki kelimenin ortak özelliğidir.

İngilizce'de driver kelimesinin "sürücü" anlamında kullanıldığı bilinmektedir. Bilgi İletişim Teknolojileri terimi gibi aynı kelime, belirli bir ara yazılım türünü (bir işletim sistemi ile bir cihazın birbiriyle iletişim kurmasını sağlayan bir yazılım bileşeni (URL 5.) ifade eder. İşletim sisteminin belirli bir cihazla çalışmasına izin veren programları ifade eder. Görüldüğü gibi taşıma, teslim etme anlamlarının ortak olması "araç sürücüsü" kavramının "aracı program" kavramına dönüşmesinin temelini oluşturmaktadır. Hafif bir işlev benzerliği de vardır.

Grandfather kelimesi İngilizce'de "babanın babası", "annenin babası" (büyük baba) anlamına gelir. BİT terminolojisinde sözcük birimi, bir dosyanın önceki sürümünü ifade eder. Her iki kelimede büyükten küçüğe doğru sıralamadaki yeri bakımından ortak nokta esas yer almakta, sözcükten terime anlam geçişini kolaylaştırmaktadır.

2. Diğer canlılara (hayvanlar, böcekler vb.) ait işaret ve özellikler sıradan kelimeden terime aktarılır. Modern İngiliz dilinin sözlüğünde worm kelimesi "solucan" anlamına gelir. Bilgi İletişim Teknolojileri alanında bir terim olarak, bağımsız olarak çalışabilen, kendisinin tam işlevsel bir sürümünü ağdaki diğer host-lara ileten ve bilgisayar kaynaklarını yıkıcı bir şekilde tüketen bir bilgisayar programıdır (bak: (URL 6.)). Buradaki ortak özellik, üreme ve büyüme sürecinin benzersizliği ile ilgilidir. Yani solucanlar ve virüsler hızla büyüyüp çoğaldıkları gibi, worm programı da kendini kopyalar ve çoğaltır.

3. Bir nesneye has herhangi bir özellik sıradan bir kelimeden bir terime aktarılır. Modern İngilizcede bridge kelimesinin "köprü" anlamına geldiği bilinmektedir. Bilgi İletişim Teknolojileri terminolojisinde aynı kelime, iki veya daha fazla fiziksel yerel ağı birbirine bağlayan donanım-yazılım aygıtı anlamına gelir. Birleştirme ve bağlama anlamları, kelime ile terim arasındaki ortak özelliklerin başında yer alır. Görünüşe göre, bu nedenle, yeni bir kavram - terminolojik özellik kelimeye aktarıldı, bridge - "köprü" nehrin her iki yakasını birbirine bağladığı gibi, bridge - yazılım cihazı iki (ve daha fazla) ağı birbirine bağlıyor. Veya bus kelimesi İngilizce'de "otobüs" anlamına gelir. BİT'de, bilgisayarın ayrı kartları ile merkezi işlemci arasındaki veri aktarımı için iletişim aracı anlamına gelir. İlk kelimedeki "taşıma aracı" anlamı ile terimdeki "iletişim aracı" anlamını birbirine bağlayan ortak yön, her iki kelimede de ifade edilen "teslim eden" kavramıyla ilgilidir. Yani, bus - otobüs insanları bir noktadan diğerine taşır ve bus - bilgisayar birimi verileri devre kartından merkezi işlemciye taşır.

Mask kelimesi modern İngilizce'de "maske, kalıp" anlamına gelir. Bilgi İletişim Teknolojileri terimi gibi dosyalarla çalışırken özel bir şablon adı; adın bir kısmını sembollerle değiştirmek anlamına gelir. Sözün Bilgi İletişim Teknolojileri kavramına hitap etmesi burada da ortak bir özellik pahasına gerçekleşmektedir; "Gerçek yüzü, gerçek görünüşü gizlemek" anlamı verilen birimleri birbirine bağlar. İlk durumda, bir kişinin yüzünün gerçek görünümü gizli kalır, ikinci durumda, adın bir kısmı (veya tamamı) gizlenir ve yerini bir sıra işaretler alır.

4. Vücudun bir kısmının adını ifade eden bir kelimeden terime geçiş vardır. "Ayak" anlamına gelen foot kelimesinden türetilen footer terimi, "altbilgi", "sayfanın altı", "alt başlık" anlamlarına gelir.

5. Süreç, eylem benzerliği, sıradan bir kelimenin terim olmasında önemli rol oynar. Modern İngilizcedeki jam kelimesi, meyve ve şeker şurubu kombinasyonundan yapılan bir gıda ürünüdür. Bilgi İletişim Teknolojileri terminolojisinde bu kelime, bilgisayarın

yazıcısında olduğu gibi fotokopi makinesinde de kağıdın sıkışması ve buruşması anlamına gelmektedir. Adlandırma, reçel yapma teknolojisi ile meyvenin ezilmesi de dahil olmak üzere baskı sırasında kağıdın cihaz içinde ezilmesi ve sıkışması arasındaki benzerliğe dayanmaktadır.

Modern İngilizcede bu tür BİT terimlerinin sayısı artırılabilir.

Aynı zamanda, terim adlandırmasındaki motivasyonu belirlemeyi biraz zorlaştıran bazı BİT terimleri de vardır. Burada kelimenin ifade ettiği nesne, olay, işaret ile terim anlamı arasında herhangi bir ortak özelliğin varlığını düşünmek mümkün değildir. Aşağıdaki terimler bu listeye dahil edilebilir:

Ghost – "hayalet" ve "sistem geri yükleme programı";

Cookie – "kurabiye" ve "kullanıcının ziyaret ettiği web sitelerinin bilgisayarda bıraktığı izler";

Burn – "yanma" ve "CD ve DVD'leri yazma".

Anlam değişikliklerinin son noktası terimleşme yolundaki gelişim olsa da bazen başka bir gelişim yönü de kendini gösterir. Sonuç olarak, anlamsal değişiklik kollara ayrılıyor gibi görünüyor: sıradan bir kelime bir terim haline geliyor ve ona olumsuz bir çağrışım veriyor. Örneğin, hacker kelimesinin İngilizce orijinal anlamı "deneyimli uzman"dır. Kelime bir terim olduğunda "yazılım ürünlerinin güvenlik sistemini kıran uzman" anlamına gelir. Yani hem asıl anlama bağlılık, hem de olumsuz anlam yönü ortaya çıkar.

Sıradan kelimelerin terimlere dönüşmesi sürecinin bir parçası olarak, insan anlayışıyla ilgili sözcük ve ifadeler, BİT alanıyla ilgili terimler haline gelir. Bu durumda bunlardan iki şekilde bahsetmek mümkündür:

a) vücut bölümlerinin adları - somatik kelimelerle oluşturulmuş olanlar. Örneğin: footer ("alt başlık" anlamına gelir); header ("sayfa başlığı" anlamına gelir). Adlandırma, metnin web sayfasındaki yerine göre yapılır; üst mevki "baş" anlamına gelen "baş" kelimesiyle, alt konum ise "ayak" anlamına gelen "foot" kelimelerinin katılımıyla isimlendirilir.

b) akraba anlamı ile ilgili sözcüklerden oluşanlar: Grandfather ("dosyalardaki önceki sürüm"), motherboard ("anakart"). Birinci örnekte "büyükten küçüğe sıralama", ikinci örnekte ise "asıl, önemli" anlamı terimleşme sürecinde isimlendirmenin temelini oluşturmaktadır.

BİT terimlerinin morfolojik yapısı, üç türünü ayırt etmemizi sağlar: basit, türemiş ve birleşik BİT terimleri. Yapısal olarak basit terimler sayıca baskındır. İsimler daha çok basit terimler içinde görülür. Basit terimler içerisinde isimler daha çok görülür. Örneğin:

account, acqusition, algorithm, attribute, avatar, bridge, bus, cell, character, chip, configuration, cursor, device, ethernet, file, ghost, hub, icon, internet, jam, mask, menu, port, protocol, virus, web, windows, wizard, worm, ribbon, tag, mouse, modem, monitor, word, book, secreen, bit, byte vb.

Diğer sözcük türlerine ait kelimeler nadirdir: burn, click, paste (fiil), fake, virtual, clear, vine (sıfat) vb.

İngilizce'deki bazı BİT terimleri, önekin varlığıyla oluşturulur. Örneğin: interface.

BİT alanı ile ilgili türemiş terimler arasında isimler ağırlıklıdır. Yapım ekleri kullanarak yeni terimler oluşturmak, İngilizce'de yaygın ve üretken bir tekniktir. Bu şekilde oluşturulan isimler, çeşitli yapım eklerinin katılımıyla oluşturulur. Adlardan isim oluşturan eklerin sayısı azdır. Örneğin: cookie – cook (-ie eki bir isimden isim oluşturur), piracy – pirate (-acy isim oluşturan ektir), router – route (-er ektir), brightness – bright (-ness eki sıfattan isim oluşturur). Sıfat oluşturan ekler nadiren kullanılır: wireless – wire (-less isimden sıfat oluşturan bir ektir). Sayıca baskın olan fiillerden oluşan isimler aşağıdaki eklerin katılımıyla oluşur:

-ment: attachment (to attach);

-tion: verification (terim verify fiilindən türemiştir, "onaylamak" anlamındadır);

-or: moderator (to moderate);

-er: banner (to ban); driver (to drive); fisher (to fish); folder (to fold); follower (to follow); hacker (to hack); provider (to provide); server (to serve); streamer (to stream); printer (to print); scaner (to scan); user (to use).

İngilizce'de yapı olarak birleşik olan Bilgi İletişim Teknolojileri terimlerinin büyük çoğunluğunda ikinci kısım bir isim ile ifade edilir. İlk bileşen isimleri ve fiilleri içerir. Bu nedenle oluşum yollarının çeşitliliği açısından aşağıdaki şekilde gruplandırılabilirler:

-her iki bileşen de isimdir: background, backspace, brainware, desktop, footnote, gateway, hashtag, keyboard, motherboard;

- birinci bileşen bir sıfatla, ikinci bileşen bir isim ile ifade edilir: bluetooth, grandfather, hardware, hotspot;

- birinci bileşen bir fiil, ikinci bileşen isim olur: clipboard

Birleşik bilgisayar terimlerinden bahseden S. Vidisheva, terimin yapısı ile sözlüksel anlamı arasında bir bağlantı olduğunu gösterir. Örneğin, sıfat ve isim yapısına sahip bir terim, bir bilgisayarın yapısını, parametrelerini, yazılımını ve teknik desteğini ve programlama dillerini (mainframe, general – purpose), veri girişi ve çıkışını (hard – copy, full – screen, narrowband), bilgisayar parçalarının adlarını (open – collector, thin – film, single – chip, multiplefunction) ifade eder (Видишева).

Birleşik BİT terimlerinde, ikinci bileşen ana taraf olarak, birinci bileşen bağımlı taraf olarak kabul edilir: hardware, motherboard, keyboard, background.

4.SONUÇLAR

Dolayısıyla uluslararası sözcüksel-terminolojik birimler olan Bilgi İletişim Teknolojileri terimleri İngilizce'de kendilerine özgü yapısal-anlamsal özelliklere sahiptir. İşlevsel içerik kapasitelerine göre bilimsel ve teknik terimlerin yanı sıra sıradan sözcüklerden oluşmaktadırlar. Tematik bir bakış açısından, işaretler, nitelikler, eylemler, nesneler, insanlar vb. kavramlarla ilgili bu tür terimler, çokanlamlılık, eşanlamlılık, zıtlık, bazen mecazi anlam ile karakterize edilir. Eşanlamlı terimlerin farklı anlamları ve anlam tonları vardır.

Ortak şeylerde benzer bir özelliğin bir nesneye, bir özneye aktarılması, modern İngilizcedeki sıradan kelimelerin BİT alanındaki terimlere dönüşmesinde önemli rol oynamaktadır. Bazen de kelimenin ifade ettiği nesne, olay, işaret ile terimin anlamı arasında herhangi bir ortak özellik bulmak mümkün değildir.

Modern İngilizce'deki Bilgi İletişim Teknolojileri terimlerinin üretilmesi kelimelerdeki anlam değişikliklerinden de kaynaklanmaktadır. BİT terimlerinin morfolojik yapısı, basit, türemiş ve birleşik türlerini ayırt etmeyi sağlar.

KAYNAKLAR

1. Məktəblilər üçün müasir informatika sözlüyü (2019), Bakı.

2. Məmmədli N. (2021), Onlayn işgüzar kommunikasiya və kompüter – internet diskursu/ Filologiya məsələləri. № 2. Bakı.

3. Dictionary of Computer and Internet Terms (2016), Cartersville: Eastern Digital Resources.

4. Glenn Brookshear J., Brylov D. (2015), Computer Science An Overview. Edinburgh Gate: Pearson Education Luimited.

5. Юхмина Е.А. (2009), Адаптация англоязычных компьютерных терминов к лексической системе русского языка / Автореферат диссертации кандидата филологических наук. Челябинск.

6. URL 1. Видишева С.К. Структурные виды компьютерных терминов в английском языке / http: //elib.bsu.by

7. URL 2. https://www.comptia.org/content/guide/information-technology-terminology

8.URL 3. https:// techterms.com/definition/wizard

9. URL 4. https:// www. techopedia.com/definition/5456/piracy

10. URL 5. https://learn.microsoft.com/en-us/windows-hardware / drivers / gettingstarted/what-is-a-driver

11. URL 6. https://csrc.nist.gov/glossary/term/worm

SIDE EFFECTS OF WORDS TRANSFERRED FROM TURKISH TO AZERBAIJAN LANGUAGE

TÜRKİYE TÜRKÇESİNDEN AZERBAYCAN DİLİNE GEÇEN KELİMELERİN YAN ETKİLERİ

Ayten Tahir kızı Kerimli

Gence Devlet Üniversitesi, Yabancı Diller Bölümü Öyretim Üyesi
orcid.org / 0000 - 0002 - 32988813

ÖZET

Türkcedeki kelimeler, Azerbaycan türkcesinde farklı işlevsel niteliklerle karakterize edilir. Sözcüksel alıntıların bir kısmı alıcı dilde kalmazlar, bir kısmı basın dilinin veya konuşma tarzının sınırlarını aşmazlar, sadece kelimelerin bir kısmı ortaklaşabilirler. Genellikle ihtiyaç duyulmadan geçen kelimeler, gerekli alıntıların aksine dilde uzun süre yaşamazlar. Türkçe kelimeler içerisinde iletişimsel bir amaca hizmet etmeyen bu tür onlarca sözcük birimi vardır. 1990'lı yıllardan itibaren zaman zaman basın örneklerinde sanatsal üslupta kullanılan Türkçe kelimeler hem sayıca hem de kullanım sıklıkları giderek artmaktadır.

İlk zamanlarda Türkçe kelimeler Azerbaycan türkçesindeki karşılıkları veya benzer anlama sahip başka kelimelerle birlikte kullanılmıştır. Dil ilişkilerinin yeni ortaya çıkmaya başladığı o sıralarda, bunu tamamen iletişimsel işlevsellik, akraba halklar arasındaki ekonomik ve kültürel ilişkilerin genişlemesi, Türkçede basılı ve görsel-işitsel ürünlerin çoğalması, televizyon ve radyo yayıncılığı ve internet ağı, Türkçenin farklılaşmış dil olgularının edinimini kolaylaştırmaktadır ve Türkçenin evrensel olanaklarını daha erişilebilir kılmaktır. Bu nedenle metinlerde görülen Türkçe ve Azerbaycan türkçesinde kelimelerin paralelliği giderek azalmakta ve sonraki on yıllara doğru kullanılmaya gerek kalmamaktadır. Dönemin basınında ve edebî eserlerinde yer alan bu tür paralellikler, anlamı herkes tarafından anlaşılamayan ancak günümüzde kolayca anlaşılan Türkçe sözcükleri, alışılmadık bir morfolojik yapıya (kök, ek bileşimi) sahip sözcüksel birimleri içermektedir.

Modern zamanlarda, Türkçenin yan etkileri kelime sözlüğünde daha belirgindir ve hem orijinal Azerbaycan türkcesinde (Türkçe kökenli) kelimelerin yerine kullanılan Türkçenin sözcüksel birimlerinde hem de Doğu dillerinden ve Batı Avrupa'dan alıntılarda kendini gösterir. Bu tür sözler sanat eserlerinde, basında, internet sitelerinde, sosyal ağlardaki yazışmalarda, radyo ve televizyon dilinde, konuşma tarzında göze çarpmaktadır. Bu tür dil olgularının dilin farklı alanlarında kullanımını iletişimsel ve iletişimsel olmayan amaçlar takip edebilir.

Anahtar kelimeler: Türkiye Türkçesi, konuşma tarzı, sanatsal uslup, yan etki, sözcüksel birim, deyimsel kombinasyon

ABSTRACT

Words from the Turkic language are characterized by different functional qualities in the Azerbaijani language. Some of the lexical quotations do not remain in the receiving language, some do not exceed the limits of the language of the press or speaking style, only some of the words can be shared. Words that are often spoken without need, unlike necessary quotations, do not live long in the language. There are tens of such lexical units that do not serve a

communicative purpose among Turkish words. Since the 1990s, Turkish words used in artistic style in press samples from time to time have been increasing both in quantity and frequency of use.
In the early days, the words of the Turkish language were used with their Azerbaijani equivalents or other words with similar meanings. At a time when language relations were just beginning to emerge, purely communicative functionality required it. However, the expansion of economic and cultural relations between related peoples, the proliferation of printed and audio-visual products in Turkish, television and radio broadcasting, and the internet network facilitate the acquisition of differentiated language phenomena in Turkish and to make the universal possibilities of the Turkish language more accessible. For this reason, the parallelism of the Turkish and Azerbaijani words seen in the texts is gradually decreasing, and there is no need to use them in the next few decades. Such parallels in the press and literary works of the period include Turkish words whose meanings are not understood by everyone but are easily understood today and lexical units with an unusual morphological structure (root, suffix combination).

In modern times, the side effects of the Turkic language are more pronounced in the vocabulary and are manifested both in the lexical units of the Turkic language, which replace the original Azeri (Turkish origin) words, and in quotations from Eastern languages and Western Europe. Languages. Such words stand out in works of art, in the press, on websites, in correspondence on social networks, in the language of radio and television, and in conversational style. The use of such language phenomena in different areas of language may be followed by communicative and non-communicative purposes.
Key words: Turkish, speech style, art style, lexical unit, side effects, idiomatic combination

1.GİRİŞ

1990'lı yıllardan itibaren zaman zaman basın örneklerinde sanatsal üslupta kullanılan Türkçe kelimeler hem sayıları, hem de kullanım sıklıkları giderek artmaktadır. Sözcükler, iletişimin amacına göre analize edilir. Azerbaycan dilinin sözcük-anlam ve kelime oluşturma normlarına uymayan dil birimleri, yazılı ve sözlü edebiyat dilinde sonraki on yıllarda azalmaktadır. Çağdaş Türkçeden sözcüksel edinimleri gerekli kılan nedenler, yakın coğrafyada bulunan ilgili dillerin bütünleşme olanakları, tarihsel ve siyasi koşulların ve sosyo-kültürel faktörlerin etkisi ile belirlenir. Ancak Türkiye Türkçesinden Azerbaycan tükçesine geçen kelimeler, farklı işlev üsluplarında işlenerek sözcüksel-anlamsal değişimlere, bireysel-üslupsal etkilere maruz kalmakta ve öyle ya da böyle asimilasyon aşamasından geçmektedir. Bunlar, Azerbaycan türkçesinin sözlüğünde yüzlerce yıldır var olan Doğu dillerindeki kelimelerin yerine kullanılan sözcük birimleridir.

Bu dönemde metinlerde görülen Türkçe ve Azerbaycan türkcesinde kelimelerin paralelliği giderek azalmakta ve sonraki on yıllara doğru kullanımlarına gerek kalmamaktadır. Dönemin basınında ve edebî eserlerinde yer alan bu tür paralellikler, anlamı herkes tarafından anlaşılamayan ancak günümüzde kolayca anlaşılan Türkçe sözcükleri, alışılmadık bir morfolojik yapıya sahip sözcüksel birimleri içermektedir. Örneğin: sərvət, yatır – Bu mənada bugünkü sözlərimizə sərvət, yatır kimi yanaşmalıyıq (“Ədəbiyyat qəzeti”, 26 iyul 1996, № 29 (3001), s. 4); özəl, xüsusi – Mal satışı imkanını özəl sektora , yəni xüsusi sahibkarlara yox, yalnız dövlət qurumlarına vermək yaxşı nəticə verməz (“Azadlıq” qəzeti, 06 avqust 1992, № 64 (164), s. 5); soy, kök – Kökünə, soyuna dönük çıxanlar, Köksüz göyərməyən şitilə bənzər; Kök-soyu uludan ulu, Ürəyi atəşlə dolu; Bu anlamda öz soyundan, kökündən qopmuş şeirləri biz hadisə saymırıq (“Türküstan”, 5-11 iyul 2009, № 23 (149), s. 5); hörmət-sayqı – Bu şəhərdə hörmət və sayqı ilə qarşılanan bir azərbaycanlı adam var (“Türküstan”, 5-11 iyul 2009, № 23 (149), s. 16); iş adamı, biznesmen – Azərbaycanın iş adamları Alanyanı belə kəşf etməyiblər; Bu şəhərdə iş quran biznesmenlərin turizmdən hər il ciddi gəlir əldə etmələrindən

görünür, bizimkilərin xəbəri yoxdur (“Türküstan” 5-11 iyul 2009, № 23 (149), s. 16); yarışma, yarış – Süleymanın bu mötəbər bilik yarışmasından vətənə böyük uğurla qayıtmasını diləyirik; ...İştirak etdiyi bilik yarışlarında yüksək nailiyyətlər əldə edib (“Azərbaycan müəllimi”, 01 fevral 2013, № 04 (8521), s. 5). Türkçede kullanılan Avrupa dillerinden geçen kelimeler bazen bu paralelliğin taraflarından biri olmuştur: kültür, mədəniyyət – Kültür-mədəniyyət dərnəkləri əslində Azərbaycanın bütün varlığının daşıyıcı və təssübkeşləridir (“Azərbaycan”, 14 dekabr 1990, № 49 (61), s. 4).

Ara sıra da olsa bu paralelliğe son yılların basın dilinde de rastlanmaktadır: soykırım, genosid- Uşaqlar hər dəfə böyük ürək ağrısı ilə söz açdıqları faciəni soyqırımı, genosid adlandırdılar (“Azərbaycan müəllimi”, 22 fevral 2013, № 7 (8524), s. 5); tanıtım, reklam – Güclü reklam edən, yaxşı tanıtım edən ən çox qazananlardır (“Səs”, 20 fevral 2020, № 034 (5999), s. 8).
2000'li yıllarda gazete dilinde Türkçe ve Azerbaycan türkçesinde kelimelerin paralel olarak kullanılmasının da üslup amacına dayandığı söylenebilir. Örneğin: durum, vəziyyət – Otuzunun vəziyyəti orta ağır, birinin durumu isə ağırdır (“Yeni Azərbaycan” qəzeti, 21 noyabr 2007, № 212 (2660), s. 1).Verilen örnekte konuşmayı zorlaştıracak gereksiz tekrarlardan kaçınmak için Azerbaycan türkçesinde "vəziyyət" ve Türkçe "durum" kelimeleri aynı cümlede birer kez kullanılmıştır.

2. AZERBAYCAN TÜRKÇESİNE GEÇEN TÜRKÇE KELİMELERİN FONETİK YAPISI

Türk dilinden gelen kelime, Azerbaycan dilinin sözcük birimiyle birlikte, sabit bir işlenme yeri olan bir ifade-nitelik oluşturur ve bir kaç yıl önceki yılların basın sayfalarında sözlü dilde kullanılmaktadır: Sevgi – sayğı: Bəslədiyin sevgiləri – sayğıları heç cürə dərk edə bilmədim (“Ədəbiyyat qəzeti”, 24 mart 1995, № 17 (2965), s. 5); Onlara sevgi və sayğımızı yetirmək istəyirəm (“Azərbaycan”, 14 dekabr 1990, № 49 (61), s. 4).
Türkçe kelimelerin Azerbaycan türkçesine olan yan etkileri sadece sözlüksel birimlerle sınırlı değildir. Çok ender durumlarda Türkiye Türkçesi kelimelerinin fonetik yapı özelliği Azerbaycan türkçesinde gözlenebilmektedir. Örneğin filan kelimesinin fonetik yapısının Azerbaycan türkçesinde var oluşuna karşılık Türkiye türkçesine ait falan telaffuz şekli son yıllarda konuşma tarzında ve televizyon dilinde yaygın olarak kullanılmaktadır. Filan – falan: Heç kim səninlə maraqlanmır? Dost, falan... (televizyon proqramından; ATV kanalı, 2020. yıl). Ya da Avrupa dillerine ait bazı onomastik birimlerde Türk dilinin etkisiyle vurgu değişmiştir. Örneğin: Pari´s yerine Pa´ris.

Türk diline has kelimelerin yazımı ve okunuşuna şiir dilinde çok az rastlanır. Mütləq – mütləqa: Binəvadan eşq diləyən, Mütləqa aldanıb gedər (V.Əziz, 2000). Elə - öylə: Öylə sındırar belini, Dəvəni mağmun eyləyər (V.Əziz, 2000: 188). Soruşmaq – sormaq: Halını sorduğum qaltaq bir köpək, Mənə zingiltiylə təskinlik verər (V.Əziz, 2000: 189); Dünyanın məhvəri nədir, sorsalar, Min dəfə deyərəm anam, can anam (Rüstəmxanlı S., 1994). Qeyb et – kayb et: Üzünü kayb etdim üzlər içində, Səsini kayb etdim səslər içində (V.Əziz, 2000: 159) . Avrupa dillerinden (olduğu gibi veya küçük değişikliklerle) ödünç almaların Türkçe fonetik biçimi kullanılır. İmac – imic: İmacınızın gücü artacaq (radyo programından - Asanradio, 2021. yıl; türk dilinde imaj). Avrupa kökenli sözlerin türk diline ait yazılış şekli kendini göstermektedir. Sivilizasiyalı / mədəni – sivil; Yenə səlib yürüşü, yenə də din davası, Sivil dövlət, parlaman, Vatikan aftafası (Rüstəmxanlı S.,2004: 307).
Türk dilinden gelen kelimelerin yanı sıra Türk dilinin gramer yapısını – sonekeri, bunların kökle morfolojik ilişkisini ve Türk dilinin cümle yapısını yansıtan olgulara edebî dilden örneklerde ve basında rastlanmaktadır. . Onlardan bazen şiir dilinde maksatlı şekide kullanılırlar. Soruşalım: Soruşalım nə dilində, nə var bunun təməlində, İnsan – iblis əməlində,

Şeytanı sultan eyləyər (V.Əziz, 2000; 189); biliriz: Həqiqəti duyub biz, Hədəf nəymiş biliriz, Qalmasın deyə bir iz, Toxam və xırman yanır (M.Aslan, 1999). Bazı kelimelerdeki kök ve eklerin dizilişi, Türk diliyle ilgili morfolojik yapının bir gerçeği olarak dikkat çekmektedir. Sıfırla-: Bu vəzifə onun olan hörmətini də sıfırladı; Önlə-, önləyici-: Guya bu addımları önləmək üçün önləyici nüvə zərbəsi endirəcək (apa.az saytı, 2022); təşkilatlanma: Bununla da türk dünyası ədəbi gəncliyinin təşkilatlanması baş tutdu (“Türküstan” qəzeti, 5-11 iyul 2009, № 23 (149), s. 5).

Türkiye Türkçesinde "kalıp söz" ve "deyimler" adları altında adı geçen deyim birimleri hem yazılı hem de sözlü dilde kullanılmaktadır. Türkçe'de sabit bir işlem yeri olan bu tür ifadeler, Azerbaycan türkçesinde sadece sözlü ve yazılı iletişimin ayrıntıları olarak kullanılır ve herhangi bir üslup göstergesi ile karakterize edilmez. Yazıqlar olsun bizə! (M.Aslan, 2000; yazıqlar olsun); Zəkalar gözəyarı varır bunun fərqinə (fərqinə varmaq; Qabil, 2001); Allah türk-islam dünyasını qorusun! Əsas məsələ budur, qalanı təfərrüatdır (sosial ağlardan; türk dilinde: gerisi tafarruatdır); Boşuna itirdiyim vaxtlar və görməli olduğum işlər haqqında fikirlər beynimdə burulğana dönmüşdü (boşuna, sosial ağlardan). Azerbaycan dilinde bu tür ifadelerin kazanılma oranının zayıf olması veya hiç olmaması nedeniyle Azerbaycan Türkçesinin dilsel unsurları söz varlığı ile aynı özgürlüğe sahip değildir.

3. MODERN ZAMANLARDA TÜRKÇEDEN GELEN YAN ETKİLERİN SÖZLÜK BİRİMİNDE İFADESİ

Modern zamanlarda, Türkçenin yan etkileri sözlük biriminde daha belirgindir ve hem orijinal Azerbaycan türkçesinde (Türkçe kökenli) kelimelerin yerine kullanılan Türk dilinin sözcüksel birimlerinde hem de Doğu dillerinden ve Batı Avrupa'dan alıntılarda kendini göstermektedir. Azerbaycan türkçesinde karşılığı bulunan bu tür kelimeler edebî-iletişim sisteminde yeterince kullanılmaktadır. Genellikle gazetelerde, dergilerde, sosyal ağlarda ve web sitelerinde bulunurlar. Bu tür dil olguları iletişimsel amaçlara hizmet etmediği için dilde fazlalık yaratır, eşanlamlılık yaratmaz ve çoğu durumda üslup unsuru olarak önemli değildir. Metinde dilimizde işlevsel olmayan Türkçe kelimelerin kullanılması yazılı anlatıma ağırlık katmaktadır. Örneğin: Nəsr çeviri ilə məşğul olmaq, türk mədəniyyəti qarşısında böyük xidmətləri olan fikir və söz adamlarını ödülləndirmək kimi görəvlər məhz üstənməyə çalışdığımız işlərdəndir (“Türküstan” qəzeti, 5-11 iyul 2009, № 23 (149), s. 5) cümlesindəki çeviri, ödülləndirmək, görəv sözlerinin ayrı-ayrılıqda işlenməsi yazılı dil için artıq yük olmur. Ancak aynı cümle biriminde bir arada bulunmaları, özellikle anlamı herkes tarafından anlaşılmayan "üstənmək" sözcüğü eklenirken aynı etkiyi yaratmaz.

Bu kelimelerin dilimizde karşılıklarının bulunması da işin bir başka yönüdür. Türk dilinin sözcükleri, Azerbaycan dilindeki karşılıklarının aksine, farklı ve üstün sayılabilecek herhangi bir işlevsel niteliğe sahip değildir. Aksine, ana dilimizin sözlük birimindeki kelimelerle yazılmış herhangi bir metin, anadili İngilizce olanlar için daha anlaşılırdır. Bu örnek cümlede daha net görülebilir. Burada çeviri, ödüllendirmek, görəvlər, üstənməyə kelimelerinin kullanımı Azerbaycan türkçesindeki karşılıklarından (tərcümə, mükafatlandırmaq, vəzifə, öhdəsinə götürmək) farklı bir anlatım noktası veya özelliği oluşturmamaktadır. Bu açıdan Türkiye Türkçesine ait herhangi bir kelimenin Azerbaycan türkçesinde kullanılması, yazılı edebî dile geçişi uygun görülmemektedir. Bu süreçte belli bir büyüklük ve sınır beklenmeli, sözcük ediniminin gerekli olup olmadığı, ana dilimizin sözcük yaratma becerilerine uygunluğu ve buna benzer bazı özellikler göz önünde bulundurulmalıdır. Türkiye Türkçesinden Azerbaycan türkçesine geçen kelimelerin yan etkileri öncelikle alıntıların çokluğu ve çeşitliğinde kendini gösterir. Bu çalışmada gereklilik kriterinin dikkate alınmaması, büyük bir başvuru akışına yol açabilir.

4.TÜRKÇE KELİMELERİNAZERBAYCAN TÜRKÇESİNDE KULLANIMI

Azerbaycan türkçesinde Türkçe kelimelerin kullanılması bir durumda egzotizm, diğerinde ise dış yabancı etki unsuru olarak kendini göstermektedir. Örneğin Türkçede ``başqan'' kelimesi Azerbaycan türkçesinde ait olduğu özel isim ile birlikte kullanılmaktadır. Yavuz bəy Türkiyə Gömrük İdarəsinin başqanı olmuşdur (“Azadlıq” qəzeti, 06 avqust 1992, № 64 (164), s. 5). Ancak aynı kelimenin başka durumlarda kullanılması yan etki olduğu bir gerçektir. (Örneğin: Müsavat partiyasının başqanı). Çünkü kelimenin ortak bir dil birimi olan Azerbaycan dilinde karşılığı vardır: sədr, rəhbər.

Benzer yan etkilerin basın sayfalarında görülmesi yeteri kadardır:

Qatılmaq – iştirak etmək. Bizim də qatıldığımız bayram tədbiri bunun əyani sübutu idi (“Türküstan”, 5-11 iyul 2009, № 23 (149), s. 16); Aşırı – çox. Aşırı dərəcədə farsçı olan Z.Rəhnəvərdlə birgə... namizədliyi formal da olsa qeydə alınmışdı (“Türküstan”, 5-11 iyul 2009, № 23 (149), s. 14); Sınır – sərhəd. Hər nə qədər şeirin sınır tanımayan əzəli-əbədi mövzuları olsa da, Qazax yazarı ilə Kərküklü yazarın şeirləri bir xeyli fərqlilikləri özündə daşıyır (“Türküstan”, 5-11 iyul 2009, № 23 (149), s. 5); Ayarlamaq – doğrulamaq, tənzimləmək. Bu xanımın imandan, inamdan yoğrulmuş bəşəri siqlətlə ayarlanan yazılarının, kitablarının başında adı çox sadədir: Səmihə (“Ulduz”, 1990, № 1, s. 72); Zorundayıq/ zorunda olmaq – məcburiyyətindəyik/ məcbur olmaq. Biz isə hələlik bu qənaətin üstündə qalmaq zorundayıq (“Ədəbiyyat qəzeti” 03 mart 1995, № 8 (2962), s. 3); Oturuşma – kök salma. Bu səbəbdən Azərbaycanda sənayenin oturuşmasına vaxt lazımdır (“Yeni Azərbaycan”, 21 noyabr 2007, № 212 (660) s. 6); Gidərmə - aradan qaldırma. Gidərmələrin... konkret sonuclara bağlanmasını təmənna edirdi (“Türküstan” qəzeti, 5-11 iyul 2009, № 23 (149), s. 5); Gəlişmək – inkişaf etmək. Yazı dilinin təsiri ilə gəlişmiş ədəbi dilin avazı, intonasiyası və tələffüzünə sarsıdıcı zərbə vuran... nə varsa birmənalı şəkildə dərsliklərdən silinməlidir (“Ədəbiyyat qəzeti” 22 dekabr 2018, s. 7); Örgüt – təşkilat. Gizlin fəaliyyət göstərən bu örgütün məmləkətimizin cənub və şimal bölgələrində... fəaliyyət göstərməsi barəsində mətbuatda məlumatlara da rast gəlinir (“Azərbaycan bələdiyyəsi”, 23 sentyabr 2003, № 10 (10), s. 2). Bu tür gerçeklere radyo ve televizyon dilinde, "elektronik bilgi" alanında da rast gelinmektedir. Dönüşmək – çevrilmək. Müəllim – tələbə münasibətindən çıxıb ailə münasibətinə dönüşmüş olur (Xəzər TV; 2021.yıl); Dəngə - tarazlıq. Boyun dəngəsini düzəltməyə çalışacağıq (ATV; 2021.yıl).

Türkiye Türkçesinden gelen kelimelerin Azerbaycan diline sanatsal ve gazetecilik usluplarında yan etkisi bazen farklı dil fraksiyonlarını içermekte, ayrıca farklı amaçlar gütmektedir. Sanatsal üslup örneklerinde yer alan bu tür sözler kullanım amacına göre şu şekilde ayırd edilebilirler:

1. Sözcük anlamı, sanat eserinin (metnin) içerik özelliklerine uyarlanır ve kullanılır;
2. Metin üslup amacıyla dahil edilmiştir;
3. Manzum eserlerdeki kıta ve nazım unsurlarının yapı ve şekil özelliklerini tamamlamaya yarar.

Birinci durumda, Doğu kökenli veya Azerbaycan türkçesinde kelimeler yerine, zorunlu olmadan ithal edilen Türkçe kelimeler kullanılmaktadır. Burada Azerbaycan türkçesindeki karşılığın değiştirilmesi herhangi bir özel amaçla ilgili değildir ve şiirsel bir üslup aracı olarak değerlendirilmez. 1990'lardan bu yana yayınlanan edebi eserlerde bu tür onlarca kelimeye rastlamak mümkündür. Sakın- çəkin: Qoru qururunu, a nadir gözəl, Sakın sən, gözəllik hərraclarından (N. Xəzri, 1996); Qoş- /koş – qaçmaq. Cahan gur işıqla elə doldu ki, Qoşdum zirvələrdən mən düzə kimi (N. Xəzri, 2002: 187); Özləmək – darıxmaq. Kar oldum qəlbimin hönkürtüsünə, Səni özləməkdən vaz keçdim daha (V. Əziz, 2000: 159); Ufacıq – balaca. Anasını axtaran quzunun mələrtisindən, Ufacıq bir çırağın, bir dağı qızdıran, ala ləçəkli hənirtisindən, Bir məktub yazacağam sənə (N. Kəsəmənli, 1995); lacivərd – tünd göy. Nigar Rəfibəyli bəy qızı Nigar, Bir aydın lacivərd göy üzü Nigar, Əlvan mənzərədi yer üzü Nigar

(Qabil, 2001); Bəklə - gözləmək. O yurdlar ki, bizi bəklər, Varaq tanrı işığıtək (S. Rüstəmxanlı, 2004); bul – tapmaq. Çıxıb tarix pasından, Toy bulubdu yasından, Demə göz sevdasından, Belə cavandı Təbriz (S. Rüstəmxanlı, 2004: 311); Namərd içirtdi acını, Bulmaq olmur əlacını (V.Əziz, 2000: 214); Bulunmaz – tapılmaz. Bənzərin bulunmaz Çinü-Maçində (Aslan M., 2004: 252); yap – etmək. Milləti ayırdın qohuma, yada, Sən də zəmanənin yapdığı xəta (S. Rüstəmxanlı, 1994: 287); Cocuq – uşaq. Ürəyim sizə həsrətdir, Bu qəlbimdə cocuqluqdan, Yaşadığım məhəbbətdir (M. Dilbazi, 1991). Yavru – bala. Ananın qucağında, Dilsiz yavrusu yatır (M.Aslan, 1999: 106); kılavuz – bələdçi. Yoxsan İstanbulda, kılavuzum yox; Bulunmaz – tapılmaz. Bənzərin bulunmaz Çinü-Maçində (Aslan M., 2004: 252).

5. DİLİMİZE GEREKSİZİN GEÇEN TÜRKÇE KELİMELERİN KAFİYE İMKANLARI

Gereksizin geçen Türkçe kelimeler kafiye oluşturmak amacıyla şiire dahil edilmiştir. Sebepse, onların dahili kafiye oluşturmasıdır. Ritmik bölünmeler ve ahenk oluşumu mısra içi kafiyelere eşlik eder. Bunlar yapıya tesir eden ve şiirin içeriği için özellikle önemli olmayan yapısal unsurlardır. Bu nedenle, bunları modern Azerbaycan türkçesinin karakteristik kelime ve tamlamalarıyla değiştirmek şiire ve içeriğine ciddi bir zarar vermez: Örneğin: Yorulub quzeydən, bezib güneydən, Doğudan, batıdan dönüb cəsarət (V. Səmədoğlu, 1996: 197) – Yorulub şimaldan, bezib cənubdan, Şərqdən də, qərbdən də dönüb cəsarət. Başka bir örnek: Bəlkə köylü, bəlgə göylü nəfəsimlə. Bu karvanın gözündəki yuxu sına (S. Rüstəmxanlı, 1992: 200; köylü – kəndli). Burada da Türkçe kelimenin değiştirilmesi ancak şiirin yapısını değiştirebilir ve iç kafiyeyi yok ede bilir.

Öte yandan, mısraların birbirine bağlanmasına ve şiirin kafiye sisteminin yapısal bir unsuru olarak şiirin düzenlenmesine katılırlar. Bazen bir mısranın sonunda kafiye oluşturan her iki kelime de Türkçeye aittir. Köksünün üstündə bəyaz martılar, Nurlu çöhrəsindən həm şımardılar (M. Aslan, 2000: 218; martılar – şımardılar); Hansı zülmət yapısıdı, Hansı yolun tapısıdı (S. Rüstəmxanlı, 1994: 294; yapısıdı – tapısıdı).

Kafiyeli kelimelerden biri de Türkiye türkçesine diline aittir. Bu tür kafiyeli kelimeler şiirde oldukça yaygındır. Örneğin: yasaq – uzaq. Sevinc hələ uzaqdır, Sevinc burda yasaqdır (V.Səmədoğlu, 1993;181);

yasaq – qulaq asaq – sazaq . Ayrılıq ölümdür, sazaq sayılmaz, Hər fəryada qulaq asaq, sayılmaz, Ümid istəyirəm – yasaq sayılmaz, Səbir ver Allahım, səbir ver mənə (N. Kəsəmənli, 1999: 107);

qurşuna – başına. Yağını yağmurtək tutdur qurşuna, Qopart qiyaməti düşmən başına (M. Aslan, 1998: 111);

sabah – eyvah – Allah. Ürəyim yandıqca gecikdi sabah, Saçından asılıb bu gecəm, eyvah! Üzü qara olsun əcəlin Allah, Onun həsrətini çəkəndə gəlməz (M. Aslan, 1998: 137);

süslərəm – bəslərəm – səslərəm. Bulaq kimi bəslərəm, Gül-çiçəklə süslərəm, Ömür boyu səslərəm, Bir Kəpəzi, bir səni (M. Aslan, 2003; 162);

bəstəsi – tüstüsü – istisi. Gör neçə nəğmənin bəstəsi qalıb, Bu ocaq sönübsə, tüstüsü qalıb, Əlində əlimin istisi qalıb, Başqa birisini sevə bilmərəm (N. Kəsəmənli, 1996; 93);

kazık – yazıq. Vahid Əziz, yazıq sənə, Dünya atmış kazık sənə (V.Əziz, 189).

Düz yazıda, bu tür kelimeler bazen fonetik sesler oluşturmak için kullanılır. Könül dünyasının ərazisi idarəçiləri aralarında eyni qaydada bölünürdü. Gah Sevinc hakimiyyətdə bulunurdu, gah da kədər (Q. Mehdi, 2016: 144; bölünürdü – bulunurdu).

6. SONUÇLAR

Türk dilinden gelen kelime, Azerbaycan dilinin sözcük birimiyle birlikte, sabit bir işlenme yeri olan bir ifade-nitelik oluşturur ve bir kaç yıl önceki yılların basın sayfalarında sözlü dilde kullanılmaktadır. Türkçe kelimelerin Azerbaycan türkçesine olan yan etkileri sadece sözlüksel birimlerle sınırlı değildir. Türk diline has kelimelerin yazımı ve okunuşuna şiir dilinde çok az rastlanır. Modern zamanlarda, Türkçenin yan etkileri sözlük biriminde daha belirgindir ve hem orijinal Azerbaycan türkçesinde (Türkçe kökenli) kelimelerin yerine kullanılan Türk dilinin sözcüksel birimlerinde hem de Doğu dillerinden ve Batı Avrupa'dan alıntılarda kendini göstermektedir. Azerbaycan türkçesinde Türkçe kelimelerin kullanılması bir durumda egzotizm, diğerinde ise dış yabancı etki unsuru olarak kendini göstermektedir.

Gereksizin dilimize geçen Türkçe kelimeler çeşitli işlevsel nitelikler sergilemektedir. Bazen metnin içerik kapasitesini, yapı ve biçim özelliklerini tamamlamaya yardım ederler, bazen de şiirsel bir üslup aracı olarak görülmezler. Türkçe kelimelerin Azerbaycan türkçesine yan etkileri arasında Türkiye türkçesinin tipik yazı ve konuşma şekilleri, Türk dilinin fonetik, sözcüksel ve gramer yapı göstergeleri sayılabilir. Bazı durumlarda, zorunlu olmadan geçen Türkçe kelimeler, özel üslup ve üslup-teknik amaçlara uymayabilir ve metinle özel bir içerik bağlantısına sahip olmayabilir. Onlar kolayca Azerbaycan türkçesinin kelimeleriyle değiştirilirler.

KAYNAKLAR

1. Anar. (2004), Seçilmiş əsərləri. Bakı: Lider
2. Aslan, M. (2006), Seçilmiş əsərləri. Bakı: Avrasiya Press
3. Dilbazi M. (2004), Seçilmiş əsərləri. Bakı: Lider
4. Əziz V. (2005), Şeirlər, poemalar. 4 cilddə. I cild (1995-2004). Bakı: Gənclik
5. Rüstəmxanlı, S. (2004), Seçilmiş əsərləri. Bakı: Şərq –Qərb nəşriyyatı
6. Qabil. (2004), Seçilmiş əsərləri. Bakı: Şərq-Qərb nəşriyyatı
7. Kəsəmənli N. (2004), Seçilmiş əsərləri. Bakı: Şərq-Qərb nəşriyyatı
8. Mehdi Q. (2017), Bir skamyada iki nəfər. (Povest, hekayələr və esselər). Bakı: Elm və təhsil nəşriyyatı
9. V. Səmədoğlu (2004), Uzaq yaşıl ada. Bak: Şərq-Qərb nəşriyyatı
10. Xəzri N. (2004), Seçilmiş əsərləri. Bakı: Lider

QAZETELER

11. “Azadlıq” qəzeti, Bakı 1992
12. “Azərbaycan” qəzeti, Bakı 1990
13. “Azərbaycan bələdiyyəsi”, Bakı 2003
14. “Azərbaycan müəllimi” qəzeti, Bakı 2013
15. “Ədəbiyyat” qəzeti, Bakı 1995, 1996, 2018
16. “Səs” qəzeti, Bakı 2020
17. “Türküstan” qəzeti, Bakı 2009
18. “Yeni Azərbaycan” qəzeti, 2007
19. “Ulduz” qəzet, Bakı 1990

THE WITTGENSTEINIAN VIEW OF LANGUAGE GAMES AS THE POSSIBILITY OF CREATING A NEW LANGUAGE

YENİ BİR DİL YARATMANIN OLANAĞI OLARAK WITTGENSTEINCI DİL OYUNLARI GÖRÜŞÜ

Ferdi SELİM

Dr. Öğr. Üyesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü,

ORCID No: 0000-0003-2576-4499.

ÖZET

20. yüzyılın önemli düşünürlerinden birisi olan Avusturyalı filozof Ludwig Wittgenstein, çoğunlukla mantık ve dil gibi çeşitli konularda analitik felsefe alanında çalışmıştır. Filozof olmanın göstergelerinden biri yeni kavramlar icat ederek bunları literatüre kazandırmaktır. Bu yanıyla Wittgenstein başarılı bir düşünürdür. Hatta o, sıradan sözcüklere veya kavramlara özel anlamlar vererek kendi sözcük dağarcığını oluşturmuştur. Bu doğrultuda onun öznelerin bir dil yaratma sırasındaki deneyimini anlatan, "dil oyunları" ve "özel dil argümanı" pek çok bakımdan değerlidir. Dile ilişkin bu argüman, sıradan dilin kullanım kurallarının ne doğru ne de yanlış, olduğu, dilin yalnızca uygulandıkları belirli çevreler için yararlı olduğu iddiası üzerine kuruludur.

Dil, bir temsil sistemi olarak değil, çeşitli türlerde sosyal faaliyetlerde bulunmak için bir araçlar sistemi olarak tanımlanır, bu nedenle kelimenin anlamı, onun dilde kullanılmasına göre değişir. Wittgenstein'ın dil oyunları teorisi, göstergebilimsel tartışmaya uygulandığında birkaç açıdan öğretici olabilir. Gerçekten de göstergelerle herhangi bir etkileşim, gösterge üretimi ya da anlam yükleme, varlığını bir dil oyunundaki bir hareket statüsüne borçludur. "Dil oyunları", insan dilinin bir iletişim biçimi olarak çeşitli kullanımlarını ifade eder. Bu çalışmada, Wittgenstein'ın tanımladığı türden dilbilimsel söylemin, kendi kendini bir araya getiren bir evrimsel süreç bağlamında nasıl ortaya çıkabileceği incelenecektir. Dil kullanıcılarının anlamlı söylem başlatmayı nasıl öğrenebilecekleri ve bununla ilintili olarak daha incelikli söylem çeşitlerinin anlamlı bir dille nasıl bir arada olabileceği tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Dil, Wittgenstein, analitik, metafor, dil oyunları.

ABSTRACT

Austrian philosopher Ludwig Wittgenstein, one of the important thinkers of the 20th century, worked in the field of analytic philosophy with various terms such as basic logic and language. One of the philosopher's signs is to invent new concepts and pass them on to the literature. With this aspect, Wittgenstein is a successful thinker. He even created his own vocabulary by giving special meanings to ordinary words or concepts. In this direction, many "language games" and "special language argument", which describe the experience of its subjects during the creation of a language, are valuable. This argument for language is based on the claim that the use of ordinary language is neither right nor wrong, that language is useful only in the particular environments in which it is applied.

Language is used not as a system of representation, but as a system of tools for socializing in various types, so the meaning of use is procedures according to the use of its language. Wittgenstein's logic of language games may have several guides in his view of semiotic debate. In fact, any interaction with signs, sign production or meaning-making, establishment owes its status to a movement in a language game. "Language games" refer to various uses of

human language as a form of communication. This genre will examine how linguistic discourse, such as Wittgenstein describes, can emerge as a self-assembled evolutionary process. How language users can learn to initiate the explanation of their expressions and, in turn, how the meaning of the expression of more subtle variants can be associated with a language will be discussed.

Keywords: Language, Wittgenstein, analytical, metaphor, language games.

GİRİŞ

Analitik felsefe anlayışının Bertrand Russel'la (1872-1970) birlikte en çok bilinen temsilcisi olan Ludwig Wittgenstein (1889-1951) ilk dönem yazıları ile Mantıkçı pozitivist felsefe üzerinde geç dönem yazıları ile postmodernist felsefe üzerinde etkili olmuştur. Analitik dil felsefesi çalışmalarına *Tractatus Logico-Philosophicus* ile ciddi bir katkı veren filozofun iddiası "resim kuramı" adı ile anılmaktadır. Bu kitabın önsözünde Wittgenstein, "kitabın amacı düşünceye bir sınır çizmek ya da daha doğrusu- düşünceye değil, düşüncelerin ifadesine: çünkü sırayla düşünceye bir sınır çizebilmek için, sınırın her iki tarafını da düşünülebilir bulmalıyız" der (TLP, 3, 4.114). Kitabın geleneksel yorumuna göre, bu görev resim anlam kuramı olarak bilinen bir dilbilimsel anlam kuramı ile tamamlanmıştır. Buna göre anlamlı önerme, olası bir durumun resmidir. Resimleme, anlam, işlemler, göndergeler ve eylemlerin durumu, sırayla, resmin öğeleri ile nesne arasındaki gönderme ilişkilerini gerektirir.

Wittgenstein, ilk dönemi olarak anılan anlamın resim kuramı yaklaşımında şeyleri tam olarak çerçeveleyen, onlara denk düşen yargıların anlamlı olabileceğini iddia etmiştir. Bu iddiaya göre yalnızca doğrulanabilir ve yanlışlanabilir önermeler anlamlıdır ve yine yalnızca bu önermeler hakkında konuşulabilir. Bu dönem dikkat edileceği gibi yaşam alanından ve yaratıcılıktan uzak kusursuz bir dil arayışına örnektir. Bu perspektiften Wittgenstein'ın kuralların yalnızca konuşma pratiğinden ve yalnızca onun tarafından formüle edildiği için konuşmayı yönetemeyeceği konusunda ısrar etmiş olduğu söylenebilir. Ayrıca dili anlamanın temeli olarak gözlemsel raporları reddeden düşünürün bu görüşleriyle birlikte tam da nereden konuştuğu uzun zamandır açık bir soru olarak hep tartışılmıştır.

David Pears'ın dediği gibi, "Wittgenstein'ın en son açıklamaları ... her kelimenin kullanımını dikte eden kesin bir kuralın olması gerektiği varsayımından yola çıkar ... Diğerleri, ifadelerin gözleme dayanması gerektiğini varsayar." (Pears, 1995, s. 413). O halde Wittgenstein'a göre, dilsel bir işlem bu varsayımlardan mümkün olduğu kadar çok şeyi kurtarmaktan ibarettir, ya da eğer bunlar hiç kurtarılamıyorsa, Wittgenstein, sanki söylenemeyecek, "tarif edilemez" bir şeyle ilgileniyormuş gibi görünür. Filozof metafizik varsayımları reddettikten sonra bunun nedenlerine yönelik açıklamalar yapmaya çalıştı. Fakat bu tür argümanlarını çoğu zaman onları varsayan bir söylemde ileri sürmüştür. Çalışmalarıyla ilgili tartışmaları imkânsız hale getiren değilse bile zorlaştıran Wittgenstein'ın kendisidir denilebilir. İşaret etmeye çalıştığı veya göstermek istediği şeyin konuşulamayacağına ikna olmuştu. Genelde yanlış anlaşıldığını düşünmekle birlikte yapmak istediği şey hakkında olgular hakkında olduğu gibi konuşmanın mümkün olmadığı kanaatindeydi. Bunu yapmak için, dili sanki sunulabilecek bir nesneymiş gibi görmek gerekir (Wittgenstein, 2006). Böyle yapay bir temsili ikame etmek yanıltıcı olabilir ve kelimelerin gerçekte nasıl çalıştığını kaçırmaya neden olabilir. Temsiller ve temsil ilişkilerini üreten pratiğin ıskalanması ve deneyimlerin ortak yapısının nasıl kurulabileceğinin metafizik yanının belirsizliği resim kuramına dayalı süreci kesintiye uğratabilir. Nedenleri çok çeşitli olabilir ama bu konudaki imaları ve revize edilen bölümleri onun geç dönem çalışmalarında ve düşüncelerindeki değişimlerde aramak makul görünmektedir.

Özet olarak Wittgenstein, anlamlı dilin eylemle nasıl iç içe geçtiğiyle ilgilenmiştir. Onun ifadesiyle, bir dili öğrenirken "çocuklar bu eylemleri yapacak, bu kelimeleri olduğu gibi

kullanacak ve başkalarının sözlerine bu şekilde tepki verecek şekilde nasıl yetiştirilir?" sorusunun iç mantığını analiz etmek istemiştir (Wittgenstein, 1958, s. 6). Çünkü herhangi bir dili öğrenmek (sentaks ve semantik yapısıyla) sözler ve eylemler arasında bir ilişki kurmayı içerir. Anlamlı dilin eylemle nasıl iç içe geçtiğini göstermek için Wittgenstein, ilk dönemin aksine dil kullanıcılarının pratiklerine odaklanmaktadır. Bu tutum ilk dönemine kıyasla bize göre kritik avantajlar sağlamaktadır. Bu nedenle bu çalışmada filozofun ikinci dönemi kısaca tanıtılmakla birlikte dilin doğasına dair neler sunabileceği tartışılacaktır. Ayrıca yukarıda söz edilen avantajların neler olduğuna temas edilerek çağdaş görüşlere katkısının ne olduğuna yönelik değerlendirmeler yapılacaktır.

YAŞAM DÜNYASINA VE KULLANICILARIN EYLEMLERİNE ODAKLANMAK: DİL OYUNLARI GÖRÜŞÜ

Wittgenstein, düşüncesinin daha sonraki gelişmesinde, sözcüğü katı ve çerçevesi deneysel bir yöntemle belirlenmiş bir kullanımla sınırlayacak olan, her duruma uyan tarih aşırı kapsayıcı bir bağlamda inşa edilen ve bu doğrultuda gerçekleştirilen felsefi bir hamle olarak dilin tek biçimliliğine ilişkin daha önceki anlayışından vazgeçmiş gibi görünür. Daha önemlisi dilin esnek, ince ve çok biçimli olduğunu düşünmeye başladığına dair ciddi emareler vermektedir. 1953'te yayınlanan *Felsefi Soruşturmalar*'da, Wittgenstein şu görüşü dile getirir: "Dilimiz bir antik kent: küçük sokaklar ve meydanlardan, eski ve yeni evlerden ve çeşitli dönemlerden eklemeler yapılmış evlerden oluşan bir labirent ve bu, düz düzenli sokakları ve tek tip evleri olan çok sayıda yeni küçük ve pek çok kasaba ile çevrilidir." (Peursen, 1969, s. 75). Bu ifadeler dilin yaşayan yapısına, eski ve yeni ufukların birleşimine işaret eder. Dil belirli bir yaşam dünyası içerisinde var olduğu için dili yalnızca salt teorik bir tespitle bir anlam dairesi içerisinde kurmaya yönelik denemeler onun yapısını anlamak konusunda eksiklikler barındırır. Aslında Wittgenstein *Tractatus*'ta, dilin yaşayan bir organizma kadar karmaşık olduğu görüşünü dile getirmiştir. Dolayısıyla dilin anlamını ve özünü kavrayabilmek için onu açık ve anlaşılır hale getirmek gerekir. Yüzeyde göründüğü şekliyle dilbilgisi olan 'yüzey dilbilgisi' ile olgusal dilde keşfedildiği şekliyle dilin eksiksiz biçimlerinin kapsamlı bir analizi olan 'derin dilbilgisi' arasında bir ayrım yapılmalıdır (Peursen, 1969, s. 79).

Wittgenstein'ın felsefesi bir bütün olarak gerçeklikle veya insan ve doğa ilişkisiyle ya da etik ve estetik değerlerle vs. ilgilenmez, sadece kelimelerin kullanımlarını tanımlar. Ona göre, "Herhangi bir teori geliştiremeyebiliriz. Düşüncelerimizde varsayımsal hiçbir şey olmamalıdır. Tüm açıklamaları ortadan kaldırmalıyız ve onun yerini yalnızca betimleme almalıdır. Ve bu betimleme, aydınlatma gücünü, yani amacını felsefi sorunlardan alır." (Wittgenstein, 1965). Fakat dil, felsefede nasıl sorun yaratır? Bu bağlamda Wittgenstein, "Dil (veya düşünce) benzersiz bir şeydir" der- bu, dilbilgisi yanılsamaları tarafından üretilen bir batıl inançtır (hata değil!). Ve şimdi etkileyicilik bu yanılsamalara, sorunlara geri çekilir gibi görünür." (Wittgenstein, 1980, s. 77). *Felsefi Soruşturmalar*'da ısrarla işaret etmiş olduğu gibi, Wittgenstein'a göre felsefenin işi, dili yorumlamak ya da analiz etmek bile değil, "her şeyi olduğu gibi bırakmaktır." Aslında ona göre açıklanacak hiçbir şey yoktur. "Felsefe her şeyi basitçe önümüze koyar ve hiçbir şeyi açıklamaz ya da sonuç çıkarmaz, çünkü her şey görüşe açıktır, açıklanacak hiçbir şey yoktur." (Wittgenstein, 1965). Böylece Wittgenstein geç dönem çalışmalarında felsefenin herhangi bir doktrin önermediğini ve herhangi bir yeni bilgi sunmadığını ileri sürmüştür. Felsefe yapmak, felsefi sorunları çözmek amacıyla sözcüklerin işlevlerini betimleme tekniğini izleyen bir etkinliktir. Buradaki konumu, felsefe yönteminin analiz değil, yalnızca günlük gündelik dilimizin ifadelerinin çeşitli kullanımlarının betimlenmesi olduğudur.

Wittgenstein saf olmayan dil oyunlarıyla daha çok ilgilenir, ancak kelimeler saf dil oyununda da kullanılır. Kelimeler konuşmada yaygın olarak kullanılır, bu doğrultuda, onun hesabının saf dil oyununda kelimelerin orijinal ve şematik kullanılması bağlamında uygulanamaz gibi

görünmektedir. Bu nedenle, görüşünün sınırlı ilgi gördüğüne itiraz edilir. Kısıtlı davranış kavramı, itirazların yükselmesine neden olur. Ancak Wittgenstein'ın bunu yapmasının hiçbir gerekçesi yok gibidir. Saf dil oyunlarında kelimelerin belirli bir sistematik içerisinde kullanıldığını kabul eder görünür. Ancak filozofun ısrarla vurguladığı gibi bu tür bir kullanım, onların saf olmayan dil kullanımına bağlıdır. Böylece, saf olmayan bir dil oyununda ustalaştıktan sonra, kişi daha sofistike saf olanlarla meşgul olabilir. Daha yüksek düzeydeki matematiksel veya mantıksal sembollerin saf olmayan dilde bir kullanımı yoktur, yalnızca saf dilde kullanımları vardır, yani hesaplamalar, teoremleri kanıtlayan çıkarımlar vb. sistematik bir yapı içerisinde incelenebilir.

Wittgenstein, oyunları bir tür aile benzerliği üzerinden anlatır. Yazar, üst üste binen ve kesişen karmaşık bir benzerlikler ağı üzerinden anlam kaynaşmasını açıklamak ister. Bazen genel benzerlikler, bazen de detay benzerliklerin varlığına işaret etmektedir. Burada kastedilen şey, bir ailedeki fertler nasıl diğer aile üyeleriyle benzerlikler taşırsa oyunların da diğer oyunlarla benzerlikleri vardır. Yine benzer şekilde bir ailedeki tüm üyelerin birbiriyle birebir aynı olmadığı gibi, oyunlar da birbiriyle özdeş değildir. Dil oyunu ve aile benzerliği kavramları aracılığıyla Wittgenstein'ın asıl ilgi alanı, dilin yanlış anlaşılmasından kaynaklanan bilmecelerimizi veya kafa karışıklıklarımızı nasıl ortadan kaldırabileceğimizi göstermektir. Bu nedenle onun felsefesi aynı zamanda dil terapisi olarak da bilinir (Wittgenstein, 1998).

Sözcükler, yalıtılmış nesnelerin adları, ayrı bileşenler değil, insan eylemlerinin bir parçasıdır. Kelimeler, farklı amaçlar için kullanılabilen manivelalar gibidir; krank, anahtar veya pompa kolu gibi çok çeşitli biçimlerde kullanılabilirler. Belirli bir amaçla kullanılmazlarsa, benzer türden çubuk gibi işlev görürler (Peursen, 1969, s. 100). Sözcüklerin işleyişi, nesnelerin işleyişi kadar çeşitlidir. Alet kutusundaki aletlere örnek alınırsa, çekiç, pense, testere, tornavida, cetvel, tutkal kabı, yapıştırıcı, çivi ve vidalar bulunur. Bu araçların tek bir kullanımı yoktur. Tüm araçların bir şeyi değiştirmek için kullanıldığını söylemek bile yeterli değildir. Dolayısıyla Wittgenstein, semboller, kelimeler ve cümleler olarak adlandırılanların farklı kullanım biçimleri olduğunu savunur. Ve bu çeşitlilik sabit bir şey değildir (Peursen, 1969, s. 109).

Kullanımdan söz edildiğinde, dilde kullanılan kurallar akla gelebilir. Bir dil parçasının ne anlama geldiğini, diğer insanların ne yaptığını gözlemleyerek öğreniriz, çünkü o dili konuşan insanların onu o şekilde kullanacağını biliriz. Örneğin, bir kimse bir kimseye bir renk kelimesinin anlamını o renkten örnekler göstererek öğretirse, o anlayacak ve kendisine öğretildiği gibi yeni durumlarda kullanacaktır. Bu örnekten hareketle kişilerin tutum ve davranışlarında veya tepkilerinde bir uzlaşma olması gerektiği ve bunun iletişimi mümkün kıldığı belirtilebilir. İnsanlar tepkilerinin uyuşup uyuşmadığına dikkat ederler ve bunun önemli ölçüde kavranması gerekir. Birinin herhangi bir şeyi öğretmesini ve birisinin herhangi bir şeyi anlamasını mümkün kılan şey, tepkilerimizdeki mutabakattır. Dolayısıyla tepkilerin uzlaşması bu anlamda dilden önce gelir. Wittgenstein'ın anlayışına göre bir dil oyunu, dilin nasıl kullanılacağını öğrenmeyi içerdiği ölçüde, evrimsel bir oyundur. Oyuncular tekrar tekrar etkileşime girdikçe, geçmiş oyunlarda olanlara dayanarak stratejilerini güncellerler. Kullandıkları dil başarılı eylemi kolaylaştırdığında oyun içerisinde daha başarılı olurlar (Rhees, 1970, 55-57).

Wittgenstein, genellikle temelde "özel deneyimler"e atıfta bulunduğu varsayılan sözcükleri incelemektedir. "Acı", "kaşıntı", "ağrı", "ruh hali" ve diğerleri gibi sözcükler özel deneyimleri belirtmek için kullanılır. Acımı sadece benim bildiğim, başkalarının sadece tahmin edebileceği açıktır. Benzer şekilde, birinin acı çektiğini asla kesin olarak bilemem. Böylece duyum ve duygu sözcükleri özel deneyimleri adlandırır ve tanımlar. G. E. Moore, 1930'ların başlarında Wittgenstein'ın duyum kelimelerinin "birincil deneyimi" tanımladığı yönündeki popüler görüşü kabul ettiğini bildirir. Ayrıca hem birinci şahıs hem de üçüncü şahıs

kelimelerinin aynı hissi tanımladığını ileri sürer. Örneğin “Dişim ağrıyor” ve “Onun dişi ağrıyor” önermeleri aynı anlama mı gelmektedir? Başlangıçta bir duraksama döneminin ardından Wittgenstein kısa sürede bu önermelerin farklı anlamlara sahip olduğunu fark etmiştir. Wittgenstein'ın bir başka güçlü noktası da yalnızca kendi bilincimin mahremiyetinde deneyimlediğim bir duyumun adıdır, o zaman başka birinin ağrısı var, demenin ne anlama geldiğini bile anlayamıyorum. Eğer “acı” kelimesi benim için sadece bilincimdeki bir şeyi ifade ediyorsa, o zaman “acı” ancak ben onun farkında olduğumda var olabilir. Wittgenstein, zihnin gerçek olduğuna ve zihinsel durumların mantıksal olarak insanların davranışlarıyla bağlantılı olduğuna ve "acı" için doğru olanın tüm zihinsel yüklemler için doğru olduğuna inanır. O, ne duyumların, duyguların vb. varlığını inkâr etmiş ne de dil hakkında herhangi bir teori formüle etmiştir. İddiası çok mütevazı, yani duyum ifadelerinin mantıksal gramerini betimlemek olarak açıklanabilir. Wittgenstein, özel bir dilin olasılığını inceleyerek, duyum sözcüğünün özel duyumları temsil ettiği görüşüne güçlü bir saldırıda bulunur (Wittgenstein, 1998).

Wittgenstein, bilginin bir içerik içermesi gerektiğini ve "dolaysız deneyim nesneleri" anlamına gelen sembollerin kullanımının ötesine geçtiğini fark ederek anlam kavramını yorumlamanın başka bir yöntemini formüle etmiştir. Bu, “anlam teorisinin kullanımı” olarak bilinir. Wittgenstein şöyle yazar: "Bir kelimenin nasıl çalıştığını kimse tahmin edemez. Kişi kullanımına bakmalı ve bundan ders çıkarmalıdır. Ancak buradaki zorluk, bunu yapmanın önünde duran önyargıdır.” Bu nedenle, anlamın kullanım kuramı onun zihin felsefesinde önemli bir yere sahiptir. Bir ifadenin anlamı, bir ifadenin belirli bir bağlamda fiilen kullanılma biçimiyle belirlendiğidir.

YENİ BİR DİL YARATMANIN OLANAĞI: METAFORLAR

Metaforlar bir dil ailesi içerisinde yer alan kavram, imge veya cümlelerin literal anlamı dışına taşınması şeklinde basit bir şekilde anlatılabilir. Türkçede zaman zaman mecaz anlam olarak karşılık verilen metafor bu görüşe göre bir tür benzetme ya da eğretileme biçimidir. Bu genel anlamın dışında farklı açıklamaların olduğu bilinmektedir. Örneğin, benzerliklere dayanmama özelliğiyle ilgili olarak Max Black ve John Searle gibi metafor teorisyenlerinin bu konudaki görüşlerine değinmek faydalıdır. Bu teorisyenlere göre her şey bir yönüyle diğer şeylere benzer. Benzerlik çok muğlak bir yüklemdir ve tam tersini söylemek yerine “metafor benzerlik yaratır” (Black, 2011, s. 72; Searle, 2011) diyerek daha güvenli bir yol bulunabilir. Üzerinde durulan biçimiyle metaforlara gelince, terimler arasındaki benzerlikleri kurmak güç bir iş gibi görünür. Belirli metaforların kaçınılmaz kullanımıyla ilgili olarak, özellikle felsefi metinlerde ve genel olarak teorik metinlerde metaforların kullanımından bahsedilmektedir. Örneğin, dil felsefesi üzerine çok bilinen metinlerde, metaforların yaratılması için iyi bir fırsat, filozofların kendilerini dil-dünya ilişkisine ilişkin açıklamalar sağlamak zorunda hissettikleri zaman ortaya çıkar. Metaforların serpildiği başka bir tartışmacı konfigürasyon, zihinsel yetilerimizin doğasını betimlemek ve tanımlamak istediğimiz zaman ortaya çıkar. Ve eğer bilimsel metinleri tartışacaksak, kaçınılmaz metaforlara da sık sık rastlamak mümkündür. William Harvey'in insan dolaşım sistemini tanımlaması, “Kalp bir hidrolik pompadır” metaforu olmadan nasıl başarılı olabilirdi? (Gurgel, 2016, s. 157-158).

Yukarıda açıklanan düşünceler doğrultusunda filozofların bu tür metafor kullanımlarını incelemek bu hususta sağlıklı yorumlara ulaşmak için önemlidir. Her şeyden önce, Wittgenstein'ın bunları nasıl değerlendirdiği konusunda araştırma yapmak onun felsefesini anlamak için gereklidir. *Mavi Kitap*'ta Wittgenstein, bir filozofun görevinin, işaretlerin kullanımları arasında analojiler bulmanın bir yolunu keşfetmek olduğunu düşünür. Ayrıca söz konusu bu analojilerin aşina olduğumuz işaretlerin kullanım büyüsünü bozabileceğini iddia ederek, (filozofu) kendisini yeni notasyonları icat eden kimse olarak gösterir (Wittgenstein,

1969, s. 23). Ve bu doğrultuda bir metafor ne yapabilir sorusunu sınırsızca araştırmanın önemine işaret etmiştir.

Gerçekliği kesin olarak belirlemek mümkün değildir, bu da bizi, daha güçlü veya daha zayıf iddiası olan bağlılıklarına göre kanonik (mevcut) ve kanonik olmayan kullanımlar arasındaki ayrımla baş başa bırakır. Bu yaklaşım, farklı normatif sistemler arasındaki zıtlıkların yanı sıra bu sistemler arasında geçiş yapma mekanizmalarının da dikkate alınmasını gerektiriyor ki bu da tam olarak aradığımızı bulmayı umduğum yerdir.

Wittgensteincı bir dil anlayışından hareketle metaforları inceleyerek elde ettiğimiz bir başka ilgili metodolojik kazanım, belirsiz bağlam kavramından kaçınmaktır. Pek çok (ve bazen karşıt) teoride aşırı kullanım nedeniyle, "bağlam" terimi çok belirsiz bir tema olarak kalmaktadır. Bu nedenle bir cümlenin anlamsal yönünün edimbilimsel ve fonetik açıdan ayrı ayrı incelenebileceği düşüncesine bağlı kullanımlardan onunla ilgili kavramı korumanın yollarını bulmak zorlaşmıştır. Ayrıca, bir dil oyununun belirlenmesi, bir bağlam alanının belirlenmesinden çok daha doğrudur (Gurgel, 2016).

Bir metafor, gösterge kullanım kurallarını bir normatif sistemden diğerine aktarmak için bir araç olarak çalışır. Dilin metaforik hareketi bir dil oyununda başlar ve bir başkasında (ya da aynı dil oyununun başka bir düzeyinde) biter. Bu tür bir metaforda, Nelson Goodman'ın bir zamanlar "hesaplanmış kategori hatası" olarak adlandırdığı bir şey meydana gelir (Goodman, 1976, s. 73). Bu hesaplama şunlardan oluşur: A konuşmacısı S terimini B alıcısına tanıdık bir anlamla sunar, ancak A, S'ye kusurlu ama anlamsız olmayan bir P yüklemi uygular. B, gerçek dil oyunu gibi sözcenin gerçek olduğu dil oyununu gördüğünde bilmeceyi çözebilir. Elbette metafor tarafından zorunlu olarak ikna edilmekten daha çok ancak onu kavramanın, içine düştüğü kurallar sisteminin zaten altta yatan bir sistem (veya oyun) olduğunu anlamak olduğu iddia edilmektedir (Gurgel, 2016).

SONUÇ

Wittgenstein'a göre bir dili konuşmak, oldukça karmaşık şekillerde davranmak demektir. Bir dili konuşmak, çeşitli yetenekler sergileyen belirli şekillerde davranmak demektir. Dilbilimsel ve dilsel olmayan davranışlar, karmaşık ve kompakt bir organik bütün içinde bir araya getirilir. Bir dili konuşmak, belirli şekillerde hareket etmek veya davranmak için çeşitli şeyleri bir araya getirmek, biliş düzeyine çıkarmak ve bu doğrultuda bu tür ilişkileri daha sağlıklı uygun koşullarda yapabilmek meselesidir. Kelimelerin kullanımı Wittgenstein tarafından oyun oynamaya benzetilir. Oyunlar makul ve rasyonel tarafların bir araya gelerek belirli bir bağlamda anlaşmaları ve bu anlaşmayı gelecek nesillere taşıyacak kurallar icat etmeleridir. Tek fark, dilde kelimelerle oyunlar oynanmasıdır. Dil oyunu, Wittgenstein'ın işaret ettiği gibi kelimelerin orijinal evidir. Otoriter ve merkezden belirlenen dil teorilerinin aksine bu görüş bireylere metafor oluşturma, yeni anlamlar yaratma gibi çeşitli özgürlüklerle rahat bir alan yaratır. Anlam sorununun katı Aydınlanma aklının ufkunun ötesine taşımayı dener. Bu yanıyla dil oyunu kavramı, Wittgenstein felsefesinin ve ardından Hermeneutik geleneğin ve özellikle postmodernist felsefenin üzerinde inşa edildiği kuramsal zemini oluşturmaktadır.

Wittgenstein'ın yaşam biçimleri dediği şeyin, sosyal konularla ilgilenen filozofların toplumsal olgular ya da "kurumsal olgular" dedikleri şeyler olduğu da eklenebilir. Ancak yerleşik eylem kalıplarının durağan olmadığını hatırlamak önemlidir. Wittgenstein bunu bir örnekle açıklamaktadır. Bir ülkenin ceza kanunu ele alınırsa, kanundan o ülkenin sakinlerinin bir hırsıza nasıl davrandığı anlaşılamaz, çünkü bu bir sosyal antropoloji kitabı değildir. Kurallar, insanların kuralları uygulamak için verdikleri kararlardan doğar. Bu nedenle teorik bir kitap bir eyleme neden olan dil ailesini açıklama konusunda eksik kalır.

Dil oyunları terimi birbiriyle bağlantılı bir anlamlar ailesine sahiptir. Wittgenstein'ın genel olarak dilin işleyişini açıklığa kavuşturmak için icat ettiği ilkel dil modellerine atıfta bulunarak iletişimin temel prensiplerini ve bir dili öğrenmenin mahiyetini anlamlandırmaya çalıştığı söylenebilir. Çocukların pek de farkında olmadan oynadıkları ve dil öğrenmelerini sağlayan oyunlara işaret eden filozof, herhangi bir sıradan dilin tamamında olduğu gibi günlük dillerimizdeki çok sayıda dil pratiğine atıfta bulunur. Bir dili öğrenmek, sadece kelime öğrenmekten çok daha fazlasıdır. Dilin istenen (veya belki de istenmeyen) bir yanıtı kullanıcılarını harekete geçirmek için geçerli olan çalışma şeklidir. Oyunda kullanılan bireysel kavramlara hâkim olmadan önce bu dil oyunlarının öğrenilebileceği yol sınırlı kalacaktır. Dilin kullanım alanı veya esnekliği ve bireysel tecrübeleri anlamlandırma yapısı tam olarak tarif edilemese de bunlara olabildiğince aşina olunduğunda şeyler üzerinde en azından aynı dili kullananlar daha fazla anlaşabilirler.

KAYNAKÇA

Black, M. (2011). Metaphor. In *Philosophical Perspectives on Metaphor*. (M. Johnson, Ed.), Minneapolis: University of Minnesota Press, 63-82.

Davidson, D. (1978). What Metaphors Mean. *Critical Inquiry. Special Issue on Metaphor*, 5 (1), *Chicago*, 31-47.

Goodman, N. (1976). *Languages of Art: An approach to a Theory of Symbols*. Indianapolis: Hackett.

Gurgel, D. F. (2016). Wittgenstein on Metaphor. *Scripta, Belo Horizonte*, 20 (40), 156-173.

Pears, D. F. (1995). Wittgenstein's Naturalism. *Monist,* 78 (4).

Peursen, C. A. Van (1969). *Ludwig Wittgenstein.* London: Faber and Faber.

Rhees, R. (1970). *Discussion of Wittgenstein.* London: Routledge and Kegan Paul.

Searle, J. (2011). Metaphor. In *Philosophical Perspectives on Metaphor*. (M. Johnson, Ed.), Minneapolis: University of Minnesota Press, 248-285.

Wittgenstein, L. (1958). *The Blue and Brown Books*. Oxford: Basil Blackwell.

Wittgenstein, L. (1965). *Philosophical Investigations*. New York: The Macmillan Company.

Wittgenstein, L. (1969). *The Blue and Brown Books*. Oxford: Basil Blackwell.

Wittgenstein, L. (1980). *Wittgenstein"s Lectures 1932-1935*. (A. Alice, Ed.), Cambridge.

Wittgenstein, L. (1998). *Felsefi Soruşturmalar*. (D. Kanıt, Çev.), Küyerel Yayınları: İstanbul.

Wittgenstein, L. (2003). *Tractatus Logico-Philosophicus*. (O. Aruoba, Çev.), Yapı Kredi Yayınları: İstanbul.

Wittgenstein, L. (2006). *Tractatus Logico-Philosophicus; Tagebücher 1914-1916*; Philosophische Untersuchungen. Frankfurt am Main: Suhrkamp.

THE VIEWS OF LANGUAGE LEARNERS ON THEIR EXPERIENCES OF READING TEXTS IN A FOREIGN LANGUAGE SUPPORTED BY GLOSSING

Eda YUCA

Assist. Prof., Muş Alparslan University Faculty of Education English Language Teaching Department,

ABSTRACT

To learn a foreign language, learners need to have a considerable amount of word knowledge, and the lack of that knowledge causes difficulties in using and understanding language. Language learners' vocabulary and language competence can enhance through reading habits since language learners are provided with rich contexts that contribute to vocabulary learning via extensive reading. Incorporating vocabulary acquisition into reading comprehension process can be facilitated through a significant technique called glossing. There is a growing body of literature proposing the effectiveness of glossing technique on the improvement of language learners' comprehension of reading materials and vocabulary learning. With the increasing use of technology in education, recently there is a tendency to form and use electronic or multimedia glosses that contain not only texts but also pictures and sound to facilitate vocabulary learning and reading comprehension. In line with these developments, the present study aimed to explore foreign language learners' opinions as well as experiences about an application which uses different types of electronic glossing integrated into reading process. 119 foreign language learners were assigned to four groups, three of which received a kind of glossing, whereas one of them did not have access to any glossing. The participants were given some reading materials and their opinions, perceptions and experiences about the reading materials, electronic glosses and the application were investigated through a questionnaire and semi-structured interviews. The analysis of quantitative data was carried out through descriptive statistics while content analysis was adopted for interview data. The results indicated that the participants had positive opinions about the application and the features of glossing were found to be useful for understanding of reading materials and learning vocabulary.

Keywords: Glossing, Vocabulary Learning, Reading Comprehension

"I HAVE THE DEED OF THAT CHURCH": YEDİ KİLİSE OF VAN AND SETTLEMENT POLICIES

"O KİLİSENİN TAPUSU BENDE": VAN'IN YEDİ KİLİSE'Sİ VE İSKÂN POLİTİKALARI

Nevzat AĞÇAKAYA

Dr. Araştırma Görevlisi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü,

ÖZET

Bu çalışmanın esin kaynağını, tanınmış bir gazeteci olan Fatih Altaylı'nın "o kilise bana ait", "tapusu bende" gibi sözlerinin çeşitli haber platformlarının manşetlerine taşınan bir haberi oluşturmaktadır. Bahsi geçen kilise, Van'ın Erek Dağının eteklerinde bulunan Yukarı Bakraçlı köyünde geniş bir alan üzerine 1300 yıl önce inşa edilmiş, hem Ermeniler için hem kent tarihi ve kültürü açısından büyük önem taşıyan Yedi Kilise (Varagvank Manastırı) olarak bilinen bir Ermeni Manastırı'dır. Anıt statüsündeki bu kilise için başlatılmak istenilen restorasyon işlemlerinin özel mülkiyet engeline takılması ve mülkiyetinin Van'da tanınmış bir aile olan Altaylılara ait çıkması ayrıca ilgi çekmiştir. 1915 tarihli Ermeni Tehciri sonrasında kaderine terkedilen kilise, zaman içinde tahrip edilmiş, ilgisizlik ve bakımsızlıktan ötürü büyük ölçüde zarar görmüştür. Köy halkı kiliseye sahip çıkmaya çalışsa da bu önemli kompleks hak ettiği değeri ve turistik cazibeyi elde edememiştir. Yüzyılı aşkın bir süredir kilisenin koruma altına alınmamasında özel mülk oluşunun engel teşkil ettiği anlaşılmaktadır. Peki dini ve kültürel miras statüsünde bir yapı özel mülk olabilir mi? Bu nasıl gerçekleşmiş olabilir? Yeni kurulan Cumhuriyetin ulus-devlet inşasının önemli bir enstrümanı olan iskân politikaları kapsamında çıkarılan yasalar ve hazırlanan raporların bunda etkisi var mı? Bu çalışma, geçmişteki politikalara uzanıp kilisenin hem mülkiyet hem de gelinen fiziki durumu arasında bağlantı kurmaya çalışacaktır.

Anahtar Kelimeler: Altaylı, İnanç Turizmi, İskân Politikaları, Yedi Kilise

ABSTRACT

This study was inspired by a well-known journalist Fatih Altaylı's statements, such as "that church belongs to me" and "I have the title deed", which appeared in the headlines of various news platforms. The church in question is an Armenian Monastery known as the Yedi Kilise (Varagvank Monastery), built 1300 years ago on a large area in the village of Yukarı Bakraçlı, located at the foot of Mount Erek in Van. It is of great importance both for Armenians and for the history and culture of the city. However, the restoration process for this monument has been blocked by private ownership, and its ownership belongs to the Altaylı, a well-known family in Van. After the 1915 Deportation of Armenians, the church, which was abandoned to its fate, has been damaged over time due to lack of interest and neglect. Despite the efforts of the locals to protect the church, this significant complex has not gained the value and touristic attraction it deserves. It is understood that the church being private property has been an obstacle in not taking the church under protection for more than a century. Is a building with religious and cultural heritage status possible to be a property of private ownership? How

could this have happened? Do the laws enacted and reports prepared within the scope of the settlement policies, which were an important instrument of the nation-state building of the newly established Republic, have an impact on it? This study will try to establish a connection between the ownership and the current physical state of the church by reaching back to past policies.

Key Words: Altaylı, Religious Tourism, Settlement Policies, Yedi Kilise

MERSİN İLİ BONCUK OYALARI
BEAD LACES OF MERSIN PROVINCE

Nazmiye SARIKAYA
Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tasarım Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Öğrencisi

Doç. Dr. Selda GÜZEL
Selçuk Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Ayakkabı Tasarımı ve Üretimi Bölümü,

ÖZET
Anadolu tarih boyunca geleneksel el sanatları alanlarında çok zengin bir kültüre sahip olmuştur. İnsanlığın ihtiyaçları doğrultusunda ortaya çıkan ürünler, zaman içerisinde gelişen teknoloji ve üretim teknikleri, artan malzeme çeşitliliği gibi birçok faktörle birlikte değişim ve gelişime uğrayarak farklı kullanım amaçlarına da hizmet eder hale gelmiştir. Kültürel değerlerimizi taşıyan geleneksel el sanatlarının birçok alanı günümüzde kaybolma tehlikesi yaşamakla birlikte halen varlığını sürdürmeye devam eden alanlarda bulunmaktadır. Bu değerler arasında varlığını sürdürmeye devam eden önemli el sanatları alanından bir tanesi de oya sanatıdır. Anadolu'nun her bölgesinde önemli bir yere sahip olan oyacılık, süsleme ve süslenme alanlarında Türk kültürünün tüm inceliğini ve estetik değerlerini yansıtmaktadır.

Araştırmada, Mersin ilinde yapımı devam eden boncuk oyalarına dikkat çekmek, ürün çeşitliliğini belirleyerek örneklendirmek, oya sanatının kaybolmasına engel olmak ve gelecek nesillere aktarımını sağlamak amaçlanmıştır. Bu kapsamda farklı örneklerin yer aldığı ve kaynak kişilerden ulaşılan 22 adet boncuk oyası örneği araştırma kapsamında incelenmiştir. Yargısal örneklem belirleme yönteminin kullanıldığı araştırmada örnekler yapım tekniği, malzeme, renk ve kompozisyon özellikleri açısından incelenmiştir. Araştırma sonucunda boncuk oyalarında daha çok bitkisel bezemenin kullanıldığı tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: El Sanatları, Oya, Boncuk Oyası

ABSTRACT
Anatolia has had a very rich culture with traditional handicraft dimensions throughout history. The products that emerged to meet the needs of humanity have changed and developed over time, along with many factors such as unlimited technology and production expenditure, increasing material costs, and have become serving different usage purposes. Although many areas of traditional handicrafts that carry our cultural values are in danger of disappearing today, there are areas that continue to remain. One of the important handicrafts that continues to be among these values is needle laces. Embroidery, ornaments and adornment regions, which have an important place in every region of Anatolia, reflect all the delicacy and aesthetic values of Turkish culture.

In the research, to draw attention to the bead laces that are still being made in Mersin, to identify and sample your various products, to prevent the disappearance of the art of needle laces and to ensure that it reaches future generations. Check out the research scope of 22 bead lace samples, which include different samples in these environments and reached from the source persons. From the point of view of the construction technique, material, color and frame characteristics of the tables used in the determination method of judgmental assessment. As a result of the research, it was determined that mostly herbal decoration was used in bead lace.

Keywords: Handicrafts, Needlework, Bead Lace

EFFECTS OF TEACHERS' CLASSROOM MANAGEMENT SKILLS ON THE STUDENTS' ACADEMIC PERFORMANCE

Laiba Umer Kazafi

Department of English Language Teaching, Istanbul Aydin University, Istanbul 34295, Turkiye

Ayşe Betul Toplu

Department of English Language Teaching, Istanbul Aydin University, Istanbul 34295, Turkiye

Abstract

The study focuses on the effect of teachers' classroom management capabilities on students' academic performance**,** and investigating the relationship between teachers' classroom management skills and students' academics was the goal of this study. Different administrative attitudes in classroom management are demonstrated by the teachers, including authoritarian, apathetic, classroom leadership, and laissez-faire. In view of the discoveries, it was suggested that internal supervision can be conducted on a regular basis in order to determine teachers' academic status and performance, as well as how they can be advised and upgraded to improve their teaching abilities, qualifications, and experiences (Nisar, Khan, & Khan, 2019). For this research data was collected through a survey as distributed to 40 secondary school students. To analyze the results of the survey, SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) was used. A significant moderate positive relationship was found between the teachers' classroom management skills and the students' learning as many students seemed satisfied with instructional teaching and classroom environment of their schools. This environment can be more effective by grooming and giving workshops to the teachers and by making them more aware of the requirements of teaching at secondary level.

Keywords: Effective classroom management, teacher-student relationship, students' academic achievement.

REFERENCES

1. Nisar, M., Khan, I. A., & Khan, F. (2022). Relationship between classroom management and students' academic achievement. Pakistan Journal of Distance and Online Learning, 5(1).

CULTURAL IDENTITY IN AMERICAN INDIAN STORIES BY ZITKALA-SA

Prof. Dr. Bülent Cercis TANRITANIR
Yüzüncü Yıl University

Postgraduate Student Selin CEYLAN
Yüzüncü Yıl University

Abstract

Zitkala-Sa who has a great importance in literature is able to impress the world with her success in reflecting her cultural heritage and presenting her life long experiences into her autobiographical works. Her background plays such a crucial role that she gives a rise to cultural phenomenon that causes the cultural identity issues, unhomeliness, cultural clash to emerge in the literary works. In this sense her autobiography is a reflection of cultural values in which she was born into. As a member of Yankton Sioux tribe, her Native American roots differ from ones which she unwillingly accepts in order to survive in changing world. She has no consent to internalize so called civilized manners that are attributed to western world, that's why she decides to narrate all spiritual values including religious beliefs as well as sincerity, courtesy, hospitality of Native American people in her collection named American Indian Stories by applying to old Indian legends, well known traditions related to her origins. Through writing, she tries to keep alive her individual identity and cultural identity as well. The author examines the impact of assimilation on the formation of American Indian identity by taking the effects of it on social life and individuals into consideration. In this collection which includes the childhood memories, essays presenting difficulties experienced by Zitkala-Sa and other Native Americans, the author illustrates her early life on Yankton Indian reservation and her years at the missionary school. In this essay, the distinctions between two periods of her life and the effect of this on the cultural identity will be examined.

Keywords: Identity, family, unhomeliness culture, ethnic.

Özet

Edebiyatta büyük bir öneme sahip olan Zitkala-Sa kültürel mirası ve yaşam deneyimlerini otobiyografik eserlerinde yansıtma konusundaki başarısıyla tüm dünyayı etkilemeyi başarmıştır. Geçmişi o kadar hayati bir rol oynamıştır ki bu, kültürel kimlik, vatansızlık, kültürel çatışma gibi meselelerin eserlerinde kültürel bir olgu olarak ön plana çıkmasını sağlamıştır. Bu açıdan otobiyografik eserleri yazarın doğduğu kültürel değerlerin bir yansımasıdır. Yankton Sioux kabilesinin üyesi olarak yerli Amerikan kökleri yazarın değişen dünyada hayatta kalmak için istemeyerek kabul etmek zorunda kaldığı değerlerden ayrılmaktadır. Batı dünyasıyla bağdaştırılan sözde medeni tavırları benimsemeye razı

olmamıştır, bu yüzden yerli Amerikalıların samimiyet, hoşgörü, nezaketle birlikte dini inançlarının da yer aldığı tüm manevi değerleri American Indian Stories adını veren eserinde anlatmaya karar vermiştir. Yazı sayesinde kültürel kimliğinin yanı sıra bireysel kimliğini de hayatta tutmaya çalışmaktadır. Yazar soysal hayat ve bireyler üzerindeki etkilerini göz önüne alarak asimilasyonun Amerikan yerlisi kimliği oluşumundaki etkisini incelemektedir.

---

2 / 2

Çocukluk anılarını, Zitkala-Sa ve diğer Amerikan yerlilerinin deneyimlediği zorlukları sunan denemelerin bulunduğu bu derlemede yazar misyoner okulundaki yılları ile Yankton Kızılderili bölgesindeki hayatını anlatmaktadır. Bu makalede, hayatının iki dönemi arasındaki farklılıklar ile bu farklılığın kültürel kimlik üzerindeki etkisi incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Kimlik, aile, vatansızlık, kültür, etnik

ŞİİR FORMUNDA YENİDEN YAZILMIŞ MASALLAR ÜZERİNE BİR İNCELEME

A STUDY ON REWRITTEN FAIRY TALES IN POETRY FORM

Aslı AÇIKGÖZ
Yüksek Lisans Öğrencisi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi ABD, ORCID No: 0000-0002-6129-1003

Nuran BAŞOĞLU
Doç. Dr., Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü, ORCID No: 0000-0001-7034-2629

ÖZET

Bireylerin çocukluk yıllarında tanıştığı ilk edebî türlerden biri olan masallar sözlü gelenekten doğup gelişmiş ve zamanla yazıya aktarılmıştır. Masallar; klasik edebiyatta formellere, belirli şekil özelliklerine sahip bir tür olarak yer almaktadır. Sözlü kültürde yaşamakta olan folklor malzemelerini unutulmaktan kurtarmayı amaç edinen Grimm Kardeşler köyleri ve kasabaları dolaşmış, masalları bir araya getirip derlemişlerdir. Yeniden yazılmış metinler, klasik bir metnin yeniden yorumlanması ile oluşturulduğundan okuyucunun değerlendirme yapabilmesine imkân sunmaktadır. Çocuk edebiyatında yeniden yazmanın; metinlerde var olan şiddet, korku, istismar vb. olumsuz durumları değiştirmenin yanı sıra okuyucuları klasik metinlerle tanıştırmak ve onların klasik metinlerin anlam derinliğine ulaşılmasını desteklemek amacıyla kullanıldığı da görülmektedir. Bu çalışmada Grimm Kardeşler'in en bilinen, en sevilen klasik masallarından Bremen Mızıkacıları, Çizmeli Kedi, Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler, Hansel ve Gretel, Kırmızı Başlıklı Kız adlı masalların şiir formunda yeniden yazılarak sunulduğu, beş kitaptan oluşan "Kafiyeli Masallar" dizisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi ile gerçekleştirilen araştırmada elde edilen veriler betimsel analiz ile raporlaştırılmıştır. Sonuç olarak; incelenen masalların şiir formunda yeniden yazılarak yeni bir işlevle donatıldığı görülmüştür. Okuma öğretiminde şiir türünün incelikleri sayesinde; kelime öğretimi, sesi kullanma, noktalama ve vurguya uyma, ifade gücünü ve sevgisini artırma gibi dil gelişimi ögelerinin kazanımı desteklenmektedir. Bu bağlamda kafiyeli masalların ritmik söyleyişi ile çocukların ilgisini çekmenin, okumada akıcılığın ve eğlencenin yakalanmasının mümkün kılındığı söylenebilir. Masalların bu şekilde sunulmasıyla türün daha geniş bir kitleye ulaşmasının sağlanacağı da öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Masal, Yeniden yazma, Şiir, Çocuk Edebiyatı, Grimm Kardeşler.

ABSTRACT

Fairy tales, one of the first literary genres that individuals meet in their childhood years, emerged and developed from oral tradition and were written down over time. Fairy tales are included in classical literature as a genre with formals and certain formal features. The Brothers Grimm, who aimed to save the folklore materials living in oral culture from oblivion, traveled around villages and towns, gathered and compiled fairy tales. Since rewritten texts are created by reinterpreting a classical text, they allow the reader to make an evaluation. It is also seen that rewriting in children's literature is used to change the negative situations such as violence, fear, abuse, etc. in the texts, as well as to introduce readers to classical texts and to support them in reaching the depth of meaning of classical texts. In this study, it is aimed to examine the "Rhymed Fairy Tales" series consisting of five books in which the most well-known and favorite classic fairy tales of the Grimm Brothers; Bremen Musicians, Puss in Boots, Snow White and the Seven Dwarfs, Hansel and Gretel, Little Red Riding Hood are rewritten and presented in poetry form. The data obtained in the research, which was conducted by document analysis, one of the qualitative research methods, were reported by descriptive analysis. As a result, it was seen that the analyzed fairy tales were rewritten in poetry form and equipped with a new function. Thanks to the subtleties of the poetry genre in reading teaching; the acquisition of language development elements such as vocabulary teaching, using sound, complying with punctuation and emphasis, increasing the power and love of expression is supported. In this context, it can be said that the rhythmic singing of rhyming tales makes it possible to attract children's attention, to achieve fluency and fun in reading. It is also predicted that by presenting the tales in this way, the genre will reach a wider audience.

Keywords: Fairy tale, Rewriting, Poetry, Children's Literature, Grimm Brothers.

1. GİRİŞ

"Olay, düşünce, duygu ve hayallerin dil aracılığıyla sözlü veya yazılı olarak biçimlendirilmesi sanatı, yazın." (TDK, 2023) şeklinde açıklanan edebiyat; insanın kendini anlatmasının, dünyayı anlamlandırmasının en estetik yollarından biridir. Edebiyat sadece estetik kaygı ile oluşturulmamıştır; anlama ve anlatma gayesi ön planda olduğu için farklı dallara da ayrılmıştır. Edebiyatın dikkate değer dallarından biri de çocuk edebiyatıdır.

"Çocuk Edebiyatı, iki yaştan başlayarak ergenlik dönemine kadar geçen süreçte çocukların hayat tecrübeleri, ilgi, ihtiyaç, gelişim ve algılama düzeylerine uygun olan bütün nitelikli (estetik ve edebî) metinleri kapsar." (Sınar, 2006). Çocuk edebiyatının bazı genel geçer kuralları vardır. "Çocuk edebiyatının başat özelliği ise kaynağı da sınırı da çocuk ve çocukluk olan, çocuğu ve çocukluğu anlayan, çocuk bakışı, 'çocuğa göre'lik ilkesi ve 'çocuk gerçekliği'ne uygun yazılmış bir edebiyat olmasıdır." (Şirin, 2016).

Çocuk Edebiyatı içinde masalların ayrı bir yeri vardır. "Masal, çocuğun hayal ve düşünce dünyasının zenginleşmesi, önünde yeni ufukların açılması demektir." (Başoğlu, 2019: 19). Masallar, gerçeği düşle harmanlar ve çocuğun zihninin sınırsız düşünce ve hayal üretmesini sağlar. Bununla birlikte masallarla haşır neşir olan çocuk kendini tanır, anlar ve çevresine kendini iyi ifade eder. Enginün'e göre (2006) "Çocuk Edebiyatında dilin etkili, doğru ve güzel kullanılması, hayal gücünü geliştirmesi gerekir. Masalları dinlerken, çocuğun düşünme

melekesini geliştirmesi, hem eğlendirmesi hem eğitmesi beklenir." Masalların şekil ve içerik bakımından farklılıklar taşıyacak şekilde başka bir yazar tarafından yeniden yazılması da kayda değer bir durumdur. Artık yeni bir eser olan "yeniden yazılan masal" okuyucu için farklı pencereler açar.

Yeniden yazma; önceki bir metnin onu taklit eden, dönüştüren, açık ya da kapalı bir biçimde ona gönderen bir başka metinde yinelenmesidir. (Compagnon, 1979: 34'den aktaran Aktulum, 1999: 236). "Masallar, değişen zaman algısı ve bireylerin sosyal konumlarına dair düşünce kalıplarını eleştirmek için yeniden yazma işlemine tabi tutulur. Yazar, masalın olay örgüsünü bozmadan veya metnin hatırlanmasında anahtar görevli sözcükleri kullanarak bu metni okura hatırlatır." (Tatar Kırılmış, 2019: 255). "İki farklı eserin yeni bir bağlamda bir araya getirildiği yeniden yazılmış edebî metinler, okurun yorumlama sürecine aktif olarak katılımını gerektirdiği gibi, okurun iki eseri karşılaştırarak yeni anlamlar üretmesine imkân sağlar." (Başoğlu, 2021: 2543).

Aktulum (1999: 142-143), Ana-metin düzleminde, alt metnin (gönderge metnin) bir oyun düzeninde, daha çok eğlendirmek ve/ya yermek amacıyla dönüştürüldüğünü ve bu dönüştürümlerin biçimsel veya izleksel/anlamsal olarak gerçekleştiğini ifade eder. Biçimsel Dönüşümler başlığı altında düzyazı biçiminde yazılmış bir metni dizeler halinde yeniden yazma yönteminin "koşuklaştırma" olarak adlandırıldığını belirtir. Genette (1982:244)'e göre koşuklaştırma yönteminin kökeni Ezop'un masallarını dizeler halinde yeniden yazmaya uğraşan Sokrates'e kadar uzansa da örnekleri pek fazla değildir (Akt. Aktulum, 1999: 143). Tatar Kırılmış (2019: 255) ise düzyazı şeklindeki bir metnin şiir şekline dönüştürülmesinin masalların daha kolay öğrenilmesi ve anlatılabilmesi için uygulanan yöntemlerden biri olduğunu ifade eder.

"Yazma eyleminden farklı olarak yeniden yazmada yazar daha az bağımsızdır. Çünkü onun için hareket noktası olacak bir metin vardır ve ondan hareketle biçimsel olarak farklı başka bir metin oluşturur ya da oluşturduğu metni yeniden yazacağı metin doğrultusunda şekillendirir." (Dindar, 2022: 651). Alaycı dönüştürüm konusu değişmeden kalan bir yapıtın, sıradan bir biçemde yeniden yazılmasıdır. Yapıtın temel içeriğini ve anlatısal devinimini değiştirmeden, onu bildik, sıradan, yeni bir biçemde yeniden yazmak olarak tanımlanan bu yönteme başvuran yazarın amacı dönüştürdüğü yapıt konusunda biraz yergi yapmak, biraz eğlendirmektir (Aktulum, 1999: 118-126). Çocuk edebiyatında yeniden yazmanın; metinlerde var olan şiddet, korku, istismar vb. olumsuz durumları değiştirmenin yanı sıra okuyucuları klasik metinlerle tanıştırmak ve onların klasik metinlerin anlam derinliğine ulaşılmasını desteklemek amacıyla kullanıldığı da görülmektedir. Bu çalışmada yeniden yazma bağlamında gerçekleştirilen bir dönüştürüm örneği olarak Grimm Kardeşler'in klasik masallarından Bremen Mızıkacıları, Çizmeli Kedi, Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler, Hansel ve Gretel, Kırmızı Başlıklı Kız adlı masalların şiir formunda yeniden yazılarak sunulduğu, beş kitaptan oluşan "Kafiyeli Masallar" dizisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

2. YÖNTEM

Çalışma, nitel araştırma türlerinden olan temel nitel araştırma deseni ile yürütülmüştür. Merriam'a (2103) göre nitel araştırmada temel amaç temel bir olgunun yorumlanması ve betimlenmesidir. Bu desen verilerini gözlem, görüşme, gözlem ya da doküman analizi ile elde eden, eğitimde sıklıkla başvurulan bir türdür.

2.1. Çalışma Materyali

Araştırmanın çalışma materyalini "Kafiyeli Masallar" dizisinde yer alan Bremen Mızıkacıları, Çizmeli Kedi, Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler, Hansel ve Gretel, Kırmızı Başlıklı Kız adlı beş çocuk kitabı oluşturmaktadır. Karşılaştırmada kullanmak amacıyla klasik örnekler için ise Grimm Masalları'nın Can Çocuk ve Polat Kitapçılık yayınevlerinden çıkan versiyonlar esas alınmıştır.

2.2.Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışma verilerinin toplanması doküman incelemesi ile gerçekleştirilmiştir. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ve olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım & Şimşek, 2008: 187). Metinler analiz edilirken orijinal metin ve yeniden yazılmış örnekleri arasında bir karşılaştırma yapılması amaçlanmıştır. Karşılaştırma sonucunda elde edilen veriler betimsel analiz ile çözümlenmiştir. "Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış biçimde okuyucuya sunmaktır." (Yıldırım & Şimşek, 2008: 224).

3. BULGULAR

3.1."Bremen Mızıkacıları"na İlişkin Bulgular

Klasik Form	**Şiir Formu**
Diyalog kullanılmamıştır. Konuşma cümleleri tırnak içi alıntılarla doğrudan anlatım şeklinde verilmiştir.	Diyalog bir yazım şekli olarak kullanılmıştır.
Dil akıcıdır ama iç ahenk yoktur.	Dil çok akıcı ve ritmiktir. Çocuk dili denebilecek ifadeler, ikilemeler ve ses uyumları vardır. "Neden geziyorsunuz başıboş ve avare? Ne çeviriyorsunuz? Nasıl bir dalavere?" (Tembelçizer, 2020-BM). "Eşek 'Ne güzel!' demiş, O halde bize katıl! Gel bizimle birlikte maceralara atıl!" (Tembelçizer, 2020-BM). "Eşek yemiş patates, havuç, kabak, pırasa, Köpek lüpletivermiş salam, sosis, ne varsa." "Lambır lumbur devrilmiş

	bir yandan çırpınarak, Hayvanların üstüne düşüp yuvarlanarak.” “Karınları doyunca lambaya üflemişler, Birbirlerine sokulup uykuyu beklemişler.” (Tembelçizer, 2020-BM).
Hayvan seslerine sadece bir kez yer verilmiştir. “Gürültüyle uyanan horoz da tavan atkısının üzerinden kanat çırparak, ‘Ü-ü-rü-rü-üü! Ü-ü-rü-rü-üü!’ diye bağırmaz mı?” (Grimm Kardeşler, 2020: 143)	Hayvan seslerine sıklıkla ve çocukların okuma sürecini eğlenceli hale getirecek şekilde yer verilmiştir. “Vücudum bitkin ama gayet güçlü sesim var! ‘Aaa-ii!’ diye bağırsam, Sesimi dağlar duyar!” (Tembelçizer, 2020-BM). “Hav hav hav! ve de Aa-ii! diye bağırınırlarken, Bakmışlar ki bir kedi geçiyor önlerinden.” “Aa-ii! Hav! Ü-ürü-üü! Miyav! Diye bağırıp, Oturmuşlar tepede, ağaç dibine varıp.” (Tembelçizer, 2020-BM).
Kurallı dil yapısı kullanılmıştır.	Kurallı dil yapısının yanı sıra devrik dil yapısı da kullanılmıştır.
Soru cümleleri vardır.	Soru cümleleri vardır.
Sözcük öğretimine uygun kullanımlar vardır. Klasik formda Karadeniz’de gemileri batmak, suratından düşen bin parça (Grimm Kardeşler, 2020: 140) gibi deyimlere yer verilmiştir.	Sözcük öğretimine uygun kullanımlar vardır ve noktalama işaretleri dikkat çekicidir, sık kullanılmıştır. “Kaçtım minnet yerine vefasızlık görünce!” (Tembelçizer, 2020-BM).
Anlatım kısa ve öz bir şekilde verilmiştir.	Yaşananlar, olaylar daha detaylı ve uzun verilmiştir. Kedinin sahibinin kadın olması, kediye ciğer vermesi, dere kenarına götürüp suya atma çabasına yer

	verilmiştir. Klasik metinde bu detayların hiçbiri yoktur.
Şiddet içerikli ve korkutucu cümleler vardır. “Her Tanrı’nın günü biraz daha yaşlanıp çöküyorum da ondan. Artık ava çıkamıyorum diye sahibim beni dayaktan öldürecekti, ben de kaçtım. Ama şimdi ekmeğimi nasıl kazanacağımı bilemiyorum.” (Grimm Kardeşler, 2020: 139) “Kedi ‘İnsanın boğazı sıkılmışsa yüzü nasıl gülsün? diye karşılık verdi. İhtiyarlıktan dişlerim döküldü, fare peşinde koşacağıma ateş başında yatmayı yeğliyorum diye sahibim beni boğmaya kalkıştı, ben de evden kaçtım. Ama şimdi akıl veren yok, ben de ne yapacağımı bilemiyorum.” (Grimm Kardeşler, 2020: 140) “… evde ürkünç bir cadı var. Yüzüme tükürüp o uzun tırnaklarıyla tırmaladı beni. Kapıda eli bıçaklı bir adam var, bacağımı doğradı.” (Grimm Kardeşler, 2020: 143)	Şiddet içerikli veya korkutucu olabilecek ifadeler biraz daha değiştirilerek, yumuşatılarak verilmiştir. “Sahibim beni aldı yine ava götürdü Fakat tavşanın değil benim izimi sürdü! Çiftenin namlusuna fişekleri sürünce, Kaçtım minnet yerine vefasızlık görünce!” (Tembelçizer, 2020-BM). “Aslında evimdeki hayatımdan memnundum, Sobanın kenarında minderlerde uyurdum. Bazen bir iki fare yakalıyorum diye, Evde kadın ciğerden veriyordu hediye. Ne vakit ki yaşlanıp fare tutamaz oldum, Kadın için maalesef artık fazlalık oldum. Bir gün beni götürdü derenin kenarına, Baktım, öbür elinde, torba almış yanına. Torbanın içi pek çok iri taşla doluydu, Beni ense kökümden tutup torbaya koydu. Tam torbanın ağzını büzüp bağlayacakken, Beni torba içinde suya sallayacakken, Aniden fırlayarak kadını hırpaladım, Şaşırmış suratını iyice tırmaladım.

	Kaçtım kadından, evden, mutfaktaki ciğerden. İstemem, ev kedisi olamaz artık benden.” (Tembelçizer, 2020-BM). “Hortlak! Diye bağırmış ağzını çok açarak, Masaları devirmiş kaçıyorken çarparak” (Tembelçizer, 2020-BM).
* Klasik ve şiir formu arasında anlatım ve kurgu akışında farklılıklar bulunmaktadır. Klasik formda eşek köpeğe birlikte Bremen’e gidip çalgıcı olmayı teklif eder. Bu bilgiye şiir formunda rastlanmaz. Tüm hayvanların üst üste çıkıp pencereden bakması şiir formunda eve ilk geldiklerinde verilirken klasik formda bu durum hırsızları korkutma esnasında verilir. Klasik formda hayvanların 6 haftadır aç gezdikleri söylenirken şiir formunda bu bilgiye yer verilmemiştir.	

3.2.“Kırmızı Başlıklı Kız”a İlişkin Bulgular

Klasik Form	**Şiir Formu**
Adlandırma açıklanmıştır. Günün birinde büyükanne kıza kırmızı kadifeden bir başlık verdi. Başlık başına tam geldiği için de küçük kız bundan başka bir şey takmaz oldu. Bu yüzden herkes onu “Kırmızı Başlıklı Kız” diye çağırır oldu. (Grimm Kardeşler, 2020: 145).	Adlandırma açıklanmıştır. Kız kırmızı bir başlık takıyormuş başına, “Kırmızı Başlıklı Kız” diyorlarmış adına. (Tembelçizer, 2020-KBK).
Diyalog kullanılmıştır. İç konuşmalara da yer verilmiş. Kırmızı Başlıklı Kız: “İçimde nasıl da bir huzursuzluk var!” “Keşke bugün buraya hiç	Diyalog bir yazım şekli olarak kullanılmıştır.

gelmeseydim!" (Grimm Kardeşler, 2020: 149)	
Dil akıcıdır. Kurt ile kızın konuşmaları "Seni daha iyi duyabilmek için, görebilmek için" ifadeleri ile bitirilir.	Dil çok akıcı ve ritmiktir. Kafiyeli söyleyişler vardır. "Kandırıkçı kurt" gibi çocuk diline yakın söyleyişler var. Kurt ile kızın konuşmaları "Çok açık hiç sorulur mu niye! Sesini daha iyi duyabileyim diye!, Yüzünü daha iyi görebileyim diye!" (Tembelçizer, 2020-KBK) şeklinde tekrar ifadelerle verilmiştir. "Aç kurda yem olmamak istiyorsa bir kişi Yoldan asla sapmamak olmalı onun işi Yoldan çok insan geçer, kurt korkar yola çıkmaz, Orman kurdun mekânı, orda kurttan kaçılmaz." (Tembelçizer, 2020-KBK)
Kurallı dil yapısı kullanılmıştır.	Kurallı dil yapısının yanı sıra devrik dil yapısı da kullanılmıştır.
Soru cümleleri vardır.	Soru cümleleri vardır.
Anlatım kısa ve öz bir şekilde verilmiştir.	Yaşananlar, olaylar daha detaylı ve uzun verilmiştir.
Şiddet içerikli ve korkutucu cümleler vardır. Oysa kurt içinden "Bu kız pek hoş, tazecik bir şey, ihtiyar kadından daha lezzetlidir" diye geçiriyordu. "Kurnaz davranmalıyım ki ikisini birden gövdeye indirebileyim." (Grimm Kardeşler, 2020: 147)	Şiddet içerikli veya korkutucu olabilecek ifadeler biraz daha değiştirilerek, yumuşatılarak verilmiştir. *Avcıya rol yüklenmiştir, ders verici bir yön vardır. Avcı kurdun postunu alıp kürk yapmak ister fakat kurdun cezasını bulmasını istediği için bundan vazgeçer.
* Klasik ve şiir formu arasında anlatım ve kurgu akışında farklılıklar bulunmaktadır. Klasik formda; Kırmızı Başlıklı Kız ninesine et ve şarap götürür, yolun tehlikesine ilişkin bilgi yoktur. Kırmızı Başlıklı Kız kurda hemen inanır ve çiçek toplayarak yolunu değiştirir. Şiir formunda ise Kırmızı Başlıklı Kız babaannesine börek götürür, annesi onu keçiyolundan çıkmaması-kısa yol diye ormana sapmaması konusunda tembihler. Kırmızı Başlıklı Kız, kurdun kestirme yol önerisini	

reddeder, kurda inanmaz. Klasik formda ihtiyar ninenin horlama sesini duyan avcı bir ihtiyacı var mı diyerek onu yoklamak için eve girince kurtla karşılaşır, tüfekle nişan alıp onu vurup öldürür, kurgu bu şekilde biter. Şiir formunda ise avcı, avlayacak kurt ararken büyükannenin evini açık görür, evin dağınıklığından şüphelenip dışarı çıkar, dışarıda karnı şiş kurdu fark eder, kurdun karnını keserek kızla yaşlı kadını dışarıya çıkarır. Kurt, uykusunun ağırlığından karnının kesildiğini fark etmez. Avcı, kurdun karnına taş ve kaya doldurup iğne iplikle diker. Kurt uyanır, karnının ağırlığıyla ayağa kalkamaz, ormana kaçamaz, avlanamaz ve hiç kimseyi yutamaz. Kız ile büyükannesi evlerine döner, sevinçle börek yerler, kurgu mutlu son ile biter.

3.3.“Hansel ve Gretel”e İlişkin Bulgular

Klasik Form	**Şiir Formu**
Diyalog kullanılmamıştır. Konuşma cümleleri tırnak içi alıntılarla doğrudan anlatım şeklinde verilmiştir.	Diyalog bir yazım şekli olarak kullanılmıştır. Ertesi sabah kadın: “Gelin benimle,” demiş “Ormanda işimiz var, ocakta odun bitmiş.” ” (Tembelçizer, 2020-HVG).
Dil akıcıdır. Üvey annenin ve Hansel’in tekrar cümleleri vardır. Üvey annenin tekrarları: “Aman sen de alık!” dedi. “Beyaz kedi değil ki o, beyaz bacaya vurmuş güneş ışığı.” (Grimm Kardeşler, 2020: 200) “Aman sen de alık!” dedi. “Kumru mumru değil ki o, bacaya vurmuş güneş ışığı.” (Grimm Kardeşler, 2020: 202) Üvey annenin aşağılayıcı bir dili vardır, babaya “Aman sen de ahmak” (Grimm Kardeşler, 2020: 198) çocuklara da benzer şekilde “Kalkın aylaklar” (Grimm Kardeşler, 2020: 199) şeklinde hitap edilir. Formele benzer ritmik söylemlere yer verilmiştir.	Dil çok akıcı ve ritmiktir. İkilemeler ve ses uyumları vardır, masal dilinin güncel hayata yaklaştırıldığı ve çıkarımlara yer verildiği görülür. “Baba pek anlamazmış, bebek nasıl bakılır Nasıl mama verilir, altı nasıl alınır” (Tembelçizer, 2020-HVG). “Duvarları yaş pasta, pencere camı şeker, Pervaza bonibonlar yapışmış teker teker.” “Kapı dev bir bisküvi, kızarmış çıtır çıtır, Hansel bir köşesinden ısırmış kıtır kıtır.” (Tembelçizer, 2020-HVG). “Siz o korkunç ormandan kendiniz kurtuldunuz. Kendiniz çabalayıp birer büyük oldunuz.”

Cadı: “Birdir ikidir kapımı çalan kimdir?” Çocuklar: “Rüzgar rüzgar cennetlik çocuklar.” (Grimm Kardeşler, 2020: 204) “Masalım burada bitti. İşte bir sıçan geçti. Ne mutlu onu tutana. Postundan başlık yapar, alıp başına takar.” (Grimm Kardeşler, 2020: 209)	“Artık tek başınıza yaşayabilseniz de, Affedip aranıza alırsınız beni de.” (Tembelçizer, 2020-HVG).
Kurallı dil yapısının yanı sıra devrik dil yapısı da kullanılmıştır.	Kurallı dil yapısının yanı sıra devrik dil yapısı da kullanılmıştır.
Anlatım detaylıdır.	Anlatım detaylıdır.
Şiddet içerikli ve korkutucu cümleler vardır.	Şiddet içerikli ve korkutucu cümleler vardır.

* Klasik ve şiir formu arasında anlatım ve kurgu akışında farklılıklar bulunmaktadır.

Klasik formda anlatım üvey annenin geçim sıkıntısı nedeniyle Hansel ve Gretel’i ormanın en ağaçlık, derin yerine bırakmak konusunda eşini ikna etmesiyle başlar. Çocukların ikisi de uyanıktır, konuşulanları duyarlar, Hansel’in topladığı çakıl taşları ay ışığında parlar ve bu sayede eve dönerler.

Tekrar kıtlık olur, yarım somun ekmekleri kalır ve bu kez çocukları ormanın daha da içlerine bırakma kararı alırlar, baba gönülsüz olsa da üvey anne onu kınayarak şart koşar. Anne, kapıyı kilitlediği için Hansel bu sefer çakıl taşı toplayamaz, “Tanrı iyidir, bizi yüzüstü bırakmaz.” (Grimm Kardeşler, 2020: 202) ifadelerinden inanca sığınmaya yer verildiği anlaşılır. Babaları, çocuklar odun kestiğini sansın diye yani çocukları kandırmak için ağaca kuru bir dal bağlar ve çocuklar rehavete kapılıp uyurlar. Ateşin başında yemeleri için verilen ekmeği Hansel yola bırakır, ay ışığına çıkınca bu sayede geri dönmeyi umarlar fakat kırıntıları kuşlar yemiştir, sadece böğürtlen yerler ve çok yorulurlar. Kuşun konduğu ev; ekmek ve pastadandır, pencereleri ise şekerdendir. Kocakarı evi tuzak olarak kullanır, Hansel’i şişmanlatıp yemek isterken Gretel’e sadece yengeç ayağı verir. Etraf temizdir, masa donatılmıştır. Cadı Gretel’i yemek isterken Gretel cadıyı ateşe iter, kardeşini kafesten çıkartır. Çocuklar cadının evinde inciler ve değerli taşlar bulur ve alırlar, ormandan çıkarken sudan geçmek için ördekten yardım isterler. Ördek onları sırtında taşır, babalarına kavuşurlar, üvey anneleri ölmüştür, zengin ve mutlu yaşarlar.

Şiir formunda anlatım babanın, eşinin ölmesinin ardından çocuklara bakamadığı için evlendiği bilgisiyle başlar. Üvey anne çocuklara iyi bakmaz, onları itip kakar. Çocukları ormanın ıssızlığına bırakma konusunda kıtlığı bahane ederek erzakların dört kişiye yetmeyeceğini, çocukların her halükarda öleceğini ve yeniden çocukları olabileceğini söyleyerek eşini ikna eder. Hansel, kilerde onları duyar ve Gretel’e söyler. Gretel ceplerine çakıl doldurup eve dönüş planı yapmasını ister Hansel’den, bunun üzerine Hansel çakılları toplar ve akşam olunca beyaz taşlar otların üzerinde parlar, bu sayede eve dönerler. Ertesi gün tekrar çocukları evden çıkarırlar, Hansel kilerden ekmek alır fakat peşlerindeki karga tüm ekmekleri yediği için eve dönemezler. Doğadaki canlıları takip etme fikrine yer verilir. Sincap, kurbağa, kuş gibi canlıları izleyerek yol bulmaya çalışırlar. Kuş bir

kulübenin çatısına tüner, o ev, çikolatadandır. Yaşlı kadın ile karşılaşırlar. Hansel kapyı yerken Gretel yemez. Gretel bu kadın güvenilmez dese de Hansel onu kolundan tutarak içeriye sokar. Pasaklı, yaşlı kadın mutfağı temizletir, Gretel'i tehdit eder, Hansel'i kafese kapatarak şişmanlatıp yiyebilmesi için ona yardım edecektir. Cadı, Gretel'i yemek isterken Gretel cadıyı ateşe iter. Kardeşini kurtardıktan sonra evde yiyecek ararken mücevherleri bulurlar. Yanlarına yiyecek ve mücevher alıp ormana dönerler, Gretel'in ördeğin sığ geçtiği yerden geçme önerisiyle dereyi geçerler. Bir süre daha giderek evlerine ulaşırlar. Babaları çok pişmandır, anneleri ölmüş veya başka bir koca bulmuştur, zengin ve mutlu yaşarlar.

3.4."Pamuk Prenses ve Yedi Yüceler"e İlişkin Bulgular

Klasik Form	**Şiir Formu**
Diyalog kullanılmamıştır. Konuşma cümleleri tırnak içi alıntılarla doğrudan anlatım şeklinde verilmiştir.	Diyalog bir yazım şekli olarak kullanılmıştır.
Dil akıcıdır. Betimleyici ve masal atmosferine uygun bir anlatım vardır. "Çok eskiden bir gün karakışta, gökyüzünden yere tüy gibi kar tanecikleri serpilirken bir kraliçe sarayının abanoz çerçeveli penceresinde oturmuş, kocasının gömleğini onarıyordu. Böyle bir yandan yağan kara bakarak iş yaparken parmağına iğne battı ve karın üzerine üç damla kar düştü. Kırmızı kan beyaz karın üzerinde öyle güzel duruyordu ki kraliçe içinden, 'Şu kar gibi beyaz, şu kan gibi kırmızı, şu abanoz çerçeve gibi siyah bir çocuğum olaydı!' diye düşündü. Çok geçmeden de bir kız çocuğu dünyaya geldi ki bembeyaz teni, kan kırmızı dudakları, abanoz gibi kapkara saçları vardı. Adına 'Pamuk Prenses' denilen bu çocuk doğduğunda annesi öldü." (Grimm Kardeşler, 2020: 239) Girişteki betimlemeye metin içinde tekrar gönderme yapılır. "Kardan beyaz, kandan kırmızı, abanozdan siyah! diye bağırdı. Cüceler seni artık diriltemez." (Grimm Kardeşler, 2020: 250)	Dil akıcı ve ritmiktir. "Bir zamanlar bir kral ve de bir kraliçe, Şatoda yaşarlarmış, ormanlarla iç içe. Bir gün güzel mi güzel bir bebekleri olmuş. İkisinin de kalbi mutluluklarla dolmuş. Kız bembeyaz tenliymiş, dudakları kırmızı, 'Pamuk Prenses' diye herkes çok sevmiş kızı." (Tembelçizer, 2020-PPVYC).

Kurallı dil yapısı kullanılmıştır.	Kurallı dil yapısının yanı sıra devrik dil yapısı da kullanılmıştır.
Klasik formda sayı formellerine yer verilmiştir. "Yedi yaşındayken teni şafak kadar duru, güzelliği kraliçeninkinden üstün olup çıkmıştı." (Grimm Kardeşler, 2020:241). Yedi cücenin evi yedi tepenin ardındadır ve prenses bu eve geldiğinde yedinci yatakta uyur. Cüceler prensesi cenaze sehpasının üstüne yatırırlar ve üç gün üç gece ağlarlar.	Sayı formelleri yoktur.
"Taş kesilmek, kanı donmak" (Grimm Kardeşler, 2020: 241-248) gibi deyimlere yer verilmiştir.	"Basireti bağlanmak, kalbine su serpilmek" (Tembelçizer, 2020-PPVYC) gibi deyimlere yer verilmiştir.
* Klasik ve şiir formu arasında anlatım ve kurgu akışında farklılıklar bulunmaktadır. Klasik formda ece, prensesin ölümüne kanıt olarak avcıdan onun yüreğini ve dilini getirmesini ister, avcı yaban domuzunun yüreği ve dilini götürür. Şiir formunda ise farklı olarak babası ölünce prensesin evin temizlikçisi gibi olduğu bilgisi verilir ve üvey anne muhafızdan prensesi ormana götürüp kanlı gömleğini getirmesini ister. Prensesin saflığı karşısında onu öldüremeyen muhafızın gömleği tavuk kanına bulayarak verdiği belirtilir. Klasik formda üvey anne yüzünü boyayarak kılık değiştirir ve korse satar. Şiir formunda ise kraliçe kendi görünümünü büyüyle değiştirir ve sokak satıcısı olarak kemer, gömlek, korse satar. Klasik formda prensesi cansız gibi yatar halde bulan cüceler, yanakları bile kırmızı durduğu için onu cam bir kutuya onu koyup beklerler. Camdan kutunun başına ilk gün bir baykuş, sonra bir kuzgun daha sonra bir kumru gelir. Pamuk prenses uzun süre kutusunda yatar. Prens onu görünce kutuyu satın almak ister ve altın teklif eder, cüceler kabul etmez, prensin içtenliğine inanıp ona hediye ederler. Şiir formunda ise prensesin yüzü bembeyazdır ve cüceler, prenses olduğu için sarayda gömülmesi uygundur diyerek prensesi prense vermeyi kabul ederler. Klasik formda cam kutuyu taşıyan adamın sendelemesiyle prensesin ağzında duran elma parçası yere düşer ve prenses kendine gelir. Prens çok sevinir, sarayda evlenirler. Ece de düğüne çağrılmıştır, önüne ateşten kıpkırmızı kesilmiş, kızgın bir çift ayakkabı konulmuştur ve hain kraliçe bunları ayağına giyip yorgunluktan bitip tükeninceye değin dans etmek zorunda kalmıştır. Şiir formunda ise saraya yaklaştıklarında yorulan adamlardan biri kayınca tabut parçalanır, cam kırılır. Prenses yere yuvarlanıp sırtını vurunca ağzındaki zehirli elma çıkar. Sarayda düğünle evlenirler, kraliçe prensesin	

yaşadığını ve kraliçe olduğunu öğrenince delirir ve düğünde durmaksızın dans eder, ortadan kaybolur ve bir daha kimseye kötülük edemez, diğerleri için mutlu son sağlanmış olur.

3.5.“Çizmeli Kedi”ye İlişkin Bulgular

Klasik Form	**Şiir Formu**
Diyaloglara yer verilmiştir. Tırnak içi alıntılarla doğrudan anlatım şeklinde yer verilen konuşmalar da vardır.	Diyalog bir yazım şekli olarak kullanılmıştır.
Dil akıcıdır.	Dil akıcı ve ritmiktir.
Kurallı dil yapısı kullanılmıştır.	Kurallı dil yapısının yanı sıra devrik dil yapısı da kullanılmıştır.
Tek masalsı kahraman, konuşan kedidir.	Konuşan kedi ve dev, masalsı kahramanlardır.

* Klasik ve şiir formu arasında anlatım ve kurgu akışında farklılıklar bulunmaktadır.

Klasik formda kedi oğlandan torba ve çizme ister ve oğlanı Karabas Prensi olarak tanıtır. Şiir formunda ise torba ve kıyafet ister ve oğlanı Yukarıköy’ün beyi olarak tanıtır.

Klasik formda kedi, köylüleri tarlanızın altını üstüne getiririm deyip tehdit ederek oğlanın buraların sahibi, beyi olduğunu söylemelerini tembihler. Korkan köylüler kabul eder. Kedi havuçla tavşan avlar ve krala hediye eder, nehir kenarında gezerken prenses ile oğlanın tanışmasını sağlar. Sudaki oğlanı soyulmuş prens olarak tanıtır. Kral onun prens olduğuna inanır, oğlanı prensesle evlendirir, kedi ve oğlan zengin ve mutlu yaşarlar.

Şiir formunda ise köylüler tarlaların sahibinin dev olduğunu söyler. Bunun üzerine kedi, devi yeneceğini söyler ve onları tehdit eder. Köylüler çizmeli kediyi komik bulur, kedi devin sarayına gider. Devin istediği şekle dönüşmesini kullanmak ister, dev o anda aslana dönüşür, kedi devden fare olmasını ister, kendini ispat çabasına düşen dev, fare olur; kedi onu yakalar ve yutar. Hizmetkârlar etrafa bu bilgiyi yayar. Kral, prenses ve oğlan devin sarayına gider ve çizmeli kedi onları karşılar. Oğlanın oraların beyi olduğuna inanırlar ve evlenirler. Oğlan önce prens sonra da kral olur. Dev ölünce köylüler de rahata kavuşur.

4.SONUÇ

Klasik edebiyatta var olan metinlerin modern çağda yeniden yazılmasında içerik veya biçim ile ilgili yenilik yapma ihtiyacı, okur kitlesine başka bir bakış açısı sunma fikri veya onların ilgilerine uygun bir dönüştürüm yapma amacı güdülebilir. Çocuk kitaplarında yeniden yazımlarda kültürel aktarımın devamlılığının sağlanmasının yanı sıra çoğunlukla şiddet ögelerinin terki, korku dilinin değiştirilmesi gibi pedagojik açıdan olumlu güncellemelerin yapılması da göz önünde bulundurulur. Çalışmada incelenen "Kafiyeli Masallar" dizisindeki dönüştürümün biçimsel düzeyde olduğu görülmüştür. Grimm Kardeşler tarafından düz yazı şeklinde derlenen masalların şiir formunda yeniden yazılarak biçimsel bir değişikliğin -koşuklaştırmanın- amaçlandığı, kültür aktarımının/devamlılığının sağlanmasının yanı sıra çocuk okuyucular için masalların daha dikkat çekici bir hale getirildiği belirlenmiştir. Bununla birlikte klasik formları ve şiir formları karşılaştırılarak yapılan betimsel analizde masalların anlatım ve kurgu akışlarında farklılıklar olduğu, şiddet/korku ögeleri bakımından dizinin bazı kitaplarında sunumun yumuşatıldığı fakat tam anlamıyla yok edilemediği, şiir şeklindeki yeniden yazımlarda çocuk diline ait ifadelere (lambur lumbur, kandırıkçı vb.) yer verildiği belirlenmiştir. Diyalog kullanımı, deyim kullanımı, soru cümlelerine yer verme, dili akıcı kullanma bakımlarından kitaplar benzer bulunmuştur.

Sonuç olarak; incelenen masalların şiir formunda yeniden yazılarak yeni bir işlevle donatıldığı görülmüştür. Okuma öğretiminde şiir türünün incelikleri sayesinde; kelime öğretimi, sesi kullanma, noktalama ve vurguya uyma, ifade gücünü ve sevgisini artırma gibi dil gelişimi ögelerinin kazanımı desteklenmektedir. Bu bağlamda kafiyeli masalların ritmik söyleyişi ile çocukların ilgisini çekmenin, okumada akıcılığın ve eğlencenin yakalanmasının mümkün kılındığı söylenebilir. Masalların bu şekilde sunulmasıyla türün daha geniş bir kitleye ulaşmasının sağlanacağı da öngörülmektedir.

KAYNAKÇA

1. Aktulum, K. (1999). Metinlararası ilişkiler. Öteki Yayınevi.
2. Başoğlu, N. (2019). Çocuk Edebiyatında Keloğlan Masallarının Yeniden Yazılması Üzerine Bir Değerlendirme. Ed.: N. Gamze Ilıcak, Masala Farklı Disiplinlerden Bir Bakış içinde s.19-62, Kriter Yayınevi, İstanbul.
3. Başoğlu, N. (2021). An Action Research on the Use of Rewritten Classical Texts in Literature Teaching, International Journal of Eurasian Education and Culture, 6(15), 2516-2560.
4. Danacı, F. E. (2010). Kültürlerarası Etkileşimdeki Rolü Açısından Kırmızı Başlıklı Kız Masallarının Çevirileri, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
5. Dindar, S., Yenidenyazma Bağlamında Metinlerarası Bir Süreç Olarak Çeviri, RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, Ö11, 649-657, 2022.
6. Enginün, İ. (2006). Çocuk Edebiyatı ve Çocuk Kitapları. Eğitim Fakültesi Dergisi XIX (1), 213-222.
7. Grimm J. & Grimm W. (2014). Çizmeli Kedi. Ankara: Polat Kitapçılık.
8. Grimm Kardeşler (2020). Grimm Masalları. İstanbul: Can Çocuk.
9. Karataş, N. K. ve Yorulmaz, B. (2021). Grimm Masallarının İçerdiği Değerler Açısından İncelenmesi. Asya Studies- AcademicSocialStudies / Akademik Sosyal Araştırmalar, 5(18), 189-200.

10. Kaya, M. (2013). Okuma-yazma öğretiminde şiir. Dil ve Edebiyat Dergisi, 10(1), 49-96.
11. Koraş, G. E. (2019). Grımm Kardeşler ve Andersen Masallarında Cinsiyet ve Karşıt Kavramların İncelenmesi,(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
12. Merriam S. B. (2013). Nitel araştırma: desen ve uygulama için bir rehber (Çev.Ed.: Selahattin Turan). Ankara: Nobel Yayıncılık.
13. Sınar, A. (2006). Türkiye' de Çocuk Edebiyatı Çalışmaları. Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, Cilt 4, Sayı 7, 175-225.
14. Şirin, M. R. (2016). Edebiyat ve çocuk edebiyatı edebiyatın amacı ve işlevi. Türk Dili Dergisi, CX (780), 12-31.
15. Tatar Kırılmış, İ. (2019). Derlenmiş Türk Halk Masallarının Çocuk Edebiyatı için Yeniden Yazılması, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, 253-270.
16. TDK (2023). Türk Dil Kurumu, https://sozluk.gov.tr/ adresinden 10.04.2023 tarihinde edinilmiştir.
17. Tembelçizer, M. (2020). Bremen Mızıkacıları. Tekir Kitap.
18. Tembelçizer, M. (2020). Çizmeli Kedi. Tekir Kitap.
19. Tembelçizer, M. (2020). Hansel ve Gretel. Tekir Kitap.
20. Tembelçizer, M. (2020). Kırmızı Başlıklı Kız. Tekir Kitap.
21. Tembelçizer, M. (2020). Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler. Tekir Kitap.
22. Yıldırım, A.,Şimşek, H. (2011). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Seçkin Yayıncılık.

THE IMPORTANCE OF CORRECT TRANSLATION OF TERMİNOLOGY

Samira Hasanova

Head teacher, Odlar Yurdu University, Azerbaijan,

ORCID NO: 0000-0002-6292-874X

Ulviyya Nasirova

Asst. Prof., Odlar Yurdu University, Azerbaijan,

ORCID NO: 0000-0002-7226-2857

Ismat Karimova

Teacher, Odlar Yurdu University, Azerbaijan

ORCID NO: 0009-0009-1227-1880

ABSTRACT

The relevance of the topic of the given article is associated with the rapid development of various areas of scientific and technical knowledge, which is accompanied by the creation of new concepts and the assignment of the appropriate designation to them, in other words the so-called term. Today, there are many dictionaries for certain branches of science and technology, including tens of thousands of words, but none of them is able to provide a translation of all the terminological units that already exist and reappear in this industry. The correct translation of terms as key units of a special text is a necessary condition for the accuracy of the translation of the entire special text. The purpose of this article is to analyze the currently available approaches to the translation of terms, as well as to systematize the difficulties and errors that arise, find out their causes and find how to act in each of the situations.

Modern Internet resources make it possible to perform a fairly complex translation by searching for matching pairs of terms in two languages, by selecting English versions of the term and concept and formulating the corresponding equivalent in the native language, by searching for the meaning of the term from pictures in various search databases. These translation operations are usually carried out after the first viewing of the text, they take a lot of time and do not always lead to the desired result. Therefore, again and again, the translator has to turn to the study of the features of the translation of terms. When translating terms, it is necessary to take into account the scope of their applications and context, as well as semantic relationships between components in terms-phrases. For an adequate translation of scientific and technical texts containing a large amount of special terminology, accuracy and unambiguity of understanding are required, which can be provided by translators with a high level of linguistic and professional knowledge.

Keywords: terminological units, translation, knowledge, language, science

1.INTRODUCTION

Due to the rapid development of technology in the scientific language, new terms (neologisms) constantly appear, which even the latest dictionary does not have time to fix, which also presents great difficulties in translation. Rapid scientific and technological progress affects all aspects of human activity. It is impossible to imagine the modern field of science without the exchange of information and innovative ideas between specialists from different countries around the world. Scientific and technical translation is becoming more and more in demand in all areas of activity and requires a decent level of competence from the translator. Special words appear in connection with the development of science, technology, culture, art and many other spheres of human activity. This phenomenon occurs all over the world and is reflected in various languages. The translation of scientific texts within the framework of scientific and technological progress is becoming increasingly essential every year. New terms constantly appearing in the English language require study and translation into other languages, but it seems obvious that the research of modern linguistics does not keep pace with the speed of scientific development. Dictionaries do not keep pace with the development of science and technology, so they may often lack the terms necessary for the translator. The most modern example is the rapid development of computer technology, and in particular computers. In areas of science and technology that develop more calmly, new terms are less common. When translating scientific texts, one of the main problems a translator faces is the translation of terms. When they are transferred to another language, it is necessary to preserve all its characteristics, which is achieved through the translation of a term by a term. No substitution, no approximate, synonymous translation of the term by any, in the opinion of the translator, word or expression close in meaning is allowed. In texts of specialized literature, terms carry the main load, playing a key role in this style of text, unlike other general literary and functional words. In the field of technical translation, the problem of terminology translation is especially relevant. Technical texts are full of terminology that carries basic information. Inaccuracies and errors in the use and translation of terms can cause misunderstandings between specialists working in the same professional field. It is not difficult to understand that the correct translation of terms can negatively affect the technological process of implementing various projects and the development of companies engaged in a particular field of activity. Terminology is closely and inextricably linked with science. Terminological activity has both practical and theoretical directions. Also, in the process of developing terms, there is a need to further clarify some of their meanings and add new definitions. Moreover, the term, by its linguistic nature, is an integral part of the lexical system of the literary language, and also differs from other categories of words in its enormous information richness. Modern Internet resources make it possible to perform a fairly complex translation by searching for matching pairs of terms in two languages, by selecting, for example, the German and English versions of the term and concept and formulating the corresponding Russian equivalent, by searching for the meaning of the term from pictures in various search databases. These translation operations are usually carried out at the end of the first viewing of the text, take a lot of time and do not always lead to the desired result. Therefore, again and again, the translator has to turn to the study of the features of the translation of terms.

2.METHODOLOGY

In the process of translation, certain requirements are imposed both on the translation of the text itself and directly on the work of the translator. It is no secret that in order to create a high-quality translation, a translator needs to have certain skills, knowledge and skills. In this regard, there are many criteria by which the results of the translator's work are evaluated, and the completeness and success of the task assigned to him is determined. The totality of the requirements for the quality of translation, which are different in content and in degree of importance, is called the translation norm. Thus, the quality of a translation is determined by the degree of its compliance with the translation norm, as well as the degree of deviations from it, the degree of closeness of the translation of the text to the original in terms of the semantic content of the genre, the stylistic correspondence of the texts of the original and the translation, pragmatic factors influencing the choice of translation option. Here it is essential to note that when choosing a translation equivalent, one should not underestimate the importance of information about the term obtained at the stage of analyzing the form of the term and correlating form and content, since in-depth analysis often relieves the translator of the need to refer to the dictionary, because understanding the meaning of the term can independently choose a match for him in his native language. In cases where the analysis does not give a complete understanding of the term, the analysis greatly facilitates the process of searching and choosing a translation equivalent, since it at least indicates what part of speech the term is and what its role is in the sentence. Normative requirements for translation, existing in the form of concepts of principles or translation rules, can be general, applicable to the translation process as a whole, and particular, related to a certain type of translation. It should also be noted that the quality of a translation and its compliance with translation standards can also be assessed in the following terms:

- Adequate translation is a translation that provides a solution to the pragmatic tasks of a translation act at the highest possible level of equivalence for a given text, without violating the norms or criteria of the target language, observing the genre and stylistic requirements for texts of this type and complying with the socially recognized conventional norm of translation;
- an equivalent translation that reproduces the content of a foreign-language original at one of the five levels of equivalence;
- exact translation - a translation
- in which only the subject-logical part of the original content is equivalently reproduced with possible deviations from the genre stylistic norm and certain rules for the consumption of the target language;
- literal translation - a translation that reproduces the formal elements of the original, as a result of which either the norms of the target language are violated, or the actual content of the original is not transmitted;
- free translation - a translation performed at a lower level of equivalence than that which can be achieved under the given conditions of the translation act.

When translating terminological phrases, it is also necessary to rely on the information obtained during the analysis of the term and context, since a correctly conducted analysis guarantees the correct interpretation of the term, even if it is not fully recorded in the dictionary. Difficulties in translating special texts saturated with special terms can arise both at the stage of analyzing the form of a terminological unit and its correlation with the content of the concept embedded in it, and when choosing a translation equivalent. Difficulties also

arise in the case of interference between native and foreign languages, the impossibility of a full analysis of the form of a term if it is alien to a foreign language or has a complex structural organization. In addition, a serious problem is the lack of knowledge of special terminology in the native language, as well as the lack of background knowledge about the country of the language being studied, ignorance of the realities existing there, which leads to a misunderstanding of the concepts embedded in the terms. Certain difficulties are caused by the heterogeneity of modern special terminology, the presence in the terminological system of lexical units borrowed from other areas of scientific knowledge or from common vocabulary - the language of everyday communication, the presence of a large number of terms with a figurative meaning, stylistically colored, connoted units, synonymous terms. The key to successfully overcoming most problems in translation is a thoughtful analysis of the term that caused difficulties, if necessary, the use word-formation, component, contextual analysis and their skillful combination. We should not forget about the study of literature in the specialty, regional studies materials in order to better master the terminology of both foreign and native languages.

The use of special sources of information is an auxiliary tool for testing the hypothesis built in the process of analyzing the term and rethinking it. In this case, even in the absence of an exact equivalent, based on the available data, it is possible to choose an appropriate translation of the term, or give a descriptive translation. The key to successfully overcoming most problems in translation is a thoughtful analysis of the term that caused difficulties, if necessary, the use word-formation, component, contextual analysis and their skillful combination. We should not forget about the study of literature in the specialty, regional studies materials in order to better master the terminology of both foreign and native languages. The use of special sources of information is an auxiliary tool for testing the hypothesis built in the process of analyzing the term and rethinking it. In this case, even in the absence of an exact equivalent, based on the available data, it is possible to choose an appropriate translation of the term, or give a descriptive translation.

Linguists also show research interest in scientific texts, the main features of scientific discourse are highlighted. Some scientists believe that the accuracy of scientific speech is achieved through the wide use of terms that do not allow replacing them with synonyms or words that are close in meaning due to their unambiguity. A well-executed translation of such a text allows you to correctly and efficiently perform work using the described device or tool, as well as prevent accidents at work. The main task facing a translator engaged in the translation of any texts in the field of terminology is to find an equivalent term in a given translation language. A terminological equivalent is a lexical unit of the target language that corresponds as closely as possible to the source language, describes the same special concept and performs the same function, regardless of the context. There are a number of difficulties associated with the selection of a translation equivalent when translating terms from one language to another. Among them, many researchers distinguish the following:

- The presence in the target language of synonyms of the lexical unit of the original language, while choosing the desired equivalent is possible only when analyzing the context;
- the absence in the target language of a lexical unit-equivalent recorded in any dictionary and the use of one or more variants of professionalism among specialists. In such cases, the translator needs to conduct a logical-conceptual analysis of the terminological unit.

It should also be noted that translation is one of the sources of replenishment of the terminological corpus of any science. Many researchers believe that a translator working in the field of any scientific and innovative field, within which a young, emerging terminology operates, is engaged not only and not so much in the translation of terminological vocabulary, but in term creation. At the same time, the latter fact obliges the translator to create such neologisms that would maximally possess the features of a term and fit into the structure of the target language. The translation of terminological vocabulary from English into another language implies the replacement of an English term with a corresponding term in another language. Among the main ways of translating foreign vocabulary there are:

- Literal is a translation that implies not so much a translation as a transfer of a foreign language unit;
- functional translation, including the selection of an equivalent or functional analogue;
- lexical and lexico-grammatical transformations;
- contextual translation;

3.FINDINGS AND DISCUSSION

The relevance of this article is explained by the fact that the terminological system is a very complicated lexical layer, since "the terminology of any branch of knowledge is in a state of constant quantitative and qualitative change. Some terms become obsolete, go out of use, others arise and are created, denoting new concepts or more accurately conveying the content of old ones, and variance arises as a reflection of one of the fundamental properties of the language system. The terminological sector of the language is aimed at purposeful reflection and expression of socially organized reality in the spheres of human activity. However, over the years, interest in various problems of terminology has increased. This is due to the extraordinary growth in the importance of terminology in the modern language, which is a direct reflection of the special role of science in modern society. The correct translation of terms as key units of a special text is a necessary condition for the accuracy of the translation of the entire special text. Meanwhile, when working with texts in the specialty, non-specialists quite often encounter difficulties associated with the correct understanding and translation of terms. Any terminological system is constantly evolving and updating. Some terms are replaced by more successful analogues, others generally go out of use, and neologism terms constantly appear. Almost any lexical units of the language that have passed into a highly specialized area and have served to designate specific concepts of this area can become terms. There are many approaches to the translation of lexical units from one language to another. We note, first of all, that in general terms it is possible to outline two ways of translation, which the translator follows: direct or literal translation and indirect translation. When translating terms, it is difficult to speak of a literal translation, since the concept itself is applicable rather to the translation of texts or sentences, rather than individual words. In general, the creation of such classifications is intended to simplify the process of translation and pre-translation analysis, so the assignment of words to a particular group is sometimes subjective. When translating scientific and scientific-technical literature, the translator may encounter the fact that the translation of a particular term is not available in the dictionary. In

this situation, the translator faces the task of constructing an equivalent without an equivalent term.

When translating scientific texts, one should pay attention to the features of this style. These include abstractness, logicality, the nominal nature of speech, accuracy, clarity, as well as non-categorical and objective presentation. In addition, these texts are characterized by a wide use of terms that do not allow their replacement by synonyms or words that are close in meaning and require unambiguity when translated into another language. The translator is obliged to delve into the problem of translation and use the most appropriate ways of expressing it. When each of the conditions is met, the translator faces certain translation difficulties. The scope of a term's meaning in the source language may not match the scope of the meaning of the same language term in the target language, which can make it difficult to provide an adequate translation. It can also happen that there is no equivalent to the source language term in the target language. Regardless of the skill level of the translator and the situation, the terms in some cases may still not be translated correctly and accurately. Most of the terms are translated by means of functional translation, such as selection of an equivalent, functional analogue or descriptive translation. Complexity can represent such a phenomenon as ambiguity. That is why for the correct translation of the term it is necessary to determine its belonging to a certain terminological sphere. Moreover, it is necessary to take into account the specifics of the target language, semantic features. When faced with a situation where there is no officially fixed equivalent in the target language, the translator can use reference materials, study translation precedents in this area, and also use the method of descriptive translation. It should be noted that the main mistake in translating terms is that translators sometimes seek to find a literal correspondence to a foreign term in domestic materials.

When translating, one should first of all take into account the real meaning of the term in a given setting, in a given context. When translating special terms, it may be difficult to choose the right variant even in cases where there are correspondences for a foreign term in the form of a word of the native language and a word of a borrowed language. The choice by the translator of one of the options for the transfer of the original in the sense of the word expresses the attitude of the translator to the possibilities of the language, but the degree of acceptance of the borrowed special term is still decisive, even if there is a synonym. There were no such examples in the texts we studied. The correct translation of terms as key units of a special text is a necessary condition for the accuracy of translation all special text. Meanwhile, when working with texts in the specialty, non-specialists quite often have difficulties associated with the correct understanding and translation of terms.

Special translation is a translation of special texts, that is texts related to a specific industry that has its own terminology, or to several industries. Scientific and political literature should be translated with the utmost precision, which is only compatible with the requirements of the Russian language. Moreover, if the author refers to ancient periods, you can let the reader feel the specifics of the language of previous eras, using archaic forms of the word for this. When translating technical literature, the understanding of the subject of the translated text. At the same time, knowledge of the relevant terminology adopted in the given field of technology is also of great importance. Before getting down to business, it is necessary to carefully familiarize yourself with the main points that are important for understanding the materials in this specialty. The translation itself, in addition to the accuracy of the transfer of thought and the use of accepted terminology, should be concise. Description of machines, equipment, tools or production processes should be illustrative in translation. All Anglo-American

measures of weight, length, etc. should be converted to metric equivalents. When translating signatures on drawings, the latter are completely rewritten in a schematic form and inscriptions are made on the redrawing. When translating documents such as acts of government, diplomatic, legal, administrative, financial, banking, business, commercial and other official papers require the utmost closeness, if possible, not only to the thought, but also to the form of the original; it is necessary to preserve the form and rubrication document. The most characteristic feature of special materials at the lexical level is their saturation with special scientific and technical terminology. As is known, the presence of the language of terminology is caused by the desire for maximum accuracy in the transmission of information, that is, such accuracy that would exclude the possibility of arbitrary and subjective interpretation of it. In the linguistic literature, there are quite a few definitions of the term, the essence of most of which can be reduced to the fact that the term is a word or a phrase adopted for the exact expression of a special concept or designation of a special subject in a particular field of knowledge. Terms are different from words everyday speech with a clear semantic outline of the boundaries and the specificity of the concepts expressed. Thus, the term not only fixes the concept with a name, but also clarifies it, separating from an adjacent field of knowledge. This implies the basic requirements for the term - unambiguity and brevity. However, in practice, these properties of the term are not always confirmed.

4.CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS

Due to the rapid development of modern technologies, the translation of scientific and technical terminology is especially relevant in recent times. Today, scientific and technical translation is not only a type of translation activity, but also a separate applied discipline. A distinctive feature of scientific and technical texts is the abundance of terms and various phrases, formulas, graphs, the translation of which can cause a number of difficulties. And the main task of scientific and technical translation is a brief and accurate presentation of information and the absence of any emotional coloring. Terminology, as a set of terms used in a certain field of knowledge, is a key aspect of studying a term in terminology. Terminology is an integral part of the field of science and technology. The main direction of the work of terminology is the collection and inventory of terms that can be combined into terminological systems. When translating scientific and technical texts, special attention should be paid to the term, since it is they that carry the main content, structure and encode special information. Thus, in the field of scientific and technical terminology, the lexical composition is constantly being updated and replenished, in contrast to the general vocabulary, where there is no such urgent need for the development of the vocabulary, since most objects and phenomena have long been named. Ultimately, the translation method is chosen by the translator himself, whatever he may be, it should not contradict the essence of the text and the structure of its narrative. Like no other type of translation, technical translation always strives for the highest possible accuracy and completeness of the transfer of information contained in the original, since any mistake can cause serious consequences and lead to a completely misunderstanding of the information. Since the basis of the technical text are terms, it is necessary to pay special attention to them. That is why there is a need for an active study of technical translation and specifically the features of the translation of terminological vocabulary. In conclusion, we note that for an adequate translation of scientific and technical texts containing a large amount of special terminology, accuracy and unambiguity of understanding are required, which can be provided by translators with a high level of linguistic and professional knowledge.

5.REFERENCES

[1] Belinda Maia (2005). Terminology and Translation-bringing research and professional training together through technology. Volume 50, number 4. DOI: https://doi.org/10.7202/019921ar

[2] Cabre, M. Teresa (1998). Terminology. Theory, Methods and Applications. Amsterdam/Philadelphia: Benjamins

[3] E.Roseni (2014). Terminology in translation. European scientific journal. University of Tirana, Albania.

[4] G Oliveira, D., Sarmento, L., Maia, B. and Santos, D. (forthcoming): Corpus Analysis for Indexing: when corpus-based terminology makes a differences, in the Proceedings of Corpus Linguistics 2005, Birmingham.

[5] Marcel Thelen (2015). The interaction between terminology and translation or where terminology and translation meet. Trans-kom-8 ISSN 1867-4844

[6] Shair Ali Khan (2016). The Distinction between Term and Word: A Translator and Interpreter Problem and the Role of Teaching Terminology. International Conference on Teaching and Learning English as an Additional Language, GlobELT 2016, Antalya, Turkey, Procedia - Social and Behavioral Sciences 232 (2016) 696 – 704

[7] Temmerman, R. (2000). Towards New Ways of Terminology Description. The sociocognitive approach. Amsterdam/ Philadelphia: John Benjamins.

WILLIAM BLAKE'S CHIMNEY SWEEPERS: AGAINST INSTITUTIONS

WILLIAM BLAKE'İN BACA TEMİZLEYİCİLERİ: KURUMLARA KARŞI

Özcan AKŞAK
Öğr. Gör, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümü

ÖZET

William Blake, zamanının bir sosyal yorumcusuydu. Fransız ve Amerikan devrimlerinin hedefleri ve idealleri Blake üzerinde etkili olmuştur. Şiir derlemelerinden olan "Masumiyet ve Deneyim Şarkıları", bazı kurumların bireyin üzerindeki olumsuz etkilerini açıkladığı başlıca yapıtlarından birisidir.William Blake'in çocukluğa, hayal gücüne, mistisizme, sembolizme verdiği önem, özgürlük sevgisi, insancıl sempatileri ve lirizmi, Blake'in şiirlerinde bulunabilen romantik unsurlardan sadece birkaçıdır. William Blake, hayal gücü sayesinde bir çocuğun dünyaya bakış açısını taklit edebilmiştir. Bazı kurumların etkisine dair şiirlerini genç okuyucuları düşünerek yazmıştır. Masumiyet ve Deneyim Şarkılarındaki çocuklar, hayattaki olaylara ilişkin gözlemlerinden çok yaratıcılığının ve idealizminin sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Blake için çocukların dünyası yaratıcı ve masum özellikleri temsil ediyordu. Bu sunumun amacı, Blake'in çocukların gerçek yaşam deneyimlerinde onlara yardım etmekte başarısız olmuş, cennette bir yer hak etme iddiasında bulunan, fakat çocukların önemli bir parçası olan masumiyetlerini ihmal eden toplumsal kurumlara nasıl karşı çıktığını ve bu ihmal edilmiş konuları eserlerinde nasıl yansıttığını göstermektir.

Anahtar Kelimeler: Blake, sosyal yorumcu, masumiyet, deneyim, çocuklar

ABSTRACT

In his day, William Blake was a social commentator. The goals and ideals of the French and American revolutions impacted Blake. His "Songs of Innocence and Experience" are his primary means for denouncing institutions that oppress children. William Blake's importance on childhood, imagination, mysticism, symbolism, love of liberty, humanitarian sympathies, and lyricism are just a few examples of the romantic elements that can be found in Blake's poetry. William Blake could replicate a child's perspective of the world through his imagination. He wrote his poetry about the effects of some institutions with young readers in mind. The children in "Songs of Innocence and Experience" are more affected by their creator's idealism than by his observations of life's events. For Blake, the world of children represented the inventive and innocent state, separate from the unfallen realm. This presentation reveals how Blake defends children's rights against societal institutions claiming to deserve a place in heaven by failing to aid children's actual life experiences and neglecting their fundamental aspect of innocence.

Key Words: Blake, social commentator, innocence, experience, children

JOHN DONNE: AGAINST TRADITIONAL POETRY

JOHN DONNE: GELENEKSEL ŞİİRDEN KOPUŞ

Özcan AKŞAK
Öğr. Gör, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümü

ABSTRACT

John Donne's reputation grew in the nineteenth century, and poets such as T. S. Eliot have praised him as a modernist pioneer of the twentieth century. John Donne is revered as a critical figure in the "metaphysical" poetry of the English Renaissance. In his works, psychological analysis represents a radical departure from traditional poetry, and most center on his relationship to spirituality. Donne's poetry was also a rebellion against traditional poetry. He used a unique narrative method. Intellectual rather than emotional by nature, Donne's poetry appeals to the mind, using allusions and various tones of meaning that initially obscured his poetry. Donne's ideas are often fresh and surprising. He used poetic methods unknown in earlier times, experimenting with form and content. "The Canonization," "The Flea," and "Death Be Not Proud" are three of Donne's works where fresh ideas and expressions are easily visible. This study aims to show how Donne's poetry differs from traditional mainstream poetry by presenting some examples of John Donne's metaphysical poems.

Key Words: John Donne, methaphysical, traditional poetry, intellectual, surprising

ÖZET

John Donne'un ünü on dokuzuncu yüzyılda arttı ve T. S. Eliot gibi şairler onu yirminci yüzyılın bir modernist öncüsü olarak övmüşlerdir. John Donne İngiliz Rönesansının "metafizik" şiirinde önemli bir figür olarak saygı görmektedir. Eserlerinde psikolojik inceleme, geleneksel şiirden radikal bir kopuşu temsil eder ve çoğunluğu onun maneviyatla olan ilişkisini merkeze alır. Donne'nin şiiri aynı zamanda popüler şiir akımlarına karşı bir isyandı. Özgün bir anlatım yöntemi kullanmış. Doğası gereği duygusal olmaktan çok entelektüel olan Donne'nin şiiri, başlangıçta şiirlerinin anlaşılmasını zorlaştıran imalar ve çeşitli anlam tonları kullanarak akla hitap eder. Fikirleri genellikle taze ve şaşırtıcıdır. Basitçe söylemek gerekirse, daha önceki dönemlerde bilinmeyen şiir yöntemlerini kullanmıştır, biçim ve içerikle ilgili deneyler yapmıştır. "The Canonization", "The Flea" ve "Death Be Not Proud", Donne'nin taze fikirleri ve ifadelerinin kolayca görülebildiği üç eseridir. Bu çalışmanın amacı, John Donne'un metafizik şiirlerinden bazı örnekleri ortaya koyarak ve onun en popüler eserlerinden örnekler vererek, bunların geleneksel ana akım şiirden ne kadar farklı olduğunu göstermektir.

Anahtar Kelimeler: John Donne, metafizik şiir, geleneksel şiir, entellektüel, şaşırtıcılık

A COMPERATIVE ANALYSIS OF AUDIENCE FACTOR IN ANATOLIAN ORAL TRADITION: A CASE STUDY OF ÂŞIK AND DENGBÊJ

ANADOLU SÖZLÜ GELENEĞİNDE SEYİRCİ FAKTÖRÜNÜN KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZİ: ÂŞIK VE DENGBÊJ ÖRNEĞİ

Memet Metin Barlık
Doç. Dr., Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü

ÖZET

Tarih boyunca ulusların Sözlü edebiyatı, hikâye anlatıcıları, âşıklar, saz şairleri, ozanlar ve şair icracılar tarafından yaratılmış, korunmuş, geliştirilmiş, icra edilmiş ve nesillere aktarılmıştır. Türk ve Kürt sözlü edebiyatı örneğinde, sözlü geleneğin bu sanatçıları Âşıklar ve Dengbêjlerdir. Âşıklar her dönem Türk Sözlü geleneğinin kaçınılmaz bir parçası olmuştur. Günümüz Kürtçe Sözlü kültürü ise 'dengbêj geleneği' ile koruna gelmiştir. Âşık'ın Sözlü gelenekteki anlamı, söz söylemede, ona eşlik eden ''sazında' ve icrada usta sanatçı iken 'dengbêj,' sözlü gelenek kapsamındaki sözlü metinlere ve kendine ait özgün lirik eserlere sesiyle hayat veren sanatçı anlamındadır. Hem Âşık hem de Dengbêjler için sunum, hitap eden ile dinleyiciler arasında yüz yüze sosyal bir aktivitedir. Âşık ve Dengbêj'in icra tarzları arasında farklılıklar olduğu gibi, sunumlar sırasında izleyicilerin de farklı yansımaları vardır. Bu çalışmanın amacı, Âşık ve Dengbêjlerin sözlü performanslarında izleyici faktörünün karşılaştırmalı bir analizini yapmak ve belirlenen farklılıkların kültürel bağlantılarını belirlemektir.

Anahtar kelimeler: Türk Sözlü kültürü, Kürt Sözlü kültürü, Âşık, Dengbêj, izleyici tepkileri.

ABSTRACT

Throughout history, the Oral literature of nations has been created, preserved, developed, performed and transferred to the generations by storytellers, troubadours, minstrels, bards and poet-singers. In the case of Turkish and Kurdish oral literature these artists of oral tradition are Âşık**s** and Dengbê**jes**. Âşıks have always been an inevitable part of Turkish Oral culture, and the current Kurdish Oral culture has been preserved by 'dengbêj tradition'. The connotation of 'âşık' in oral tradition is someone who is a master of words, his accompanying instrument 'saz' and performance, while 'dengbêj' means someone who gives life to the oral texts of oral tradition and his own lyrics songs by his/her voice. For both Âşık and Dengbêj, performance is the final manifestation of the art of 'Oral Tradition'; the live social activity when the addresser and addressee are face to face. As there are differences between the performing styles of Âşık and Dengbêj, there are different reflections of their audience during the performances.

The aim of this study is to make a comparative analysis of the audience factor during the oral performances of Âşık and Dengbêj and to determine the cultural context of the specified differences of similarities.

Keywords: Turkish Oral culture, Kurdish Oral culture, Âşık, Dengbêj, Audience reflections of Oral performances.

ECONOMIC RELATIONS AND ENTREPRENEURIAL SPIRIT IN AHMET MITHAT EFENDI'S NOVEL MUŞAHEDAT

AHMET MİTHAT EFENDİ'NİN MÜŞAHEDAT ROMANINDA İKTİSADÎ İLİŞKİLER VE GİRİŞİMCİ RUH

Zöhre Ekinci

Van Yüzüncü Yıl University TÜRKİYE

ÖZET

Ekonomi, yaşamın her alanına hükmeden dinamik bir yapıya sahiptir. Her zaman aynı olmasa da insanların tümünün yaşam döngüsü, her durumda para odaklı dönüşümlerden belli ölçülerde etkilenir. İnsanlığın yeryüzünde görünür kıldığı, sosyal ve beşeri bilimlerin ilgi odağında yer alan bütün maddi ve manevi birikimin gerisindeki temel güdüleyicinin ekonomiye bakan yönü ağırlık noktasını oluşturur. Bu durum bilim, teknoloji ve kültürel devinimlerin ilerleme süreçlerinin gerisindeki belirgin tez olarak öne çıkabilir. Bütün kültürlerde varlık gösteren ekonomi merkezli yaşamın izleri, güzel sanat dallarında da aranabilir. Bazı edebi eserler, özellikle roman türü, yazıldıkları dönemde yaşamın fotoğrafı olduklarından, sanatçının kadrajında görülmeleri ölçüsünde insanı ekonomik ilişkiler ağı içinde yansıtmaktadır. Buradan hareketle romanın kimi yönleriyle, en küçük detaylardan büyük hareketliliklere kadar toplumların ekonomik davranışlarının güçlü bir yansıtıcısı olduğu, sadece bu niteliğinden ötürü birçok disiplinin merkezi ilgisi içinde yer aldığı söylenebilir. Toplumsal olguların farklı boyutlarıyla ilgilenen romanların çokluğundan dolayı edebiyat alanında da diğer disiplinlerin merceğinden incelemeler yapılması, günümüzün sorunlarının fazla iç içe oluşu nedeniyle kaçınılmazdır. Geçmişten bugüne, gittikçe karmaşıklaşan toplumsal dinamikler, romanların her zaman insani ve beşeri bilimlerin ilgi kümesinde görünmesini kaçınılmaz kılmıştır.

Osmanlı yazarlarının, Türk romanının başlangıcından itibaren, sonradan İttihat ve Terakki'nin 'milli burjuvazi' oluşturma programının da bir yansıması denebilecek iktisadi girişim fikrini işlediği gözlenmektedir. Bunlardan biri olan Tanzimat dönemi sanatçısı Ahmet Mithat Efendi, 19. yüzyıl romantiklerinin de etkisiyle roman kişilerini, yüzyılın çalışma fikrini yansıtacak küçük çaplı iktisadi teşebbüsler içinde model olarak gösterir. Yazarın yakından ilgilendiği iktisadi gelişim düşüncesinin yansıdığı eserlerinden biri olan Müşahedat, üretim fikrini geçerli ve önemli bir değer olarak öne çıkarır. Bu bildiri, yazarın anılan eserine yansıyan, iktisadi girişimcilik fikrini dönemin ruhu içinde çözümlemeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türk romanı, Ahmet Mithat Efendi, edebiyat ve iktisat iktisadi girişim.

SUMMARY

The economy has a dynamic structure that dominates every aspect of life. Although not always the same, the life cycle of all people is in any case affected to some extent by money-oriented transformations. The economic aspect of the main motivator behind all the material and spiritual accumulation, which is at the center of attention of social and human sciences and made visible on earth by humanity, constitutes the center of gravity. This

situation may come to the fore as the apparent thesis behind the progress of science, technology and cultural movements. Traces of economy-centered life that exist in all cultures can also be sought in fine arts. Since some literary works, especially the novel genre, are photographs of life at the time they were written, they reflect the human being in the network of economic relations to the extent that they are seen in the artist's frame. From this point of view, it can be said that in some aspects of the novel, from the smallest details to the big movements, it is a strong reflector of the economic behavior of societies, and it is in the central interest of many disciplines just because of this quality. Due to the abundance of novels dealing with different dimensions of social phenomena, it is inevitable to make studies in the field of literature from the lens of other disciplines, because today's problems are too intertwined. From past to present, increasingly complex social dynamics have made it inevitable for novels to always appear in the interest cluster of humanities and humanities.

It is observed that Ottoman writers, from the beginning of the Turkish novel, worked on the idea of economic enterprise, which can be called a reflection of the "national bourgeoisie" formation program of the Committee of Union and Progress. One of them, Tanzimat-era artist Ahmet Mithat Efendi, shows the characters of the novel as a model for small-scale economic enterprises that will reflect the work idea of the century, with the influence of the 19th century romantics. Müşahedat, one of the works that reflects the idea of economic development, which the author is closely interested in, highlights the idea of production as a valid and important value. This paper aims to analyze the idea of economic entrepreneurship, which is reflected in the aforementioned work of the author, in the spirit of the period.

Keywords: Turkish novel, Ahmet Mithat Efendi, literature and economics, economic enterprise.

AN EXPERIMENTAL RESEARCH ON GAMIFICATION AS A METHOD OF TEACHING-LEARNING TECHNIQUE

Avijit Sarkar

Dr.Tania Sur Roy

Assam Don Bosco University, Tapesia Garden, Gauhati, India-782402

ABSTRACT

The researcher in his twenty years of teaching carrier felt to develop a new pedagogy which will attract the learner and it should be learn with fun. The school students always enjoy different types of games which can be a played individually or in a group. The psychological reason behind the attraction of the game is due to unknown result and the team spirit. In today's world ICT is a major tools in classroom teaching learning. Hence the researcher start thinking for developing digital games and incorporating digital games in classroom lesion-plan and developed a new pedagogy. The researchers designed and developed 'Fire Alarm' and 'Birthday Cap' digital games for the secondary level learners to better understand the concept of 'Height and Distance' and 'Right circular Cone'. The gamification strategy has been implemented as a pilot project in classrooms and compared with conventional group and experimental group and the experimental group shows better performance in achievement test. The result analysed by standard statistical tools.

Keywords: Digital game, Gamification**,** Mathematics Content Gamification, pedagogy development.

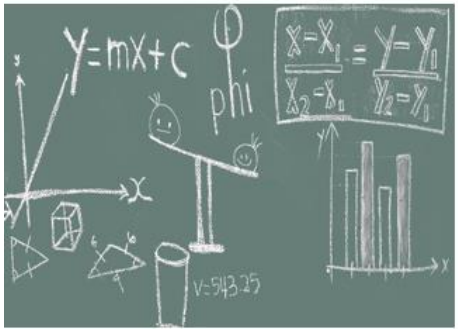

Game 1: A five storied building caught fire and as a fireman your job is to extinguish the fire. As you proceed one floor to above question will come and you have to give right answer by choosing the correct length of the ladder. Extinguish the fire by using mathematical knowledge by answering five multiple choice question in ten minutes.

Game 2: ‘Birthday Cap’- You have invited your friends in your birthday but forgot to purchase birthday cap. Now by using your mathematical knowledge you construct five birthday cap of different size and shape by answering five questions in ten minutes.

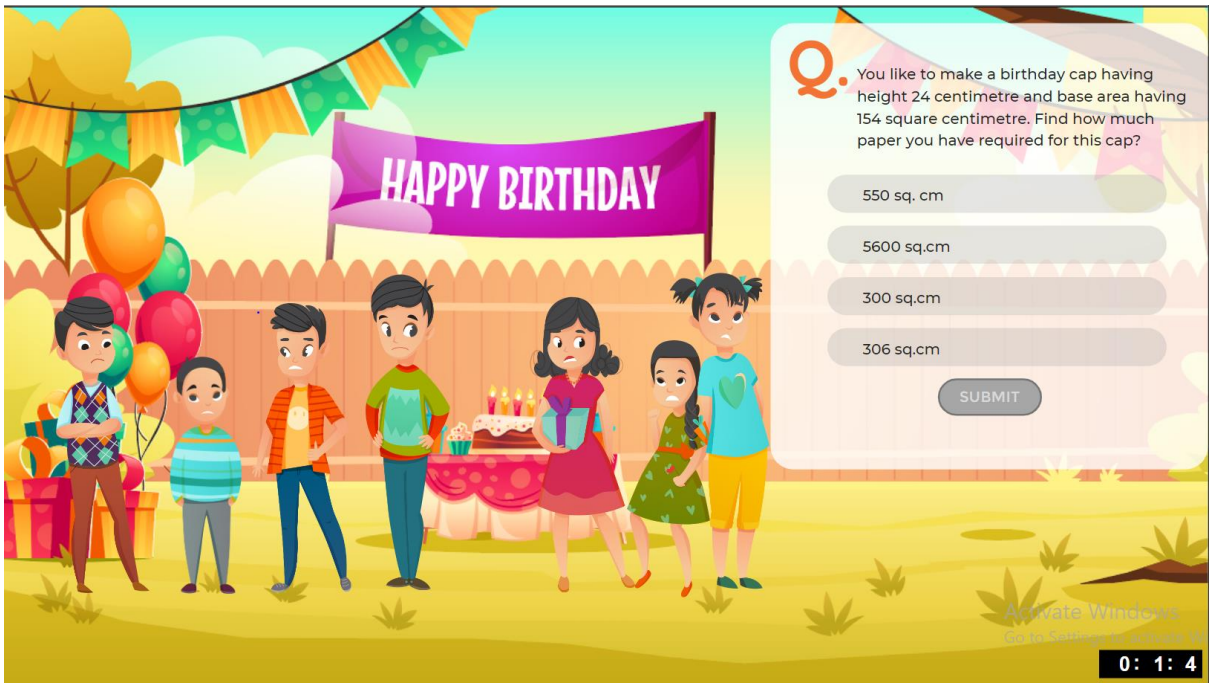

Biodata

Mr. Avijit Sarkar is a social scientist. He works in a school as a Mathematics teacher more then two decades and a researcher in education in Assam Don Bosco University, India. His domain of research includes new pedagogy, content gamification and AI in Education. His works in Mathematics Gamification published in reputed international journals and are in used in different parts of the world. He is a Microsoft Certified Innovative Educator and Wiki-Educator. He collaborates his work with Dr. Tania Sur Roy who is the Head of the Department of Education in Assam Don Bosco University.

THE FREQUENCY OF CODE-SWITCHING AMONG TEACHERS AND STUDENTS AND ITS EFFECTS ON STUDENTS' MOTIVATION IN LEARNING TARGET LANGUAGE

Noor Farahani Mohd Lazim

STEM Foundation Centre, Universiti Malaysia Terengganu, Malaysia
ORCID.0009-0006-1521-4679

ABSTRACT

Code-switching is common in bilingual classrooms where multiple languages are spoken. It refers to the practice of alternating between languages or dialects in the middle of utterances. Using code-switching can be a double-edged sword where it can be a facilitative tool in language learning, but also indicate a lack of proficiency and confidence in using the target language (Shin, 2019). Hence, the importance of teachers' role in striking a balance when using code-switching in teaching and learning. This study describes the research work conducted to investigate the frequency of code-switching among teachers and students and its effect on students' motivation in learning the target language. The respondents of this study were 30 Malay secondary school students from Kuala Terengganu, Malaysia. The basic data includes the questionnaire, interviews on teachers' perceptions and beliefs in code-switching, and interaction among respondents in a classroom setting. A classroom observation yielded approximately 15 minutes of recorded utterances. They were transcribed and analyzed to obtain information namely the functions and purposes of code-switching occurrences. Descriptive analysis and Pearson correlation coefficient performed on the data indicated that there is a significant relationship between the frequency of code-switching among teachers and students and its effect on students' motivation in learning the target language. The respondents were found to code-switch from Malay to English and vice versa, which is the result of their bilingualism. The result also suggests that code-switching is an effective strategy to motivate students to learn the target language. However, its effectiveness is dependent on teachers receiving proper training and guidance about code-switching use to enable them to exploit the educational benefits it has to offer. Future research can build on these findings to investigate the impact of codeswitching on language learning in other contexts and with different student populations.

Keywords: Bilinguals, code-switching, perceptions, motivation.

KAMISHIBAI : A WINDOW INTO STORY WRITING

MUHAMMAD FADHLI BIN MUFTI

SMK LAYANG-LAYANG, KLUANG, JOHOR, MALAYSIA

ABSTRACT

Writing stories from scratch could be an absolutely demanding and challenging job, especially for rural area learners who consider English as an alienated language. Despite the structure, plot, and characters in a story writing, a learner would definitely be facing trouble in developing ideas for their stories. Since the focus is more on the production of a story, learners feel less creative and motivated to plan and flesh out their stories. How can teachers address those learning issues? What could be a practical method to coach learners to develop ideas for their stories? This paper will offer insights into a writing method called Kamishibai. To begin with, Kamishibai is a storytelling strategy used in Japan with a series of pictures that is slowly displayed and changed (one by one) while the storyteller tells the story simultaneously. Originally, it is a type of traditional street storytelling which features pictures on a small wooden stage, rooted in Japanese cultural heritage. The presenter will share his experience in implementing Kamishibai in his writing classrooms. In addition, instead of delivering the story (speaking), learners are producing a written version based on the Kamishibai method. This method was tested and conducted in two upper-form classes (Form 4 & Form 5) and around 30 – 40 students were involved. There are two questions that will be answered. Firstly, how can Kamishibai method facilitate learners to expand and make their stories more elaborate? Secondly, how can Kamishibai method be adopted to suit the SPM 1119/2 paper? In general, the presenter strongly believes that Kamishibai is an effective method that can improve Malaysian learners' ability to develop ideas and write stories better due to its strengths and qualities.

Keywords: story writing, Kamishibai method, development of ideas

Biodata of presenter:

Muhammad Fadhli bin Mufti is an Excellent Teacher of English from SMK Layang-Layang, Kluang, Johor. Born and bred in Penang, he pursued his Degree in Teaching English as a Second Language at the University of St. Mark & St. John, Plymouth, United Kingdom. His penchant for literature has brought him much success in essay, story writing, and public speaking competitions.

REASONS FOR THE POPULARITY OF OWLS ON SOCIAL MEDIA AND IN FASHION ITEMS

Irina-Ana DROBOT

Technical University of Civil Engineering Bucharest, Romania, Faculty of Engineering in Foreign Languages, Department of Foreign Languages and Communication
ORCID NO: 0000-0002-2556-6233

ABSTRACT

The purpose of this paper is to analyse the trend of posting owl photographs, drawings, paintings and memes on social media. Why are owls so popular? is a question that immediately comes to the mind of any user reading social media and looking up shared posts by friends. At the same time, we can find in other cultural products in everyday life the presence of owls. Popular culture includes them under the form of pictures on scarves, T-shirts, dresses, pants, etc. They are also present as jewelry items, such as necklace pendants; they are also part of rings, earrings, bracelets. They can also be found under picture form on bags, on jewelry boxes, as well as on school notebook covers, diary and agenda covers, on smartphone cases, etc. Plush toys representing owls are also popular items. Within the context of today's culture, the owls have been portrayed as very cute, in the same way that cats have been portrayed. Cute or kawaii culture has been a trend started by Japanese culture, and then taken over by the Western world. Otherwise, before being incorporated as a symbol of cute culture, the owl was considered a symbol of wisdom. It was often associated with schools and universities. In cartoons, in The Sword in the Stone, a Disney version, and a screening of King Arthur's Legend, we can see that Merlin the wizard has an owl called Archimedes, which is always giving wise advice. The symbol for the university where the author of the present paper teaches has, in the past, been an owl. The changing values of the owl as a symbol will be analyzed.

Keywords: political science, symbol, wisdom, cute culture.

INTRODUCTION

Posts about owls can be glimpsed on social media, such as Facebook and Instagram as a frequent presence while we are browsing through our feed. If we go out, we can see them, just like in online store adverstisements on social media, on T-shirts, dresses, jackets, bags, purses, scarves, as necklaces, rings, earrings, as plush toys, key chains, on jewelry boxes, as garden decorative figurines, etc. They are also present as cute anime figures, smiling and with big eyes and eyelashes, having various fantasy colours such as pink, purple, blue, yellow, which makes us situate them on a par with cute cats, a phenomenon which coexists with the one of cute owls.

Popular culture nowadays, therefore, brings to our attention owls under the form of various cultural products.

When did this trend start? It is not new and specific to the social media age; as a matter of fact, it was already existing in the 1970, and it can be called a "recycled trend" (Guthrey, 2011).

Why do owls have such an appeal, leaving the reason for their cuteness aside? We are told that this is because of "the bird's humanlike posture and forward-facing eyes", which makes

us relate to the owls since “Their features appear more human-like than other birds” (Guthrey, 2011). Therefore, it is easy to find them both relatable and familiar. What is more, characters in cartoons, which is in many instances the case with the way owls are represented, borrow human features, just like in stories for children and in fables, as we can see them in the illustrations.

We could interpret owls as symbols that are adapted to the various needs of society, to fit in with their current mindset and practices.

The owls present now on social media and in various fashion items are, mostly, adapted to cute, kawaii culture which has been taken over by world cultures from Japanese culture. Japanese culture has built up an attractive mindset and attractive cultural products based on it, which are now identified as symbols of Japanese culture nowadays. We xould claim that this cute culture ranges from cute characters' looks to their behaviour.

The popularity of cats, then of owls, due to the way they are drawn or shown in photographs having cute facial expressions and attitudes could be seen as a combination of cute culture and human-like body language. Their features are humanized. Owls are the more recent adapted symbol, yet, previously, in the late 1990s and early 2000s, in Romania, one symbol of cute culture could be seen in the way everyone liked Tweety, the canary from the Warner Brothers cartoons Sylvester and Tweety. Plush toys with Tweety were very popular.

Owls are associated not only with cuteness, to the point where their physical aspect was changed, in order to be part of a specific world style and cartoon style, but with wisdom. These owls are portrete as serious. The Department of Foreign Languages and Communication, where the author of the present paper teaches, at the Technical University of Civil Engineering Bucharest, has been, around 2008-2009, a drawn owls. Other owls drawn in a serious posture and with serious facial expressions, wearing academic garments, are symbols of teaching, intellectual attitude, and of the academic medium. Recently, these owls too have been adapted to the cute look of popular culture. While the owl is present as a symbol of witchcraft and wisdom in Harry Potter (the first book was published by J.K. Rowling in 1997), it was present in a similar way in Disney's version of the legend of King Arthur, The Sword in the Stone (1963). In both stories witchcraft is a responsible activity, associated with being wise and an intellectual. Merlin is portrayed as very wise himself, and as a mentor for Arthur. The owl Archimedes also has tge role of a teacher. Hogwarth School in Harry Potter is a place where magic is taught in an academic setting by teachers who are sorcerers themselves.

In both Disney's version of King Arthur's legend and in Harry Potter, magic is portrayed as positive and beneficial, made for good purposes. The two young men, Harry Potter and Arthur, are instructor how to use it wisely, in the first case, and to benefit from it as a source of instruction, in the second.

Since owls are widely spread throughout all over the world, with the exception of Antarctica (Baba, 2023), it was easy for various cultures during various historical times to imagine various symbols that they can stand for through belief, folktales, fairy tales, superstitions, as well as through actual practices of magic rituals.

MATERIALS AND METHODS

The owls are portrayed, from what we notice until now, as cute or as wise, or even as both.

We should go deeper into research and see if there are other features included in their portrayal or other attitudes associated with them. In order to understand better the phenomenon of the way the symbol of the owl has changed, we should look at its previous uses.

According to Morris (2009), "Fossil remains" show "that owls have existed as a distinct lineage for at least 60 million years," therefore, the legends and stories about them have also

had enough time to appear and then to change. In turn, "The very first evidence of man's knowledge of owls can be dated at about 30,000 years ago." Earliest known depictions of owls are those in cave paintings. In 1994, in the South-East of France. We can find owl art in "The ancient civilization of the Middle East and Southern Europe." As an example, in Babylonia, the image of a goddess with "the wings and feet of an owl" was found. Further details include her being flanked by "a large pair of owls ă...î giving the impression that they are her guardian companions or familiars." In ancient Egypt, there was no owl god found, and also no name for the word in the form of a hieroglyph; "the owl-glyph has the sole function of providing the sound for the letter m." Usually, animals depicted in hieroglyphs are shown in profile. The owl, however, has only the body shown in profile, while the head is turned, facing towards the reader. A striking detail is that they "are sometimes shown with their legs broken, as if there has been an attempt to make it impossible to make it impossible for the birds to come to life and launch an attack."

David (2002) completes with the following details regarding the symbol of the owl in ancient Egyptian culture, showing it meant to protect the dead souls still haunting the earth, and to offer them wise guidance: '"... owls were regarded as the gatekeepers of the underworld, helping protect the souls of those who unintentionally strayed into this land,' says Kirsten. 'They were seen as auspicious symbols of courage, higher assistance, and supernatural wisdom.'"

According to David (2022), the owl can have a positive, spiritual meaning: '"Owls symbolize inner wisdom, change, transformation, intuitive development, good luck, and self-actualization,' says Charlotte Kirsten, M.A., a cultural symbolism expert and founder of Typically Topical."

The owl's symbol of being wise and being a teacher which is now a frequent associations for our contemporaries can also be found in Native American culture: '"Many Native American tribes believe Owl is the spirit of a deceased ancestor or other spirit,' says Kathy Harmon-Luber, a certified reiki & sound therapy practitioner and author of Suffering to Thriving. Owls are believed to serve as a bridge between worlds—life and the afterlife. Kristen adds, 'Owls are eternal teachers. They represent the energy of the wise elders and ancestors who have previously walked the land.'" (David, 2022).

According to David (2022), the owl is a protective symbol, related to bringing good fortune. In Feng-shui, it is believed that it can make negative energies go away. The ancient world of gods and goddesses of Greece and Rome also suggest an association between the owl and wisdom: "The owl was well regarded in ancient Greece and in Roman culture too. 'In ancient Greek and Roman cultures, the owl was revered as a symbol of the goddess Athena or Diana and protector of the city of Athens, which is named for Athena,' explains Inbaal Honigman, celebrity psychic and esoteric expert. 'It also represents the soul.'" Jewish religion is an example where the owl has negative symbolism: '"In Judaism, the owl is revealed as an unclean bird and used in stories to express desolation,' says Honigman."

Death, change, wisdom, hardship, understanding, patience, intuition (because they are active at night and can get their information by intuition), intelligence, knowledge, death and rebirth (or the natural cycle life goes through), the transition from one life stage to another one, a spiritual guide (since it can be a totem animal), according to Baba (2023), among the universally identified meaning assigning to the owl as a symbol throughout history and throughout cultures.

One purpose of the frequency of the cute owls could be to make everyone drawn to them. In an attempt to make them likeable, it can help people get more sympathetic towards the real-life species. An ideological purpose of showing owl everywhere around could be to draw attention, afterwards, by social media posts especially, to the existence of different owl species. The further purpose of this can be that of an environmental ideology implementation,

related to the protection of the Earth with all its nature and creatures. Some owl species are endangered, e.g. the Great Horned Owls, which are protected by the Migratory Bird Act Treaty; the barn owls, which are protected in England, Scotland and Wales by the Wildlife and Countryside Act from 1981; the Northern Spotted Owl; the Burrowing Owl; the Snowy Owl The problem with owls also lies in the destruction of their natural living conditions. Thus, once humans intervene in nature, they frequently destroy the habitat for various wild species. Another problems owls can encounter is that of predators. Some owl species have already become extinct, which explains the need to raise awareness about the issue. Making them likeable can be one such means. Popular culture appeals to the liking of many groups. Otherwise, perhaps only a more reduced population segment actually thought owls were likeable, unless they were passionate about wildlife, birdwatching, working in the domain of biology, as volunteers, or simply if they have developed a special liking for owls at personal levels. The real-life owls are also presented as likeable, through attractive photographs shared on social media, such as white owls. They also show baby owls, which are inevitably cute, as well as cute, little owls interacting with cats or with babies. Such images can only prompt a positive reaction from the viewers, realizing all of a sudden how cute owls can be even in real-life. Perhaps the stereotypical image of the owl is the one of a brown owl, which is neutral. However, in order to raise awareness of the issue of owls as endangered species and what can lead to this state of affairs, showing cute, likeable, pretty owls works best. In fact, owls are presented in images, both from real life and fiction, which are likened to traits found with humans: tenderness and affection in their interaction with cats, babies, and adults; cuteness and smiles in the form of cartoons and various objects, as well as in their images places in the design of clothes and jewels.

RESULTS

The owl is a versatile symbol that is portrayed function of the fictional universe and of the mindset of a certain culture at a certain time.

We adapt it to suit our needs. We can use it as a means of comfort if it is a plus toy, or as a means to make the world more familiar to us. Once we see an object we like in a room or in various settings, such as at school or at the office, where we can wear an owl necklace or T-shirt, we tend to feel more comfortable. We are always influenced emotionally by the surrounding environment, and by using symbols like the owl on various items we can get to feel more relaxed in various social settings. The owls can make us smile and improve our well-being. If they are placed in a cafe, under the form of pillows or posters, then that place can feel inviting and we may wish to stop there.

The owl is a symbol we can use to our liking, the way children tend to imagine contexts for stories about their toys.

Like all cultural identity manifestations (Baciu, 2013) items, they can also contain specific perceptions of various cultures during various historical periods.

Personal perception influences our associations just like in the Freudian psychoanalysis method of free association, which involved saying whatever comes to your mind when it comes to a certain word, image, symbol, situation or person. We react emotionally to everything around us, in our own way. We react differently to various stories including owls. Yet, we are also influenced by how we have been taught to see certain symbols while learning our own culture. In the case of the owl, the common cute Japanese culture, together with the way they are portrayed, makes us see them as symbol of cuteness. Previous associations also make us see as symbols of wisdom. This symbol of wisdon is derived from other cultures' association of the owl as a guide through a transitional state towards death. In this case the owl is a guide, helping lost souls, a role similar to that of a teacher, guiding us through knowledge and helping us build our skills.

Our personality is formed by an interaction of factors: heredity, education, and our own way of experiencing our own culture, as well as other cultures we come into contact with. This is visible in our perception of the owl. We have our background knowledge regarding the owl through stories and through its image in cute culture, as well as through various popular culture items. We also witness the way the image of the owl is shown everywhere around us, making them look so likeable. It is impossible for us not to react when we see something cute, such as cats, puppies, babies, owls, baby lions, etc. We could go as far as to say that whenever we see something cute, we tend to protect it, instinctively, the way it happens with adults of any species and any baby of any species. We frequently see viral videos of baby dogs adopted by mother cats, or baby chicken cuddling around mother dogs, for instance. The reaction of the viewers is that of seeing something cute and, therefore, looking at this as towards a positive incident.

DISCUSSION

The owl can become a symbol for us to show our friendliness towards the other persons we come into contact with. In the example of the cafe decorated with owl pillows on chairs and posters, as well as maybe figurines, or owls placed on coffee cups, the environment suggested is an inviting and friendly one. Up to some extent, the owl can become a symbol for showing a friendly smile and a kind attitude towards the other persons around us.

Any symbol refers to or suggests a message that can be understood by an entire group. As a proof we can see the way students are able to identify symbols in literary works when asked by their teachers. One such example is given by Wolfe (2004), who refers to a class of English as a foreign language students asked to look at symbols in literary works. Such an exercise can only be based on the idea that there are universal symbols, shared by all culture, since the students speak another language than the one they are studying and, thus, they belong to a different culture, with its own system of culture identity manifestations. Another researcher concerned with students identifying the symbols in literary works is Prestwich (2007). Prestwich writes about "the chains of identification" developed by Wolfe (2004), "which describe how the meaning of words or signs, can change over time." In the story discussed by the students presented by Wolfe (2004), the symbol of "owls as messengers of death" in the story Bless Me, Ultima (1972) was identified (Prestwich, 2007).

The symbol of the owl is presented within cute culture through both fictional and real life owls in order to show people that they can relate emotionally to them, just as they can relate emotionally to pets such as cats. Cats have been considered cute before owls on social media, and now the two cute species coexist.

Since our natural instinct is to protect any species that looks cute, it is an effective means of raising awareness to the owls as endangered species and to humans for the need to protect the environment in order not to bring harm to cute animal species. The urge to protect a particular cute species is present with seeing a particular member of the species that is very cute and that asks from us to activate our instinct of protecting them. At the same time, due to the human behaviour and facial expressions, and body language overall, we find the owls a relatable species and we feel we can communicate with them, at least at an emotional level.

Children learn sympathy through reading stories and seeing pictures about and of animals that are humanized. This can help in the future with their attitude towards animals and the protection of various species. Such a practice of learning can be extended to adults and adapted to them through social media and through popular culture products.

CONCLUSION

The owl is one of the oldest and most widely known bird around the world. It has also captured the attention and imagination of people ever since prehistoric times. Throughout the ages, people have had various needs and have adapted symbols to them. Nowadays, it seems that we have the need to make our environment more friendly, more comfortable and more relaxed, for ourselves, as well as for the others. Having in mind the idea that we live in the age of communication, we need to know how to use it to our advantage. One strategy is to show that we share at least something in common with our interlocutor. The owl placed on a bag or in a necklace can be a pretext for starting small talk. If we use owls as emoticons, we can show that we are appreciative of the other person and show a positive attitude to a certain post or message. Since we sometimes use text and are not sure about the intentions and body language, as well as voice tone of the interlocutor, we use emoticons to fill in these missing details.

What is more, perceiving owls as likeable is an impulse given to people all over the world to be willing to protect the endangered owl species and to help preserve a healthy natural environment for them. The emotional element is more efficient in persuasion that scientific arguments regarding the importance of the owls in the world.

REFERENCES

Baba, Elisha. (2023). 10 Owl Symbolism Spiritual Meanings Around the World. Retrieved from: https://lifefamilyfun.com/animal-symbolism/bird-symbolism/owl-symbolism/

Baciu, Sorin. (2013). Culture: An Awareness-Raising Approach. Cavallioti Publishing House, Bucharest, Romania.

David, Lauren. (2022). The Spiritual Meaning Of Owls + What To Do If They Keep Appearing To You. Retrieved from: https://www.mindbodygreen.com/articles/owl-symbolism

Guthrey, Molly. (2011). Owls, owls everywhere: 1970s trend makes a comeback. Retrieved from: https://www.twincities.com/2011/11/12/owls-owls-everywhere-1970s-trend-makes-a-comeback/

Morris, D. (2009). Owl. Reaktion Books.

Prestwich, D. L. Effective Strategies for Teaching Reading to ELL Students. Delta Education Journal, 12.

Von Winning, H. (1948). The Teotihuacan owl-and-weapon symbol and its association with “Serpent Head X” at Kaminaljuyu. American Antiquity, 14(2), 129-132.

Wolfe, P. (2004). "The owl cried": Reading abstract literary concepts with adolescent ESL students. Journal of Adolescent & Adult Literacy, 47(5), 402-413.

AN OVERVIEW OF THE SEMANTIC VALUE OF TURKISH LOANWORDS IN THE ALBANIAN LANGUAGE

Ph.D. Rezearta Murati

The University of Shkodra "Luigj Gurakuqi", Faculty of Social Sciences, Department of Linguistics, Shkodra, Albania

ABSTRACT

Historical fate has made the Albanians a society between the West and the East. From contacts with other Western and Eastern societies and cultures, Albanian culture is enriched with important elements from both sides of this horizon. Albanians had such contacts with the Turkish in the Ottoman Empire for several centuries. Proof of these contacts has been the influence of Turkish on the Albanian language, first of all, in its lexicon. The influence is related to economic and administrative concepts, to abstract and religious concepts; it is related to the life of the society and its culture of living. Fixation and explanation of borrowed lexical units are important not only in terms of the history of borrowing but also in terms of their evaluation as necessary cognitive tools of the values of the national culture.

Words from Turkish began to enter the Albanian language in the 15th century. There are many researchers who have dealt with the loanwords of Turkish in the Albanian language and its influence on Albanian speech and writing.

Many words of daily life entered the Albanian language as genuine Turkish loanwords, the ones we still use today for dishes, clothes, vegetables, the house, things, tools, family relationships, folk songs, etc. The same word can have meanings or spheres of use and different shades, which lead to several groups and not just one, but the main characteristics that are already used as neutral words will be taken into account, without understanding its origin as borrowed.

The other group of great interest for scholars consists of loanwords, which have equivalents in Albanian but are still in use, especially for synonymous and stylistic uses in the texts. A number of them are part of conversational discourse, while some others are active only when used for literary purposes.

In our paper, we will try to give a classification according to the semantic fields that have acknowledged Turkish loanwords in the Albanian language.

Keywords: Turkish, Albanian, loanwords, semantics, stylistics.

TEACHING ALLUSION AND FRAGMENTATION THROUGH MODERN POETRY

Dr. Ardita Dylgjeri

University of Elbasan "Aleksandër Xhuvani", Albania

ABSTRACT

Stylistics and stylistics analysis have fortunately undergone several important changes and developments in the recent years. Two of the most important innovative devices modern literature can be analysed through are definitely allusion and fragmentation.

One of the best ways of teaching the importance of these contemporary figures is through modern poetry and "The Waste Land" by T. S Elliot, made of 434 lines can be definitely considered a respectable resource in this aspect.

This poem reflects a lot the cultural response to the "de-humanizing trend", which was as a result of the conditions of urban life of the First World War together with the collapse authority which this war brought. The Waste Land as a whole, attempts to focus its attention in the antagonism found within the cityscape and it generates an insight into an imagined reader.

The main questions this article raises and aims to give a proper answer are:

How can allusion and fragmentation be interestingly taught to students?

How can modern poetry be perceived and analysed through these two contemporary stylistics devices?

Key words: allusion, fragmentation, modern poetry, stylistics devices, teaching.

INTRODUCTION

The Waste Land aims to show the life of all citizens during the First World War and after it. This is a modern poem as it has in its focus all the categories of people. What is interesting is the fact that Eliot compares these people with mythological characters. This is a poem of devastation of the society, destruction of the cities, bad sexual experiences and it is specifically rich in allusion and fragmentation. Not only is The Waste Land" Eliot's greatest work, but it may be- along with Joyce's Ulysses- the greatest work of all modernist literature. Most of the poem was written in 1921, and it first appeared in print in 1922. The legend's imperfect integration into a modern meditation highlights the lack of a unifying narrative like religion or mythology in the modern world.

Allusion and Fragmentation are two important stylistics devices in The Waste Land, combined not only with different other stylistic elements, but also with each - other. Fragmentation is created when Eliot masterfully brings together many broken elements. He

also has alluded with different elements borrowed from different other famous writers, and not only, adapting them in his style in a perfect way.

To have a full picture of such an interpretation, as a lecturer of Stylistics, I will try to focus on the analysis of allusion and fragmentation in one of the best modern poetry examples "The Wasteland" by T. S. Elliot. This long poem might serve as a case study, which is to be evaluated as fruitful and vivid description of these literary devices. At the same time, for specific scientific purposes, I will give an interpretation of these stylistic devices as subcategorized in other smaller groups, such as those taken form myths, history, other authors and languages, nature etc.

1. ALLUSION IN "THE WASTELAND"

Allusion, as a Latin term, means "something said or written that mentions a subject, person, etc indirectly" (Bush., 1983, p. 62). As a modern stylistics' device, Allusion is a literary preserve of intertextuality, as such, it echoes other texts or images in the literary work taken into consideration (Paul, 2004, p. 64). Either explicit or implicit, allusion undisputedly serves in a more complete and detailed interpretation of a contemporary piece of literature.

It also is a reference to an object or circumstance that has occurred or existed in an external context. Allusion is a literary term regarding the use of previous texts, sough the world also has come to include references to or from any source including film, art, music, or real events. An allusion may be drawn from history, geography, literature, or religion. Allusions help the reader to visualize what is happening by evoking a mental picture.

When referring to the Wasteland, for a better analysis, allusions are to be categorized into some different groups such as: allusions taken by myth and history, allusions taken from different other authors, allusions of different languages, biblical allusions and allusions of nature elements.

1.1 Allusions taken from myth and history

Eliot brings Hyacinthus into the Waste Land:

"You gave me hyacinth first a year ago;

...

Looking into the heart of light, the silence.

Oed'und leer das Meer"[6]. (The Waste Land and Other Poems, p. 65) (Lines 35-42)

This passage exemplifies the allusions in which we find a Greek myth with a line in German taken from Wagner opera. Hyacinthus, by his own hand, is dead. But his corpse turns into a flower. Eliot wants to show that even after death, life exists. The speaker is unclear about his ideas and theme is desolate, but also melancholic at the same time. The process of regeneration has existed many years ago and will exist for many years that will come.

Hyacinthus will live in eternity as his body turns into a flower. Eliot alludes that even dying is prosperity, because life thereafter might be better for some people compared with life in earth. This means that after all Eliot gives a sign of hope.

[6]From this point on, only the lines of the poem will be cited.

In ‘The Burial of The Dead’, allusions to myth and history such as the reference to the book of Genesis in line thirty, exist beside the sight of contemporary London:

‘A crowd flowed over London Bridge, so many,

I had not thought death and undone so many’. (Lines 62-63)

These thoughts are out of the world of these people, but at the same time, these thoughts are interchanged with the inner thoughts of self. By using the word crowd Eliot means himself too. The crowd is part of London, but the crowd is people and they are so many. They walk confused to find hope without thinking of anything else. These people are suffering day by day more than can imagine and more than they are conscious for.

1.2 Allusions taken by different authors.

Allusions, translated by other writers can easily be found in this long poem.

“Those are pearls that were his eyes”

(Line 48- Shakespeare)

“I had not thought death had undone so many

Sights, short and infrequent were exhaled”

(Lines 63-64- Dante)

Eliot included a set of notes on his poem that allowed his early readers to identify the sources of these allusions. This means that, some of his allusions are taken by other writers, but are perfectly translated by Eliot. The first line taken by Shakespeare is different from the two lines taken by Dante. Shakespeare is known for his intimate tone and Eliot has profited by using this moment of peace; a spiritual peace when people love each- other and see with the same light that pearls bring.

A different situation is to be found in the lines of Dante, who in most of his poems has written about death. Used by Eliot, these lines symbolize a moment when people are all together in the street without hope and the author (Eliot) thinks that death is cruel. Eliot makes another allusion to Shakespeare with the role of Hamlet:

“Good nighs ladies, good night, sweet ladies, good night”.

(Act 4, scene 5, lines 69-70).

These lines are said by Ofelia in a fit of madness. The reader, without giving a careful reading, would not know that these lines were that of any other person. Eliot has adapted so many allusions by other writers in order to make “The Waste Land” more attractive. Eliot mostly likes Shakespeare. Even these two lines are taken from him and symbolize the tired women who can say everything out of their mind, just to look smart.

Allusion is also the wounding of the Fisher King and subsequent sterility of his lands. To restore the King and make his lands fertile again the Grail questor must ask:

“What ails you?”

This question indicates hope. Fisher King is too desperate and unhappy with everything that exists in his life, especially with the fact that his lands are sterile.

Sources from which Eliot quotes, or to which he eludes, include works of: Homer, Sophocles, Virgil, Dante Alighieri, William Shakespeare, Edmund Spenser, Joseph Conrad, Walt Whitman, and Bram Stoker. Eliot also makes extensive use of scriptural writings, including the Bible, the Book of Common Prayer, and Buddha's Fire Sermon (Elliot, 1972, p. 436). In lines 196-198 Eliot makes an allusion to lines from Marvell's "To His Cay Mistress". By these lines, Eliot has taken spring and has adapted it as an important part in his poem. As spring brings flowers and birds, the same function it has in the waste land. Eliot explains that when spring comes after a cold winter, hope comes for everyone.

'But at my back from time to time I hear
The sound of horns and motors which shall bring
Sweeney to Mrs. Porter in the spring". (lines 196-199)

Throughout the text, Eliot alludes to the book of Ezekiel (line 20); Psalms (line 182). Ecclesiastes (lines 23, 354); Isaiah (lines 25, 426); and Eliot refers William Shakespeare many times in this poem. More specifically, he alludes to the plays: "The Tempest" (lines, 48, 191, 257); "Antony and Cleopatra" (line 77); "Hamlet" (line 172). In the first epigraph, there is a quotation from Joseph Conrad's novel about Western imperialism. Eliot took inspiration in writing these epigraphs by using allusions from "Heart of Darkness". In the second epigraph we find expressions used by English school kids to ask for money to buy fireworks. In this epigraph Charon is the character who represents all these English kids. Charon is the ferryman who would take souls from the death if you give him a coin.

1.3 Allusions of different languages.

The poem alludes to works from a variety of languages including Italian, Latin, French, and Sanskrit too:

'Poi s'ascose nel foco che gli affino
…
Atta Dayadhyam Damyata'
(lines 427-432)

In placing these allusions so closely together, Eliot suggests coherence between them, showing that the works are all linked by one principle: the power to maintain the well-being of a decaying society. By these allusions we understand that it is not only London that is suffering by social problems, but there are also other countries. The reason of writing in various languages means that everyone in every country should understand the problems and face them. These problems are happening at the same time and the purpose is to fight all together against the decaying of the society, or everything will be destroyed and people will be worse than they are.

1.4 Allusion of nature's elements.

Through waters of rivers, Eliot wants to represent literature. The river is also littered with:

'Empty bottles, sandwich papers,

Silk handkerchiefs,
Cupboard boxes, cigarette ends.
(Lines 177-178).

All these together suggest the desolation of the society where literature cannot be considered a means of protection. Apart from desolation, these lines also suggest chaos; a chaos in which the society lives without knowing where to go. All the elements in these three lines are metaphorically used to symbolize the chaos in which the society is. People don't know what to expect in the future. No one can think how to develop literature in a situation like this, where people have no desires, no wishes. Through the description of the river, Eliot underlines the importance of literary works in the Waste Land to support people. Everyone knows that Thames is really beautiful. English people love it as it is their river, but they have forgotten it by their desolation and problems they are facing. Eliot suggests that as river run softly day by day, should literature run in order to be developed. A developed literature helps everyone to be an educated person; a person who could consider literature as a way for escaping from the desolation. In the speaker's mind is shown the past beauty of the Thames:

"Sweet Thames, run softly till I end my song.
…Sweet Thames, run softly till I end my song,
Sweet Thames, run softly, for I speak not loud or long." (lines 176-184)

The night in gale represents the poet's struggle to find a hope and a voice in the Waste Land. This cry underlines the misery of its existence; it is suspended in a paralyzed state from which it can never escape. The natural symbols are all linked with the allusions of the poem. These allusions have made this poem a wonderful one, mixing everything which exists in this earth. Eliot's allusions demonstrate the limits of literary analysis, making so a clear distinction between the 'old Waste Land' and the 'new Waste Land' (Barthelme, 1979, pp. 2214-2262). I mean that people have suffered a lot during war. This belongs to the 'old'. But still now, that war is over they still have memories of the past. The mixing allusions of the past and the present make "The Waste Land" an historical modern poetry.

2. FRAGMENTATION IN "THE WASTELAND"

Fragmentation, as a Latin term, is "the process of breaking something into a lot of small separate parts". As a modern stylistics' device, Fragmentation is the acclamation of numerous and varied- often to chaotic effect- signs (words, images, sounds). It certainly is one of the key terms in contemporary literature. Even fragmentation is to be subcategorized into several groups for a better analysis. Below, you will find several subgroups of fragmentation analysed in the Wasteland as: fragmented imagery, fragmentation in religion, dehumanisation, nature elements, myth and history fragmentation etc.

2.1 Fragmented imagery

The title of this poem comes from line 22. These lines use an example of Eliot's imagery:

"What are the roots that clutch, what branches grow

I will show you fear in handful of dust." (lines 19, 30)

From the very beginning of the poem, the reader comes into contact with a lot of images. What's interesting about the images themselves is that they combine concrete with abstract to create a montage that creates an overall picture in the reader's mind. There is no particular action or purpose, Eliot simply suspends the image in abstraction creating a dream-like scene. The usage of so many fragments together help the reader imagine the scenes that are described in the poem. The same occurs with the characters. All these images are mostly mixed with the elements of nature, making so the poem imaginative and concrete at the same time. Since the beginning the author has made a question about human beings. This means that, people are the centre of universe and everything comes around them. People cannot live without nature, as nature can't live without people. In this way, they together compensate each other. In a society where monotony is part of life, people and nature are spiritually dead. There is only hot sun, no water and trees.

In "Part II: A Game of Chess", Eliot uses fragmented imagery to create the setting of a wealthy woman's bathroom:

"The chair she sat in, like a burnished throne,

…

Stirring the pattern on the coffered ceiling."

(Lines 77-93)

This example differs from the others, because here the images interact with each other. The motion of the words gives the feeling that the whole room in undulating in the candelabra flames, while the descriptions themselves set up a very dreamy, dark and mysterious mood with Cupidon and perfumes. Although the images are not isolated from each other, they still act individually as contributors toward the whole. Up to now, we have read only about pessimistic events and tired people. But, in these lines we find another side of the coin. There are not only sad and poor women; there are also some others who enjoy their lives. These are beautiful women who like having sexual relation with their husbands. The setting has dark and light elements, but images used here are used in order to crate fragmentation and to give us the idea that this woman is happy with her life.

From lines 77-96 we observe that Eliot incorporates several overlaying themes through the ambiguity of the text:

"The chair she sat in, like a burnished throne,

Glowed on the marble, where the glass

Held up by standards wrought with fruited vines

From which a golden Cupidon peeped out." (Lines 77-80)

The woman in the chair remains anonymous and the setting, which is carefully described, lacks the geographical placement of so many other fragments of the poem. Here, different elements are combined in various combinations. The setting helps us to understand these elements which look like the perfect place for the woman who is unnamed, but just "she". This gives to these lines a mysterious effect, making them more attractive. It looks as if the

woman sits in a burnished throne alone to enjoy the fact of being powerful, maybe the most beautiful, but she knows that being sat in that throne is dangerous.
In lines 239-242 we find some broken images which create fragmentation:
"Exploring hands encounter no defence;
His vanity requires no response;
And makes a welcome of indifference." (Lines 240-243)
By these lines we can get different meanings: first, by the decadence of the modern society, Zion is lost. Second, by the reference made to Babylon is related to sexual degradation. For Eliot true love has been lost. The Zion society symbolizes the decadence of the society as a whole. They have been wonderful people with modern characteristics, but they are not anymore. Together with the degradation of the society, in general, there exists also the degradation of sexual relationship.

2.2 Fragmentation in religion

Throughout the poem, religion is treated with an air of disregard. It appears to be there, but we see it being treated without care or respect:
"Madame Sosostris, famous clairvoyant,
Had a bad cold, nevertheless
Is known to be the wisest woman in Europe,
With a wicked pack of cards…".
(Lines 43-47)
By these lines we understand that it is interesting, and even humorous, to picture "wisest woman in Europe" as a tarot card reader with a head cold. It also seems to undermine the whole idea of connection to the spiritual reality. After all, firstly people have to know how to be connected with each other, then how to be connected with something beyond.
The protagonist answers the question for himself:
"Out of this stony rubbish? Son of man
You cannot say, or guess, the cricket no relief,
…And the dry stone no sound of water". (Lines 20-25)
Here the protagonist takes a look to the panorama of modern civilization. At this look, he finds this panorama dead. The voice that we hear is the voice of prophet Ezekiel who is announcing the hopeless fragmentation of modern civilization. In "Ezekiel 11" 1-3 God addresses Ezekiel as "son of man" (Hampson, 2005, p. 135) and gives him a clear visionary picture of desolation. God says to Ezekiel to teach his people, the rebellious Jews, and to put them in the right way. Rocky land in which there is no fertility and in which no roots and branches can grow. The dead tree gives no shelter; the dry stone without any sound of water and the hot sun are part of this panorama: are parts of a waste land. The protagonist now takes the words of Isaiah XXXII: 2:
"Shall be the rivers of water in dry place,
as the shadow of a great rock in weary land".

And says that there is no relief, no safety from the hot sun, except under the shade of a "red rock". The red rock symbolizes the Christian church which is the only place humans can escape from this shadow. This means that they have to accept the message of Christ and the protection of the Supernal. Two churches are listed specifically in the poem; St. Mary Woolnoth (Lines 64-68) and St. Magnus Martyr (Lines 257 – 265) .

2.3 Fragmentation in dehumanization.

This gives an image of dehumanization that those in London are familiar with:

"Unreal city,

…16

And each man fixed his eyes before his feet."

(Lines 60-65)

This image portrays the picture of an extraordinary isolation. It is the isolation of the working class, confined to the monotony with its "hustles and bustles" (Moody, 1989, pp. 47-66) of every day existence. The vast population of a booming city is in a never-ending circle. This means that dehumanization will exist in eternity. People are pessimistic about their future and the future of London. They consider themselves useless, not having a reason to wake up in the morning, because the only thing that they see is the crowd of people who don't know where to go. These people are considered to be equivalent with death. During that period, people were not rich and they were obliged to work hard in order to survive. They were not able to enjoy life, because, for them, life was just a monotony in a city where the number of populations was growing fast. As fog covers this unreal city, monotony has covered everybody's lives.

The fragmented imagery and voices in "The Waste Land" are used to convey the main theme of dehumanization. Dehumanization takes on two forms:

1- The death of human relationships.

2- Spiritual death.

The dehumanization of the modern world is because of the monotony of the work place which has its effects into personal life. The sexuality of "The Waste Land" is an important aspect of its spirit. Most pe well by their husbands who sometimes forced them to have sexual relations. The poor woman is bored and tired after the meal is ended, but she can't go to bed and just sleep. Her husband has to enjoy himself and she can't contradict. This creates monotony also in the spirit.

"He, the young man carbuncular, arrives,

…

And makes a welcome of indifference." (Lines 231-242)

The sexual encounter here is representative of the relationship between a man and a woman in a world where all are dead and dying. The only attempt he can make to connect with her is the one that comes most natural to him - the most primal urge. What causes the real dismay is her response:

"She turns and looks a moment in the glass,

…
And puts a record on the gramophone." (Lines 249-256)
Eliot wants to show that this feeling of "self-man" (Drain, 1997, p. 300)makes the law despite everything. This means that man can control both mind and body of a woman. After the typist's husband has his way with her and she resumes life, it appears that acknowledgment, takes place:
"On Margate Sands..
…
burning"
(Lines 300-311)
The connection of "nothing with nothing" is representative of a personal breakdown in which the speaker has admitted that everything is burning. In these lines both man and woman feel tired and devastated. They consider their lives to be nothing with which they can easily be connected. According to them, they are not burning only by sexual passion, but they are also burning by their life's breakdown. War has destroyed everything, even their intimate life. Man
does not consider his wife as a human who has the right to contradict, but as a way to fulfil his sexual necessities. People see nothing, nothing is clear and nothing beautiful exists.
Eliot accepts that if breakdown exists in the society, then it exists in our mind too. Here we find elements of nature which create images and form fragmentation. People are confused and are not sure what they see: water or rock. These two are not the only elements of nature. Eliot describes also grass, spring, and trees and so on. These lines show that everything is destroyed and people are searching for water; are searching for the spring when they can listen to the sound of birds. They are looking for spring in their life, for water, but unfortunately there is no water. People suggest Eliot, need water and rock together; need trees and the song of birds, which make us happy. Eliot says that without nature humans are dead.
"If there were water
…
But there's no water." (Lines 345-357)
This is accompanied by the final stanza:
"I sat upon the shore
…
Shantih shantih shantih" (Lines 423-433)
The first example seems like senseless and difficult to be understood by the sounding out of water droplets. The second stanza is the same fragmented form that is seen throughout the poem. With the questions: "Shall I at least set my lands in order?" followed by the famous nursery rhyme, the speaker appears to be dying. The last two lines of the poem are referencës to the Upanishads (Ihermode, 2004, pp. 29-33.) in Hindu religion. It seems that, with this reference and the reference to "The Fire Sermon", the speaker has lost western religion and is looking for it elsewhere where he can find peace.

2.4 Fragmentation of nature's elements

In lines 218-222 we find a representation in differentiations between night and day:

"I Tiresias, though blind, throbbing between two lives,

…

The typist home at teatime, clears her breakfast, lights." (Lines 218-222)

Day and night are two important figures mostly used by Eliot. According to him, each of them represents something, because it's true that day and night create images which change our life. During the day we are all the time in activity. These activities help us to perform images or sounds of our self. During night we sleep and this means that we also can dream. Surely that dreams too create images in our mind.

2.5 Modern man in fragmentation.

In the second section of "The Burial of the Dead", the protagonist comes with the idea of a modern man:

"What are the roots that clutch, what branches grow

Out of this stony rubbish? Son of man," (Lines 19-20)

This question presents a tone which is actually rhetoric. This tone helps us to understand that a new wave of modern existence has arrived. Now humans want to know their roots and branches they came from. Again, here Eliot has made a mixture with natures' elements which create fragmentation. Fragmentation creates also the fact that people are living a revolution with new effects. This line is also controversial; because despite this, the society is still considered to be rubbish were nothing good can survive.

2.6 Broken images from historical figures

Eliot's intention was to create a collage of poetic fragments in order to create the sense of speaking for an entire culture in crisis. The method of assembling fragments or differently said "broken images" from the past allows him to suggest some parallels between contemporary problems and earlier historical situation. Most of these fragments have been taken from Eliot's own analysis of Joyce's Ulysses, which served as perhaps the most important model for the poem. In the Waste Land exists a block look at the conditions of mankind of 20th century. The fragmented nature of London is cohesive with the fragmented images that Eliot uses to Express modern consciousness. Eliot examines London and "The Waste Land" together, by which is possible for us to observe and notice the locations that he refers to: St. Mary Woolnoth, King William Street of St. Magnus Martyr. (Johnson, 1999, p. 10)

CONCLUSIONS

Teaching stylistics and stylistic devices such as allusion and fragmentation are to be evaluated as both challenging and interesting. Sometimes, it becomes even more difficult to explain the

importance of such figures. To our help, basically comes literature, especially modern literature and one of the best instances of describing these phenomena is the long poem The Wasteland written by T. S. Elliot.

"The Waste Land", in its entirety, is a poem about the decline of Western traditions, values, and culture. This decline, perceived by the artists of the time, took place across all of Europe and America. All in all, the poem is an embodiment of disillusionment and frustration caused by modernism developed as a result of World War I. The significance of the individual search for meaning, looking for order and pattern bring their own negative part in the poem. The use of allusion signifies that the poetic persona is actually in a search of meaning in the dimension of art. The use of biblical allusion show that religion has failed to provide relief or hope for people. Indeed, there are many other allusions to previous works of art, like Wagner's opera, Dante's Inferno, and also the stories from Greek mythology. On the other hand, the fragmented structure of the poem suggests a disorder of the reality. Eliot has used the process of mixing German, French, and Italian language to show chronology.

Furthermore, taking the responsibility to read and analyse this poem means to look through a series of broken sketches and broken moments of life. It would be a dream world experience with intimate feelings. All these together would inspire, confuse, and enlighten you.

Bibliography

Barthelme. (1979). "Great Days". New York: Farrar Straus Giroux.

Bush., R. (1983). "A Study in Character and Style. CANADA: Publication SEM, ALEXANDER PRESS,.

Drain. (1997). The Waste Land: "The Prison and the Key" . New York: St.Martin's Press.

Eliot. (1909- 1950). The Waste Land: "The Complete Poems and Plays" ,. ACE BOOKS.

Eliot, T. S. (2010). The Waste Land and Other Poems. (A. L. Prescott, B. V. Qualls, C. Waters, & e. al, Eds.) Broadview Press.

Elliot. (1972). "Tradition and the Individual Talent" , 20thCentury Literary Criticism. New York: FERRAR STRAUS AND GIROUD.

Hampson. (2005). "Storm-Gods". Illinois: Dalkey Archive Press.

Ihermode. (2004). "Selected Essays" . London: Ferrar Straus and Giroux.

Johnson. (1999). "Possibly Parables" . The New York Times Book Review.

Moody. (1989). "The Waste Land in different voices". New York: BURGO PRESS,.

Paul, S. (2004). "Stylistics A resource book for students". London and New York: Routledge.

Unger, L. (1966). T.S Eliot. "Allusions and Cultural References". CANADA : ABLEX PUBLISHING.

INCREASE IN PRICES OF STAPLES IN THE MONTH OF RAMADAN IN THE PERSPECTIVE OF ISLAMIC ECONOMIC PHILOSOPHY

A'inin Ni'mah
Faculty of Economics and Islamic Business, State Islamic University K.H Abdurrahman Wahid Pekalongan, Indonesia
ORCID: 0000-0002-3178-2311
DINA IRFINA
Faculty of Economics and Islamic Business, State Islamic University K.H Abdurrahman Wahid Pekalongan, Indonesia

APRILITA WIJIASRI
Faculty of Economics and Islamic Business, State Islamic University K.H Abdurrahman Wahid Pekalongan, Indonesia

MUHAMMAD SULTAN MUBAROK
Faculty of Economics and Islamic Business, State Islamic University K.H. Abdurrahman Wahid Pekalongan Indonesia
ORCID: 0000-0002-6168-0439

ABSTRACT

Purpose: The objective of this research is to analyze the phenomenon of the increase in prices of basic commodities during Ramadan from the perspective of Islamic economic philosophy. This study aims to understand the factors influencing price hikes, their impact on society, and to find solutions in line with the principles of Islamic economics to address the issue.

Design/methodology/approach: This research utilizes a qualitative and descriptive approach. Data will be collected through literature review, document analysis, and interviews with Islamic economics experts. Data analysis will be conducted using deductive and inductive approaches, while referring to relevant Islamic economic principles.

Findings: Based on this study, it was found that the increase in prices of basic commodities during Ramadan can be attributed to several factors. One of the main factors is the high demand due to increased consumption during the fasting month. Additionally, other factors such as price speculation, changes in consumer behavior, and supply disruptions can also contribute to price hikes. The impact of the price increases of basic commodities during Ramadan is strongly felt by the society, particularly those with low incomes. The price hikes can lead to economic difficulties, social instability, and increased economic disparity within the community. This contradicts the principles of Islamic economics that emphasize justice, sustainability, and concern for the welfare of society.

Originality/value: Contextualization of Ramadan and Integration of Islamic Economic Philosophy

Keywords: Increase in prices, Basic commodities, Ramadan, Islamic economic philosophy, and Price hikes

ORGANIZATIONAL CULTURE: KEY DRIVERS OF A SUCCESSFUL HUMAN RESOURCES STRATEGY IN SALES

Alfredo Guatemala Mariano

Universidad Juárez Autónoma de Tabasco, División Académica de Ciencias Económico Administrativas, Villahermosa, México.

ORCID ID: https://orcid.org/0000-0002-9513-5148

Nancy Estela Arias Rodríguez

Universidad Juárez Autónoma de Tabasco, División Académica de Ciencias Económico Administrativas, Villahermosa, México.

ORCID ID: https://orcid.org/0000-0002-7297-9153

Norma Aguilar Morales

Universidad Juárez Autónoma de Tabasco, División Académica de Ciencias Sociales y Humanidades, México.

ORCID ID: https://orcid.org/0000-0002-7292-3029

ABSTRACT

Organizational culture and its impact on the development of a successful human resources strategy with a sales focus are fundamental elements for a mexican real state company success. Organizational culture, composed of shared values, beliefs, and behaviors, influences how employees perceive and engage their work. In a sales-oriented human resources strategy, a strong culture can make a big difference. A culture that promotes customer orientation, collaboration among teams and positive emotional skills creates an environment conducive to achieving sales goals. This is an study case research of a mexican company on real state in Merida, Yucatan city with the purpose of identify the variables that impact the human resource strategy to achieve the goals of the organization. The results show that talent management is crucial in this strategy. Attracting, recruiting, developing, and retaining employees with relevant skills and competencies is essential for sales success. Effective training strengthens key skills such as negotiation and communication and emotional intelligence. Ontological coaching provides individualized support to sales employees, helping them overcome emotional or mental barriers that may limit their performance. Ongoing performance evaluation and tracking key performance indicators allow for the identification of strengths and areas for improvement, adjusting strategies as needed. Workplace flexibility and the promotion of innovation are vital in a constantly changing business environment. Offering flexible work options and fostering a culture of innovation enables adaptation to market demands and enhances employee satisfaction and engagement. Organizational transformation involves implementing significant changes to drive competitiveness and sustainable growth. By integrating these variables into the human

resources strategy, companies can improve the performance of their sales teams and achieve success in a competitive and ever-evolving market.

Keywords: organizational culture, human resource strategy, ontological coaching, emotional intelligence

FOLK MEDICINE AND TREATMENT METHODS IN VAN

VAN'DA HALK HEKİMLİĞİ VE SAĞALTMA YÖNTEMLERİ

Sedat BAHADIR

Doç. Dr. Artvin Çoruh Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Halk Edebiyatı Anabilim Dalı

Servet ÖZAKAN

Yüksek Lisans Öğrencisi, Artvin Çoruh Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Halk Edebiyatı Anabilim Dalı

ÖZET

İnsanlık tarihi boyunca insanlar yaşamlarında hastlıklar ve salgınlarla karşı karşıya kalmışlardır. Halk bu hastalıkların çaresini devamlı olarak aramıştır ve günümüzde de yeni çıkan hastalıklar olsun ya da eski hastalıkların tedavi yöntemleri ve ilaçları aranmaktadır. Halk böylece hastalıkların adlarını bilmediği için çoğu hastalığa zorluğuna ve ölümcül olmasına göre isimler vermiştir. Bunlar şirpençe, karahastalık, incehastalık vb. adlarla isimlendirilmiştir. Hastalıkların tedavileri zamanın imkansızlıkları ve insanların da bilgisizlikleriyle beraber öncelikle bilinen tedavi yöntemlerine başvurulmuştur. Her hastalığın ayrı ayrı tedavisi yerine öğrenilmiş yöntemler bu hastalıkların tedavsinde kullanılmıştır. Bu tedavilerin genellemeleriyle beraber birçok insan yaşamını yitirmiştir. Halk arasında tedavi ile ilgilenen hekimler ortaya çıkmıştır. Halk hekimleri daha çok doğal yöntemlerle tedaviler uygulamaktadırlar. Hekimler bitkilerle çeşitli macunlar yaparak ve dua yöntemleri ile tedaviler uygulamaya çalışmışlardır. Halkbiliminde bu konuda çok fazla çalışma bulunmaktadır. Mehmet Fuad Körülü, Ziya Gökalp, Pertev Naili Boratav, Sedat Veyis Örnek gibi isimler bu konuda çok önemli çalışmalara imza atmışlardır.

Van'da modern tıbbın yanında halk hekimleri ve tedavi yönlemleri de tercih edilmektedir. Günümüzde özellikle bilim dünyasında uzun süren ya da halk arasında tedavisi yok denilerek bazı hastalıkların tedavisinde halk hekimlerinin tercih edilmesi önceden yapılan tedavi ve olumlu sonuçların olmasındandır. Yöre insanları halk hekimlerinin olumlu yönünün yanında olumsuz yönlerinin de bilincindedir. Bunların yanında şuan kırık ve çıkıklarda, sarılık, fıtık, kısırlık gibi birçok hastalığın tedavisinde ilk başvurulan yer halk hekimleri olmaktadır. Yapılan bu çalışma modern tıbbın yanında tercih edilen halk hekimliği ve tedavi yöntemleri olmuştur. Küresel bir salgın olan koronvirüs (COVID-19) sonrası insanlar daha çok bitkisel tedavilere yönelmiştir. Böylece insanlar halk hekimlerinin tedavilerini de önemsemiş durumdadır. Halk hekimliği insanlar üstünde büyük bir etkiye sahiptir. Yapılacak bildiride Halk hekimlerinin sağaltma yöntemleri ve olumlu olumsuz yönleri hakkında detaylı bilgiler verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Halk Hekimliği,, Hastalık, Tıp, Tedavi Yöntemleri

ABSTRACT

Throughout human history, people have faced diseases and epidemics in their lives. People have always tried to find a cure for these diseases and today, whether it is new diseases or old ones, treatment methods and medicines are still being sought. Since the people did not know the names of the diseases, they gave names to most of the diseases according to their difficulty and deadliness. These were named such as shirpençe, black disease, subtle disease, etc. With the impossibilities of the time and the ignorance of the people, the treatments of the diseases were primarily applied to the known treatment methods. Instead of treating each disease separately, learned methods were used in the treatment of these diseases. With the treatment of these diseases, many people lost their lives. Physicians interested in treatment emerged among the people. Folk physicians mostly apply treatments with natural methods. Physicians tried to apply treatments by making various pastes with plants and prayer methods. There are many studies on this subject in folklore. Names such as Mehmet Fuad Körülü, Ziya Gökalp, Pertev Naili Boratav, Sedat Veyis Example have carried out very important studies on this subject.

In addition to modern medicine, folk healers and treatment methods are also preferred in Van. Today, especially in the scientific world, folk physicians are preferred in the treatment of some diseases that take a long time or are said to be incurable among the people because of the previous treatment and positive results. Local people are aware of the negative aspects as well as the positive aspects of folk physicians. In addition to these, folk healers are currently the first place to be applied in the treatment of many diseases such as fractures and dislocations, jaundice, hernia, infertility. This study has been the preferred folk medicine and treatment methods in addition to modern medicine. After the coronavirus (COVID-19), which is a global epidemic, people have turned more towards herbal treatments. Thus, people have also attached importance to the treatments of folk physicians. Folk medicine has a great impact on people. In this paper, detailed information about the healing methods and positive and negative aspects of folk physicians will be given.

Keywords: Folk Medicine, Disease, Medicine, Treatment Methods

INTERACTION OF CIVILIZATIONS AND CULTURES IN THE CAUCASUS, SOCIO-CULTURAL UNIQUENESS OF AZERBAIJAN

KAFKASYA'DA MEDENİYET VE KÜLTÜRLERİN ETKİLEŞİMİ, AZERBAYCAN'IN SOSYO-KÜLTÜREL ÖZGÜNLÜĞÜ

Ziba Bahadir kizi AGAEVA

Dr. Doçent, Kıdemli Araştırma Görevlisi, ANAS Felsefe ve Sosyoloji Enstitüsü

orcid.org/0009-0006-2053-6007

ÖZET

Araştırma çalışmasında, doğal-coğrafi özellikleri ve jeopolitik konumu nedeniyle Kafkasya'nın siyasi-askeri-ekonomik ve sosyo-kültürel açılardan Rusya için tarihsel önemi sorunu analize dahil edilmiştir. XX yüzyılın sonlarından itibaren eski SSCB'nin dağılmasının ardından gerek Kuzey Kafkasya halkları arasında siyasi-ideolojik ilişkilerin zayıflaması, gerekse karşılıklı toprak iddialarına dayalı askeri çatışmaların artması, Rusya'nın toprakları olan ve bağımsız Güney Kafkasya cumhuriyetleri ile ulusal öz farkındalık temelinde yükselişe geçen süreçler, mantıksal bir sonuç olarak ulusal çatışmaların ortaya çıkmasına neden oldu. Bunların arasında Ermenistan-Azerbaycan Dağlık Karabağ çatışması, Gürcü-Rus, Gürcü-Abhaz, Gürcü-Oset, Çeçen-Rus, Oset-İnguş çatışmaları özellikle milyonlarca insanın kaderi üzerinde oldukça ciddi bir etkiye sahip olan trajik çatışmalardı ve özellikle ulusal kültürlerin ve ulusal toplumların varlığı, belirli ulusların ve etnik grupların değer-sembol yönlerinin ve belirli özelliklerinin alaka düzeyinde bir artışa yol açmıştır.

Yazıda, Kuzey Kafkasya'nın Rusya'nın en çok etnisiteli tarihi ve kültürel bölgesi olduğuna, bu nedenle tarihsel olarak yaklaşık 50 özerk halkın yaşadığı, kadim ulusal ve kültürel değerlere sahip bir bölge olarak özel ilgi gösterdiğine işaret edildi. dilsel çeşitliliğin yanı sıra ulusal bileşimleri ve kültürel çeşitlilikleri bakımından da farklılık gösterdikleri kaydedilmiştir. Araştırma çalışmasında, böylesine karmaşık bir bölgede kültürel çeşitliliği korumanın sorunları analiz edildi.

Aynı zamanda yazıda, Azerbaycan'da bağımsızlığın ilk yıllarından başlayarak milli kültür ve zihniyetin korunmasının devlet stratejisi haline geldiği, ülkenin tarihi, kültürel ve medeniyet kimliğini, istikrarını, çok kültürlülüğünü koruyup sürdüre bildiği belirtilmiştir, çok dinliliği, jeopolitik ve jeokültürel konumuna uygun ulusal-manevi değerleri, böylece modern dünyanın zorluklarına cevap vermede, ülkenin modernleşmesinde önemli bir faktör haline gelmesi gibi konular incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kafkasya, jeopolitik, medeniyet, kültür, Azerbaycan, özgünlük

ABSTRACT

In the research work, the question of the historical significance of the Caucasus for Russia in political-military-economic and socio-cultural terms due to its natural-geographical features and geopolitical position is included in the analysis. The weakening of political-ideological relations between the peoples of the North Caucasus after the collapse of the former USSR at the end of the XX century and the escalation of military conflicts based on mutual territorial claims, as well as the processes of national self-awareness with the independent republics of the South Caucasus, which are the territories of Russia, led to the emergence of national conflicts as a logical consequence. Among them, the Armenian-Azerbaijani Nagorno-Karabakh conflict, the Georgian-Russian, Georgian-Abkhaz, Georgian-Osset, Chechen-

Russian and Ossetian-Ingush conflicts were particularly tragic conflicts that had a very serious impact on the fate of millions of people, especially the existence of national cultures and national societies led to an increase in the relevance of value-symbol aspects and specific characteristics of certain nations and ethnic groups.

The article pointed out that the North Caucasus is the most multi-ethnic historical and cultural region of Russia, therefore it is of special interest as a region with ancient national and cultural values, historically inhabited by about 50 autonomous peoples, which differ in their national composition and cultural diversity, as well as linguistic diversity. The research study analyzed the problems of preserving cultural diversity in such a complex region.

At the same time, it was noted that the preservation of national culture and mentality has become a state strategy in Azerbaijan since the first years of independence, the country has been able to preserve and maintain its historical, cultural and civilizational identity, stability, multiculturalism, multi-religiousness, national-spiritual values in accordance with its geopolitical and geo-cultural position, thus becoming an important factor in responding to the challenges of the modern world, modernization of the country.
Keywords: Caucasus, geopolitics, civilization, culture, Azerbaijan, identity

1.GIRIŞ.

Kafkas halklarının kültürü, komşu devletler ve medeniyetlerle yakın ilişkiler içinde var olmuş ve oluşmuştur. Avrupa ile Asya'nın birleştiği noktada yer alan Kafkasya, doğal-coğrafi özellikleri ve jeopolitik konumu nedeniyle tarih boyunca düzenli olarak yabancı istilalarına maruz kalmıştır. Bu istilalar Kafkas halklarının tarihi hafızasında sadece yıkımlarla, harabelerle, kültür ve sosyal ilişkilerinde bıraktığı izlerle değil, ayn zamanda milli gururlarına dokunan acı hatıralarla kalmışdır. Bir bütün olarak Kafkasya, her biri ayrı ayrı kendi ulusal ideolojisine, etno-kültürel, ulusal-manevi değer sistemine, varoluş için hayati önem taşıyan karmaşık bir işaret-sembolik bilişsel-kültürel sistemle karakterize edilen eski, çok sayıda yerleşik kültüre sahip toplumun tümünün kültürel-tarihsel bütünlüğü sistemini içerir.

2. KUZEY KAFKASYA'DA KÜLTÜRLER ARASI DIYALOG VE ETKILEŞIM

XVI yüzyıldan itibaren Rus İmparatorluğu'nun ilgi alanına giren (Kazan ve Astrahan'ın işgalinden sonra), 1817-1864 yılları arasında Kuzey Kafkas İmamlığı ile yapılan savaş sonunda bu toprakları işgal etmek amacıyla bir bütün olarak ilhak edilen Kuzey Kafkasya halklarının yaşamlarında güçlü bir konumdan hareket eden Rus İmparatorluğu'nun varlığı hızla sağlamlaşmaya ve genişlemeye başlar. Kafkas halklarının karmaşık, renkli, tarihi ulusal-manevi değerleriyle kökten zıtlık içinde olan Rus Hıristiyan kültürü bu halkların halk bilincinde işgalci halkların kültürü olarak şekillenmiş olsa da etkisinden de geçmemiştir. Rusya'nın Kafkasya'da varlığını ortaya koyması ve aynı zamanda burada yaşayan halkları anlaması, anlaşılmasında gerekli bir araç olarak kültürel faktörün oynadığı rolü inkar etmek mümkün değildir [3].

Tarihsel olarak, doğal-coğrafi özellikleri ve jeopolitik konumu nedeniyle Kafkasya, Rusya için hem siyasi-askeri-ekonomik hem de sosyo-kültürel açıdan son derece önemli olmuştur. Ancak XX yüzyılın sonlarından itibaren eski SSCB'nin dağılmasının ardından Rusya toprakları olan Kuzey Kafkasya halkları arasında, veya bağımsız Güney Kafkas cumhuriyetleri arasındaki siyasi-ideolojik ilişkilerin zayıflaması, karşılıklı toprak iddialarına dayalı askeri çatışmaların çoğalması, sovyet döneminde baskı altına alınan halkların ulusal özbilinçlerinin yükselmesi temelinde ilişkilerin şiddetlenmesi sürecinin ortaya çıkmasına ve bunun mantıklı bir sonucu olarak ulusal çatışmaların ortaya çıkmfsına neden oldu.

Bunların arasında Ermenistan-Azerbaycan Dağlık Karabağ ihtilafı, Gürcü-Rus, Gürcü-Abhaz, Gürcü-Oset, Çeçen-Rus, Oset-İnguş ihtilafları özellikle trajik ihtilaflar olub, milyonlarca insanın kaderi üzerinde oldukça ciddi şekildə etkilenmesine ve her şeyden önce, ulusal kültürlerin, ulusal toplumların ve belirli ulusların ve etnik grupların belirli özelliklerinin varlığının değer-sembolik yönlerinin ilgililiğinin artmasına yol açtı.

Bu açıdan Kuzey Kafkasya bölgesi, dilsel çeşitliliğin yanı sıra ulusal bileşimi ve kültürel çeşitliliği nedeniyle özel bir ilgi alanıdır. Şu anda Kuzey Kafkasya, Rusya'nın en çok etnikli tarihi ve kültürel bölgesi olub, eski ulusal ve kültürel değerlere sahip yaklaşık 50 özerk halkın tarihsel olarak yaşadığı ve aynı zamanda son dönemde yaşanan göç süreçleri sonucunda birçok etno-kültürel topluluğun bu alanlara yerleştiği bir bölgedir.

Eski Sovyetler Birliği'nde "enternasyonalizm" ve "halkların dostluğu"nun ülkenin ana fikirleri olarak propaganda olunmuş, modern çokkültürlülük, eski SSCB'de "ulusal sosyalist kültür biçimi" anlamında gerçek bir siyasi çizgi olarak gerçekleşmişdi. Aslında emperyal siyasetin kurucu parçalarından biri olan ruslaştırma siyaseti bu slogan altında yürütülmüşdü. Ülkede üst ve alt kültürler oluşmuştu. Yüksek kültürün ana temsilcisi, elbette, rus halkı ve onların dili, kültürü, alt kültür, cumhuriyetlerde Rus dilinin liderliğini sürdürerek, önde gelen ulusların dilini ve kültürünü içeriyordu. "Bu nedenle eski Sovyet cumhuriyetlerinde çoğulculuk ve ulusal kültür tam olarak yansıtılamamıştır. Bunun sonucunda Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra bu cumhuriyetlerin halklarında ulusal uyanış ve öz bilinç oluşur" [2; 128-130].

SSCB'nin çöküşünün arifesinde, memnuniyetsizlik, nefret, öfke ve aynı zamanda siyasi iyasi (merkezileşme, halkların istilası, tehcir, baskı, Ruslaştırma), ekonomik (ekonomik kriz, işsizlik, yoksulluk), psikolojik (ulusal kendini gösterme arzusu, milliyetçilik, ulusal-manevi değerlerin canlanması, ulusal öz farkındalık), bölgesel iddialar vt s. sebepler onların teşkilatlanmasına ve fırsat doğar doğmaz bir ulusal kurtuluş hareketi biçiminde ortaya çıkmalarına neden oldu. Ancak aynı zamanda şunu da özellikle belirtmek isteriz ki, Sovyet devleti öz varlığını sürdürmek için siyasi çıkarlarını güvence altına almaq amacı ile halkların ulusal kurtuluş hareketini ortaya çıkarmak ve bastırmak için kasıtlı olarak etnik çatışmaları ateşliyordu. 1986'dan beri etnik çatışmaların Sovyetler Birliği topraklarını kaplaması tesadüfi değildi: Yakutistan'da yakutlar ve ruslar, Kazakistan'da kazaklar ve ruslar, Kırım'ın özerkliğini talep eden sürgünden dönen Kırım tatarları ile ukraynalılar ve ruslar, Azerbaycan'ın Dağlık Karabağ Eyaletinde ermeniler ve azerbaycanlılar, inguşlar ve Kuzey Osetya'daki sürgünden dönen osetler arasındaki etnik çatışmaları bir örnek kimi verile bilir. Sonuç olarak, ölmekte olan SSCB bölgesi etnik bir felaket alanına dönüştü.

Ne yazık ki yukarıda da belirttiğimiz gibi bu sorun Azerbaycan'ı da atlamadı. SSCB dağılmadan önce başlayan Karabağ ihtilafında Sovyet devleti Azerbaycan halkının milli güvenliğini savunmadı, aksine 20 Ocak 1990'da meydanlarda vatan, bağımsızlık, Karabağ ve adalet diye haykıran silahsız halkın üzerine ordu konuşlandırıldı, kardeş dediği halklara ikili standart gösterildi. Bütün bunlar tesadüfi değildi ve iyi hazırlanmış hain bir planın senaryosunu oluştururdu. Bu, SSCB denen bir devletin kendi halkına karşı yaptığı ahlaksızlığın doruk noktasıydı. Son derece büyük jeopolitik öneme sahip Güney Kafkasya'yı etki alanı içinde tutmak, Hazar petrolünü kaçırmamak için "böl ve yönet" politikasını daha acımasızca Azerbaycan'da uygulanmasına rağmen, hiçbir şey Sovyet devletinin çöküşünü engelleyemezdi. Son olarak, 1991'de, dünyada benzeri olmayan, belirli bir milliyeti olmayan (100'den fazla milliyet yaşardı), coğrafi konumu soyut olan (Avrupa'nın doğu kısmı ve Kuzey Asya), on iki deniz ve üç okyanusla (Atlantik, Arktik ve Pasifik) sınır olan, yüzölçümü bakımından dünyanın en büyük ülkesi (22,4 milyon km), büyük bir imparatorluk olan Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği düştü.

Birçok Kreml ideologları, Sovyetler Birliği'nin çöküşünü yüzyılın en büyük jeopolitik trajedisi olarak adlandırıyor. Ancak şunu belirtmek gerekir ki, amirite yöntemiyle yönetilen, sürgünlerin, baskıların, kişilik kültünün, cumhuriyetler arasında çifte standartların yayıldığı, özgür düşüncenin bastırıldığı yerde, başta ekonomi olmak üzere her alanda geri kalmış kapalı bir sistem ayakta kalamadı ve bu nedenle çöktü. Şu anda 190'dan fazla milletin yaşadığı, Hristiyanlığın, İslam'ın, Budizm'in, Yahudiliğin ve diğer dinlerin var olduğu çok etnikli ve çok inançlı bir ülke olan Rusya Federasyonunda Kuzey Kafkasya dahil tarihsel Rus devletine dayanan siyasi bir birlik olarak anlaşılan "ruslar" terimi kullanılmaktadır. Bu, temelde ruslar ve diğer halklar arasında hiçbir ayrım yapılmadığı anlamına getirilir. Ama gerçekte bu böyle değil. Rus araştırmacıların kendilerinin de kabul ettiği gibi "Polietnik bölgede, kimlik sorunu tam olarak yurttaşlık bakış açısından, yani, herhangi bir devletin en evrensel birlik biçimi olarak nüfusun vatandaşlık kimliğine ait olma açısından düşünülürken şuna dikkat edilmelidir ki, Rusya'da vatandaşlık hala işlevini tam olarak yerine yetire bilmiyor. Araştırmalar gösteriyor ki, Rus kimliği Rus kimliği hale baskın ola bilmemişdir. Meselen, Rus ve etnik kimlikler arasındaki oranın anlaşılmasında hatalar var, Yani, çoğu durumda bunlar birbirlerine karşı qoyulur" [5; 21]. Yedi federal birimden (Dağıstan, İnguşetya, Kabardey-Balkar, Karaçay-Çerkes, Kuzey Osetya, Stavropol ve Çeçenya) oluşan Kuzey Kafkasya'daki Sovyet döneminden farklı olarak, şu anda neredeyse çok az sayıda rus yaşayır. Devlet, bu bölgedeki kültürlerin çeşitliliğine ve diyaloğuna, ulusal-kültürel yaşam tarzına büyük önem vermesine rağmen, şu anda Kuzey Kafkasya'da yaşanan siyasi, kültürel, duygusal ve ekonomik olaylar durumun hiç de iç açıcı olmadığını gösteriyor. Bu halkların zaman zaman birbirlerine karşı karşılıklı bölgesel iddiaları (toplamda yaklaşık 2000, en son 2018-2019'da sınırların Çeçenler lehine çözülmesi nedeniyle İnguş ve Çeçenler arasında çıkan isyanlar),) bölgedeki özellikle kültürel süreçlerin gelişimine etkisi olmadan geçmez.

Bilindiği gibi her milli kültür, özellikle Kuzey Kafkasya gibi çok etnikli bir bölgenin özgü baskın özellikleri vardır. Daha kesin olmak gerekirse, her ulus, ulusal kültür dünyasını, ulusal kültür alanını kapsayan bir dizi kültürel egemenliğe sahiptir. Kültürde bireyin kendisini ilişkilendirdiği örf, adet, gelenek, dil, hafıza, tarih vs. aynı olan bir birlik vardır ki, burada bireysel "biz"; "bizimki" gibi bir etnik topluluğa ait olduğunu bilinçli olarak anlıyor. «Мы» и «они» отражают разницу между культурами. "Onlar" - "Bize" ait olmayan başka bir etnik grubun temsilcileri anlamına gelir. Herhangi bir ulusun kültürü, gelişiminde bugünün ve geçmişin geleneklerinden yararlanır. Herhangi bir insanın kendi kültürüne yabancılaşması, ondan uzaklaşması o bireyin ait olduğu kültürün varlığı ve gelişimi için tehdit oluşturmaktadır. Sonuç olarak, sadece o bireyin değil, ait olduğu milletin de kültürel yüzünün kaybolması sorunu acil hale gelmesi, yani daha büyük bir ulusa asimile olma ve onun içinde erime süreci gerçekleşir. Bu nedenle komşu milletlerin birbirleriyle kültürel diyalog içinde olmaları, birbirlerinin milli, manevi ve kültürel değerlerine karşılıklı saygı duymaları ve kültürel diyaloğun varlığı bu konuda özellikle önemli unsurlardan biridir. Bazı araştırmacılara göre: “Bir insanın etnik özü hayatı boyunca değişmez. Ama bir gerçeği de belirtmek gerekir ki, tam da tarihin kritik anlarında, sürekli değişen dünyada insan, milliyetinin değişmezliğinde bir dayanak arar" [6;83]? çünkü etnik özellikler "türün devamına yardımcı olur ve direkt olarak insanın doğal özünde ortaya çıkar"[4; 181].

XIX yüzyılda bilgisizlik koşullarında oluşan Kafkas halklarına (geri kalmış, vahşi, cahil, hırsız, dağlı soyguncu, soysuz) karşı oluşan klişeler bugün bile, modern Rusların toplum bilincinde kalmaya devam ediyor. SSCB'nin dağılmasından sonra bunlara modern zamanlarda meydana gelen olaylarla ilgili yenileri, "Kafkas tehdidi" olarak sunulan düşmanlık, terörizm, modern Rusya'da kabul edilen davranış normlarıyla uyumsuzluk gibi yeni yabancı düşmanı mitler vs. eklenmişdir. Bu koşullar altında, Kafkas halklarının Rusya'ya karşı tutumu da yeterince açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Kafkas halklarının Rusya'ya, ruslara karşı

baskıcı, zalim, kana susamış, sömürgeci, tehcire maruz bırakan tutumu, durumu iyi bir şey vaat etmeyen bir yöne götürüyor.

3. AZERBAYCANDA UYGARLIK BENZERSIZLIĞI VE KÜLTÜRLERARASI DIYALOG

Bu açıdan bakıldığında Güney Kafkasya'da, Doğu ile Batı'nın kesiştiği noktada, iki kültürün de çarpıştığı yerde bulunmasına rağmen, İslam medeniyetinə ait Azerbaycan'ın bir bütün olarak örneği özellikle övgüye değer.

Coğrafyasında 60'tan fazla milletin temsilcilerinin yaşadığı bir devlet kimi Doğu'nun bir parçası olan Azerbaycanın, hem Doğu hem de İslam kültürüne mexsusluğu, ayrı ayrılıkda toplumumuzun sosyo-kültürel özgünlüğünü ve gelişimini belirlemiştir. Halkımızın etnik, kültürel ve dini hoşgörüsü, her zaman manevi dirilişimizin tükenmez kaynaklarından biri ve gelişimimiz için gerekli bir doğal norm olmuştur. Binlerce yıldır farklı din, kültür ve yaşam tarzına sahip müslümanlar, hristiyanlar ve yahudiler Azerbaycan topraklarında yan yana yaşamış ve karşılıklı olarak birbirlerinin yaşam tarzlarını ve kültürlerini zenginleştirmişlerdir. İslam kültürüne dayalı toplumumuzun binlerce yıllık tecrübesi, manevi ve dini diriliş anlarında, halkımızın kendi kaderini tayin mücadelesinde, tarihi hafızamızın güçlenmesinde, kültürel- tarihsel birliyimizdə önemli rol oynamıştır.

Belirtmek gerekir ki, XX yüzyılda dünyanın birçok ülkesinde yaşayan yüzlerce küçük milletin kültürü asimile edilirken, bahsettiğimiz gibi eski SSCB topraklarında Azerbaycan da dahil olmak üzere ruslaştırma, asimilasyon ve tehcir politikası yürütülmesine rağmen, aslında hiçbir küçük ulusun veya etnik grubun kültürü kaybolmadı, ülkenin etnik çeşitliliği, biricikliği korundu.Bunun temelinde, uzun süre aynı bölgede yaşayan, aynı tarihsel kaderi yaşayan, ilgili kültürel değerlere, normlar ve ideallere malik farklı halkların, farklı kültürlerin, insan topluluklarının büyük bir etnik birliği (meqabirligi) durdu.

Araştırmalar gösteriyor ki, medeniyet kimliğinin oluşumuna etki eden faktörler arasında öncelikle sosyo-kültürel (iç), doğal-iklimsel ve jeopolitik (dış) faktörlerin rolü tartışılmaz. Dış (doğal-iklimsel ve jeopolitik) faktörler medeniyete uyum sağlıyor gibi görünüyorsa, iç (sosyokültürel) faktörler, evrim sürecinde medeniyet tarafından oluşturulur ve ona sosyokültürel bir kimlik kazandırır. Medeniyet biricikliğini şekillendiren faktörler arasında ekonomik ve siyasi faktörlerin özel bir yeri vardır. Bu, hemin faktörlerin uygarlık benzersizliğinin karakteri üzerindeki etkisinin belirsizliğinde ortaya çıkar. Bir yandan, eğer uygarlık benzersiz bir ekonomik ve politik yapıyla karakterize ediliyorsa, öte yandan, toplumun ekonomik ve politik sistemleri uygarlık döneminde değişe bilir. Aynı zamanda, farklı medeniyetlerin koşullarında, ekonomik ve politik alanlarda belirli davranış kalıpları ortaya çıkıyor ki, bunlar da zamanla istikrarını bir ölçüde koruyabilen örf ve adetler şeklini alır. Böylece belirli bir sosyokültürel bütünlük içinde uygarlık biricikliği bireylerin, grupların, etnoların ve itirafların birbirine benzerliği yani kendini tanımlaması olarak anlaşıla bilir. Bu toplumun uygarlık özelliklerini belirleyen form yaradan faktörlerin, kalıtım yani nesilden nesile aktarım sorunu olub, özəl bir önem arz etmektedir.

Ayrıca, bir konuda ulusal değerlerin rolünü not etmek önemlidir. Ulusal değerlerin kaderi doğrudan doğruya ulusal kültürlerin kaderine bağlı olduğu için, biri diğerinin varlığını koşullandırır, yani kopmaz bir karşılıklı bağlantı içinde var olurlar. Kültür ve ulusal değerlerin karşılıklı bağımlılığı kendini milli zihniyetin, milli kimliğin, kültürel mirasın, varisligin diger deyişle, kültürel çeşitliliğin korunmasında ve aynı zamanda vatanseverlik ve milli gurur duygusunun yükseltilmesinde gösterir. Azerbaycanlı filozof S. Khalilov'un sözleriyle desek: “İnsan maneviyatı bir yandan genetik bir temele sahiptir, ancak esas olarak sosyal ve manevi

çevrenin etkisiyle oluşur. Burada toplumun kültürel ve ahlaki yaşamı, insanın içinde büyüdüğü çevrenin kültürel yönleri önemli rol oynar" [7; 237].

Genel olarak halkların, milletlerin ve hatta etnik grupların genetik kökleri ve ulusal değerleri birbirinden farklı olduğu için kalıpyargıları da farklıdır. Değerler iki bileşenin toplamı olub, bir yandan herhangi konuya ve ya olaya kriter açısından belli bir deger verilmesindən, öte yandan, verilen degerin duygusal tonlar taşıması gerektiği gerçeğinden oluşur.

İnsan kültürel faaliyetinin tüm alanlarının kendi değer boyutları vardır. Böylece maddi hayat, ekonomi, sosyal düzen, siyaset, maneviyat, din, bilim ve sanat değerleri oldukça özgürdür. Ancak, bunları bu değerlerin daha yüksek seviyeleri: hayati değerler ve varoluşsal değerler belirleyir. Bu değerler, kişisel yaşamının ölümle sonuçlanacağını anlayan bir insanı, (ruhun ölümsüzlüğüne inanılsa bile) varoluşunun anlamı üzerine düşünmeye sevk edir. Mehz hayati önem taşıyan değerler insan hayatına yön verir, hayattaki amacını, norm ve ideallerini belirledir. Peki ama insan hayatına anlam katan, ona yol gösteren, hayatına özel bir renk katan değerleri nereden, hangi kaynaktan ve nasıl alıyor?

Bu soru açık bir şekilde cevaplanabilir. Kendi ulusal kültürlerinden. Milletler günlük davranışlarını yüzyıllar boyunca oluşan değer yapılarına göre belirler, hayatlarının ideallerini ve anlamlarını seçer, mensubu oldukları milletin şuurunun ve hafızasının önemli bir parçası haline gelirler. Her zaman, her halükarda insan varlığını ve hayatının anlamını mensubu olduğu milletin tarihi ile ilişkilendirir, hayatının anlamını ve amacını her şeyden önce halkının kültüründe bulur. Bu nedenle, ulusal değerleri varoluşsal değerlere atfedile bilir. Ulusal değerler – öz halkı için karakterik ve gerekli olan, yazılı olmayan yaşam kanunlarının, ideallerinin, ulusal geleneklerinin toplamı olub, sonuçda genel olarak insanın yaşamdaki yerinin belirlenmesine yöneliktir. Genel olarak bu sadece Azerbaycan için geçerli olmayıb, tüm toplumlara ait özgü evrensel bir kuraldır.

Kadim tarihi, gelenek ve görenekleri, zengin mirası ile Azerbaycan, dünya kültür hazinesine büyük katkılar sağlamıştır. Çağımızın I binyılından II binyılın ortalarına kadar kıtalararası ticaret yolu olan, Çin'den Orta ve Doğu Asya ülkelerine (Çin, Japonya, Hindistan, Moğolistan, İran, Özbekistan, Tacikistan, Azerbaycan ve diğer ülkeler) kadar uzanan büyük ipek yolu, tarihsel bir ticaret yolu olarak, Avrupa ve Asya devletleri ve halkları arasında ilişkilerin kurulmasına yardımcı olmuştur. Bu ülkenin doğuşunun, devletçiliyinin, sanatının, kültürünün ve mimarisinin evriminin çoğu durumda tüm aşamalarını içeren eşsiz tarihinin oluşumunu etkilemişdir. Aynı zamanda, tüm bu koşullar Azerbaycan'ın medeniyet kimliğinin çok etnisiteli olmasını şartlandırmışdır.

Medeni benzersizliğin temelinde bütün bir ulusun veya ilgili uluslar grubunun kültürel-tarihsel özünüderki durduğundan, onun ana özelliği, sosyal kimliğin yüksek seviyesini yansıtıyor. Modern zamanlarda bir takım nesnel sebepler sonucunda dünyada meydana gelen medeniyet bunalımları, önemli ölçüde ekonomik ve siyasi yönlere bağlı olduğundan sürecin güçlenmesine ve derinleşmesine neden oldu. Küreselleşmenin, farklı kültürel örnekler arasında yapıcı diyalog ve bağlantıların olmadığı evrensel bir dünya kültürü yaratma girişiminin, kültürlerin birleşmesi ve tekdüzeleşmesine ve bunun sonucunda ulusal kültürlerin çöküşüne hizmet ettiği açıktır.

Azerbaycan'da bağımsızlığın ilk yıllarından itibaren milli kültür ve zihniyetin korunması bir devlet stratejisi haline gelmiştir. Bu stratejiye göre Azerbaycan, küresel süreçlerin düzenliliklerini veya medeniyet gelişiminin özelliklerini takip etmedi. Azerbaycan jeopolitik ve jeokültürel konumuna uygun olarak tarihi, kültürel ve medeniyet kimliğini, istikrarını, çok kültürlülüğünü, çok dinliliğini ve milli-manevi değerlerini koruyabilmiş ve sürdürebilmiştir. Bütün bunlar, modern dünyanın zorluklarını karşılamada ve ülkenin modernleşmesinde

önemli bir faktör haline geldi. Azerbaycan küçük bir ülke olmasına rağmen etno-kültürel yüzü renklidir. Azerbaycan'da çok kültürlülüğün kökleri çok eskilere dayanmaktadır. Ülkenin güney, batı ve kuzey bölgelerinde yaşayan ulusal azınlıklar yüzyıllar boyunca buraya yerleşerek kimliğini korumayı başarmıştır. Bu nedenle Azerbaycan'da çok kültürlülük tarihin imtihanlarından sonra siyasete dönüşmeden önce bir gelenek olmuştur.

XX- XI yüzyıllarda, dünyada etnik faktör özel bir öneme sahiptir. Azerbaycan, bu alanda tarihsel deneyime sahip geleneksel çok kültürlü bir devlet olarak, insanlığın politik şiddet üzerində degil, kültürel mirasın korunması ve çok kültürlülüğün üstünlüğü şeraitinde kalkınma hareketini belirleye bilir ve milli manevi değerlere dayalı çok kültürlülük politikası yürüdür.

zerbaycan topraklarında yaşayan tüm halklar, asırlık tarihsel gelişimin bir sonucu olarak ortak bir kader ve müqeddarat, ortak bir medeniyet birliği ile birleşmiş ve devlet tarafından korunmasının garantisi Azerbaycan Anayasasında yasal dayanağını bulmuştur. Azerbaycan Cumhuriyeti (Madde 21, 44, 45, 48) [1].

SONUC

Kuzey Kafkasya bölgesi, dilsel çeşitliliğin yanı sıra ulusal bileşimi ve kültürel çeşitliliği nedeniyle özel bir ilgi alanıdır. Şu anda Kuzey Kafkasya, Rusya'nın en çok etnikli tarihi ve kültürel bölgesi olub, eski ulusal ve kültürel değerlere sahip yaklaşık 50 özerk halkın tarihsel olarak yaşadığı ve aynı zamanda son dönemde yaşanan göç süreçleri sonucunda birçok etno-kültürel topluluğun bu alanlara yerleştiği bir bölgedir.

XIX yüzyılda bilgisizlik koşullarında oluşan Kafkas halklarına (geri kalmış, vahşi, cahil, hırsız, dağlı soyguncu, soysuz) karşı oluşan klişeler bugün bile, modern Rusların toplum bilincinde kalmaya devam ediyor. SSCB'nin dağılmasından sonra bunlara modern zamanlarda meydana gelen olaylarla ilgili yenileri, "Kafkas tehdidi" olarak sunulan düşmanlık, terörizm, modern Rusya'da kabul edilen davranış normlarıyla uyumsuzluk gibi yeni yabancı düşmanı mitler vs. eklenmişdir. Bu koşullar altında, Kafkas halklarının Rusya'ya karşı tutumu da yeterince açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Kafkas halklarının Rusya'ya, ruslara karşı baskıcı, zalim, kana susamış, sömürgeci, tehcire maruz bırakan tutumu, durumu iyi bir şey vaat etmeyen bir yöne götürüyor.

Azerbaycan, jeostratejik konumu nedeniyle iki dünya görüşünün, iki yaşam biçiminin, iki kültürün ve farklı kültürel değerlerin buluştuğu bir yerdedir. Böyle bir yerde yaşayan insanlar, iletişimin, Batı ve Doğu kültürlerinin diyaloğunun sadece coğrafi değil, manevi tezahürünü de günlük hayatında hiss ediyor. İşin ilginç yanı, dünya genelinde siyasi çatışmalara dönüşen bu diyaloğun Azerbaycan kültüründe herhangi bir eksikliğe yol açmamış olması, aksine ülkede kendine özgü çok kültürlü bir ortamın şekillenmesini sağlamış olmasıdır. Çünkü Azerbaycan'ın yüzyıllar içinde şekillenen ve zaman zaman saf bir kaynak gibi sulandırılıp parlatılan zengin kültürü, her türlü dış müdahaleye dayanabilecek güçtedir. Azerbaycan sözünü söylüyor ve kültürel potansiyeliyle bu diyalogdaki konumunu kanıtlıyor.

Modern Azerbaycan, bir yandan ekonomik gelişme, şehirleşme, sanayileşme düzeyine ve yüksek nitelikli uzmanların sağlanması nedeniyle, öte yandan, yaşam biçiminin derin manevi temellere dayandığı için bir dizi medeniyetin sembolü olarak Batı-Doğu diyaloğunda bir arabulucu olarak yer alır.

KAYNAKLAR:

1. Azerbaycan Cumhuriyeti Anayasası. Bakü, "İş dünyası haberleri", 2012, 65 s.

2. Valiyeva Z.; Rzazade E. Panayırlar ve milli kültür. S.128-130. Sosyo-politik bir değer olarak kültürel çeşitlilik. II Ulusal Kültürbilimciler Forumu (Uluslararası bilimsel-uygulamalı konferans) Bakü, 3 Temmuz 2010. Bakü, Karaağaç, 2010, 505s.

3. Dubrovin N.F. Kafkasya'da Rusların savaş ve hakimiyet tarihi. St.Petersburg, 1871; o. 1803'ten 1806'ya Transkafkasya St. Petersburg, 1866. http://elib.shpl.ru/ru/nodes/15247-dubrovin-n-f-istoriya-voyny-i-vladychestva-russkih-na-kavkaze-t-1-6 -spb-1871-1888

4. Zhade ZA Man. Toplum. Kontrol. M.: 2007, S. 1 81

5. Kuzey Kafkasya'da Rus kimliği / Z. Zhade, E. Kukva, S. Lyausheva, A. Shadzhe; toplamın altında ed. A.Yu. Şadzhe. M.: Sosyal ve insani bilgi; Maykop: LLC "Kalite", 2010, 248 s.

6. Sedova N.N. etnik kişi. Volgograd, 1994. Offset Yayınevi, 83 s.

7. Khalilov S. Manevi felsefe. Bakü: "Azerbaycan Üniversitesi" yayınevi, 2007, 520s.

COMPARATIVE ANALYSIS OF GENDER ROLES IN ELIF SHAFAK'S THREE DAUGHTERS OF EVE AND BERNARDINE EVARISTO'S GIRL, WOMAN, OTHER: A CROSS-CULTURAL APPROACH

ELİF ŞAFAK'IN HAVVANIN ÜÇ KIZI VE BERNARDİNE EVARİSTO'NUN GIRL, WOMAN, OTHER ESERLERİNDE CİNSİYET ROLLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ: KÜLTÜRLERARASI BİR YAKLAŞIM

Ferhat BUDAK
Yüksek Lisans Mezunu, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İngiliz Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı,

ÖZET

Son iki yüzyılda, çeşitli araştırma alanlarında toplumsal cinsiyet rolleri hakkında önemli miktarda çalışma yapılmıştır, ancak bu konu Elif Shafak ve Bernardine Evaristo gibi giderek daha fazla çağdaş yazarın bu durumu ele almasıyla hala tartışılmaktadır. Elif Şafak'ın *Havva'nın Üç Kızı*, Türk toplumundaki toplumsal cinsiyet rollerinin keşfedilebileceği eleştirel bir mercek sunuyor. Aynı şekilde, Bernardine Evaristo'nun yazdığı *Girl, Woman, Other,* siyah kadınların ataerkil normlara meydan okuma yolculuklarında çeşitli zorluklara katlandığı bir İngiliz toplumunun küçük bir evrenini veriyor. Romanlarının merkezinde toplumsal cinsiyetle ilgili meseleler, kadınların toplumsal cinsiyet rollerini oynamak zorunda kaldığı ataerkil, baskıcı ve cinsiyetçi bir toplumda kadın olmak yer almaktadır. Bu cinsiyetlendirilmiş yapılar, kişinin dünyayı görebileceği belirli bir ideoloji çerçevesi üzerinde çalışmaktadır. Kültür, hem 21. yüzyılın ruhunu hem de cinsiyetlendirilmiş performansları anlamada odak noktasıdır. Bu romanlar toplumda var olan kültürel, ırksal ve ideolojik faktörleri işaret ederek toplumsal cinsiyet rollerini irdelerler. Elif Şafak ve Bernardine Evaristo bu konular üzerinde dururken, konuya yaklaşımları Türk ve İngiliz toplumlarında cinsiyetçi performanslar açısından biraz farklılık gösteriyor. Bu bağlamda bu çalışma, Elif Şafak'ın Havva'nın Üç Kızı ve Bernardine Evaristo'nun Girl, Woman, Other romanlarındaki toplumsal cinsiyet rollerini, romanların eleştirel bir okumasıyla bir karşılaştırma yaparak ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Cinsiyet, Dişillik, Erillik, Shafak, Evaristo, Kuir Cinsiyet

ABSTRACT

A substantial amount of study has been carried out over the last two centuries about gender roles in various fields of inquiry, yet the issue is still under discussion, with more and more contemporary writers like Elif Shafak and Bernardine Evaristo writing about the subject. Elif Shafak's Three Daughters of Eve provides a critical lens through which gender roles in Turkish society could be explored. Likewise, Girl, Woman, Other by Bernardine Evaristo gives a microcosm of an English society in which black women underwent various hardships in their journey to defy patriarchal norms. Central to their novels are the gender-related issues, being a woman in a patriarchal, oppressive, and sexist society where women are obliged to perform gendered roles. These gendered constructions operate on a particular ideological framework through which one can see the world. Culture is a focal element in understanding both the zeitgeist of the 21st century and gendered performances. These novels scrutinize gender roles by marking the cultural, racial, and ideological factors existent in society. Elif Shafak and Bernardine Evaristo dwell on these issues while their approach to the matter at hand varies slightly in terms of gendered performances in Turkish and British societies. In this context, through a critical reading of the novels, this study aims to unearth gender roles in Elif Shafak's Three Daughters of Eve and Bernardine Evaristo's Girl, Woman, Other by making a comparison.

Keywords: Gender, Femininity, Masculinity, Shafak, Evaristo, Gender Queer

METAPHORICAL APPEARANCES OF ROAD AND JOURNEY IN KEMAL VAROL'S NOVEL AŞIKLAR BAYRAMI

KEMAL VAROL'UN AŞIKLAR BAYRAMI ROMANINDA YOL VE YOLCULUĞUN METAFORİK GÖRÜNÜMLERİ

Halil Fatih ALAGÖZ

Dr., Millî Eğitim Bakanlığı, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni, e-posta:

ÖZET

Günümüz edebiyatında şiirleri dikkat çeken Kemal Varol, roman türünde de önemli eserleriyle tanınır. Yazarın Aşıklar Bayramı romanı, sağlam bir zemine oturtulan teması ve kurgusuyla oldukça dikkat çeker. Yazar, romanın olay örgüsünü tutarlı bir zeminde işlerken çok yönlü bir bütün ortaya koyar. Aşıklar Bayramı romanını bir yol ve yolculuk metaforu üzerine kurgulayan yazar, başkişinin bilinçaltı süreçlerini ve roman karakterlerinin geçmiş yaşantılarını yolculuk boyunca okuyucuya doğrudan ya da sezdirme yoluyla aktarır. Baba figürünün psikanalitik açıdan derinleştirildiği romanda, geçmiş yılların hesaplaşması ön plana çıkar. Bu hesaplaşmanın yaşandığı yolculukta, yol birincil görevinin yanında kişilerin zihinsel ve psikolojik süreçlerini gösteren bir mahiyet kazanır. Romanın en önemli iki karakteri olan baba ve oğul, hareket noktasından uzaklaştıkça mevcut zamandan da kopar. Yolculuk esnasında sınırları ortadan kalkan zamanda geçmişin muhasebesi yapılır. Bu andan itibaren içten içe gerçekleşen bir hesaplaşmayı olay örgüsüne işleyen yazar, böylelikle yol ve yolculuğun romandaki anlam düzeyini okuyucuya gösterir. Mekân olarak Diyarbakır'dan başlayan ve Kars'ta son bulan yolculukla birlikte, baba-oğul arasındaki ruhsal bütünleşme ve özellikle oğul Yusuf'un ruhsal sağaltımı ön plana çıkar. Kemal Varol'un yol ve yıl arasında derin bir anlam ilişkisi kurduğu bu romanı, farklı okuma biçimleri ile yeni anlamlara açılan çok katmanlı bir metindir.

Anahtar Kelimeler: Kemal Varol, Aşıklar Bayramı, Yol, Yolculuk

ABSTRACT

Kemal Varol, whose poems draw attention in today's literature, is also known for his important works in the novel genre. The author's novel "Aşıklar Bayramı" draws much attention with its theme and fiction, which is placed on a solid ground. The author presents a versatile whole while processing the plot of the novel on a consistent basis. The author, who constructs "Aşıklar Bayramı" novel on the metaphor of a road and a journey, conveys the subconscious processes of the protagonist and the past lives of the characters of the novel to the reader either directly or indirectly through journey. In the novel, in which the father figure is deepened psychoanalytically, the reckoning of the past years comes to the fore. In this

journey of reckoning, the road gains a character that shows the mental and psychological processes of the people besides its primary task. The father and son, the two most important characters of the novel, break away from the present time as they move away from the starting point. During the journey, the past is accounted for when the boundaries disappear. From this moment on, the author, who processes a showdown that takes place internally into the plot, and thus showing the reader the level of meaning of the road and journey in the novel. With the journey starting from Diyarbakır as a venue and ending in Kars, the spiritual integration between the father and the son and especially the spiritual healing of the son Yusuf come to the fore. Kemal Varol's novel, which establishes a deep meaning relationship between the road and the year, is a multi-layered text that opens up to new meanings with different reading styles.

Key Words: Kemal Varol, Aşıklar Bayramı, Road, Journey

UNVEILING THE ECO-HORROR ELEMENTS IN THE TURKISH TARGET TEXTS OF THE BLACK CAT BY EDGAR ALLAN POE

Berrin DEMİR

Öğr. Gör. Dr., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Dış İlişkiler ve Uluslararası Öğrenci Koordinasyon Uygulama ve Araştırma Merkezi,

Hanımnur MERCAN

Lisans Öğrencisi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu İngilizce Mütercim Tercümanlık Bölümü,

ABSTRACT

Serving as a vehicle for exploring the relationship between humans and the natural world in the context of the Anthropocene, Eco-horror has gained popularity in recent years. This genre clearly exposes humanity's increasing awareness and concern about the deteriorating state of our nature. Furthermore, it presents people's deep-rooted fears and anxieties arising from the outcomes of environmental degradation. To be able to do this, vague elements of horror and ecological themes are utilized to evoke a profound sense of dread. One of the prominent works profoundly reflecting the deep-rooted fear and anxiety in this genre, The Black Cat, a story written by Edgar Allan Poe, demonstrates many terrifying scenes combining both human beings and nature depicted through cats. It also narrates the alcohol abuse of the anonymous narrator who is obsessed with the cat whose eyes have been gouged out by him as a consequence of alcohol dependence. That is to say, the short story consists of the undesirable actions of human beings, their vengeance, and the intricate relationship between humans and nature. As it serves as a model for the eco-horror genre, it has been translated into many languages including the Turkish language. Indeed, it has been translated into Turkish several times by different translators. Not surprisingly, each translator reflects eco-horror elements in a particular way through word choices and structural differences. Within the scope of word choices and structural differences, translators have sometimes seemed to employ such strategies as omission, addition, and substitution. By taking these into account, how Turkish target texts reflect the eco-horror elements in the target text of The Black Cat by Edgar Allan Poe will be scrutinized in this paper.

Keywords: Eco-horror, translation, nature, translaiton strategies

THE STRUGGLE OF IDENTITY FORMATION BY CONSUMERISM IN THOMAS PYNCHON'S THE CRYING OF LOT 49 AND DON DELILLO'S WHITE NOISE

Prof. Dr. Bülent Cercis TANRITANIR

Yüzüncü Yıl University, Faculty of Science and Letters, Department of English Language and Literature

Roger Alan TUNÇ

Post Graduate Student, Yüzüncü Yıl University, Faculty of Science and Letters, Department of English Language and Literature

ABSTRACT

The concept of identity has been a major concern in literature in the last few decades. After the Second World War, the perception of identity as solid configuration has been undermined to an unprecedented degree because of the weakening of concepts such as family, ethnicity, religious belief etc.; which individuals could identify themselves with. Thus, there has been a shift in the conception of identity to a more fragmented, context bound position in postmodern society. In this paper, Don DeLillo's White Noise and Thomas Pynchon's The Crying of Lot 49, which are regarded to be among the best postmodern American novels, have been analyzed in terms of the struggle of identity formation. It has been observed that, in both novels, ascribed identities that came forth in modern era and pre modern era have been rejected or left aside by the characters. Instead, DeLillo's and Pynchon's characters are seen to be in a struggle to create their own identities. In so doing, they use consumerism both as a tool and as an end in itself. Their consumption to create and secure their identities is not limited to the consumption of goods, but it comprises the consumption of knowledge, beliefs and interpersonal relationships as well.

Keywords: identity formation, consumerism, iconic meaning, postmodern culture

1. INTRODUCTION

Before postmodern period, which roughly refers to the second half of the 20th century and early 21st century, identity was mostly considered to be an essential part of the individual. Unlike the postmodernist conception of identity, which is anti-essentialist, fragmented and fluctuant in nature, it was thought to be a solid and stabilized element inherent to the individual. This perceptual shift in the paradigm of identity cannot be thought independent of historical and cultural context. Sanja Matkovich states that the essentialist view to identity before 20th century, which was primarily based on concepts such as gender, ethnicity, role in family etc. has lost its influence in postmodernism in which the perception of identity has shifted into a more destabilized position because of the transformations in the socio-cultural structure of societies (Matkovic, 2015).

Bern Oliver in his paper "Post modernity, Globalization, Communication and Identity'' underlines three different cultural periods that mark the perception and formation of identity. According to Oliver in Pre-modern society, religious ideologies and myths were responsible for explanation of nature and existential problems. So, because of the absolute belief in predestination and external powers, identity was thought to have universal features. Hence it was not a matter of questioning. In Modern Period, the mythological and religious beliefs gradually left their place to logic and science. Although, in the transitional period from pre-modern to modern society, there was a shift in the sources that laid foundations for identity, the search for objective truth, and thus solidified identity continued in Modern Era as well. In postmodern culture, on the other hand, the attempts to universalize truth have been rejected, and this rejection has brought about a need for identity formation (Oliver, 2007).

Seeing that the ascribed identities that were validated by the grand narratives of the past are no longer able to account for the reality of the late 20th century, the postmodern individual has started a quest to create his or her own identity. In this struggle of identity formation, it can be claimed that consumerism has been the most influential tool. Consumption no longer has just a functional value: labels and symbols created by the advertising industry have gained an important status in the formation and continuation of identity (Raluca & Iacob, 2008). After the World War II, the technological developments along with the phenomenon of globalization have given rise to the emergence of labels and symbols that surrender every part of live. These iconic representations are not just referents of the material that is to be consumed; they have also created an arena in which individuals identify themselves with the socio-economic classes that consume the material or brand. Emilse Hidalgo describes the significance of the symbolic meaning in postmodern age with these words: "Non material modes of production (advertising, the media, communication, information) have become dominant and the use or exchange value commodities has been replaced by codes, spectacles, and the simulacra''(Hidalgo, 2004, p. 19).

The search of self-actualization via consumption has been observed to pave the way for the formation of fluctuant and superficial identities that can swing easily in different contexts. The endeavor of identity formation and maintenance through consumerism hasn't been limited to the consumption of goods in postmodern culture. The consumerist self has struggled to exist by consuming previously discovered facts, formulated ideas, historical figures and cultural events more than by trying to explore the real nature of things or enigmas. As Nita Mathur puts forward, consumerism has created individuals that are never satisfied with the utility of the objects and are always obsessed with their symbolic meaning (Mathur, 2014).

In the consumer society of postmodern age, signs, rather than referring to objects or realities, have come to symbolize representations or copies of reality; thus, leading the consumption of, and the identification with symbols instead of the essence or the real. When buying clothes, for example, many people will consider how widely accepted the brand is rather then questioning the quality of the real material they buy. So instead of buying the real thing or material the consumer individual buys symbols.

This paradigm shift in the perception of identity is clearly seen in Thomas Pynchon's The Crying of Lot 49 whose protagonist Oedipa Maas, a mid 20th century housewife, leaves her current life aside, and starts a journey in the search of "Trystero'' mystery, which ironically begins in a latrine with her realizing a symbol of a muted horn. This symbol becomes a pursuit for Oedipa throughout the novel although she does not know why. It is also the case with Don DeLillo's White Noise, in which Jack Gladney sets up an academic field of study called "Hitler Studies'' and tries to suppress his fear of death by using Hitler as a

psychological shield. Consumerism as a way of identity construction is a common theme in both of the novels, which is signified by not only the characters but also the plots. The protagonists of both novels are in the search of constructing their own identities, and the common tool they use to achieve what they want is mainly consumerism.

Much has been written about Pynchon's The Crying of Lot 49, which Andreas Signell likens to an anthill spreading underground with thousands of complex substructures. Signell states that The Crying of Lot 49 has been even criticized for being crude, too complicated to be grasped and obscene; yet he asserts that what characterizes the book as a canon of postmodern literature is this complexity that explores the features of high cultures and low cultures of Postmodern Era (Signell, 2016). Although there are multifarious themes and subplots in the novel, such as entropy, Maxwell demon, information theory The Couriers Tragedy that deals with various aspects of science, history, culture and conspiracies, all of these complexities bear some implication to the chaotic perception of the world and the identity crisis which the postmodern self tries to resolve via consumerism.

White Noise (1985) by Don DeLillo, which was written 20 years after Pynchon published The Crying of Lot 49(1965), also represents the identity crisis that has taken place in Postmodern Era. However, unlike The Crying of Lot 49, White Noise provides a more maximalist depiction of the struggle of identity formation through consumerism. "Supermarket'' is one of the main places in which the discourses of the characters take place, and even when the setting is different, "supermarket'' becomes the topic of conversations in one way or another. White Noise portrays the destruction of meta-narratives of modern and pre modern ages which have left their place to the fragmented reality of late 20th century in which religious ideology, ethnicity, and family lineage are no longer enough for the postmodern individual to identify himself with.

2. THE CRYING OF LOT 49

At the beginning of the novel, Oedipa Maas is a housewife whose identity and existence is co-relational with her role in the family until one day she receives a letter which informs that her ex-boyfriend Pierce Inverarity, who was a very rich man, died, and before his death he had named Oedipa as the executive of Inverarity estate. Oedipa, without much consideration, accepts to be appointed as the executrix of the Inverarity's assets, and leaves Kinneret, the district she lives in, and her husband Mucho for the new world that is waiting for her to be explored. At the beginning of The Crying of Lot 49 Oedipa's psychological mood is described as:

> …And had also gently conned herself into the curious, Rapunzel-like role of a pensive girl somehow, magically, prisoner among the pines and salt fogs of Kinneret looking for somebody to say hey, let down your hair. When it turned out to be Pierce she'd happily pulled out the pins and the curlers….'' (Pynchon, 1965, p. 12)

Here, Oedipa symbolizes the postmodern self, and the tower she is captivated in signifies her identity that had been ascribed to her by the grand narratives of Pre-modern and Modern eras. Pierce Inverarity's will just ignites the flames inside her to get rid of her role as a housewife, and commence a journey into the creation of her own reality. When Oedipa receives the letter and thinks about what is waiting for her, the need for renewal in her life is signified with these sentences: "Oedipa stood in the living room, stared at the greenish dead eye of the TV tube, spoke the name of god, tried to feel as drunk as possible. But this didn't work'' (Pynchon, 1965, p. 1). What does not work is her previous life and identity. Her religious belief and her role in family are no longer enough to satisfy her spiritually.

Oedipa goes to San Narciso, where the Inverarity estate is located, and she meets Metzger, the lawyer who is appointed to help her execute the Inverarity's will. Now she is free from her old identity as a housewife, and this is the point where her adventure of identity search begins. During the first meeting she peculiarly becomes drunk, and has a sexual relationship with Metzger. However, this affair she has with Metzger, as a married woman, is not exactly a decision she makes by her free will. Interestingly, Metzger, who used to be an actor when he was a young boy, is on the TV when he meets Oedipa, and all of their discourse develops around the movie on the TV. This conversation finally leads them to have an affair in a drunken state. As Sina Farshid and Hanieh Mehremotlaq state, most of the reality of contemporary world in Pynchon's novels is created and transformed by TV (Farshid& Mehremotlaq, 2014). So, TV is a third agent in shaping the discourse rather than being a simple mode of information transfer or entertainment.

After this event Oedipa and Metzger go to a bar called The Scope and when Oedipa uses the restroom she realizes a symbol of a muted horn above which the following note is written: ''Interested in sophisticated fun? You, hubby, girl friends. The more the merrier. Get in touch with Kirby, through WASTE only. Box 7391. L.A.'' (Pynchon, 1965, p. 34, italics in original). Oedipa writes down this note into her notebook and draws the symbol of the muted horn which later becomes an obsession for her, and she tries to find out about the WASTE system and the word Trystero which is the fourth word in the acronym WASTE: We Await Silent Trystero Empire. Peculiarly, like most of the events in the book, Oedipa's realization of this symbol, which will become a central part of her life, happens when she is drunk.

The consumption of alcohol and drugs is so widespread in the book that even Professor Borts who has written the foreword for The Couriers Tragedy, which Oedipa is obsessed with because there is a line in it which includes the word Trystero, is drinking alcohol with his students when Oedipa meets him to discuss the meaning of the word in the play. As Mccreanor and colleagues argue alcohol is one of the most widespread brands of consumerism that people, especially the young, identify themselves with (Mccreanor et al, 2005). In Pynchon's The Crying of Lot 49 the consumption of alcohol and drugs represent the consumer culture both literally and metaphorically. At the literal level, it is obvious that alcohol brands are one of the many symbols that consumers regard as a way of expressing the class they belong to. When it is considered at the metaphorical level, it can be argued that individuals in postmodern consumer culture are not able to differentiate reality from fiction which is usually the case when excessive amount of alcohol or drugs are consumed.

Another example of consumerism as a way of identity formation in postmodern culture that doesn't fall off Pynchon' radar is music. Claiming to be rebellious to the conventional understanding of culture, rock music has created an area of consumerism and corporate interest (Buxton, 1983). The consumerist rock culture of the late 20th century has been signified in The Crying of Lot 49 with the music group ''Paranoids'', who like many other characters in the novel, use drugs, have superfluous relationships with their girlfriends that are sarcastically called as "chicks'', and try to seem different by their physical appearance such as their hair style, clothing etc. Paranoids sing with a British accent trying to sound like the famous music group The Beatles. Pynchon portrays the hippie culture that proliferated in the United States in the second half of 20th century with this group, and shows how music has become another mode of consumerism and identity construction in postmodern culture.

The struggle of identity formation by being a member of a group has also been marked in The Crying of Lot 49. Throughout the novel various groups such as the aforementioned "Paranoids'', who try to create an identity by the means of music; and ''Inamorati Anonymous'', whose purpose is to save people from falling in love, are mentioned. It may

easily be observed that the members of these groups do not have any original ideas of their own but try to exist with the symbols and icons that have been created mostly by anonymous people.

3. WHITE NOISE

In White Noise, Don DeLillo has plainly portrayed how obsession with consumerism deviates people's perception from the reality of the world in postmodern culture (Vungton, 2011). DeLillo present the postmodern identity crisis with the protagonist jack Gladney and other characters in the novel. Gladney, a university professor who has married five times and has four children from different marriages, establishes an academic department called Hitler studies. Although he is the chair of the department, Gladney doesn't speak German and does not have an in-depth knowledge on the topic. He uses the brutal reality of Hitler to repress his own weakness.

Emilse Hidalgo states that: "Before becoming a writer DeLillo used to work for an advertising agency and knows, therefore, how advertising can manipulate a person's unconscious, intrude upon the ordinary lives of people to turn them into happy consumers''(Hidalgo,2004, p. 21). The role of advertisement and iconic perception management has been symbolized in the book with the academic department called "popular culture'' officially known American Environments, which share the same building with Gladney's Hitler studies. This department studies brands of food, cultural symbols etc. And the head of the department is ironically called as Alphonse (fast food) Stompanato.

One of the most important indicators of postmodern fragmentation and identity crisis is signified by the representation of family in the novel. Jack Gladney is married to Babette, and they have four children, however, only one of these children is from their marriage, all the others are from their previous marriages. The role that was assigned to family as a divine institution in pre-modern and modern societies has left its place to short term relationships and marriages. Thus, family is no longer a referent of identity in postmodern culture. Although, Gladney wants to believe that he has established a family that can be the source of happiness and existence, it turns out that he and his wife Babette haven't been loyal to each other. Babette has an affair with another person when she is married to Gladney, and Gladney hides the fact that he has been exposed to a lethal substance called Nyodene D during the airborne toxic.

It can be inferred that Murray Jay Siskin, another central character in the novel, who is a visiting professor to the American Environments Department, has also had various relationships; however all of these relationships are short term flirtations that are far from the traditional conception of love. In a family conversation, Gladney tells Babette that Murray has told him the strongest family relationships are in the least developed societies and being ignorant is a powerful weapon for survival (DeLillo, 1985, p. 91). With various dialogues like this, DeLillo vividly portrays the breakup of family in western societies.

In the struggle of identity formation in postmodern culture, the obsession with physical appearance is another serious topic of consideration. Llewelyn Negrin states that physical appearance has become one of the most significant indicators of identity in postmodern society and postmodern individual considers himself or herself as the designer of his or her appearance (Negrin, 2008). Appearance as a tool of identity creation has a central role in White Noise. Jack Gladney, for example, wears glasses with black heavy frames to give the impression that he is a well-informed academician although he doesn't have any problems with his eyes. The glasses aren't the only symbol that Gladney uses to create that impression, he also adds some initial letters to his name and calls himself J.A.K. Gladney, and he thinks of

growing a long beard to solidify his academic identity. Gladney expresses this endeavor with the following sentences:

> So Hitler gave me something to grow into and develop towards, tentative as I have sometimes been in effort. The glasses with thick, black, heavy frames and dark lenses were my own idea, an alternative to the bushy beard that my wife of the period didn't want me to grow. Babette said she liked the series J.A.K… To her it intimated dignity, significance and prestige. I am the false character that fallows the name around (DeLillo, 1985, p. 16)

As it can be inferred from the excerpt above, apart from trying to solidify his identity by changing his physical appearance, Gladney also uses Hitler, as a strong historical figure to create the impression that he is strong. At this point we can also talk about the consumerism of information as a way of constructing identity. The consumerist individual tries to shield himself with knowing about others' inventions, discoveries and historical facts. Thus it is not surprising that many people in their speeches and writings mention about the theories of historical figures, but few will really grasp the gist these theories and bring a new perspective to them. Jack Gladney symbolizes this case perfectly: He is an expert on Hitler, whose ideology caused the slaughtering of millions of people, but he doesn't bother himself with thinking about what caused this genocide and how it could have been avoided or what implications it bears for future. Instead, Gladney uses Hitler to create and protect his own position. This can be illustrated with the following dialogue between Gladney and Murray:

> Murray: Helpless and fearful people are drawn to magical figures, epic man who intimidate ad darkly loom.''
>
> Gladney: You are talking about Hitler, I take it.''
>
> Murray: Some people are larger than life. Hitler is larger than death. You thought he would protect you. I understand completely.
>
> Gladney: Do you? Because I wish I did (DeLillo, 1985, p. 326)

The search of power and meaning in linguistic signifiers is also seen in a conversation between Gladney and his daughter Denise when Denise asks him why he had named her brother "Heinrich''. Gladney simply accepts that he had named him so because he wanted to create an identity for his son with the name Heinrich which he says would create a shield for him and make him stronger (DeLillo, 1985, p. 69).

The pursuit of self-satisfaction through consumerism is probably best signified with "supermarket'' in White Noise. Although Gladney and Murray are both college professors, they come across each other at the supermarket more frequently than at the college. In one of these meetings Murray explains the importance of supermarket by likening it to fresh womb where one gets one's soul and he says that it recharges people spiritually (DeLillo, 1985 p. 39). And, not surprisingly, the conversations between Gladney and his wife Babette mostly take place either in the supermarket where they buy, or in the kitchen where they consume. Denise expresses her mother's consumerist drive with these words: " She feels guilty if she doesn't buy it, she feels guilty if she buys it but doesn't eat it, she feels guilty when she sees it in the fridge, she feels guilty when she throws it away''(DeLillo, 1985, p. 6)

4. CONCLUSION

It has been concluded that in both Thomas Pynchon's The Crying of Lot 49 and Don DeLillo's White Noise consumerism has been represented as a means of identity construction and maintenance for the postmodern self. The fragmentation of the constituents of identity such as religious belief, family lineage and ethnicity, which were considered to be essential parts of the individual in pre-modern and modern eras, and the developments in the advertisement industry, have created an arena in which the postmodern self identifies himself or herself with symbols, icons and representations. This paradigm shift in the construction of identity is a central topic to both novels.

In The Crying of lot 49 Pynchon has created a chaotic world where protagonist Oedipa Maas, who leaves her conventional role as house wife, begins a struggle to make meaning of a symbol as if it was the key to her own reality. During this journey of meaning making and identity construction Oedipa is cast into different surroundings where drugs, alcohol, music, sexual relationships are depicted as tools that shape the characters' lives and interactions with the world around them. In Don DeLillo's White Noise, fragmentation of family, fear of death, and irrational consumption to suppress this fear, which are some of the main the problems in postmodern consumerist culture, are seen to be the central topics. In the contemporary world where ascribed identities are no longer enough to satisfy the existential needs of the self, DeLillo has revealed how consumption has become a way of identity formation.

REFERENCES

Buxton, D. (1983). Rock Music, the Star-System and the Rise of Consumerism. Telos, 1983(57), 93–106. https://doi.org/10.3817/0983057093

DeLillo, D. (1985). White Noise. New York: Penguin Books.

Farshid, S., & Mehremotlaq, H. (2014). Thomas Pynchon's The Crying of Lot 49: A Hyper-real Apocalypse. The International Journal of Literary Humanities March 2014.

Hidalgo, E. (2004). The iconic and the symbolic: the consumer society in Don Delillo's "White Noise" and Andy Warhol's "Serigraphies." Invenio, 7(12), 19–38.

Mathur, N. (2014). Modernity, Consumer Culture and Construction of Urban Youth Identity in India; A Disembedding Perspective. Consumer Culture, Modernity and Identity (pp.89-121)

Matkovic, S. (2015). The construction of identity in a consumerist society: Delillo's Jack Gladney. Anafora - Academic Literary Journal, 2.(2.), 163–179.

Mccreanor, T. & Greenaway, A., Barnes, H., Borell, S. & Gregory, A. (2005). Youth identity formation and contemporary alcohol marketing. Critical Public Health. 15. 251-262. 10.1080/09581590500372345.

Negrin, L. (2008). Appearance and Identity. In: Appearance and Identity, 9–32. https://doi.org/10.1057/9780230617186_2

Olivier, B. (2007). Postmodernity, globalization, communication, and identity. Communicare - Journal for Communication sciences in South Africa. 26. 36-55.

Signell, A. (2016). The Postmodern self in Thomas Pynchon's the Crying of Lot 49 : Dismantling the unified self by a combination of postmodern philosophy and close reading (Doctoral dissertation. University of Gävle, Sweden) Retrieved from http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hig:diva-21255

Pynchon, T. (1965). The Crying of Lot 49. Philadelphia. J. B. Lippincott & Co.
Vungthong, S. (2011). Postmodern Consumerist Condition and Its Effects on People in Don DeLillo's White Noise. The 3rd International Conference on Humanities and Social Sciences. April 2, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla U. Web. 22 Aug. 2012.28–40.
Raluca, M., & Iacob, C. (2008). "Consumer Identity And Implications For The Brand ". Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica, 2(10), 799–807. https://doi.org/10.29302/oeconomica.2008.10.2.50

THE INTERTEXTUAL WORLD OF TOOLE'S A CONFEDARACY OF DUNCES AND GÖKBAKAR'S RECEP IVEDIK

TOOLE'UN ALIKLAR BİRLİĞİ VE GÖKBAKAR'IN RECEP İVEDİK'İNİN METİNLERARASI DÜNYASI

Volkan KEKLİK

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü,

Bülent Cercis TANRITANIR

Prof. Dr., Yüzüncü Yıl Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü,

ABSTRACT

The concept of intertextuality was put forward by Julia Kristeva, although it was expressed much earlier than her. This concept, which claims that no work can be independent from the works written before it, can find its place in all parts of the art world. It would not be right to say something like intertextuality must be based on common similarities in two works of the same genre. There may also be an exchange, which we can call inter-media, between works belonging to different disciplines. The same material, method, subject, concept or type of hero can be found among different branches of art. For example, the way a novel is told, its subject and characters may show similarities with the content of a movie. Therefore, it is understood that the existing discourses openly or implicitly prepare the ground for creating new discourses and that the newly created works are actually a whole consisting of old texts piece by piece. John Kennedy Toole's A Confedaracy of Dunces is a very unusual work in terms of its publication process and the content of the work. In the work, the adventure of a picaron, which is difficult to find in the world of literature and which clearly has grotesque features, is told. On the other hand, Recep Ivedik typing, which belongs to a different art branch of a different geography, is likewise a picaro that has too many negative behaviors that are not accepted in the society in which it is located. Although these characters are regarded as excluded, despised and strange in their societies, they have somehow managed to attract people's attention. The aim of this article is to analyze the two works mentioned on the basis of the concept of intertextuality and to reveal the similarities and differences of the protagonists from each other with grotesque and picaresque elements.

Keywords: intertextuality, grotesque, picaro, A Confedaracy of Dunces, Recep Ivedik

ÖZET

Metinlerarasılık kavramı kendisinden çok daha önceleri de ifade edilmesine rağmen Kristeva tarafından ortaya konulmuş bir kavramdır. Hiçbir eserin kendisinden önce yazılmış eserlerden bağımsız olamayacağını öne süren bu kavram sanat dünyasının her yerinde kendine yer bulabilir. Metinlerarasılık illa iki aynı türden eserlerdeki ortak noktalara, benzerliklere dayalı olmalı tarzında bir şey söylemek çok doğru olmaz. Farkı disiplinlere ait eserler arasında mecralar arasılık diyebileceğimiz alışveriş de söz konusu olabilir. Farklı sanat dalları arasında da aynı malzeme, yöntem, konu, konsept veya kahraman türüne rastlanılabilir. Örneğin bir

romanın anlatılış biçimi, konusu ve kahramanları bir filmin içeriği ile benzerlikler gösterebilir. Bundan dolayı var olan söylemlerin yeni söylemleri oluşturmaya açık veya kapalı bir şekilde zemin hazırladığını ve yeni oluşturulan eserlerin aslında parça parça eski metinlerden oluşan bir bütün olduğu anlaşılır. John Kennedy Toole' un Alıklar Birliği romanı yayınlanma süreci ve eserin içeriği açısından oldukça sıradışı bir eserdir. Eserde edebiyat dünyasında eşine zor rastlanan ve grotesk özellikleri de bariz bir şekilde taşıyan bir pikaronun macerası anlatılır. Diğer yandan farklı coğrafyanın farklı bir sanat dalına ait olan Recep Ivedik tiplemesi de aynı şekilde bulunduğu toplumda kabul görmeyen çok fazla olumsuz davranışa sahip olan bir pikarodur. Tarih boyunca farklı coğrafyalardan ve farklı sanat dallarından grotesk özellikler taşıyan pikaro karakterlere rastlana gelmiştir. Bu karakterler bulundukları toplumlarda dışlanan hor görülen ve tuhaf olarak karşılanmalarına rağmen bir şekilde insanların ilgilerini çekebilmeyi de başarmışlardır. Yukarıda adı geçen iki farklı sanat dalına ait eserlerin başkahramanları ve eser içeriklerinin kayda değer derecede birbirleri ile benzerlik gösterdiği anlaşılmaktadır. Bu makalenin amacı bahsi geçen iki eseri metinlerarasılık kavramı temelinde inceleyerek, groteks ve pikareks unsurlar barından başkahramanların birbirleri ile benzerliklerini ve farklılıklarını ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: metinlerarasılık**,** groteks, pikaro, Alıklar Birliği, Recep İvedik

INTRODUCTION

The first indirect expression of the concept of intertextuality can be dated to Johann Wolfgang Von Goethe's time. Famous German writer Goethe stated that all world literature products are a common treasure with the concept of "Weltliteratur". This concept, which states that world literature cannot be independent of each other, was later expressed by many researchers. After Goethe, Mikhail Bakhtin also made use of the term dialogism to embody the concept of intertextuality thoroughly. Although the most concrete descriptor of the concept of intertextuality is Bakhtin, Julia Kristeva brought this concept to the literature (Kalıpçı, 2016). According to Kristeva, it is not possible to study any text alone. To fully understand a text, other texts should be looked at (Kristeva, 1986). A text cannot exist as an independent whole on its own. It should be taken into account that it is related to other texts (Still, 1991). When all these are taken into consideration, it is understood that there cannot be an original text. Instead of talking about an original text, we can talk about a mosaic of texts that are intertwined and interconnected (Aktulum, 2000).The fact that the texts are related to each other does not indicate that the text is bad or of poor quality. Roland Barthes expresses this situation as follows:

> Any text is a new texture of past citations. Pieces of code, formulas, rhythmic patterns, social languages, etc. passes into the text and is redistributed within the text; because there is always language before and around the text. Intertextuality, the situation of any text, of course, cannot be reduced to sources or influences alone; Intertextuality is an incoming field that encompasses a collection of anonymous formulas whose origins will hardly be found, without quotation marks, inadvertent or automatic quotations (Roland, 1973).

The concept of intertextuality, which is one of the reading methods in the post-modernism period, can also be explained as the conscious or unconscious, indirect or direct inclusion of some texts with information in other texts. The concept of intertextuality is not limited to literature only. It can be encountered in many areas of life, both written and verbal. It can be encountered in many areas of life, both written and verbal. This concept can also be defined

as the author's borrowing some or all of a text written in previous times, or the reader's making a connection between the works. Roland Barthes' article on the Death of the Author can be related to this issue. The phenomenon that Barthes explains with the death of the author and the birth of the reader can be associated with the reader's creation of meaning by establishing relationships with his old knowledge from the existing text. As it is natural for every artist to be influenced by someone else while creating his work, the attempt of every artist to add something new to the existing is a reality that must be accepted. Otherwise, it may mean that everyone and everything repeats itself in a vicious circle. Kristeva explains this not as texts imitating each other, but as texts changing place and context in an endless process (Aktulum, 2000).

1.THE CONCEPT OF THE GROTESQUE IN LITERATURE

Although the origin of the word grotesque is not known exactly, the description of a series of strange-looking frescoes unearthed as a result of excavations in Rome may have led to the emergence of this word. As a result of the excavations, the human body combined with plant and animal bodies were unearthed. Historians of that period found these strange-looking frescoes strange, repulsive and disturbing. This term, which has passed from sculpture and painting to other branches of art, has found a place for itself in many fields. Wolfgang Kayser described the meaning of the word as lost, expressing it as situations in which the strange and ridiculous things are emphasized rudely (Thomson, 1972). Kayser, who is one of the important theorists of the grotesque, also defines grotesque as looking at the world we know from a strange and different perspective. He stated that looking at it from a strange and different angle, it can be scary and funny or it can even be both (Thomson, 1972). It is a fact that must be accepted that the grotesque is in a sense incompatible with everything that exists. The concept of the grotesque, which Mikhail Bakhtin adapted to the literary world, emerged with his work Rabelias and His World (1965). Bakhtin's grotesque description reveals a carnival atmosphere that distorts everything in real life with his extraordinary laughs (Bakhtin, 1984). When we look at the reflection of Bakhtin's description of the characters in literature, it can be understood that the characters with their grotesque features are not loved and accepted by the societies they live in. Their strange appearance and strange movements during their interactions with people cause these characters to be noticed immediately, and they show themselves as extraordinary beings in the lives of ordinary people. Although there are points of quirks that can be tolerated by society, it is a visible fact that some literary characters with grotesque features have caused serious difficulties to the societies in which they live. The fact that the characters, who are not bothered by their quirks, continue their lives and actions by thinking that all but themselves are weird in society, indicates that the characters live in a carnival atmosphere.

2. THE CONCEPT OF THE PICARESQUE IN LITERATURE

The picaresque novel originated in Spain in the 16th century. The subject of picaresque novels is actually to convey the experiences of a character to the reader. However, the main distinguishing feature of these novels is that their protagonists are cunning, deceitful, but dexterous and talented (Çoraklı, 2013). The main characters of these novels are mostly ostracized and despised types. It cannot be said that these characters belong to a social class or group. They are neither rural nor urban. They are neither religious nor completely against religion. It is known that picaro is a person who is isolated from society and there is not much information about his family in general. Even though picaros are ostracized and isolated from society, they are characters who tend to find a way to rise in society gradually and realize

their ambitions.In the context of intertextuality, which is the subject of the article, the works in which two different figures are involved will be introduced, then the grotesque and picaresque elements, which are similar in two similar characters, will be examined.

3. SYNOPSIS OF THE RECEP IVEDIK

Recep Ivedik is a movie series consisting of 6 movies. Turkish comedian Şahan Gökbakar's Recep Ivedik typography, which he produced in the television program called Dikkat Şahan Çıkabilir in the past, has been spread widely in social media over the years and has gained recognition and popularity in its own right (Aydoğan, 2016). It tells the adventures of a character named Recep Ivedik, who is 35 years old and belongs to a low socio-economic family and lacks academic education. The first film of the series tells about Recep Ivedik's going to Antalya to give the wallet, who learned that a wallet he found on the street belonged to a businessman from Antalya. While he was going to return after giving the wallet, Recep Ivedik, who saw his childhood love at the hotel, wants to contact her again and the story continues to take shape on this point (Gökbakar, Recep İvedik, 2008). In the second movie of the series, following his grandmother's warnings, such as finding a job and gaining prestige in the society, Recep Ivedik works in various business sectors (Gökbakar, Recep İvedik 2, 2009). In the third movie of the series, The film tells the adventures of Recep Ivedik, who is bored, and he wants to get rid of boredom by doing different activities such as consulting a psychologist, doing karate, playing flute, hunting, going to library, playing paintball, wathing theater (Gökbakar, Recep İvedik 3, 2010). In the fourth movie of the series, Recep Ivedik coaches the children's football team in his neighborhood. For training, they use the only vacant land in the neighborhood, where he has played football since he was little. Recep learns that this land has been sold to a contractor. In order not to lose this very valuable land for the neighborhood and the children, he decides to buy it on his own. When he cannot collect the money for the land with the methods he finds (collecting money from the local people, trying to get consumer loans from the bank, trying to sell his kidney and other organs), a challenging and laughter-filled adventure awaits Recep in the Maldives, who finds the solution to participate in a competition with a grand prize (Gökbakar, Recep İvedik 4, 2014). The fifth film of the series, Driver Ismet, a close friend of Recep Ivedik's acquaintance from the neighborhood, dies. When Recep goes to give his condolences, he decides to take on Ismet's last duty before he dies. He takes the team of national athletes to Skopje. However, when the athletes get sick during their journey, Recep has to compete for his country (Gökbakar, Recep İvedik 5, 2017). In the last film of the series, Recep Ivedik is invited to the dry bean festival. Welcoming the invitation, Recep sets out for Konya, taking his friend Nurullah with him. The duo, who had misfortunes as soon as they started their journey, ended up in Kenya instead of Konya at the end of the journey. Recep and Nurullah, who are in a geography they do not know, suddenly find themselves between two hostile local tribes. In this process, interesting events happen to Recep, who is trying to survive in the wild world he is in with his own methods (Gökbakar, Recep İvedik 6, 2019).

4. SYNOPSIS OF THE A CONFEDERACY OF DUNCES

The story begins when a policeman, suspecting the strange appearance of Ignatius Reilly waiting for his mother on a street in the market, asks the protagonist questions and wants to arrest him. In a way, the police officer is quite right, as Ignatius looks rather strange and suspicious, with rather fat, unshaven hair, a brushy mustache, and a green hunter's hat tightly tucked into his head. Ignatius and his mother are involved in a car accident while running from the police. Ignatius and his mother, who caused serious damage to someone else's vehicle in a traffic accident, have to pay for the damage they caused. The story takes shape exactly at this point because Ignatius has not worked during all his life and does not take

much pleasure from working. . The main purpose of our protagonist, who did not work in any proper job until his 30s in his life, is to write articles to change the world he thinks is corrupted.In this process, Ignatius, who is trying to earn money by entering many different jobs, cannot succeed in working in any job permanently. Ignatius, who messes things up and causes trouble in all the jobs he has been to, is fired from everywhere. Ignatius who is responsive to everything and everyone around him states that he is not fit for this century. People don't like him because they understand this. He keeps himself separate from everyone else (Toole, 2007, s. 52). Thinking that what he knows is always right, he always acts in this direction. He is considered to be mentally ill by his family and close friends. Through the adventures of Ignatius, who has a very different family and social environment with his alcoholic mother, his girlfriend who is fond of sex, many issues such as racism, prostitution, communism, capitalism, police-public conflict etc. in the society are mentioned. There are quite a lot of grotesque elements in the novel in which the characters destroy moral and normative values of society.

5. INTERTEXTUALITY BETWEEN RECEP IVEDIK AND A CONFEDERACY OF DUNCES

In the previous sections, detailed information was given about the definition and characteristics of the concept of intertextuality. Both works of art are very similar in terms of intertextuality and this creates a suitable ground for examining the two texts in this context. First of all, both works are works from different branches of art. One is a film from the cinema branch, and the other one is a novel in the field of literature. Although their genres are different, it does not change the fact that these two works may have similarities and connections between each other. It has been stated before that the concept of intertextuality can have interaction even between different genres. Considering all these, it is understood that an analysis can be made between these two works in the context of intertextuality. It is clearly seen that both works have picaresque features. In both works, they are contrary types in society and the plot of the works is shaped around the adventures of these different characters. This is the main feature of these two works. On the other hand, the outward appearances of both protagonists are quite similar. While Recep Ivedik character has features such as having a scruffy, hairy body and being fat, Ignatius's overweight, unshaven state and ugly clothing style are the features that stand out at first glance. Both characters are quite similar in this respect. In his two characters, he reflects the disturbing images on his movements. Recep Ivedik and Ignatius have never stopped completely violating the main etiquette rules to be avoided in public. They constantly and intentionally violate the rules of etiquette, which is one of the most important actions, and they do not feel uncomfortable about this situation. Both characters often act very bad actions such as burping, farting, ugly hand jokes, rude and bad words, regardless of the people around them, even if they are in society. Although these intolerable attitudes of the characters are not welcomed by the people around them, they continue their attitudes as if nothing had happened. In addition to these ugly and bad actions in the physical area, the characters that have very problematic behaviors in the verbal area are considered as repulsive types. The language they use generally consists of street language and jargon. While expressing the words, there is also the use of slang and plenty of swearing. The images they have in terms of behavioral, linguistic and physical appearance that are similar to each other as both characters are quite distressing and disgusting. As such, it can be said that there are significant grotesque similarities between two different protagonists from different cultures. One of the similarities of both characters is their family structure. Recep Ivedik and Ignatius are similar to each other in terms of not having a father. In addition, both characters do not have siblings and they are only children. Although Recep Ivedik's mother is not

mentioned in the series, Ignatius' mother is included in the novel. The fact that the family structure of the main protagonists is similar to each other can also be considered as one of the reasons for the formation of close life lines of these characters. One of the factors that will lay the groundwork for examining the works in the context of intertextuality is that the main characters of both works are incredibly selfish and lazy. In the novel A Confederacy of Dunces, Ignatius is a person who has not worked properly and has not earned any money, despite reaching his 30s. He is someone who does not do his job properly even in the jobs he is employed, and slacks off from doing business at every opportunity (Ruppersburg, 1986). Because of these characteristics, he was generally fired from the jobs he worked for. On the other hand, Recep Ivedik is a character who has not succeeded in being permanent in any job, and it is not clear from where he earns his livelihood. One of the remarkable similarities in the context of intertextuality is that the two main characters of both works show similarities in terms of finding a job, getting a job and working in a regular job. One of the common points of both characters is that they are both extremely selfish. Both characters are the types who think only of themselves and insult people instead of approaching to the events and people around them in a positive way. They don't tend to empathize, understand the situation, and to help the other side. Their similarities in terms of selfishness are also similar in that they don't accept this situation. The selfishness of the characters seriously harms not only themselves but also others. Characters that ignore the expectations of their families, friends and society are very rigid to the people around them. These attitudes and behaviors negatively affect everyone from their family to their friends and employers at work. One of the remarkable behaviors of the two characters, which can be considered as a rather grotesque attitude, is the tendency of these two main characters to lie. Neither character thinks that lying is a very bad and negative moral situation. On the contrary, they do not hesitate to lie to save themselves even if they harm other people. Ignatius has greatly exaggerated his lying business. In one of the moments when he lied, he caused the dismissal of a woman who had been working for the same company for years. In the movie Recep Ivedik, on the other hand, the main character is very prone to lying, in addition to many manners and etiquette that he lacks. He has lied in many places and he is hiding it from people. Violence is a phenomenon that the protagonists of both works use to the people around them. Violence perpetrated in Recep Ivedik mostly appears as physical violence (Hakan Alp, 2019). He tends to use violence, sometimes jokingly and sometimes directly, to almost all his friends around him. On the other hand, Ignatius is not inclined to use physical violence directly in the novel, "A Confederacy Of Dunces ", and it can even be thought that he is against physical violence. However, in the sections where he tried to riot the workers against employer in the factory, he did not hesitate to demand that all workers take sticks, iron, etc., and use them against the people under management. Ignatius was prone to use serious violence at times when he intended to turn his fictitious thoughts into concrete actions. It is also possible to talk about emotional violence. Because of his mother's consumption of alcohol and her hanging around with other people, especially men, Ignatius used very harsh words and caused his mother to be sad from time to time. Another feature of picaresque characters is that they see themselves as highly intelligent and therefore tend to dominate people other than themselves. Ignatius considers himself superior to other people in almost every action he does. Despite not having contributed to his family throughout his life, he keeps claiming that he received a very high level of education. While he did not apply the higher education he received in any part of his life in an useful way, he wrote articles that no one had read. His articles aim to change the order of the world, which he sees as rotten, to establish a new order and he wants to do it with homosexuals. He belittles the people around him because of his views and tells them what to do and states that people should see him as a leader. His belief that he is academically self-educated, his efforts to respond to everything he is told, his attitudes that all his actions are legitimate and justified, is an attitude that he does

not give up, regardless of whether he is right or wrong. When Recep Ivedik is taken into consideration, the same situation stands out. In all films of the series, he took the leadership role, whether or not he was informed about the events. This attitude of the character of Recep Ivedik, who excludes the people around him from time to time, acts, and gains superiority, is quite similar to the attitude of Ignatius in the novel A confederacy of Dunces. One of the things that the two picaros have in common is that they both have slogan-like words. These two characters, who constantly repeat these words, sometimes use these words to legitimize their actions and sometimes to make excuses. Recep Ivedik uses words such as "I am aggressive, I have complex." (Gökbakar, Recep İvedik 2, 2009). On the other hand, when Ignatius gets into trouble or doesn't want to do anything else, first of all, after talking at length about this situation, "My valve swells. My valve makes statements like he doesn't leave me alone." (Toole, 2007). These two characters, who are the protagonists of different literary genres, are adopted and loved by society, even though they have bad features. A Confederacy of Dunces is a Pulitzer Prize-winning book that has been translated into many different languages and reprinted many times. Although it has been a long time since its first publication date and there are differences between generations, this work has been highly adopted by people. The protagonist, Ignatius, whom people of every era see in something common with himself or the people around him may think of him as the mean, naughty, mischievous child of the literary world. It must be accepted that there is sympathy for Ignatius Reilly, considering the number of publications and the awards he has received, even though he has bad features. This is also true for Recep Ivedik. Although he has rude and ugly attitudes and behaviors, every new movie breaking box office records shows that he is embraced and loved by the public (Kılıç, 2018).

CONCLUSION

The protagonist of John Kennedy Toole's novel A Confederacy of Dunces, published after his death, and the protagonist of Recep Ivedik movie, show similarities with each other. There are 28 years between the publication of Toole's book and the making of the first of the Recep Ivedik film series. Both works describe the experiences of a picaro. Both of the protagonists have serious grotesque features. These two works, which were revealed in different cultures and at different times, have formed a basis for examining them in the context of intertextuality due to their similarities. While examining the protagonists, it has been determined that both characters have a reputation that transcends the societies they are in and that they are seriously interested in their own art world. Due to the similarities of both characters to each other, the two works were examined within the framework of the concept of intertextuality. As a result, it has been revealed by analyzing the characters that the protagonists of both works have similar grotesque and picaresque features.

WORKS CITED

Aktulum, K. (2000). Metinlerarası ilişkiler. Ankara: Öteki Yayınları.

Aydoğan, D. (2016). Melodram'dan anti-melodram'a; Popüler Türk Sineması'nda iktidar, arzu ve kaygı söyleminin dönüşümü, Recep İvedik örneği. SineFilozofi, 589-610.

Bakhtin, M. (1984). Rabelais and his world. India University Press.

Çoraklı, Ş. (2013). Pikaresk roman ve "pikaro" Jokab" . Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi.

Gökbakar, T. (Yöneten). (2008). Recep İvedik [Sinema Filmi].

Gökbakar, T. (Yöneten). (2009). Recep İvedik 2 [Sinema Filmi].

Gökbakar, T. (Yöneten). (2010). Recep İvedik 3 [Sinema Filmi].

Gökbakar, T. (Yöneten). (2014). Recep İvedik 4 [Sinema Filmi].

Gökbakar, T. (Yöneten). (2017). Recep İvedik 5 [Sinema Filmi].

Gökbakar, T. (Yöneten). (2019). Recep İvedik 6 [Sinema Filmi].

Hakan Alp, E. T. (2019). Popüler kültürde şiddet olgusu üzerinden Recep İvedik 5 filminin analizi. Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 28-40.

Kalıpçı, M. (2016). Metinlerarasılık kavramında G.O.R.A ve A.R.O.G filmlerinin incelenmesi. Rumeli Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, 69-80.

Kılıç, I. Ö. (2018). Seyirci deneyiminde film tercihini etkileyen motivasyonlar ve filmlerin alımlanmasI : Recep İvedik örneği. Trt Akademi, 324-342.

Kristeva, J. (1986). The Kristeva reader. (T. Moi, Dü.) Oxford: Blackwell.

Roland, B. [. (1973). The theory of the text. (U. t. Text, Dü.) Robert Young, 31-47.

Ruppersburg, H. (1986). The South and John Kennedy Toole's "A Confederacy of Dunces". American Humor Studies Association, 118-126.

Still, M. W.-J. (1991). "Introduction", Intertextuality: Theories and practices. Manchester : Manchester University Press.

Thomson, P. (1972). The Grotesque. Methuen: The Critical Idiom Series.

Toole, J. K. (2007). Alıklar birliği. (P. Özgören, Çev.) İstanbul: Merkez Kitaplar.

BETRAYALS THROUGH POSITIVE EFFECTS IN THE LOWLAND BY JHUMPA LAHIRI

Sümeyye ÇİFTÇİ

Yüksek Lisans Öğrencisi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Van, Türkiye

Prof. Dr. Bülent Cercis TANRITANIR

Prof.Dr. , Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Van, Türkiye

ABSTRACT

Nothing is certain when humans experience good or evil things in their lives. Good and evil can be changeable due to situations. The concepts of good and evil were considered relative in an evil and brutal area of India in the 1960s. The novel The Lowland by Jhumpa Lahiri shows how effective this kind of ambiguity and confusion are and the lives of humans, especially their lives due to betrayals. Jhumpa Lahiri is an American author and she was born on July 11, 1967. She is best known for her short stories, essays in English and Italian, and novels. She was born in London and she is the daughter of Indian immigrants from the Indian state of West Bengal which is one of the settings in the novel The Lowland. The Lowland tells the story of two brothers whose family ties have defined -and in some ways, entrapped - them. Subhash and his brother Udayan, for example, were undetachable for most of their lives.. Lahiri tells about the Naxalbari uprising in India and its effects on Indians, particularly on one character, Udayan. The novel contains many betrayal tales due to these crucial events in India and is based on the relationships between characters. The main betrayal seems to have happened between two brothers, Subhash and Udayan, but their betrayal affected almost everyone in their environment. This study aims to analyze the effects of these betrayals and their positive effects in The Lowland.

Keywords: India, Naxalbari uprising, Betrayal, Indians, The Lowland, Jhumpa Lahiri

BİR FOLKLOR ÇALIŞMASI OLARAK YOZGAT İLİNİN AKDAĞMADENİ İLÇESİ NÜFUSUNA KAYITLI OLAN SELANİK GÖÇMENLERİNİN KELİME HAZİNESİ ÜZERİNE BİR İNCELEME
A FOLKLORE STUDY, AN EXAMINATION ON THE VOCABULARY OF THESSALONIKI IMMIGRANTS REGISTERED TO THE POPULATION OF AKDAĞMADENİ DISTRICT OF YOZGAT PROVINCE

Saniye Rukiye DERE

Doktora Öğrencisi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

ÖZET

Toplumun sosyo-kültürel özelliklerini anlayabilmek açısından içinde bulundukları toplumu yansıtan bireyler; yaşamış oldukları kültürün özelliklerini aktaran birer ayna hüviyetindedirler. Özellikle kültürel miras taşıyıcısı niteliğinde olan göçmenler, söz konusu mübadelede bize en somut dil verileri ile aktarım yapan kitlenin başında gelir. Günümüzde yaşamını sürdürmekte olan, mübadeleye tabi olmuş nesil ve bu neslin devamı olan kitle, sosyal hayatı, akrabalık ilişkileri, yemek kültürü, düğün-dernek kültürü ve hıdırellez ritüelleri gibi mübadeleye dair pek çok önemli alanlar hakkında ipucu verir. Kültürel mirasın en önemli taşıyıcısı olan insan; zaman ve mekan olgusu içerisinde geleneği kendinden sonraki nesillere aktarabilen tek canlı türüdür. İnsan aynı zamanda geçmişte varlığını devam ettirmiş ve günümüzde varlığını devam ettiren pek çok alanda aktarım sağlayan bir merkez konumundadır. Bu sayede, geçmiş ve günümüz arasında birtakım hususiyetler ile bağ kurarak ilişkilerin güçlenmesine katkı sağlar. Geçmişi yansıtması bakımından tarihi olaylar, tarih-insan ve insan-kültür zincirinde yaşanmışlıkların aktarılması doğrultusunda büyük bir önem arz eder. Tarihi olaylar, kültürel aktarımlar, insanların sosyo-kültürel alanda edindikleri kazanımları yansıtmaktadır. Geçmişte yaşanan olaylar ve insan ilişkileri kültürü anlamak için en iyi söz aracı olmaktadır. Geçmişte yaşanan olaylardan birisi olan ve 1923-1927 yılları arasında yaşanan 'Lozan Mübadelesi' neticesinde gerçekleşen kültürel aktarım ile edinebildiğimiz kelime hazinesi, bu çalışmada ele alınmıştır. Türkiye-Yunanistan nüfus mübadelesi kapsamında ele alınan Konya-Karaman üzerinden çeşitli zaman diliminde Yozgat ilinin Akdağmadeni ilçesine yerleşen Selanik göçmenlerinin kelime hazinesi, kitlenin sosyal hayatına, gelenek ve göreneklerine dair mübadelenin kültürel izlerini taşıyan önemli bir dil unsurudur. Gerçekleşen mübadele ile önemli bir göçmen nüfusuna sahip olan Akdağmadeni ilçesine yerleşen kesim, pek çok alanda dil vasıtası ile değerlerine sahip çıkmaktadır. Günümüzde yaşanan kültürel yozlaşma ve kültürel bozulmaların etkisiyle ortaya çıkan, gelenek-görenek ve kültürel değerlerden uzak yetişen nesiller, toplumun sosyal yapısını tehdit etmekte ve zaman içerisinde aile ilişkilerinin zedelenmesine neden olmaktadır. Sosyal ve kültürel değerleri korumaya yönelik çalışmalar yapılmasına rağmen, gelecekte Akdağmadeni'nde yaşayan göçmen kesimin de kültürel değerler bakımından böyle bir tehditle karşı karşıya gelme ihtimali düşünüldüğünde; mevcut kesimin özgün kelime hazinesinin korunması, gelecek nesillerin kültürel dil hafızasının oluşması ve kültürel aktarımın sağlanması amacıyla sahip olunan kelime hazinenin incelenmesi gerekliliği düşünülmüştür. Bu yüzden, çalışmaya örnek teşkil eden 50 kişinin kelime hazinesi çeşitli alanlarda soru-cevap yöntemi ile incelenmiştir. Böylelikle, göçmen kesimin sahip olduğu

birtakım değerler dil vasıtası ile incelenmiştir. Elde edilen bulgular; kültürel aktarımın dil vasıtası ile sağlanacağı gibi, tarihi olaylar neticesinde gerçekleşen bu aktarım ile geçmişe ışık da tutacaktır. Bildiride kişilerin kelime hazinelerinin incelenmesi gerekliliği ve uygulanan yöntem ayrıntılı bir şekilde aktarılacaktır. Ayrıca kültürel değerlere sahip çıkılması gerektiğine dair bir bilinç oluşturularak gelecekte yapılacak olan çalışmalara rehber olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Folklor**,** Selanik Göçmenleri, Kelime Hazinesi.

ABSTRACT

Individuals who reflect the society they live in order to understand the socio-cultural characteristics of the society, individuals who reflect the society are like mirrors. Because theyshow the characteristics features of the culture, they lived in immigrants, especially those who are carriers of cultural heritage, are at the fore front of the population that transfers us the most reliable language data in the population exchange. People that is subject to population exchange and continuation of this generation, which continues to live today, gives clues about many important areas of exchange such as social life, kinship relations, food culture, wedding-association culture, and hıdırellez rituals. Humans are only living species that can transfer tradition to the next generations within the phenomenon of time and space. Thus, they are the most important carrier of cultural heritage. Moreover, humans are at center cultural exchange that has maintained its existence in the past and continue to exist today.In this way, it contributes to the strengthening of relations by establishing a connection between the past and the present with certain characteristics. In terms of reflecting the past, historical events are of great importance in terms of transferring experiences in the chain of history-human and human-culture. Historical events, cultural transfers reflect the achievements of people in the socio-cultural field. Past events and human relations are the best verbal tools to understand culture. In this study, the vocabulary that we could acquire through cultural transferis discussed. The cultural transfer took place as a result of the ‘Population exchange between Greece and Turkey’, which was in between the years of 1923-1927. As result of the Turkey-Greece population exchange some migrants from Thessaloniki, settled in Akdağmadeni district of Yozgat province over Konya-Karaman province.Vocabulary of Thessaloniki immigrants is an important language element that carries the cultural traces of the population exchange regarding the social life, customs and traditions.The people who settled in Akdağmadeni district, which has a significant immigrant population with the exchange that took place, protect their values in many areas through language.

The generations that have emerged with the effect of cultural degeneration and cultural deterioration experienced today, and who grow up far from traditions and cultural values, threaten the social structure of the society and cause damage to family relations over time. Although studies are carried out to protect social and cultural values, immigrant population living in Akdağmadenimay face such a threat in terms of cultural values. Therefore this vocabulary study is conducted to preserve the original vocabulary of the current section, to form the cultural language memory of future generations, and to ensure cultural transfer. Thus, the vocabulary of random sample 50 people was examined in various fields by question-answer method. With this study, some values of the immigrant population were examined through language. Obtained findingswill shed light on the history by means of Cultural transferthrough language and as a result of historical events. The necessity of examining people's vocabulary and the applied method will be explained in detail in the paper.In addition, it will guide future studies by creating an awareness that cultural values should be protected.

Key words: Folklore**,** Thessaloniki immigrants, vocabulary set

1. GİRİŞ

İçerisinde bulunulan toplumun sosyo-kültürel özelliklerinin ve insan ilişkilerinin aktarılmasını sağlayan dil; aynı zamanda döneminin aynası olması sebebiyle değerli bir belge hüviyetindedir. Özellikle kültürel değerlerin taşıyıcısı konumunda olması, geçmiş ve gelecek arasında bağ kurulmasına da imkan tanımaktadır. Geçmişten günümüze kadar pek çok alanda varlığını sürdürebilme özelliğine sahip olan dil, bizden önce var olan nesillerin yaşam biçimlerinden, kültürel değerlerine kadar pek çok alanda bilgi sahibi olmamızı sağlar. Kültürel mirasın taşınmasında en önemli öğelerden biri olan dil; bireyler arası iletişim gereksinimini karşılayan en temel yapı konumundadır. Dil aynı zamanda içinde bulunduğu toplumun özelliklerine ve yapısına göre biçimsel ve söyleyiş açısından değişkenlik gösterse de genel itibariyle bir bütünlük arz eder. Bu anlamda geçmiş, günümüz ve gelecek arasında iletişim aracı vazifesiyle bireylerin etkileşim içerisinde olmasını sağlar. Geçmişin kültürel izlerini yansıtmasını bakımından dil, iletişim-insan ve insan-kültür halkasının en önemli parçasını oluşturmaktadır. Dil, toplumun devamlılığını sürdüren insan ilişkilerini, sosyo-kültürel özelliklerini yansıtan önemli bir alanı temsil etmektedir. Dil, toplumun belleğini sonraki nesillere aktararak geçmişe ışık tutma ve geleceğe yön verme konusunda öğretici bir mahiyete sahiptir. (Develi, 2015:29). Bu bağlamda dilin sahip olduğu pek çok özellikler insan için de söz konusudur. İnsanoğlu da dil gibi var olduğu süre boyunca bir aktarım aracı işlevi görmüştür.

Tarihi birtakım hususiyetleri sebebiyle dilin inceleme alanına giren Yozgat ilinin Akdağmadeni ilçesi nüfusuna kayıtlı Selanik göçmenlerinin kelime hazinesi bu çalışmada incelenmiştir.

2. MÜBADELE KAVRAMI VE YOZGAT İLİNİN AKDAĞMADENİ İLÇESİNE YERLEŞEN SELANİK GÖÇMENLERİ

1923 yılında Türkiye-Yunanistan arasında gerçekleşen nüfus mübadelesi, Lozan Antlaşması'na ilaveten hazırlanan sözleşme ile Türkiye ve Yunanistan'ın kendi ülkelerinin vatandaşlarını zorunlu göçe tabi tutması olayıdır. (Arı, 1995: 40). Göçe tabi olan kişilere de mübadil adı verilmektedir. Mübadelede yaklaşık olarak 1.200.000 Rum Anadolu'dan Yunanistan'a; 500.000 Türk de Yunanistan'dan Türkiye'ye göç etmek durumunda kalmıştır. Mübadelede ana kıstas ırk veya dil değil din olmuştur. Söz konusu mübadelede Türkiye'de İstanbul Bozcaada ve Gökçeada'da ikamet eden Rumlar ile Yunanistan'da Batı Trakya Türkleri mübadeleden muaf olmuşlardır. Mübadeleye dahil olan kişilerin iskân edildikleri yerler arasında Adana, Balıkesir, Bursa, Edirne, İstanbul, Kırklareli, Konya, Manisa, Niğde, Samsun, Tekirdağ vb. gibi daha pek çok yerleşim yeri bulunmaktadır. Mübadelenin büyük bir kısmı 1923-1924 yılları arasında gerçekleşse de 1930 yılına dek zorunlu göç uygulaması devam etmiştir. (Çapa, 1990:49-69).

Şekil 1 ve Şekil 2'de gösterildiği gibi mübadele neticesinde göç eden pek çok insan belirtilen yerleşim yerlerinde yaşamlarına devam etmek durumunda kalmıştır. Yozgat ilinin Akdağmadeni ilçesi nüfusuna kayıtlı olan mübadillerin çoğunun Yozgat'a Konya-Karaman üzerinden geldiği çalışma doğrultusunda tespit edilmiştir.

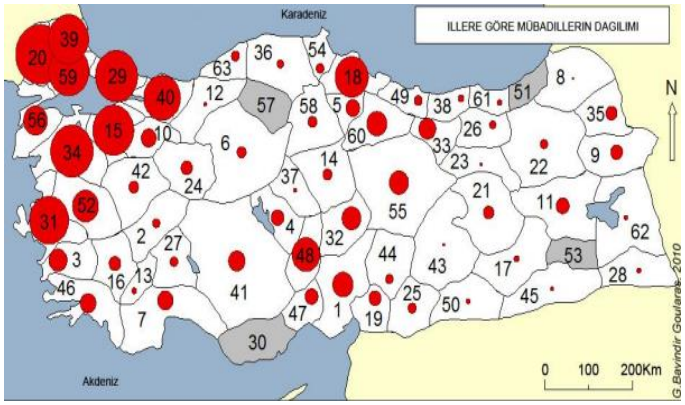

Mübadil sayısı

49 441
24 720
12 360
5 879
4 461
1 651
623
Bilinmiyor

İller

1	Adana	24	Eskişehir	47	Mersin
2	Afyon	25	Gaziantep	48	Niğde
3	Aydın	26	Gümüşhane	49	Ordu
4	Aksaray	27	Isparta	50	Şanlıurfa
5	Amasya	28	Hakkâri	51	Rize
6	Ankara	29	İstanbul	52	Manisa
7	Antalya	30	İçel	53	Siirt
8	Artvin	31	İzmir	54	Sinop
9	Ağrı	32	Kayseri	55	Sivas
10	Bilecik	33	Şebinkarahisar	56	Çanakkale
11	Bitlis	34	Karesi	57	Çankırı
12	Bolu	35	Kars	58	Çorum
13	Burdur	36	Kastamonu	59	Tekirdağ
14	Yozgat	37	Kırşehir	60	Tokat
15	Bursa	38	Giresun	61	Trabzon
16	Denizli	39	Kırklareli	62	Van
17	Diyarbakır	40	Kocaeli	63	Zonguldak
18	Samsun	41	Konya		
19	Cebeli	42	Kütahya		
Bereket		43	Malatya		
20	Edirne	44	Kahramanmaraş		
21	Elazığ	45	Mardin		
22	Erzurum	46	Muğla		
23	Erzincan				

Şekil 1 ve Şekil 2. Mübadillerin Türkiye'de Dağılımını Gösteren Harita

Kaynak: Devlet İstatistik Enstitüsü (Behar, 1996:63).

3. YOZGAT İLİNİN AKDAĞMADENİ İLÇESİ NÜFUSUNA KAYITLI OLAN SELANİK GÖÇMENLERİNİN KÜLTÜREL DEĞERLERİ

Göçe tabi olan kişiler, yeni topraklara yerleşmekle kalmamış, aynı zamanda yeni bir topluma, farklı bir kültüre doğru göç etmişlerdir. Anadolu Türk toplumu mübadiller için farklı bir toplum olmasa da, mübadillerin doğup büyüdükleri topraklara ve topluma özgü kültürel değerleri vardır. Bu değerler Anadolu kültürü ile tam anlamıyla uyuşmamaktadır. Mübadiller, Türk toplumuna uyum sürecinde hem farklılıkları en aza indirmeye çalışmışlar hem de bazı değerlerine sahip çıkmak hususunda kültürel ritüellerini uygulamaya devam etmişlerdir. Bu bağlamda, mübadillerin kültürel kimlik ve değerlerinin yaşatılmasındaki en önemli etkenlerden biri olarak kültürel etkinlikleri yaşatma arzusu karşımıza çıkmaktadır. (Goularas, 2012:134).

Yozgat ilinin Akdağmadeni ilçesi nüfusuna kayıtlı olan Selanik göçmenleri de kültürel değerlerini ve geleneklerini yaşatma gayreti içerisindedirler. Bu gayretlerinin başında Hıdırellez şenlikleri gelmektedir. Hıdrellez inanışının doğuşuyla ilgili rivayetler Hızır ve İlyas üzerinde yoğunlaşmasına rağmen 6 Mayıs günü kış mevsiminin bitip yaz günlerinin başlaması dolayısıyla bu gün kutlanmakta olup, bayram yapılacak bir olay olarak öne çıkmaktadır. Hıdırellez geleneği ile ilgili inanışlar Türkiye, Balkanlar, Türkistan, Azerbaycan, Gagauz Türkleri arasında ortak kültürel değerleri yansıtması yönüyle Türklük dünyasında ve Anadolu'da ortak heyecanlarla yüzyıllardır heyecanla kutlanmaktadır. (Yücel, 2002: 35-38).

Edinilen bilgiler doğrultusunda, Yozgat ilinin Akdağmadeni ilçesinde Hıdırellez ritüelleri şu şekilde gerçekleşmektedir:

- Hıdırellez arifesinde 7 veya 9 çeşmeden su almak
- Hıdırellez arifesinde evin dış köşesine dilenilen şeyin resmini çizmek
- Hıdırellez arifesinde evin etrafına tuz dökmek
- Hıdırellez arifesinde kız çocuklarının ellerine kına yakmak
- Hıdırellez arifesinde alınan suyu bir destiye doldurarak içerisine çiçekler-yeşillikler ve kişiye özgü bir nesne atıp, hıdırellez günü sırayla bu nesneleri çekerek mani okumak
- Hıdırellez sabahı, arife günü alınan sudan şifa niyetine içmek
- Hıdırellez sabahı erken vakitte kalkıp dereye 40 taş atmak
- Hıdırellez sabahı evlerin kapısına çiçekler asmak
- Hıdırellez sabahı yumurta haşlamak ve bu yumurtaları rengarenk boyamak
- Hıdırellez sabahı dilek taşına gitmek
- Hıdırellez sabahı kağıt veya bir bez parçasına yazılmış dilekleri dilek ağacına asmak
- Hıdırellez günü gelin olacak kızın evine hıdırellez hediyelikleri götürmek
- Hıdırellez akşamı eş ve dostlarla birlikte akşam yemeği yemek için sofralar kurmak

Selanik göçmenleri, kültürel değerlerini ve geleneklerini yaşatma gayretinde oldukları gibi mutfak kültürlerine de sahip çıkmakta ve Selanik göçmenlerine özgü olan yemeklerin yapımına devam etmektedirler. Çalışmamız doğrultusunda Yozgat ilinin Akdağmadeni ilçesinde göçmen yemeği denildiği zaman ilk akla gelenlerin başında muhacir pidesi, muhacir somunu ve yumurta tatlısı yer almaktadır.

Şekil 3. Muhacir Pidesi

Şekil 4. Muhacir Somunu

Şekil 5. Yumurta Tatlısı

4. YOZGAT İLİNİN AKDAĞMADENİ İLÇESİ NÜFUSUNA KAYITLI OLAN SELANİK GÖÇMENLERİNİN KELİME HAZİNESİ

Dil ve kültür bir bütünün ayrılmaz parçalarıdır. *Gökalp'e göre kültür, bir milletin dinî, ahlaki, akli, estetik, lisani, iktisadi ve fennî hayatlarının ahenkli bir bütünüdür.* Dil, edebiyat, sanat, tarih vb. gibi kültürün içerisinde yer alan önemli unsurlardır. Dil, bir medeniyetin en önemli taşıyıcısıdır. Toplumun fertlerini bir arada tutan dil ve kültür gelecek nesillerin tarih bilincinin de oluşmasına katkı sağlamaktadır. (Gökalp, *1975: 27*).

İnsanlar toplumsal yaşamın gereği olarak birbiriyle iletişim kurmaya muhtaçtır. Birtakım sembolleri, işaretleri ve vücut hareketlerini kullanarak iletişim kurarlar. (Korkmaz ve diğerleri, 2015:1). Dilin kullanıcısı konumunda olan dinleyici-okuyucu olarak adlandırdığımız alıcı, kanal ile yani dil vasıtası ile diğer bir dil kullanıcısı konumunda olan konuşan-yazan olarak adlandırdığımız verici ile iletişimi başlatır ve sonlandırır. (Kaçalin, Örgen ve Altun, 2012:258). İletişimde dilsel faklılıklar söz konusudur. Selanik'ten göç eden bireylerin göç etmiş oldukları Yozgat ilinin Akdağmadeni ilçesindeki yerel halktan kültürel ve dilsel bakımdan birtakım farklılıklar gösterdiği gözlemlenmiştir. Selanik göçmenleri ile Akdağmadeni ilçesinin yerli halkının farklı seslerle aynı kavrama işaret ettikleri tespit edilmiştir. Araştırma ve bulgular kısmında Tablo 1'de ayrıntılı olarak gösterilen kavram örnekleri durumu izah etmektedir. Bu doğrultuda yine de örnek verecek olursak; Türk mutfağına ait olan en yaygın soğuk içeceklerden biri olan "ayran" bahsi geçen yerleşim yerinde Selanik göçmenleri tarafından "maten" kelimesi ile karşılanmaktadır. Bir kuş türü olan "kaz"dan bahsederken "kığırsak" denilmektedir. Mutfak araç ve gereçlerinden biri olan "önlük" kelimesine karşılık olarak "fıta" kelimesi kullanılmaktadır. Bir insan uzvu olan "burun"dan bahsederken "kalak" kelimesi kullanılmaktadır. Seslenme ve hitap kavramı olarak "Mar aman" şeklinde farklı söyleyişlere yer vermektedirler.

5. ÇALIŞMANIN AMACI VE YÖNTEM

Günümüzde yaşanan kültürel yozlaşma ve kültürel bozulmaların etkisiyle ortaya çıkan, gelenek-görenek ve kültürel değerlerden uzak yetişen nesiller, toplumun sosyal yapısını tehdit etmekte ve zaman içerisinde toplumsal ilişkilerin zedelenmesine neden olmaktadır. Sosyal ve kültürel değerleri korumaya yönelik çalışmalar yapılmasına rağmen, gelecekte Yozgat ilinin Akdağmadeni ilçesinde yaşayan göçmen kesimin kültürel değerler bakımından böyle bir tehditle karşı karşıya kalma ihtimali göz önüne alındığında; mevcut kesimin özgün kelime hazinesinin korunması, gelecek nesillerin kültürel dil hafızasının oluşması ve kültürel aktarımın sağlanması amacıyla sahip olunan kelime hazinenin incelenmesi gerekliliği düşünülmüştür. Bu sebeple, çalışmaya örnek teşkil etmesi açısından göçmen kesimin kelime hazinesi, şahıs isimleri, akrabalık ilişki isimleri, yemek isimleri, araç-gereç isimleri, hayvan

isimleri, bitki isimleri, uzuv isimleri, ünlem ifadeleri, eylem içeren ifadeler bağlamında soru-cevap yöntemi ile incelenmiştir. "Kelime hazinesi tespiti" yöntemi ile söz konusu kesimde kullanılan kelimeler kaleme alınarak ve şemalaştırılarak incelenen sistematik bir çalışma hazırlanmıştır. Lozan mübadelesi ile göçmenlere dair pek çok çalışma yapılmış olmasına rağmen Yozgat ilinin Akdağmadeni ilçesinde yaşayan göçmen kesimin kelime hazinesine dair bir çalışmanın yapılmamış olması, bu çalışmanın gerekliliğini ortaya koymaktadır. Yozgat ilinin Akdağmadeni ilçesinde yaşayan göçmen kesimin dilsel özelliklerine dair izler kaybolmadan kaleme alınarak, gelecek nesillerin bu kelime hazinesi hakkında bilgi sahibi olacağı düşünülmektedir.

Çalışmada Yozgat ilinin Akdağmadeni ilçesi nüfusuna kayıtlı olan Selanik göçmenlerinden 50 kişi ile sözlü ve yazılı görüşme yapılmıştır. Katılımcılar yaş bakımından ileri yaşta olan kişiler arasından seçilmiştir. Edinilen bilgiler şemalaştırılarak kayıt altına alınmıştır. Esas Selanik'te doğup, mübadele kapsamında Yozgat ilinin Akdağmadeni ilçesine gelen göçmen kişiler ve onların sahip oldukları kelime hazinesi hakkındaki bilgiler geride kalan aile bireylerinden edinilmiştir.

6. BULGULAR

Araştırmaya katılan katılımcılar ile yapılan görüşmeler neticesinde elde edilen bilgiler aşağıda paylaşılmıştır. Araştırmaya dahil olan katılımcılardan edinilen kelime hazinesine ait bilgiler tablolarda gösterilmektedir. Araştırmaya dahil olan katılımcılara ait genel bilgiler ise Tablo 11'de yer almaktadır.

Tablo 1. Şahıs İsimleri

Aluş: erkek ismi	**Müeddet:** kadın ismi
Dönka: kadın ismi	**Müce:** kadın ismi
Gülka: kadın ismi	**Nevruz:** kadın ismi
Hanko: kadın ismi	**Pervayi:** kadın ismi
Hüsnüşah: kadın ismi	**Ruzbiye:** kadın ismi
İzzete: kadın ismi	**Şahsenem:** kadın ismi
Mıralallı: erkek ismi	**Zenun:** erkek ismi
Mersin: erkek ismi	**Firdet:** kadın ismi
Savran: erkek ismi	**Gürengi:** kadın ismi
Asman: kadın ismi	

Tablo 2. Akrabalık İlişkileri İle İlgili Kullanılan İsimler

Aca, ağco : amca	**Kada:** erkek kardeş
Aga: ağabey	**Kane:** yenge
Ani: anne	**Kızan:** erkek kardeş
Biricik hanım: görümce	**Kızçe:** kız kardeş
Cece: yenge	**Koca ana:** büyük yenge
Dudu: abla	**Nano:** yenge
Fodul bey: kayınbirader	**Tete:** teyze
	Tize: teyze

Tablo 3. Yemekler İle İlgili Kullanılan İsimler

Boşnak böreği: börek çeşidi	**Muhacir pidesi:** pide çeşidi
Buyran: yemek türü	**Muhacir somunu:** ekmek
Çeretme çöreği: çörek çeşidi	**Nişasta helvası:** tatlı çeşidi
Gorabiye: kurabiye	**Nohutlu ekmek:** ekmek
Hamurlu pide: pide çeşidi	**Papara:** ekmek aşı
Kabak pidesi: pide çeşidi	**Pekmezli revani:** tatlı çeşidi
Kaçamak: hamurlu yemek	**Peynirli un çorbası:** çorba
Kapama: pirinçli tavuklu yemek	**Sodalı poğaça:** poğaça çeşidi
Kap pidesi: pide çeşidi	**Soğan pidesi:** pide çeşidi
Koca kap: pilav	**Softulu:** börek çeşidi
Koca kaplı domates yemeği: erişteli sebzeli yemek	**Süt pidesi:** pide çeşidi
Kompir: patates	**Sütlü tarhana:** çorba
Kuskus: pilav	**Tarhana:** çorba
Lor pidesi: pide çeşidi	**Tarhana pidesi:** pide çeşidi
Mantı: börek çeşidi	**Un çorbası:** çorba
Maten: ayran	**Yazma pide:** pide çeşidi
Mısırunlu poğaça: poğaça çeşidi	**Yumurta tatlısı:** tatlı çeşidi
Mısır unu tatlısı: tatlı çeşidi	

Tablo 4. Araç-Gereçler İle İlgili Kullanılan İsimler

Anteri: elbise	**Pelenke:** bebez bezi
Çeretme: topraktan yapılmış tepsi	**Peşkir:** havlu
Çömçe: kepçe	**Sağan:** bakır kap
Enser: keser	**Sırça:** bardak
Fıta: önlük	**Sitil:** kova
İleğen: leğen	**Sistira:** hamur kazımak için gereç
Kapama: tabak	**Soku taşı:** tokmak
Kersen: ekmek teknesi	**Suğukluk:** gusülhane
Kırım: havlu	**Sürütke:** bitmek üzere olan sabun
Koğsa: saç örgüsü	**Şami:** tülbent
Maştırpa: su kabı	**Terek:** dolap rafı
Meses: sopa	**Yastağaç:** ekmek teknesi
Mıh: çivi	**Yemeni:** ayakkabı
Mutka: yayık	

Tablo 5. Hayvanlar İle İlgili Kullanılan İsimler

Balak: camız yavrusu	**Kuvaçka:** kuluçka
Biba: kaz yavrusu	**Pilko:** civcivin büyümüş hali
Kığırsak: kaz	**Pise:** kedi
Kuli, kuça: köpek yavrusu	

Tablo 6. Bitkiler İle İlgili Kullanılan İsimler

Anapa: fasülye	**Kuşkuş:** ot
Bahçe otu: ot	**Labada:** ot
Bulustur: ot	**Şaşuka:** fasulye kozası
İliştir otu: ot	**Yılan bulusturu:** ot
Sütleğen: ot	

Tablo 7. Uzuvlar İle İlgili Kullanılan İsimler

Kalak: burun	**Tipka:** kafanın arka kısmı

Tablo 8. Ünlem İfadeleri

Abe naparsın : seslenme	**Mari:** seslenme
Aman breh: seslenme	**Mosturalık:** kızgınlık ifadesi
Arnavutka: kızgınlık ifadesi	**Te orası:** yer gösterme
Arnavut damarı tuttu: sitem ifadesi	**Temem:** istemiyorum
Kır başını git ordan: kızgınlık ifadesi	**Mar aman**: seslenme
Magarka: kızgınlık ifadesi	

Tablo 9. Eylem İçeren İfadeler

Çat açan gelirler: geliyorlar	**Düvermek:** söylemek
Çığırmak: yüksek sesle çağırmak	**Kalak şişirmek:** surat asmak
Çıs: konuşma, sus	**Iştırma:** sessiz ol
Dartmak: çekmek	

Tablo 10. Diğerleri

Bıldır: geçen yıl	**Sefte:** ilk kez
Makat: oturulan yer, kanepe	

Tablo 11. Katılımcılara Ait Genel Bilgiler

Kişiler	**Cinsiyet**	**Doğum Tarihi**	**Medeni Hal**	**Mübadelede Geldikleri Yerleşim Yeri**
K1	**Kadın**	**1949**	**Dul**	**Kayalar**
K2	**Kadın**	**1945**		**Kırımşa(h)**
K3	**Kadın**	**1936**	**Dul**	**Kırımşa(h)**
K4	**Kadın**	**1944**	**Dul**	**Kırımşa(h)**
K5	**Kadın**	**1944**	**Dul**	**Kayalar**

K6	**Kadın**	**1937**	**Dul**	**Uçana**
K7	**Kadın**	**1932**	**Dul**	**Kırımşa(h)**
K8	**Kadın**	1940	**Dul**	**Çalcılar**
K9	**Kadın**	**1942**	**Dul**	**Kırımşa(h)**
K10	**Kadın**	**1939**	**Dul**	**Kırımşa(h)-Uçana**
K11	**Kadın**	**1956**	**Dul**	**Kırımşa(h)-Uçana**
K12	**Kadın**	**1938**	**Dul**	**Çalcılar**
K13	**Kadın**	**1942**	**Dul**	**Kayalar**
K14	**Kadın**	**1932**	**Evli**	**Kayalar**
K15	**Kadın**	**1924**	**Dul**	**Kayalar**
K16	**Kadın**	**1946**	**Bekar**	**Kayalar**
K17	**Kadın**	**1963**	**Evli**	**Uçana**
K18	**Kadın**	**1942**	**Dul**	**Kırımşa(h)**
K19	**Kadın**	**1941**	**Dul**	**Uçana**
K20	**Kadın**	**1942**	**Dul**	**Çalcılar**
K21	**Kadın**	**1937**	**Dul**	**Çalcılar**
K22	**Kadın**	**1965**	**Dul**	**Kayalar**
K23	**Kadın**	**1945**	**Evli**	**Kayalar**
K24	**Kadın**	**1939**	**Dul**	**Kayalar**
K25	**Kadın**	**1939**	**Dul**	**Kırımşa(h)-Uçana**
K26	**Kadın**	**1940**	**Dul**	**Kırımşa(h)**
K27	**Kadın**	**1930**	**Dul**	**Çalcılar**
K28	**Kadın**	**1960**	**Dul**	**Kırımşa(h)**
K29	**Erkek**	**1930**	**Dul**	**Çalcılar**
K30	**Erkek**	**1955**	**Dul**	**Kırımşa(h)**
K31	**Erkek**	**1935**	**Evli**	**Uçana**
K32	**Erkek**	**1950**	**Evli**	**Kırımşa(h)**
K33	**Erkek**	**1948**	Dul	**Kırımşa(h)**
K34	**Erkek**	**1952**	Evli	**Kırımşa(h)**
K35	**Erkek**	**1939**	Dul	**Uçana**
K36	**Erkek**	**1940**	Dul	**Uçana**
K37	**Erkek**	**1961**	**Evli**	**Kırımşa(h)**
K38	**Erkek**	**1935**	**Dul**	**Kırımşa(h)**
K39	**Erkek**	**1936**	**Evli**	**Kayalar**
K40	**Erkek**	**1932**	**Evli**	**Kayalar**
K41	**Erkek**	**1947**	**Evli**	**Uçana**
K42	**Erkek**	**1952**	**Evli**	**Uçana**
K43	**Erkek**	**1938**	**Evli**	**Çalcılar**
K44	**Erkek**	**1955**	**Evli**	**Kayalar**
K45	**Erkek**	**1938**	**Evli**	**Kayalar**
K46	**Erkek**	**1942**	**Dul**	**Çalcılar**
K47	**Erkek**	**1945**	**Evli**	**Çalcılar**
K48	**Erkek**	**1938**	**Evli**	**Çalcılar**
K49	**Erkek**	**1960**	**Evli**	**Uçana**
K50	**Erkek**	**1938**	**Dul**	**Kayalar**

Tablo 11'de araştırmaya katılan 50 katılımcı ile yapılan görüşme sonucu elde edilen bilgiler yer almaktadır. Her bir katılımcıya "K" kodu verilmiştir. Katılımcılar sorulara birden fazla cevap vermişlerdir. Tabloda sırasıyla katılımcıların kod numaraları, cinsiyetleri, yaşları, medeni durumları ve mübadelede geldikleri yerleşim yerine dair bilgiler yer almaktadır.

Tablo 12. Katılımcılara Sorulan Sorular

Soru 1: Selanik göçmenlerinin sık kullandığı şahıs isimleri nelerdir?
Soru 2: Selanik göçmenlerinin sık kullandığı akrabalık ilişki isimleri nelerdir?
Soru 3: Selanik göçmenlerine özgü yemek isimleri nelerdir?
Soru 4: Selanik göçmenlerinin sık kullandığı araç-gereç isimleri nelerdir?
Soru 5: Selanik göçmenlerinin sık kullandığı hayvan isimleri nelerdir?
Soru 6: Selanik göçmenlerinin sık kullandığı bitki isimleri nelerdir?
Soru 7: Selanik göçmenlerinin sık kullandığı uzuv isimleri nelerdir?
Soru 8: Selanik göçmenlerinin sık kullandığı ünlem ifadeleri nelerdir?
Soru 9: Selanik göçmenlerinin sık kullandığı eylem içeren ifadeler nelerdir?

Tablo 12'de katılımcılara şahıs isimleri, akrabalık ilişki isimleri, yemek isimleri, araç-gereç isimleri, hayvan isimleri, bitki isimleri, uzuv isimleri, ünlem ifadeleri ve eylem içeren ifadelere dair sorular sorulmuştur.

Tablo 13. Görüşme Formu

Sayın katılımcı,

Bu çalışma bir folklor çalışması olarak Yozgat ilinin Akdağmadeni ilçesi nüfusuna kayıtlı olan Selanik göçmenlerinin kelime hazinesi üzerine bir incelemedir. Çalışmada, Selanik göçmenlerinin sık kullandığı şahıs isimleri, akrabalık ilişki isimleri, araç-gereç isimleri, hayvan isimleri, bitki isimleri, uzuv isimleri, ünlem ifadeleri, eylem içeren ifadeler ve Selanik göçmenlerine özgü yemek isimleri tespit edilerek dil-kültür ilişkisinin belirlenmesi hedeflenmektedir.
Bu anket bilimsel bir araştırmada veri elde etmek maksadı ile uygulanmaktadır. Bu sebeple sorulara verilen yanıtlar gerçek verilere ulaşılması açısından büyük bir önem arz etmektedir. Katılım gönüllük esasına dayalı olduğu için verilen kişisel bilgiler saklı tutulacaktır.

Saniye Rukiye DERE

SONUÇ

Edinilen bilgiler neticesinde mübadele tarihinden bugüne dek Yozgat ilinin Akdağmadeni ilçesi nüfusuna kayıtlı olan Selanik göçmenlerinin kelime hazinesi üzerine bir inceleme yapılmadığı tespit edilmiştir. Şahıs isimlerinden akrabalık ilişki isimlerine, yemek isimlerinden araç-gereç isimlerine, hayvan isimlerinden bitki isimlerine, uzuv isimlerinden ünlem ifadelerine ve eylem içeren ifadelere varıncaya kadar inceleme yapılmıştır. 50 kişi ile yapılan görüşme sonucunda bu kişilerin kendilerinin değil; Selanik'ten göç eden aile büyüklerinin sayesinde edindikleri kazanımları sürdürdükleri görülmüştür.

Tüm bu incelemelerin yapılmış olması bu kesime dair yapılacak bütün çalışmaların bittiği anlamına gelmemektedir. Çalışmada esas olan Selanik göçmenlerinin sahip olduğu kültürel değerlere, dil vasıtası ile sahip çıkmak ve gelecek nesillere aktarmaktır. Burada dikkat edilmesi gereken bir başka husus da edinilen kelimeler kitlenin sahip olduğu kelime hazinesinin tamamını kapsamadığını bilmek olacaktır. Neticede söz konusu inceleme bir saha çalışması olduğu için 50 kişiye uygulanmıştır. Çalışmaya dahil olan kişilerin Selanik/Kayalar

merkez ve Kayalar'a bağlı olan Uçana, Çalcılar, Kırımşa(h) köylerinden geldikleri tespit edilmiştir.

Yozgat ilinin Akdağmadeni ilçesinde yapılan bu çalışma ve ileride yapılabilecek benzer çalışmalar; göçmen kesimin özgün kelime hazinesinin korunması, gelecek nesillerin kültürel dil hafızasının oluşması, geçmişe ışık tutması ve kültürel aktarımın dil vasıtası ile sağlanması açısından oldukça önemlidir.

KAYNAKLAR

1. Arı, K. (1995). Büyük Mübadele: Türkiye'ye Zorunlu Göç (1923–1925). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
2. Bayındır Goularas, G. (2012). Türk-Yunan Nüfus Mübadelesi ve Günümüzde Mübadil Kimlik ve Kültürlerinin Yaşatılması. *Alternatif Politika Dergisi*, c. 4, sayı. 2.
3. Behar, C. (1996). *Devlet İstatistik Enstitüsü*. ss. 63.
4. Çapa, M. (1990). Yunanistan'dan Gelen Göçmenlerin İskânı. Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü 2(5), 49-69.
5. Develi, H. (2015). Dil Doktoru.İstanbul: Kesit Yayınları.
6. Gökalp, Z. (1975). Türkçülüğün Esasları. İstanbul: Sebil Matbaacılık.
7. Kaçalin, M.- Örgen, E.-Altun, K. (2012). Yazılı ve Sözlü Anlatım. Ankara: Elhan Kitap Yayın Dağıtım.
8. Korkmaz, Z.-Ercilasun, A. ve diğerleri. (2015). Türk Dili ve Kompozisyon. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
9. Yücel, A. (2002). Türk Dünyasında Hıdırellez Kutlamaları ve İşlevleri. *Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştımaları Dergisi.* s.54, ss. 35-38.

CRITICAL ANALYSIS OF THE ADVERTISING DISCOURSES

Gülşen Torusdağ

"Words—so innocent and powerless as they are, as standing in a dictionary, how potent for good and evil they become in the hands of one who knows how to combine them."
Nathaniel Hawthorne

ABSTRACT

As industry, technology, and communication develop parallel with scientific progress, competition between product and service brands has increased. In this competition, the importance of the advertisement has gained increasing momentum. Advertising discourses have a very important role in promoting, marketing, increasing brand awareness, and selling a product. Efforts to increase the effectiveness of advertising discourses have revived the concept of rhetoric. These discourses use the rhetoric quite a lot because the main purpose is to evoke irresistible interest, attention, or admiration for the product or service to be marketed. Rhetoric is the study of writing or speaking effectively as a means of persuasion in communication. Although scientific research is relatively new, ideas about the art of persuasion were on the agenda even of ancient philosophers. More interestingly, in *Rhetoric*, written by Aristotle in the 4th century BC, the methods of persuasion put forward by the famous philosopher are still seen as the foundations of the art of persuasion today. An advertising discourse is primarily a study in which different semiotic forms co-presented with linguistic signs interact with each other to form an effective discourse. Sometimes the persuasive language of advertisement can be turned into a manipulative force. Then discursive power abuse, that is, domination is created because most manipulation takes place by written, spoken, especially multisemiotic discourses. Manipulation, in particular, means creating a kind of illegitimate influence through discourse because those in power make people believe things that are in their interest and contrary to the interests of the manipulated. Contemporary forms of communicative manipulation of the mass media are multimodal, as is in advertisements. "Those being manipulated are human beings, and this typically occurs through the manipulation of their 'minds', so that a cognitive account is also able to shed light on the processes of manipulation." Manipulation "is a communication and interactional practice, in which a manipulator exercises control over other people, usually against their will or against their best interests." (Dijk, 2006: 360). Advertising discourses, as a short type of discourse, shape social cognition and the cultural ecosystem because all advertisements seek to persuade the target audience to buy a company's products and services and to support a cause or organization. This study aims to analyze the language of advertising discourses and to clarify how the social structure is shaped by these discourses within the framework of Critical Discourse Analysis.

Keywords: Critical Discourse Analysis, Advertising Discourse, Rhetoric, Manipulation, Social Structure.

ON THE TRANSLATION OF LITERARY WORKS IN THE "CAMBRIDGE INTRODUCTION TO RUSSIAN LITERATURE"

О ПЕРЕВОДЕ ХУДОЖЕСТВЕННЫХ ПРОИЗВЕДЕНИЙ В «КЕМБРИДЖСКОМ ВВЕДЕНИИ В РУССКУЮ ЛИТЕРАТУРУ»

Irina KAZIMOVA

Azerbaijan Medical University. Senior Lecturer of the Department of Foreign Languages.

Doctor of Philosophy in Philology. Baku. Azerbaijan.

ORCID ID: https://orcid.org/0000-0001-7272-7629

РЕЗЮМЕ

Во вступлении отмечается о роли и значении переводоведения как науки. Большое количество научных трудов посвящено вопросам мастерства и искусства перевода художественного произведения. Современная наука уделяет большое внимание данной научной проблеме. Наше исследование посвящено освещению данного вопроса в известном труде американского ученого-лингвиста Кэрил Эмерсон «Кембриджское введение в русскую литературу» (The Cambridge Introduction to Russian Literature). Книга написана на английском языке и предназначена для англоязычного читателя, который знакомится и изучает русскую литературу. Кэрил Эмерсон на страницах книги смогла воссоздать исторический ход развития русской литературы, начиная с ее становления до конца XX века. Перед читателем раскрывается полотно русской жизни, отображенное в литературных произведениях. Материалы этого научного труда анализировались нами в докладе на 1-ом Международном Симпозиуме изучения англо-американской культуры и литературы в Турции, в Мерсине в 2022 году.

В исследовании данной научной работы мы прежде всего обращаемся к мнению Кэрил Эмерсон по вопросу корректного перевода художественного произведения, высказанному в книге «Кембриджское введение в русскую литературу» в разделе Введения. При обсуждении данной проблемы Кэрил Эмерсон затрагивает мнение еще одного американского ученого Майкла Вахтеля, исследовавшего поэтические произведения русской литературы в своем труде «Кембриджское введение в русскую поэзию» (The Cambridge Introduction to Russian Poetry).

В ходе исследования проблемы профессионального перевода художественного произведения рассматриваются как работы американских ученых, так и других авторов. В книге «Искусство перевода» известный русский писатель К.И.Чуковский показывает на примерах, как недопонимания мыслей и слов оригинального авторского текста приводят к казусам, которые замечает читатель в переведенном тексте художественного произведения. Он указывает на большую ответственность переводчика перед автором произведения, перевод которого он осуществляет, в связи с тем, что автор не всегда может перепроверить качество перевода на не родной для него язык. Кэрил Эмерсон, владея русским языком, работает с произведениями русской литературы в оригинале. Ученый имеет большое количество научных работ, посвященных творчеству писателей различных исторических периодов русской

литературы. Кроме того, она участвует в переводе своих же книг с английского на русский язык, что предотвращает как неправильное толкование хода ее мыслей, так и ошибочных высказываний.

В заключение отмечается о развитии современной науки переводоведения, которая подходит к проблеме перевода художественного текста с особым вниманием и рассматривает данную проблему с разных сторон.

Ключевые слова: переводоведение, русская литература, перевод литературного произведения, книга Кэрил Эмерсон.

SUMMARY

The introduction notes the role and significance of translation studies as a science. A large number of scientific works are devoted to the issues of the skill and art of translating a work of Literature. Modern science pays great attention to this scientific problem. Our study is devoted to the coverage of this issue in the well-known work of the American Scientist-linguist Caryl Emerson "The Cambridge Introduction to Russian Literature". The book is written in English and is intended for an English-speaking reader who studies and is familiar with Russian literature. Caryl Emerson on the pages of the book was able to recreate the historical course of the development of Russian literature, from its formation to the end of the twentieth century. The canvas of Russian life, displayed in literary works, is revealed to the reader. The materials of this scientific work were analyzed by us in the report at the 1st International Anglo-American Cultural and Literary Studies Symposium in Mersin in 2022.

In the study of this scientific work, we first of all turn to the opinion of Caryl Emerson on the issue of the correct translation of a literary work, expressed in the book "The Cambridge Introduction to Russian Literature" in the Introduction section. When discussing this problem, Caryl Emerson touches on the opinion of another American scholar Michael Wachtel, who studied the poetic works of Russian literature in his book "The Cambridge Introduction to Russian Poetry".

In the course of the study of the problem of professional translation of a literary work, both the works of American scientists and other authors are considered. In the book “The Mastery of Translation”, the famous Russian writer K.I.Chukovsky shows by example how misunderstandings of the thoughts and words of the original author’s text form the curiosities that the reader notices in the translated text of a literary work. He points to the great responsibility of the translator to the author of the work he translates, due to the fact that the author cannot always double-check the quality of the translation into a language that is not native to him. Caryl Emerson, knowing Russian, explores the works of Russian literature in the original. The scientist has a large number of scientific works devoted to the creativity of writers of various historical periods of Russian literature. In addition, she participates in the translation of her own books from English into Russian, which prevents both misinterpretation of the course of her thoughts and erroneous statements.

In conclusion, it is noted about the development of modern science of translation studies, which approaches the problem of translation of a literary text with special attention and considers this issue from different angles.

Key words: translation studies, Russian literature, translation of a literary work, book by Caryl Emerson.

Вступление

В современной науке переводоведения большое количество научных трудов посвящено вопросам мастерства и искусства перевода художественного произведения. В нашем исследовании показано освещение данного вопроса в известном труде американского ученого Кэрил Эмерсон «Кембриджское введение в русскую литературу» (The Cambridge Introduction to Russian Literature). Эта книга, которая содержит интереснейший материал по русской литературе, написана на английском языке и переведена на многие языки мира. Материалы данной книги частично используются учеными в русском литературоведении, но полного перевода на русский язык не имеется. Книга демонстрирует особый подход к рассмотрению и изучению русской литературы. Исторический ход развития русской литературы показан с начала ее становления и до конца XX века.

Цель

Во-первых, исследовать отношение Кэрил Эмерсон, а также некоторых писателей и критиков к проблеме мастерства перевода произведений русской литературы на другой язык. Во-вторых, довести до сведения русскоязычного читателя освещение этого вопроса по книге Кэрил Эмерсон «Кембриджское введение в русскую литературу». Работая с материалом книги, мы стараемся сохранить мысли и рассуждения автора. Бережное отношение к каждому слову книги предусматривает и цитирование авторского текста в оригинале – на английском языке.

Исследование и выводы

В данной статье по вопросу корректного перевода художественного произведения мы прежде всего обращаемся к мнению Кэрил Эмерсон. Слова из вступительной части ее книги демонстрируют особое внимание к этой научной теме: Нерусский автор, приглашающий нерусскую аудиторию к чтению произведения в собственном переводе, обязан выбирать в качестве образцовых те литературные произведения и средства, которые доступны «извне». Эти произведения должны быть достойно переведены, сохраняться как настоящие произведения искусства на языке перевода (в данном случае на английском) и приумножать свой культурный вес за пределами России.

(Caryl Emerson, 2008)

> “A non-Russian author inviting a non-Russian audience to enter this territory is thus obliged, I believe, to select as exemplary those literary texts and tools that are accessible “from the outside”. They must exist in decent translations, survive as genuine works of art in their target languages (here, English), and be capable of accumulating cultural weight beyond Russia’s borders” (pp. 3-4).

В отдельных литературоведческих научных работах существует традиция разделения всей литературы на поэзию и прозу. Из этого вытекает различный подход к переводческой деятельности поэтических и прозаических литературных произведений. В связи с этой темой Кэрил Эмерсон обращается к книге еще одного американского ученого Майкла Вахтеля, исследовавшего поэтические произведения русской литературы в «Кембриджском введении в русскую поэзию» (The Cambridge Introduction to Russian Poetry). Исходя из того, что существует данный научный труд, в «Кембриджском введении в русскую литературу», как замечает Кэрил Эмерсон, поэзии

отводится лишь второстепенная роль, и эта тема освещается в работе сжато. Более того, Кэрил Эмерсон (с излишней скромностью, по нашему мнению) считает, что ее книгу можно рассматривать как дополнение к книге Майкла Вахтеля. При этом она указывает на то, что перед автором «Кембриджского введения в русскую литературу» поставлены иные задачи.

(Caryl Emerson, 2008)

> "The most significant compression in the present volume, however, occurs in the realm of Russian poetry, which can only be a secondary presence in the story. The Cambridge Introduction to Russian Poetry has already been written, by Michael Wachtel; the present book can be seen as a companion to it. Our tasks are quite different" (p. 4).

В своем вступительном слове Вахтель, по мнению Кэрил Эмерсон, провокационно замечает: «Несмотря на достижения Достоевского и Толстого, русская литература – это традиция поэзии, а не прозы, и русские читатели всегда признавали ее таковой». "Wachtel notes provocatively in his opening sentence: "The achievements of Dostoevsky and Tolstoy notwithstanding, Russian literature is a tradition of poetry, not prose, and Russian readers have always recognized it as such" (Michael Wachtel, 2004, p. ix).

Безусловно, высказывание Вахтеля является спорным. Кэрил Эмерсон не разделяет двоякого взгляда на градацию литературных произведений. Хотя ставить поэзию на один полюс, а «остальную литературу» – на другой является привычным действием в литературоведении, но за это приходится платить. Интуитивно чувствуется, что самые чудесные аспекты стихотворения исчезают вне языка оригинала. Они должны быть полностью воссозданы поэтом-переводчиком, обладающим способностями, эквивалентными авторским, в то время как проза – широко открыта для перевода, и ей служит больше опыт переводчика, нежели форма произведения.

(Caryl Emerson, 2008)

> "To set poetry at one pole and "the rest of literature" at the other is a familiar reflex in literary studies, and it comes at a cost. It satisfies our intuitive sense that the most marvelous aspects of a poem collapse outside its original language, or must be wholly recreated by a translator-poet of equivalent gifts, whereas prose is somehow wide open, serving raw experience more than form" (pp. 4-5).

По убеждению Кэрил Эмерсон, этот бинарный взгляд несправедлив по отношению к ресурсам как поэзии, так и прозы, ибо упускаются из виду богатые отрезки художественного письма, такие как – орнаментальная проза, ритмическая речь и «стихи в прозе» («белый стих»). Но, тем не менее, этот взгляд затрагивает важную истину: прозе не хватает критериев и инструментов для точного измерения всех параметров перевода, тогда как поэзия имеет согласованный описательный и критический словарный запас, начиная с правил стихосложения.

(Caryl Emerson, 2008)

> “This binary view, unfair to the resources of both poetry and prose, leaves out rich stretches of artistic writing in between – ornamentalist prose, rhythmic speech, and “prose poems,” for example. But it nevertheless touches on an important truth. Prose is deficient in criteria and tools for precise measurement, whereas poetry has an agreed-on descriptive and critical vocabulary, beginning with rules of versification” (p. 5).

В своем «Введении в русскую поэзию» и других источниках Вахтель утверждает, что поэты цитируют, беседуют и связываются друг с другом (то есть ориентируются на литературные традиции) наиболее интенсивно, устраняя при этом недочеты перевода. Реальностью произведения, его сущностью является комплекс ритмических образцов и специфических звуковых знаков поэтического стиля. После обработки технически идентифицируемая масса литературного материала становится связанной с определенными темами (чувствами, образами, повествовательными переживаниями)

(Michael Wachtel, 1998. as cited in Caryl Emerson, 2008)

> “In his Introduction to Russian Poetry and elsewhere, Wachtel argues that poets cite, converse, and bond with one another (that is, come together in a tradition) most intensely at the level of what is lost in translation. The reality of the work, its substance, is this complex of rhythmic patternings and specific aural cues. Only later does that technically identifiable mass come to be associated with certain themes (feelings, images, narrative experiences)” (p. 5).

Общие темы и образы важны как для поэзии, так и для прозы, но в отличие от лирического стихотворения, сросшегося с родным языком и его ритмами, прозаический и драматический жанры считаются более жизнестойкими, безболезненно и даже с благодарностью принимаемыми в «новые семьи». Романы, рассказы и пьесы обычно «реализуются» за пределами языка оригинала, приобретая международную известность во всевозможных переводах для читателей и зрителей, которые не имеют ни малейшего представления о контексте или звучании источника.

(Michael Wachtel as cited in Caryl Emerson, 2008)

> “Shared themes and images are important for both poetry and prose, but unlike the lyric poem, fused to the language and rhythms of its birth, prose and dramatic genres are presumed to be more resilient – orphaned without trauma and adopted with gratitude into new families. Novels, stories, and plays are routinely “realized” outside their original languages, garnering international fame in all manner of translations, to audiences that have no idea of the context or sound of the source” (p. 5).

Обращаясь к другому ученому, Кэрил Эмерсон цитирует его мнение по вопросу мастерства перевода: «Иногда даже можно услышать замечание о том, что перевод может и должен улучшать оригинал». Вариант этой позиции высказал чешско-французский писатель Милан Кундера в 2007 г., когда он утверждал, что эстетическая ценность данного романа может быть полностью оцененным только в «большом

контексте мировой литературы», что для него означало тех, кто «не знает языка оригинала».

(Milan Kundera, 2007)

> “Occasionally one even hears the comment that a translation can, and should, improve on the original. A variant on this position was voiced by the Czech-French writer Milan Kundera in 2007, when he argued that the aesthetic value of a given novel could be appreciated fully only in the “large context of world literature,” which for him meant by those “without a knowledge of the original language” (p. 30).

Кэрил Эмерсон обращает внимание и на необходимость глубокого анализа переводимого текста. Сбитые с толку успехом своего результата, но неуверенные в специфике своего литературного инструментария, профессиональные аналитики прозы часто не обращают внимания на краткое изложение сюжета, так называемое авторское «послание» к произведению. Отражение реальных событий, правильные или неправильные поступки вымышленных личностей описываются с точки зрения рассказчиков и их взгляда на обычных людей, похожих на них самих, на их читателей и друзей. Это все допустимые категории и запросы. Они так же легко применимы к философии, социологии, политике, культурной антропологии, психологии и просто к проведению времени, как и к словесному искусству.

(Caryl Emerson, 2008)

> “Confounded by the success of their product and uncertain about the specificity of their tools, professional prose analysts frequently default to plot summaries, the work’s “message,” the perspectives of its narrators, its reflection of real-life events, and how its fictive personalities do or do not cohere as people who resemble us, their readers, and their friends. These are all valid categories and inquiries. But they apply as readily to philosophy, sociology, politics, cultural anthropology, psychology, and simply getting through the day as they do to verbal art” (p. 5).

О Роли и значении правильного перевода К.Э. рассуждает также, исходя из собственных наблюдений. Читатель мог слышать, что Александр Пушкин – величайший, совершеннейший писатель. Но знакомясь с отрывками его произведений в переводе, тот же читатель не может понять, почему такой ажиотаж вокруг его творчества. И дальнейшие рассуждения этого читателя таковы: «Если Пушкина так ценят, то, наверное, за знаменитые оперы, написанные по его произведениям. Например, в постановке Модеста Мусоргского по пьесе Пушкина «Борис Годунов» или в постановке двух опер Чайковского, вдохновленного пушкинскими текстами: «Евгений Онегин» и «Пиковая дама».

(Caryl Emerson, 2008)

> “The reader might have heard that Aleksandr Pushkin is their greatest, most perfect writer, but having come across a piece of his in translation, can’t figure out what all

> the fuss is about. (If Pushkin is appreciated, probably this is due to the famous operas built off his works: Modest Musorgsky's setting of Pushkin's play Boris Godunov, and two Tchaikovsky operas inspired by Pushkin's texts: Eugene Onegin and The Queen of Spades)" (p. xiii of "Acknowledgments").

В своей книге Кэрил Эмерсон приводит пример из жизни известных писателей. Когда Иван Тургенев, живший в Париже в 1870-е годы, представил Гюставу Флоберу несколько стихотворений Пушкина в собственном переводе на французский язык, тот пожал плечами и сказал: «Он скучный, этот ваш поэт». "When the quart a lingual Ivan Turgenev, living in Paris in the 1870s, presented some poems by Pushkin in his own French translation to Gustave Flaubert, the latter shrugged: "Il est plat, votre po`ete" [He's flat, your poet]" (Prince D. S. Mirsky, 1926, p. 239). Если перевести дословно английское слово «flat», получим фразу: «Этот ваш поэт плоский». Но это слово имеет и другие значения: примитивный, банальный, унылый, мы выбрали скучный. Ни один из перечисленных эпитетов не подходит для характеристики Александра Сергеевича Пушкина – гениального русского поэта, прозаика, драматурга, публициста, критика русской литературы, основоположника современного русского языка. Надо отметить, что целая глава книги Кэрил Эмерсон посвящена ему. Однако, замечание Флобера о «скучном» поэте Пушкине стало предостережением для исследования Кэрил Эмерсон. Нельзя сказать, что Флобер был полностью неправ, ибо Пушкин, вырванный из русского контекста, с предательской легкостью становится двумерным. "Flaubert's remark to Turgenev about that "flat poet, Pouchkine" has been a warning to the present volume. Flaubert was not wholly wrong. Pushkin taken out of Russian becomes two-dimensional with treacherous ease" (Caryl Emerson, 2008, p. 6).

Чтобы объяснить данный парадокс, Кэрил Эмерсон обращается к анализу стиля поэтического слова некоторых поэтов, в том числе Пушкина, Цветаевой. Литературовед Роман Якобсон объясняет причину непризнания шедевров русской поэзии тем, что лирический дар Пушкина не был особенно живописным. Он стремился избегать метафор, которые являются одними из самых доступных элементов стихотворения для перевода с одного языка на другой. Вместо эпитетов и метафор в поэтических целях Пушкин пользовался различными грамматическими категориями, в основном, падежными окончаниями и глагольной парадигмой, свойственным славянским языкам, при этом давая ясную, чистую, почти разговорную речь.

(Roman Jakobson, 1960, as cited in Caryl Emerson, 2008).

> "Part of the reason, surely, is that his lyric gift was not especially pictorial. He tended to avoid metaphor, which is among the easiest elements of a poem to be transferred out of one language into another. Instead of image and metaphor, Pushkin manipulated for poetic purposes various grammatical categories, largely case endings and the verbal aspect peculiar to Slavic tongues – all the while delivering a lucid, pure, almost conversational speaking line" (p. 6),

Другие великие поэты, такие как Марина Цветаева (1892–1941), так изобретательно использовали русские фонемы, что каждая глагольная единица буквально взрывалась на слух массой лексических и ритмических ассоциаций. Но такие эффекты вряд ли

могли быть использованы вне их родного языка. Однако, некоторые жанры поэзии (длинные повествовательные поэмы, баллады и многие виды стихотворной сатиры) мощно передаются в переводе.

(Caryl Emerson, 2008)

> “Other great poets of thicker, more startling texture, such as Marina Tsvetaeva (1892–1941), built so inventively out of Russian phonemes that each verbal unit literally explodes on the ear with a mass of lexical and rhythmic associations. Such effects can hardly be registered outside their native element. But some genres of poetry (longer narrative poems, ballads, and many types of verse satire) communicate powerfully in translation…” (p. 6).

Надо отметить, что наука переводоведения зародилась давно и продолжает развиваться. В начале XX века книге «Искусство перевода» известный русский писатель К.И.Чуковский показывает на примерах, как недопонимания мыслей и слов оригинального авторского текста приводят к казусам, которые замечает читатель в переведенном тексте художественного произведения. Он указывает на большую ответственность переводчика перед автором произведения, перевод которого он осуществляет, так как автор не всегда может перепроверить качество переведенного текста на неродной для него язык. (Чуковский К.И., 1936). Кэрил Эмерсон, владея русским языком, работает с произведениями русской литературы в оригинале. Ученый имеет большое количество научных работ, посвященных творчеству писателей различных исторических периодов русской литературы. Кроме того, она участвует в переводе своих же книг с английского на русский язык, что предотвращает как неправильное толкование хода ее мыслей, так и ошибочные высказывания. (Caryl Emerson’s biographical sketch, 2015).

Таким образом, анализируя проблему мастерства и искусства перевода, Кэрил Эмерсон затрагивает ряд важных аспектов переводческой деятельности литературных произведений. По ее мнению, для правильной переводческой деятельности важны жанр, стиль, форма, литературные приемы, средства художественной выразительности переводимого произведения.

Заключение

Исходя из наличия целей данной статьи, в ней рассматривается подход Кэрил Эмерсон к проблеме мастерства перевода художественного произведения. Этот аспект науки преподносится в связи с переводом на английский язык произведений русской литературы. При рассмотрении этого вопроса, опираясь на мнение Кэрил Эмерсон, учитываются также и рассуждения на данную тему и других американских ученых. Кроме того, данная статья знакомит русскоязычного читателя с материалами книги Кэрил Эмерсон «Кембриджского введения в русскую литературу», значимость и актуальность которой заключается в своеобразном подходе к освещению многих тем русской литературы и литературоведения, в том числе и к проблеме корректного перевода художественного текста.

Список литературы и электронных ресурсов:

1. Caryl Emerson, The Cambridge Introduction to Russian Literature. United States of America. Publisher: Cambridge University Press. New York, 2008, 292 p. Online publication date: June 2012. Online ISBN: 9780511816956. DOI: https://doi.org/10.1017/CBO9780511816956
2. Caryl Emerson's biographical sketch. Princeton University Honors Fakulty Members Receiving Emeritus Status. USA, Princeton, New Jersey, May 2015. 08544. p. 11-16.
3. Michael Wachtel, The Cambridge Introduction to Russian Poetry (Cambridge: Cambridge University Press, 2004), p. ix.
4. Michael Wachtel, The Development of Russian Verse: Meter and its Meanings (Cambridge: Cambridge University Press, 1998), especially in his "Afterword: The Meaning of Form," pp. 239–59.
5. Milan Kundera, "Die Weltliteratur", New Yorker (January 8, 2007), 28–35, quote on p. 30.
6. Prince D. S. Mirsky, Pushkin (London: Routledge, 1926), p. 239.
7. Roman Jakobson, "Poetry of Grammar and Grammar of Poetry" [1960], in Language and Literature, ed. Krystyna Pomorska and Stephen Rudy (Cambridge, MA: Harvard University Press, 1987), pp. 121–44, especially 121–22.
8 Чуковский К.И. Искусство перевода. – М.-Л.: ACADEMIA, 1936, 223 с.

COMMON FEATURES OF SUBORDINATING CONJUNCTIONS IN THE AZERBAIJANI AND ENGLISH LANGUAGES

AZERBAYCAN TÜRKCESİ VE İNGİLİZCEDE BAĞIMLI BAĞLAÇLARIN ORTAK ÖZELLİKLERİ

Aynur Hilal kızı Beşirova
Gence Devlet Üniversitesi, Azerbaycan, Yabancı Diller Bölümü Öğretim Üyesi
orcid.org / 0000 - 0001 - 7233 - 3371

ÖZET

Azerbaycan Türkcesinde ve İngilizcede yan cümleyi ana cümleye bağlayan araçlar çeşitli ve çok olmakla birlikte ortak özellikler de taşımaktadır. Benzerlik, farklı morfolojik yapılara sahip dillerin tipolojik göstergeleriyle ilgili olduğundan, her biri kendine özgü morfolojik-gramer yapısından kaynaklanmaktadır. Konektörler, yaygın bağlantı elemanları arasında en önemli yerlerden birini işgal eder. Dilbilgisel görevleri, anlam türleri, kullanım yerleri ve bazı işlevsel özellikleri bir çok durumda örtüşür.

Örneğin: If bağlacı, dört farklı cümle türünde iki farklı anlama sahiptir. Mübteda (özne) yan cümlesi, tamamlık (nesne) yan cümlesi ve haber (yüklem) yan cümle türlerinde -mı[4] sonekinin Azerbaycan Türkcesinde karşılığı olarak karşımıza çıkmakta ve anlamını taşımaktadır. I do not know if Kate will come or not - Mən bilmirəm, Keyt gələcəkmi, ya yox? (Kate'n gelib gelmeyeceyini bilmiyorum). Şart yan cümlesinde koşul (şart) anlamına gelir ve Azerbaycan Türkcesine *əgər,* -sa, -sə bağlacı olarak tercume edilmektedir. If you finish the task in time, you may go - Əgər tapşırığı vaxtında bitirsəniz, siz gedə bilərsiniz (Görevi zamanında bitirirsen eğer gide bilirsin).

Tezahürün yerine bağlı olarak, İngilizce'deki bağımlı bağlaçların senkretikliği iki şekilde kendini gösterir: anlam açısından ve işlem yeri açısından. Birinci durumda aynı yan bağlaç, farklı yan cümle türlerinde farklı anlamlarla kullanılır ve genellikle bağlacın yan cümle ile içerik kapasitesi arasında bir fark yoktur.
İkinci durumda, bağımlı bağlaç aynı anlamın kapsamını aşmaz ve farklı yan cümle türlerinde bir bağlantı aracı olarak yer alır. İngilizce'de bu tür bağlaçlar görev senkretizmini yansıtır.
Benzer bir durum Azerbaycan Türkcesinin bağlaçlarında da görülmektedir. Burada bağlacın sözcüksel anlamı, cümle tipinin içerik-yapı sınırlarında bir değil iki yan cümlenin olmasına izin verir.

Anahtar kelimeler: bağımlı bağlaçlar, senkretiklik, kullanım yerleri, anlamın benzerliği, içerik-yapı sınırları

ABSTRACT

In the Azerbaijani and English languages, the means connecting the subordinate clause to the main clause are diverse and numerous, but also have common features. Since the similarity is related to the typological indicators of languages with different morphological structures, each of them originates from their unique morphological-grammatical structure. Conjunctions occupy one of the most important places among common connecters. Their grammatical task, types of meaning, place of processing and some functional features overlap in many cases.

For instance: The conjunction *if* has two different meanings in four different types of clauses. In subject, object and predicative clauses, it appears as the counterpart of the interrogative verb -mı[4] in the Azerbaijani language, and carries its meaning. I do not know if Kate will come or not (Mən bilmirəm, Keyt gələcəkmi, ya yox?). In the conditional clauses it bears the meaning of condition and is translated into the Azerbaijani language as the conjunction *əgər*. If you finish the task in time, you may go (Əgər tapşırığı vaxtında bitirsəniz, siz gedə bilərsiniz)

Depending on the place of manifestation, the syncreticity of subordinating conjunctions in English manifests itself in two ways: in terms of meaning and in terms of place of processing. In the first case, the same subordinating conjunction is used in different subordinate sentence types with different meanings, and usually there is no difference between the content capacity of the conjunction and the branch sentence.

In the second case, the subordinating conjunction does not go beyond the scope of the same meaning and participates as a connecting device in different subordinate clause types. In English, such conjunctions reflect task syncretism.

A similar situation is observed in the conjunctions of the Azerbaijani language. Here, the lexical meaning of the conjunction allows not one, but two branches to penetrate the content-structure boundaries of the sentence type.

Key words: subordinating conjunctions, syncretism, places of usage, proximity of meaning, content-structure boundaries

1. GİRİŞ

Azerbaycan Türkcesinde ve ingilizcede zamanla oluşan farklılıklar ve bu farklılıkların araştırılıp ortaya çıkarılmasında karşılaştırmalı dil çalışmaları önemli bir yere sahiptir. Bu makalenin konusunu, Azerbaycan Türkcesinde birleşik cümle yapısı, çeşitleri ve bağlaçları ve İngilizcede karşılığı oluşturmaktadır.

Azerbaycan Türkcesindən farklı olarak İngilizcede bir kaç yan cümle türünde temsil edilen aynı yan bağlaç, her budaq cümle türünde yeni (farklı) bir anlamı ifade ederek bir tür eşadlılık özelliği sergiler. Yan bağlaç olan *since*, zaman yan cümle biriminde zaman kavramını ifade eder ve "-dan[2] bəri" olarak tercüme edile bilmektedir. Örneğin: We haven't met since she left the country (Biz görüşməmişik, o ölkəni tərk edəndən bəri / O, ölkəni tərk edəndən bəri biz görüşməmişik). Sebep yan cümlesinde, aynı bağlaç, genel bilgilendirme kapasitesine göre içerisinde sebep içeriği barındırmaktadır. Since you have done all the work there is nothing left for me to do (Çünki sən bütün işi görübsən, mənim üçün etməyə heçnə qalmayıb/ Mənim üçün etməyə heç nə qalmayıb, çünki sən bütün işləri görübsən).

As bağlaçı, beş yan cümle tipinde bağlaç görevi görür ve farklı anlam tonları sergiler (bu nedenle İngilizce dilbilgisi kitaplarında çok anlamlı bir bağlaç olarak kabul edilmektedir) (Kaushanskaya, 2008: 350)

-zaman yan cümlesinde zaman kavramını kapsar ve Azerbaycan Türkcesine -anda[2] (-ən + kimi) şeklinde tercüme edile bilmektedir. As I was coming here I lost my purse (Mən buraya gələndə pul kisəmi itirdim);

-sebep yan cümlesindeki sebep bağlama göre sebep anlamına gelmektedir ve madam ki, indi ki, o halda ki (*madem ki, şimdi, bu durumda)* bağlaçların karşılığıdır. As I am here I'd better give you a hand (Madam ki mən burdayam, yaxşı olar, sizə kömək edim);

- Tarz bağlacının olduğu yan cümlede kullanıldığı zaman kimi (*gibi)* bağlacının karşılığı olarak algılanır.. She learned the lesson as the teacher explained (O dərsi öyrəndi, müəllim izah etdiyi kimi/ O müəllim izah etdiyi kimi dərsi öyrəndi);

-Güzeşt yan cümlesinde taviz kavramı ile bağlantılıdır ve Azerbaycan Türkcesine baxmayaraq, olsa da (rağmen, olsa da) şeklinde tercüme olunmaktadır. Bored as he was, he went on listening to him (O sıxılmasına baxmayaraq, onu dinləməyə davam etdi);

-karşılaştırma yan cümlesinde karşılaştırmanın anlamı daha belirgin bir şekilde ifade edilir. Bu tür cümlelere İngiliz dilbiliminde the subordinate clause of manner and comparison (tarz ve karşılaştırma yan cümlesi) de denir. She did not love him as some women love their husbands (Dreiser, 1912: 146) (O bəzi qadınların həyat yoldaşlarını sevdiyi kimi onu sevmirdi).

2. BAĞIMLI BIRLEŞİK CÜMLELERDE BAĞLAÇLARIN KULLANIM YERİ

Bağlaçların bağımlı birleşik cümle içindeki gelişim yeri çoğunlukla sabit kalsa da bazen farklılık göstermektedir. Ancak "birleşik bağlaçlar sadece ana ve yan cümleleri arasında değil, aynı zamanda ana ve yan cümle içerisinde kullanıldığında da bağlama işlevini yerine getirebilir". (MAD, 1981: 390) Azerbaycan Türkcesinde bağlaç, genellikle içerik bağlantısı olan kelime ile birlikte kullanılır. Bu nedenle yan cümlelerinde bağlaçlar tutarlı bir şekilde aynı konumda görülmezler. Yani her bağlacın kendisine ait özel bir yeri vardır ve bu konum yan cümlenin başı ya da sonuna denk gelir. Bağlaçların konumsal çeşitliliği, yan cümle türüne ve konumuna bağlıdır. Azerbaycan Türkçesinde ana cümleden sonra gelen yan cümlelerinde bağlaçlar kural olarak yan cümlenin başında yer alır. Sebep, maksad, netice gibi birleşik cümle türlerinde bu şekil almaktadır. Rüstəm kişi sevinirdi, çünki hamısını özü tikdirmişdi (çünki; sebep yan cümlesi). Məhəmmədəli evləndiyini bərk gizlədirdi, ondan ötrü ki, vətəndən gələndə Tükəzbanın qardaşları onu qorxutmuşdular (ondan ötrü ki; sebep). (Abdullayev, 1985: 374; 375)

Ana cümleden önce gelen yan cümle türünde ise bağlaçların iki tür işlenimi görülmektedir. İlk durumda, bağlantı yan cümlenin başında kullanılmaktadır. Zaman ve şart yan cümleleri birinci tür bağımlı birleşik cümle örneklerine aitdir. Örneğin: Elə ki səndən söhbət salıram, başlarını aşağı salıb dinmirlər (elə ki; zaman yan cümlesi). Əgər məni əvvəlki paltarda görsəydilər, heç oraları süpürməyə də qoymazdılar (Abdullayev, 1985: 357; 397) (əgər; şart yan cümlesi). İkinci durumda, yan cümlenin sonunda bir bağlaç kullanılır ve bu, maksad yan cümle türünün birinci tür bağımlı birleşik cümlesinde kendini göstermektedir. Şəhərin qulağı bir az dincəlsin deyə, şimal tərəfdə də yəqin bəzi işlər görüləcəkdir. (Abdullayev, 1985: 387).

İngilizce'de bağlaçlar, eşlik ettiği kelimeden ziyade cümlenin genel içeriğini ifade eder. (I never talk of my affairs until they’re carried through (Galsworthy, 1956: 99) - Mən heç zaman işlərim barədə söhbət etmirəm, işlərimi həyata keçirənədək; until bağlançlı zaman yan cümləli bağımlı birleşik cümlə). Bu nedenle bağ, ana ve yan cümleler arasında kullanılmaktadır (örneğin: He felt that life was hard on him (Galsworthy, 1956: 116) - O hiss etdi ki, həyat onun üçün çətindir; *that* bağlançı ana cümle ile nesne yan cümle arasında yer alıyor) veya yan cümlenin başında kullanılır (örneğin: If Irene had no money she would not be so foolish as to do anything wrong (Galsworthy, 1956: 49) - Əgər Ayrinin pulu olmasaydı, o nəsə səhv etmək üçün belə ağılsız olmazdı; if bağlançı şart yan cümle bileşeninin başında yer alır. Bu nedenle, yan cümlenin bağımlı birleşik cümle içerisinde yer değiştirmesiyle, önceki bağlaç (yan cümle ile birlikte) konumunu da cümlenin birinci veya ikinci tarafına geçirir:

When she has left the room, he filled his glass with wine (O otaqdan çıxanda stəkanını şərabla doldurdu).

She was disturbed when it did not move (Galsworthy, 1956: 108; 45) (O hərəkət etməyəndə narahat oldu).

3. BİRLEŞİK BAĞLAÇLAR.

Bağlaçların bazen bağlandıkları birimlerin özelliklerine karşılık gelen kelimelerle birleştirilerek birleşik bir bağlaç oluşturduğu" bilinmektedir (MAD, 1981: 390). Azerbaycan Türkcesinde, birleşik bağlaç ve bağlaçların bileşimindeki kelimeler genellikle anlam yakınlığı ile karakterize edilir ve biri diğerini tamamlar: ona görə ki, ondan ötrü ki, elə ki, belə ki, onda ki, bir halda ki, onun üçün ki, o zaman ki, o vaxt ki, madam ki, ona görə də, necə ki, nə cür ki, hərçənd ki. İngilizcede de bazı

bağlaçlar birbirini tamamlayan bileşenlerin bir araya gelmesiyle oluşur. Örneğin: for the reason that (o səbəbə görə ki), in order that (o məqsədlə ki), whenever (nə vaxt olsa), wherever (hara olsa), however (necə olursa), whatever (nə olsa), whoever (kim olsa), whichever (hansı olsa), even if, even though (hətta əgər) vb. Tekrarlanan kelimelerden oluşan bağımlı bağlaçlar İngilizce'de görülür: as... as (qədər, kimi), the more... the more (nə qədər – o qədər). Azerbaycan Türkcesinde tekrarlanan bileşenlerden oluşan bağlaçlar yalnızca bağımsız bağlaçlardır: ya – ya da, həm – həm də, gah – gah da, nə – nə də. İngilizce'de farklı bileşenlerden oluşan çift bağlaçlar vardır: not so... as (kimi deyil), so... that (elə ki, nəticədə), the more... the less (nə qədər – o qədər) vb. Modern dilden farklı olarak Orta İngilizcede which bağlayıcı kelimesi that bağlacının yanında kullanılabilirdi (Wekker, 2004:121-122].

4. HER İKİ DİLDE BAĞIMLI BİRLEŞIK CÜMLELERİN TARAFLARINI BİRBİRİNE BAĞLAYAN BAĞLAÇLARIN BENZER İŞLEVSEL ÖZELLİKLERİ

Gözlemler, her iki dilde de birleşik cümlenin taraflarını birbirine bağlayan bağımlı bağlaçların benzer işlevsel özelliklerle karakterize edildiğini göstermektedir. İngilizcede, bağımlı bağlaçlar genellikle anlam ve görev karşılıklarıyla birleştirilir. Yani aynı bağ birimi, Azerbaycan Türkçesinden farklı olarak, bir durumda zaman, diğerinde koşul anlamını ifade edebildiği gibi, mukayese, uzlaşı, sebep yan cümle türlerinin muhteva kapasitesi ile mutabık kalabilir. Bağlaç araçlarının bu niteliği, bazı bağımlı bağlaçlarda bir senkretiklik işareti ortaya çıkarır. Senkretiklik genellikle görev kısıtlamaları olmaksızın geniş işlevsel olanaklarla karakterize edilen dilsel birimlerde kendini gösterir ve çok geniş olmayan bir ifade planına sahip dilsel fenomenler bu tür birimlerle karakterize edilir. Y.V. Lyadova eski İngilizcedeki bağlaçlar hakkında şöyle yazıyor: "Oldukça gelişmiş bağımlı bağlaçlar sistemine rağmen, bağımlı birleşik cümlelerin yapımında hiçbir yapı ve anlam kesinliği yoktu. Bunun nedeni, bağımsız ve bağımlı bağlaçların tam olarak farklılaşmaması ve bağımlı bağlaçların yaygın belirsizliğidir" (Лядова, 2002: 52). Görünüşe göre modern İngilizcedeki çok anlamlılık (ve bağımlı bağlaçlarda tam bir farklılaşma olmaması), onların ifade ve anlam senkretizmine de yol açıyor. Bu nedenle Azerbaycan
Türkçesine kıyasla İngilizce'de bu tür bağlaçlar daha fazladır ve bağlaçların her biri bağlaç işlevini iki veya daha fazla yan cümle türünde yerine getirir.

Tezahürün yerine bağlı olarak, İngilizce'deki bağımlı bağlaçların senkretikliği iki şekilde kendini göstermektedir: anlam açısından ve işlem yeri açısından. Birinci durumda aynı birleşik bağlaç, farklı yan cümle türlerinde farklı anlamlarla kullanılmaktadır ve genellikle bağlacın yan cümle ile içerik kapasitesi arasında bir fark yoktur. Aynı bağlama aracı, her yan cümlenin içerik kapasitesine karşılık gelen anlamı göstermektedir. İngilizce'de, senkretik anlamı olan çeşitli bağlaçlar kullanılmaktadır:

since

-dan[2] bəri: But it was many years since he had been to the mountains (Galsworthy, 1956: 261) (Onun dağlarda olmasından bəri çox illər keçmişdi; (Türkce: Dağlarda olduğundan beri uzun yıllar geçmişti) zaman yan cümleli bağımlı birleşik cümle)

ona görə ki, çünki: Since you presume to contradict me, I'll assert myself little (Dickens, 2018: 322) (Mənə qarşı çıxacağınızı düşündüyünüz üçün özümü bir az təsdiqləyəcəyəm (Türkce: Benimle çelişeceğini düşündüğün için, kendimi biraz ileri süreceğim); sebep yan cümleli bağımlı birleşik cümle).

kimi: -anda[2], -arkən[2]: Old Colyon could not help twinkling at the little maid as he gave his name (Galsworthy, 1956: 122) (O adını deyərkən qoca Colyon balaca qulluqçuya baxmaqdan özünü saxlaya bilmədi – zaman yan cümlesi); (Yaşlı Colyon, adını söylerken küçük hizmetçiye göz kırpmadan edemedi)

kimi: As he expected, Bosinney had come round to fetch him to look at the plans (Galsworthy, 1956: 133) (Onun gözlədiyi kimi, Bosini planlara baxmaq məqsədilə dolanıb onu gətirmişdi – tarz yan cümlesi); (Türkçe: Beklediği gibi, Bosinney planlara bakması için onu almaya gelmişti)

as

qədər: I'll give you as good a bottle of wine as you'll get in London (Galsworthy, 1956: 83) (Mən sənə Londonda tapa biləcəyin qədər bir şüşə yaxşı şərab verərəm – mükayise yan cümlesi); (Türkçe: Sana Londra'da alacağın kadar iyi bir şişe şarap vereceğim)

çünki, görə: As neither spoke the episode closed (Galsworthy, 1956: 315) (Heç biri danışmadığına görə əhvalat başa çatdı – sebep yan cümlesi); (Türkçe: İkisi de konuşmadığı için bölüm kapandı)

hərçənd ki, baxmayaraq: Expensive as it was we decided to buy (Dickens, 2018: 296-297) (Hərçənd ki bahalı idi, biz almağa qərar verdik - güzeşt yan cümleli bağımlı birleşik cümle). (Türkçe: Pahalı olsa da almağa karar verdik)

İkinci durumda, yardımcı bağlaç aynı anlamın kapsamını aşmaz ve farklı yan cümle türlerinde bir bağlantı aracı olarak yer almaktadır. İngilizce'de bu tür bağlaçlar görev senkretizmini yansıtır.

sanki: You look as if you didn't care (Galsworthy, 1956: 109) (Sən elə görünürsən, sanki narahat olmadın – mukayise yan cümlesi) (Türkçe: Umursamıyormuş gibi görünüyorsun)

as if

sanki: She speaks as if she is a child (O elə danışır, sanki o uşaqdır - haber yan cümleli bağımlı birleşik cümle). (Türkçe: Sanki çocukmuş gibi konuşuyor)

Benzer bir durum Azerbaycan Türkçesi bağlaçlarında da görülmektedir. Burada bağlacın sözcüksel anlamı, cümle tipinin içerik-yapı sınırlarına bir değil iki yan cümlenin olmasına izin verir. Örneğin, hargah bağlacı, her iki içeriği de içerebileceği için hem şart hem de zarf cümlelerinde kullanılır:

Şart yan cümlesi

Hərgah siz özünüzə tapşırılan vəzifələri layiqincə bitirmiş olsanız, gələn yanvardan maaşınız əlli tümən olacaqdır. (Türkçe: Ancak, size verilen görevleri hakkıyla yerine getirdiyseniz, maaşınız önümüzdeki Ocak ayından itibaren elli tümen olacaktır)

hərgah

Karşılaşdırma yan cümlesi;

Hərgah meydanda tək də qalsam, yenə düşməndən əl çəkməyəcəyəm

(Abdullayev, 1985: 398; 403). (Türkçe: Sahada tek başıma kalsam da düşmandan vazgeçmem)

Azerbaycan Türkcesi cümlelerinde bağımlı bağlaçların görev senkretizmi ön plandadır ve anlam bakımından cümlenin genel bilgi (içerik) kapasitesiyle kaynaşıp karışmaktadır. Örneğin:

sebep yan cümləsi: "Qaşqabaqlı oğlan" sözünü dırnaqda veririk, ona görə ki, müəllifi Mustafadır (Abdullayev, 1985: 374); (Türkçe: "Kaşlarını çatan çocuk" kelimesini tırnak içine aldık çünkü yazarı Mustafa

ona görə ki

maksad yan cümləsi: O qonaqları qapıda saxladı, ona görə ki, sən də gəlib çıxasan. (Türkçe: Misafirleri gelip çatmanız için kapıda tutu)

5. AZERBAYCAN TÜRKÇESİ VE İNGİLİZCEDE Kİ/THAT BAĞLAÇININ KULLANIM ETKINLIĞI

Azerbaycan Türkçesine ait bağımlı birleşik cümle türleri arasında *ki* bağlacı kullanım etkinliği nedeniyle diğerlerinden öne çıkmaktadır. "Modern Azerbaycan Dili" kitabının yazarları, bu

birleşimin çok işlevliliği bakımından diğerlerinden farklı olduğunu yazıyorlar. Yani *ki* bağlacı daha çok bağımlı birleşik cümle türünde kullanılır (MAD, 1981: 390). Azerbaycan Türkçesinde bağlaç, mübteda (özne), haber (yüklem), tamamlık (nesne), teyin (sıfat), tarz, derece, zaman, sebep, maksat, netice, bağlantı gibi yan cümle türlerinin ana cümle ile bağlantısında yer alır. Yer, kemiyet, şart ve karşılaştırma yan cümle türlerinde *ki* bağlacına rastlanmaz.

That bağlaçı, İngilizce'de en çok kullanılan bağımlı bağlaçlardan biridir. İngilizce'de, çok anlamlı bir bağımlı bağlaç olarak kabul edilmektedir. Mübteda, haber, tamamlık, teyin, maksat yan cümle türlerinde tek olarag, sebep, netice, zaman, şart, uzlaşma gibi yan cümle türlerinde diğer bağlaçlarla birleşerek bir bağ aracı işlevini yerine getirmektedir. Yer, karşılaştırma, tarz yan cümle türlerinde genel olarak bağlaçlarla karşılaşmayız. Kıyaslama için şunu unutmayalımki, Azerbaycan Türkçesindeki on beş yan cümle türünden on ikisini birbirine bağlayan bağlaç, İngilizcede on iki yan cümle türünden onunda yan cümleni ana cümle ile bağlamaktadır.
D. Yunusov şöyle yazıyor: "Karşılaştırmalı çalışmalardan, her iki dilde de "that" ve "ki" bağımlı bağlaçlarının benzer bir gelişme geçirdiği sonucuna vardık. Modern İngilizcede... "that", oluşturulduğunda bir işaret zamiriydi ve "o" (onu) tamamlık işlevini taşıyordu... Başlangıç yapısında "o", bir işaret zamiri olarak tamamlık işlevini yerine getiriyorsa, daha sonra dilin gelişmesi sonucunda hem bu yapının gelişmesinde kullanılmış hem de algısında büyük bir değişiklik olmuştur... "that" belirteç zamirinden uzaklaşarak bağımlı bağlaça dönüşmüştür" (Yunusov, 2016: s.3).
Azerbaycan Türkçesinde *ki* bağlacı, diğer bağlaçlarla, yardımçı sözcük türleri ile ve bağımsız anlamı olan sözcüklerle birleşerek yeni bağımlı bağlaçlar oluşturmaktadır: elə ki, o zaman ki, o vaxt ki, onda ki, ona görə ki, ondan ötrü ki, onun üçün ki, indi ki, madam ki, belə ki, odur ki, bir halda ki vb. İngilizce'de bağlaçlarla kurulan bağlaçlar, aynı işlevsel niteliği gösterir: now that (indi, nə vaxt), on the ground that, for the reason that (o əsasla, o səbəbə görə), in order that (o məqsədlə ki), so that (o məqsədlə ki, nəticədə, elə ki), on condition that (o şərtlə ki), notwithstanding that (baxmayaraq ki), in spite of the fact that (hərçənd ki, bununla belə) vb. Araştırmacılara göre, bağımlı bağlaçlar, not with standing the fact that, in spite of the fact that, o cümlədən, despite the fact that, irrespective of the fact that, regardless of the fact that stilistik olarak işaretlenmiştir ve bilimsel literatürde, gazetecilikte, resmi-iş metinlerinde kullanılmaktadır (Черникова, 2011: 169).

Bazı bağlaçlar yapı-içerik yönüyle ve Azeribaycan Türkçesindeki karşılıklarıyla örtüşmektedir. Örneğin: now that - indi ki (İngilizce'de zaman, Azerbaycan Türkçesinde şart yan cümleleri ana cümleye bağlar), so that – elə ki (İngilizce'de maksat, netice yan cümlelerinde, Azerbaycan Türkçesinde zaman yan cümlelerinde kullanılır).

Diğer bağlaçlarla karşılaştırıldığında, *that* bağlacın kullanım olanakları İngilizce'de biraz daha serbesttir. Ana ve yan cümlelerin bağlı olduğu bazı yan cümle örneklerinde bağlacın atlanması ne yan cümlecik ilişkisine ne de cümlenin yapısına zarar vermez. Bu nedenle bazı yan cümle türlerinde bağlaç, yan birleşik cümlenin oluşumuna katılmaz. Y. Izrailevich ve V. Kachalova, nesne yan cümlesinde *that* bağlaçının sıklıkla kullanılmadığı hakkında yazıyor. I know (that) he has returned (Mən bilirəm, o qayıtmışdır); He said (that) he felt tired (Израилевич, 1952: 415) (O dedi, özünü yorğun hiss edir). A.I. Smirnitsky ayrıca that bağlaçının genellikle bağımlı birleşik cümlelerde atlandığını da not eder (Смирницкий, 1957: 96). L. Kutuzov ayrıca, konuşma dilinde sıklıkla atlanan bağlacın kolayca düzeltilebileceğini belirtiyor: I know (that) he is a good driver (Кутузов, 1998: 177) (Mən bilirəm, o yaxşı sürücüdür). Araştırmacılara göre, ana cümlede herhangi bir isme gönderme yapan bağlaç ile ona ilişkin ek bilgi ve bilgileri ifade eden teyin yan cümlelerinde that bağlaçı hiçbir zaman ihmal edilmiyor: The fact that he has not said anything surprises everybody (Израилевич, 1952: 430) (O fakt ki, o heç nə söyləmədi, hamını təəccübləndirir).

Azerice cümlelerde *ki* bağlacını kullanma özgürlüğü de vardır. Söz fiilleriyle ifade edilen yan cümlelerde, dolaylı anlatımdan oluşan tamamlıq yan cümlelerinde, bazı teyin yan cümle türlerinde *ki* bağlacı bulunmayabilir. Bu tür biçimler daha çok halk dilinde ve folklor örneklerinde görülmektedir. Örneğin: Mən bilirdim, bizdən ötrü darıxacaqsan. Deyirlər, üz üzdən utanar. Adam var, adamların naxışıdır, adam var, dindirməsən yaxşıdır. Bize göre, bağlaçsız bir bağımlı birleşik cümlenin yapısı oluşturulabilir çünkü cümle biriminde bir bağlacın varlığı veya yokluğu onda biçimsel dilbilgisi değişiklikleri yaratmaz (Araştırmacılar, modern Rus dili hakkında bazı bağlaçsız cümle türleri, bağlaçlı cümle biçimlerini bastırır (Поспелов, 1950: 322)).

SONUÇLAR

Görüldüğü gibi Azerbaycan Türkçesinde ve İngilizcede bağımlı bağlaçların ortak özellikleri çoğunlukla çok işlevlilik, görev ve anlam senkretizmi, sürekli aynı konumda kullanılmama, *ki* kullanma özgürlüğü ve bağlaçların ayırt edici özellikleri ile kendini göstermektedir, aynı şekilde Azerbaycan Türkçesinde ve İngilizce dillerindeki özel faaliyetleri ve bir dizi benzer nitelikler.

İngilizce'de, bağımlı birleşik cümle içindeki bağlaçların işlenme yeri, üç tür bağımlı birleşik cümle yapısını ayırt etmemizi sağlar. İlk durumda, yan cümlesi ana cümleden sonra gelir ve bağlantı yan cümlenin başında bulunur (bağımlı birleşik cümle yapısının merkezi dahil). İkinci durumda yan cümle ana yan cümleden önce gelir ve bağlaç yan cümlesi bağımlı birleşik cümle yapısı da dahil olmak üzere cümlenin başında yer alır. Üçüncü durumda yan cümle ana cümleden önce gelir ve bağlantı yan cümle içerisinde yer almaktadır.

KAYNAKLAR

1. Abdullayev, Ə.Z. (1985), Müasir Azərbaycan dili. Sintaksis / Ə.Z. Abdullayev, Y.M. Seyidov, A. Həsənov – Bakı: Maarif
2. MAD (1981), Müasir Azərbaycan dili: [3 cilddə] / redaktor Z. İ. Budaqova – Bakı: Elm, – c. 3.
3. Yunusov, D.N. (2016), Müxtəlif sistemli dillərdə tabelilik bağlayıcılarının müqayisəli tədqiqi // – Bakı: ADU-nun Elmi xəbərləri, Cild 1, №5.
4. Израилевич, Е.Е. (1952), Практическая грамматика английского языка / Е.Е.Израилевич, К.Н.Качалова, – Москва: Внешторгиздат.
5. Кутузов, Л. (1998), Практическая грамматика английского языка / Л.Кутузов. – Москва: Вече.
6. Лядова, Ю.В. (2002), К вопросу о союзах как скрепах синтаксических последовательностей // Отв. ред. Л.Г.Кашкуревич. – Москва: Филологические науки в МГИМО. Сб. научных трудов МГИМО (У) МИД России.
7. Поспелов, Н.С. (1950), О грамматической природе и принципах классификации бессоюзных сложных предложений / Н. С. Поспелов // – Москва: Вопросы синтаксиса современного русского языка. Под ред. В.В. Виноградова.
8. Смирницкий, А.И. (1957), Синтаксис английского языка / А.И.Смирницкий. – Москва: Издательство литературы на иностранных языках.
9. Черникова, Н.С. (2011), В помощь переводчику: содержательный и формальный аспекты сложноподчиненных уступительных и причинно-следственных конструкций в русском и английском языках // Н.С. Черникова, Н.А. Караваева. – Воронеж: Вестник Воронежского государственого университета. Серия: Лингвистика и межкультурная коммуникация.
10. Dickens, Ch. (2018), Our Mutual Friend / Ch. Dickens. – New York: Global Grey.

11. Dreiser T. (1912), The Financier / Dreiser T. – New York: By Harper and Brothers.
12. Galsworthy J. (1956), The Forsyte Saga / J. Galsworthy. Part I, The man of Property – Москва: Foreign Languages Publishing House.
13. Kaushanskaya, V.L. (2008), A Grammar Of The English Language / V.L. Kaushanskaya, R.L. Kovner, O.N. Kojevnikova, Y.V. Prokofyeva, Z.M. Raynes, S.E. Skvirskaya, F.Y. Tsirlina. – Moskva: Ayris-Press.
14. Wekker, H.A (2004), Modern Course in English Sintax / H. Wekker, L. Haegeman. – New York: The Taylor & Francis e-Library.

AN INTERTEXTUAL READING OF MATT HAIG'S THE DEAD FATHERS CLUB

MATT HAIG'İN THE DEAD FATHERS CLUB'NIN METİNLERARASI OKUMASI

Leyla ADIGÜZEL

Assist. Prof. Dr., Van Yüzüncü Yıl University, Faculty of Letters, English Language and Literature, ORCID ID: 0000-0003-3102-2053,

ÖZET

Edebi eserlerin birbirine bağlandığı ve geniş bir kültürel ağ oluşturduğu bir edebî dünyanın varlığına işaret eden metinlerarasılık, postmodern edebiyatta önemli bir role sahiptir. Bu bağlamda çağdaş İngiliz edebiyatının önde gelen yazarlarından Matt Haig, Shakespeare'in ünlü oyunu Hamlet'in modern bir yeniden anlatımı olarak kabul edilen Dead Fathers Club (2006) adlı romanıyla gündeme gelir. On bir yaşındaki Philip Noble'ın ölmüş babasının hayaletinden babasının gerçek katilinin annesiyle evlenen amcası olduğunu öğrenmesiyle başlayan ve küçük çocuğun intikam macerasıyla devam eden roman, Hamlet'e benzerliğiyle dikkat çeker. Üstelik modern versiyonun kahramanı Hamlet gibi annesini amcasıyla paylaşmak istemez. Bu görüşe göre yeni versiyonda yazar, tıpkı Shakespeare gibi Oedipus kompleksinden muzdarip ana karakterin psikolojisine odaklanır. Ancak her iki eser de yas, kayıp ve intikam gibi ortak temalara sahip ve babalarının ölümüyle karşı karşıya kalan ana karakterlere odaklanırken, Shakespeare'in ünlü oyunundan yaklaşık dört asırlık bir zaman farkı olan Dead Fathers Club farklılıklar da göstermektedir. Bu farklılıklar özellikle yazarların anlatıcılarında ve dönemlerini yansıtan yazım stratejilerinde göze çarpmaktadır. Bu nedenle bu çalışma, Haig'in Hamlet'in modern bir versiyonu olarak kabul edilen Dead Fathers Club'ını metinlerarası öğeler açısından her iki eserden de referanslarla incelemeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Matt Haig, The Dead Fathers Club, Hamlet, Metinlerarasılık

ABSTRACT

Indicating the existence of a literary world in which literary works are interconnected and form a vast cultural network, intertextuality has an essential role in postmodern literature. In this context, Matt Haig, one of the prominent authors in contemporary English literature, comes to the fore with his novel, The Dead Fathers Club (2006), considered a modern retelling of Shakespeare's famous play Hamlet. The novel, which begins with eleven-year-old Philip Noble's learning from his dead father's ghost that his father's real murderer is his uncle who married his mother and continues with the little boy's revenge adventure, draws attention to its resemblance to Hamlet. Furthermore, the protagonist in the modern version, like Hamlet, does not want to share his mother with his uncle. In this view, in the new version, the author, like Shakespeare, focuses on the psychology of the main character, who suffers from the Oedipus complex. However, while both works have common themes such as mourning,

loss, and revenge and involve the main characters facing their father's death, The Dead Fathers Club, with about four centuries of time difference from Shakespeare's famous play, also shows differences. These differences are particularly noticeable in the authors' narrators and writing strategies reflecting their periods. Therefore, this study aims to analyse Haig's The Dead Fathers Club, considered a modern version of Hamlet, concerning intertextual elements with references from both works.

Keywords: Matt Haig, The Dead Fathers Club, Hamlet, Intertextuality

1. INTRODUCTION

Considering that the meaning of a text derives from its relationship with other texts and cultural references and that this enriches the meaning of the text, it is clear that intertextuality as a technique has a crucial role in postmodernism. In this context, "intertextuality," which was first brought up theoretically by Julia Kristeva, is theoretically dominated by the understanding that other texts shape the meaning of the text. In her essay "Word, Dialogue and Novel," Kristeva writes that intertextuality is "a mosaic of quotations; any text is the absorption and transformation of another. The notion of intertextuality replaces that of intersubjectivity, and poetic language is read as at least double" (Kristeva 1986:85). It should not be forgotten that Mikhail Bakhtin's theory of "polyphony" was among the most significant agents that led to the development of studies on intertextuality, which was taken up by many critics such as Gérard Genette, Michail Riffaterre, and Harold Bloom. Indeed, Kristeva also re-examines this theory in her studies on intertextuality. Roland Barthes is another noteworthy researcher who gave importance to the concept of intertextuality. The French theorist is in a particular position to make significant contributions to the development of intertextuality theory by using structuralist methods to reach interesting and original conclusions on this concept. Declaring the "death of the author," Barthes, like Kristeva and other structuralist theorists, argues that authorship is not an essential factor in textual analysis. In his essay of the same title, he writes: "When the Author disappears, it becomes unnecessary to "decipher" the meaning of the text. To assign an Author to a text is to put a lock on it, to condemn it to a final signifier/concept, to close the writing" (Barthes 1967). According to Barthes, the meaning of a work is only given by its textual structure. Even when creating a new text, the author tries to rewrite it to create a whole by bringing together parts of other texts. Finally, Genette calls the process of repeating and rewriting old texts' structure, stylistic features, and themes in new texts "Palimpsest." (1997: 451). Therefore, in the process of rewriting, or palimpsest in Genette's words, the text visibly overlaps with the previous texts from which traces remain; in other words, there is a transition cycle from one text to another.

In this context, Matt Haig, the British author, and journalist who writes both fiction and non-fiction work for children and adults, usually in the speculative fiction genre, draws attention with his second novel, The Dead Fathers Club, which is considered a modern retelling of Hamlet. Inspired by the story of Shakespeare's famous play Hamlet, the book begins with eleven-year-old Philip, who takes the place of Hamlet, the protagonist of the original work, and attempts to investigate his father's death after being visited by his father's spirit. The

analysis of the novel in the context of intertextuality, shows that it has many similarities with the play it was inspired by. Foremost among these similarities is the fact that the ghosts of their dead fathers regularly visit the protagonists of both works. In addition, both texts are based on the story of sons who mourn their dead fathers and struggle to learn the truth about their deaths.

Moreover, like Hamlet, the young Philip in The Dead Fathers Club does not want to share his mother with his uncle and suffers from the Oedipus complex. Although inspired by Hamlet's story and considered a new version of Shakespeare's timeless play, The Dead Fathers Club has a modern narrative that deals with contemporary social issues. In light of this information, this study aims to analyse Haig's The Dead Fathers Club, considered a modern version of Hamlet, concerning intertextual elements with references from both texts. In this framework, the study focuses not only on the similarities of the texts but also on the contemporary narrative strategies used by Haig in the process of retelling the iconic and timeless play.

2. AN INTERTEXTUAL READING OF MATT HAIG'S THE DEAD FATHERS CLUB

Matt Haig, who has made a name for himself in contemporary literature, tells the story of Philip Noble, who struggles with his father's grief in his novel Dead Fathers Club, a parodic modern version of Shakespeare's timeless play Hamlet. Eleven-year-old Philip's world is turned upside down when his father, a bar owner, dies in a car accident. One day, his father's ghost appears to Philip and informs him that he was murdered, not killed in an accident. In return, he asks his son to retaliate. When the killer turns out to be Uncle Alan, Philip's world falls apart. Philip decides to fulfil the ghost's wish with poisons from the science lab at school. Meanwhile, Leah, the lovely daughter of Uncle Alan's fervently religious partner, is on his mind. Philip is left with many questions to solve. The young boy tries to come to a conclusion about whether ghosts can be believed or whether they lie like the living. But when the time comes to act, he realizes he is being pulled in the wrong direction.

In this context, the novel draws attention with its apparent similarities to Hamlet from the very beginning, principally concerning character and plot. Because the ideal family unit consisting of father, mother and children is broken in both texts with the fathers' death. Hamlet's mother, Gertrude, and Philip's mother, Carol, remarry and compensate for the loss by replacing the dead father with a stepfather figure. Similarly, Philip and Hamlet, whose mothers marry their uncles, find it challenging to accept Alan and Claudius as their new stepfathers, and even more complicated when they learn from their fathers' ghosts that the uncles were the real cause of their deaths. Philip, burning with frustration, anger, and revenge, feels threatened by this new order, just like Hamlet. Thus, Philip, who takes action to kill his stepfather, complains about his mother's passivity, while Hamlet complains about his mother's lustfulness.

In this framework, the analysis of the two works in the context of the protagonist sons' sense of revenge and the Oedipus complex is very striking in terms of their similarities. First of all, when Shakespeare's play is analysed, it is observed that Hamlet's sense of revenge becomes more intense as he thinks of his mother in the same bed with his uncle Claudius: What the young son says about the situation is entirely meaningful:

Nay, but to live

In the rank sweat of an enseamed bed,

Stew'd in corruption, honeying and making love

Over the nasty sty…

Hamlet (III, iv)

However, as Hamlet waits for the right moment for revenge, he knows he should not show his feelings, so he continues to suffer in silence. Still, he cannot overcome the Oedipus complex; he unleashes his repressed emotions and cannot help acting more like a young lover than a son.

According to Freud's psychoanalytic theory, the Oedipus complex is loosely defined as the pinnacle of urges, desires, and fantasies in intercourse with opposite-sex parents that foster a sense of competition with same-sex parents (Freud 1913). The term refers to an essential stage in the normal human development process and is used primarily to describe developmental stages in young males. According to Freud, a five-year-old boy (phallus) who lacks the sufficient attention of his mother is said to become jealous of his father. Hostility towards the father can create psychodynamic conflicts and unconsciously wish the father dead. Accordingly, Hamlet, who has not overcome his Oedipus complex, makes it clear that he does not want his mother to be with Claudius in the scene where he compares his uncle to his father. When he says:

Oh, throw away the worser part of it,

And live the purer with the other half.

Good night—but go not to mine uncle's bed.

Hamlet (III, iv)

Hamlet explicitly declares that he does not want to share his mother with his uncle. Hamlet's Oedipus complex is not resolved until he kills Claudius. Many critics believe that one of the reasons why Hamlet delays killing Claudius is that Hamlet subconsciously wants to be with his mother like Claudius and that Hamlet gets rid of his Oedipus complex only when Gertrude dies at the end of the play. Because now Hamlet has the power to fulfil his father's ghostly desire and kill Claudius. However, the other group of critics asserts that Hamlet's delay is due to objective obstacles in his attempt to reach his goal. Hamlet does not kill the king immediately since he cannot find opportunity, because the king and the courtiers show strong resistance to him. They claim that Hamlet’s mission is not to kill the king immediately, but first to unmask him, convince everybody that he is guilty and then punish him. A.C. Bradley, known as one of the most renowned Shakespeare critics, and the writer of famous work of The Shakespearean Tragedy (1899), also focuses on Hamlet’s delay. As noted above, many

critics have attributed the cause of Hamlet's delay to the external forces; like the risks of taking action with only the words of the ghost and the necessity of proving the king's guilt in front of the court. Yet, Bradley considers that Hamlet does not mention any external obstacles in fulfilling the instructions of the ghost: “From beginning to end of the play, Hamlet never makes the slightest reference to any external difficulty. How is it possible to explain this fact in conformity with the theory?” (1955:58). The author assumes that he has both the rights and the means to implement these instructions. He also emphasizes that Hamlet has never implied that he wants to confront Claudius to the people. For Bradley, “the other reason for his delay is his conscious” (83-85). Hamlet regards the murder of Claudius as a moral duty. He knows how a great character he is. He is also aware of his duty, and he knows that the world is not right then the one who only can correct it is he himself. Although Hamlet curses his father’s ghost, he regrets immediately. As being aware of his greatness and responsibilities, he says:

The time is out of joint- O cursed spite,

That ever I was born to set it right! (I.V.35)

On the other hand, Philip is much younger than Hamlet in the modern version. Eleven-year-old Philip's Oedipus complex is understood to be resolved through various allusions in the novel. In this framework, while Hamlet cannot establish a strong bond with his father due to his father's being away at war for a long time, Philip's strong father-son bond can be seen in the boy's flashback stories. The strong father-son bond can also be understood from Philip's words: "Dads are just men who have babies, but I know he loved me because I felt it go out of me when he crashed. It was like air or blood or bones or something that made me and it wasn't there anymore and I had only half of it now and I didn't know if that was enough." (Haig 2006:277) Therefore, with the disappearance of the father figure, Philip's behaviour rapidly deteriorates. Philip becomes extremely aggressive and is prescribed the psychoactive drug diazepam. In Haig's psychological novel, Philip finds himself in a hallucination that reflects his unconscious desires and thoughts. Even when his stepfather tries to contact him, Philip is obsessed with the idea that he is after his place, his bar, and his mother. As a result, the young boy, who feels strong separation anxiety, is in a great dilemma. General grievances, tantrums and mood swings resulting from the father's premature death lead to a deterioration of the relationship with the mother.

In the light of this information although the two works explored in the light of this information show similarities in the process of the main characters' confrontation with the death of their fathers and taking revenge, it is seen that Dead Fathers Club deals with today's society since it is a contemporary novel. On the other hand, Hamlet is a play written in seventeenth-century England and is quite different from modern society. The fact that Shakespeare's immortal play Hamlet is one of the most significant samples of revenge tragedy is self-evident. In this context, Hamlet, who comes from a noble lineage, suffers from Elizabethan melancholia, which is part of the classical theory of humour and used in the Elizabethan period similarly to the modern understanding of clinical depression. This is a situation that affirms Aristotle's hamartia, which is a must in tragedy. Hamlet, a young prince

returning home from Denmark, where he had been studying, learns that his father was murdered by his uncle and faces the trauma of an uncle who has taken his place and is also his mother's husband. Hamlet, who then goes through a process of anagnorisis, falls into the conspiracy trap of Claudius and Laertes in a duel between him and Laertes, whose father he killed in revenge. Hamlet is intended to be killed either with a poisoned sword or with wine. However, things go wrong when Gertrude unwittingly drinks from the poisoned glass and dies. Then, after the poisoned knife wounds both Laertes and Hamlet, and Laertes dies, Hamlet kills Claudius while he is dying. Finally, just before Hamlet dies, he reveals his true feelings through catharsis. He leaves only his friend Horatio to reveal the truth to the new king, Fortinbras, who returns victorious from the Polish wars. In light of this general information, Hamlet confirms Aristotle's definition of tragedy. Within this frame Northrop Frye argues that in Hamlet there are three concentric rings of revenge tragedies. He summarizes these tragedies as below:

> In the center is Polonius murdered by Hamlet and avenged by Leartes. Around it is the main action of the play, Hamlet senior murdered by Claudius and avenged by Hamlet junior. Around that again is the background story of Fortinbras senior, killed by Hamlet senior in a duel on the day of that Hamlet junior was born and first gravedigger entered into his occupation. Fortinbras junior, at the beginning of the play, is planning to revenge on Denmark: Claudius manages to avoid this threat, but Fortinbras comes in at the end of the play, archiving precisely what a successful revenge would have achieved, the crown of Denmark. Final result of all the to-do the Ghost of Hamlet senior starts is that the successor of Claudius on the throne of Denmark is the son of the man he had killed long before the play began. (1986:90)

However, Dead Fathers Club, written nearly four centuries after Shakespeare's famous play, meets the reader as a very contemporary version, especially with Haig's use of postmodern writing techniques and strategies such as parody, fragmentation, and unreliable narrator. In many respects, especially in the setting, Haig transforms the timeless work into a very contemporary one, bringing it closer to the reader's era. In this context, he first parodies Hamlet by moving the Danish castle of Elsinore to a pub in contemporary London. Haig transforms Hamlet into Philp, a lonely boy living upstairs in a small-town pub in contemporary England. The soldiers and spies of Hamlet are replaced by their contemporary versions: Play Stations and iPads. The father in Dead Fathers Club dies not by a poisoned sword but in a car accident. Unlike the high narrative of tragedy and the hamartia of tragic heroes, neither the uncle nor the father is king in this modern version, which is very skilfully constructed. The uncle is an ordinary mechanic, and the father is a former publican in Newark-on-Trent. Similarly, Philip, like Hamlet, is not a Danish prince but an outcast in society and school. Gertrude, the queen of Denmark, ironically names Philip's beloved angelfish "Gertie" after him. Ophelia turns into Philip's girlfriend, Leah, while classmates Ross and Gary take the place of Rosencrantz and Guildenstern. Within this frame, the modern version is quite different from the tragedy of Hamlet. At the ending of the novel, Philip jumps into the water after his suicidal girlfriend Leah to save her, only to be rescued by his uncle, whom he had recently considered an enemy. Moreover, realizing that his father's ghost is lying to him, Philip decides not to listen anymore. Philip cannot be sure whether his father's ghost had a hand in the death of Alan, who dies of his wounds. The work, which ends with a thoroughly postmodern ambiguous ending, is far from a tragedy in this sense. However, it still

carries considerably intertextual traits. Hamlet's play-within-a-play to uncover the truth finds its counterpart in Haig's character not through theatre but through the modern film technique. The scene in which Hamlet mistakenly kills Ophelia's father, mistaking him for his uncle, also appears in Haig's work with contemporary fiction. The postponement, explained in detail above, also appears in the modern version. The soliloquy "to be or not to be" (3.1.64-68) in Hamlet's unforgettable grave scene is also ironically repeated in the new version of Hamlet.

All this information indicates that Haig deconstructs almost all the features of the tragedy genre one by one. In this framework, the Russian theorist Bakhtin argues that parody is "the creation of a descending double; the 'inversion' of the same world" (1984:127). He doesn't abnegate the role of laughter in parody, but he's more interested in parody's power to undermine established authority. According to Canadian scholar Linda Hutcheon, modern parody is "repetition with critical differences" (1985:7). Similarly, Hutcheon argues that parody relies more on irony than laughter, which can be done through irony to draw attention to differences rather than similarities. Thus, Haig, in the process of parodic transformation of the famous tragedy, manages to deconstruct the 'hypo-text', especially in terms of subject, character, language, narrator, and style, and transforms it into a very contemporary one. In this context, he transforms tragedy, which deals with the lives of the elite or mythology and whose protagonists are gods or nobles, into a text portraying the ordinary lives of highly familiar characters. Vulgar and colloquial language is used instead of a refined, impeccable style.

Moreover, the postmodern literature's subjective, unreliable first-person narrative, which replaces the typical third person in tragedy and mythology, is one of Haig's literary strategies in rewriting the contemporary version of the famous play. From this point of view, he presents a highly postmodern version that eliminates the omniscient narrator of the classical work, which limits both the author and the characters in the text. Based on the purely self-reflexive narrative that the author conveys to the characters in the novel, he narrates similar themes in the old text with different individual attitudes and experiences. In this way, the author subverts the monological structure of the ancient text with multiple forms of narration and Bakhtin's concept of polyphony. By liberating the canonical play from its monological structure and noble narrative, Haig transforms one of the most important examples of tragedy into an ordinary and postmodern text mirroring the contemporary lifestyle with a modern interpretation. In this context, Haig transforms the timeless play into a contemporary new version by utilizing flexible parody features such as irony and polyphony. Some of the traditions associated with the Shakespearean social and legal order are replaced by a new order dominated by the contemporary understanding of society.

CONCLUSION

In postmodern literature, where it is prevalent to bring the old back to the agenda through various literary techniques, especially retelling and parody, Matt Haig draws attention with his rewriting of Hamlet, Dead Fathers Club. As a result of the analysis of the novel, as the contemporary representation of Hamlet, it has been observed that Haig's new version has

intertextual elements with the timeless play in many ways, particularly concerning plot and characters. The novel begins with eleven-year-old Philip Noble learning from the ghost of his dead father that his father's real killer is his uncle, who married his mother and continues with the boy's quest for revenge, just like in Shakespeare's Hamlet. Moreover, like Hamlet, the modern version of the protagonist does not want to share his mother with his uncle. In both works, the authors focus on the psychologies of the protagonists suffering from the Oedipus complex as they confront the situation. However, while the literary works share common themes of grief, loss, and revenge, and both focus on the protagonists facing the death of their father, the new version, written nearly four centuries after Shakespeare's famous play, differs from its predecessor in some respects. These differences are particularly evident in the narrative and writing strategies employed by Haig, who parodies the renowned play. The author uses contemporary versions of many elements of the play, particularly place and characters.

Moreover, the new version's seventeenth-century understanding of tragedy is subverted in many ways. In particular, it is observed that Haig, who uses a subjective narrative instead of the omniscient narrative, transforms the monological narrative dominance of the famous play into a highly polyphonic one. Moreover, in this framework, the high narrative and cast of characters in the tragedy genre are also subverted. In conclusion, given the fact that in postmodern literature, where referring back is extremely common, authors reinterpret the ancient texts with the amalgamation of different genres by using many literary techniques such as parody, pastiche, and collage, Haig's Dead Fathers Club as rewriting of Hamlet is likely to make a name for itself in contemporary literature.

REFERENCES

Bakhtin, M. Mikhail. (1984). Problems of Dostoevsky's Poetics, C. Emerson trans. Minneapolis: University of Minnesota Press.

Barthes, Roland. The Death of the Author. 1st ed. University Handout,1968.

Bradley, A.C. (1955). Shakespearean Tragedy: Lectures on Hamlet,Othello, King Lear and Macbeth. Meridian Books.

Freud, Sigmund. The Interpretation of Dreams. (A. A. Brill, Trans.). MacMillan Co. https://doi.org/10.1037/10561-000,1913.

Frye, Northrop. (1986). NORTHROP FRYE on SHAKESPEARE. London: Yale University Press

Genette, Gérard. Palimpsests: Literature in the Second Degree. Lincoln: University

of Nebraska Press, 1997.

Haig, Matt. The Dead Fathers Club. London: The Penguin Group, 2006. Print.

Hutcheon, Linda. (1985). A Theory of Parody: The Teachings of Twentieth-Century Art Forms, London and New York: Methuen.

Kristeva, J. (1986). Word, Dialogue and Novel.? The Kristeva Reader. Ed. Toril Moi. New.

Shakespeare, William. Hamlet. London: Wordsworth Editions, 1998.

FAHRİ CELAL GÖKTULGA'NIN *İNTİKAM* ADLI HİKÂYESİNİN EMİR KİPLİĞİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

EXAMINATION OF FAHRİ CELAL GÖKTULGA'S 'REVENGE' STORY IN TERMS OF IMPERATIVE MODALITY

Merve CAN
Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Yeni Türk Dili Anabilim Dalı

ÖZET

Fiile eklenen ve genel olarak zaman bildiren ekler, konuşucu ve dinleyici arasında sağlıklı bir iletişimde üç tane bilgi kanalını kullanır (Benzer 2012: 107). Bu üç kanal iletişimin doğru ve anlaşılır olmasını sağlar. Bu kanallardan ilki zaman, ikincisi görünüş olurken üçüncüsünü de kip oluşturur (Benzer 2012: 107). Türkçe Sözlükte kip, "fiillerde belirli bir zamanla birlikte konuşanın, dinleyenin ve hakkında konuşulanın, teklik ve çokluk olarak belirtilmiş biçimi, sıyga" olarak; kiplik ise, "önermelerin yalın, belkili veya mecburi olma nitelikleri" şeklinde tanımlanmıştır. Kip konusu Türkçede bazı çalışmalarda zaman kavramıyla eş değerde tutulmuş (Örn. *–AcAk kipi* biçimindeki adlandırmayla) bazı çalışmalarda ise hem zaman hem de kiplik arasında belirsiz biçimde yer almıştır (örn. *geçmiş zaman kipi* adlandırmalarıyla) (Benzer 2012: 107). Yüksel (2006: 86-87) Türkçede haber, tasarlama ve buyruk olmak üzere üç farklı kip türünün olduğunu ve tasarlama adı altında da istek, dilek-şart ve gereklilik kip türlerinin yer aldığını belirtir. Kip türleri ile gerçekleşmeyip tasarlama halinde bulunan durumlar ifade edilir, ayrıca bu kip türlerinde de zaman anlatımı yoktur (Benzer 2012: 107). Bu çalışmada belirlenen hikâye üzerinden emir kipliği ele alınmıştır. Türkçe Sözlükte "buyruk, komut, talimat, ferman" anlamına gelen emir, cümlede bazen farklı görevlerde/anlamlarda kullanılabilmektedir. Çalışmada farklı kullanımları üzerinden bir kiplik olarak emir incelenmiş ve Fahri Celal Göktulga'nın *İntikam* adlı hikâyesinde emir ifadesi taşıyan cümleler *istek, dilek, niyet, rica, dua-yalvarma-yakarma* gibi anlam alanları bakımından değerlendirilmiştir. Böylece emir kipliğinin yalnızca buyruk anlamının olmadığı ortaya konmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Fahri Celal Göktulga, Kip, Emir Kipliği, Dilbilim, Anlambilim

ABSTRACT

Affixes attached to the verb and generally indicating its time use three channels of information in a healthy communication between the speaker and the listener (Benzer 2012: 107). These three channels ensure that communication is accurate and understandable. The first of these channels is time, the second is aspect, and the third is the Mood (Benzer 2012: 107). In the Turkish Dictionary, Mood is defined as the defined form of the speaker, listener the subject spoken about, in terms of singular and plural together with a certain tense in the verbs ??; Modality, on the other hand, is defined as "the qualities of propositions whether

absolute, probable or compulsory". In Turkish, the subject of mood has been equated with the concept of tense in some studies (for example, with the naming of the -AcAk mood), while in some studies it has ambiguously taken place between both the tense and the modality (for example, with the past tense nomenclature) (Benzer 2012: 107). Yüksel (2006: 86-87) states that there are three different types of moods in Turkish which are indicative, subjunctive, and imperative moods, and under subjunctive moods, there are optative, conditional-desiderative and necessitative mood types. According to the author, the situations that do not occur but in the form of subjunctive are expressed with the mood types, and there is no time expression in these mood types either (Benzer 2012: 107). In this study, the imperative modality is discussed through the determined story. Emir, which means "command, instruction, prescription, mandate" in the Turkish dictionary, can sometimes be used in different tasks/meanings in the sentence. In the study, the imperative was handled as a modality through its different uses, and the sentences containing the expression of command in Fahri Celal Göktulga's story named İntikam (Revenge) were examined in terms of meaning fields such as *request, wish, intention, request, prayer-plea-invocation*. Thus, it has been attempted to reveal that the imperative modality does not only include the imperative meaning.

Keywords: Fahri Celal Göktulga, Mood, Imperative Modality, Linguistics, Semantics

Çalışmanın Amacı

Kiplik konusunun çeşitli yönlerden ele alınmış olması, bu konunun anlam alanını genişletmiş ve konuyla ilgili yeni çalışmaların ortaya çıkmasına vesile olmuştur. Araştırmanın ilk amacı emir kipi ve emir kipliği kavramları arasındaki farkı göstermektir. Sonrasında da emir kipliğinin buyruk dışında sahip olduğu işlevleri ortaya koymaktır.

Çalışmanın Yöntemi

Bu çalışmada kiplik konusu belirli sınırlar çerçevesinde incelenmiştir. Örnekler Fahri Celal Göktulga'nın *Kedinin Kerameti* adlı kitabından seçilmiştir. Çalışma içerisinde çeşitli kiplik sınıflandırmalarından bahsedildikten sonra esas olarak Palmer'in kiplik sınıflandırmasından yararlanılmıştır.

1. GİRİŞ

İnsan geçmişten bugüne her şeyde bir anlam aradığı için bu konunun üzerinde çokça durmuş, konuya dair çalışmalar yapmıştır. İnsan için herhangi bir konuyu, bölerek, parçalara ayırarak anlamak daha kolaydır (Kerimoğlu 2021: 1). Bu yöntem kolaylık sağlasa da anlam genişleyen bir kavram olduğundan ve sürekli değişip geliştiğinden insanın anlama çabası bazen yetersiz kalabilmiştir. Bu sebeple insan, anlamı şekil içerisinde tutma çabasına girmiştir (Kerimoğlu 2021: 1). Örneğin, *Esra yarın akşam yemek yapar* cümlesinde geçen [*-(A/I)r*] biçimbiriminden dolayı bu cümlenin zamanını geniş zaman olarak kabul eden insan, elinde bulunan somut veriden yararlanarak bunu söylemiş; çok da yanlış düşünmemiştir. Ancak yalnızca biçime bakıldığında biçim, içerikten uzaklaşır ve bağlam içerisinde var olan başka anlamlar biçimle gösterilmeye çalışıldığı için pek çok sorun oluşur. İşte bu noktada kip ve kiplik ayrımları ortaya çıkar (Kerimoğlu 2021: 1). Kip, nesneldir ve biçimle ulaşılabilir;

kiplik, öznel olarak konuşurun düşüncesini yansıtır ve bağlam ile ilişkilidir. Çünkü her sözcüğün bir değeri, bir anlamı vardır. İşte bu değer, içinde yer aldığı cümledeki diğer kelimelere göre belirlenir. Kiplikte de asıl olan şey konuşurun cümle içerisinde o sözcüğe/kipe verdiği değerdir (Kerimoğlu 2021: 1).

1.1.Kip ve Kiplik Tanımı

Kip ve kiplik ile ilgili pek çok tanım bulunmaktadır. Bazı araştırmacılar bu iki kavramın arasında bir fark olmadığını belirtirken bazıları birbirinden farklı olduklarını söyler. Kip, daha çok fiil üzerindeki işaretleyici olarak tanımlanırken kiplik, geniş bir anlam alanına sahiptir. *Olasılık, gereklilik, izin, niyet, emir, dilek* vb. anlam alanları bulunur[7]. Türkçe Sözlükte kip, "fiillerde belirli bir zamanla birlikte konuşanın, dinleyenin ve hakkında konuşulanın, teklik ve çokluk olarak belirtilmiş biçimi, sıyga"; kiplik ise, "önermelerin yalın, belkili veya mecburi olma nitelikleri" olarak tanımlanmıştır. Cümle içerisinde kip ve kiplik birbirinden bağımsız düşünülmemektedir. *Emir, soru, istek* gibi ifadeler kip ile karşılanırken ayrıca bunların geleneksel kiplik ifadeleri de bulunur (Kerimoğlu 2021: 1). Örneğin "Bir su alabilir miyim?" cümlesinde kip geniş zaman iken cümle rica kipliğindedir. Aynı şekilde "*N'olur şuna bir bak*!" ifadesindeki kip emir kipi iken "*N'olur*" işaretleyicisinin de gösterdiği üzere bu cümle istek kipliğindedir.

1.2.Kiplik Sınıflandırmaları

Kiplik çalışmaları, cümlede nesne, kişi, eylem gibi unsurlar yoluyla elde edilmiş çıkarımlardan yola çıkarak bu çıkarımların nasıl oluştuğunu, kipsel anlamlarının ne olduğunu, bu anlamların oluşmasını sağlayan unsurları belirlemeyi amaçlar[8]. Kiplik bir bakıma insanın cümlenin bağlamından yola çıkarak yeniden oluşturduğu yorum/hüküm/çıkarım olarak tanımlanabilir[9]. Kiplik konuşurun öznel tutumunu yansıtır; kiplik çalışmaları ise bu konuya açıklık getirmek amacıyla *dil bilimsel* ve *mantıksal açıdan* çözümler üretir.

Kiplik, anlambilimin bir parçası olarak yabancı dilcilerin uzun zamandan beri üzerinde durduğu bir konudur. Türkiye'deki araştırma alanı her ne kadar yeni olsa da bu alanla ilgili çalışmalar da hız kazanmış durumdadır. Kiplik çalışmaları dendiğinde akla ilk gelen isimler arasında *Palmer, Lyons, Sweetser, Bybee, Fleischman, Perkins, Lakoff* bulunur. Kip ve kiplik arasındaki en temel fark konuşurun tutumu olarak değerlendirilmektedir. Bu sebeple cümle içerisinde *istek, niyet, olasılık, emir, mecburiyet* vb. anlamların gösterilmesi kiplik sınıflandırmalarıyla mümkün olmaktadır. Her ne kadar ortak noktaları olsa da her araştırmacının kendine özgü bir kiplik sınıflandırması bulunmaktadır. En temel sınıflandırmalarda kiplik iki kısma ayrılmış, *bilgi kipliği* ve *yükümlülük kipliği* olarak değerlendirilmiştir. Bunun dışında Bybee ve diğerlerinin[10] sınıflandırma yaparken üzerinde durdukları dört temel unsur vardır. Bunlar, *kılıcı odaklı kiplik, konuşur odaklı kiplik, bilgi kipliği* ve *bağımlı cümle kipliği*'dir. Onlar emir kipliğini *konuşur odaklı kiplik* içerisine dâhil

[7] Hatice Saat, Türkçede Bilgi Kipliği Alanı, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalı, Doktora Tezi, 2022, s. 26

[8] Meryem ARSLAN, Dilbilimsel Kiplik Konusuna Bir Bakış**,** Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi, s.485

[9] Meryem ARSLAN, Dilbilimsel Kiplik Konusuna Bir Bakış**,** Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi, s.485

[10] Hatice Saat, Türkçede Bilgi Kipliği Alanı, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalı, Doktora Tezi, 2022, s. 29

etmişlerdir. Kiplik sınıflandırmalarında en çok kullanılan sınıflandırmalardan biri Palmer'in sınıflandırmasıdır. O, 1974 ve 1986[11] yıllarındaki çalışmalarında kipliği, *bilgi kipliği, yükümlülük kipliği* ve *dinamik kiplik* olarak üç kısımda incelemiştir. Ancak 2001[12] yılında yaptığı çalışmada sınıflandırmasında bazı değişiklikler yaparak kipliği, *önerme kipliği* ve *olay kipliği* olarak ikiye ayırmıştır. Daha sonra bunların alt başlıkları olarak *bilgisel kiplik, kanıtsal kiplik, yükümlülük kipliği* ve *dinamik kiplik* sınıflandırmalarını yapmıştır.

1.3.Emir Kipi/Kipliği

Türkçede haber ve tasarlama olmak üzere iki tür kip bulunmaktadır. Öncelikli anlamı zaman değil de duygu ve his anlatmak olan kiplere tasarlama kipleri denilmektedir (Benzer 2012: 108). Bu kipler, cümlede *gereklilik, buyruk, istek* ve *dilek-şart* anlamlarını vermektedir (Benzer 2012: 108). Türkçede emir kipi için herhangi bir biçimbirim kullanılmamaktadır. Fiil kendi haliyle buyruk anlamını vermektedir. Dil bilgisinde de buyruk "*Ø*" şekliyle gösterilmektedir (Benzer 2012: 110). Emir kipiyle ilgili pek çok görüş bulunmaktadır. Bunlardan biri de Yüksel (2006: 87)'e aittir (Benzer 2012: 110). Ona göre buyruk kipi, fiil tabanına birinci sırada kişi ve sayı eklerinin gelmesiyle gerçekleşir ve dolayısıyla buyruk kipi, zaman ve kılış eklerini almayıp yalnızca kişi ve sayı ekleriyle yetinir (Benzer 2012: 110). Deny (1941: 365) ise emir kipinin Osmanlıcada dilek-istek kipi yerine de kullanıldığını belirtir: *İsterim ki gelsin.* (Benzer 2012: 110).

Buyrum yani emir, bir kişiyi bir işe zorlamadır. Cümle içerisinde verici, alıcıya yapması için zorunlu bir gönderimde bulunur. Bu sırada konuşucu ile dinleyici arasında canlı ve doğrudan bir iletişim olur[13]. Ancak *emir kipi* zorundalık dışında cümle içerisinde farklı anlamlarda da kullanılabilmektedir. Bu farklılıkları tespit edebilmek için bağlam içerisinde bazı işaretleyiciler bulunur. Bu işaretleyiciler emir kipinin buyruk dışında kullanıldığı farklı anlamları göstermesi bakımından önemlidir. Bazen de işaretleyici olmaksızın cümlenin bağlamından hareketle emir kipinin sahip olduğu diğer anlamlar çıkarılabilmektedir. Emir kipinin sahip olduğu işaretleyiciler, *morfolojik, sözlüksel, sözdizimsel* ve *sentaktik* şekillerde olabilir. Örneğin bir müdürün çalışanı için söylediği şu sözü ele alalım:

-*O, buraya gelecek*! cümlesinde *–AcAk* eki her ne kadar gelecek zaman eki olsa da bu cümlede işin yapılmasının zorunlu olduğunu göstermektedir. Veyahut bir kişiye:

-*Çay*! dediğimizde karşımızdaki kişi "çay bittiyse doldurması gerektiğini" anlayacaktır. Bu şekilde, bağlam içerisinde düşünüldüğü zaman *–AcAk* eki ve *eksiltili cümledeki* ifadenin yönü emire yönlendirilmiş olur.

[11] Hatice Saat, Türkçede Bilgi Kipliği Alanı, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalı, Doktora Tezi, 2022, s. 32-33

[12] Hatice Saat, Türkçede Bilgi Kipliği Alanı, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalı, Doktora Tezi, 2022, s. 32-33

[13] Buse Başkurt, Mehmet Akif'in Fatih Kürsüsünde Adlı Eserinde Söylem Analizi (Kiplikler), Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yeni Türk Dili Programı, Yüksek Lisans Tezi, Manisa, 2019, s. 74

Farklı zamanların emir kipinde kullanılması dışında, emir kipinin de kendisi buyruk dışında farklı anlamlar vermektedir. Bunun dışında, dilek anlamında kullanıldığı da olur (Gencan 1979: 293):

-Kimsesizdir; *incitme,* gönlünü *kırma*! Hatta biraz da *yardım ediver!...* (Gencan 1979: 293)

Dualar da buyuru kipiyle olur: -"Tanrım yavrumu *koru;* onu yuvamıza *bağışla!"* (Gencan 1979: 293)

Buyurma kipinin üçüncü kişisi dilek, umut, yalvarma anlamlarında kullanılır: -"Tanrı yurdumuzu *korusun!* Tanrı yardımcımız *olsun!"* (Gencan 1979: 293)

Buyurma kiplerinin komut olarak ünlemleştiği sık görülür: -"Bölük dur! Yaşasın! Sağa dön! Sağol! Bağışlayınız!" (Gencan 1979: 293)

2. ARAŞTIRMA VE BULGULAR

Çalışmaya konu olan eser, Fahri Celal'in İntikam adlı hikâyesidir. Hikâyenin özeti verildikten sonra bulunan emir kipliği tablolar halinde gösterilmiş ve değerlendirmeleri yapılmıştır.

2.1.Fahri Celal Göktulga ve *İntikam* Adlı Hikâyesi

1985 yılında dünyaya gelen yazarın asıl adı Mehmet Fahri Celal'dir. Fahri Celal, eğitim hayatına Yerebatan'daki Darüledep'te başlamış ve ilköğrenimini orada tamamlamıştır. Daha sonra Mercan İdadisi'ni bitirip Tıbbiye-i Mülkiye-i Şahane'ye girmiştir (Celal 2017: 9). 1918'de Fuzuli'nin micazı üzerine hazırladığı Fuzuli'nin Temperement'i başlıklı doktora teziyle Toptaşı Bimarhanesi'nden Emraz-ı Akliye ve Asabiye (Akıl ve Sinir Hastalıkları) Uzmanı olarak mezun olmuştur (Celal 2017: 9). Edebiyatımızda "Fahri Celal" ve "F.Celalettin" imzalarıyla tanınır. Edebiyatımızda önemli bir yeri olan Fahri Celal'in ilk öyküsü "Kadın Cehennemi" adıyla 1917 yılında *Servet-i Fünun* dergisinde yayınlanmıştır (Celal 2017: 15). Onun öykülerinde seçtiği insan tipleri günlük hayatta karşımıza çıkabilecek türden değildir[14]. Sıradan insanlara yer verdiği gibi bu insanları türlü yönlerden değişik ayrıntılarla öykülerine almıştır. Fahri Celal'in öykülerinde önemli bir özellik de mizaha sıkça yer vermesidir. Edebiyatımız için önemli bir isim olan Göktulga 1960 yılında emekliye ayrılmış, 1975 yılında vefat etmiştir (Celal 2017: 15).

Yazarın *İntikam* adlı hikâyesi "Kedinin Kerameti" adlı kitabının içerisinde yer alır. Hikâye, doktorluğa yeni başlayan bir kişi ile devlet dairesinde karşılaştığı kâtip arasında geçen olayı anlatır. Doktor, bir makbuz pulu almak için kâtip ile konuşmaya başlar. Makbuz pulunun ne olduğunu ve nereden alınacağını sorunca, adam, doktoru azarlar ve onunla dalga geçer. Doktor işini halledebilmek adına ve karşısındaki yaşlı bir kâtip olduğu için bir şey diyemez. Küçük bir tartışmadan sonra ayrılırlar. Birkaç gün sonra hastaneye acil bir hasta getirilir. Doktor hastayı görünce "*Bakın şu Allah'ın işine, ihtiyarı bana muhtaç etti*" der. İhtiyar kâtip, karşısında doktoru görünce şaşırır. Zamanında ona kötü davrandığı için

[14] Ayrıntılı bilgi için bkz. Fahri Celal, "Kedinin Kerameti", YKY yay., 2017, s. 9-15

doktorun kendisine zarar vermesinden korkar ve "*amanın çabuk olun, oğluma haber edin*" diyerek bağırır. Hikâye tam bir sonuca bağlanmadan biter. Ancak anlaşılan o dur ki, doktor, zamanında kendisine yapılan kötülüğün intikamını bir nebze de olsa almıştır.

2.2.Fahri Celal Göktulga'nın *İntikam* Adlı Hikâyesinde Emir Kipliğinin İncelenmesi

Yukarıda özeti verilen hikâye emir kipliği açısından incelenmiştir. Hikâyede geçen emir cümlelerinin buyruk dışında hangi anlamlarda/görevlerde kullanıldığı tablolar halinde gösterilmiştir.

Tablo 1: İstek-Rica İşlevi: Bir cümlede emrin varlığı aslında o cümlede *isteğin* varlığını da birlikte getirir. Her emir, içerisinde bir isteme taşımaktadır. Buyuranın buyurulandan bir isteği bulunur.

-"*Biz sofrayı hazırlarız; lütfen, siz de salata yapın*." cümlesi, her ne kadar emir kip eki ile çekimlenmiş olsa da buyuranın karşı taraftan salatayı yapmasını istediği anlaşılmaktadır. Cümle içerisinde geçen "lütfen" ifadesi emrin istek anlamını vermesi amacıyla kullanılmış bir işaretleyicidir.

Sıra	Örnek	Sayfa	Satır
1.	Hemen muamelesine giriştim. Bir kâtip dedi ki: "Yedi kuruşluk makbuz pulu lazım, **alıverin".**	295	3-4
2.	Fakat bu ölmek üzere olan ihtiyar kimdi biliyor musunuz? Bizim pulcu… **Bakın** Allah'ın büyüklüğüne… Herifi hakikaten bana muhtaç etmişti.	296	5-6
3.	-Canım efendi, **bırak** bu lakırdıları, benim senden istediğim makbuz puludur. Varsa verirsin yoksa giderim.	295	19-20
4.	-Sen hasta geldiğin gece imdadına yetişen hekim benim… İnanmazsan şu kadınlara **sor**…	296	15-16
5.	-Hele bir **bak** bana, ben kimim?	296	25
6.	Amanın karılar, çabuk **olun**, benim bohçamı **getürün**! Oğlana da haber **edin**…	296	34-35

Değerlendirme

Bu hikâyede memuriyetteki kâtibin, bir doktora olan yanlış davranışı ve sonunda hastalanıp o doktorun eline düşmesi olayı anlatılmıştır. Emir kipinin yer aldığı "***alıverin***" ifadesi tezlik fiili ile kullanılarak cümlede istek-rica anlamında kullanılmıştır. Yine ikinci cümlede olayların kendi tarafından olumlu sonuçlanmasından sonra doktor karşısındaki insanlardan bu durumu fark etmelerini bekler. ***Bakın*** Allah'ın büyüklüğüne- diyerek kendisinin haklı çıktığını herkesin görmesini ister. Her iki cümlede de emir kipliği istek-rica anlamında kullanılmıştır. Üçüncü cümlede "***bırak***" emir kipinde kullanılan fiil, cümlenin başında geçen "canım efendim" işaretleyicisiyle düşünüldüğünde karşıdakinden bir şeyi bırakması istendiği

anlaşılmaktadır. Dördüncü cümlede geçen ***sor*** ifadesi için şunu söyleyebiliriz: doktor kendisini içinde bulunduğu durumdan kurtarmak adına, ihtiyardan durumun aslını öğrenmesini ister. Bu sebeple ***sor*** diyerek isteğini belirtir. ***Hele*** bir ***bak***! İfadesindeki "hele" işaretleyici olarak düşünüldüğünde bak fiilinin emir olarak değil, bakılmasını istemek anlamında istek kipliğinde kullanıldığı görülür. Son cümlede ihtiyar katip başına kötü bir şey gelmesinden korktuğu için yanındaki insanlar kendisini kurtarmalarını ister ve ***çabuk olun, getürün, haber verin*** ifadeleriyle bu isteğini dile getirir. Görüldüğü üzere yukarıdaki cümleler her ne kadar emir kipinde çekimlenmiş olsa da buradaki emir, buyruk dışında isteme/rica anlamlarını ortaya çıkarmıştır.

Tablo 2: Nasihat/Tavsiye İşlevi: Nasihat, "*bir kimseye herhangi bir konuda yapılması veya yapılmaması gerekenleri söylemek, öğüt vermek*" anlamına gelmektedir. Burada buyuranın buyurulana karşı teşvik edici, öğütlendirici tavrı söz konusudur. "*Harcırahını bir an evvel almaya **bak***" cümlesinde konuşur karşısındakine bir buyruk vermemekte, nasihat etmektedir.

Sıra	Örnek	Sayfa	Satır
1.	Mahalli memuriyetime geldiğim gün arkadaşlar, harcırahını bir an evvel almaya **bak**, sonra ziyan edersin, dediler.	295	1-2

Değerlendirme

İntikam adlı hikâyede cümlenin bağlamından hareketle arkadaşlarının hikâye kahramanına verdikleri bir tavsiyenin –bir an önce almaya ***bak***- olduğu anlaşılmaktadır. "*sonra ziyan edersin*" ifadesi hem bir uyarı hem de tavsiye niteliğindedir.

Tablo 3: Yalvarma-Dua İşlevi: Türkçe Sözlükte "*yalvarmak işi*" şeklinde tanımlanan kavram, birinden bir şeyi ısrarlı bir şekilde istemektir. "*Dua"*da da kendisinden üstün bir varlıktan istekte bulunma, bir şeyi ısrarla isteme söz konusudur. Cümlede yalvarma ve dua anlamı genellikle emir kipiyle kurulmaktadır. "*Muhtaç eyle, geçmiş olsun, Allah razı olsun*" gibi ifadeler emir kip ekiyle çekimlenmektedir.

Sıra	Örnek	Sayfa	Satır
1.	-Yarabbi, şu domuz herifi bana **muhtaç eyle**…	295	27
2.	-Merhaba efendi, dedim, **geçmiş olsun…**	296	11
3.	**Allah razı olsun**, demek çok fena imişim…	296	19

Değerlendirme

İntikam hikâyesindeki cümlelerde karşıdaki kişiye iyi veya kötü dileklerde bulunulduğunda emir kipi kullanıldığı görülmüştür. Ancak bu her zaman emir anlamında kullanılmaz. Burada da "*muhtaç **eyle***" ifadesinde bir ilenme, şikâyet, beddua; "*geçmiş **olsun,** Allah razı **olsun***" ifadelerinde ise iyi dilek, dua anlamları bulunmaktadır.

Tablo 4: Küçümseme İşlevi: Türkçe sözlükte "değer ve önem vermemek, küçük görmek" şeklinde tanımlanan küçümsemek, cümlede bazen emir kipi ile gösterilmektedir.

Sıra	Örnek	Sayfa	Satır
1.	-Amanın ümmet-i Muhammed, şuna **bakın**, makbuz pulu ile senet pulunu fark edemiyor… **Bakın hele**, boynunda yakalık da var…	295	14-15

Değerlendirme

Bak- fiili her ne kadar emir kipinde kullanılmış olsa da cümlenin başından sonuna kadar karşıdaki kişiyi küçük düşürme, onunla alay etme anlamı dikkat çekmektedir. Kullanılan "hele" işaretleyicisi ve "boynunda yakalık da var" şeklinde geçen cümle, hikâyedeki kâtibin, doktoru bulunduğu makama rağmen küçümsediğini göstermektedir.

3. SONUÇ

Kip ve kiplik konusu araştırmacılar tarafından son zamanlarda sıkça ele alınan konulardan biridir. Bazı araştırmacılar bu iki kavram arasında bir fark olmadığını söylerken bazıları ikisinin aynı kavram olduğuna değinir. Bu çalışmada emir kipinin cümle içerisinde anlamsal olarak farklı görevlerde kullanılabildiği, *istek, rica, tavsiye* vb. kiplikleri karşıladığı gösterilmeye çalışılmıştır.

Seçilen örneklem Fahri Celal Göktulga'nın "*İntikam*" adlı hikâyesidir. Fahri Celal'in hikâyeleri söz varlığı açısından zengin ve diyalogları fazla olan hikâyelerdir. Kiplik çalışmalarında düz metinlerden ziyade diyaloglu metinlerin seçilmesi, tarihi bilgi içeren metinlerin kullanılması, çevirilerden yararlanılması kip ve kiplik kullanımlarını gösterme açısından daha etkili olmaktadır. Diyaloglarda yer alan cümleler, bağlama göre değişeceği için var olan kipin cümle içerisinde kazandığı farklı görev hemen dikkat çekebilir.

Çalışmada, ele alınan hikâye üzerinden emir kipinin sahip olduğu buyruk anlamının dışında özellikle *rica, istek, yalvarma* anlamlarında kullanıldığı görülmüştür. Böylelikle denilebilir ki her ekin, her kipin görünüşte tek bir anlamı olsa da bağlam içerisinde birden fazla anlamı/kipliği olabilir. Elbette bu farklılıklar kip değil kiplikle yani öznenin tutumu ile ilgilidir.

KAYNAKLAR

1. Arslan M. (2020), Dilbilimsel Kiplik Konusuna Bir Bakış**,** Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi.
2. Başkurt B. (2019), Mehmet Akif'in Fatih Kürsüsünde Adlı Eserinde Söylem Analizi (Kiplikler), Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yeni Türk Dili Programı, Yüksek Lisans Tezi, Manisa.
3. Benzer A. (2012), *Türkçede Zaman, Görünüş ve Kiplik*, Kabalcı Yay. İstanbul.
4. Gencan T.N. (1979), "*Dilbilgisi*", TDK yay., Ankara.
5. Göktulga F.C. (2017), "*Kedinin Kerameti*" Yapı Kredi Yay., İstanbul.
6. Kerimoğlu C. (2021), *Kiplik ve Kip*, Pegem Akademi, Ankara.
7. Saat H. (2022), Türkçede Bilgi Kipliği Alanı, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalı, Doktora Tezi.

DOROTHY WORDSWORTH AND *THE GRASMERE JOURNAL:* THEIR CONTRIBUTION TO ROMANTICISM AS A LITERARY MOVEMENT

Mustafa CANLI

Dr. Öğr. Üyesi, Karabük Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, 0000-0001-5234-3687

ABSTRACT

This paper studies the literary contributions of Dorothy Wordsworth (1771-1853) to the British Romantic movement and one of its pioneers, William Wordsworth, via an analysis of her diaries entitled *The Grasmere Journals*. The journals were kept by Dorothy Wordsworth, the sister of the well-known British Romantic poet William Wordsworth and a collaborator in his literary works. Dorothy Wordsworth did not publish these journals or other works of literature, but she has an important place in the movement because of her intimate interaction with her brother William Wordsworth and another Romantic poet and thinker, Samuel Taylor Coleridge. These journals make her a first-hand witness to a historical era of Romanticism in England. This position and fame are observable through the journals she kept between 1798 and 1828. Dorothy Wordsworth played a significant but unrecognised role in the career of these two men of literature and their maturing poetic ideas. Coleridge and Wordsworth express their gratitude to Dorothy Wordsworth in their writings for her contributions and influences on their poetry. For instance, in *The Prelude*, William Wordsworth says that Dorothy was a source for him and preserved him "A Poet", and Coleridge praises her observation skills and contributions to their format of poetic style. This paper looks for her contributions to the movement, while some of her unpublished poems are analysed to observe her lyrical skills relevant to the Romantic movement.

Keywords: Romanticism, Dorothy Wordsworth, Grasmere Journals, William Wordsworth, Coleridge

ÖZET

Bu çalışma, Dorothy Wordsworth'un (1771-1853) İngiliz Romantik şiirine ve akımın öncülerinden olan William Wordsworth'e yaptığı katkıları yazarın *Grasmere Günlükleri* adlı eseri aracılığıyla incelemektedir. Bu günlükler meşhur İngiliz Romantik şairi William Wordsworth'ün de kız kardeşi olan ve edebi eserlerinde iş birliği yaptığı Dorothy Wordsworth tarafından 1798-1828 yılları arasında tutulmuştur. Dorothy Wordsworth bu günlükleri ya da başka bir edebi eserini yayınlamamıştır, ancak kardeşi William Wordsworth ve bir başka önemli Romantik şair ve düşünür Samuel Taylor Coleridge ile olan samimi ilişkisi nedeniyle bu edebi akımın olgunlaşmasında önemli bir yere sahiptir. Bu günlükler Dorothy Wordsworth'ü İngiliz romantizm çağının en önemli şahitlerinden biri olduğunun kanıtıdır. Dorothy Wordsworth, bahsi geçen iki edebiyat adamının kariyerinde ve olgunlaşma sürecinde olan edebi fikirlerinde önemli fakat yeterince övgü almayan bir rol oynamıştır. Coleridge ve Wordsworth yazılarında Dorothy Wordsworth'e şiirlerine yaptığı katkı ve etkilerinden dolayı şükranlarını ifade etmişlerdir. Örneğin, William Wordsworth, Dorothy'nin onun için bir ilham kaynağı olduğunu ve onu gerçek bir şair yaptığını, Coleridge de onun gözlem becerilerini ve şiir usullerine yaptığı katkıları övmüştür. Bu makale Dorothy Wordsworth'ün Romantik şiir akımına katkılarını incelemekte ve aynı zamanda yayınlanmamış bazı şiirlerini de tahlil ederek akımla alakalı lirik becerilerini irdelemiştir.

Anahtar Kelimeler: Romantizm, Dorothy Wordsworth, Grasmere günlükleri, William Wordswoth, Coleridge

Introduction

The Grasmere Journals were written by Dorothy Wordsworth (1771-1853), the sister of well-known British Romantic poet William Wordsworth and his companion in his literary works simultaneously. Dorothy Wordsworth did not publish anything but has an essential place in literature because of her intimate interaction with her brother William Wordsworth and another Romantic poet and thinker, Samuel Taylor Coleridge, in their literary practices. This position and fame are observable through these journals, which she kept between 1798 and 1828. The journals were written in Grasmere, Lake District, UK, where the Wordsworths lived. The close friend of Wordsworths, Coleridge, lived at Grata Hall, which is thirteen miles off Grasmere, enabling them to meet and collaborate often. The journals were written in a period when William Wordsworth and Coleridge were regarded as major poets in the country. Dorothy Wordsworth played a great role in the career of these two men of literature and creative ideas. Coleridge and Wordsworth express their gratitude to Dorothy Wordsworth in their writings for her contributions and influences on their poetry. For instance, in *The Prelude*, William Wordsworth says that Dorothy was a source for him and preserved him "A Poet", and similarly, Coleridge writes these words about her in his letter: "Her manners are simple, ardent, impressive…. Her information various – her eye watchful in minutes observation of nature – and her taste a perfect electrometer – it bends, protrudes, and draws in, at subtlest beauties & most recondite faults" (Greenblatt 1593). Dorothy Wordsworth is praised for her precise observation of people and the natural world, her mastery of prose, and her help in editing and amending the poems that are produced in collaboration.

Dorothy Woodsworth was younger than William Wordsworth, and after the death of her parents, she lived with various relatives. She didn't see William W and other siblings often after that. After 1795 William and Dorothy W started to live together in the Lake District. She became William's secretary – copying his poems and essays. She also accompanied William Wordsworth on his long walks in nature around the Lake District. She had a mental collapse in 1835 and died in 1855.

The Journal and Dorothy Wordsworth

The main themes in The Grasmere Journals are the observations on the rural landscape, people, and daily activities of the household members, including the journeys to nearby villages, towns, and acquaintances. It is important to emphasize that William W and Coleridge use Dorothy W's descriptions of natural scenes in the journals in their poems. Especially, William W used her words on the life of rural England. These journeys also include the hardships of the rural folks at the time of economic distress caused by the Continental Wars. There were "peddlers, maimed war veterans, leech gatherers, adult and infant beggars, ousted farm families, fugitives, and women abandoned by husbands or lovers […]" (Greenblatt 1593). This information all transferred to the poetry of William Wordsworth through the prose works and poetic imagination of Dorothy Wordsworth. Ferber also points out that Dorothy Wordsworth's rural observation is visionary and "sinks into the memory" of its readers (62).

Another theme in the Grasmere Journals is the love of Dorothy for William Wordsworth. They are both orphans and have strong connections with each other, so Dorothy Wordsworth usually talks about William and her love for him. For instance, in the journal dated May 14, 1800, Dorothy is to separate from William for a while, and she explains how sad she was overwhelmed with emotions as she bid farewell to William Wordsworth, and her heart was so

full that she found it difficult to express herself. She sat on a stone by the edge of the lake for a while, and after shedding many tears, she began to feel some relief. In addition, and surprisingly, Dorothy Wordsworth writes these journals to please William Wordsworth. In her own words, she says that she will not quarrel with herself "because I shall give Wm Pleasure by it when he comes home again" (1596).

The observations of Dorothy on nature are a source for the romantics and their poetry. Critics praise her "ability to conceive of the landscape as a pictorial composition, and the language of art in framing her comments" (Nabholtz 118). Moreover, her prose brilliantly and successfully creates a sense of perceiving and living nature in the readers. Especially flowers are her favourite:

> I walked as long as I could amongst the stones of the shore. The wood rich in flowers. A beautiful yellow, palish yellow flower, that looked thick round & double, & smelt very sweet – I supposed it was a ranunculus – Crowfoot, the grassy leaved Rabbit-toothed white flower, strawberries, geranium – scentless violet, anemones two kinds, orchises, primroses. (1596)

Notably, she shares the conception of Wordsworth's "emotion recollected in tranquillity" and the simplicity of nature and its effects on the human psyche. Dorothy Wordsworth seems to capture the spirit of the romantic persona in these words when she says: she went along the path near a "Lake" through the woods, delighted with what she saw, seeing the water under the "boughs of the bare old trees", the simplicity of the "mountains" and the attractive "beauty of the path" (1601). Dorothy Wordsworth seemingly shares the idealization of the beauty in nature. She also wanders in nature alone and notes her emotions aroused by the natural scenes. William W also contributes to her writing and these moments of feeling nature and taking pleasure from it. For instance, Dorothy writes about and depicts a moment of tranquillity she spent with William Wordsworth. They both lie in a trench under a fence, with their eyes closed and listening to the soothing sounds of waterfalls and birds. The waterfall creates a harmonious symphony in the air. Dorothy and William lay silently, aware of each other's presence but unseen, contemplating the idea of finding peace in death and being comforted by the proximity of their loved ones. In these lines, Dorothy and William Wordsworth meditate in the forest and nature, enjoying its presence. This paragraph captures a serene and introspective moment between the narrator and William. The emphasis on the sounds of nature, such as the waterfalls and birds, highlights the sensory experience and the tranquillity of the surroundings. The mention of lying in the grave indicates a contemplation of mortality and finding solace in the idea of eternal rest. They observe the forest, listen to it, and open their hearts and the "inner eye" to its bearings.

A unique metaphor Dorothy uses is that they resemble their experience of lying dead in a grave. They lie separately; however, they always know their friends are there. She thinks that would be a peaceful experience for them. The friends there probably refer to one other and the things in nature, as she listed in her lines. Dorothy sees each element in nature as a being on its own, having unique characteristics and spiritual connotations. While doing that, Dorothy Wordsworth uses powerful imagery and personification:

> The moon was a perfect Boat a silver Boat when we were out in the evening. The Birch Tree is all over green in *small* leaf lighter & more elegant than when it is full out. It bent to the breezes as if for the love of its own delightful motions. Sloe thorns & Hawthorns in the hedges. (1603)

These lines illustrate a vivid image of the moon as a boat, emphasizing its shape and colour. It suggests a serene and magical atmosphere during an evening excursion. Dorothy Wordsworth

mentions sloe thorns and hawthorns, which are types of shrubs commonly found in hedges. This detail adds to the naturalistic setting and indicates a rural or countryside environment. Dorothy Wordsworth's words demonstrate her keen observation of nature and her ability to convey the beauty and intricacy of the natural world through poetic imagery. She captures the essence of the moonlit evening, the elegance of the birch tree, and the presence of common shrubs in the landscape. Her descriptions evoke a sense of wonder and appreciation for the small yet enchanting details of the natural environment.

The Grasmere Journals include images from life in the rural landscape of England at the time of its record. In fact, Ferber states that she is "discovering her own voice as a writer, and her journal entries reveal her fascination with the precise appearances of the natural world" (426). Dorothy Wordsworth's keen observing eye saw the beggars and people who were deprived because of the economic situation in England at the time. She first tells us about a woman who begs in front of her door that she came from Manchester on Sunday morning with "two shillings & a slip of paper", which was a forged signature. She had "buried her husband & three children within a year & a half – all in one grave – buying very dear – paupers all put in one place […]" (Greenblatt 1596). As observed, the Romantic Movement in England dealt with the current economic status of the citizens in the Empire. Considering this aspect of the movement, Dorothy Wordsworth's social observation is important for the poetry of William Wordsworth and Coleridge as a source. More than that, apart from social realism, she had a keen eye for depicting the people of the period: "[…] we met an old man almost double; he had on a coat thrown over his shoulders above his waistcoat & coat. Under this he carried a bundle & had an apron on & a night cap. His face was interesting" (1597). This man is the inspiration for William Wordsworth's *Leech Gatherer*. In this poem, William Wordsworth used this depiction and qualities for his character in the poem. This man is the embodiment of the thoughts of Wordsworths on the current economic status of the lower classes in England during the last years of the 18th century. The empire is growing, but the people at the lowest level are struggling with the country's harsh conditions.

It is evident that William Wordsworth and Samuel Coleridge used to read these journals and used the descriptive lines in these prose words as a source of inspiration. The rural life in England and observing the folk in the fields and farms are other important subject matters in the journals. Dorothy joined William Wordsworth in his walks around the country, so she detailed life in the rural world. For instance, she writes:

> After Dinner we walked up Greenhead Gill in search of a sheepfold. We went by Mr Oliff's & through his woods. It was a delightful day & the views looked excessively cheerful & beautiful chiefly that from Mr Oliff's field where our house is to be built. The colours of the mountains soft and rich, with orange fern – The Cattle pasturing upon the hill-tops Kites sailing as in the sky above our heads – Sheep bleating and in linen & chains & patterns scattered over the mountains. (1597)

The Romantic idealization of rural life is evident in these lines. Nature and its inhabitants are pictured in harmony and happiness. Unlike urban life, the countries of England are a source of a tranquil lifestyle. In this paragraph, Dorothy Wordsworth describes an after-dinner walk-up searching for a sheepfold. They passed by a property and ventured through the woods. A delightful day and the views were exceptionally cheerful and beautiful, particularly from the field where their future house would be built. The mountains exhibited soft and rich colours adorned with orange ferns. Cattle grazed on the hilltops, kites glided in the sky above, and sheep created patterns across the mountainside with their presence. Overall, it was a picturesque and lively scene. She depicts the scene in other ways: she portrays a serene

countryside scene. She describes a gently flowing stream and a lively, shimmering lake. The green fields appear empty, without any visible living creatures. Behind them is a flat pasture with cattle grazing, and to their left is a road leading to a hamlet. The local people are engaged in various agricultural tasks such as ploughing, harrowing, and sowing. Lasses are spreading dung, and occasional sounds can be heard, such as a dog barking, cocks crowing, and birds twittering. The snow patches on the highest hills contrast with the surrounding landscape, resembling yellow palms. Overall, it paints a peaceful and vibrant picture of rural life (1601).

Apart from the prose works, Dorothy Wordsworth had a few poems. She was gifted in her poem as well as her prose writing. She uses her keen eye in these poems and depicts nature, the folk, and the ideal romantic ideas. In her poem *Grasmere – A Fragment*, Dorothy W shows her appreciation and happiness for her hometown, Grasmere, in The Lake District. She thinks the valley is "peaceful, fair and green", and the shade is the most beloved of this pasture (1606):

> Peaceful our valley, fair and green
> And beautiful her cottages,
> Each in its nook, its sheltered hold,
> Or underneath its tuft of trees
>
> Many and beautiful they are;
> But there is one that I love best,
> A lovely shed, in truth it is,
> A brother of the rest.

Dorothy W also conveys later in her poem that the cottage they live in "summons her heart and it settles there" (11-12, 1606). Moreover, Dorothy W says that a wanderer who looks for the meaning of life in nature must see Grasmere and live there: "Might more seduce a wanderer's mind / To wish that there his home had been" (15-16, 1606).

Another poem by Dorothy Wordsworth is *Thoughts on My Sick-Bed*. She wrote this poem when William Wordsworth brought her a bunch of flowers when she was sick. The last three stanzas of the poem bear much of the concepts of the Romantic Movement outlined by William Wordsworth and Coleridge. For example, the idea that pain is a source of inspiration and amazement which is one of the causes of the sublime, the prophetic inspiration of the poet as a bard and memory as a source for the romantic poet (1609):

> I felt a Power unfelt before,
> Controlling weakness, languor, pain;
> It bore me to the Terrace walk
> I trod the hills again; -
>
> No prisoner in this lonely room,
> I saw the green Banks of the Wye
> Recalling thy prophetic words,
> Bard, Brother, Friend from infancy!
>
> No need of motion, or of strength
> Or even the breathing air:
> I thought of Nature's lovelies scenes;
> And with Memory I was there.

Dorothy's love for her brother is also apparent in the poem. She does not feel alone in her bed with the support from her brother, whom she calls a "Bard, Brother and Friend". Sheer finds themselves in a solitary room, feeling like a prisoner. However, they vividly recollect the green banks of the river Wye, which recalls the prophetic words of a significant person in their life. This person is described as a bard, brother, and friend known since childhood. She realises they don't require physical movement, strength, or even fresh air in this confined space. Instead, they rely on the power of their memory to transport them to the beautiful scenes of nature. Through their recollections, they can mentally revisit and immerse themselves in the loveliness of natural settings.

Conclusion

In conclusion, Dorothy Wordsworth, William Wordsworth, and Samuel Coleridge are important figures in the Romantic Movement in England. She has powerful control over her prose and poetry as well. With her interaction with Wordsworth and Coleridge, she has produced fine works of literature that share the Romantic period's common features. She uses similar themes with the male poets and writers, such as rural life, nature as a source of the spirit and daily rural life. Her descriptive lines in her journals and poems inspired her brother and Coleridge, a close friend of the Wordsworths. She is not given an important place in the Romantic Movement; however, if researched in detail, she seems to impact her brother's literary development greatly. In turn, William Wordsworth calls her in *Tintern Abbey* that she is his source of inspiration with her "shooting lights / Of thy wild eyes" (Ferber 426).

References

Ferber, Michael, ed. A Companion to European Romanticism. Oxford: Blackwell, 2005.

Greenblatt, Stephen, and Meyer Howard Abrams, eds. The Norton Anthology of English Literature: Major Authors. London and New York: Norton, 2012.

Mahoney, Charles, ed. A Companion to Romantic Poetry. Oxford: John Wiley & Sons, 2010.

Nabholtz, John R. Dorothy Wordsworth and the Picturesque. *Studies in Romanticism*, Vol. 3, No. 2 (1964), pp. 118-128.

Selincourt, Ernest de (ed.). The Letters of William and Dorothy Wordsworth: The Later Years, Part I, 1821-1828, rev. ed. Alan G. Hill. Oxford: Clarendon, 1978.

Stauffer, Andrew M. Anger. Revolution, and Romanticism. Cambridge: CUP Press, 2005

PRECIOUS PEARLS OF THE SHUSHA SCHOOL OF POETRY

ŞUŞA ŞİİR MEKTEBİNİN KIYMETLİ İNCİLERİ

Ramile Yusuf kızı Süleymanova

Azerbaycan Devlet Tarım Üniversitesi, Diller Bölümü Öğretim Üyesi

Orcid: https://orcid.org/0000-0003-0349-6219

ÖZET

Şuşa, dünya kültür hazinesine büyük katkıları olan birçok seçkin sanatçı, müzisyen, mimar, ressam ve yazar, şahsiyetin yetiştiği bir yerdir. Muğamımızın beşiği, Doğu'nun konservatuarı olarak anılan bu şehir, onlarca sanatçının vatanıdır. Malumdur ki, Kasım Bey Zakir, Baba Bey Şakir, Muhammed Bey Aşık, Cafergulu Han Neva, Hurşidbanu Natevan, Mir Muhsin Nevvab, Mirza Rahim Fena, Fatma Hanım Kemine, Üzeyir Bey Hacıbeyli, Ahmet Ağaoğlu ve b. yazar ve düşünürler Şuşa'da doğup büyüdüler ve yaratıcı faaliyetlerine burada başladılar. Şuşa edebiyat toplantıları da XIX yüzyılda Azerbaycan'da kültürel ideolojilerin gelişmesinde önemli rol oynamıştır. 1864 yılında şair Mirza Rahim Fena'nın girişimiyle Şuşa'da "Meclisi-üns" adlı bir edebiyat toplantısı düzenlendi.

1872 yılında Hurşidbanu Nateva'nın meclisi himayesine alması meclisin faaliyetini daha da canlandırmış, meclis üye sayısı otuz kişiye yaklaşmış, ünü Karabağ sınırlarını aşmıştır. Kısa bir süre sonra Mir Muhsin Nevvab' ın inisiyatifiyle Karabağ'da ikinci bir edebiyat toplantısı "Meclisi-feramuşan" ("Unutulmuş insanların toplantısı") ve ya "Meclisi-hamuşan" ("Sakin insanların toplantısı") düzenlendi. Abdulla Bey Asi, Hasanali Han Karadağı ve Fatma Hanım Kemine bu meclisin aktif üyeleriydi. Şuşa tarihinde Gövher Ağa, Hurşidbanu Natevan, Ağabeyim Ağa, Fatma Hanım Kemine ve Leyla Hanım gibi ünlü kadınlar vardır. Onlarla birlikte Hemide Hanım'ın adı saygıyla anılır.

Makalede Şuşa'nın kadın şairlerinin lirik yaratıcılığından bahsediliyor.

Anahtar Sözcükler: şiir, lirik şiirler, meclisler, yaratıcı özellikler, gazeller

SUMMARY

Shusha is a place where many outstanding artists, musicians, architects, painters and writers, personalities who made great contributions to the world's cultural treasure grew up. This city, called the conservatory of the East, the cradle of our Mugham, was the home of dozens of artists. It is no coincidence that such writers and thinkers as Gasim bey Zakir, Baba bey Shakir, Muhammad bey Ashig, Jafargulu khan Nava, Khurshidbanu Natavan, Mir Mohsun Navvab, Mirza Rahim Fana, Fatma khanim Kamina, Uzeyir bey Hajibeyli, Ahmed Aghaoghlu grew up and began their creative activities in Shusha. The literary gatherings of Shusha also played an important role in the development of cultural ideologies in Azerbaijan in the 19th century. The literary meetings "Mejlisi-uns" began to hold in 1864 in Shusha by the initiative of the poet Mirza Rahim Fyan.

In 1872, Khurshidbanu Natavan took the congregation under her

patronage, which further revitalized her activities, increased the number of members to about thirty, and the fame of these congregations spread beyond the borders of Karabakh. A literary meeting called "Mejlisi-Faramushan" ("Collection of the Forgotten") or "MejlisHamushan" ("Assembly of silent, calm people") was organized in Karabakh in 1872 at the initiative of Mir Mohsun Navvab. Its active members were Hasanaliaga khan Garadagh, Abdullah bey Asi, Sadi Sani Garabagi, Fatma khanum Kamina. In the history of Shusha, there were famous women such as Govhar Agha, Khurshidbanu Natavan, Agabaeyim Agha, Fatma Khanum Kamina and Leyla Khanum. Along with them, the name of Mrs. Hamida is mentioned with respect. The article talks about the lyrical creativity of female poets of Shusha.

Keywords : poetry, lyric poems, assemblies, creative features, ghazals

Giriş

Karabağ, Azerbaycan'ın kültür, tarih ve edebiyatına değerli şahsiyetler kazandırmıştır. Bu şahsiyetlerden biri de dizesiyle öne çıkan şair Fatma Hanım Keminedir. O, Azerbaycan'ın müzik beşiği Şuşa'da doğdu. Şair, tezkire yazarı Müctehidzade Mehemmed Ağa, Riyazül-aşikin adlı eserinde Fatma Hanım Kemine'yi Mehseti Gencevi, Nigar Hanım, Nurcihan Beyim gibi şairlerle bir sırada tutmuştur. Fatma Hanım'ın şiirler divanı olduğunu belirtenleri haklı çıkardı ve o divanı gördüğünü söylemişti.

Mir Muhsin Nevvab "Tezkireyi-Nevvab" adlı eserinde Kemine Hanım hakkında bilgi verirken dört yüze yakın şiir yazdığını belirtmektedir. Fatma Hanım Şuşada Mir Muhsin Nevvab başkanlığındaki "Meclisi-feramuşan"ın aktif üyelerden biriydi. Şair Natevan liderliğindeki "Meclisi-üns" edebiyat meclisinin üyelerine yakındı. Eşi Sadık Bey Mirzeynal şimdiki Füzuli'ni Saracık köyündendi. Eşref Bey ve Raşid Bey adında iki oğulları, Tutu, Hümay ve Kumru adında üç kızları oldu.

Fatma Hanım Kemine anadili dışında iyi derecede Farsça bilmektedir. Her iki dilde de şiirler yazdı. XIX yüzyılda Karabağ'da şairler daha çok gazel yazarlardı. Fatma Hanım Kemine de bu geleneği bozmadan gazel yazıp türetmiştir. Gazellerinin ana teması aşk, ve onun saflığıydı. Fatma Hanım'nın eserlerinin şekil ve muhtevasının şekillenmesinde "Meclisi-üns" ve "Meclisi-feramuşan" edebi toplantıları önemli bir rol oynamıştır. Gazellerinde Hurşidbanu Natevan, Mir Muhsin Nevvab, Mirza Rahim Fena ve diğer Karabağ şairlerini güzel bir duyguyla hatırlamış, arkadaşlarına teşekkürünü belirtmişti.

Fatma hanım Kemine gazellerini klasik Doğu şiirinin geleneksel temaları üzerine yazmıştır. Gazellerinde sanatsal temsil ve ifade araçlarını ustaca kullanmıştır.

Yarəb, məni cəfayə salan şad olmaya!
Səyyadi-zülmə seyd olub, azad olmaya!
Yarab, beni cefaya salan mutlu olmaya!
Səyyadi-zülmə seyd olub, hür olmaya !

Görüldüğü gibi ızdırap ve mutluluk kelimeleri ayette bir zıtlık oluşturmaktadır. Aynı gazelin diğer beyitinde de bir tezat örneği görmekteyiz. Burada "kırık" ve "rahat" kelimeleri güzel bir karşılık yaratır ve şairin düşüncelerini daha etkili bir şekilde ifade etmesine yardımcı olur:

Hər kimsə ki xərab qıla bir könül evin,
Dünyavü axirat evi abad olmaya!
Kimse birinin gönül evini yıkarsa
Dünya ve ahiret evi rahat olmaz!

Fatma Hanım Kemine aynı zamanda Azerbaycan folklorunun güzel örneklerinden olan koşma da yazmıştır:

Bir müddət gedibən qürbətdə qaldım,

Nə bir səs eşitdim, nə soraq aldım,
Hər yana baxdıqca heyrətdə qaldım,
Təkəbbür eylədim nahaq dalınca.
Bir süre yurt dışına gidib qurbetde kaldım,
Ne bir ses duydum, ne malumat aldım,
Etrafa bakınırken hayretler içinde kaldım.
Yanlışın peşinde kibir yapdım.

Fatma Hanım Kemine kendi devrinin bir çok aşıklarının şiirlerine nezire yazmıştır. Ancak onu şair olarak tanıtan, klasik tarzda kaleme aldığı günümüze kadar ulaşan eserleridir. Şairin aruz veznini çok iyi bildiği gazel ve saginamelerinden anlaşılmaktadır. Farsça yazdığı gazellerde bunun güzel bir örneğidir. Füzuli'nin lirik eserlerini neredeyse ezbere biliyordu. Klasik tarzda yazdığı şiirlerinde Füzuli mektebinin etkisi açıkça görülür. "Saqiya, mey ver ki, mən meyxanədə küllənmişəm" gazeli, şairin büyük ustadan esinlenerek gazel yazdığını gerçekten göstermektedir.

Fatma Hanım Kemine Hurşidbanu Natevan'ın çok yakın arkadaşıydı. Tanınmış kadın şairler birbirlerine gazel türünde mektuplar yazmışlar. Fatma Hanım Kemine'nin Hurşudbanu Natevan'a yazdığı "Cana, bu nə cadudur, qaşu göz arasında" gazelinde, onu enfes zevkine ve güzelliğine olan hayranlığını şöyle ifade etmişdir:

Gər görsə Züleyxavü Yusif səni bəzmində,
Məbhut qalar onlar yüz min qız arasında (1, s. 96)
Eyer görse Züleyhavu Yusuf seni ziyafetinde
Yüz bin kız arasında şaşkına döner.

Deyerli şairimiz Fatma Hanım Kemine 1898 yılında Şuşa'da vefat etmiştir. Feridun Bey Köçerli, Azerbaycan edebiyatında üslubuyla öne çıkan Fatma Hanım Kemine'nin vefatını ağır bir kayıp olarak değerlendirmiştir. Dış güzelliğine uygun olarak manevi ve ahlaki değerlere sahip olduğunu, nazik ve hoşgörülü bir insan olduğunu söylemiştir. Ve ona nadireyi-zemane ismini vermişdi. Fatma Hanımın vefatı Qarabağ'ı büyük bir kedere boğduğunu yazmıştır.

Hurşidbanu Natevan, Karabağ mektebinin önde gelen şairlerinden biridir. 1832 yılında Azerbaycan'ın kadim kültür merkezi olan Şuşa'da doğdu. Hurşidbanu, ailenin tek çocuğu, Karabağ Hanlığının son varisiydi. Sarayda ona "Dürrü yekta" (yani tek inci), halk arasında "Han'ın kızı" derlerdi. 1864 yılında şair Mirza Rahim Fena'nın girişimiyle Şuşa'da "Meclisi-üns" adlı bir edebiyat toplantısı düzenlendi. 1872 yılında Hurşidbanu Nateva'nın meclisi himayesine alması meclisin faaliyetini daha da canlandırmış, meclis üye sayısı otuz kişiye yaklaşmış, ünü Karabağ sınırlarını aşmıştır (2, s. 12). Hurşidbanu meclisi yaklaşık yirmi yıl yönetti. "Meclis-üns" edebiyat meclisinde oluşturulan eserler Azerbeycan, Fars ve Çağatay dillerini kapsıyordu. Mecliste Doğu şiirinin nazım özellikleri incelenmiş, Nizami, Hakani Şirvani, Katran Tebrizi, Füzuli, Nesimi, Hatai gibi klasiklerin tercümeleri yapılmış ve bunlardan istifade edilmiştir.

1858 yılında Hurşidbanu, Bakü'de ünlü Fransız yazar A. Dumas ile bir tesadüfle tanışmıştır. Hasay Han'ın "gerçek bir Parisli gibi" Fransızca konuşması, misafirlerde şaşkınlık ve sevinç uyandırdı ve aralarında dostluk bağları oluşmasını sağladı. Birlikte Abşeron'da yürüyüşe çıktılar ve ayrıldıklarında birbirlerine değerli hediyeler takdim ettiler. A. Dumas, Nateva'nın Bakü'den Şıx köyüne taş yol inşa etmesiyle ilgili ilk bilgileri "Kafkasya'ya Yolculuk" adlı kitabında vermiştir (2, s.10).

Natevan'ın hayatında yaşadığı keder ve sarsıntılar onun şiirlerini de etkilemiştir. Nateva'nın oğlu Mirabbas ciddi bir şekilde hastalanmış ve on yedi yaşında vefat etmiştir. Çocuğunun zamansız kaybı şaire büyük bir darbe olur ve sağlık sorunları yaşamaya başlar. Şair, "Ağlar", "Efsus", "Gitme" gazellerini oğlunun ölümüne ithaf etmiştir.

Yanar canım, oğul, daim sənin nari-fəraqında,

Necə pərvanələr hər dəm yanar şəmin ayağında (2, s. 37).

Yanıyor canım, oğlum, her zaman senin ayrılık ateşinde,

Tıpkı mumun dibinde yanan pervaneler gibi.

Ünlü albümü “Gül defteri” on üç şiir, doğadan çizimler ve çağdaşlarının lirik parçalarını içeriyor. Bu defter şu anda Azerbaycan Milli İlimler Akademisi'nin M. Füzuli adına El Yazmaları Enstitüsü'nde saklanmaktadır. Şairler arasında M.R.Fena, M.Mamai, H.Yüzbaşiyev albümdeki işlemelere ve resimlere mısralar ayırmış ve Hurşidbanu'nun sanatını Doğu'nun ünlü sanatçı ve ressamlarıyla kıyaslayarak değerlendirmişler.

Hurşidbanu'nun ilham verdiği "Eyler", "Getirir", "Bendim", "Sendin", "Benzetdim" ve "Ölüyorum" gazelleri Azerbaycan şairlerinin coşkusunu artırmıştır. Karabağ, Şeki, Şirvan, Bakü, Guba, Gence, Nahçıvan, Ordubad şairleri, Natevan'ın eserleri ve yüksek sanatından etkilenmişler ve onlarca nezire ve texmis yazmışlar.

Ağabeyim Ağa 1780 yılında Şuşa'da Karabağ İbrahim Halil Han'ın ailesinde doğdu.

Ağabeyim Ağa yetenekli, becerikli ve güzel bir kadın olduğu kadar çok da vatansever bir insandı. Gençliğinde güzel şiirler yazardı. İbrahim Halil Han siyasi ilişkilerin normalleşmesini sağlamak için kızı Ağabeyim Ağa ile yeni şah, Feth Ali Şah ile evlendirir ve kızını Tahran'a gönderir (3, s. 46). Bu yüzden Ağabeyim Ağa ömrünü gurbette geçirmiş, çok güzel bir hayat yaşasa da, fakat yüreği gurbet hasreti ile dolu olan Ağabeyim Ağa, vatan hasretiyle derinden üzülmüştür. Feth Ali Şah, Ağabeyim ağanı mutlu etmek için Tahran'da muhteşem bir bahçe yaptırdı. Ağabeyim Ağa'nın memleketinin havasını bu bahçeden alması için Karabağ ve Şuşa'dan ağaç ve çiçek getirip dikdirdi. Bahçıvan bile Şuşa'dan getirilmişti. Har-ı Bülbül çiçeği dışında ekilen her şey biter. Defalarca ekmelerine ve özen göstermelerine rağmen bu güzel çiçek kurur ve yok olur. Bundan etkilenen Ağabeyim Ağa şöyle bir dörtleme söylemişdir:

Vətən bağı al-əlvandır,

Yox içində Xarıbülbül?

Nədən hər yerin əlvandır,

Köksün altı sarı, bülbül (3, s. 46)

Vatan bağı" al-elvandır,

Yok üstündü Har-ı Bülbül.

Neden her yerin elvandır,

Köksün altı sarı, bülbül.

Ömrünün sonuna kadar vatan hasreti çeken Ağabeyim ağa gurbet bir ülkede yalnızlığın ve akrabalarından uzakta olmanın acısını çekmiştir. O, hüzünlü şiirlrinden birinde yaşadığı hasret acısını böyle ifade etmişdir:

O kəs bəxtəvərdir ki, xoşbəxtdir ki, ey canan,

Özünə mənzil salıb yaxın yerdə bağından.

Sənin o gül bağçanın ətirlidir havası,

Mənim də bu könlümün yalnız odur dəvası (1, s. 28).

O insan bahtiyardır ki, ey canan,

Kendisinə menzil yapıp yakın yerde bağından

Benim şu kalbime tek derman,

Senin o çiçek bahçenin mis kokulu havası.

Küçük yaşlarından itibaren amcası Mehrali Bey'in oğlu Muhammed'e gönül veren Han kızı, hayatı boyunca bu aşka sadık kalmıştır. Yazar Yusuf Vezir Çemenzeminli "İki ateş arasında" adlı romanında bu aşkı anlatmıştır. Yazar, eserinde Ağabeyim Ağa'nın kuzeni Muhammed Bey'e olan aşkından da bahsetmiştir. Muhammed Bey babasının hanlık ordusundan sorumluydu. Onun bir gün bir seyahate çıkması gerekiyordu. Ağabeyim Ağa bu vesileyle kalbinden geçenleri satırlara dökdü:

Əfsus ki, yarım gecə gəldi, gecə getdi,

Heç bilmədim ömrüm necə gəldi, necə getdi (1, s.28)

Ne yazık ki benin yarim gece geldi ve gitti,

Hiç fark etmedim hayatım nasıl başladı, nasıl bitti.

Ağabeyim Ağa, ingilizce ve fransızca bildiği için Avrupa saraylarıyla yazışmıştır. 1811 yılında Napolyon Bonapart'a bir mektup göndermiştir. I. Aleksandr'ın karısı Rusya Çariçesi ile de yazışmıştır. Bu yazışmalar dönəmində Rusya Çariçesi Ağabeyim Hanım'a şöyle bir mektup göndermiştir: "Ey beyim, siz hikmetiniz ve merhametinizle hükümdarın ikinci Venüs'ü, talih yıldızı oldunuz".

1812 yılında İngiliz büyükelçisi Sir Gore Ouseley İran'da müzakere yapıyordu. Büyükelçinin eşi de ülkenin First Lady'siyle tanışmak istiyor. İngiliz seyyah-diplomat James Morier bu görüşmeyi şöyle anlatıyor: "Büyükelçinin karısı Kraliçe Ağabeyim Ağanın tahta oturduğu büyük saraya girmesi için yönlendirdiler. Giydiği kıyafetler Kaçar devletinin ihtişamını gösteriyordu. Kraliçenin giysilerinin altın düğmeleri parlıyordu. Saraydaki toplantıda büyükelçinin eşi, Ağabeyim Ağa'ya İngiltere Kraliçesi adına nadide bir parfüm olan kehribar hediye etti. Ayrıca İngiltere Kralı I. George, İran ziyareti sırasında zekası ve mükemmelliği nedeniyle Agabeyim Ağa'ya "Aziz George" Nişanı takdim etmiştir. Agabeyim Ağa bu ödülü alan tek Türk kadınıdır.

Sonuç

Şuşa edebiyat toplantıları XIX yüzyılda Azerbaycan'da kültürel ideolojilerin gelişmesinde önemli rol oynamıştır. Şairlerimizin yaratıcılığında islamçılık, türkçülük, azerbaycançılık ve modernleşme ideolojilerinin kültürel tezahürlerine ilişkin güzel şiir örnekleri dikkat çekmektetir. Görüldüğü gibi Karabağ edebi meclislerinin en önemli özelliklerinden biri kadınların da erkeklerle aynı mecliste faaliyet göstermesidir. Hayırseverlik kadınların ana faaliyetlerinden biri olarak kabul edilmişdi. Karabağ kadınları bu geleneğe hem ortak faaliyetlerle, hem de yönetim çalışmalarıyla bağlanmıştılar. XIX yüzyılda Karabağ kadınları hem yaratıcılık, hem de hayır işlerinde faaliyetleriyle ön sıradaydılar.

Kaynakça:

1. Azərbaycan qadın şairləri antologiyası./ Tərtib edən: Ə. Cəfərzadə .– Bakı, 2005.- 256 s.
2. Xurşidbanu Natəvan əsərləri. / Tərtib edən: B.Məmmədov. – Bakı, 2004. – 87 s.
3. Qarabağnamələr. / III kitab. / Tərtib edəni: N. Axundov. – Bakı, 2006. - 248 s.

IMMIGRATION IN THE GRAPES OF WRATH BY JOHN STEINBECK AND THE KITE RUNNER BY KHALED HOSSEINI

JOHN STEINBECK'İN GAZAP ÜZÜMLERİ VE KHALED HOSSEINI'NİN UÇURTMA AVCISI ROMANLARINDA GÖÇ

Bülent Cercis TANRITANIR

Prof. Dr., Yüzüncü Yıl Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü,

Bahar YILMAZ

Yüksek Lisans Öğrencisi Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,

ABSTRACT

Immigration has always been an inevitable consequence for some people throughout history no matter what reasons lead those persons to leave their homeland. Since migration has been a reality of our lives, Numerous authors have been written novels considering this matter of fact. Main characters who have been through a tough life are reflected by the novelists so as to make the readers understand what sort of awkwardnesses immigrants face and how they endeavor to deal with those issues. In American Literature The Grapes of Wrath by John Steinbeck and The Kite Runner by Khaled Hosseini are the realistic novels which represent characters's inner worlds such as dreams, expectations, attempts to change their lives and what happens in reality. The Grapes of Wrath and The Kite Runner which were published in 1939 and 2003 have many common points in terms of migration. Even though they both have similarities which will be mentioned in the article they have differences as well. The Grapes of Wrath is a migration story which sets in their own country, migration of Tom and his family from Oklahoma to California whereas in The Kite Runner the main character Amir and his family attempt to move another country, from Afghanistan to the United States of America. In this article, the novels in which set in different places, dates and the differences of financial situations of the families will be compared and analyzed in terms of being a citizen of a developed or an undeveloped country, race, education, and cultural situation, and the reasons of being forced to leave their homeland. In this paper in addition to these dissimilarities it will be discussed if these conditions really alter the destiny of the characters in the novels.

Keywords: John Steinbeck, Khaled Hosseini, immigration, realism, modernism

ÖZET

İnsanları topraklarını terk etmeye iten sebep her ne olursa olsun, göç tarih boyunca bazı insanlar için kaçınılmaz bir sonuç olmuştur. Göç hayatımızın bir gerçeği olduğundan dolayı birçok yazar romanlarını yazarken bu konuyu kullanmışlardır. Zor bir hayat yaşayan ana karakterler ve okuyucuların bu insanların nelerle karşılaştıkları ve bu sorunlarla nasıl baş etmeye çalıştıklarını daha iyi anlaması için yazar tarafından okuyucuya yansıtılır.Amerikan Edebiyatında John Steinbeck'in Gazap Üzümleri ve Khaled Hosseini'nin Uçurtma Avcısı karakterlerin hayalleri, beklentileri ve hayatlarını değiştirme çabaları gibi iç dünyalarını

yansıtan ve gerçekte ne olduğunu gösteren realistik romanlardır. 1939 ve 2003 yıllarında yayımlanan Gazap Üzümleri ve Uçurtma Avcısı romanlarının göç açısından birçok ortak noktası vardır. Makalede anlatılacak olan benzerliklerinin yanı sıra ikisinin de farklılıkları da vardır. Uçurtma Avcısı'nda ana karakter Emir ve ailesi başka ülkeye, Afganistan'dan Amerika Birleşik Devletleri'ne, taşınmaya çalışırken; Gazap Üzümleri Tom ve ailesinin Oklahoma'dan Kaliforniya'ya, kendi ülkelerinde gerçekleşen göç hikayesidir. Bu makalede, farklı yer ve tarihlerde geçen ve ailelerin maddi durumlarında farklılıklar olan romanlar gelişmiş ya da gelişmemiş bir ülkenin vatandaşı olmak, ırk, eğitim ve kültürel durum ve topraklarını terk etmeye zorlanma gibi durumlar açısından karşılaştırılacak ve analiz edilecektir. Bu farklılıklara ek olarak bu çalışmada bu koşulların karakterlerin kaderini değiştirip değiştirmediği de tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: John Steinbeck, Khaled Hosseini, göç, realizm, modernizm

IINTRODUCTION

Migration is the inevitable destiny of the people who have to leave their own land permanently of their own volution or being forced to do this by others. Most particularly, moving another city or country to be able to have a relatively better life which happens within days causes unsatisfying consequences. It, for the most part, is a tragic experience since it has many negative reasons and brings unexpected risks and conclusions. Even if it has a minor percentage of being involved in a better life in the dreamed destination, people have to take risks. In this article migration will be handled through two novels. In the first novel, The Grapes of Wrath by John Steinbeck, the story of Tom sets in the USA, Oklahoma. He lives with his family and they are tenant farmers in Oklahoma where they belong to. Tom and his family are typical American farmers who are not educated and able to do farming stuff, not more. The era, 1930s, which the novel sets in is the the time of dust bowl when agriculture was severely damaged in the USA. Tom Joad, who is paroled from prison, learns that his family has no chance but to leave the village because of the inevitable reasons such as modernisation of agriculture, dust bowl. They have been informed that in California by picking oranges, grapes they will be able to make enough money and get a comfortable life. Even though they believe their dreams will come true where they go, still there are some who deny leaving their own lands as Muley does;

> I tell ya, men, I'm stayin'. They ain't gettin' rid a me. If they throw me off, I'll come back, an' if they figger I'll be quiet underground, why, I'll take couple-three of the sons-a-bitches along for company." He patted a heavy weight in his side coat pocket. "I ain't a-goin'. My pa come here fifty years ago. An' I ain't a-goin'…" (Steinbeck 87)

In the novel of The Kite Runner by Khaled Hosseini the audience is given less information about the immigration of the family. Despite the fact that it is focused personal feelings of Amir such as regret, cowardice, sting of conscience more, still we are able to get how they migrate to San Francisco and how he and his father are treated there. In this novel the main characters' family is already super rich to live in Afghanistan for a long time very comfortably. But the reason they try to escape their lands is because of Soviet invasion and Taliban in their own country.

Both of the novels' desired destinations are located in the USA where has always been a dream for people who want to live in a wealthy country to gain more money and have a safer life. In the both the immigration of the families are narrated by having us comprehend the journey the reasons and consequences through the eyes of the authors.. Being a family in a dangerous situation, like migrating, makes everything more tragic and what the parents decide

upon affect all the family members which means a tough responsibility. Being a citizen of the USA, being a rich person and why they are obliged to leave your homeland are the key points here in the article. But maybe the most crucial detail which cannot be denied is when these novels set in. Year by year, people's attitudes toward other people alter thanks to being more educated, reaching news easier to be able to emphatize with the immigrants.

BEING A CITIZEN OF THE DREAM COUNTRY

The biggest difference of the both families is Tom and his family are already American, Oklahomars, whereas Amir and his father are from Afghanistan. In the Kite Runner the family members have dreams of moving a place which has superior conditions and they suppose that they will be happier there no matter what. Since they are given some brochures about picking fruits such as oranges and grapes there, they believe it without any doubts.

> "Well, I am, kinda. But I ain't nowheres near the fella I was. Jus' let me get out to California where I can pick me an orange when I want it. Or grapes. There's a thing I ain't never had enough of. Gonna get me a whole big bunch a grapes off a bush, or whatever, an' I'm gonna squash 'em on my face an' let 'em run offen my chin." (Steinbeck 121)

In reality they are disappointed with the unexpected hatred and humiliation by the cops and people live there. Clearly, The Grapes of Wrath fits the definition of a classic work of literature that continues to speak to peoples of various countries during multiple time periods. But, some might protest, Steinbeck's Okies are not in the same class as the migrants and immigrants in recent news stories. They are simply Americans moving from one part of the country to another. And while that objection may be literally true, Steinbeck makes it clear that for the people in California, Oklahoman migrants were anything but fellow country men. In one scene, a deputy sheriff ruins a small, secret garden planted by one of the migrant workers and as he does so, he thinks: "Outlanders"—"Foreigners" (Gladstein 17) No matter if they belong to the country or not, since they are coming from a less developed part of the USA they are discriminated.

In the Kite Runner while they are in an attempt to escape their own country, Afghanistan, Amir, his father and the other refugees in the truck are stopped by the Russian forces.

> "It's his price for letting us pass, "Karim said. He couldn't bring himself to look the husband in the eye.
>
> "But we've paid a fair price already. He's getting paid good money," the husband said. Karim and the Russian soldier spoke. "He says... he says every price has a tax."…They spoke. " He says this is war. There is no shame in the war." (Hosseini 96)

In the novel being an Afghan in Afghanistan is still not something reassuring for the characters. They are under the threat of death. In the Grapes of Wrath it is almost same as can be acknowledged in the following lines by the novel.

> Rattlesnakes! Don't take chances with 'em, an' if they argue, shoot first. If a kid'll kill a cop, what'll the men do? Thing is, get tougher'n they are. Treat 'em rough. Scare 'em….

> … They were land-hungry, ill-armed hordes too, and the legions could not stop them. Slaughter and terror did not stop them. How can you frighten a man whose hunger is not only in his own cramped stomach but in the wretched bellies of his children? You can't scare him—he has known a fear beyond every other. (Steinbeck 276)

In the both novels families are humiliated, threatened, they are nothing for those who are superior to them at that time. From this perspective it would not be wrong to say that being a victim creates hunters even if you believe that you are one of them.

But what is ironic here is when Amir and his father migrates to San Francisco, it is never declared by the novelist that they have been discriminated. Despite the level of political interest, it is known relatively little about how individuals talk about and explain their views of point about immigration and immigrants. We have used here, inductive, analytic approach that explores how white Americans symbolic boundaries that either interpret immigrants as the same Americans, or categorized them as potentially different, and how ideologies and practices invoked in constructing these boundaries subsequently shape public policy opinions. We show that white Americans who are uniformly positive about immigration immigrants explain their views by referencing the concepts of America a land of immigration and the American Dream. These ideologies enabled them to see immigrants as the same as themselves and their own family histories. (Parks-Yancy, Shih and Post 300)

The reason of that may be counted as the political reasons, the date of novels set in and economical situation of families and how they are educated. In the desired location country locals may find the outlander as a threat to themselves. TIt would not be wrong to say that the uneducated and poor ones who need to earn enough money not to die are the reasons of losing jobs and low budget for locals.

RELIGIOUS AND CULTURAL DIFFERENCES

In the novels the families have different races, cultural background and religions. Throughout the history belonging to different classes have been a problem for radical ones. As it has mentioned before in the novel by Steinbeck it does not matter if you a christian or not. But we do know in the novel there are some symbols represent Christianity.

Now all this may seem plausible and in itself innocent enough. A closer examina- tion of the novel as a whole, however, will lead to rather different conclusions, name- ly: (1) the Christian symbols and Biblical analogies function at best in a secondary capacity within a context of meaning that is so unorthodox as to be the opposite of what is generally considered "Christian"; (2) the primary symbolic structure, as well as meaning, is naturalistic and humanistic, not Christian; (3) the main theme reflects not only this foreground of natural sym- bolism but also the author's philosophic perspective of scientific humanism. In other words, in The Grapes of Wrath a few loose Biblical analogies may be identified, but these are not primary to the structure and theme of the novel, and to contend that they give it an "essentially and thoroughly Christian" meaning is to distort Steinbeck's intention and its primary framework of non-Christian symbolism. (Carlson 173) According to Carlson including the name of the novel, the Grapes of Wrath, there are multiple samples of symbolism which are used by John Steinbeck. In the novel Christianity figures are used sufficiently. But there is no anything wrong they had been through when it comes to religion. On the other hand in the Kite Runner there is a radical group which has religious intolerance toward the ones who do not agree with them in some aspects. But their religion is not depicted as a problem in San Francisco in the novel. They, even, have their own bazaars to socialise and earn money.

The same thing cannot be said as to cultures they belong to. In the Grapes of Wrath just because they are Oklahomars they are despised by the other ones. Tom and his family are typical farmer, peasant Americans. Even the way they speak is a way of understanding of how uneducated they are. Correspondingly and inevitably they are tend to be deceived by the other people. The term for such designations as “Okie” is ethnophaulism. Professor Sachi Sri Kantha defines this term as “the universal human trait of using derogatory language to despise another.” The propensity is worldwide, and in a 2001 presen tation, Kantha repeats what he had noted twenty year earlier. He cites Sri Lankan examples in which the Sinhalese call Tamils “demala” and the Tamils call the Sinhalese “Simhala-modaya”—Muslims are referred to as “marakkala.” Like the word “Okie,” “demala” and “marakkala” are merely derogatory and disrespectful ways of identifying Tamils and Muslims, whereas “Simala-modaya” literally means Sinhalese fool. (Gladstein 23) As it is stated by Gladstein in the previous lines those people who come from Oklahoma are called “Okie” as a despising manner.

In the Kite Runner Amir, depending on his young age, adopts Americans’ lifestyle, culture where his father cannot get used to it that easy. It turned out that Baba had had no cash on him for the oranges. He'd written Mr. Nguyen a check and Mr. Nguyen had asked for an ID. "He wants to see my license," Baba bellowed in Farsi. "Almost two years we've bought his damn fruits and put money in his pocket and the son of a dog wants to see my license!" (Hosseini 106) In San Francisco Amir’s father try to buy oranges, but he does not enough money with him and asked for an ID card he cannot believe that, goes mad while Amir knows and declares that this is not personal. Amir’s dad cannot adjust and adopt the culture during his stay in San Francisco till he dies there.

The USA has always been a dream country for people who live in the other countries. The biggest reason of it can be accepted as the USA is a wealthy country to worth to live. These points might hold to even greater extent for people who settle in a wealthy country. The extra income might be sufficient to achieve purchasing power greater than one’s income in the source country, but that purchasing power might quickly come to seem inadequate, once one has absorbed some of the consumption expectations common in wealthy societies. An immigrant might experience a sense of gratitude for any increase in standard of living. But a sense of deprivation is also possible. The outcome-gratitude vs. deprivation- probably depends in part on the personality or temperament of the immigrant, not only on the magnitude of the change in income. (Bartram 349) Local American never want people who are a threat to general economy, culture, and against assimilation. They want the immigrants to adopt their traditions.

PERSONAL ATTITUDES OF MIGRANTS

It is not only about the external factors, what immigrants come across on the road or the desired country is also a consequence of their attitudes. In the Grapes of Wrath Tom is paroled from the prison which gives us enough information that a criminal immigrant may have problems on the road to California. In addition to these they are exposed to inappropriate attitudes. Tom is a guy who acts impulsively, and it is not that important for him. Inasmuch as he is not a father, he does not feel that responsible for anyone when compare him with Amir’s father. Tom is an impulsive person as a result of being a member of a peasant and uneducated family. He does not know what his choices will bring. But Amir’s father acts as a brave person no matter what it leads to. His reason of being the one who cares of the others is about his manners and what he believes. Despite the fact that his father is that brave, Amir is kind of coward and indifferent person. Even though Amir is the main character for the whole novel we, as audience, realize that he is not an idealised main character like the other heroes of the novels. He always makes bad decisions and suffers as a result of these. His death is not the death of redeeming Christ, any more than the death of Jim Conklin in The Red Badge of

Courage is such a death, even if both have names beginning with J and C. Casy does not seek death, nor is he resigned to it when it comes, though in his last words he seems to forgive his enemies. Apart from dramatizing the brutality of exploitative capitalism (not capitalism as such, necessarily), the significance of Casy's death lies in its indication of his love of man, a love that risked death even as Tom assumes Casy's mission at the same risk. This love of man, channelled by a democratic sense of social justice and a realistic sense of pragmatic action, explains Casy's compulsion to serve his fellow man, and his willingness to take the blame, after striking down the deputy, in order to save Tom from arrest. Sacrificial in appearance, this latter action is motivated by a pragmatic social idealism. (Carlson 175) Carlson depicts an important common point between The Grapes of Wrath and The Red Badge of Courage. As they symbolise the same things even with same names it is quite understandable the sacrification in the novels. At the same time the main character of the The Red Badge of Courage and The Kite Runner are extraordinary characters who are coward in fact. Both characters have regret of their conscious choices and in the novels it is asserted that they always remember those choices and cannot go back to change their lives. Thus, without his heart Henry can never lead to salvation. The author is far from naming his protagonist a hero and intentionally does not idealize him. In short, Crane creates Henry so as to draw a prima panorama of an ideal hero who can never live in our contemporary time. Reasoning and questioning along with themselves bring passivity. What Henry does is thinking deeply about everything and this brings about his failure in achieving his aim, gaining valor and glory of a hero. With such a character analysis, Crane introduces the new kind of hero along with all his manly and psychological features. Just like everything in nature, human beings are supposed to reflect their true self. As a human being, Henry acts in accordance with his nature. (Tanrıtanır, 2019, p. 60) As Tanrıtanır depicted in his article the author of The Red Badge of Courage does not idealize the protagonist as Khaled Hosseini does in The Kite Runner.

CONCLUSION

Even though there are differences between two novels when we read them critically as readers, we may find the similarities, the destiny is shaped in a dream country, America. I seen forty-two cars a you fellas go by yesterday. Where you all come from? Where all of you goin'? Well, California's a big State. It ain't that big. The whole United States ain't that big. It ain't that big. It ain't big enough. There ain't room enough for you an' me, for your kind an' my kind, for rich and poor together all in one country, for thieves and honest men. For hunger and fat. Whyn't you go back where you come from? This is a free country. Fella can go where he wants. That's what you think! Ever hear of the border patrol on the California line? Police from Los Angeles—stopped you bastards, turned you back. Says, if you can't buy no real estate we don't want you. Says, got a driver's license? Le's see it. Tore it up. Says you can't come in without no driver's license. It's a free country. Well, try to get some freedom to do. Fella says you're jus' as free as you got jack to pay for it. (Steinbeck 157) As it is seen in the novel of John Steinbeck local people of the desired lands for Oklahomers find the ones who migrates to California as threat of economical situations. That is why they do not accept them. But a reader can get easily that Amir and his dad is accepted to San Francisco without any bad experience there. While America is a hell for their own citizen in The Grapes of Wrath it is sort of a heaven for protagonist of The Kite Runner . The reasons of these dilemma can be the socio-economical background and belong to a wealthy family already which is not a threat for native Americans. The manners and attitudes of the main characters which lead to alter their destinies. Even though both Tom and Amir's father are brave enough, Tom's decisions make everything worse while Amir's father saves everybody from the bad exposures.

WORKS CITED

Bartram, David. "International Migration, Open Borders Debates, and Happiness." International Studies Review (2010): 339-361.

Carlson, Eric W. "Symbolism in the Grapes of Wrath." College English (1958): 172-175.

Gladstein, Mimi Reisel. "Immıgration Issues: Steinbeck's Continuing Relevance." The Steinbeck Review (2015): 16-25.

Hosseini, Khaled. The Kite Runner. United States: Riverhead Books, 2003.

Parks-Yancy, Rochelle, Johanna Shih and Nancy DiTomasoand Corinne Post. "Talking About Immigration and Immıgrants: A Qualitative Exploration of White Americans' Attitudes." International Review of Modern Sociology (2009): 285-306.

Steinbeck, John. The Grapes of Wrath. United States: The Viking Press, 1939.

Tanrıtanır, Bülent Cercis. "A Coward Hero in Stephen Cranes The Red Badge of Courage." The Journal of Social Sciences Institute (2019): 53-61.

READING THE GRAPES OF WRATH IN THE CONTEXT OF NEW HISTORICISM

GAZAP ÜZÜMLERİ'İNİ YENİ TARİHSELCİ BAĞLAMDA OKUMAK

Ömer Aytaç Aykaç

Dr. Öğr. Üyesi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü

ABSTRACT

John Steinbeck, a writer with a journalist background and journalist-turned-novelist, witnessed the Great Depression, World Wars, and many other momentous events and incorporated national and international events into his worldwide-known novels as a journalist. Along with his contemporaries, Steinbeck occupies a prominent place among the writers of the Lost Generation due to the environment and events he was exposed to. He was frequently subjected to political epithets during his lifetime. His writings, which are often characterized as dissident because they mainly deal with society and social issues, are not only literary works but also literary works that allow us to read the period. Steinbeck's The Grapes of Wrath, one of the most important works of the Great Depression period, is a work that can be read in many different ways beyond being a tragic novel. In this respect, The Grapes of Wrath is one of the novels that most clearly describes the Great Depression period in which historical events are interspersed between the lines. This novel can be characterized not only as a work of fiction but also as a historical record. It is a narrative that can be read with the new historicist approach that opposes the old historical understanding and examines historical narratives in literature. The fact that the work is a record of the period also allows it to be analyzed and read in the context of New Historicism. In this study, this novel, which has critical clues, especially at the point of comprehending the political environment of the period, has been discussed from this aspect. The work has been tried to be read from a new historicist perspective.

Keywords: John Steinbeck, The Grapes of Wrath, Great Depression, Lost Generation, New Historicism

ÖZET

Geçmişinde hem gazetecilik hem de romancılık olan ABD'li yazar John Steinbeck, Büyük Buhran'a, Dünya Savaşlarına ve daha birçok önemli hadiseye şahitlik eden bir isim olarak eserlerinin birçoğuna ulusal ve uluslararası birçok olayı sadece bir romancı olarak değil aynı zamanda gazeteci olarak dahil etmiştir. Çağdaşı olan diğer yazarlarla birlikte maruz kaldığı ortamdan ve olaylardan dolayı Yitik Kuşak yazarları arasında hatırı sayılır bir yerde duran Steinbeck, yaşadığı dönemde sıkça politik olarak yakıştırmalara da maruz kalmıştır. Çoğunlukla toplumu ve topluma dair konuları işlemesi nedeniyle muhalif bir yazar olarak nitelendirilen Steinbeck'in yazarları sadece birer edebi eser olarak değil dönem okuması yapmaya da imkân sağlayan yazınlardır. Büyük Buhran döneminin en önemli eserlerinden birisi arasında olan John Steinbeck'in Gazap Üzümleri, trajik bir roman olmasının ötesinde çok farklı şekillerde okunabilecek bir eserdir. Gazap Üzümleri, bu yönüyle tarihi olayların satır arasına serpiştirildiği Büyük Buhran dönemini en net şekliyle anlatan eserlerden birisidir. Sadece bir kurgu eseri değil aynı zamanda tarihsel kayıt olarak da nitelendirilebilecek olan bu roman eski tarihsel anlayışa karşı çıkan ve tarihsel anlatıları edebiyat bağlamında inceleyen yeni tarihselci yaklaşım ile de okunmaya müsait bir anlatıdır. Eserin dönemin bir kaydı niteliğinde olması Yeni Tarihselcilik bağlamında ele alınmaya ve okunmaya da imkân sağlamaktadır. Söz konusu çaışma da özellikle de dönemin politik ortamını idrak etme noktasında önemli ipuçlarına sahip olan bu romanı bu yönüyle ele alınmış ve eser yeni tarihselci bir bakış açısı ile okunmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: John Steinbeck, Gazap Üzümleri, Büyük Buhran, Yitik Kuşak, Yeni Tarihselcilik

A STUDY ON RETRANSLATION OF IDIOMS WITHIN THE SCOPE OF MONA BAKER'S STRATEGIES: TURKISH TRANSLATIONS OF D. H. LAWRENCE'S NOVELLA THE VIRGIN AND THE GYPSY

ESRA ÜNSAL OCAK
Lect. Dr., Van Yuzuncu Yil University, School of Foreign Languages,
ORCID: 0000-0002-0669-8513

YASEMİN AŞCI
Assist. Prof. Dr., Zonguldak Bulent Ecevit University, Çaycuma Vocational School, ORCID: 0000-0002-2426-7338

ABSTRACT

The phenomenon of retranslation refers to subsequent translations of a text carried out after the first translation into a target language. The Retranslation Hypothesis put forward by Antoine Berman in 1990 suggests that the first translation of a work primarily concentrates on the target culture and language, while the subsequent translations typically take a source-oriented approach. In Translation Studies, there are many views that approve or reject the Retranslation Hypothesis. In addition, several translation scholars express their arguments on the factors that make the retranslation of a text necessary. In this study, content analysis, one of the qualitative research, has been conducted. The corpus of the present study consists of 20 idioms detected in D. H. Lawrence's novella The Virgin and The Gypsy and their Turkish translations performed in four different periods. To avoid repetition, this paper includes only one of the samples in which the same idiom is utilized more than once. In so doing, this study aims to examine the Turkish translations of idioms within the scope of Mona Baker's translation strategies for idioms in the Target Texts (TTs), respectively, performed by Inci Alev in 1944, Mehmet Harmanci in 1976, Tulin Nutku in 1990, and Puren Özgören in 2014. Afterward, it also aims to analyze the research findings in line with Berman's Retranslation Hypothesis. The study concludes that half of the whole data (n = 10) was completely deleted during the translation process in the initial target text performed in 1944; thus, it is observed that the translator dominantly adopts the strategy of Translation by Omission. Additionally, the study reveals that Retranslation Hypothesis is partially achieved.

Keywords: Retranslation Hypothesis, idioms, Mona Baker, translation studies, The Virgin and The Gypsy

1. INTRODUCTION

Idioms are a group of words whose meanings cannot be inferred from the meanings of their component words (Newmark, 1988: p. 28). They have mainly culture-specific words and phrases that are typically very specific in meaning and tightly associated with recognizable cultural traits and features. For instance, 'spill the beans,' a common idiom in the English language, means to "reveal secret information, especially unintentionally or indiscreetly" (Oxford Dictionary of Idioms, 2004). Considering the words in the aforementioned idiom in a literal sense, it is obvious that the lexemes 'spill,' 'the,' and 'beans' have no meaningful connection with revealing secret information; thus, the meaning is completely different from the literal meaning of the words used in the idiom. In this context, since the language of

idioms is figurative and reflects cultural variations, it becomes a source in Translation Studies, in terms of translation problems due to the transference of the original language and culture into the target language. Regarding idiom translation, various strategies are put forward to enable translators to maintain the intended meaning of idioms while preserving the unique cultural flavor of the source language.

Retranslating idioms, the focus of this study, is a process of transferring the figurative language, including cultural nuances of the source text into the target language. Because of the characteristics of idioms, which pose significant challenges for translators, the process of retranslating idioms requires a deep understanding of both the source and target languages, as well as a sense of cultural awareness. The retranslation hypothesis is a linguistic theory suggesting that translation between languages can lead to accuracy and clarity in the translated text when it is retranslated over the years. With the help of retranslation of a work, errors or ambiguities in the initial translated text of a work can be corrected in the following translations, and a more accurate and faithful representation of the original text can be achieved in the TT.

In this study, the main focus is on analyzing idioms that were initially translated into Turkish in 1944 by İnci Alev and retranslated in 1976 by Mehmet Harmancı, in 1990 by Tülin Nutku, and in 2014 by Püren Özgören. This study draws attention to the different Turkish translations of idioms in line with Mona Baker's strategies for idioms. The research findings will be examined within the framework of the Retranslation Hypothesis supported by Antoine Berman. For that purpose, D. H. Lawrence's novella, The Virgin and The Gipsy (1930), is the source for the data collection. The collected data in the source text (ST) covering 20 idioms are listed in the table with their Turkish equivalents in the four TTs, performed in 1944, 1976, 1990, and 2014, respectively. In this regard, the study will illustrate the frequency of the translation strategies used in TTs. In so doing, it will shed light on whether the retranslation hypothesis is verified and to what extent the idioms are transferred to the target language, provided that the meaning and structure are preserved in TTs.

2. THEORETICAL FRAMEWORK AND METHODOLODY

This section deals with the theoretical framework and methodology of the study. The section will, first, address the issues with idiom translations and translation strategies to produce possible solutions, and then, explain the retranslation hypothesis. The method used in the present study will also be explained in detail in this section.

Idioms are fixed expressions with a figurative meaning that differs from the literal meaning of their individual words (Fernando, 1996). Due to their cultural specificity and unique linguistic characteristics, idioms pose significant challenges for translators (Baker, 1992). According to Newmark (1988), idioms often reflect the beliefs, values, and customs of a specific culture. Accordingly, Cowie (1981) suggests that the degree of idiomaticity and the structure of idioms in a source language can influence the difficulty of translating them into a target language. In this context, as House (1977) points out, translators must be sensitive to cultural nuances to convey the intended meaning and avoid miscommunication. Touching on the two main problems in translating idioms, Baker (1992: p. 65) states that "the ability to recognize and interpret an idiom correctly; and the difficulties involved in rendering the various aspects of meaning that an idiom or a fixed expression conveys into the target language" are more common in idioms than fixed expressions, thus they make idiom translation challenging for the translators. Baker (1992: pp. 72-78) suggests the strategies for translating idioms as follows:

S1: Using an idiom of similar meaning and form: In this strategy, the translator tries to find an idiom in the target language which is equivalent to the original idiom in terms of its

meaning and structure. Even though this strategy is hardly achieved, it is considered the ideal strategy for transferring idioms into a target language. For instance, when the English idiom "sell somebody out" is rendered as "birini satmak" in the Turkish language, the first strategy is fulfilled since there is an exact equivalence to the idiom in the target language in both lexical sense and meaning.

S2: Using an idiom of similar meaning but dissimilar form: In this strategy, the meaning of the idiom used in the target language is either the same or similar to that of the idiom in the source language; however, the lexical items of the target idiom are different from the original one. For example, "not give a damn" can be translated as "gözünün yaşına bakmamak" in Turkish. The expression in question is a Turkish idiom using different lexemes from the original one; however, the meaning is successfully transferred into the target language.

S3: Translation by paraphrase: This strategy expresses the meaning of an idiom in different words during the translation process. Baker (1992, p. 74) points out that it is the most common strategy for idiom translation "when a match cannot be found in the target language or when it seems inappropriate to use idiomatic language in the text" due to the stylistic differences between languages. For instance, the English idiom "full of beans" can be paraphrased and transferred to the target language as "neşeli olmak." It can be considered an effective way to convey the intended message of the idiom in the source language.

S4: Translation by omission: When there is no close match or equivalence to the original, or when the meaning of the idiom may not be easily paraphrased due to the stylistic differences, then the idiom may be completely omitted in the TT. It is not a widely accepted strategy in Translation Studies as the author's intention in ST should be more or less transferred to the TT.

As a result of the analysis of the data obtained in this study, in addition to Mona Baker's strategies, a strategy that corresponds to word-for-word translation has emerged. For this reason, the Literal Translation proposed by Newmark for idiom translation has been added to Mona Baker's strategies listed as 'S5'.

S5: Literal translation: In this strategy, culture-specific words are translated literally. The grammatical construction in the source language is converted to their nearest equivalents but the lexical words are translated out of context. Newmark (1988: 70) underlines that if the meanings in the source and target languages match, or match more closely than any other options, literal translation above the word level is the only method that makes sense; this implies that the referent and pragmatic effect are equivalent, meaning that the words not only refer to the same thing but also share associations. However, in some cases, this strategy may result in unnatural or wrong rendering of idioms. For instance, "a cat may look at a king," which means even a person of low status or importance has rights, can be transferred as "kedi krala da bakar" in Turkish. The figurative words are literally translated, but the meaning carrying cultural elements may not be clear and understandable to the target reader.

The Retranslation Hypothesis was first proposed by the linguist Antoine Berman and French translators and philosophers in 1990. Berman (1990) argues that translation is not a mechanical process of transferring words from one language to another, but rather a complex process of interpretation that involves understanding the cultural and linguistic context of the original text. In this context, translation is a creative and "incomplete" act that requires the translator to make choices about how to render the meaning of the original text into the target language. Accordingly, the retranslation process can help to uncover ambiguities or errors overlooked by the author. On the other hand, according to Robinson (1999), retranslation is a method preferred when the majority of the target culture deems a translation to be out of date. As for Gambier (1994: p. 414), retranslation is a "return to the source text." In this sense, the hypothesis supports that the retranslation of a work is closer to the source culture and language whereas the initial translation text is more focused on the target reader, language,

and closer to the target readers' culture. Berman (1990) considers that successful translations are closer to the ST and preserve the originality of the source language in a translated text.
In this research, qualitative content analysis has been conducted on the collected data. As McEnery and Wilson (1996: 62) point out, the qualitative analysis aims for "a complete detailed description; since it is not necessary to make the data fit into a finite number of categories, it enables very fine distinctions to be drawn." Additionally, the data analysis is based on product-oriented research in Translation Studies since the corpus of the study contains the idioms detected in D. H. Lawrence's novella The Virgin and The Gipsy and their equivalents in all Turkish translation texts of the novella. Saldanha and O'Brien (2014) highlight that the complexity of research regarding translation quality must be taken into account in any book on research methodology in Translation Studies and states that "such research tends to be primarily product-oriented." In line with this research design, at first, the novella has been read several times by highlighting the idioms. Then several dictionaries such as the Oxford Dictionary of Idioms (2004), Dictionary of Merriam-Webster (2023), Cambridge Dictionary (2023, and The Free Dictionary for Idioms (2023) have been used to find out the meanings of English idioms. The Turkish ones have been checked on the website of the Turkish Language Association (TDK).

3. FINDINGS AND DISCUSSION

This study aims to analyze the retranslation of idioms detected in the novella The Virgin and The Gipsy by D. H. Lawrence in line with the aforementioned translation strategies explained in the above section in detail. For this purpose, the idioms detected in the original work are compared with their Turkish translations performed by different translators in different periods. The examples are listed in Table 1.

Table 1. Idioms in The Virgin and the Gipsy with their Turkish equivalents in TTs

	ST (Lawrence, 1930/1997)	**TT1 (Alev, 1944)**	**TT2 (Harmancı, 1976)**	**TT3 (Nutku, 1990)**	**TT4 (Özgören, 2014)**
1	All this was **water on the Mater's mill.** (7)	**Ninenin çevirdiği dolaplardan** biri olan bu söz (5)	Bunlar hep Nine'nin **ekmeğine yağ sürülmesiydi** (167).	Bunların tümü de Ana'nın **değirmeninin suyuydu** (8)	Bütün bunlar **Nine'nin ekmeğine yağ sürüyordu** elbette (9)
2	only **her nerves** vibrating and **jangled** (33)	**asabı bozulduğu** halde (30)	yalnız **sinirleri canlı gibiydi** (198)	yanızca **bütün sinirleri ayaktaydı** (46)	**tek** titreşen, **ahenksizce tınlayan yeri sinirleriydi** (45)
3	But she was born **inside the pale.** (75)	Yalnız **muhiti başkaydı**.. (69)	Ama o **kapalı sınırlar içinde** doğmuştu (246)	Ne var ki **sınırların içinde doğmuştu** (106)	Fakat **etrafı kazıklarla çevrili bir mıntıkada** doğmuştu. (99)
4	though they were **under**	Omitted	**burnunun dibindeki** insanları	başkaları **burnunun dibindeyken**	**burnunun dibindeki** insanları bile

	her nose? (35)		yokmuş gibi görme (200)	(48)	görmezden gelerek yaşayıp gidecekti ki? (48)
5	**turning up** her sensitive **nose** (10)	kurumla küçük **burnunu havaya kaldırdı** (8)	**burunu havaya kaldırdı** (171)	duyarlı **burnunu kaldırarak** (13)	o duyarlı **burnunu havaya dikti** (14)
6	I shan't **breathe a word** of it (50)	Omitted	Ben bundan **hiç kimseye söz edecek** değilim (216)	Bundan **tek kelime sözetmeyeceğim** (70)	Bu konuda **ağzımdan tek kelime çıkmayacak** (66)
7	Aunt Cissie **had set her heart on** a stained glass window (29).	Sisi teyze … bir anıt yapmaya **hazırlandı** (27)	Cissie Hala … renkli resimli bir cam armağan etmeyi **aklına koymuştu** (193).	Cissie Hala, … renkli camdan bir pencere yaptırmaya **gönül koymuştu.** (40)	Cissie Hala … camlı bir pencere yaptırmayı **kafaya koymuştu** (40).
8	**never set foot in** a house (33)	Omitted	bir eve **ayak basmamak** (198)	bir daha eve **adım atmamak** (46)	bir eve hiç **adım atmamak** (45)
9	**her** sensitive, clean **flesh and blood** (32)	Omitted	temiz ve duygulu yanını (196)	duyarlı temiz **etiyle kanını** (44)	duyarlı tertemiz **etini, kanını** (44)
10	He's **thanking his stars** to have his daughter (88)	Onun için **allahına şükrediyor..** (87)	kızını bulduğu için **Tanrı'ya şükrediyordu** (260)	kızını bulduğu için **şansına şükrediyor** (125)	kızı kurtulduğu için **Tanrısına şükrediyordu** (117)
11	Her **cards** now **on the table** (57)	Omitted	**Bütün sırları ortadaydı** artık (225)	Şimdi **tüm kartları masanın üstündeydi** (80)	Artık **bütün kartlarını masaya açmıştı** (75)
12	It's useless to quarrel with **one's bread and butter** (72)	Omitted	İnsanın **ekmeği peyniri** ile kavga etmesi yararsızdı (243)	İnsanın **kendi bindiği dalı kesmesinin** bir yararı yoktu (102)	İnsanın **kendi ekmeğiyle** kavga etmesi yararsızdır (95)
13	This is certainly is **a hard nut to crack** (14)	Bu seferki **çok müşkül**! (11)	Epey **çetin bir ceviz** bu (175)	Bu **çetin bir ceviz** (17)	Bu da gerçekten **çetin cevizmiş** (19)

14	Lying is **in your blood** (69)	Yalancılık **kanına işlemiş** (64)	Yalancılık senin **kanına işlemiş** (239)	Yalan senin **kanında var** (98)	Yalancılık senin **kanında var** (92)
15	the young people set off on their jaunt**,** trying to be very **full of beans.** (19)	**pek eğleniyorlardı** (17)	gençler **çok neşeli olduklarına** kendilerini inandırmaya çalışarak yola çıktılar (182)	Gençler, **çok neşeli olmaya** çalışarak yollarına devm ettiler. (25)	gençler **büyük bir serüvene yelken açıyormuşçasına** yola koyuldular. (27)
16	with **sparks flying** from her (38)	Omitted	öfkeden **ateşler saçarak** (203)	**kıvılcımlar saçıyordu** (53)	bedeninden **öfke kıvılcımları saçılıyordu** (51)
17	Before she could **think twice** (80)	Omitted	**Düşünmeye zaman kalmadan** (252)	**Bir kez daha düşünemeden** (114)	**Bir şeyler düşünmesine kalmadan** (107)
18	She might **let it drop** now (35)	Omitted	**Bırakın bu işin peşini** artık (199)	Şimdiye kadar artık **bu işin peşini bırakması** gerekirdi (48)	Şu **konuyu bir türlü kapayamadı** (47)
19	He **looked her in the eyes** (52)	Kızın **gözlerinin içine bakarak** müsbey cevap verdi (46)	Kızın **gözlerinin içine bakıp** (219)	Adam **gözlerinin içine bakıp** (73)	Çingene onun **gözlerinin içine baktı** (69)
20	I wash the ashes **out of my hair** (33)	Omitted	**Günahımdan kurtulmuş** olurum (197)	**saçlarımdaki külleri yıkamış** olurum (45)	Bu **pislikten kurtuluyorum** (44)

As seen in the above table, 20 idioms collected in the ST are listed in the first column. When the examples are examined, it is observed that the author has made certain interventions in the form and structure of idioms. Baker (1992, p. 63) draws attention to the fixedness of idioms by stating "an idiom … allows no variation in the form under normal circumstances" and if a writer does not "consciously" attempt a play on words or make a joke, she or he cannot do the followings as changing the word order, deleting a word from the idiom, adding a word to the idiom, replacing a word with another, changing the grammatical structure. During the data collection of the present study, it has been observed that the author changed the word order as seen in Example 2 ("her nerves jangled" is used for "jangle her nerves"); changed the grammatical structure as in Example 16 ("sparks flying" is used for "sparks fly"); replaced a

word with another as in Example 3 (“beyond” in “beyond the pale” is replaced with “inside”) and Example 1 (“water on one’s mill” is used instead of “water to one’s mill”); deleted a word as seen in Example 10 (“lucky” is deleted in the idiom “thank your lucky stars”) and Example 11 (the word “put” is deleted in the idiom “put your cards on the table”). In this regard, considering the aforementioned changes, it is assumed in this study that the author “consciously” attempted changes in form of idioms, which constitute the scope of this study. For this reason, Table 2 separately lists idioms in their original form without the author’s intervention. The meanings of the idioms and the translation strategies preferred in the four TTs are also presented in the below table.

Table 2. Collected Idioms with Their Meanings and Preferred Translation Strategies in TTs

English Idioms with Their Meanings		**Translation Strategies**			
#		**TT1**	**TT2**	**TT3**	**TT4**
1	**water to one’s mill:** whatever energizes and stimulates one	S2	S2	S5	S2
2	**jangle someone’s nerves:** to make someone feel nervous	S2	S3	S2	S5
3	**beyond the pale:** outside the bounds of acceptable behaviour	S3	S3	S3	S5
4	**under someone’s nose:** committed openly and boldly but without anyone noticing	S4	S1	S1	S1
5	**turn up one’s nose:** show distaste or contempt for something	S5	S5	S5	S5
6	**breathe a word:** to tell a secret	S4	S3	S3	S3
7	**set you heart on:** have a strong desire for or to do	S3	S2	S1	S2
8	**set foot in:** to enter a place	S4	S1	S2	S2
9	**your flesh and blood:** near relatives; close family	S4	S4	S5	S5
10	**thank your lucky stars:** feel grateful for your good fortune	S3	S3	S3	S3
11	**put your cards on the table:** be completely open and honest in declaring your resources, intentions, or attitude	S4	S3	S5	S5
12	**someone’s bread and butter:** someone’s livelihood; routine work to provide an income	S4	S5	S2	S5
13	**a hard nut to crack:** a person or thing that is difficult to understand or influence	S3	S5	S5	S5
14	**in your blood:** ingrained in or fundamental to your character	S2	S2	S5	S5
15	**full of beans:** lively; in high spirits	S3	S3	S3	S2
16	**sparks fly:** a discussion becomes heated or lively	S4	S2	S5	S5
17	**think twice:** consider a course of action carefully before	S4	S3	S3	S3

	embarking on it				
18	**let it drop:** say or do no more about a matter or problem	S4	S2	S2	S3
19	**look someone in the eye:** look directly at someone without showing embarrassment, fear, or shame	S5	S5	S5	S5
20	**out of someone's hair:** ceasing to annoy someone	S4	S3	S5	S3

When the examples listed in the above table are analyzed, it is easily seen that 10 idioms out of 20 in total have been completely deleted in the initial translation text (Examples 4, 6, 8, 9, 11, 12, 16, 17, 18, and 20). In other words, one of Baker's strategies, Translation by Omission is the most preferred strategy in TT1. As understood in Table 2, the first strategy which overlaps with using an idiom of similar meaning but dissimilar form has not been applied to any of the examples in TT1. Therefore, it would not be wrong to define the initial translation of The Virgin and The Gipsy as an "incomplete act" within the scope of the Retranslation Hypothesis. It is obvious that the ST needs subsequent translation acts due to the large number of omitted data in TT1. When we look at the subsequent translations, respectively, in 1976, 1990, and 2014, we can see that the frequency of using the fifth translation strategy, which overlaps with Literal translation, has increased over the years. While S5 has been applied to the translation of 4 idioms in TT2, it was applied to 9 data in TT3, and half of the total data (n=10) in 2014. This tendency of the translators demonstrates that every time the ST is translated, a certain amount of incompleteness in the TT has been completed and errors have been corrected due to the retranslation acts.

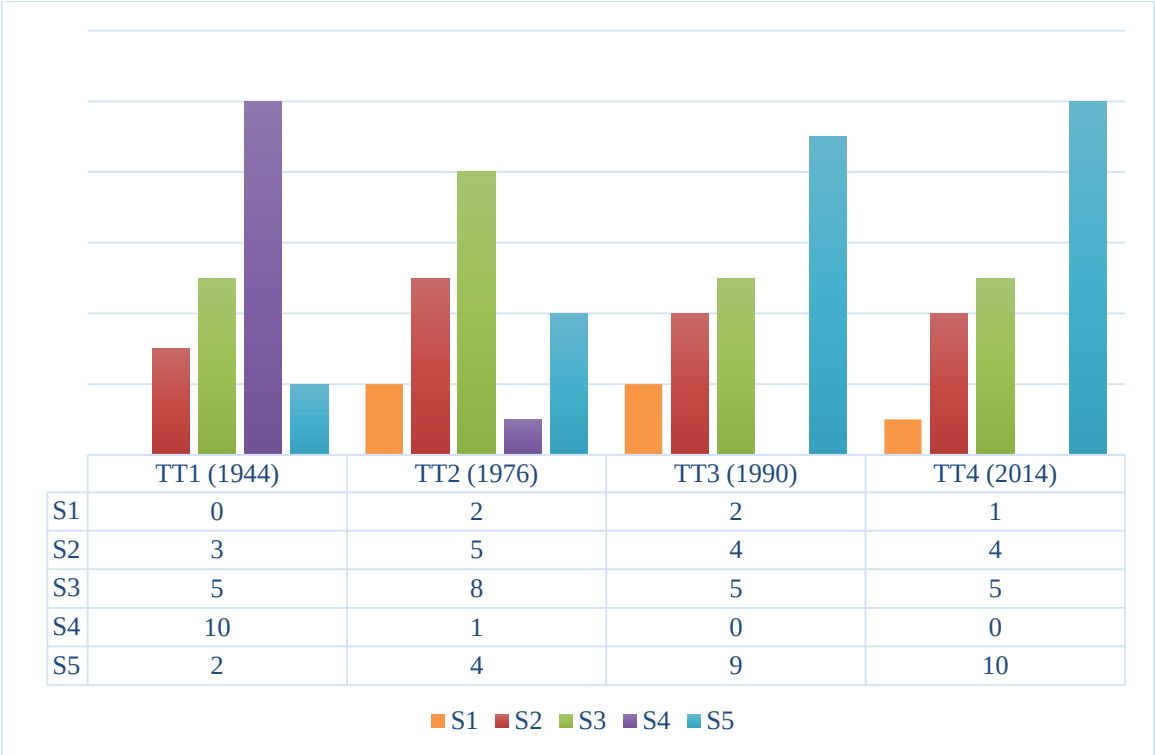

Figure 1. Distribution of the translation strategies preferred by the translators during the process of retranslating idioms

Figure 1 illustrates the distribution of the translation strategies preferred by the translators during the process of retranslating idioms**.** As we can see in the above figure, the frequency of translation strategies used in TTs indicates that the translators in TT3 and TT4 have similar tendencies. Translation by Omission is the most preferred strategy in TT1, while it is Translation by Paraphrase in TT2. Literal Translation is the most frequently used in TT3 and TT4. Translation by Omission has been applied to an idiom translation in TT2, while it is not preferred in TT3 and TT4. The numbers presented in the above figure prove that in TTs other than the initial translation text of the novella, translators tend to transfer the original idiom structure and meaning to the target language.

4. CONCLUSION

Translating idioms poses a significant challenge due to their culturally-embedded nature and the figurative meanings they convey. To achieve successful idiom translation, translators should have a good command of both the source language/culture and the structure of the target language and culture as much as possible. Only in this way can cultural gaps be closed and communication across linguistic barriers can be enriched. The examples presented in this study and the frequency of the strategies preferred by four different translators illustrate the difficulties in the process of translating idioms into the target language with the same meaning and form in the translation process. Additionally, it is clearly seen through the analyses that in cases where the original idiom does not have a figurative equivalent in the target language, translators tend to prefer literal translation by remaining as close to the ST as it can be in later translations. In this regard, literal translation can be considered a source-oriented approach to idiom translation because it focuses on preserving the form and structure of the idiom in the ST, with minimal change in the author's intended message. In this sense, it is obviously stated that literal translation aims to convey both the linguistic and cultural elements in the source language into the target language, even if it may sometimes cause a less natural and less idiomatic language in the TT. On the other hand, the retranslation hypothesis presents an intriguing viewpoint on the dynamic interaction between original texts and their translations. The theory emphasizes the role of linguistic, cultural, and social changes in influencing how we perceive and transmit texts across languages by arguing that translations are not static but rather vary through time. Retranslation emerges as a crucial step in ensuring the ongoing adaptation and revitalization of literary works, enabling them to continue to be relevant and available to new readers. To sum up, the present study proves that retranslation is necessary to produce a more accurate and less erroneous translation.

REFERENCES

Baker, M. (1992). In other words: A coursebook on translation. London and New York: Routledge.

Berman, A. (1990). La retraduction comme espace de traduction. Palimpsestes, 13, 1-7.

Cambridge Dictionary (2023). Cambridge University Press. Retrieved from https://dictionary.cambridge.org/

Cowie, A. P. (1981). The treatment of collocations and idioms in learners' dictionaries. Applied Linguistics, 2(3), 223-235.

Fernando, C. (1996). Idioms and Idiomaticity. Oxford: Oxford University Press.

Gambier, Yves. 1994. La Retraduction, retour et détour. Meta.Vol.3 (pp.413-417).

House, J. (1977). A Model for Translation Quality Assessment. Tübingen: Narr.

Lawrence, D. H. (1930/1997). The Virgin and The Gipsy. New York: Penguin Popular Classics.

Lawrence, D. H. (1944). Çingene ve Bâkire. (İ. Alev, Trans.). İstanbul: Devrim Kitabevi

Lawrence, D. H. (1976/2004). Çingene ve Bakire. (M. Harmancı, Trans.). İstanbul: Say Yayınları.

Lawrence, D. H. (1990). Bakire ile Çingene. (T. Nutku, Trans.). İstanbul: Can Yayınları.

Lawrence, D. H. (2014). Bakire ve Çingene. (P. Özgören, Trans.). İstanbul: Everest Yayınları.

McEnery, T. and Andrew W. (1996) Corpus Linguistics. Edinburgh: Edinburgh University Press.

Meriam-Webster (2023). Dictionary of Merriam-Webster. Retrieved from https://www.merriam-webster.com/

Newmark, P. (1988). A Textbook of Translation. Hertfordshire, UK: Prentice Hall International.

Robinson, D. (1999). Retranslation and ideosomatic drift Retrieved from www.umass.edu/french/people/profiles/documents/Robinson.pdf

Saldanha, G., and O'Brien, S. (2014). Research methodologies in translation studies. London and New York: Routledge.

Siefring, J. (Ed.). (2004). Oxford Dictionary of Idioms. 2nd Edition. Oxford: OUP.

The Free Dictionary by Farlex (2023) Retrieved from https://idioms.thefreedictionary.com/.

Turkish Language Association (2023). Retrieved from https://sozluk.gov.tr/.

SOUTHERN GOTHIC LITERATURE: CONVERSION OF RELIGIOSITY IN PURSUIT OF REALITY ON WISE BLOOD BY FLANNERY O'CONNOR

GÜNEY GOTİK EDEBİYATI: FLANNERY O'CONNOR'IN BİLGE KAN ADLI ESERİNDEKİ GERÇEKLİK ARAYIŞINDA DİNSELLİĞİN DÖNÜŞÜMÜ

Edanur ZENGİN
Yüksek Lisans Öğrencisi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İngiliz Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Van, Türkiye /
ORCIDID: 0000-0003-1042-191X

Prof. Dr. Bülent Cercis TANRITANIR
Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü, Van, Türkiye
ORCID ID: 0000-0002-3276-7922

ABSTRACT

Southern gothic literature includes many aspects similar to traditional gothic literature, as well as different aspects in terms of its formation in order to emphasize some problems in American society. In this respect, it is also known that Southern gothic literature includes many writers who created various works in order to reflect the history of American literature. Mary Flannery O'Connor, one of these writers, deals with some troubles in society such as racism, socio-economic problems, alienation, chaotic world, violence and crime through her works. In Wise Blood, which is one of these works, some problems existing in the society especially in the 20th century are handled such as racism, inevitable destiny, religious conflict, pursuit for reality and religious identity through gothic elements. In this article, the pursuit for reality and religious themes in the work of Wise Blood by Flannery O'Connor, who belongs to the Catholic identity, will be discussed. The purpose of this article is to highlight the problem of religious discrimination which is one of the racist ideas in American society.

Key Words: Flannery O'Connor, Southern Gothic, Wise Blood, Religion, Pursuit of Reality

ÖZET

Güney gotik edebiyatı, Geleneksel gotik edebiyatına benzer birçok husus içermesinin yanı sıra Amerikan toplumundaki birtakım sorunlara vurgu yapmak amacıyla oluşturulması açısından farklı yönler de içermektedir. Bu açıdan Güney gotik edebiyatı'nın Amerikan edebiyatı'nın tarihini yansıtmak amacıyla çeşitli eserleri kaleme alan birçok yazarı ihtiva ettiği de bilinmektedir. Bu yazarlardan biri olan Mary Flannery O'Connor da toplumdaki ırkçılık, sosyo ekonomik problemler, yabancılaşma, kaotik dünya, şiddet ve suç gibi birtakım sorunları yazdığı eserler aracılığıyla ele almaktadır. Bu eserlerden biri olan Bilge Kan adlı eserde toplumda var olan ırkçılık, kaçınılmaz kader, dini çatışma, gerçeklik arayışı ve dini kimlik gibi özellikle 20. yüzyılda var olan sorunlar gotik unsurlar aracılığıyla ele alınmaktadır. Bu makalede katolik kimliğe mensup olan Flannery O'Connor'ın Bilge Kan adlı eserindeki gerçeklik arayışı ve dini tema kavramları ele alınacaktır. Bu makalenin amacı Amerikan toplumundaki ırkçı düşüncelerden biri olan dini ayrımcılık sorununu vurgulamaktır.

Anahtar Kelimeler: Flannery O'Connor, Güney Gotiği, Bilge Kan, Din, Gerçeklik Arayışı

1- INTRODUCTION

“In the most general terms, Gothic literature can be defined as writing that employs dark and picturesque scenery, startling and melodramatic narrative devices, and an overall atmosphere of exoticism, mystery, fear, and dread.” (Kennedy, 2020). Gothic works containing such pessimistic and frightening atmospheres are also known for dealing with abandoned houses, various characters such as ghosts and suspenseful stories. Gothic literature, which can also be considered as the creator of these written works, emerged in the 17th century. Gothic literature, which hosted the works of authors such as Edgar Allan Poe, Nathaniel Hawthorne, Bram Stoker, Ann Radcliffe and Mary Shelley, especially during the Romanticism Period, continued to spread with different sub-branches over time. Southern gothic literature, which is considered as one of the sub-branches of gothic literature, also deals with fearful themes similar to traditional gothic literature. These similar themes are considered as grotesque themes as death, obstacles, darkness, complexity, and torture. In addition, Southern gothic, which became widespread especially in the 1940s and 1960s, includes some different aspects in terms of addressing various problems existing in society.

“It follows the idea of exposing the problems of society, but does so by developing complex characters. The authors explored the behaviours of people (usually strange) and the social order of the South. Through their stories, the authors hoped to show that the social order was fragile, and the realities behind it were actually disturbing.” (Surber, 2021).

As it is stated, southern gothic literature, which aims to find social problems and realities hidden behind closed doors, differs from traditional gothic literature in this respect. The complex characters created can be specified as a method used for the purpose of gothic literature. “Whether mentally unstable, dark or innocent, the characters try to make sense of the world around them and the society in which they live.” (Surber, 2021). Considering all these aspects, it can be argued that the main purpose of southern gothic literature is to find realities hidden in society rather than characters or stories. It includes the works of many writers who can be described as founders, as William Faulkner, Flannery O'Connor, Toni Morrison, Harper Lee, who deal with issues such as racism, class discrimination, religious conflict or slavery that are tried to be hidden in society.

Southern gothic literature, which contains many fearful themes such as brutality, conservatism, racism, pessimism, bigotry and ignorance, especially emphasizes religion through the characters it creates.

“Southern Gothic, identified as a subgenre of the Gothic, substitutes for the spooky medieval atmosphere the ambiance of the southern United States. In addition, it focuses on the sociological aspects and cultural contradictions of social reality, leaving in the background the more individualistic and psychological aspects of classical Gothic horror. There too, though, the supernatural and the grotesque burst dramatically into reality, exposing the sinister realities of racism and social injustice.” (Poggi, 2020, pp. 20-21).

In addition to other existing themes, South gothic, which is combining problems existing in society with gothic themes and realities, accepts as a principle to criticize the widespread religious views accepted in the society in the theme of religion and to express that there are many falsehoods in religion like other themes. In this way, false religious ideas in the society are also handled together with their examples and tried to be revealed. Flannery O'Connor, who is one of the well-known writers of Southern gothic, also deals with the theme of religion through some characters who are religious outcasts, as well as dealing with many problems in society.

“O’Connor depicts her main characters incessantly struggling with their faith. All her characters are complex, and their attachment to religion does not make them automatically good or evil; on the contrary, they inadvertently find grace and redemption through trouble, suffering, and the rejection of God.” (Poggi, 2020, pp. 5-6).

On the other hand, she deals with do not create a feeling of pity and sadness on the reader with the crippled characters, on the contrary, she tries to prove that the existence of an innocent individual is not possible through these characters that can be considered as sin and shame, and that every person has some secrets that they keep inside like society. From this point of view, it would be quite possible to accept the disabled characters created by Flannery O'Connor as a reflection of society as well.

Mary Flannery O'Connor is an American novelist and short story writer. The author who was born in Savannah, Georgia was the only child of the O'Connor family. She lost her father to lupus and continued to live with her mother in Milledgeville, the home of her mother's parents. After a while, she left her mother's side due to the differences that academic life would bring. Flannery O'Connor, who had to return to her mother's home at the age of 27 because of lupus, the cause of her father's death, continued to write during this time. However, just as every writer's life was influenced by the period they lived in and their way of thinking, O'Connor continued to compose her writings in a pessimistic and critical style due to both the difficult situation she was in and the problems of the age. On the other hand, the characters consist of disabled characters because she could not use some parts of her body after the osteoporosis caused by the lupus disease. “According to this, O'Connor's body has been experiencing strange things in her life it's as effective as it can be, even though she denies it, she's a self-contained figure in her character, her description, her analogue shows in format.” (Atay, 2019, p. 301). However, she defined that the troubles she experienced did not have any share in creating her works, and she did not allow these characters to create sad feelings such as pity on the reader. “In short, O'Connor paints a pessimistic world. It presents us with idiosyncratic characters that we would have a hard time understanding if we encountered in our daily life, and that we would not want to keep close to us. There is not a single story that ends well.” (Bezci, 2019).In this way, she tried to prove that every character has various sinful and shameful features just like the society and the individuals in the society. “In other words, the cause of the negative meaning burden of disability is not the disabled but the view of society.” (Atay, 2019, p. 294). In addition, her pessimistic stories did not make the reader feel sad, on the contrary, even at the end of the works, they mostly created a neutral feeling. “We also witness the lives of mentally or physically disabled people in the stories. However, these people were not created so that we could feel sorry for their misfortune and sympathize with them. We can sympathize with few of them as they too have had their fair share of the pessimistic tone of the author's fictional world.” (Bezci, 2019). This can be considered as a symbol of reality in her works.

The author, who has important works in Southern Gothic Literature, has only written 2 novels and 31 short stories due to her early death at the age of 39. These two novels she created are Wise Blood and The Violent Bear It Away. Both novels are written in a pessimistic language as they are in Southern gothic and contain many grotesque figures.

“Grotesque, as one of the significant features of the southern gothic genre, finds its most powerful examples in Flannery O’Connor’s (1925-1964) short stories. O’Connor’s characterization in her short fiction firmly hinges upon the grotesque possibilities of the South, for she aims to expose the frailties of human nature in the region.” (Tuğan & Koçsoy, 2020, p. 1208).

The importance of the heroes of the novel, who are trying to grapple with their destiny, in terms of expressing the lack of opportunity to stand up to various conflicts in society should not be overlooked. In addition to her two novels, the short stories she wrote also contain the same gothic themes. The author, who dealt with numerous criticisms, used a critical language in her works as well. Through her critical language, she emphasized many problems that existed in the society of her time. “O’Connor was also a devout Catholic living in a predominantly Protestant South, and her work displays an ongoing reflection on such theological concepts as grace, redemption, and sin, among others.” (Poggi, 2020, p. 2). Religious identity and religious conflict, which are among these problems, are also known as one of the themes in Southern gothic.

It would be a correct way of expression to say that one of the reasons why Flannery O'Connor deals with the theme of religion in her works in the context of religious conflict, religious identity and the pursuit for reality is that the writer, who is a Catholic, had different sectarian problems of Christianity that existed at that time. These denominations are the Catholic, Protestant, and Orthodox that split with the Great Separation. According to Catholics, who are one of the religious ideas with different approaches and beliefs, not only the Bible but also the adopted traditions and society perspective are important. According to Catholics, the pope is like a reflection and mirror of God, and the pope is therefore exempt from error. The Orthodox, on the other hand, is against this idea that every being, including the prophet, can make mistakes. Protestants, on the other hand, believe that forgiveness is of a very sacred and grand nature. Some of the differences in life caused by these different ways of thinking and belief are also the subject of the works of many authors, including Flannery O'Connor. Although there are various reasons for this, the reason why Southern Gothic Literature deals with this issue is to reveal the size of the religion problem in society. Flannery O'Connor also aims to prove that the cause of religious differences in society is the search for truth brought about by war, and that religious differences lead to many negative results by considering religion, especially this idea. “O'Connor's texts benefit from Christian theology, the Bible available in open and closed shipments. The two of faith-disbelief may appear in inter-character dialog, as well as the inconsistencies or contradictions between the visible and invisible face of a character it could be reflected.” (Atay, 2019, p. 299). Based on all these, O'Connor's emphasizing that the characters in her works can make mistakes despite having different sects is to clarify the religious war between individuals as a result of religious division and to deal with this problem in Southern gothic literature. In addition, her works have an important place in the beliefs and traditions of the society. This can be considered as an important method in terms of understanding the intensity of the religion theme.

Wise Blood, written by Flannery O'Connor, who created important works in Southern gothic, is known as the first novel of the author. The novel is about the protagonist, Hazel Motes, who takes on a nihilistic identity after coming out of a strict Protestant family. “...his name is haze as in there is a hate like foggy haze where it is difficult to see in haze...” (2021). The work, which is a kind of inevitable fate, also includes many problems that existed in 20th century society, especially in Southern gothic literature. Some of these themes are inevitable fate, racism, sickness, despair, freedom of thought, the pursuit of free will, and religious division. It is possible to say that all these themes are handled by the author within grotesque concepts, as well as include many symbols about life and the current period. For this reason, thanks to the protagonist Hazel Motes and the other characters created, the problems in the society are reflected in the work like a mirror. On the other hand, the author aims to reveal the tendency of each individual in a disabled or healthy body to make mistakes, belonging to any religion existing in the society, in terms of considering the religious division in terms of disabled characters. “...she’s intent on to be calling to us some known but forgotten truths

about our world in our existence in it so to an audience otherwise blind and deaf to the Christian vision of life quote you have...” (Ayers, 2016). And it can be said that the reason why she did this through crippled characters was to prove the reason for the religious division of individuals through crippled images that they actually had crippled thoughts. “Her deep interest and faith in Catholicism, showing itself in the choice of religious themes and concepts like Christ, guilt, judgement, salvation, redemption, leads her to be mostly regarded as a theological author.” (Çetinkaya, 2008, p. 2). In all these respects, it is possible to state that the author's purpose in creating the work is to reveal the religious division and its consequences, as well as many problems of the society.

2- RESEARCH AND FINDINGS

Based on Sociological Criticism, it is quite possible to express how great is the possibility of benefiting from the society in which a work is produced. Wise Blood by Flannery O'Connor, based on the social problems of the twentieth century, is among the most essential works to notice this expression. The author, who managed to present many social troubles such as racism, fraud, lies, cheating, disability, loneliness, alienation and chaos in the family, also reflects the issues such as religious conflicts, escape from fate and the desire for free will, by observing the environment like a mirror. Another aim of Wise Blood, which deals with religious issues in particular, is to present the search for truth in an order where fraud prevails. From all these perspectives, the author, who aims to present the society through the characters he has created from religious perspectives, is at an important point to comprehend the elements and symbols in Southern Gothic Literature. In this study, Wise Blood, which O'Connor created by dealing with real life problems, will be discussed in terms of the place of religion in the search for truth. The aim of this research is to examine Southern Gothic Literature with the themes of religion and the pursuit of reality and to indicate that it is not possible to be isolated from the concepts of destiny and religion existing in society, through the main character Hazel Motes, who is the granddaughter of the nihilist and priest.

3- EXTENSION OF WISE BLOOD

Hazel Motes is one of countless youths who were recruited as a young man. When he returned from World War II, he could not find anyone in his ruined house, his whole family died and disappeared. “This chiffon robe belongs to Hazel Motes. Do not steal it or you will be hunted down and killed.” (Huston, 1979). After this note he left at home, he sets out to a life he never knew, and then rejects religion and assumes a nihilistic identity. When he leaves home, he takes only Bible and his mother's glasses with him. When it is examined in the context of the theme of religion, the Bible is thought to be a symbol of religion and its religious division, while his mother's glasses can be accepted as a symbol of the search for truth. He remember the fears that religion created in his soul from time to time, Hazel rejects all religious thoughts given to him by his family and grandfather and aims to create a church of his own without Christ. He was raised as a preacher like his grandfather; Hazel becomes an atheist and isolates him from all religious ideologies. He strongly opposes that he is a preacher because of his appearance, by the woman he met on the train and the taxi driver. Especially as a preacher, it is cannot be accepted to stay with a prostitute. In this way, he begins to oppose religious ideas and stays with this woman, Mrs. Leora. The next day, Hazel follows the blind preacher Asa Hawks and his daughter Sabbath Lily. This pursuit is due to the search for truth against religion. Meanwhile, he meets 18-year-old Enoch Emory, a newcomer to the city who works at the zoo. “Each person in the city is separate from each other, but Haze is even more separate.” (Fitzgerald, 2011, p. 31). He aims to establish the church without Jesus after the blind preacher Asa Hawks and rejects the notion that every individual is a sinner. Meanwhile, he buys an old model Essex car and claims that it is a solid and quality car despite all the

damage of the car. He can think of nothing but the Church without Jesus to be his own, and begins searching the home of blind preacher Asa Hawks. Enoch, who says he knows where the house is, is actually cheating on Haze. This is the image of the fact that there is essentially no reality in society. He finds the house and tries to get close to the blind preacher by renting a room there. He realizes that Asa Hawks and his daughter are impostors and that the preacher is not actually blind. Meanwhile, he tries to gather people for the Church of without Jesus, which he will establish by using his car as the foundation of a church and preaching on the streets. Meanwhile, a man whose real name is Hoover Shoot but who introduces himself as Ronnie Jay Holy tries to take advantage of this situation and starts collecting money from the public. Hazel cannot accept this situation. This is why Ronnie Jay physically compares a poor man named Solace Layfield to Hazel and continues to preach and raise money for a New Church with a New Jesus. Hazel, who cannot digest this situation, follows this man and kills him. Hazel, who is trying to escape from there after the murder, is stopped by a policeman and his car is thrown off the cliff. After this situation, Hazel returns to the room he rented and continues the unsuccessful act of the impostor blind preacher and blinds himself. He is in need of care and the landlady, Mrs. Flood starts to stare at him. Meanwhile, Mrs. Flood sees Hazel stuffing stones in his shoes, wrapping his body with wires and trying to shed his sins in this way. These are grotesque and religious symbols. At first, the landlady, who thought to marry Hazel and put his money on, later became really attached to him and shared with Hazel that she wanted to get married him. After this statement, Hazel leaves the house in a rainy and gloomy weather and does not return home. Landlady worries and calls the police and tells them to bring him back home. Hazel brought home as a dead body. He cannot establish the Church without Christ, his search for truth fails, and despite all his efforts he cannot escape his destiny.

4- CONVERSION OF RELIGIOSITY ON WISE BLOOD

Mary Flannery O'Connor, a Catholic writer, belongs to a sect that can be considered as a religious minority in an area where Protestantism is prevalent. “Flannery O’Connor’s fiction is characterized by being distinctly Catholic and distinctly Southern, two conditions that, at first glance, may seem at odds with one another. Not so for O’Connor, however. In her essays ‘The Catholic Novelist in the Protestant South,’ she insists that the Catholic novel must engage with culture; and Southern culture is ideal for this engagement.” (Fitzgerald, 2011, p. 25). In her works, she deals with the many differences she observes both in terms of many problems caused by the religious division in the society and in terms of being a member of this sect, which is considered to be a minority, in her works. In these works in which she deals with religion, she shapes her characters as Catholic or Protestant, which is divided into different branches within Christianity, in order to emphasize the religious division. In this way, it aims to reflect the religious idea that no religious category of the individual can be considered as sinful or sinless.

Her first novel, Wise Blood, contains many religious themes, symbols and images. The most important of these themes can be counted as the idea of dishonesty of religion, distrust of the church, religious division and the search for truth. “Often her protagonists deny the divine image within them and resist God’s redemptive purpose in their lives. In other words, they inveterately resist grace, until grace moves them to embrace the mystery of their existence within a revelation of divine meaning.” (Guroian, 2000, p. 50). The communication, behaviour, way of thinking and expressions of the character named Hazel Motes also exemplifies the idea of symbolizing this man, who does not believe in religion, as a criticism of the division of religion. The religious category to which a person belongs is not seen as a sufficient finding in terms of making that individual sinful or sinless. “It ain’t anybody perfect on this green earth of God’s, preachers nor nobody else. And you can tell people better how

terrible sin is if you know from your own personal experience." (O'Connor, 2016, p. 21). On the other hand, Haze says that he does not believe in Jesus at every opportunity. "If I was in sin I was in it before I ever committed any... I don't believe in sin." (O'Connor, 2016, p. 32). In this way he rejects the notion that he was born a sinner. Because, it is something related to one's lifestyle and belief.

On the other hand, Haze's hatred and disregard for religion is actually based on childhood traumas. His grandfather is a travelling preacher and takes his grandson, Haze, wherever he goes. While preaching to the people, the preacher who uses his grandson's presence scares his grandson with his discourses. Haze decided to follow his grandfather's footsteps and become a preacher when he was little because he was afraid. Some religious thoughts that are indirectly imposed on children by individuals in the society actually cause the child to make some aimless decisions out of fear and hatred. Religion was not tried to be liked by these individuals, on the contrary, it caused them to be afraid. In other parts of the story, Haze continues to recall some memories of his childhood. He only took the Bible and his mother's glasses with him when he went to the army. While the Bible symbolizes the imposition of this religion, his mother's glasses can be accepted as a symbol of the society that refuses to see the false and false thoughts of religion, which is actually very clear and visible. Most beliefs and thoughts imposed in childhood are rejected in later years. In a strict religious family, it is possible that the individual will continue to live as an atheist. The individual either accepts this religion imposed on him out of fear or rejects it and all the thoughts he has with hatred. "He thought that ought to satisfy him... After a while he drew his feet out of the sand and let them dry, and then he put the shoes on again with the rocks still in them and he walked a half mile back before he took them off." (O'Connor, 2016, p. 38). Is religion suffering? These people prefer to make themselves suffer for their sins to be forgiven. Suffering is seen as necessary for the redemption of sin. Expressing all these religious thoughts in such a critical way in her works, O'Connor examines such thoughts imposed by religion through the stories and characters that she creates.

It is stated in all parts of the book that religion is a dishonest act. The division of religion is also integrated with the theme of racism. Categorizing people by skin colour is a form of racism that has been going on for centuries. The fact that whites are seen as superior to blacks comes from the thought that black skin colour is actually a reflection of dirt and sinfulness. "Jesus is a trick on niggers." (O'Connor, 2016, p. 45). Jesus exists for the forgiveness of sinners. When this way of thinking, accepted by Christianity, is integrated with the given expression, it is stated that individuals who are sinful are only black because of their skin colour. This can be considered as proof that religion is also categorized according to black and white skin colour.

The protagonist, Haze, is an atheist who connects every event he lives with to Jesus and religion, and aims to establish the church without Jesus. This thought he wants to establish is a reference to all the traumas he experienced in his childhood. It also states that Jesus was not a saviour, even that there was no such person. "If Jesus existed, I would not be clean." (O'Connor, 2016, p. 53). It is stated that Jesus actually brought sinfulness into existence, not purity. This is a reflection of the religious quarrel and insecurity against religion. "...because there was nothing to fall from and no Redemption because there was no fall and no judgement because there was not the first two. Nothing matters but that Jesus was a liar." (O'Connor, 2016, p. 61). Haze, who angrily rejects images such as heaven, Jesus and the apocalypse created by religion, emphasizes the dishonesty of religion. Haze, makes all these sermons on the streets with the old-fashioned ruins he bought, actually sees his car as both his house and the foundation of the church he aims to establish. "If there is no Christ, there is no reason to have a set place to do it in." (O'Connor, 2016, p. 61). Although Haze does not actually accept

religion, he unwittingly adheres to the ideologies created by the society. This shows that it is impossible to be completely isolated from society.

The so-called blind preacher, who is the symbol of many preachers who practice religion, can be considered as another extend of religious fraud. The blind preacher's daughter, Sabbath, expresses her appreciation for Haze. The reason she likes him is because he is too blind to see the truth, even though he looks closely at the blind man. “They don’t look like they see what he is looking at but they keep on looking.” (O'Connor, 2016, p. 63). Society adopts the blind people who do not see the truth more. So, it is easier to trick them into accepting things.

In another episode, Haze tries to show the differences between him and Onnie Jay, who is trying to extort money from the public. “O’Connor seems to maintain that contemporary people value material things less than spiritual reality.” (Guroian, 2000, p. 47). This is a form of imagination of the reality dimension and fraud of religion. Onnie Jay is the reflection of some clergy in the church, who took refuge behind religion and exploited the people, especially during the colonial period. “Listen!... It do not cost you any money to know the truth! You can’t know it for money!” (O'Connor, 2016, p. 87). Reality seekers are deceived for money. This highlights the importance of the search for truth.

After realizing that even the blind preacher's eyes can see, Haze, who is chasing the truth, adopted the idea that the truth does not actually exist. He expresses this in his sermons in the streets. “I preach there are all kinds of truth, your truth and somebody else’s, but behind all of them, there is only one truth and that is that there is no truth... Nothing outside you can give you any place.” (O'Connor, 2016, p. 94). This expression, on the other hand, refers to another problem in society by stating that it is meaningless for individuals to categorize themselves in various religious sects as Catholic, Protestant or Orthodox.

As can be comprehended throughout the work, the uncertainty that exists in Modernism permeates the entire work. As a member of a Catholic family, Flannery O'Connor creates a protestant character and leads them to irreligion. This can be considered as a reflection of the author's thoughts against religion. “In fact, her characters must embrace the violence and wreckage of the secular in order to comprehend the faithful life.” (Murico, 2013, p. 4). On the other hand, the author, who states that there is no single truth, actually shows the negative aspects of religious division and states that the reality is within the human being. After he killed the man who was dressed as himself because he could not stand the fake, his car was thrown from the cliff by the police. This is reflected as a fair aspect of life. “...This distinction between Catholic and Protestant in the South may seem to be a wide chasm separating O’Connor from the region she called home, but she did not believe this to be the case. She saw mayor points of intersection between her own Catholic beliefs and the beliefs of the fundamentalists of the day.” (Fitzgerald, 2011, p. 26). In addition, returning to the house he rented after this event and blinding himself was due to the fact that he could not find the truth. “Who better to lead the blind than the blind, who knew what it was like?” (O'Connor, 2016, p. 128). Blindness is actually another way his eyes try to see things that he cannot see in a different way. Meanwhile, Haze, who cannot see reality in this way, fills his shoes with stones and wraps his body with wires. It is quite remarkable that a man who rejects religion fulfils the price accepted by religion for forgiveness of sinfulness, even if his true purpose is not fully grasped. As a result, O'Connor treats religion as an intense theme, especially with the character of Haze, in her work Wise Blood. “Some of the characters in her stories are traditionally religious while others are described as either secular or atheists. God’s grace, according to O’Connor, does not discriminate along traditional religious or ethical lines; it can befall anyone at any time, but it always comes in the form of devastating ruin and destruction.” (Murico, 2013, p. 5). Through the characters she creates, she emphasizes that

religious division and the search for truth lead to many negative consequences in the life of society.

5- CONCLUSION

Flannery O'Connor occupies an important place in Southern gothic literature. The author, who aims to deal with many problems in the society with her works, is in the minority position of the society in terms of being a member of a Catholic family. “There is a certain embarrassment about being a storyteller in these times when stories are considered not quite as satisfying as statements and statements not quite as satisfying as statistics, but in the long run, a people is known, not by its statements or its statistics, but by the stories it tells.” (Murico, 2013, p. 1). Her work Wise Blood, which she wrote, is handled in the context of religion and criticizes this state of religious division. Hazel Motes, who comes from a Protestant family but adopts an atheist identity, is placed at the centre to highlight many themes such as religious division in society, the idea of religion's dishonesty, and the search for truth. Many messages delivered through Hazel Motes point to problems in society. In this article, some of the problems that Flannery O'Connor's work named Wise Blood creates in society in the context of religion were discussed

WORKS CİTED

28.07.2019. (2021, 08 03). Wise Blood by Flannery O'Connor- Book Summary, Anaysis, Review. Retrieved 12 18, 2022, from The CodeX Cantina: https://www.youtube.com/watch?v=4LUamNONUt8

Atay, H. D. (2019). Uyumsuzlar: Flannery O'Connor'ın Öykülerinde Sakatlık Temsilleri. Edebiyat Eleştirisi Dergisi , 290-313.

Ayers, S. (2016, 02 24). The Life and Work of F.O'Connor. Retrieved 12 18, 2022, from Authenticum Lectures: https://www.youtube.com/watch?v=AVl9Dn2w9XY

Bezci, Ş. (2019, 10 24). Flannery O’Connor’ın Gotik Suretleri. Retrieved 12 17, 2022, from K24: https://t24.com.tr/k24/yazi/flannery-o-connor-in-gotik-suretleri,2438

Çetinkaya, B. S. (2008). The Specter of Wihiteness: The Racial Psyche in the Short Stories of Flannery O'Connor. 1-110.

Fitzgerald, J. D. (2011, 01 01). The Protestant World: Flannery O'Connor's Portrayal of the Modern Protestant South in Wise Blood. Brill , pp. 25-41.

Guroian, V. (2000, 01 01). The Iconographic Fiction and Christian Humanism and Flannery O'Connor. Intercollegiate Rev , pp. 46-55.

Huston, J. (Director). (1979). Wise Blood [Motion Picture].

Kennedy, P. (2020, 01 23). Gothic Literature. Retrieved 12 14, 2022, from ThoughtCo.: https://www.thoughtco.com/gothic-literature-2207825

Murico, J. (2013, 05 05). Reimagining the Religious- Secular Dichotomy: Flannery O'Connor and Revelation. Mohr Siebeck , pp. 1-11.

O'Connor, F. (2016). Wise Blood. New York: Harcourt, Brage and Company.

Poggi, A. I. (2020). A Southern Gothic Theology: Flannery O’Connor and Her Religious Conception of the Novel. Network of Scientific Journals from Latin America and the Caribbean, Spain and Portugal , 1-23.

Surber, K. (2021, 09 23). Southern Gothic Literature: Definition, Characteristics & Authors. Retrieved 12 14, 2022, from Study.com: https://study.com/academy/lesson/southern-gothic-literature-definition-characteristics-authors.html

Tuğan, A. G., & Koçsoy, F. G. (2020). The South and the Grotesque: Flannery O'Connor's Twisted Characters. Journal of Social Sciences of Muş Alparslan University , 1207-1211.

CAPITALISM IN KAZUO ISHIGURO'S NOCTURNES

KAZUO ISHIGURO'NUN NOKTÜRNLER'İNDE KAPİTALİZM

Merve Betül GÖRMEZ

Arş. Gör., Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi,

Ömer Aytaç AYKAÇ

Dr. Öğr. Üyesi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi,

ABSTRACT

Nocturnes is a collection book which is belong to Kazuo Ishiguro. There are five stories in the book and they all about love and various shape it can have. Capitalism is one of the repeated themes in the book and is shown how it affects people and their relations. Kazuo Ishiguro approaches the subject of capitalism with an implicit reproach in his work. He deals with the bad traces that capitalism has left on human life without being noticed. In the first story, Crooner, the main character Tony Gardner is a musician who has started to fall into disrepute, has lost his old reputation, cannot sell his records as much as before in the capitalist system, and tries to hold on to the market by struggling. In order to survive and adapt to the capitalist order, he has to compromise his values, love and even himself. For this reason, he sacrifices his marriage to capitalism and considers marrying someone much younger than himself just to regain his former fame and be in the spotlight. In another story, Nocturne, the main protagonist is a saxhaponist. It is seen that this character is used by his manager and also by his so-called friend for his financial interests, and is abandoned by his wife due to the character's financial difficulties. Story deals with the plastic surgery and experiences of the musician who cannot stand the pressures and wants to have a say in the music industry. The third story of the collection is Malvern Hills. In this story, it is possible to see capitalism as a reason that brings family members apart. The protaganist is a young man who dropped out of school because of his love for music. He goes to his older sister, who lives in Malvern Hills, to write new songs and develop his music. But capitalism is like a black cat between siblings. The purpose of this study is to shed light on the elements of capitalism used by Ishiguro in his Nocturnes and the way Ishiguro deals with the possible traces that capitalism will leave on human life.

Keywords: Kazuo Ishiguro, Capitalism, Nocturnes, music.

ÖZET

Noktürnler, Kazuo Ishiguro tarafından yazılmış bir eserdir. Kitapta beş hikaye var ve hikayeler aşk ve ondan doğabilecek çeşitli temalar hakkında. Kitapta yinelenen temalardan biri de kapitalizm ve kapitalizmin bireyleri ve ilişkilerini nasıl etkilediğidir. Kazuo Ishiguro, çalışmasında kapitalizm konusuna örtük bir sitemle yaklaşıyor. Kapitalizmin insan hayatında fark edilmeden bıraktığı kötü izleri ele alıyor. İlk hikaye olan Crooner'da ana karakter Tony Gardner itibarını kaybetmeye başlamış, eski şöhretini yitirmiş, kapitalist sistemde plaklarını eskisi kadar satamayan ve piyasada mücadele ederek ayakta kalmaya çalışan bir müzisyendir. Hayatta kalabilmek ve kapitalist düzene uyum sağlayabilmek için değerlerinden, sevgisinden ve hatta kendisinden taviz vermek zorundadır. Evliliğini kapitalizme kurban eder ve sırf eski ününü yeniden kazanmak ve yeniden gündemde olmak için kendisinden çok daha genç biriyle evlenmeyi düşünür. Başka bir hikaye olan Noktürn'de ana kahraman bir saksafoncudur. Bu karakterin hem menajeri hem de sözde arkadaşı tarafından maddi çıkarları için kullanıldığı, karakterin maddi sıkıntıları nedeniyle eşi tarafından terk edildiği görülmektedir. Hikaye, baskılara dayanamayan ve müzik sektöründe söz sahibi olmak isteyen müzisyenin estetik ameliyatını ve bu süreçte yaşadıklarını konu alıyor. Kitabın üçüncü hikayesi olan Malvern Hills'te kapitalizmi aile bireylerini birbirinden uzaklaştıran bir sebep olarak görmek mümkün. Ana kahraman, müziğe olan sevgisinden dolayı okulu bırakan genç bir adamdır. Yeni şarkılar yazmak ve müziğini geliştirmek için Malvern Hills'te yaşayan ablasının yanına gider. Ama kapitalizm kardeşler arasında kara kedi gibidir. Bu çalışmanın amacı, Ishiguro'nun Noktürnler adlı eserinde kullandığı kapitalizm unsurlarına ve Ishiguro'nun kapitalizmin insan yaşamında bırakacağı olası izlere nasıl baktığına ışık tutmaktır.

Anahtar Kelimeler: Kazuo Ishiguro, Kapitalizm, Noktürnler, müzik.

AN ECOCRITICAL READING OF MUINAR BY LATIFE TEKIN AND SURFACING BY MARGARET ATWOOD

Kevser ATEŞ

Dr. Öğretim Üyesi, Samsun Üniversitesi, Yabancı Diller Bölümü,

ABSTRACT

This study aims to analyze ecocritical explorations and ecofeminist diologics inherent in Muinar by Latife Tekin and Surfacing by Margaret Atwood. These novels portray female characters who undergo important changes in awareness in their pursuit of their identities as both novels have a primary emphasis on critiquing patriarchal perception of women and nature. This study sheds light on how the authors' sensitivity and concerns about women and environment are manifested with the phases of the modifications in female protagonists Elime through her interaction with the internal voice of Muinar, who enters the minds of many women, in Muinar and a nameless woman through her spiritual journey to her homeland in Surfacing after their closenes to nature. This affiliation consequently results in the characters' independence, self-sufficiency, resistance to oppression, self-discovery and environmental awareness. Focusing on female characters' encounter with patriarchal oppression and the necessity of their physical immersion with the land, the authors criticize the harmful and destructive effects of modernized and technologized city life. Asserting alienation from nature and separation between body and mind have brought about the current crisis, these novels concomitantly put the emphasis on the wholeness with all beings on earth in order for women to complete their recuperation and recover from the all the sickness threatening their lives.

Keywords: nature, women, patriarchy, Surfacing, Muinar

LANGUAGE AND STYLE OF DASTANI-AHMED HARAMI'S POETRY

DASTANI- AHMED HARAMİ'NİN ŞİİRİNİN DİLİ VE TARZI

Vasila Razimi

ADPU'nun Şamahı şubesi

ORCID: 0000-0002-2613-1071

ÖZET

"Destani-Ahmed Harami" şiiri 13. yüzyıl Azerbaycan şiirinin en güzel örneklerinden biridir. "Destani-Ahmed Harami" ana dili edebiyatımızın ilk ürünlerinden biridir.

Eser, 1928 yılında Türk bilim adamı Ahmet Talat Onay tarafından keşfedilmiş, önsöz, sözlük ve yorumlarla yayınlanmış ve edebiyat ve bilim camiasına teslim edilmiştir.

Şiirin dili ve üslubundan hareketle ne kaynaklarda ne de edebî metinlerde şiirin yazıldığı tarihe dair herhangi bir ibare bulunmamakla birlikte, T. Onay onun 13. yüzyıl Azerbaycan edebiyatının bir abidesi olduğunu şu sözlerle teyit etmektedir: Eserin dili genel olarak Oğuz Türkçesi, Azeri lehçesi, Bittabi ise günümüz Dili ve üslûbu mukayese edilemez. Ancak 7. yüzyıl sonlarının dilini ve üslubunu taşır.

"Destani-Ahmed Harami" Azerbaycanlı araştırmacıların da ilgisini çekmiş, H. Araslı, K. Valiyev, T. Hacıyev, Y. Seyidov ve diğerleri de onun fikir-sanatsal nitelikleri, dili ve üslubu hakkında takdire şayan görüşler ileri sürmüşlerdir. şiir.

Şiirin dil ve üslup özellikleri, eserin "Dada Korkut" dil ortamına ait olduğunu düşündürmektedir. Nesimi gibi anadil sanatçılarının yazıp yarattığı dönemin bir ürünüdür.

Araştırmacılar, Gül Ali'nin "Dade Korkud", "Divani-Hikmet", "Gisseyi-Yusuf", M. Zarir'in "Yusuf ve Züleyha" adlı eski Türkçe anıtlarında şiirin dil özelliklerini ve üslup nüanslarını incelediler. .Faqih, G. Burhaneddin, İ. Nesimi ve b. Sanatçıların dil ve üslup özellikleri ile karşılaştırılması ve benzerliği eserin Azerbaycan Türkçesi ile yazıldığını teyit etmektedir.

Anahtar Kelimeler: yerli edebiyat, eser, sanat, metin, üslup özellikleri

ABSTRACT

The poem "Destani-Ahmed Harami" is one of the best examples of 13th century Azerbaijani poetry. "Destani-Ahmed Harami" is one of the first products of our mother tongue literature.

The work was discovered by the Turkish scientist Ahmet Talat Onay in 1928, published with a preface, dictionary and comments, and delivered to the literary and scientific community.

Based on the language and style of the poem, although there is no mention of the date the poem was written, neither in the sources nor in the literary texts, T. Onay confirms that it is a monument of 13th century Azerbaijani literature with the following words: The language of

the work is Oghuz Turkish, Azeri dialect, Bittabi. today's language and style cannot be compared. However, it carries the language and style of the late 7th century.

"Destani-Ahmed Harami" has also attracted the attention of Azerbaijani researchers, and H. Araslı, K. Valiyev, T. Hajiyev, Y. Seyidov and others have put forward admirable opinions about his intellectual-artistic qualities, language and style. poem.

The language and stylistic features of the poem suggest that the work belongs to the "Dada Korkut" language environment. It is a product of the period written and created by native language artists like Nesimi.

Researchers examined the language features and stylistic nuances of poetry in the ancient Turkish monuments of Gül Ali's "Dade Korkud", "Divani-Hikmet", "Gisseyi-Yusuf", and M. Zarir's "Yusuf and Züleyha". .Faqih, G. Burhaneddin, İ. Nesimi and b. The comparison and similarity with the language and stylistic features of the artists confirms that the work was written in Azerbaijani Turkish.

Keywords: local literature, work, art, text, stylistic features

BOLSTERING POLICING RULES IN ISLAMABAD, PAKISTAN A REVIEW BY DR FAISAL

DR. MUHAMMAD FAISAL
Director (HRIMS), Ministry of Human Rights Commission, Pakistan.
ORCID: 0000-0002-5797-766X

ABSTRACT

Pakistan Usually, Ministry of Human Rights, and convey the information regards SDGs and recommendations given by the EU treaties, on the most proficient method to reinforce policing in Islamabad Capital Region, Pakistan. Here is an idea note alongside a plan for accomplishing this objective: The policing framework in Islamabad Capital Domain, Pakistan, has been confronting a few difficulties, including an absence of assets, lacking preparation, and deficient responsibility measures. Reinforcing the police force is fundamental to guarantee the wellbeing and security of the inhabitants and advance a tranquil climate for financial development and improvement. The accompanying proposals could help in further developing the policing framework in Islamabad. The public authority ought to designate more assets to further develop the police power's ability to deal with the rising difficulties in the locale. This could remember effective financial planning for better foundation, vehicles, hardware, and innovation. The police force requires standard preparation and expert advancement to work on their abilities and capacities. The public authority ought to give consistent preparation to the cops on current policing strategies, examination abilities, local area policing, and compromise. The police power ought to be responsible for their activities, and there ought to be oversight systems to screen their presentation. This could incorporate laying out an autonomous police grievances position to explore charges of police unfortunate behavior and guarantee that they are considered responsible.

Keywords: information, reinforce, confronting, wellbeing, consistent.

AN ANALYSIS OF THE MARRIAGE CEREMONIES IN PESHAWAR UNDER ISLAMIC CONTEXT

Dr. Naseem Akhter

Associate Professor, Department of Islamic Studies
Shaheed Benazir Bhutto Women University, Peshawar, Pakistan

ABSTRACT

Marriage is a bond that ties two individuals into a conjugal relationship. This relationship is vital in Islam since it makes a family, a family changes over into a clan and ultimately the clan moves in the society. Islam appends extraordinary significance to this bond, so simplicity is liked in this relationship. The aim of this research was to examine the marriage customs in the Peshawar region. The investigation uncovered that the vast majority in the Peshawar region of *Khyber Pakhtunkhwa* is embracing *non-Shāria* ceremonies at weddings. The ceremonies of marriage functions in the Peshawar region are received from *Hīndu* traditions and it shows that Islamic teachings are being ignored. With the progression of time, individuals are moving towards destruction because of less knowledge about Islam. In this manner, the desperate need of it that Islamic teachings ought to be followed and simplicity ought to be embraced in wedding rituals. This exploration paper can be helpful and informative in its particular field for researchers and readers.

Keywords: Marriage, Islam, Peshawar, Contemporary Society

HONESTY AND INTEGRITY ARE THE MOST EFFICIENT WAYS TO MAINTAIN PEACE AND UNITY WITHIN THE COMMUNITY (FROM ISLAMIC PERSPECTIVE)

Dr. Naseem Akhter

Associate Professor, Department of Islamic Studies,
Shaheed Benazir Bhutto Women University, Peshawar, Pakistan.

ABSTRACT

The virtue of honesty is a blessing from the All-Powerful Allah. Anyone who the Almighty Allah pleases can grant this quality. Sincerity and honesty rank among the best qualities. Islam advises to live in a peaceful society since it is a religion of security and peace. In Islam, it is prohibited to be dishonest, treacherous, deceitful, and corrupt, lie, or use deception. It is now up to the individual to choose one of these ways, whether the right one or the wrong one, as Islam has already designated the correct and incorrect paths. But it has been demonstrated that those who develop their moral character and integrity live in societies that are affluent and tranquil. It is obvious that we shall degenerate with time as far as modern civilisation is concerning. We have neglected the teachings of Islam, and as a result, unethical practises like thievery, murder, kidnapping, treachery, and violence are pervasive in modern society. For a society to progress and prosper people's integrity and honesty are crucial; an honest society has a peaceful environment. The aim of this study is to show how honesty is essential to the growth of a peaceful society.

Keywords: Islamic Teachings, Honesty, Integrity, Peaceful Society, Corruption

ANALYZING IMPACT OF OF CULTURAL VALUES ON PRODUCTION EFFICIENCY OF MANGO VALUE ADDITION AND ON EXPORT OPPORTUNITIES IN AUSTRALIA

Dr.Nadeem Bhatti

Vice Chancellor Lahore Leads University

Dr.Faiz Muhammad Shaikh

Associate Professor SZABAC-Dokri Larkana

Shoukat Rafiue Awan

B#6 Ayaz Gul street, Sector one Township Sukkur Iqra Soomro Student of MS NUST islamaad

ABSTRACT:

The purpose of the study to analyze the impact of Mango Value Addition and on Export opportunities in Australia. Data were collected from primary as well as secondary sources. A survey was conducted. From200 customers from NSW province in 2019-20. Data were analyzed by using smart-pls. According to the results customers are more satisfied in different value addition in Shidhri Mango from Mirpur khasand Tando jam. It as reveled that The mango is largely consumed fresh, especially in producer countries. It is also increasingly being exported to non-producer countries. The mango is mainly processed into juices and nectars, canned cheeks, segments or pieces with syrup added in Mango tree wood is little used in construction or furniture, but more frequently as fire wood in the producer countries. The waste (skin and stone) can be fermented to make biogas, and the oil extracted from the kernel is used in cosmetics.

Key Words: Production Efficiency, Mango Value addition

A THEORETICAL APPROACH REGARDING THE VOLATILITY OF STOCK MARKETS

Ramona Birau

Faculty of Economic Science, University Constantin Brancusi, Tg-Jiu, Romania

ORCID: 0000-0003-1638-4291

Mircea Laurentiu Simion

University of Craiova, Doctoral School of Economic Sciences, Craiova, Romania

Florescu Ion

University of Craiova, Doctoral School of Economic Sciences, Craiova, Romania

ABSTRACT

The main aim of this paper is to provide a theoretical approach regarding the volatility of stock markets. Moreover, investors uncertainty can determine stock market volatility. Essentially, the higher the volatility, it is assumed that the higher is the risk associated with a certain traded financial asset. A higher volatility means that the price of the financial asset can change rapidly over a short period of time. Risk represents a key factor in the efficient management of a financial asset portfolio. Volatility is the measure of price fluctuations of financial assets traded on the stock market.

Keywords: stock market, investor, volatility, financial asset, uncertainty

THE IMPACT OF RISK MANAGEMENT ON THE BUSINESS ENVIRONMENT DEVELOPMENT DUE TO COVID-19 PANDEMIC

Ramona Birau

Faculty of Economic Science, University Constantin Brancusi, Tg-Jiu, Romania

ORCID: 0000-0003-1638-4291

Robert Dorin Filip

University of Craiova, Doctoral School of Economic Sciences, Craiova, Romania

Ninulescu Petre Valeriu

Faculty of Economics and Business Administration, University of Craiova, Romania

ABSTRACT:

The main of this research paper is to investigate the impact of risk management on the business environment development. Business companies have understood that the adequacy of systems and processes to identify, measure, monitor and control risks will help to maintain a strong position of organizations in the market, which will lead to increased confidence of all parties involved. In the context of an increasingly unpredictable business environment, we appreciate that risk management exhibits an increased importance. Moreover, the study of the risk-performance relationship becomes absolutely necessary for companies that requires to achieve outstanding financial results.

Keywords: risk management, business, corporate finance, economic sustainability, COVID-19 pandemic

FINTECH ISSUES AND CHALLENGES IN INDIA

Dr.C.Vijai

Associate Professor, Department of Commerce and Business Administration, Vel Tech Rangarajan Dr. Sagunthala R&D Institute of Science and Technology, INDIA.

ORCID: 0000-0003-0041-7466

Mr.M.Elayaraja

Assistant Professor, Department of Commerce, St.Peter's Institute of Higher Education and Research, Tamil Nadu, INDIA.

ABSTRACT

New finance technologies (FinTech) have erupted around the arena. Consequently, there was a good-sized increase in educational literature on FinTech over the last five years. Research tends to be scantily connected without a coherent research schedule. Significant research gaps and important questions continue to be. There is an awful lot of painting to be done before this area becomes a long-time educational discipline. This paper offers coherent studies on subject matters formulated via attention organization meetings with policymakers and teachers and is also based totally on a crucial evaluation of the literature. We outline seven key research gaps with questions that might shape the idea of an educational look. If these are addressed it would assist this location to grow to be a long-time educational area.

Key Words: Financial Technology, Fintech, Financial Services, Indian Financial System, Business Finance.

INTRODUCTION

Fintech, the abbreviation for economic technology refers to an area made by corporations' that supply monetary offerings efficiently by using technology. In the twenty-first century, it is a rising type of carrier. Implementing era in the economic sectors for cell bills, loans, cash transfers, or even asset control, new start-up companies are trying to replace the traditional transaction machine with modern, green techniques. Peer-to-peer lending, peer-to-peer fee technology, digital wallets, blockchain, and mobile banking is a additional example of the

way technology is being used in financial transactions. These are searching for to amplify the advantages and obtain excessive monetary transaction efficiency. Additionally, they assist in reducing consumer charges.

OBJECTIVES OF THE STUDY

• To know about the current status of fintech industry in India

• To identify the major issues in fintech industry in India.

• To make suggestions based on the study

FINTECH IN INDIA

With an ever-increasing reliance on data generation, the phrase "fintech" is used to characterize new technological breakthroughs inside the financial services enterprise. Originally used to describe the backend technology employed by way of most important monetary establishments, the phrase has come to refer to all technological improvements inside the financial industry, inclusive of those in financial literacy and education, retail banking, investing, and many others. One of the most sizeable developments anticipated to have an instantaneous effect on the worldwide financial quarter is technological innovation. The business fashions and techniques of monetary establishments are challenged with the aid of improvements in payments, lending, asset control, and insurance, but these innovations also gift opportunities for each set up marketplace gamers and inexperienced persons. Innovation can also boom risks for specific monetary institutions, clients of these establishments, and the whole monetary device. Despite its children, India's FinTech enterprise is increasing fast because to a widespread marketplace, a startup ecosystem that values innovation, and benevolent authorities policies and rules. This younger and vibrant industry is populated via some of startups, but non-banking financial enterprises (NBFCs) and traditional banking institutions are catching up. There had been severa outcomes of this latest disruption inside the banking and economic offerings enterprise.

THE EVOLUTION OF THE FINTECH INDUSTRY

The fintech industry as we know it today did not exist before the late 1990s and early 2000s. Nonetheless, fintech’s origins can be traced back to the advent of computer systems and the growth of electronic banking in the financial services industry in the 1970s and 1980s. These

early innovations set the stage for fintech's expansion and development in the latter half of the 20th century and beyond.

The evolution of the fintech industry has been rapid and dynamic, with significant changes taking place year after year.

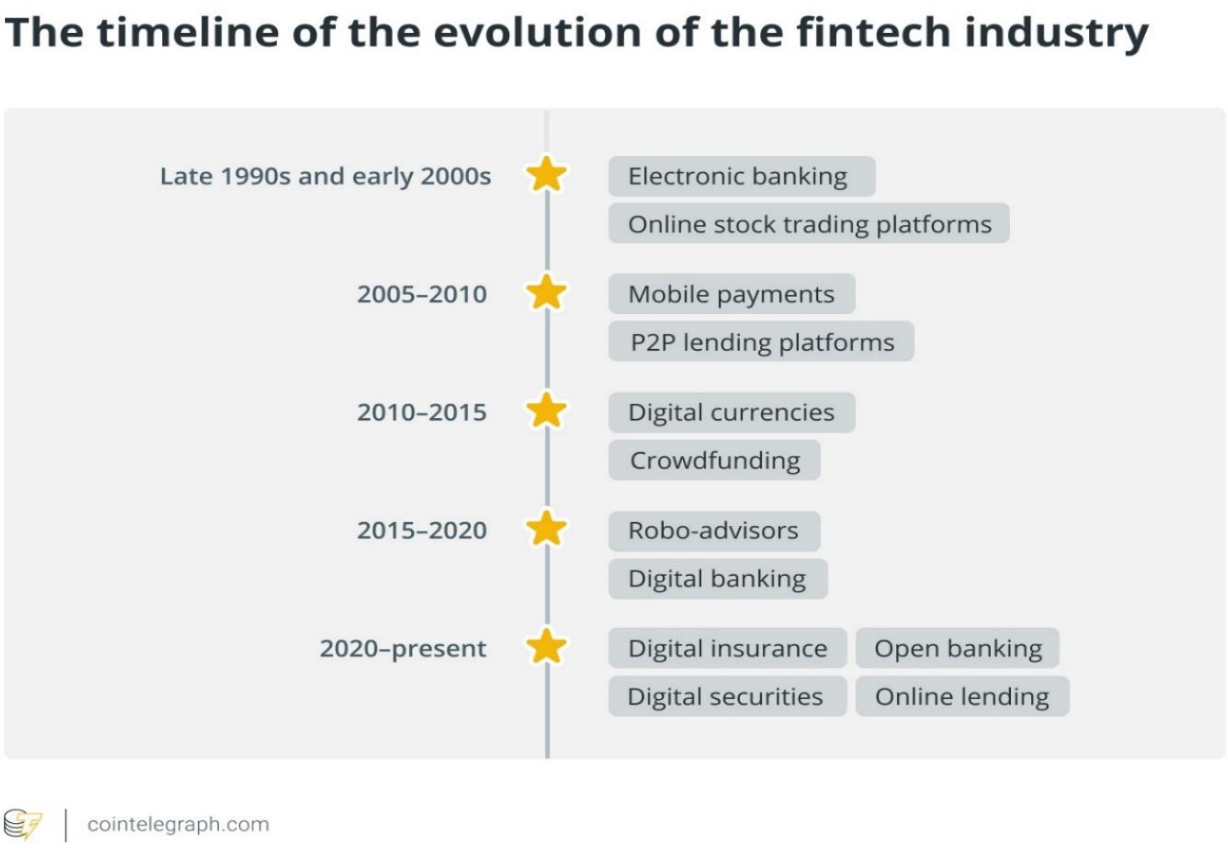

1.0 (1886-1967) is about infrastructure

This is an era when we can first start speaking about financial globalization. It started with technologies such as the telegraph as well as railroads and steamships that allowed for the first-time rapid transmission of financial information across borders. The key events on this timeline include first transatlantic cable (1866) and Fedwire in the USA (1918), the first electronic fund transfer system, which relied on now-archaic technologies such as the telegraph and Morse code. The 1950s brought us credit cards to ease the burden of carrying cash. First, Diner's Club introduced theirs in 1950, American Express Company followed with their own credit card in 1958.

Fintech 2.0 (1967-2008) is about banks

This period marks the shift from analog to digital and is led by traditional financial institutions. It was the launch of the first handheld calculator and the first ATM installed by Barclays bank that marked the beginning of the modern period of fintech in 1967.

There were various significant trends that took shape in the early 1970s, such as the establishment of NASDAQ, the world's 1st digital stock exchange, which marked the beginning of how the financial markets operate today. In 1973, SWIFT (Society For Worldwide Interbank Financial Telecommunications) was established and is to this day the first and the most commonly used communication protocol between financial institutions facilitating the large volume of cross border payments.

The 1980s saw the rise of bank mainframe computers and the world is introduced to online banking, which flourished in 1990s with the Internet and e-commerce business models. Online banking brought about a major shift in how people perceived money & their relationship with financial institutions. By the beginning of the 21st century, banks' internal processes, interactions with outsiders and retail customers had become fully digitized. This era ends with the Global Financial Crisis in 2008.

Fintech 3.0 (2008-2014) is about start-ups

As the origins of the Global Financial Crisis that soon morphed into a general economic crisis become more widely understood, the general public developed a distrust of the traditional banking system. This and the fact that many financial professionals were out of work, led to a shift in mindset and paved a way to a new industry, Fintech 3.0. So, this era is marked by the emergence of new players, particularly fintech startups, alongside the already existing ones (such as banks).

The release of Bitcoin v0.1 in 2009 is another event that has had a major impact on the financial world and was soon followed by the boom of **different cryptocurrencies** (which, in turn, was followed by the great crypto crash in 2018).
Another important factor that shaped the face of fintech is the mass-market penetration of smartphones that has enabled internet access for millions of people across the globe. Smartphone has also become the primary means by which people access the

internet and use different financial services. 2011 saw the introduction of Google Wallet, followed by Apple pay in 2014.

Fintech 3.5 (2014-2017) is about globalisation

Fintech 3.5 signals a move away from the western dominated financial world and contemplates the **expansion in digital banking around the globe,** with improvements in fintech technology.

It puts the focus on consumer behaviour and how they **access the internet in the developing world.** For example, in China and India, markets that never had time to develop Western levels of physical banking infrastructure and so were open to new solutions more quickly.

This era is marked by an increasing number of **new entrants** and their **last mover advantages.**

Fintech 4.0 (2018-today) is about disruptive technologies

Blockchain technologies and open banking are continuing to drive the innovation of the future of financial services. The game changers here are **neo banks** that challenge the pricing and complexity of traditional banks, while earning customers' trust through simplified, digital-only experiences and low-to-no fees.

Machine Learning, on its part, is transforming the way people interact with banks and insurance companies, receiving bespoke offers and support. Germany's N26, for example, relaunched its premium account in 2019 to cater to the specific needs and tastes of its subscribers, such as discounts in coworking spaces and in online travel booking sites.

ML also has security applications: British Revoluta, for example, unveiled a new AI solution in 2018 to combat card fraud and money laundering, developing deep insights and predictions around customer behaviour to dynamically identify new card fraud patterns without human intervention. Another major event in this period is the new wave of **integrated payment providers,** with platforms that can offer payments as an additional strand to an already comprehensive business management system. And lately, **mainstream use cases for NFTs,** like creators strengthening their earning power

with digital representations of their contents, or artists ensuring royalty distributions, or NFTs as tickets or membership cards.

FINTECH TODAY

As technology is becoming ever more central in the finance industry, we tend to consider banks and fintech startups as opposing forces fighting for their share of the market. The reality is that both sides need each other just as much as they need to compete with each other.

On the one hand, fintech startups have taken funding from banks and often rely on banking, insurance, and back-office partners to deliver their core products. Banks, on the other hand, have acquired fintech startups or invested in them to leverage new technology and ways of thinking to upgrade their existing operations and offerings. Hopefully, this retrospective look into the evolution of fintech will help to sum up the long way we have come until today and put into perspective the busy times ahead of us.

One thing is certain: Fintech is growing, and fast. And innovation in fintech is reaching more and more areas of the digital economy. The increasing number of unicorns (privately held startup businesses with a value of over $1 billion) is an indicator of this.

KEY PLAYERS IN THE GLOBAL FINTECH MARKET

The report presents a detailed analysis of the following key players in the global fintech market, looking into their capacity, market shares, and latest developments like capacity expansions, plant turnarounds, and mergers and acquisitions:

- PayPal Holdings, Inc.
- Ant Group
- Stripe, Inc.
- Intuit Inc.
- Adyen Group
- Coinbase
- Square Capital, LLC
- Avant, LLC.
- Klarna Bank AB

- Nu Pagamentos S.A
- Others

The comprehensive report investigates the macro and micro aspects of the industry. The EMR report gives an in-depth insight into the market by providing a SWOT analysis as well as an analysis of Porter's Five Forces model.

FINTECH INDUSTRY GROWING

- The global fintech market is expected to grow at a CAGR of 23.58% from 2021 to 2025. (Research and Markets, 2020)
- Artificial intelligence is one of the leading technologies in the fintech market, with a market share of 38.25% in 2019. (Research and Markets, 2020)
- Blockchain and regulatory technology (regtech) are the fastest-growing segments of the fintech industry. (Grand View Research, 2019) (Transparency Market Research, 2018)
- Blockchain is worth $70 to $75 million in 2018, with a CAGR of 50% in the next six years. (IndustryArc)
- This puts Blockchain technology on track for a $20 billion worth by 2024. (Transparency Market Research, 2018)
- Blockchain can cut regtech costs by as much as $4.6 billion annually. (Quinland and Associates, 2016)
- Regtech is estimated to be worth $120 billion in 2020 with a CAGR of 52.8% (Grand View Research, 2019)
- Peer-to-peer (P2P) or digital lending, another segment of fintech, is worth $43.16 billion in 2018 and expected to rise to $567.3 billion in 2026 with a CAGR of 26.6%. (Reports and Data, 2019)
- In a survey, 56% of participants said that they recognize the importance of blockchain technologies. (PwC, 2020)
- Even if they recognized its importance, 57% of participants said they are unsure about how to respond to blockchain technologies. (PwC, 2020)

THE CHALLENGES FACED BY FINTECH COMPANIES IN THE CURRENT ECONOMIC CLIMATE

The Challenges

Fintech corporations, which use modern-day, progressive generation to enhance and automate economic services, have faced several challenges within the modern financial weather.

The pandemic effects

One of the number one demanding situation is the uncertainty due to the Covid-19 pandemic. In addition, the unexpected and severe monetary downturn has brought about a decline in purchaser spending and improved uncertainty for companies, making it difficult for fintech companies to are expecting and plan for destiny growth and ventures.

Regulatory challenges

Another undertaking for fintech businesses is the multiplied regulatory scrutiny. As those corporations become more mainstream and disrupt traditional monetary establishments, regulators have begun to take a better observe their operations to make sure they comply with legal guidelines and rules. These stringent regulation and compliance requirements can cause brought charges and delays for fintech corporations, making it hard to compete with established economic institutions.

Market Saturation

Fintech businesses additionally face excessive competition from traditional monetary establishments, which have launched into a similar route by adopting comparable technologies and commercial enterprise fashions to stay aggressive. As a end result, it's far making it hard for fintech groups to distinguish themselves within the crowded fintech marketplace to attract and accumulate clients.

Cyber Security

Additionally, Fintech companies also face challenges related to cybersecurity and data privateness. As they accumulate and save sensitive financial statistics, they're at a higher chance of cyber-attacks and information breaches. Such adversaries can result in reputational damage, legal liabilities, and financial losses in the event that they fail to protect their clients' statistics. Despite these demanding situations, many fintech companies were capable of adapt

and continue to grow. Some have taken gain of the elevated demand for digital financial services for the duration of the pandemic, whilst others have shifted their attention to digital bills and lending. However, for fintech groups to be triumphant within the current monetary weather, they will want so that you can navigate those challenges and discover methods to live aggressive.

The modern financial climate has presented several challenges for fintech corporations, together with uncertainty because of the pandemic, multiplied regulatory scrutiny, opposition from conventional financial establishments, and cybersecurity issues. Yet, despite those challenges, fintech businesses have the potential to thrive by using being capable of navigate these challenges and find methods to live competitive in the marketplace and grow.

CHALLENGES TO FINTECH INDUSTRY IN INDIA

India, domestic to extra than 23 fintech unicorns, has speedy emerge as a powerful global fintech hub. However, the industry has skilled some of the risks and regularity issues due to the fintech area's fast growth. The federal monetary regulatory authority's pinnacle worries are the upward thrust in privateness violations, cyberattacks, and go-border legal and regulatory problems added on by the economic services industry's rapid digitization. Other considerable problems the fintech sector faces consist of information confidentiality and purchaser protection. Following are the primary challenges to Fintech in India.

Emotional attachment to cash

In a country where human beings adore cash, the fintech area is operating to establish a cashless economy. In India, using cash is related to faith, way of life, and emotional attachment. The first mission the fintech region is attempting to triumph over is that this dependency to coins. Here, the problem is in gaining popularity over cash. Credibility is a challenge for any innovation in its early ranges, and the fintech enterprise is not any exception. The truth that our fintech business area is in transition and we have now not absolutely embraced digital solutions for our economic needs or absolutely rejected the traditional banking gadget is every other huge thing contributing to those boundaries. Since we are dealing with cash, most people are still hesitant to completely consider fintech. Therefore, it's going to require effort and time to win humans over and earn their believe in a nonetheless-new product. One of the important thing solutions to the credibility issue for fintech companies is teaching the purchaser approximately the products and services. With its

demonetization programme and the Digital India Campaign, the Indian government is helping India in shifting beyond the use of currency.

Banking regulations

The banking industry is very regulated, has giant operational and transaction expenses, and uses very steady commercial enterprise fashions. Indian fintech businesses require complete regulatory frameworks that could manage risks. Policies should be created so as to lessen ability dangers. Numerous guidelines unavoidably maintain down the increase of Fintech startups inside the Indian economic quarter. In addition to being difficult to conform with, those rules additionally make it hard for Fintech corporations to join the Indian markets. The new Fintech corporations are sometimes faced with sizeable obstacles due to uncertain and restrictive felony frameworks. Due to their state-of-the-art working fashions, fintech businesses can also appear to be constrained by the strict regulatory requirements.

Problems with the net

Fast internet is the basis of finance. Indian net service companies are nonetheless vying for clients by way of supplying better bandwidth and quicker speeds for secure and relaxed information delivery. India's different topography, extensive populace, and stark division among the metropolis and the village are all very important concerns. The nation should cope with the problems if it's miles to assemble a compelling fintech narrative and come to be a virtual superpower. The infrastructural problems skilled with the aid of the fintech companies in India must be lessened with the aid of some of authority’s digitization projects, which includes the Digital India campaign and the setup of optical fibres at some stage in Indian communities.

Cybersecurity

Traditional economic institutions now offer better services and products thanks to fintech. The hidden risks of cybersecurity, which in general incorporate data breaches, third-celebration protection threats, malware risk, application security risk, cloud-primarily based protection threats, in addition to virtual identification dangers, are the enterprise's middle trouble. A properly-balanced innovation is required to deal with the cyber chance, prevent hackers before they can access crucial statistics, and decrease the hidden dangers associated with monetary services.

CONCLUSION

Some of the principal forces influencing the Fintech revolution in India are supplied aspect enablers like exponentially developing computing strength, giant net penetration, and elevated net velocity and coverage, mixed with demand side stimulants like the want for inclusive monetary offerings, client expectations, and the enterprise need to lessen charges at the same time as providing faster, more secure, and greater dependable offerings. We can make contributions to the improvement of a new financial system this is greater inclusive, fee-powerful, and sturdy by way of allowing improvements and controlling dangers. In India, there are greater than 2100 Fintech companies, and greater than 67 percentage of these had been founded within the remaining 5 years. In 2021, investments of greater than $8 billion have been made at numerous phases of the Fintech zone in India, which has additionally skilled exponential growth in finance.

REFERENCES

1. Accenture (2018). Global Fintech Investments Surged in 2018 with Investments in China Taking the Lead, Accenture Analysis Finds; UK Gains Sharply Despite Brexit Doubts. Retrieved from Accenture
2. Budget 2016: Start-ups get 100 per cent tax exemption for 3 years on profits, 29 February 2016, DNA India, http://www.dnaindia.com/money/report-budget-2016-start-ups-get-100-taxexemption-for-3-years-on-profits-2183981 accessed on 25 May 2016.
3. Drawing on a categorization from WEF, The Future of Financial Services, Final Report, June 2015.
4. Fintech sector proving to be talent magnet". The Economic Times. 26 April 2016. Retrieved 22 May 2016.
5. India emerging a hub for fintech start-ups, Business Standard website, http://www.businessstandard.com/article/companies/india-emerging-a-hub-for-fintech-startups116051700397_1.html, accessed on 25 May 2016.
6. KPMG (2020). Pulse of Fintech H1 2020. Retrieved from KPMG
7. PwC (2019). Global FinTech Report 2019. Retrieved from PwC
8. PwC (2020). Financial Services Technology 2020 and Beyond: Embracing disruption. Retrieved from PwC
9. Research and Markets (2020). Global Fintech Market, by Technology (API; AI; Blockchain; Distributed Computing, Others), by Service (Payment; Fund Transfer;

Personal Finance; Loans; Insurance; Others), by Application (Banking; Insurance; & Others), by Region, Competition, Forecast & Opportunities, 2025. Retrieved from Research and Markets

10. Statista (2021). Digital Payments. Retrieved from Statista
11. Statista (2021). Fintech – Statistics & Facts. Retrieved from Statista
12. Statista (2021). FinTech Report 2021. Retrieved from Statista

WEB REFERENCES

1. https://www.researchgate.net/profile/C-Vijai-2/publication/337740115_Fintech_in_India_-_Opportunities_and_Challenges/links/5e2168daa6fdcc10156f8ffb/Fintech-in-India-Opportunities-and-Challenges.pdf
2. https://scholar.google.co.in/citations?view_op=view_citation&hl=en&user=qh0VXFMAAAAJ&citation_for_view=qh0VXFMAAAAJ:NaGl4SEjCO4C
3. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3514501
4. https://scholar.google.co.in/citations?view_op=view_citation&hl=en&user=qh0VXFMAAAAJ&citation_for_view=qh0VXFMAAAAJ:SeFeTyx0c_EC
5. https://scholar.google.co.in/citations?view_op=view_citation&hl=en&user=qh0VXFMAAAAJ&cstart=20&pagesize=80&citation_for_view=qh0VXFMAAAAJ:qxL8FJ1GzNcC
6. https://scholar.google.co.in/citations?view_op=view_citation&hl=en&user=qh0VXFMAAAAJ&pagesize=80&citation_for_view=qh0VXFMAAAAJ:EUQCXRtRnyEC

KNOWLEDGE AND PERCEPTION OF POLYCYSTIC OVARY SYNDROME (PCOS) AMONG ADULT WOMEN IN THE ASSIR REGION

Prof. Wagida Wafik

ORCID ID: https://orcid.org/0000-0002-8156-948X

Co-Author's, HalaAwad Ahmed

ORCID ID: https://orcid.org/0000-0003-4754-0234

Co-Author's NORA SEAD AL-SHAHRANI

King Khalid University- Applied Medical Sciences –Public health department -Assir region – Kingdom of Saudi Arabia

ABSTRACT

Background: Polycystic ovarian syndrome (PCOS) is a common female endocrine disorder among young and adult women, and PCOS patients have hormonal abnormalities that cause irregular menstruation; ovarian cysts, and infertility**.**

Aim: To assess the women's knowledge and perception of polycystic ovary syndrome and its symptoms in the Assir region

Subject and method: A cross-sectional descriptive study was used for the study and the study was conducted among women more than 20 years of age in the Assir region. The sample size was 385, and the sampling technique was non-probability convenient sampling. A self-administered online questionnaire was used for the data collection from adult women in the Assir Region.

Results: The study results found that more than one-half (51.9%) of the participants had a high level of knowledge regarding PCOS, and there was a significant relationship between the participants' educational level and their level of knowledge about PCOS ($P < 0.05$). Regarding the perception of PCOS, nearly one-half had a high level of perception (47.5%), and there were significant relationships between the participants' age, marital status and monthly income and their level of perception regarding PCOS ($P < 0.05$).

Conclusion and recommendation: The current study showed that more than one-half of the participants had a high level of knowledge regarding PCOS, and nearly one-half had a high level of perception. The study recommended to Conducting Health education programs should be implemented to improve the knowledge and perception among the public to

understand more about PCOS and its complications and how to manage the symptoms of PCOS.

Keywords: Knowledge, Perception, PCOS, Adult Women, Assir region.

INTRODUCTION

Polycystic ovarian syndrome (PCOS) is a common endocrine/hormonal disorder that affects women, especially after puberty. Alternatively, PCOS may be expanded as polycystic ovary syndrome [(1)].In women aged 17 to 45 years old, the prevalence of PCOS is thought to range from 5.5% to 12.6% globally [(2)] .

PCOS patients have hormonal abnormalities that cause irregular menstruation; ovarian cysts, infertility, miscarriage, as well as other health issues include cardiovascular issues, type 2 diabetes mellitus (T2DM), and endometrial cancer [(3).] It is a complicated condition having aspects related to reproduction, metabolism, and psychology [(4).] Increased levels of luteinizing hormone, decreased levels of follicle-stimulating hormone, increased androgen levels, and insulin levels are reproductive characteristics that cause irregular menstruation (oligomenorrhea or amenorrhea) [(3-4).]

Women with PCOS are more likely to experience spontaneous abortion in the first trimester of pregnancy and gestational diabetes during pregnancy [(5).] Among the metabolic characteristics include dyslipidemia, poor glucose intolerance testing, and insulin resistance (IR) compensated by hyperinsulinemia [(6).] Endometrial cell proliferation is stimulated by anovulation and hyperinsulinemia, which raises the risk of endometrial cancer [(7).] Loss of femininity, body dissatisfaction, anxiety, sadness, eating disorders, and suicidal thoughts are examples of psychological traits [(6-7).]

The precise causes of PCOS development are still being investigated. However, some earlier research suggest that PCOS may be related to hereditary, dietary, and environmental factors, such as early puberty, early fetal development, and a family history of the condition in first-degree relatives, as well as inactivity, stress, and obesity [(7-8).] PCOS patients may exhibit irregular or anovulatory cycles together with hyperandrogenic symptoms such acne, seborrhea, hirsutism, and alopecia. Patients with PCOS also frequently exhibit weight gain and mood fluctuations [(8).]

The three main components of conquering PCOS are reproductive, metabolic, and mental health, all of which can benefit from modest weight loss. PCOS cannot be cured, however there are several strategies to treat and control the illness [(9).] Weight loss can significantly reduce several of the health issues linked to PCOS in girls who are overweight. Sometimes, just losing weight can return hormone levels to normal, causing many symptoms to go away or become milder. Exercise and a healthy diet can help prevent weight gain. [(9-10)]

The most common polycystic ovary syndrome complications are infertility, gestational diabetes, pregnancy-induced hypertension, miscarriage or early birth, nonalcoholic steatohepatitis, and metabolic syndrome. [12] Sleep apnea, depression, anxiety, eating disorders, type 2 diabetes or pre-diabetes [13] and endometrial cancer are also complications that can cause sexual dysfunction, marital and social problems, and mood disturbances. [14]

First-line treatment for infertility is to restore ovulation by obstructing incorrect estrogen feedback pathways (for example, letrozole, an aromatase inhibitor, or clomiphene citrate, a selective estrogen receptor modulator) or estrogen production in adipose tissue. [14-15] Letrozole increases the likelihood of a live birth by 40–50% compared to clomiphene, while the advantage may be greater in obese PCOS women. Gonadotropin therapy, which is typically used in a low-dose regimen to reduce the risk of multiple pregnancies and ovarian hyperstimulation syndrome, is typically the second-line treatment. Gonadotropin therapy can be either an LH and FSH combination or FSH alone [16].

AIM OF THE STUDY

To assess the women's knowledge and perception of polycystic ovary syndrome and its symptoms in the Assir region.

RESEARCH METHODOLOGY

Technical design:

Research design: A descriptive cross-sectional study.

Study duration: The study was conducted from December 2022 to March 2023.

Study setting: The study was conducted in Assir region of Saudi Arabia.

Sample characteristics: The study subjects consisted of adults' females.

Inclusion criteria: - Women > 20 years of age who were interested to participate in the study.

Exclusion criteria: - Women < 20 years of age & Women > 20 years of age who were not interested to participate in the study.

Sampling technique: A convenience sampling technique was used in the study.

Tool for data collection: An electronic questionnaire was used to collect the data from the participants.

The questionnaire was divided into 3 main parts: -

Part 1: Concerned with the Sociodemographic characteristics of the participants, such as age in years, marital status, educational level, occupation, monthly income, and place of residence, and it included six questions from 1 to 6 and health-related questions, and it included 11 questions from question 7 to 17.

Part 2: This tool was developed by ***Omagbemi et al., (2020)*** [4] to collect data from the participants and consisted of questions for assessment of the knowledge about (polycystic ovary syndrome) among women in the Assir region, and it consisted of (10) questions.

Part 3: Contained the participants' responses to the questions about their perception of polycystic ovary syndrome (PCOS), and consisted of (13) questions.

The scoring system regarding the level of knowledge and perception of (polycystic ovary syndrome) among women in the Assir region was divided into three classifications:

High level of knowledge: more than 75 %.

Moderate level of knowledge: from 75 % - 50 %.

Low level of knowledge: less than 50 % - 0 %.

Pilot study: A pilot study was carried out on 20 participants to assess the clarity and applicability of the data collection tool. The tool was finalized based on the results of the pilot, and the pilot sample was not included in the main study sample. It took two days.

Ethical considerations: Ethical approval was obtained from the College of Applied Medical Science, KKU.

Statistical methods: The collected data were entered and analyzed using SPSS (statistical package software (Version 25). Then the results were presented sequentially in tables to highlight the findings, data were presented using descriptive statistics as frequencies and percentages.

RESULTS

Table (1):- **Socio-demographic characteristics of the adult women in the Assir region** (N = 385)

Socio-demographics	Frequency	Percentage %
Age		
20-25 years	163	42.3
26-30 years	45	11.7
31-35 years	39	10.1
36-40 years	33	8.6
41-45 years	53	13.8
45 years and above	52	13.5

Marital status		
Single	169	43.9
Married	199	51.7
Divorced	17	4.4
Educational level		
Reading and writing	1	0.3
Primary school	4	1
Intermediate school	11	2.9
Secondary school	61	15.8
University	308	80
Occupation		
Unemployed, house wife	121	31.4
Student	113	29.4
Self employed	22	5.7
Employed	111	28.8
Retired	18	4.7
Total	**385**	**100%**

Table (1) shows that less than one-half (42.3%) of the participants aged between 20-25 years, more than one-half (51.7 %) were married, and the majority (80%) had a university education. Less than one-third (31.4%) were unemployed or housewives.

Table (2) Health characteristics of the adult women in the Assir region: - (N=385)

Characteristics		Frequency	Percentage %
Do you have chronic diseases (diabetic, hypertension, asthma)?	Yes	56	14.5
	No	329	85.5
Are you overweight?	Yes	159	41.3
	No	226	58.7

Do you suffer from difficulty losing weight?	Yes	169	43.9
	No	216	56.1
Have you been clinically evaluated and diagnosed of PCOS?	Not diagnosed	258	67
	Suspected	29	7.5
	Currently diagnosed	35	9.1
	Previously diagnosed	63	16.4
Is the menstrual cycle regular?	Yes	268	69.6
	No	117	30.4
How many days are there between periods?	Less than 21 days	162	42.1
	21 – 34 days	171	44.4
	35-60 days	32	8.3
	More than 60 days	20	5.2
How many days does the menstrual cycle last?	5 days or less	119	30.9
	5-7 days	219	56.9
	8 – 11 days	39	10.1
	More than11 days	8	2.1
How do you describe bleeding during the cycle?	Light	97	25.2
	Moderate	242	62.9
	Copious	46	11.9
Are you accompanied by cramps and abdominal pain?	No	44	11.4
	Light	126	32.7
	Moderate	145	37.7
	Strong	70	18.2
Do you have to take a pain reliever?	Yes	179	46.5
	No	206	53.5
If you married, do you suffer from late pregnancy or miscarriage problem?	Yes	85	22.1
	No	300	77.9
Total		**385**	**100%**

Table (2) Indicate that the majority (85.5 %) had no health conditions; more than one-half (58.7%) had optimum weight, and didn't suffer from difficulty losing weight (56.1%). Regarding the diagnosis of PCOS, more than two-thirds (67 %) were not clinically evaluated and diagnosed with PCOS. Regarding the menstrual cycle, more than two-thirds (69.6 %) had a regular menstrual cycle, and of the irregular cycles, less than one-half (44.4 %) were from 21 – 34 days.

Table (3) Knowledge of Polycystic Ovary Syndrome (PCOS) among adult women in the Assir region: - (N = 385)

Knowledge of Polycystic Ovary Syndrome (PCOS)	**Frequency**	**Percentage %**
Have you ever heard of polycystic ovary syndrome?		
Yes	303	78.7
No	82	21.3
What is PCOS?		
No idea	128	33.2
The presence of cancerous cells in the ovaries	12	3.1
The presence of fluid filled sacs in the ovaries leading to an imbalance in the female sex hormones (correct)	185	48.1
Solid cysts present in the ovaries	60	15.6
PCOS is a curable disease?		
Yes	326	84.7
No (correct)	9	2.3
I don't know	50	13
Do nutrition, sports and medicines help in recovery?		
Yes (correct)	323	83.9
No	8	2.1
I don't know	54	14
PCOS is a major cause of infertility?		
Yes (correct)	200	51.9
No	33	8.6
I don't know	152	39.5
PCOS is a chronic / life-long disease?		

Yes (correct)	44	11.4
No	181	47
I don't know	160	41.6
Hormonal imbalance is key feature of PCOS?		
Yes (correct)	232	60.3
No	18	4.7
I don't know	135	35
What major organ is affected by PCOS?		
The fallopian tubes	19	4.9
The ovaries (correct)	276	71.8
The womb	66	17.1
The cervix	24	6.2
Are you aware if PCOS is treatable?		
Yes (correct)	206	53.5
No	41	10.7
I don't know	138	35.8
Total	**385**	**100%**

Table (3) Report that the majority (78.7%) heard of polycystic ovary syndrome (PCOS), knew it was a curable disease (84.7%) and that nutrition, sports, and medicines help in recovery (83.9%).Less than three-fourths (71.8%) knew that the organ affected by PCOS was the ovaries. More than one-half (60.3%) answered that Hormonal imbalance is the key feature of PCOS, were aware that PCOS is treatable (53.5%), and PCOS is a major cause of infertility (51.9%). Less than one-half (48.1%) knew that PCOS is the presence of fluid-filled sacs in the ovaries leading to an imbalance in the female sex hormones, and didn't know that PCOS is a chronic disease (47%).

Table (4): - Scoring of the level of knowledge among adult women in the Assir region regarding

Polycystic Ovary Syndrome (PCOS):- (N= 385)

level of knowledge		
level of knowledge	**Frequency**	**Percentage %**
High	200	51.9
Moderate	175	45.5
Low	10	2.6
Total	**385**	**100%**

Table (4) shows that, more than one-half (51.9%) of the participants had a high level of knowledge regarding PCOS, and less than one-half (45.5%) had a moderate level.

Table (5) Perception of Polycystic Ovary Syndrome (PCOS) among the adult women in the Assir region :- (N = 385)

	Frequency	Percentage %
Genes increase the risk of developing PCOS?		
Yes (correct)	171	44.4
No	36	9.4
I don't know	178	46.2
Environmental factors increases risk of having PCOS?		
Yes (correct)	182	47.3
No	40	10.4
I don't know	163	42.3
If loose/reduce weight it would help in restoring ovulation?		
Yes (correct)	248	64.4
No	17	4.4
I don't know	120	31.2
(If you are married) Do you realize that miscarriage can be a result of the syndrome?		
Yes (correct)	144	37.4

No	39	10.1
I don't know	202	52.5
The PCOS can lead to menstrual irregularities?		
Yes (correct)	284	73.8
No	6	1.6
I don't know	95	24.6
The PCOS can lead to mood disorders?		
Yes (correct)	253	65.7
No	18	4.7
I don't know	114	29.6
Having PCOS can lead to abnormal hair growth?		
Yes (correct)	221	57.4
No	25	6.5
I don't know	139	36.1
Do you realize that PCOS is health problem which majorly affect young female?		
Yes (correct)	237	61.6
No	14	3.6
I don't know	134	34.8
Do you realize that PCOS is health problem which affect female of reproductive age?		
Yes (correct)	256	66.5
No	15	3.9
I don't know	114	29.6
PCOS can be controlled with me making healthy lifestyle choices alone?		
Yes	179	46.5
No (correct)	61	15.8
I don't know	145	37.7
Do you realize that PCOS is a cancerous type of disease?		
Yes	90	23.3

No (correct)	68	17.7
I don't know	227	59
PCOS can increase risk of womb cancer?		
Yes (correct)	131	34
No	38	9.9
I don't know	216	56.1
PCOS makes you more prone to depression and psychological disorders?		
Yes (correct)	243	63.1
No	19	5
I don't know	123	31.9
Total	**385**	**100 %**

Table (5) Finding that less than three-fourths (73.8%) replied that PCOS could lead to menstrual irregularities, less than two-thirds (66.5%) answered that PCOS is a health problem that affects females of reproductive age, PCOS could lead to mood disorders (65.7%), losing weight would help in restoring ovulation (64.4%), PCOS could lead to depression and psychological disorders (63.1%). f (61.6%). More than one-half (57.4%) replied that PCOS could lead to abnormal hair growth, less than one-half environmental factors increase the risk of having PCOS, could be controlled with me making healthy lifestyle choices alone and genes increase the risk of developing PCOS (47.3%, 46.5% & 44.4%) respectively.

Table (6): - Scoring of the level of perception among adult women in the Assir region regarding Polycystic Ovary Syndrome (PCOS):- (N= 385)

level of perception		
level of perception	**Frequency**	**Percentage %**
High	183	47.5
Moderate	127	33
Low	75	19.5
Total	**385**	**100%**

Table (6) shows that nearly one-half of the participants had a high level of perception regarding PCOS (47.5%), and nearly one-third had a moderate level (33%).

Table (7) Relationship between socio-demographic characteristics of adult women in the Assir region and the total score of knowledge about Polycystic Ovary Syndrome (PCOS) :- (N=385)

Sociodemographic characteristics	Level of knowledge				chi-square
Age	**High**	**Moderate**	**Low**	**Total**	**P value**
20-25 years	91	67	5	163	
26-30 years	28	16	1	45	
31-35 years	17	21	1	39	
36-40 years	11	21	1	33	0.48
41-45 years	28	24	1	53	
45 years and above	25	26	1	52	
Marital status					
Single	91	76	2	169	
Married	101	91	7	199	0.57
Divorced	8	8	1	17	
Educational level					
Reading and writing	0	0	1	1	
Primary school	0	4	0	4	
Intermediate school	5	6	0	11	0.00 *
Secondary school	25	33	3	61	
University	170	132	6	308	
Occupation					
Unemployed, house wife	59	57	5	121	
Student	66	45	2	113	
Self employed	14	7	1	22	0.48
Employed	53	56	2	111	
Retired	8	10	0	18	
Total	**200**	**175**	**10**	**385**	

* Significance = ($P < 0.05$).

Table (7) indicates a significant relationship between the participants' educational level and their level of knowledge about PCOS. Other factors are non-significant.

Table (8) Relationship between socio-demographic characteristics of adult women in the Assir region and the total score of perception of Polycystic Ovary Syndrome (PCOS) :- (N=385)

Sociodemographic characteristics	Level of perception				chi-square
Age	**High**	**Moderate**	**Low**	**Total**	**P value**
20-25 years	87	44	32	163	0.04*
26-30 years	24	14	7	45	
31-35 years	21	11	7	39	
36-40 years	14	8	11	33	
41-45 years	18	25	10	53	
45 years and above	19	25	8	52	
Marital status					0.02*
Single	91	43	35	169	
Married	82	81	36	199	
Divorced	10	3	4	17	
Educational level					0.44
Reading and writing	0	0	1	1	
Primary school	1	2	1	4	
Intermediate school	3	5	3	11	
Secondary school	26	22	13	61	
University	153	98	57	308	
Occupation					
Unemployed, house wife	49	47	25	121	
Student	62	35	16	113	
Self employed	11	6	5	22	

Employed	53	30	28	111	0.13
Retired	8	9	1	18	
Total	**183**	**127**	**75**	**385**	

* Significance = (P < 0.05).

Table (8) indicates significant relationships between the participants' age, marital status and

their level of perception regarding PCOS. Other factors are non-significant.

DISCUSSION

The current study results showed that less than one-half were 20-25 years of age, more than one-half were married, the majority had a university education, less than one-third were unemployed or house-wives, more than one-half had a monthly income that was enough, and more than two-thirds had lived in urban areas. The results were in line with **Omagbemi et al. 2020** study found that most respondents were between ages 15-25 years, and the minority were between 37-45 years of age, most respondents were single and less than one-third were first-year students [(4).] The findings also matched **Jaber et al., 2022** revealed that less than one-third of the participants aged 18-30 years old, more than two-thirds were married, more than one-half were bachelor's degree and postgraduate degree holders, and more than two-fifths were housewives and worked [(18).] The findings were also congruent with **Alfanob et al., 2022** depicted that less than one-half of the participants were within the age group of 20–30 years, almost half of the participants were single, had university-level education and less than two-thirds weren't healthcare professionals and the majority of participants were residents in urban areas [(17).]

Health characteristics of the study sample, the study results found that most participants didn't have chronic diseases; more than one-half had optimum weight and didn't suffer from difficulty losing weight. Regarding the diagnosis of PCOS, more than two-thirds were not clinically evaluated and diagnosed with PCOS. These results were in line with **Jakhar et al., 2022** study found that the minority was diagnosed with PCOS and had sisters diagnosed with PCOS [(2).]

The study results documented that regarding the menstrual cycle, more than two-thirds had a regular menstrual cycle, and of the irregular cycles, less than one-half were from 21– 34 days, and more than one-half of the participants menstrual cycles last from 5-7 days. These findings were in line with **Jakhar et al., 2022** study found that the length of the menstrual cycle was 21 to 35 days in the majority of the participants and more than two-fifths of the study subjects, days of menstrual flow lasted from 5-7 days [(2).] According to the current study, more than one-third of PCOS cases were not relieved by pain medication, and more than half were accompanied by mild cramps and abdominal pain. These findings matched **Jakhar et al., 2022** study found that more than one-half had dysmenorrhea [(2).]

Regarding the total level of knowledge regarding PCOS in the current study, more than one-half of the participants had a high level regarding PCOS, and less than one-half had a moderate level. The level of knowledge was moderate due to the incorrect answers to some questions such as most participants replied that PCOS is a curable disease, less than one-third didn't know what PCOS is, more than one-third didn't know that PCOS is a major cause of infertility, hormonal imbalance is a feature of PCOS or if PCOS is treatable and less than one-half didn't realize that PCOS is a chronic disease. These findings were in line with ***Omagbemi et al., 2020*** found that more than half had good knowledge regarding PCOS. These findings matched ***Bangaru et al., 2020*** found that more than one-half of the participants had good knowledge about PCOS [4]. Similarly, ***Abu-Taha et al., 2020*** found that the knowledge score about PCOS was moderate [13]. In contrast to the study results ***Hussin and Abd Kadir, 2020*** found that most participants had a high knowledge level regarding (PCOS) [18]. Opposite to these results, ***Alfanob et al., 2022*** depicted that less than one-half had a low level of knowledge [17]. The findings did not match ***Adjei, 2019*** study results revealed that less than two-thirds of the participants had poor knowledge of PCOS [19]. Moreover, the results disagreed with ***Vaithy et al., 2020*** found that the level of knowledge regarding PCOS among the participants was low [20].

Relationship between participants' Sociodemographic factors and their level of PCOS knowledge, the present study found that there is a significant relationship between the participants' educational level and their level of knowledge regarding PCOS. These findings agreed with **Alfanob et al., 2022** depicted that significant associations existed between knowledge and age, education level, residence, the field of study, and marital status [17]. Similarly, these findings agreed with **Abu-Taha et al., 2020** found that the educational level and marital status factors were significantly associated with participants' knowledge of PCOS [13]. In contrast to these results, **Bangaru et al., 2020** study found that there was a significant association between gender, socioeconomic class, and the level of knowledge regarding PCOS [11]. The findings were opposite to **Adjei, 2019** revealed that gender and experience with PCOS were associated with knowledge level [19].

Regarding the total level of perception of PCOS, less than one-half of the participants had a high level of perception regarding PCOS, and nearly one-third had a moderate level. The level of perception was moderate due to incorrect answers or unawareness of most perceptions questions. These findings agreed with ***Sasikala et al, 2021*** found that most participants were aware of PCOS [21]. These findings were in line with ***Alruwaili et al, 2020*** found that the majority had a good awareness of PCOS [24]. These results also matched ***Hussin and Abd Kadir, 2020*** found that the level of perceptions is moderate to high [18]. In contrast to the study finding, ***Vaithy et al, 2020*** found that the level of awareness was low in most participants [20]. Opposite to the study results, **Omagbemi et al., 2020** found that most participants had a low level of perception regarding PCOS [4].

Correlation between the level of perception of (PCOS) and socio-demographic characteristics of the participants, the study results showed that significant relationship between the participants' age, marital status, and monthly income and their level of perception

regarding PCOS. These findings were in line with **Alshdaifat et al., 2021** found that awareness of PCOS was significantly related to educational level and monthly income.[23] These findings also were incongruent with **Alruwaili et al., 2020** found that awareness of PCOS was significantly associated with educational level and marital status.[22]

CONCLUSION

The current study concluded that more than one-half of the participants had a high level of knowledge regarding PCOS, and there was a significant relationship between the participants' educational level and their level of knowledge regarding PCOS. Regarding the level of perception of PCOS, less than one-half of the participants had a high level of perception regarding PCOS, and there are significant relationships between the participants' age, marital status, and monthly income and their level of perception regarding PCOS.

RECOMMENDATIONS

Health education program to improve the knowledge for women to understand more about PCOS and its complications and what the triggers should be avoided and how to manage the symptoms of PCOS. Health education should include in the curriculum will provide more knowledge and improve the perception of the disorder, lifestyle modification, and dietary habits.

REFERENCES

1. Jabeen, A., Yamini, V., Amberina, A. R., Eshwar, M. D., Vadakedath, S., Begum, G. S., & Kandi, V. (2022). Polycystic Ovarian Syndrome: Prevalence, Predisposing Factors, and Awareness Among Adolescent and Young Girls of South India. Cureus, 14(8).

2. Jakhar, R., Sen, E. D., & Dutt, R. (2022). Awareness of Polycystic Ovarian Syndrome among College Going Females in Gurgaon: A Cross-Sectional Study. Annals of the National Academy of Medical Sciences (India).

3. Mehreen, T. S., Ranjani, H., Kamalesh, R., Ram, U., Anjana, R. M., & Mohan, V. (2021). Prevalence of polycystic ovarian syndrome among adolescents and young women in India. *Journal of Diabetology*, *12*(3), 319-325.

4. Omagbemi, A., Ezinne, C., & Ofeoritse, A. (2020). Current Knowledge and Perceptions of Women about Polycystic Ovarian Syndrome in Nigeria. *International Journal of Science and Healthcare Research*, *5*(3).

5. Suguna TC. Awareness of PCOS (Polycystic Ovarian Syndrome) among Nursing Students. International Journal of Science and Research (IJSR). 2019; 9 (4).

6.Omagbemi, A., Ezinne, C., & Ofeoritse, A. (2020). Current Knowledge and Perceptions of Women about Polycystic Ovarian Syndrome in Nigeria. *International Journal of Science and Healthcare Research*, *5*(3).

7.Chainani, E. G. (2019). Awareness of polycystic ovarian syndrome among young women in Western India. *International Journal of Reproduction, Contraception, Obstetrics and Gynecology*, *8*(12), 4716-4721.

8.Patel, J., & Rai, S. (2018). Polycystic ovarian syndrome (PCOS) awareness among young women of central India. *International Journal of Reproduction, Contraception, Obstetrics and Gynecology*, *7*(10), 3960-3964.

9.Upadhye, J. J., & Shembekar, C. A. (2017). Awareness of PCOS (polycystic ovarian syndrome) in adolescent and young girls. *International Journal of Reproduction, Contraception, Obstetrics and Gynecology*, *6*(6), 2297-2301.

10.Gupta, M., Singh, D., Toppo, M., Priya, A., Sethia, S., & Gupta, P. (2018). A cross sectional study of polycystic ovarian syndrome among young women in Bhopal, Central India. *Int J Community Med Public Health*, *5*(1), 95-100.

11.Anupama, K., & Maiya, R. (2021). Knowledge and Awareness about Polycystic Ovary Syndrome among Medical students. *Annals of the Romanian Society for Cell Biology*, *25*(5), 4564-4570.

12. Palomba S, Santagni S, Falbo A, and La Sala GB. Complications and challenges associated with polycystic ovary syndrome: current perspectives. International Journal of Women's Health. 2015; 7:PP. 745–763.

13.Abu-Taha, M., Daghash, A., Daghash, R., & Abu Farha, R. (2020). Evaluation of women knowledge and perception about polycystic ovary syndrome and its management in Jordan: A survey-based study. *International Journal of Clinical Practice*, *74*(10), e13552.

14.Azziz, R., Carmina, E., Chen, Z., Dunaif, A., Laven, J. S., Legro, R. S., ... & Yildiz, B. O. (2016). Polycystic ovary yndrome. *Nature reviews Disease primers*, *2*(1), 1-18.

15. Jayasena, C. N., & Franks, S. (2014). The management of patients with polycystic ovary syndrome. *Nature Reviews Endocrinology*, *10*(10), 624-636.

16.Aripin, A., Jaber, R. M., Allias, N., Omar, S., Kamal, N. R., & Dwekat, O. (2022). Knowledge and attitudes towards polycystic ovary syndrome. *African Journal of Reproductive Health*, *26*(1), 92-102.

17. Alfanob, Z. O., Ahmed, M. H., Ahmed, M., Badi, S., & Elkheir, H. K. (2022). Knowledge, Prevalence and Practice of Polycystic Ovary Syndrome among Sudanese women in Khartoum State, Sudan: The need for health education. *Sudan Journal of Medical Sciences*, *17*(2), 204-217.

18. Alfanob, Z. O., Ahmed, M. H., Ahmed, M., Badi, S., & Elkheir, H. K. (2022). Knowledge, Prevalence and Practice of Polycystic Ovary Syndrome among Sudanese women in Khartoum State, Sudan: The need for health education. *Sudan Journal of Medical Sciences*, *17*(2), 204-217.

19..Hussin, S. N., & Abd Kadir, N. H. (2020). A study on knowledge, attitude and perception of polycystic ovary syndrome (pcos) among young students in higher educational institutions, perak. *Journal of Social Science Advanced Research*, *1*(2), 160-181.

20. Vaithy KA, Samal R, Shanmugasamy K, and Umadevi KR. Knowledge, attitude and awareness towards polycystic ovarian syndrome among women of south east coastal population of India. IP Journal of Diagnostic Pathology and Oncology. 2020; 5(2):215–219.

21.Sasikala, R., Shanmugham, D., Varghese, J., & Saravanan, D. (2021). A study of knowledge and awareness on polycystic ovarian syndrome among nursing students in a tertiary centre in South India. *The New Indian Journal of OBGYN*, *8*(1), 121-125.

22.Alruwaili, G. A., Mohammad, S. M., Almoaibed, F. M., Badawi, F., Alruwaili, R., Alkholaifi, M. A., & AlNissayan, S. I. (2020). General public awareness toward polycystic ovarian syndrome among females in Saudi Arabia. *Int J Med Dev Ctries*, *4*(October).

23. Alshdaifat, E., Sindiani, A., Amarin, Z., Absy, N., AlOsta, N., Abuhayyeh, H. A., & Alwani, M. (2021). Awareness of polycystic ovary syndrome: A university students' perspective. *Annals of Medicine and Surgery*, *72*, 103123.

THE RELATIONSHIPS THAT FAMILY LAW STUDIES ACCORDING TO THE LAW IN KOSOVO

Dr. Sc. Kastriote Vlahna

Dr. Sc. University of Pristina "Hasan Prishtina", Department of Civile Law, Pristina, Kosovo.
https://orcid.org/0000-0001-6100-5794

Mr. Sc. Dafina Vlahna

Mr.Sc. University of Pristina "Hasan Prishtina", Department of Financial Law, Pristina, Kosovo.
https://orcid.org/0000-0003-1977-4076

ABSTRACT

Family law, as a branch of civil law, is defined and regulated by special provisions of the Family Law. According to this law, the relationships studied by family law are defined. Thus, starting from the first family crime cell which is considered a vital community created by family members whose goal is to live together among themselves. Thus, family law studies the relationships that are created between family members, starting from the relationship created between husband and wife, that in this part studies engagement, cohabitation and marriage. Then as the second relationship that family law studies is the relationship that is created between parents and children created either in marriage, cohabitation or adopted children. As recently, in family law, according to the law, provisions are defined which regulate the body of guardianship and adoption, as part of family law for all cases in which the subjects of the law, specifically natural persons, do not have family care, then it is expressed guardianship body or adoption of children. This is how we will talk about family law and the relationships that family law studies in more detail during the presentation of this paper.

Key words: family, family law, law, family law relations.

REMOVAL OF PARENTAL RIGHTS ACCORDING TO LEGISLATION IN KOSOVO

Dr. Sc. Kastriote Vlahna

Dr. Sc. University of Pristina "Hasan Prishtina", Department of Civile Law, Pristina, Kosovo. https://orcid.org/0000-0001-6100-5794

Phd. C. Argona Kuçi

PhD. Cand. University, Country Graduated in Master Studies, Facultyof Law, the Chicago Kent, USA https://orcid.org/0000-0001-6100-5794

ABSTRACT

Parental right is created at the moment of declaration of acceptance of paternity or maternity. So at the moment of declaring the acceptance of parental rights, before the registrar, the right of the parent against his child, already declared, is created. In addition to declaring the acceptance of parental rights, based on daily practice, in most cases, problems are encountered by parents towards children, to whom they dispute their paternity or maternity, more specifically, parental rights. Thus, the parent who claims that he is not the child's parent can remove the parental right, through a decision taken by the basic court. Thus, the procedure begins with the submission of a letter by the party that has the legal interest to request the removal of parental rights. In most cases, the parties file a lawsuit to request the opposition of the parental right, without presenting the proof of the parental right. Thus, in most cases it happens that the contested procedure which has now started, while the judge notices that the party has not proven the parental right, then requests that with a proposal the certification of the parental right (either motherhood or paternity, is requested). Then, after proving the parental right, if it is proven that the plaintiff is not his parent, then the dispute procedure is continued and a decision is made by which the parental right is removed, more specifically, the plaintiff's lawsuit is approved in its entirety and thus it is considered to have been removed parental right. Then together with the decision to remove the parental right, the civil status officer makes the registration in the book of births that the current parent is removed from the register of births. Thus, we will talk more broadly about the termination of parental rights and the procedure for the termination of parental rights during the presentation of this paper.

Key words: parental right, removal, lawsuit, proposal, opposition, certification.

FAMILY LAW, AS A CONSTITUTIONAL RIGHT IN KOSOVO

Prof. Dr. Hajredin Kuçi

Prof. Dr. University of Pristina "Hasan Prishtina", Department of Private Law, Pristina, Kosovo.
E-mail: https://orcid.org/0000-0001-6100-5794

Dr. Sc. Kastriote Vlahna

Dr. Sc. University of Pristina "Hasan Prishtina", Department of Civile Law, Pristina, Kosovo.
E-mail: https://orcid.org/0000-0001-6100-5794

ABSTRACT

Based on the constitution of Kosovo, the right to family is a right defined in the Constitution of Kosovo, as a civil and political right. Thus, based on Article 37 of the Constitution of Kosovo, it is emphasized that the Family enjoys special protection of the state, in the manner regulated by law. In the specific case, the Constitution of Kosovo leaves it to be understood that for the family, specifically the protection of the family, special provisions are defined in a special law, which is the family law. According to the family law, it is determined that the family is the natural and fundamental nucleus of society and as such enjoys the right to protection. This protection includes: Equality between husband and wife, respect and mutual assistance between them and family members; Protection of children's rights and the responsibility of both parents for raising and educating their children, where child means a person under the age of 18; Parents and children are bound to mutual aid and consideration throughout their lives; So in all cases of relationships created by the family, the rights of family members are guaranteed by the law on family law and also by the Constitution of Kosovo. Thus, we will talk more broadly about family law as a constitutional right during the presentation of this paper.

Key words: family law, constitution, law, protection.

THE ROLE OF CHRISTIAN RELIGIOUS EDUCATION IN SHAPING THE CHARACTER OF CHRISTIAN TEENAGERS IN MARGINALIZED COMMUNITY

Sepriani D. MOHAR
S.Th., Graduate Program, Universitas Kristen Indonesia, Christian Religious Education Program,

Rahel SIANTURI
S.Th., Graduate Program, Universitas Kristen Indonesia, Christian Religious Education Program,

Ade Epatri NENOMATAUS
S.Pd., Graduate Program, Universitas Kristen Indonesia, Christian Religious Education Program,

Putri Rosinta LESTARI
S.Th., Graduate Program, Universitas Kristen Indonesia, Christian Religious Education Program,

Desi SIANIPAR
Dr., Graduate Program Universitas Kristen Indonesia, Christian Religious Education Program, (correspondence author), ORCID No: 0000000269759926

ABSTRACT
Adolescent delinquency is on the increase, such as bullying, free sex, rape, drug abuse, spreading hoaxes and hate speech, and various other crimes. This is especially more prevalent in marginalized communities. Families, churches, schools, and communities are responsible for shaping the character of Christian teenagers so that they grow in accordance with religious teachings so that they can contribute positively to the surrounding environment. The purpose of this research is to describe the role of Christian religious education in the church in shaping the character of Christian teenagers in marginalized communities. The research method used is a qualitative research method with a literature study approach. The result of the research is that the church in collaboration with the government and society creates real, creative and innovative programs aimed at shaping the character of adolescents. The church can form Christian learning groups that are measurable, systematic and sustainable. The church can also invite teenagers to take social action to awaken positive character in them. To support the character building of teenagers, the church must also provide guidance to their parents. With these efforts made by the church, Christian religious education can function effectively in shaping Christian teenagers in marginalized communities.

Keywords: character, teenager, marginalized community

THE IRON CAGE OF THE BATAKNESE CULTURE OF HULA-HULA IN THE HEART OF INDONESIAN FAMILY

Delinda Elizabeth Aritonang
Faculty of Christian Religious Education, Universitas Kristen Indonesia Jakarta, Indonesia, Orcid No: 0009-0008-2631-4469

Halim Wiryadinata
Faculty of Christian Religious Education, Universitas Kristen Indonesia Jakarta, Indonesia, Orcid No: 000-0001-6191-1623

ABSTRACT

This study aims to show that the Bataknese Culture of Hula–Hula is an equality concept of mother-in-law and the woman's side as an honour of God in the community of Batak. The concept of Hula-Hula has the privilege of implementation as debata na tarida (the seen God) among dongan tubu (brother) and boru (sister). It applies that men must respect hula-hula as the seen God when married. Men are practically inferior creatures in the heart of Bataknese culture. The sociological religion method is conducted to analyse and evaluate the culture of Hula-Hula through critical thinking. This method divides this research into three important points. First, the analysis of Cultural Hula-Hula in the heart of the Bataknese community. Second, the concept of the Iron cage of Weber as the cultural pattern in the family of Bataknese. Men should uphold it to be called as respect people to the community. Third, the value of Hula-Hula's culture is the representative respect for their God, which the woman implements. The result of this study is that the value of respect for women does not mean lower man's dignity, but it upholds man in respecting God through the community. The conclusion conveys that the Iron Cage of culture draws people near their Creator.

Keywords: Hula-hula; Iron cage, Sociology of religion; The Bataknese Culture; Indonesian family,

INTRODUCTION

The Batak Toba community is one of the sub-ethnic groups of the Batak people who have a certain customs system based on *Dalihan Na Tolu* (three-legged stove) abbreviated as 'three-legged stove' is an expression that expresses the unity of family relations in the Batak tribe. *Dalihan Na Tolu* has the meaning of a patrilineal system of social institutions, meaning

that the position of men is more important, thus requiring that when married women must follow their husbands and become members of the husband's relatives including their offspring. The basic life of the Toba Batak people is Dalihan Na Tolu (*Menilik Falsafah Dalihan Na Tolu Suku Batak*, 2021). Doing and acting according to customary rules based on *Dalihan Na Tolu* is the obligation of every member of the Batak Toba family. The three elements of *Dalihan Na Tolu*, namely *dongan tubu*, *hula-hula*, and *boru* who actively participate in every traditional activity.

In the *Dalihan Na Tolu* element, the relationship between *hula-hula* and *boru* is very interesting to note, because from an application standpoint, even though the Batak customary system has the meaning of a patrilineal system, in the context of custom and everyday life it looks like the man is the husband of the woman. is a disadvantaged position. The attitude of the man as the husband of the female family towards hula-hula is so respectful and obedient that it seems that he has no right (*sipangoloi*) to speak and even shifts the meaning of "head of the family" in the eyes of the in-laws who are the male hula-hula. In addition, the hula-hula tend to use their position as hula-hula in achieving personal desires. Hula-hula is considered as, "Debata na tarida", which means God is visible. (R. M. Simanjuntak et al., 2021). Phenomena like this can certainly be misinterpreted and eventually have implications for many things.

Seeing the phenomena that occur in the life of the Batak Toba family related to hula-hula culture, it is necessary to study it with Weber's social theory. Max Weber's Social Theory is a theory that explains human social action related to behavior and studies the causes of human interaction (Amelia et al., 2021). Through Weber's theory, it can be seen that hula-hula actions are also considered as a form of social action which is aimed at other people. An action will be said to be a social action when the action is indeed done by humans themselves.

This chapter will discuss *hula-hula* culture and how inequality is felt by men as husbands from the female side of the family, as well as Weber's concept of viewing hula-hula culture. To realize the purpose of writing this chapter, the author will limit the discussion on hula-hula culture carried out by the Toba Batak family and the role of men as husbands on the part of women who need attention. Regarding the meaning and purpose of hula-hula culture in general, readers can examine further the various references that the author has provided as a reference for this paper.

METHODS

This study uses a qualitative approach research method using the sociology of religion. The research method of the sociology of religion is a research method that explores more deeply how to find out the socio-religious phenomena in social life that are currently being faced. This research was conducted to find the meaning of this phenomenon, namely by conducting a series of scientific research by following the applicable scientific procedures (Widiastuti, 2015).

RESULTS AND DISCUSSION

THE ANALYSIS OF CULTURAL HULA-HULA IN THE HEART OF THE BATAKNESE COMMUNITY

Hula-hula is a male family from the wife's or mother's side (marga from the woman's side) belonging to the hula-hula group, occupying an honorable position in the Batak Toba community. In this case, *hula-hula* is a manifestation of the god Batara who is the supreme god so that hula-hula is higher than the other two elements. One of the cultural expressions that legalizes social attitudes towards *hula-hula* reads: "*somba marhula-hula*" means "must worship prostrate to hula-hula". The meaning of worship is in the context of behavior, attitudes, gifts, social services and customs. In other words, it is the same as having to worship the god Batara Guru (B. A. Simanjuntak, 2009).

As there is a Batak saying that: "*molo naeng ho gabe, somba ma ho marhula-hula*" (if you want to have many offspring, respect the hula-hula). According to Gultom Raja Marpodang, quoted by Sihombing, hula-hula has a very noble and honorable position. The Batak proverb also says, "*hula-hula i do debata na tarida*" which means that hula-hula is the visible God. His blessings and prayers are believed to have a major influence on the Batak family's livelihood (Sihombing, 2018). *Hula-hula* decisions at customary meetings are difficult to challenge. The woman deserves respect because she wants to give her daughter as a wife to give offspring to a clan. Respect is not only given at the mother's level, but up to the level of ompung (grandfather) and so on.

THE CONCEPT OF THE IRON CAGE OF WEBER AS THE CULTURAL PATTERN IN THE FAMILY OF BATAKNESE

Max Weber's theory of social action is oriented towards the motives and goals of actors. By using this theory we can understand the behavior of each individual and group that each

has different motives and goals for an action taken. This theory can be used to understand the types of behavior and actions of each individual or group. By understanding the behavior of each individual or group, we also appreciate and understand their reasons for taking an action. As Weber put it, the best way to understand various groups is to appreciate the typical forms of action that characterize them. So that we can understand the reasons why someone is acting (Amelia et al., 2021).

When reflecting on social action conveyed through Max Weber's perspective, hula-hula culture in Batak custom is in accordance with what was conveyed by Max Weber that social action is an action carried out by an individual that has a meaning and purpose for himself (who performs it) and is directed towards action for others. *Hula-hula* who think of themselves as God don't look like that of course because there is a goal to be achieved, they feel they can give blessings to the Batak families who are the target of their mission. Seeing the beginning of the occurrence of this phenomenon, in fact they only think of this behavior as a form of respect, but the resulting impact is very detrimental for men as husbands from the female side of the family, it is not impossible for inequality, disrespect and even a shift in the role of men as the husband of the woman's side of the family. *Hula-hula* in Batak culture provide an answer that what they do creates a clash of values and the resulting social change also shifts the role of men as husbands in women's families.

THE WOMAN IMPLEMENTS ABOUT THE VALUE OF HULA-HULA'S CULTURE

For the Batak Toba community, women are very valuable and play an important role in the life of the Batak family. Batak women are also respected in accordance with various local wisdoms that grow and are always cared for (Firmando, 2020). In the end it is clear that the Toba Batak tribe upholds the dignity of women from the theoretical and practical aspects. The portrait of gender equality can be seen from sociological and historical aspects, as well as the dichotomy that has been experienced by women.

In *hula-hula* culture, a woman who has become a wife in a Batak family will try to maintain the integrity of the household, be loyal and devoted to her husband, and care for and educate children until adulthood. The wife accompanies her husband in managing the household. After the marriage takes place, the woman has entered into the husband's family and let go of the relationship with her own family. Women who are already married are called "*patimbohon parik ni halak*" (raising other people's village fortresses), in this case the other

person is the husband's side. After marriage, women still have relationships with their families, but these relationships are increasingly systemized as regulated in the *dalihan na tolu* kinship system, the wife has become the rights and responsibilities of her husband and the wife has a legal relationship solely not only with the husband but also towards her husband's family (Firmando, 2020).

Based on the values of Batak women in the *hula-hula* culture, today's Batak family has a portrait of life that is full of gender mainstreaming. Men and women in Batak family life need to give respect and responsibility to each family member regardless of whether he is hula-hula or not. Through a strategy of noble values of local wisdom, the Batak family has a strong indication of elevating women's status and respecting men and upholding gender equality.

CONCLUSION

Through a strategy of noble values of local wisdom, the Batak family has a strong indication of elevating women's status and respecting men and upholding gender equality. *Hula-hula* culture which has positioned itself as an "invisible god" in Batak culture requires the development of social actions as described by Weber in Batak family life. *Hula-hula* shifted the role of men as husbands in women's families because hula-hula felt they had to be respected on the pretext of being able to obtain blessings. Therefore, *hula-hula* culture can be applied by looking at gender equality between men and women, it is important to approach and introduce culture to the Batak Toba people, especially the younger generation so that they understand more and even deepen the values contained in the culture.

REFERENCES

Amelia, R., Erawati, D., & Syamsuri. (2021). Tindakan Perubahan Sosial Remaja di Indonesia Terhadap “Korean Wafe” (Analisis Teori Max Weber). *Proceedings of Palangka Raya Internasional Conference on Islamic Studies*, *1*(1).

Firmando, H. B. (2020). Potret Pengarusutamaan Gender dalam Kehidupan Keluarga Batak Toba di Tapanuli Utara. *Jurnal Ilmiah Sosiologi Agama*, *3*(1), 47–62.

Menilik Falsafah Dalihan Na Tolu Suku Batak. (2021, April 6). Sekolah Tinggi Agama Kristen Protestan Negeri Sentani.

Sihombing, A. A. (2018). Mengenal Budaya Batak Toba Melalui Falsafah “Dalihan Na Tolu” (Perspektif Kohesi dan Kerukunan). *Jurnal Lektur Keagamaan*, *16*(2), 347–371. https://doi.org/10.31291/jlk.v16i2.553

Simanjuntak, B. A. (2009). *Konflik Status Dan Kekuasaan Orang Batak Toba: Bagian Sejarah Batak*. Yayasan Pustaka Obor Indonesia.

Simanjuntak, R. M., Prananingtyas, N. D., Pattora, M., Soegijono, H., & Nugroho, S. H. (2021). Kesetaraan hula-hula dengan boru dalam budaya Batak Toba: Tinjauan sosio-teologis Galatia 3:28. *KURIOS*, *7*(2). https://doi.org/10.30995/kur.v7i2.354

Widiastuti, R. S. K. (2015). Metodologi Penelitian Sosiologi Agama Berperspektif Gender. In *Bunga {Rampai}: {Sosiologi} {Agama} {Teori}, {Metode} dan {Ranah} {Studi} {Sosiologi} {Agama}* (pp. 117–132). Fakultas Ushuluddin dan Pemikiran Islam.

CHRISTIAN RELIGIOUS EDUCATION TEACHER'S STRATEGY IN IMPROVING GENERATION Z'S DIGITAL LITERACY

Delf Gustaaf KALALO
Graduate Program, Universitas Kristen Indonesia, Christian Religious Education Program,

Astrina SRIKANDI
Graduate Program, Universitas Kristen Indonesia, Christian Religious Education Program,

Siskawaty
Graduate Program, Universitas Kristen Indonesia, Christian Religious Education Program,

Angela KATHRIN
Graduate Program, Universitas Kristen Indonesia, Department of Christian Education,

Desi SIANIPAR
Postgraduate Program Universitas Kristen Indonesia, Christian Religious Education Program
ORCID No: 0000000269759926

ABSTRAK
The role of Christian religious education teachers in educating Generation Z cannot be separated from the involvement of digital technology. Teachers must have adequate digital literacy when providing education to their students. However, there is a problem that the digital literacy of some Christian religious education teachers is still low. This of course will make it difficult for them when teaching generation Z students who need guidance in terms of digital literacy because generation Z is very fast following the development of digital technology, but is very vulnerable to the dangers of using digital technology. This is a challenge faced by Christian Religious Education teachers today. Therefore, the purpose of this study is to describe the strategies of Christian religious education teachers in improving digital literacy in generation Z. This research uses descriptive qualitative research with a literature study approach. The results obtained from this study are that teachers must have strategies in improving the digital literacy of generation Z learners by following the development of digitalization, and improving pedagogical competence in relation to the use of technology, and recognizing the characteristics of generation Z. Thus, teachers can carry out their duties as educators and generation Z can be protected from the dangers of using technology.

Keywords: generation Z, digital literacy, Christian religious education

1. Introduction

Education is one of the important aspects in shaping character and preparing the younger generation to face the challenges of the times. In this digital era, technology has become an integral part of daily life, including in the world of education. In this context, Christian

religious education teachers have a very important role in educating generation Z, who were born in an era known as "digital native". However, there is a problem that needs to be addressed, namely the low level of digital literacy of some Christian religious education teachers.

Generation Z, which consists of individuals born between 1995 and 2010, when measured from 13 - 28 years old in 2023, grew up in an era of advanced digital technology. They have easy access to various electronic devices and the internet and are considered capable of applying several activities at a time (multitasking) such as using social media, browsing with a device or PC (Personal Computer), while listening to music through earphones/headset. Whatever they do is often related to the internet because they have been familiar with technology since childhood, thus influencing the way they access information (Putra, 2016). Despite having extensive access to technology, Generation Z is also vulnerable to the potential dangers of using digital technology. Therefore, Christian religious education teachers need to master the various technological skills required in teaching Generation Z learners. However, in practice, there are still problems faced by some teachers related to their low level of digital literacy. This can be caused by lack of digital literacy training and learning and limited understanding of the use of technology. (Syahroni et all., 2020).

This study aims to describe strategies that can be applied by Christian Religious Education teachers in improving digital literacy among Generation Z students. The strategies that can be applied are training and self-development for teachers. This training can include an introduction to the latest technological developments and effective teaching strategies in the context of digital literacy. In addition, teachers need to train themselves in understanding the moral dynamics in the digitalization era and apply ethical-moral value teaching based on the word of God. (Eliasaputra et all., 2020).

According to the description above, it can be seen that digital literacy is an important qualification that must be possessed by Christian religious education teachers to educate generation Z who grow up in the digital era, furthermore, Christian religious education teachers will guide or teach moral and spiritual values through the wise and responsible application of digital technology.

2. Digital Literacy

The level of digital literacy in teachers is still low. This lack of digital literacy level creates problems in accepting the development of communication and information technology that is happening today. (Argo, 2022).

Digital literacy is the ability of teachers to critically understand the information obtained from the internet. In this regard, digital literacy includes teachers' understanding in using digital devices and applications, assessing and evaluating information online, and communicating through digital media. This is consistent with the definition of digital literacy according to the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO), which is the ability to use information and communication technology to find, evaluate, utilize, create content or information, with cognitive, ethical, social-emotional skills and technological aspects. (Purba, 2022).

In other words, teachers' ability in digital literacy can develop learners' skills to be intelligent, critical, accountable users of digital technology, able to research, sort, and evaluate

information obtained through the internet, identify and avoid the risk of false information (hoaxes), and respect the intellectual property rights and privacy of others. (Dewi et all., 2021).

3. Christian Religious Education Teacher Strategies

The Industrial Revolution 4.0 has fundamentally changed the way humans live, think, and relate to one another. This era has transformed human activities from the real world to the virtual world through automation and connectivity using robot power and technology. (Himawati et all., 2020). This disruptive change also affects human resources in the field of education, specifically Christian religious education teachers. Education in the digital era requires teachers to maximize their skills in applying technology to the learning process, and Christian religious education teachers need to teach moral and spiritual values to generation Z in the midst of rapid technological development as well.

Although the challenge faced by Christian religion teachers is the low level of digital literacy skills, which may be due to the lack of digital literacy training, it can be overcome through active participation in information and technology training and learning. (Syahroni et all., 2022).

Some of the teacher strategies in improving adequate digital literacy of Generation Z learners are as follows.

1. Following the Development of Digitalization

One strategy that Christian religious education teachers can implement is to participate in digital-based training with a self-determined learning approach or better known as heutagogy, where teachers can improve their skills in learning which include critical thinking and problem solving, creativity and innovation, as well as communication and collaboration. Furthermore, teachers will have skills in managing information, media and technology which includes literacy and computerization. (Sulistya, 2019).

After attending the training, Christian religious education teachers are expected to have adequate digital literacy to provide moral and spiritual guidance, as expressed by Eliasaputra et al. that Christian religious education plays a role in providing understanding and awareness to the younger generation of Christians in the era of the industrial revolution 4.0 in accordance with the truth of God's word, which is "to teach, to rebuke error, to correct behavior, and to train people in righteousness". (2 Tim.3:16) (Eliasaputra et all., 2020).

2. Improving Pedagogical Competence in relation to the Use of Technology

Learning management is a process of organizing the interaction that needs to be carried out by Christian religion teachers to learners. Teachers must master the use of online learning platforms to be used. If the teacher can master the use of learning platforms, then the teacher can decide on a suitable and appropriate platform, such as social media applications and video conference, to deliver teaching materials. (Tobing et all., 2021).

The utilization of video conferencing technology that runs based on internet technology, allows learners to access it anytime as long as they are connected to a computer network. Some alternative media that can be utilized by Christian religious education teachers and students are Electronic Book (e-Book), Electronic Learning (e-Learning), video tutorials and

several other applications. In other words, computer applications in the field of learning allow individual learning to take place. (Yuliatmojo, 2010).

3. Recognizing the Characteristics of Generation Z

Generation Z is also called *iGeneration* or the internet generation born around 1995-2010, when measured by age ranging from 13-28 years old in 2023. Generation Z has the ability to do several activities at once and they are often connected to the internet in all their activities. This is because generation Z has a high understanding of technology that they have received since childhood. (Effendi et all., 2021).

Forbes Magazine made a survey of generation Z in North and South America and some other countries by asking questions to 49 thousand children. The results showed that Generation Z is the first real global generation. Their lives are embedded with high technology, growing up in a complex and uncertain environment determines their views on work, learning and the world. Different orientations and expectations towards work and career environments, ambitious professionals, and have high digital literacy skills in acquiring information. (Putra, 2016).

Moreover, Generation Z's communication style, where they grew up in the digital era with advanced technology, prefers to use text messaging, social media, and text-based applications to communicate. In addition, Generation Z's communication skills are distinct from the generations before and after them due to the intensity of virtual-based communication styles. Therefore, generation Z can be helped to develop oral and written communication skills through training, courses or workshops that focus on effective writing, presentation, negotiation and public speaking skills and encourage face-to-face communication where generation Z is more familiar with using digital communication so it is important to encourage them to communicate face-to-face. Thus, face-to-face communication helps to improve social skills, read body language and develop stronger interpersonal relationships for Generation Z and encourages active participation in group discussions, in-person meetings or social activities to help them hone their face-to-face communication skills. (Effendi et all., 2021).

4. Conclusion

The role of Christian religious education teachers in educating Generation Z is closely related to the use of digital technology. It is important for teachers to have adequate digital literacy in providing education to students. Although there is a problem that digital literacy in some Christian religious education teachers is still low, it can be overcome through active participation in training and learning related to technology and information.

Some strategies that can be done by teachers to improve the digital literacy of generation Z, are following technological developments, improving pedagogical competence in relation to the use of technology, and recognizing the characteristics of generation Z. Thus, Christian religious education teachers are able to have adequate digital literacy to provide moral and spiritual guidance to generation Z Christians in the era of the industrial revolution 4.0 in accordance with the truth of God's word, which is "to teach, to expose error, to correct behavior, and to train people in righteousness". (2 Tim.3:16).

References

Argo, M. P. (2022). Strategi Guru Dalam Meningkatkan Literasi Digital Pada Siswa. "Strategi Guru dalam Meningkatkan Literasi Digital Pada Siswa," Manajemen Pendidikan Fakultas Ilmu Pendidikan. Surabaya: Universitas Negeri Surabaya.

Dewi et all., (2021). Menumbuhkan Karakter Siswa Melalui Pemanfaatan Literasi Digital. *Jurnal basicedu 5, No. 6.*

Effendi, N., Zis, S.F., & Roem, E.R. (2021). Perubahan Perilaku Komunikasi Generasi Milenial dan Generasi Z di Era Digital. *Jurnal Satwika: Kajian Ilmu Budaya dan Perubahan Sosial 5, No. 1*

Eliasaputra et all., (2020). Tantangan Pendidikan Agama Kristen Di Era Revolusi Industri 4.0 Dan Pasca Kebenaran. *Bonafide: Jurnal Teologi dan Pendidikan Kristen, No. 1*.

Purba, S. (2022). Literasi Digital: Sebuah Upaya Pelaku Pendidikan Agama Kristen dalam Membangun Integritas Remaja Gereja. *Jurnal Shanan 6, No.2*

Putra, Y.S. (2016). Theoretical Review: Teori Perbedaan Generasi. *Jurnal Ilmiah Among Makarti 9, No. 18*

Sulistya, R. (2019). Heutagogi sebagai Pendekatan Pelatihan bagi Guru di Era Revolusi Industri 4.0. *Jurnal Pendidikan dan Kebudayaan 4, No. 2*

Syahroni, M., Dianastiti, F. E., & Firmadani, F. (2020). Pelatihan Media Pembelajaran Berbasis Teknologi Informasi untuk Meningkatkan Keterampilan Guru dalam Pembelajaran Jarak Jauh. *International Journal of Community Service Learning 4, No. 3*

Tobing, J. A. D. E., Et all. (2021). Strategi pengelolaan pembelajaran berbasis teknologi (multiplatform) di masa pandemi. *Jurnal Pembangunan Pendidikan: Fondasi dan Aplikasi 9, No. 2*

Yuliatmojo, P. (2010). Mempersiapkan Guru pada Strategi Pembelajaran Berbasis Teknologi Informasi dan Komunikasi. Denpasar: Ganesha University of Education.

PRINCIPALS' MANAGERIAL STRATEGIES AND SECONDARY SCHOOL CLIMATE IN AKOKO NORTH EAST LOCAL GOVERNMENT AREA OF ONDO STATE.

Adejuwon Aina Moyinoluwa
Adekunle Ajasin University, Ondo State.

ABSTRACT

The major purpose of this study was to evolve principals' managerial strategies and secondary school climate in Akoko North East, Ondo State. Three research questions were answered and one hypothesis tested at 0.05 level of significance. The population for the study was all twenty-five public secondary schools in Akoko North East Local Government Area of Ondo State. A simple random sampling techniques was adopted in the selection of ten (10) public secondary schools in Akoko North East, in each school one principal and ten teachers were randomly selected. Structured questionnaire was used to generate data for the study. This instrument was face-validated by experts in the Department of Educational Management. The instrument was administered on the sample and 110 copies of the questionnaire were returned and used for data analysis. Mean and standard deviations were used for the research questions, while t-test was employed to test the hypothesis. The major findings were (1) three school organisational climates existed in secondary schools in Akoko North East, including open, autonomous and controlled school climates, (2) clean and aesthetic school environments were critical factors influencing school organisational climate and (3) staff development and the use of rewards and recognitions were strategies for improving school climate. It was recommended that principals in the secondary schools should adopt an appropriate blend of the various school climates to suite the peculiarities of the schools.

Keywords: Principal, Managerial Strategies, Climate, Secondary Schools.

Introduction

School principals and teachers must work together to maintain and improve organizational effectiveness and efficiency, and their ability to do so is directly related to the climate of the school, Struck and Grissom (2010). Managerial climate arises from the routine practices that are important to the school and its members, reflecting the personality of the school which influences the attitudes and behaviours of school members because it is linked to the thoughts and feelings of the members of the school. Strunk (2010). According to Eric

and Eric (2018) managerial climate is a systematically arranged and coordinated human and material resource available to any school for the main purpose of achieving stipulated goal and objectives of the school. Eric (2018) further stated that the process of managerial is the need to get things done for defined educational objectives to be accomplished. Base on this, it is also the process of bringing human and materials resources together for effective and functional teaching and learning in the school.

Freiberg and Stein (2019) stated that managerial climate is the activities that are done in order to plan, organize and run a school or other institutions. However, managerial climate is connected with organizing the work of a school or an institution in order to a chive goal and objective of education. He further defined managerial climate as responsible assigned subjects or courses to academic staff according to their disciplines or areas of specialization. This would lead to efficiency and productivity in the school. The managerial role may extend to interpersonal relationship that enhances conducive managerial climate of the school as incentive for productivity or achievement of teachers' effectiveness so that educational goal and objectives is achieved. Federal Republic of Nigeria (FRN, 2014) recognized that the quality of education is guaranteed by teacher effectiveness. Enyi (2013) confirmed that principals must employ teachers with good personal and professional characteristics. They should also make the working condition conducive physically, socially and psychologically and should supervise to ensure that identified tasks are effectively carried out and efficient in the school. Hodgetts, and Altman, (2019) stressed that the role of principal is to emphasis his activity as the transformational and instructional leader. This is because teacher's effectiveness is ultimately determined by the impact of the administrator on students' learning outcome and providing leadership for improved instruction and better curricular in order to enhance high academic excellence in education performance.

Costley, and Todd, (2017) confirmed that the administrator relates to the staff through team and through a formal structure of staff meetings. Consequently, when the management team functions well through the administrator's leadership, the school operations are well supervised and students perform well in their examinations. Azzara, (2016) emphasized that collaborative partnerships between administrators and teachers may be helpful in uniting effects and overcoming the persistent barrage of ineffective under school principals retain relevancy, instill passion, and provide effective leadership that motivates teachers through such challenging times, and administrators achieve a positive stable environment where teachers view principals as competent leaders and cooperative partners in the education process through modeling effective pedagogical strategies. Bowers, (2016) posited that

leadership is about concern for social justice, a compassion for the under privileged, dedicated to the growth of self-reliance, commitment, ability to communicate, courage to take risks, make bold decisions, ability to achieve the desired result and faith in the people's ability. Cheng, (2015) stated that principals could create a school climate that improve the productivity of both staff and students and that the leadership style of the principal can foster or restrict teacher effectiveness for better academic performance of students.

Effective teaching and learning take place in atmosphere that is conducive. This atmosphere depicts a school where the principal and teachers work as a team member in cooperation and understanding. Also, students are well behaved and go about their studies with seriousness. In such school environment appropriate and adequate physical facilities are provided for the school. This situation describes the school climate that is desirable in all the educational institutions in Nigeria, including secondary schools. Although this situation is attainable, it is yet to be attained in secondary schools in Akoko North East Local Government Area of Ondo State.

Purpose of the Study

The major purpose of the study was to :

1. identify the types of school climate in Akoko North East Local Government Area of Ondo State.
2. determine the factors that influence the schools' climate in secondary schools in Akoko North East Local Government Area of Ondo.
3. determine principal administrative strategies that can be used to improve the school's climate in Akoko North East Local Government Area of Ondo.

Research Questions:

The following research questions were raised in this study:

1. What types of school climate exist in Akoko North East Local Government Area of Ondo State?
2. What factors influence the schools' climate in Akoko North East Local Government Area of Ondo State?
3. What principal administrative strategies can be used to improve the schools' climate in Akoko North East Local Government Area of Ondo State?

Research Hypothesis

The following research hypothesis were raised and tested.

1. There is no significant relationship between principals 'managerial strategies and secondary school climate in Akoko North East.

Methodology

This study adopted the descriptive survey research. The population for this study comprises of twenty-five (25) public secondary schools in Akoko North East, Local Government Area of Ondo State. Simple random sampling and sample techniques were adopted in the selection of ten (10) public secondary schools in Akoko North East, Local Government Area of Ondo State. In each school, one (1) principal and ten (10) teachers was randomly chosen, this gave a total of one hundred and ten (110). A self developed instrument title "Principal Managerial Strategies and Secondary School Climate in Akoko North East Local Government Area, Ondo State" (PMSSSCQ) was used to collect data. A test-retest method was adopted to ascertain the reliability of the instrument. The instrument was administered twice to the same group of teachers at interval of two weeks, keeping the initial conditions constant. Responses from the two tests obtained were correlated using Pearson Product Moment Correlation Coefficient of 0.75 was gotten which makes it reliable. The data collected were analysed using percentage and t-test

Results

Research Question 1: What type of school climate exist in public secondary school in Akoko North East Local Government Area of Ondo State?

Table 1:

Type of school climate exist in public secondary school

S/N	ITEMS	Strongly Agree		Agree		Disagree		Strongly Disagree	
		F	%	F	%	F	%	F	%
1	The building is easily accessible.	3	33.3	5	55.6	1	11.1	1	11.1
2	There are well trained qualified teachers.	5	55.6	4	44.4	-	-	1	11.1
3	There are adequate infrastructure in the school.	2	22.2	6	66.7	1	11.1	1	11.1
4	There are sufficient facilities for the students labouratories.	3	33.3	5	55.6	1	11.1	1	11.1
5	There are efficient and necessary teaching aids such as instructional materials and textbooks.	1	11.1	5	55.6	3	33.3	1	11.1

6	There are effective administration, i.e. day-to-day activities in the school.	4	44.4	5	55.6	-	-	1	11.1
7	The environment of the school is conducive for learning.	3	33.3	6	66.7	-	-	1	11.1
8	Adequate funds to support effective running of the school.	4	44.4	5	55.6	-	-	1	11.1
9.	There are proper stipulated rules and regulations that guide the conduct of both teachers and students.	1	11.1	7	77.8	1	11.1	1	11.1
10.	Proper leadership style is being adopted.	2	22.2	6	66.7	1	11.1	1	11.1

Source: Field Survey, 2023

Table 1 showed that 10 respondents participated in this study in which 3(33.3%) of the respondents strongly agreed that the building is easily accessible, 5(55.6%) of the respondents agreed, 1(11.1%) of the respondents disagreed also 1(11.1%) of the respondents strongly disagreed. This implied that the majority of the respondents were of view that The building is easily accessible. Item 2 showed that 5(55.6%) of the respondents strongly agreed that there are well trained qualified teachers, while 4(44.4%) of the respondents agreed while 1(11.1%) of the respondents strongly disagreed. This implied that the majority of the respondents were of view that There are well trained qualified teachers. Item 3 showed that 2(22.2%) of the respondents strongly agreed that there are adequate infrastructure in the school, 6(66.7%) of the respondents agreed, while 1(11.1%) of the respondents disagreed also 1(11.1%) of the respondents strongly disagreed. This implied that the majority of the respondents were of view that there are adequate infrastructure in the school. Item 4 showed that 3(33.3%) of the respondents strongly agreed that there are sufficient facilities for the students labouratories, 5(55.6%) of the respondents agreed, while 1(11.1%) of the respondents disagreed, also 1(11.1%) of the respondents strongly disagreed. This implied that the majority of the respondents were of view that there are sufficient facilities for the students labouratories. Item 5 showed that 1(11.1%) of the respondents strongly agreed that there are efficient and necessary teaching aids such as instructional materials and textbooks, 5(55.6%) of the respondents agreed, while 3(33.3%) of the respondents disagreed and 1(11.1%) of the respondents strongly disagreed. This implied that the majority of the respondents were of view that there are efficient and necessary teaching aids such as instructional materials and textbooks. Item 6 showed that 4(44.4%) of the respondents strongly agreed that There are effective administration, i.e. day-to-day activities in the school, while 37(55.6%) of the respondents agreed and 1(11.1%) of the respondents strongly disagreed. This implied that the majority of the respondents were of view that there are effective administration, i.e. day-to-

day activities in the school. Item 7 revealed that 3(33.3%) of the respondents strongly agreed that the environment of the school is conducive for learning, while 6(66.7%) of the respondents agreed and 1(11.1%) of the respondents strongly disagreed. This implied that the majority of the respondents were of view that the environment of the school is conducive for learning. Item 8 revealed that 4(44.4%) of the respondents strongly agreed that they are adequate funds to support effective running of the school, while 5(55.6%) of the respondents agreed and 1(11.1%). This implied that the majority of the respondents were of view that Adequate funds to support effective running of the school. Item 9 revealed that 1(11.1%) of the respondents strongly agreed that there are proper stipulated rules and regulations that guide the conduct of both teachers and students, while 7(77.8%) of the respondents agreed and 1(11.1%) of the respondents strongly disagreed. This implied that the majority of the respondents were of view that all There are proper stipulated rules and regulations that guide the conduct of both teachers and students and lastly, Item 10 revealed that 2(22.2%) of the respondents strongly agreed that proper leadership style is being adopted, while 6(66.7%) of the respondents agreed while 1(11.1%) of the respondents and also 1(11.1%) of the respondents strongly disagreed. This implied that the proper leadership style is being adopted in secondary schools in Akoko North East Local Government Area of Ondo State.

Research Question 2: What are the factors influencing school organisation climate in secondary schools in Akoko North East Local Government Area?

Table 4

Factors influencing school organisational climate

S/N	Items	Strongly agree		Agree		Disagree		Strongly Disagree	
		F	%	F	%	F	%	F	%
1.	Clean school physical environment contributes positively to school climate.	35	35.0	25	25.0	25	25.0	15	15.0
2.	Cooperation among staff members enhances school climate.	40	40.0	30	30.0	20	20.0	10	10.0
3.	Parents supportive behaviour promotes positive school climate.	50	50.0	30	30.0	10	10.0	10	10.0
4.	Students' disciplined behaviour enhances school climate.	40	40.0	30	30.0	20	20.0	10	10.0
5.	Principal's administrative competence influence positively the school climate	50	50.0	10	10.0	20	20.0	20	20.0
6.	Effective monitoring by the governing bodies promotes good school climate.	20	20.0	40	40.0	30	30.0	10	10.0
7.	The principal's leadership behaviour that maintains social distance from staff and strict adherence boost conducive school climate for teaching	60	60.0	30	30.0	10	10.0		

	and learning.								
8.	The principal's leadership behaviour that directs all efforts to work and little to the staff welfare enhance improved school climate.	50	50.0	30	30.0	-	-	20	20.0
9.	The leadership behaviour in which the principal gives example and motivates teachers to be committed to hard work enhances school climate.	40	40.0	30	30.0	20	20.0	10	10.0
10.	The behaviour in which the principal maintains a positive social relationship with the teachers leads to improved school climate.	30	30.0	50	50.0	20	20.0		

Source: Field Survey, 2023.

Item 1 in table 2 above showed that 100 respondents participated in this study in which 35(35.0%) of the respondents strongly agreed that clean school physical environment contributes positively to school climate, 25(25.0%) of the respondents agreed, while 25(25.0%) of the respondents disagreed while 15(15.0%) of the respondents strongly disagreed. This implied that the majority of the respondents were of view that clean school physical environment contributes positively to school climate. Item 2 revealed that 40(40.0%) of the respondents strongly agreed that cooperation among staff members enhances school climate, 30(30.0%) of the respondents agreed while 20(20.0%) of the respondents disagreed and 10(10.0%) of the respondents strongly disagreed with this view. This implied that the majority of the respondents were of view that cooperation among staff members enhances school climate.

Item 3 revealed that 50(50.0%) of the respondents strongly agreed that parents' supportive behaviour promotes positive school climate, 30(30.0%) of the respondents agreed, 10(7.4%) of the respondents disagreed while 10(10.0%) of the respondents strongly disagreed. This implied that the majority of the respondents were of view that parents' supportive behaviour promotes positive school climate. Item 4 revealed that 40(40.0%) of the respondents strongly agreed that students' disciplined behaviour enhances school climate, 30(30.0%) of the respondents agreed, 20(20.0%) of the respondents disagreed while 10(10.0%) of the respondents strongly disagreed. This implied that the majority of the respondents were of view that students' disciplined behaviour enhances school climate.

Item 5 revealed that 50(50.0%) of the respondents strongly agreed that principal's administrative competence influence positively the school climate, 10(10.0%) of the respondents agreed, 20(20.0%) of the respondents disagreed also 20(20.0%) of the respondents strongly disagreed. This implied that the majority of the respondents were of

view that principal's administrative competence influence positively the school climate. Item 6 revealed that 20(20.0%) of the respondents strongly agreed that effective monitoring by the governing bodies promotes good school climate, 40(40.0%) of the respondents agreed, 30(30.0%) of the respondents disagreed while 10(10.0%) of the respondents strongly disagreed. This implied that the majority of the respondents were of view that effective monitoring by the governing bodies promotes good school climate. Item 7 revealed that 60(60.0%) of the respondents strongly agreed that principal's leadership behaviour that maintains social distance from staff and strict adherence boost conducive school climate for teaching and learning, 30(30.0%) of the respondents agreed, 30(30.0%) of the respondents disagreed while 10(10.0%) of the respondents strongly disagreed. This implied that the majority of the respondents were of view that principal's leadership behaviour that maintains social distance from staff and strict adherence boost conducive school climate for teaching and learning.

Item 8 revealed that 50(50.0%) of the respondents strongly agreed that principal's leadership behaviour that directs all efforts to work and little to the staff welfare enhance improved school climate, 30(30.0%) of the respondents agreed, while 20(20.0%) of the respondents strongly disagreed. This implied that the majority of the respondents were of view that principal's leadership principal's leadership behaviour that directs all efforts to work and little to the staff welfare enhance improved school climate. Item 9 revealed that 40(40.0%) of the respondents strongly agreed that the leadership behaviour in which the principal gives example and motivates teachers to be committed to hard work enhances school climate, 30(30.0%) of the respondents agreed, while 20(20.0%) of the respondents disagreed, 10(10.0%) of the respondents strongly disagreed. This implied that the majority of the respondents were of view that the leadership behaviour in which the principal gives example and motivates teachers to be committed to hard work enhances school climate. Item 10 revealed that 30(30.0%) of the respondents strongly agreed that the behaviour in which the principal maintains a positive social relationship with the teachers leads to improved school climate, 50(50.0%) of the respondents agreed, while 20(20.0%) of the respondents disagreed. This implied that the majority of the respondents were of view that the behaviour in which the principal maintains a positive social relationship with the teachers leads to improved school climate.

Research Question 3: What is principal's managerial strategies for school organisational climate in secondary schools in Akoko North East Local Government Area?

Table 3

Principal's managerial strategies for school organisational climate

S/N	Items	Strongly agree		Agree		Disagree		Strongly Disagree	
		F	%	F	%	F	%	F	%
1.	Principal encourages staff development.	45	45.0	30	30.0	15	15.0	10	10.0
2.	He involves teachers in decision making process.	20	20.0	50	50.0	20	20.0	10	10.0
3.	The effort by the principal to foster team spirit among the staff members could lead to enhanced school organizational climate.	30	30.0	40	40.0	20	20.0	10	10.0
4.	Provision of appropriate and adequate teaching and learning facilities leads to effective management of school climate.	35	35.0	45	45.0	10	10.0	10	10.0
5.	Effective implementation of staff promotion scheme leads to conducive school climate.	60	60.0	30	30.0	10	10.0		
6.	Effective use of rewards and recognition by the principal enhances the school climate.	20	20.0	70	70.0	-	-	10	10.0
7.	The principal uses stringent measures to control staff and the students which lead to effective school climate.	10	10.0	20	20.0	55	55.0	15	15.0

Source: Field Survey, 2023.

Item 1 in table 3 above showed that 100 respondents participated in this study in which 45(45.0%) of the respondents strongly agreed that principal encourages staff development, 30(30.0%) of the respondents agreed, while 15(15.0%) of the respondents disagreed while 10(10.0%) of the respondents strongly disagreed. This implied that the majority of the respondents were of view that principal encourages staff development. Item 2 revealed that 20(20.0%) of the respondents strongly agreed that principal involves teachers in decision making process, 50(50.0%) of the respondents agreed while 20(20.0%) of the respondents disagreed and 10(10.0%) of the respondents strongly disagreed with this view. This implied that the majority of the respondents were of view that principal involves teachers in decision making process.

Item 3 revealed that 30(30.0%) of the respondents strongly agreed that the effort by the principal to foster team spirit among the staff members could lead to enhanced school organizational climate, 40(40.0%) of the respondents agreed, 20(20.0%) of the respondents disagreed while 10(10.0%) of the respondents strongly disagreed. This implied that the majority of the respondents were of view that The effort by the principal to foster team spirit

among the staff members could lead to enhanced school organizational climate. Item 4 revealed that 35(35.0%) of the respondents strongly agreed that provision of appropriate and adequate teaching and learning facilities leads to effective management of school climate, 45(45.0%) of the respondents agreed, 20(20.0%) of the respondents disagreed while 10(10.0%) of the respondents strongly disagreed. This implied that the majority of the respondents were of view that Provision of appropriate and adequate teaching and learning facilities leads to effective management of school climate. Item 5 revealed that 60(60.0%) of the respondents strongly agreed that effective implementation of staff promotion scheme leads to conducive school climate, 30(30.0%) of the respondents agreed, while 10(10.0%) of the respondents disagreed. This implied that the majority of the respondents were of view that effective implementation of staff promotion scheme leads to conducive school climate. Item 6 revealed that 20(20.0%) of the respondents strongly agreed that effective use of rewards and recognition by the principal enhances the school climate, 70(70.0%) of the respondents agreed, while 10(10.0%) of the respondents strongly disagreed. This implied that the majority of the respondents were of view that effective use of rewards and recognition by the principal enhances the school climate. Item 7 revealed that 10(10.0%) of the respondents strongly agreed that The principal uses stringent measures to control staff and the students which lead to effective school climate, 20(20.0%) of the respondents agreed, 50(50.0%) of the respondents disagreed while 15(15.0%) of the respondents strongly disagreed. This implied that the majority of the respondents were of view that the principal uses stringent measures to control staff and the students which lead to effective school climate.

Testing of Hypothesis

There is no significant relationship between principals 'managerial strategies and secondary school climate in Akoko North East.

Table 4

Relationship between principal managerial strategies and school climate

Variables	N	Mean	Std. Deviation	r-cal.	r-tab	P
Principal managerial Strategies	100	7.21	9.714			
				0.411	0.195	<0.05
School climate	100	5.36	4.214			

Table 4 revealed that there is a significant relationship between principal managerial strategies and school climate in secondary schools [r (100) = 0.411; p<0.05]. The null

hypothesis is rejected. This implied that principal managerial strategies have positive impact on school climate.

Research question 1 seek the types of school organisational climate existing in secondary schools in Akoko North East Local Government Area of Ondo State. This study revealed that open, autonomous and controlled climates existed in the schools in Akoko North East. However, the findings are consistent with that of Cheng (2015) that the school organisational climates of secondary schools were not the same in Hong Kong as postulated by Halpin and Croft (1963) and concluded that the designation and characteristics of school organisational climates may be different based on culture, society and the educational levels. This was also corroborated by Kottkamp, Mushern and Hoy (2017) and as a result revised the instrument developed by Halpin and Croft to be used in secondary schools which was known as Organisational Climate Description Questionnaire-Revised.

Research question 2 sought to find out the factors influencing school organizational climate. The present study showed that eleven out 13 identified factors, positively influenced school organisational climate. The present findings were consistent with the assertions of Taguiri (2018) and Sackney (2017). Taguiri identified physical, materials and social factors that positively influenced school organisational climate. Sackney (2017) identified leadership skills of principals, teachers' skills and collaborative efforts of school's stakeholders are necessary factors that influenced school organisational climate.

Research question 3 revealed the administrative strategies for managing school organizational climate. Findings revealed that the eight identified strategies were all found to be useful for improving school organisational climates. These included: staff development, students' involvement in decision making, promotion of staff welfare, fostering team spirit and provision of appropriate and adequate teaching and learning facilities. Others were effective implementation of staff promotion scheme, effective use of rewards and recognition and stringent control measures on staff and students. The findings of the study were consistent with the findings of Harris (2012) that staff development, quality of facilities are critical to improving school organisational climate. The findings also corroborate with George (2014) that team spirit among staff members improves school organisational climate.

Conclusion

Based on the findings and the discussions, it was concluded that secondary schools in Akoko East adopted three types of school organisational climates – open, autonomous and controlled

climates. The factors that positively influenced the climates included the following: clean school environment, good aesthetic school environment, cooperation among staff members, parents' supportive behaviour, students' disciplined behaviour and principal's administrative competence. Others included, teachers' teaching competence, effective monitoring by governing bodies, magnificent school building, principal's thrust leadership behaviour and principal's consideration leadership behaviour.

Recommendation

Based on the findings of this study, the following recommendations were made:

1. Principals in Akoko North East secondary schools should adopt an appropriate blend of the characteristics of the various types of the school climates in improving school climate.
2. Principals should source for funds from government, community, parents and other stakeholders to embark on school environmental face-lift in school building and landscaping to ensure clean and appealing school physical environment which are critical for improving school organisational climate. The principal through the special funds sourced should provide appropriate teaching and learning facilities.
3. Principals should regularly attend workshops, seminars and conferences in order to improve skills in adopting appropriate administrative strategies for improving school organisational climate.
4. Deliberate efforts should be made for the creation of conducive and collegial atmosphere by all the stakeholders of secondary schools in Akoko North East in order to improve on the existing school climate. To achieve this, regular joint meetings should be organised where all the stakeholders would interact and engage in discussions for improving school organisational climate and performance.
5. Educational institutions charged with the responsibility of training and retraining school administrators should enrich the curriculum and instructional facilities to ensure adequate and appropriate coverage of learning experiences in school organisational climate.

References

Azzara, J. R. (2016). The heart of leadership. *Educational Administration*, 58(4), 62-64.

Bowers, B. G. (2016). *Systems of organisation: management of the human resources.* Michigan. University of Michigan Press.

Cheng, Y. C. (2015). Organisational climate in Hong Kong aided secondary schools. *CUHK Educational Journal*, 3(21995), 37 – 51.

Costley, D. L. & Todd, R. (2017). *Human relations in organisations (3rd ed).* St. Paul. West Publishing.

Enyi, D. (2013). Theories in educational administration. In T. O. Mgbodile (ed.). *Fundamentals in educational administration and planning. Nsukka.* Magnet Business Enterprises.

Federal Republic of Nigeria (2014). *National policy on education (revised edition).* Lagos. NERC.

George, J. M. (2013). Affect regulation in groups and teams. In R. G. Lord, R. J. Klimoski & R. Kanfer (eds.). *Emotions in work place: understanding the structure and role of emotions in organisational behaviou, 183 – 217.*

Halpin, A. W. & Croft, D. (2013). *The organisational climate of schools.* Chicago. University of Chicago.

Harris, A. (2012). *School improvement: what is in it for schools?* London. Rouledge Palmer.

Hodgetts, R. M. & Altman, S. (2019). *Organisational behaviour*. London. W. B. Saunders Company.

Hoy, W. K. & Tarter, C. J. (2017). *The road to open and healthy schools: a Handbook for change, middle and secondary school edition.* California. Corwin Press Inc.

Kottkamp, R. B., Mulhern, J. A. & Hoy, W. K. (2017). Secondary school climate: a revision of the OCDQ, *Educational Administration Quarterly*, 23(3), 31 – 48.

Sackney, L (2017). Enhancing school learning climate: theory, research and practice. Retrieved on September 27, 2007, from http://saskschoolboards.ca/research/school_improvement/180.htm.

Taguiri, R. (2018). *The concept of organisational climate: exploration of a concept.* Boston. Harward University.

THE SURVIVABILITY OF HISTORICAL ETHNIC VILLAGE: THE MALAY VILLAGE OF SEMARANG, INDONESIA

Dr. M. Maria Sudarwani, S.T., M.T.

Architecture Study Program, Faculty of Engineering, Universitas Kristen Indonesia

Ir. Bambang Erwin, M.T.

Architecture Study Program, Faculty of Engineering, Universitas Kristen Indonesia

ABSTRACT

Semarang has developed as a large coastal city with an important port due to its strategic and unique position. This strategic and unique position is shown by the hills at the top of the city as well as lowlands at the bottom of the city. In the history of the development of Semarang city, during the reign of the Dutch East Indies under the Wijkenstelsel rules, Semarang was a city consisting of several ancient villages, namely Chinatown, Kauman Village, Malay Village, and others. One of the important historical ethnic villages to be appointed is Malay village of Semarang. Malay village of Semarang, like Malay village in other places, is located and developed around the old port or old boom of Semarang. Its existence as a front area makes the residents of the area diverse and formed by communities with activities centred on the port. This study aims to examine the survival of settlement in the Malay village of Semarang. The uniqueness of Malay village as a result of the formation of space where humans survive to occupy it indicates the existence of meaning and attachment that the community has towards their place of settlement. This research uses a descriptive method based on empirical facts and literature. The results of The Survivability of Historical Ethnic Village: The Malay Village of Semarang-Indonesia research are then used as needed, including development strategies and city government decisions in the future.

Keywords: Historical Ethnic Village; Malay Village; Survivability

INTRODUCTION

Semarang is a fairly old city. The city of Semarang as a city that has gone through periods of development since its formation as a traditional city, a colonial city and a modern city shows special characteristics, especially in the development of urban settlements or urban villages. Tracing the history of the development of the city of Semarang, it can be said that there are many ancient villages in Semarang which have become the forerunners of development cities. The names of these ancient villages are adapted to ethnicity, occupation or conditions and situations in these villages, such as Chinatown, Malay, Kauman, etc.

This study discusses special settlements or ancient villages, namely villages based on ethnicity. Ethnic villages such as Kauman, Chinatown, Malay Village as traditional villages that were formed at the beginning of the city administration have experienced

rapid dynamics and changes until now. Even though there have been changes, there are many things that can still be marked as the identity of these villages. Another problem is related to the transformation of traditional villages not only from a physical perspective, but also with community dynamics. Today, not only certain ethnic groups live in these ancient villages, but also other ethnic groups have long lived, mixed and interacted harmoniously. Inter-ethnic harmony in the city of Semarang is an invaluable asset. This harmony has formed a very unique and diverse culture, which contributes to our national culture.

The development of Semarang as a big city and main port in Indonesia is due to its unique and strategic geographical location. This unique geographical location is indicated by mountains in one part of the region such as Mount Gajah Mungkur, Pura, Mrican, Mugas, Mount Sawo, Simongan and so on, as well as lowlands in other areas. This Jongkie quoted Van Bemmelen's opinion that in the 15th century Kaligarang was a very busy natural port and had business potential. Kaligargi is surrounded by Bergota Hills and Mugas Hills which are located on an island/jasirah known as Tirangi Island. Tirang Island merged with the mainland in subsequent developments due to silt deposits around Kaligarang.

The main street of Malay Village is Layur Street, Kakap Street and Boom Lama Street. Some street names are fish names, such as Dorang Street, Petek Street, Lodan Street, Cucut Street, and Tombro Street. Layur Street is an alley that shows the diversity of the area's residents. The presence of each tribe can be read from elements of the built environment that show their identity, such as Malay Village Mosque, which has the form of a stage and a tajug roof, but has towers and a peninsula-style gate; Indo-Chinese houses and the Malay Village Temple; and Indies-style houses alternate with local-style houses.

The problem of an inadequate drainage system has caused the area to be prone to flooding and tidal inundation, the result is a decrease in the physical condition of the village, both buildings and the environment, which are no longer able to show the remnants of past glories. The purpose of the research conducted was to examine the survivability of ethnic settlement in the Malay Village and aims to optimize the potential of existing villages so that they can be used as a basis for planning the development of Malay villages. The benefits of the Research on Settlement Spatial Survival in Malay Village Semarang are as follows: 1) Providing input and solutions for the success of the Semarang city government policies that have been implemented regarding the revitalization of Semarang Malay Village; and 2) Develop knowledge about the survivability of regional architectural characteristics in relation to the concept of sustainable tourism.

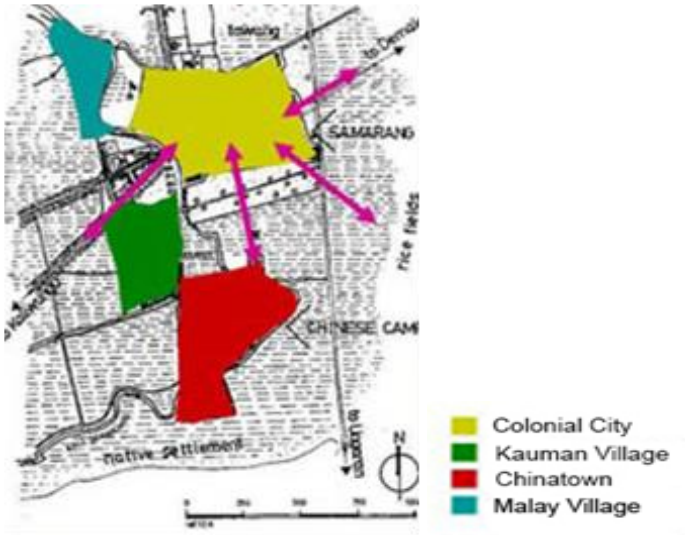

Figure 1. Map of the Development of Four Sections of Ancient Semarang
(Source: Wijayanti, 2019)

CONCEPTUAL FRAMEWORK

The Survivability

Survival means 1) the state of continuing to live or exist, often despite being in trouble or danger; 2) something that has been around for a long time (Dictionary, 2015), while survivability is the ability of a system to handle disturbances and recognize them at the same time as experiencing changes to return to maintaining the same function, structure and feedback (Walker et al., 2004). Resilience and adaptability are concerned with the dynamics of a system or set of closely related systems whereas transformability is concerned with fundamentally changing the nature of the system. According to Walker et.al., resilience is not always a good thing, sometimes change is desirable, usually on a larger scale. According to Sumarwoto (2004) that ecosystems are always in a certain balance, that balance is not static but dynamic and always changing, sometimes big or small depending on nature and human actions. Systems that can convert disturbances into information and use that information for adaptation are called resilience systems. This theory is also in line with Lyon (2014) which suggests that resilience is a continuous effort of a social system to avoid stress without changing its function or development path. According to Juwono (2009), there are several factors that can affect the survival of an area in relation to urban development: 1) life based on togetherness and the concept of unity and harmony in struggling to survive in a city, 2) local strengths that are able to grow mutually filling in the life of a city, 3) the ability to adjust due to external factors the power of urban development and internal factors of the area to manage and maintain patterns of life.

The Ethnic Village or Ethnic Settlements

Settlements are part of a residential area consisting of more than one housing unit that has infrastructure, facilities, public utilities, and supports other functional activities in urban areas or rural areas (UU No. 1 2011). Ethnic village or ethnic settlements are often represented as places that still hold traditional and cultural values related to belief or religious values that are special or unique to a particular society that are rooted in a

certain place and beyond historical determination. As a product of the community, the shape of the settlement environment is the result of a social agreement, not an individual product. This means that different communities certainly have different settlement characteristics. It is this difference that gives traditional buildings their own uniqueness, which can be seen, among other things, from the orientation, shape, and building materials as well as the religious concept behind them. This uniqueness is also one of the attractions for tourists. Therefore Koentjaraningrat (2005) explains that objects made by humans are a form of physical culture, including settlements and traditional buildings. The revitalization of Semarang Malay Village has received attention from the Culture and Tourism Office of Central Java Province. This revitalization effort is in line with the Law of the Republic of Indonesia Number 11 of 2010 concerning Cultural Conservation.

METHODOLOGY

The method used in The Survivability of Historical Ethnic Village research is descriptive analysis, observation method, and library data collection. The research was conducted in 2 stages. Stage one, observation and interviews to collect the latest data on settlement conditions, after the data is obtained the next step is to analyze the data. The descriptive analysis method is a method that uses data explanations in the form of the condition of the research object that has been obtained through the results of field surveys, namely observations and interviews (Best, 1982). Field survey observations to find out the model of the settlement and the character-forming elements of the existing buildings in the settlement. Data obtained from observations and interviews were directly analyzed on the spot to produce a valid research result and in accordance with the expected research objectives.

RESULT AND DISCUSSION

The History of Malay Village of Semarang

The interpretation of the name of this Malay village varies, it is suspected that the village was inhabited by people from outside Semarang, such as Aceh, Banjar (Kalimantan), Sumatra (Malay), Bugis, Gresik, Samudera Pasai and foreigners such as Chinese, Arabs and Indians/Gujarat. In addition, the name of the Malay Village is used to distinguish it from the original village, because the village is thought to have been founded by Malay, Arab and Indian traders. The feature that highlights the term Malay Village is that the people who lived there at that time used the Malay language in their interactions and communications.

The foundation for the formation of Malay settlements is estimated around the 15th century, when Ki Ageng Pandanaran began to open up the Semarang area. Traders from outside Semarang began to arrive in the area around the estuary of the Semarang River, which at that time became a means of transportation for small boats.
When the Dutch moved the port from Mangkang to Boom Lama (Boom Lama means old pier) in 1743, trade through the Semarang River was even more lively because the location of Boom Lama was close to Pasar Pedamaran which was the center of trade at that time. Villages or hamlets then appeared around the Boom Lama, as many traders lived in the area. Until now this village is known as Darat Village (Ndarat). A settlement

known as the village of Ngilir also appeared near Darat Village. Later, the two villages merged into a dense and spacious village. The combination of the two villages mentioned above is called Besar Village (besar=big), with residents of different ethnicities.

The first stage of the construction of the new wharf was to plan the construction of a new canal in 1854. The construction was carried out in 1873 and completed in 1875. The aim of the construction of the new canal was 1180 meters long and 23 meters long. width must cut the flow of the Semarang River which is too long (Joe, 1933: 178). Deandels' pioneering forced labour succeeded in creating a postal road (de Groote Postweg). This route is an east-west land transportation route. The construction of this postal toll road has changed the pattern of urban planning in Semarang in general. The orientation of the villages located on the banks of the river has changed, ie they are oriented towards the river or the main road. After the postal road became operational, urbanization occurred again, so that the population became denser. To provide housing, the housing industry or land leasing is starting to develop at this time, namely through the Malay Village land or building rental system. The perpetrators of this housing trade were citizens of Arab and Chinese descent.

The Settlement Blocks of Malay Village

Settlement blocks in Malay Village occur due to a process of social grouping, based on kinship and ethnic identity of the inhabitants. In its development, toponyms of settlement blocks emerged to indicate their specific place of residence, and also to indicate the existence of that place (space) in a particular built environment. The appearance of the toponym (name) of the settlement block in Malay Village was based on phenomena at that time. For example, the term "specific" appears because of the topographical conditions (trees, swamps, rivers, land), the origins of the inhabitants (Banjar, Chinatown, Cirebonan), and the existence of important events in the area (Geni Village, Baru Village).

The population of the Malay Village grew both quantitatively and ethnically in the mid-18th century. The names of cities in the Malay settlement environment indicate the environmental conditions, situation and nationality of the population. The old designation is still attached and used beside the current formal name.

The names of street of village, which are partly derived from the Malay word, also show environmental elements or the diversity of the resident community (Tunjung, Wijayanti, & Nugroho, 2016), as follows:

a. Darat Village, darat or ‘ndarat’=landed. The name of the village that used to be where the boat docked. Population: migrants and traders from various ethnicities, after the port of Mangkang was moved to the Boom Lama (=old pier).
b. Ngilir Village, ngilir or hilir=downstream, closer to the sea. The name of the village on the riverbank on the downstream and becomes access to Malay Village. Population: mostly Madura and Bugis.
c. Kali Cilik Village, kali cilik=little river (in context there is a bigger one). The name of the tributary of Semarang River, which is navigable by small boats and whose banks later developed into villages. Population: mostly Malay and Banjar people.
d. Pencikan Village, pencikan or encik= calling for adult males (Malay). Kampung where the encik or Malay people live. Population: mostly Malay people.

e. Geni Besar Village, geni besar=big fire. The name of the village is related to an event in history, namely a fire. In 1975 this area caught fire, approximately 200 square meters of residential land was burned. Population: mostly inhabited by ethnic Javanese.
f. Cerbonan Village, cerbonan or cerbon=short word of Cirebon. The name of the village related to the community leader comes from Cirebon.
g. Banjar Village, banjar=the name is related to the Banjar tribal community that inhabits the village.
h. Peranakan Village, peranakan=descendants of immigrant tribes/races born in places or born by local women. In the context of the Malay Village, what is meant is the descendants of the Hadramaut Arabs. Population: the majority are of mixed descent between Arabs and Koja and Banjar.
i. Baru Village, later built village. Population: the majority are Banjar people and Arabs.

The toponymy of street and village names in Malay Village is a type of "environmental identity" which reflects the condition and expression of activities and events in that environment. Things like that must be sustainable and advanced in the planning and design of urban areas, so that the sense of place and historical traces are well preserved. Street names, districts/regions are often changed for political reasons so that they lose their meaning and historical perspective.

The Buildings Typology of Malay Village

a. Malay Village Mosque

The Layur Mosque is one of the ancient buildings in the form of an old mosque in the city of Semarang which is also called the Malay Village Tower Mosque. See Figure 2. The location of the Layur Mosque is easy to reach, from Pasar Johar to the Old Town via the Great Post Office on Jalan Pemuda, before Berok Bridge turn left.

Figure 2. Malay Village Mosque: a) The Tower; b) The Mosque
(Source: Sudarwani & Erwin, 2023)

In terms of buildings, the Layur mosque is one of the unique mosques, this mosque is surrounded by high walls with a typical Middle Eastern tower in front, next to the entrance. The main building of the mosque itself is in a typical Javanese style with a three-tiered roof of the mosque, the wall ornaments look unique and beautiful. The floor of the building is made like a gadang house and can only be reached by a ladder on the front side. The stone foundation supports the wooden frame structure. This mosque, seen from its architectural style, is a mixture of three cultures, namely Javanese, Malay and Arabic with a touch of beauty by the makers. The mosque building is still sturdy and is still used by the local community for worship. Until now this mosque is still being cared for by the local mosque foundation as an effort to preserve history and as an old mosque that is the pride of Semarang City. Over all the Layur Mosque is still original as it was when it was first built, there are only a few improvements such as replacing the roof tiles and adding space for administrators on the right side of the mosque complex.

b. Malay Village Temple

The Malay Village temple is located in the western Layur corridor. This temple worships the god of the earth, not the god Mazu (the god of fishermen and Chinese immigrants). According to Chinese beliefs, this temple functions to expel and fortify evil spirits that want to hinder the smooth running of trading businesses in the market, and most importantly to maintain the safety and life of ethnic Chinese in Malay Village. See Figure 3.

Figure 3. Malay Village Temple
(Source: Sudarwani & Erwin, 2023)

c. Indies House

The big indies style house 1 is located at the main road, beside the Layur Mosque (See Figure 4). There are big indies style house 2 which located at the end of the main road, at the skewer position actually but the condition of the house is damaged and abandoned (See Figure 5). This building underwent several conversions from a residential house to the Al-Irsyad School (an educational institution founded by the Arab community in the early 20th century, at a time when there was a rise in awareness among the colonized of the need for education for progress).

Figure 5. Indies House 2, old and now
(Source: Sudarwani & Erwin, 2016; 2023)

Figure 6. Indies-China House
(Source: Sudarwani & Erwin, 2023)

d. Indies-China Houses

Indies-Chinese houses of Malay Village seen from the gable roof with a curved ridge at the top which has been endured and seen from Dutch doors and window. See Figure 6.

Figure 4. Indies House 1, old and new
(Source: www.seputarsemarang.com; Sudarwani & Erwin, 2023)

e. Indo-China House

Malay Village Indo-Chinese houses vary in the number of storeys, presence of terraces/porches, and windows. The similarity lies in the gable roof with a curved ridge at the top which has been partially altered. See Figure 7.

Figure 8. Malay Village Gate
(Source: Sudarwani & Erwin, 2023)

f. Malay Village Gate

The gate of the Malay village was built by the government at the corner of Layur Street in the framework of revitalization to increase tourist attraction. There are many architectures buildings typology which can be visitted along Layur street. See Figure 8.

CONCLUSION AND DISCUSSION

Figure 7. Indo-China House
(Source: Sudarwani & Erwin, 2023)

Malay Village of Semarang developed from the 17th century as a place where traders landed their small ships (jonk) along the Semarang River. The traders came from Fujian (China), Gujarat (western India), Yaman, Banjar (Kalimantan), Aceh and Sulawesi. Many of them

settled in Malay Village permanently, making it a diverse and multicultural neighborhood.

Malay Village is called a multi ethnic village, however, every citizen can fulfill their social, religious and cultural interests in harmony. Evidence that each tribe respects each other is the fact that this Malay village has ancient mosque buildings, namely the Menara Layur Mosque and Malay Village Temple. In addition, it can be seen that even though each tribe lives together in the same village, harmony between residents is maintained. Only ethnic Banjar and Arab Hadramaut live in Kampung Baru. In the past, only most of the Banjar people lived in Kampung Banjar. The Kakap Street corridor is mostly inhabited by ethnic Javanese. The multiculturalism life can be seen to this day through the diverse architecture buildings typology includes religious sites, festivals, rituals, food and traditions.

The survivability of Malay Village seen from cultural acculturation of the Malay village community which can be seen in the architecture of residential houses and religious buildings (the mosque and the temple). Originally representing traditional Banjar architecture, residential houses have undergone many changes, both total changes and additions. Today, only a few original Banjar architectural buildings remain in Malay village. The rest of the houses have a Indies architecture, Indies-China architecture, and Indo-China architecture. Related to area revitalization efforts, preservation is not enough just to physically preserve the building but also needs to consider the non-physical activities in it, so that elements that can provide an image as forming regional identity can be maintained. For the revitalization of the Semarang Malay Village, things to consider are: the need to maintain the regional spatial structure (settlement blocks) as one of the forming regional identities and the need to make design guidelines for the construction and development of buildings in the area that refers to the matters mentioned above if it is necessary to make binding regulations.

REFERENCES

Best, John W. (1982) Metodologi Penelitian dan Pendidikan (Research and Education Methodology). Surabaya: Usaha Nasional.

Dictionary, O. (2015). Oxford Advanced Learner’s Dictionary. Oxford University Press.

Joe, L. T. (1933). Riwajat Semarang Dari Djamannja Sam Poo Sampe Terhapoesnja Kongkoan (History of Semarang From the Era of Sam Poo to the erasure of Kongkoan). Boekhandel Ho Kiem Yoo.

Juwono, S. (2009). Kebertahanan Kampung Dalam Perkembangan Kota, Kampung Kuningan Di Kawasan Mega Kuningan Jakarta (Village Survival in City Development, Kuningan Village in the Mega Kuningan Area, Jakarta). Disertation of Universitas Diponegoro.

Koentjaraningrat. (2005). Pengantar Antropologi II (Introduction to Anthropology 2nd). Rineka Cipta. https://megapolitan.kompas.com/

Lyon, C. (2014). Place Systems and Social Resilience: A Framework for Understanding Place in Social Adaptation, Resilience, and Transformation. Society & Natural Resources, 27(10), 1009–1023.

Sumarwoto, O. (2004). Ekologi, Lingkungan Hidup dan Pembangunan (Ecology, Environment and Development). 10th edition. Djambatan.

Tunjung, Wijayanti, & Nugroho. (2016). Panduan Jelajah Pusat Kota Semarang Lama-Kota Pusaka Semarang (Guide to Exploring the Old Semarang City Center-Semarang Heritage City). Bakti Budaya Djarum Foundation.

Undang-Undang RI No 1 Tahun 2011 Tentang Perumahan dan Permukiman (Law Number 1 of 2011 Concerning Housing and Residential Areas).

Undang-Undang RI No 11 Tahun 2010 Tentang Cagar Budaya (Law No. 11 of 2010 Concerning Cultural Conservation)

Walker, B., Holling, C. S., Carpenter, S. R., & Kinzig, A. (2004). Resilience, adaptability and transformability in social-ecological systems. Ecology and Society, 9(2). https://doi.org/10.5751/ES-00650-090205

Wijayanti, Widya. (2019). Arsitek Indonesia dan Pelestarian Cagar Budaya (Indonesian Architect and Preservation of Cultural Heritage). Paper presented in the Workshop on basic preservation of cultural heritage buildings conducted by IAI Central Java Province, August 7-8 th, 2019, at Jiwasraya Building, The Old City of Semarang.

THE ECONOMIC IMPACT OF ARRANGED AND LOVE MARRIAGES ON FEMALE MARITAL QUALITY: A QUALITATIVE STUDY

Dr Asma Seemi Malik, Assistant Professor

https://orcid.org/0000-0003-3464-6267

Dr Amjad Mahmood, Assistant Professor

National college of business administration and economic

Shiza Zawar, Lecturer https://orcid.org/0009-0006-0606-3565

ABSTRACT

This qualitative study attempted to explore the financial effects of arranged and love weddings on the quality of female marriage. In order to gather a sample of 20 women for the study, 10 from planned marriages and 10 from love marriages, purposive sampling was utilized in the Pakistan, city of Lahore. In-depth interviews were used to gather the data, which was then thematically examined. The study discovered that because the families of the bride and groom frequently give financial support, such as dowry and wedding expenditures, arranged weddings have a favorable economic impact on the quality of female marriage. Love marriages, on the other hand, frequently have a negative economic impact because the pair is sometimes expected to bear their own expenses for the wedding and begin their new life together without much outside assistance. According to the study, economic issues are particularly important in arranged marriages when considering marital quality. The financial security experienced by women in arranged marriages was a factor in the higher degree of marital satisfaction. Women from love marriages, on the other hand, reported financial stress and arguments with their partners over money, which had a negative impact on their marital quality. This study emphasizes the significance of taking economic issues into account when analyzing how different marriage styles affect the quality of marriage. The results imply that while deciding on marriage arrangements, policymakers and families should take into account the economic ramifications of different marriage patterns.

AVAILABILITY AND UTILIZATION OF E-LEARNING TECHNOLOGIES FOR TEACHING AND LEARNING IN ADEKUNLE AJASIN UNIVERSITY, AKUNGBA AKOKO, ONDO STATE

AKINDE, Temiloluwa Mabel PhD.

Department of Educational Management

Adekunle Ajasin University, Akungba-Akoko,Ondo State.

ABSTRACT

E-learning technologies in enhancing delivery of education is increasingly becoming a common phenomenon in most higher institution in developing countries The study investigated availability and utilization of e-learning technologies for teaching and learning in Adekunle Ajasin University.

The study adopted descriptive research design of survey type. The population for the study comprises all students in Adekunle Ajasin University, Akungba-Akoko, Ondo State. The sample for this research was 300 students. Self−constructed questionnaire was used to collect information. The instrument was titled Availability and Utilization of E-learning Questionnaire (AUEQ). The validity and reliability of the instrument was tested and the reliability coefficient 0.90 was obtained. Research questions were answered using descriptive statistics of frequency and percentage while the hypothesis was tested with Pearson Product Moment Correlation at 0.05 level of significance.

Result shows that there are availability of gadget of e-learning technologies for teaching and learning. Also, result from the study shows that there was a significant relationship between the availablility and utilization of E-learning facilities in Adekunle Ajasin University , Akungba- Akoko, Ondo State (p<0.05).

The study concluded that information technologies and E-learning systems are essential factors in carrying out the teaching and learning activities in universities. Based on the conclusion the study recommends that every Nigerian tertiary institutions and educational systems should have a computer system laboratory where all students will be exposed to ICT tools and practice and that lecturers should endeavours to make effective usage of e-learning facilities while in class.

Keywords: Availability, utilization, E-learning, technologies, teaching and learning

Introduction

In recent years many countries have introduced E-learning facilities into education via different courses. The training of educators in different discipline involves various methods of approach and operations and e-learning integration in higher institutions to accomplish many objectives and improve the effectiveness of lessons in all course. E-learning increasingly

pervades various aspects of academics thereby making distance learning easy (Olaojo, 2017).The integration of technology into Nigeria tertiary institution is a contemporary development which involves the use of e-learning technologies in teaching and learning in educational management.

E-learning technologies in enhancing delivery of education is increasingly becoming a common phenomenon in most higher institutions in developing countries (Mbwette, 2011; Nihuka, 2011). This emanates from the desire to benefit from potentials that modern technologies have in enhancing education delivery (Nihuka, 2011). Elsewhere, advancement in e-learning technologies has caused numerous changes in higher education institutions, especially with respect to educational delivery and support processes (Eke, 2013). In education, computer and internet facilities has made tremendous impact in enhancing learning. The availability and utilization of computer and internet facilities enhances teaching via the internet and it help students to have access to instructional materials in educational management on line. Information and communication technology and its use have impact on the way learners and educators acquire and deliver information to students.

The application of e-learning technologies have become so attached to contemporary educational delivery worldwide that it has virtually become impossible to deliver or receive formal education without the application of such advanced technologies in the processes. The all-encompassing term information technology which covers a wide range of technologies for gathering, storing, retrieving, processing, analysing and transmitting or presenting information is, in reality, practically indispensable in the delivery of contemporary education. Consequently, governments and its agencies, the corporate sector, educational outfits and individuals increasingly continue to investment huge sums of capital, time and other resources in this powerful engine of growth to keep up-to-date with regard to the current demands and trends.

E-learning according to Ojeaga and Igbinedion, (2015) involve the use of technology to enhance learning which include digital collaboration, satellite broadcasting, CD-ROMS amongst others, (It includes the delivery of content via Internet, intranet/extranet(LAN/WAN), audio- and video-tape, satellite broadcast, interactive TV, CD-ROM, and more) and its availability and utilization of these facilities has tremendous impact in education. E-learning has so many advantages over the traditional method of teaching and learning. This have impacted greatly on teaching and learning process. E-learning can accelerate, enrich and deepen basic skills in reading, writing and can motivate students to

learn as they become more independent and responsible for their learning due to the availability and utilization of e-learning technologies.

Technology encouraged active learning, support teaching, reduce the isolation of lecturer and promote lecturer and students in learning in Educational Management (Akubueze, 2016). Hall and Snider (2016) viewed e-learning as the process of learning via computers internet and intranets. It was also referred to as web-based training, online training, distributed learning or technology for learning. This goes beyond digital technologies but give students a greater autonomy regarding the point in time to learn at their own pace. The content and the method by which students learn by providing online learning that eliminate the barriers of time and distance. E-learning make use of internet and digital technologies to create experiences that would make e-learning effective in tertiary Horton (2015). The availability of technology enables lecturer to utilise e-learning technology and it allow students to take a more active role in their learning through different instructional modes. Educational technology vis-à-vis instructional technology that is used in the classroom (Abimbade, 2015).

Information and Communication Technology is a force that has changed many aspects of the ways we live. If one was to compare such fields as educational management, the impact of ICT across the past two or three decades has been enormous. The ways these fields operate today is vastly different from the ways they operated in the past, but when one looks at educational management, there seems to have been an uncanny lack of influence and far less change than other field have experienced.

According to Anzaku,(2011) “the term audio-visual materials is commonly used to refer to those instructional materials that may be used to convey meaning without complete dependence upon verbal symbols or language” in teaching and learning. Some audio-visual components are in the nature of process and experience, for example, dramatizing an event or a procedure or making diorama. Some of the audio-visual materials like the motion pictures require the use of equipment to release their latent value. Some do not need equipment at all like an exhibit or a study print. Audio-visual resources can play a major role of making learning permanent, Gopal(2010) stressed that “audio-visual methods do seem to facilitate the acquisition, the retention and the recall of lessons learned, because, they seem to evoke the maximum response of the whole organism to the situations in which learning is done. And perceptual materials readily associate themselves with the unique experiential background of each individual. Natoli (2011) posit that audio-visual materials are

important in the teaching and learning processes because “Having seen something, most people remember, for whatever that thing was, it conjures up an image at a mere mention and can be talked about freely.

The media is not only used as a source of information but also for both educational learning. Over the years there has been a serious concern over the effect of media in exposing students into new things that can be used for educational purpose. There has been a growing concern over the emergence of various forms of the media ranging from television and internet facilities. Learning delivery is the most often cited advantage of e-learning and includes increased accessibility to information, ease in updating content, personalized instruction, ease of distribution, standardization of content, and accountability through the utilization of e-learning technologies. According to Azliza, Aini Zainudin and Zurairah (2016) accessibility refers to the user’s ability to find what is needed and when it is needed. Improved access to educational materials is crucial, as learning is often an unplanned experience.

Updating electronic content is easier than updating printed material: E-learning technologies allow educators to revise their content simply and quickly. Learners have control over the content, learning sequence, pace of learning, time, and often, media, which allow them to tailor their experience to meet personal learning objectives. Internet technologies permit the widespread distribution of digital content to many users simultaneously anytime and anywhere (Jackson, 2015). Hence, this study tends to investigate availability and utilization of e-learning technologies in educational management in Adekunle Ajasin University.

It has been observed that, thou there is availability of e-learning facilities but the usage has been low. Most examination done on the computer such as GST courses are not well passed by the students. This may be due to not usage of computer in teaching students during lectures and no assignment given to students to make use of the e-learning gadgets.

Therefore, inadequate utilization of e-learning technologies by lecturer could affect the objective of the availability of e-learning technologies provided by the school management. The university's lecturers are expected to equip themselves with relevant technological skill for effective performance but the lack of availability of e-learning technology would not enable lecturer to achieve their goal. School management seems not to be able make available e-learning facility, this problem has been observed to hinder the effectiveness of e-learning in the teaching and learning of educational management in Adekunle Ajasin University.

However, the use of information and communication technology (ICT) has virtually changed the content, nature, procedure, tools and practices of human endeavour in tertiary institution. Based on the highlighted problem, this study investigated availability and utilization of e-learning technologies in Educational Management in Adekunle Ajasin University.

Purpose of the Study

The purpose of the study was to investigate availability and utilization of e-learning technologies in Adekunle Ajasin University. Specifically, the study is to;

i. Access the availability of e-learning technologies in teaching and learning in Adekunle Ajasin University.

ii. Determine the utilization level of e-learning technologies in Adekunle Ajasin University.

iii. Find out the problem in the integration of e-learning technology in tertiary institution

iv. Investigate the benefit of e-learning in Adekunle Ajasin University.

Research Questions

The following research questions were raised to guide the study

I. What are the gadget of e-learning technologies for teaching and learning in Adekunle Ajasin University, Akunga-Akoko, Ondo State?

II. What are the utilization level of e-learning technologies in Adekunle Ajasin University Akunga-Akoko, Ondo State?

III. What are the problems in the integration of e-learning in Adekunle Ajasin University Akunga-Akoko, Ondo State?

Research Hypothesis

The hypothesis was formulated to guide the study.

i. There is no significant relationship between the availability and utilization of e-learning in Adekunle Ajasin University, Akungba Akoko, Ondo State.

Methods

The study adopted descriptive research design of survey type. It involves the administration of questionnaire used to find out important facts and opinions on assessment of

availability and utilization of e-learning technologies in educational management. The population for the study comprises all students in Adekunle Ajasin University, Akungba-Akoko, Ondo State. The sample for this research was 300 students. Simple random sampling technique was used to select five departments out of eight existing department from the Faculty of Education Adekunle Ajasin University. Then purposive sampling technique was used to select 60 students from 400 level from each Department because 400 level students have stayed longer in the university. The departments are Department of Educational Management, Department of Kinetic Health education and Physical Health Education, Department of Adult Education, Department of Art and Department of Social Science.

The study adopted the use of self−constructed questionnaire. The instrument was titled Availability and Utilization of E-learning Questionnaire (AUEQ). It have two Sections. A seeks to gather information about the personal data of the respondents in the study such as department. Section B has four sub-section. Sub-section A seek information on gadget of e-learning assessment of e-learning technology in teaching and learning, it has five items, sub-section B elicits information on utilization level of e-learning technologies. It has five items. Also sub-section C seeks information on; Benefits of e-learning and Sub-section D seeks information on problems in the integration of e-learning. The questionnaire was measured on four Likert scale scales such as Strongly Agreed (AS), Agreed (A), Disagreed (D), and Strongly Disagreed (SD). Also, Very High (VH), High(H), Moderate(M) and Low(L). The validity and the reliability of the instrument was tested. To ensure the reliability of the instruments test –retest method was used and the reliability coefficient obtained was 0.90 which showed that the instrument was reliable for the study.

Results

Research question 1: What are the gadget of e-learning technologies in teaching and learning in Adekunle Ajasin University, Akungba-Akoko, Ondo State?

Table 1

Gadget of E-Learning Technologies in Teaching and Learning

S/N	ITEMS	SA		A		D		SD	
		frq	**%**	**frq**	**%**	**Frq**	**%**	**Frq**	**%**
1	Laptop is used for teaching and learning	80	26.7	118	39.3	52	17.3	50	16.7
2	Projector is used to display course material for teaching and learning	56	18.7	48	16.0	116	38.7	80	26.7
3	The used of mobile phone is used as e-learning technology to obtain course materials from the internet	140	46.7	90	30.0	30	10.0	40	13.0
4	The availability of notepad for e-learning in teaching and learning is used to take down instruction	162	54.0	74	24.7	32	10.7	32	10.0
5	Pamtech is a device used as e-learning technology in teaching and learning in the University	148	49.3	64	21.3	50	16.7	38	12.7

Source: Field Survey, 2023

Table 1 shows that (26.7%) of the respondents strongly agreed that laptop is used for teaching and learning (39.3%) agreed, (17.3%) disagreed while (16.7%) of the respondents' strongly disagreed. Majority of the respondents' agreed.

Also, (18.7%) of the respondents strongly agreed that projector is used to display course material for teaching and learning (16.0%) agreed, (38.7%) disagreed while (26.7%) of the respondents' strongly disagreed. Majority of the respondents' disagreed.

However, (46.7%) of the respondents' strongly agreed that the used of mobile phone is used as e-learning technology to obtain course materials from the internet (30.0%) agreed, (30.0%) disagreed while (10.0%) strongly disagreed. Majority of the respondents' strongly agreed.

Moreover, (54.0%) of the respondent strongly agree that the availability of notepad for e-learning in teaching and learning is used to take down instruction (24.7%) agree (10.7%) disagree, while (10.0%) strongly disagree. Majority of the respondent strongly agreed.

In conclusion, (49.3%) of the respondent strongly agreed that pamtech is a device used as e-learning technology in teaching and learning in the University, (21.3%) agreed, (16.7%) disagree while (12.7%) strongly disagreed. Majority of the respondent strongly agreed. This implies that there are availability of gadget of e-learning technologies in teaching and learning.

Research question 2: What are the utilization level of e-learning technologies in Adekunle Ajasin University Akungba-Akoko, Ondo State?

Table 2

Utilization Level of E-learning Technologies

S/N	ITEMS	VH		H		M		L	
		frq	**%**	**frq**	**%**	**Frq**	**%**	**Frq**	**%**
1	E-learning technology makes me to have a clearer pictures of what am taught in class	158	52.7	52	17.3	50	16.7	40	13.3
2	I have a better understanding whenever my lecturer uses e-learning technology	146	48.7	60	20.0	80	26.7	14	4.7
3	The use of e-learning technology makes difficult course to be interesting	120	40.0	110	36.7	50	16.7	20	6.7
4	There is management of class period when e-learning technology is used	204	68.0	42	14.0	32	10.7	22	7.3
5	My lecturer do not talk much during lectures when using e-learning technology	216	72.0	46	15.3	32	10.7	06	2.0

Source: Field Survey, 2023

Table 2 shows that (52.7%) of the respondents' strongly agreed that E-learning technology makes me to have a clearer pictures of what am taught in class, (17.3%) agreed, (16.7%) disagreed while (13.3%) strongly disagreed. Majority of the respondents strongly agreed.

Also, (48.7%) of the respondents' strongly that they have a better understanding whenever my lecturer uses e-learning technology, (20.0%) agreed, (26.7%) disagreed while (4.7%) strongly disagreed. Majority of the respondents' strongly agreed.

However, (40.0%) of the respondents' strongly agreed that the use of e-learning technology makes difficult course to be interesting, (36.7%) agreed, (16.7%) disagreed while (6.7%) strongly disagreed. Majority of the respondents' strongly agreed.

Moreover, (68.0%) of the respondents' strongly agreed that there is management of class period when e-learning technology is used, (14.0%) agreed, (10.7%) disagreed while (7.3%) strongly disagreed. Majority of the respondents' strongly agreed.

In conclusion, (72.0%) of the respondents' strongly agreed that their lecturer do not talk much during lectures when using e-learning technology, (15.3%) agreed, (10.7) disagreed while (2.0%) strongly disagreed. Majority of the respondents' strongly agreed. This implies that there is high level of utilization e-learning technology in teaching and learning.

Research question 3: What are the benefit of e-learning in Adekunle Ajasin University Akungba-Akoko, Ondo State?

Table 3

Benefit of E-Learning

S/N	ITEMS	SA		A		D		SD	
		frq	**%**	**frq**	**%**	**frq**	**%**	**Frq**	**%**
1	Utilization of e-learning saves time	152	50.7	126	42.0	14	4.7	08	2.7
2	E-learning has help me to create more time in my study at home	146	48.7	112	37.3	40	13.3	02	0.7

3	The methods my lecturer used in utilization of e-learning is the best compare to other methods of learning	70	23.3	166	55.3	36	12.0	28	9.3
4	The availability of e-learning technology shows lecturer and students efficacy in utilization of ICT	118	39.3	122	44.0	36	12.0	14	4.7
5	My lecturer shows good communicating skill while utilizing e-learning technology	98	30.7	142	47.3	62	20.7	04	1.3

Source: Field Survey, 2023

Table 3 shows that (50.7%) of the respondents' strongly agreed that utilization of e-learning saves time, (42.0%) agreed, (4.7%) disagreed while (2.7%) strongly disagreed. Majority of the respondents' strongly agreed.

Also, (48.7%) of the respondents' strongly agreed that e-learning has help me to create more time in my study at home (37.3%) agreed, (13.3%) disagreed while (0.7%) strongly disagreed. Majority of the respondents' strongly agreed.

However, (23.3%) of the respondents' strongly agreed that the methods my lecturer used in utilization of e-learning is the best compare to other methods of learning (55.3%) agreed, (12.0%) disagreed while (9.3%) strongly disagreed. Majority of the respondents' agreed.

In addition, (39.3%) of the respondents' strongly agreed that the availability of e-learning technology shows lecturer and students efficacy in utilization of ICT, (44.0%) agreed, (12.0%) disagreed while (4.7%) strongly disagreed. Majority of the respondents' agreed.

In conclusion, (30.7%) of the respondents' strongly agreed that their lecturer shows good communicating skill while utilizing e-learning technology, (47.3%) agreed, (20.7%) disagreed while (1.3%) strongly disagreed. Majority of the respondents' agreed. This implies that there is benefit e-learning technology in teaching and learning.

Research Question 4: What are the problems in the integration of e-learning in Adekunle Ajasin University Akungba-Akoko, Ondo State?

Table 4

Problems in the Integration of E-Learning

S/N	ITEMS	SA		A		D		SD	
		frq	**%**	**frq**	**%**	**frq**	**%**	**Frq**	**%**
1	Lecturers do not have knowledge of e-learning technology	80	26.7	118	39.3	52	17.3	50	16.7
2	There is insufficient e-learning facilities	80	26.7	48	16.0	92	30.7	80	26.7
3	Most students from rural area cannot make use of e-learning technology	56	18.7	90	30.0	72	24.0	82	27.3
4	The lack of maintenance of e-learning technology is a problem to the integration of e-learning	122	40.7	76	25.3	56	18.7	46	15.3
5	It makes students and lecturer to be lazy because materials have been digitalize	144	51.3	64	21.3	64	21.3	18	6.0
6	Most students' don't have phones that can connect the internet	78	25.3	56	32.0	80	26.7	48	16.0
7	Electricity is not always available to use e-learning gadgets	98	32.7	90	30.0	56	18.7	56	18.7

Source: Field Survey, 2023

Table 4 shows that (26.7%) of the respondents' strongly agreed that lecturers do not have knowledge of e-learning technology, (39.3%) agreed, (17.3%) disagreed while (16.7%) strongly disagreed. Majority of the respondents' agreed.

Also, (26.7%) of the respondents' strongly agreed that there is insufficient e-learning facilities (16.0%) agreed, (30.7%) disagreed while (26.7%) strongly disagreed. Majority of the respondents' disagreed.

However, (18.7%) of the respondents' strongly agreed that most students from rural area cannot make use of e-learning technology (30.0%) agreed, (24.0%) disagreed while (27.3%) strongly disagreed. Majority of the respondents' agreed. (40.7%) of the respondents' strongly agreed that the lack of maintenance of e-learning technology is a problem to the integration of e-learning, (25.3%) agreed, (18.7%) disagreed while (15.3%) strongly disagreed. Majority of the respondents' strongly agreed.

More so, (51.3%) of the respondents' strongly agreed that it makes students and lecturer to be lazy because materials have been digitalize, (21.3%) agreed, (21.3%) disagreed while (6.0%) strongly disagreed. Majority of the respondents' strongly agreed. (25.3%) of the respondents' strongly agreed that most students' don't have phones that can connect the internet, (32.0%) agreed, (26.7%) disagreed while (16.0%) strongly disagreed. Majority of the respondents' agreed.

In conclusion, (32.7%) of the respondents' strongly agreed that electricity is not always available to use e-learning gadgets, (30.0%) agreed, (18.7%) disagreed while (18.7%) strongly disagreed. Majority of the respondents' strongly agreed. This implies that there are less problem in the integration of e-learning technology in teaching and learning.

Test of Hypothesis

Ho1. There is no significant relationship between the availability and utilization of e-learning in Adekunle Ajasin University, Akungba-Akoko, Ondo State

Table 5

PPMC showing significant relationship between the availability and utilization of e-learning technology in Adekunle Ajasin University, Akungba Akoko

Variables	**N**	**Mean**	**SD**	**DF**	**r-cal**	**r-cri**	**p**
Availability of e-learning technology	300	59.73	5.33				
				298	.296	.295	<0.05
utilization of e-learning technology	300	58.56	6.19				

*p<0.05; ** p<0.01; * N = 300

From table 5 shows that, there is a significant relationship between availability of e-learning technology with utilization of e-learning technology in Adekunle Ajasin University[r (298) = .295 p < .05]. Therefore, hypothesis 1 is rejected. This implies the availability of e-learning technology enables lecturers to have access to devices which can be teaching and learning through the application of e-learning technology. Similarly, utilization of e-learning technology which is the effective usage of the available e-learning technology increases level of teaching and learning in Adekunle Ajasin University Akungba-Akoko, Ondo State.

Discussion

Research question 1 revealed that there are availability of gadget of e-learning technologies in teaching and learning. E-learning often involves both out-of-classroom and in-classroom educational experiences via technology applications and processes such as Web-based learning, computer-based learning, virtual education opportunities and digital collaboration this is in line with the findings of Rosenberg(2016). E-learning is broader than just online learning because it covers classroom activities that use digital technology, as well as online learning this support the findings of Keane(2016).

Research question 2 revealed the utilization level of e-learning technologies. E-learning facilities provide a means of individualizing instruction in teaching educational management this is support the findings of Dike (2016). Students who participate in online/ E-Learning achieve better grades than students who studied traditional approach due to the utilization of e-learning facilities this is in line with the findings of Holley (2012).

Research question 3 revealed the problems in the integration of e-learning. Lecturer need to develop communication skill while actively engaged in solving meaningful problems

in regards to academics through the use of e-learning technology this is in line with the findings of Natoli (2015) and Farrell (2001), the main challenges of universities is the integration of innovative e-learning to enhance teaching and learning but the lack availability and utilization of e-learning facilities affect its effectiveness this support the findings of

Research question 4 revealed benefit of e-learning. E-learning systems reinforce and support both teaching and learning this is in line with the findings of Fischer, Heise, Heinz, Moebius and Koehler (2014) that E-learning is beneficial to tertiary institutions because it create open opportunities for schools to ensure that students have access to curriculum materials whilst in the classroom but also allows them to ensure students outside the classroom this in line with the findings of Psycharis (2015).

Hypothesis 1 revealed significant relationship between the availability and utilization of e-learning. E-learning often involves both out-of-classroom and in-classroom educational experiences via technology applications and processes such as Web-based learning, computer-based learning, virtual education opportunities and digital collaboration this is in line with the findings of Siritongthaworm (2006). Without the availability of e-learning facilities there would be nothing to utilize in terms of e-learning activities both in an out of classroom this is in line with the findings of Hannafin and Savenye(2015).

Conclusion

The study concluded that information technologies and E-learning systems are essential factors in carrying out the activity of universities. Also, the study concluded that respondents with poor computer skills perceived e-learning technologies use difficult compared to those with comparatively good computer skills and they indicated that intensive training programmes for using necessary technology facilities and methods of online instruction would help ease the use of ICTs.

Recommendations

Based on the conclusion the following recommendations were made:

1. Every Nigerian tertiary institutions and educational systems should have a computer system laboratory where all students will be exposed to ICT tools and practice.
2. Lecturers should endeavours to make effective usage of e-learning facilities while in class.
3. Lecturers should encourage students to study further with any e-learning facility they have to ensure a better understanding of what they are been though in class.
4. School authority should enforce the implementation of e-learning facility on all lecturers as we are in computer age to make teaching and learning faster, such as accessing information from the internet.

REFERENCES

Akabueze, F. (2016). University faculty and student perceptions of Web-based instruction. *Journal of Distance Education.*

Anzaku, U. (2011). Project using the Internet in college English classes. *The Internet TESL journal,* 3(6), 1 – 7.

Azliza, M., Aini, D.,Zainudin, L., & Zurairah, K. (2016). Using the internet to enhance students' reading, writing, and information gathering skills. *Journal of Adolescent and Adult Literacy*, *4*(4), 244-254.

Ede, E.O. (1999). Hindrances to the implementation of information and communication technologies in the teaching and learning of technical drawing in Nigerian universities; *Nigerian Vocational Journal*, *14*(1),60-70.

Gopal, T. (2010). *The power of the computer in language education*. In M.C Pennington (Ed). The power of CALL (pp. 1-14). Houston: Athelstan.

Hall, R., & Snider, J. (2016). Introduction: *Theory and practice of network-based language teaching*. In M.Warschauer & R. Kern (Eds.), Network-based language teaching: *Concept and practice* (pp. 1 – 19). New York:Cambridge University Press.

Horton, E. (2015). Reading and writing on the Internet. *The Australian Journal of Language and Literacy, 16*(4), 317-329.

Hussaain, M. A., Iqbal, M. Z., & Akhtar, M. S. (2010). Technology based learning environment and students' achievement in English as a foreign language in Pakistan. *Journal of World Academy of Science, Engineering, and Technology, 61*, 129-133.

Jackson, M. (2015). Information and communications technology in UK Schools: *An independent inquiry*. London: Independent Inquiry. London: Independent ICT in schools Commission.

Mbwette, G. (2011). Use of library resources by academic staff of the Nigerian Polytechnics, *Journal of Library Science,* 12(2) 15-24.

Mishra, R. C. (2008). *Educational research and development*. New Delhi: APH Publishing Corporation.

Mosquera, F. M. (2001). CALT: Exploiting Internet resources and multimedia for TEFL in developing countries. *Computer Assisted Language Learning, 14*(5),461-468.

Nihuka, I. O. (2011). *Students' perception of teacher effectiveness and their class work examination performance in secondary schools in Borno State*, Nigeria. Unpublished M.Ed. Dissertation, University of Maiduguri, Maiduguri.

Nurmi. S., & Jakkola, T. (2005). Problem underlying the learning object approach. *International Journal ofInstructional Technology and Distance Learning*, 2*(1)*, 61-66.

Ojeaga, U., & Igbinedion, J. (2015). *Language teaching and learning.*Onitash: Africana-FEP Publishers Ltd.

Okoro, F. N. (2008). Application of ICT in business education instructional methods in Nigeria universities.*International Journal of Educational Research, 8*, 21-27.

CONCEPTUALIZING HISTORY AND ITS METHODOLOGICAL UNDERPINNINGS

GABRIEL C. GHERASIM
Lecturer Department of International Relations and German Studies Babeș-Bolyai University
Cluj-Napoca, Romania
ORCID ID: 0000-0002-2019-6288

Abstract

The aim of this presentation is to review various occurrences in the methodological thinking on history. By revisiting the divergent traditions of inquiry in the field of historiography, one can notice heterogeneous directions in approaching the subject matter that have been ultimately consistent with competing methodological approaches and research questions. Regardless of whether it is theoretical or methodological, this kind of research unveils epistemological ends; by developing a specific conceptual framework to explain and clarify the major issues of history, the investigation of history writing provides provocative and relevant outlooks on the contemporary thought regarding the epistemology of social sciences in general. More specifically, the present reflection highlights four main methodologies of historical thinking: the epistemological school of methodological monism, the hermeneutical school of methodological anti-naturalism, the linguistic school of methodological narrativism, and the theoretical school of methodological rationality, respectively.

VALUING THE EFFECTIVENESS OF THE LOCKSTEP TECHNIQUE FOR TEACHING VOCABULARY TO BEGINNER EFL LEARNERS: A CASE STUDY OF SELECTED SECONDARY SCHOOLS IN BENIN

Coffi Martinien ZOUNHIN TOBOULA

Laboratoire du Groupe de Recherche sur l'Afrique et la Diaspora (GRAD)
Département d'Anglais /FLLAC/ Université d'Abomey-Calavi (UAC)

Evariste A. KOTTIN

Laboratoire du Groupe de Recherche sur l'Afrique et la Diaspora (GRAD)
Département d'Anglais /FLLAC/ Université d'Abomey-Calavi (UAC)

Sylvestre Dèkandé TCHAGNONHOU

Laboratoire du Groupe de Recherche sur l'Afrique et la Diaspora (GRAD)
Département d'Anglais /FLLAC/ Université d'Abomey-Calavi (UAC)

ABSTRACT:

Developing vocabulary proficiency in beginner English as a Foreign Language (EFL) learners is a critical objective in language education. This study explores the effectiveness of the lockstep technique in teaching vocabulary to beginner EFL learners and addresses the persistent challenge of vocabulary development. A mixed-methods research design was employed, involving quantitative and qualitative data collection and analysis. The study population comprised 61 EFL beginner learners and 9 teachers randomly selected from two secondary schools in Djougou, Benin. Data collection instruments included a questionnaire for learners, interviews with teachers, and classroom observations. Descriptive and inferential statistical analysis and thematic analysis were conducted to analyze the collected data. The findings indicate that the lockstep technique shows promise in vocabulary instruction for beginner EFL learners. Learners reported positive attitudes towards the approach, highlighting its benefits in vocabulary retention and language confidence. Teachers acknowledged its potential but identified implementation challenges. Recommendations include providing professional development opportunities for teachers, supporting learner motivation and engagement, integrating technology, fostering a collaborative learning environment, and implementing differentiated instruction. This research contributes to the literature on vocabulary instruction in EFL contexts, offering insights into the effectiveness of the lockstep technique and practical implications for educators and policymakers. By employing innovative instructional approaches, educators can enhance vocabulary acquisition and improve language learning outcomes for beginner EFL learners.

Keywords: teaching vocabulary, EFL beginner learners, lockstep approach, secondary school, learning challenges.

SELF-ASSESSMENT IN EFL CLASSROOMS: A CORNERSTONE OF CRITICAL THINKING

Dr. Nawal Kadri
University of Bejaia, Algeria
ORCID: 0000-0001-5000-6505

ABSTRACT

With the increasing production of scientific knowledge and the development of media and communication, higher order thinking skills such as: reflection, logical thinking, problem solving and decision making have become highly prominent in EFL learning. There is much theoretical research emphasising the importance of developing critical thinking among EFL students. We believe self-assessment to be highly linked to the development of critical thinking. This approach is advocated by many educators and cognitive researchers to be a powerful means to promote metacognition and develop students' thinking. Students' awareness of and ability to use self-assessment is considered a hallmark of critical thinking and therefore necessary to prepare students for autonomous and lifelong learning. Teaching students how to reflect, analyse and attribute fair and reasoned judgments about their performance is an important step in forming reflective and critical thinkers. In response to this need, the present paper is an attempt to explain self-assessment and its role in critical thinking processes. Specifically, theories of self-assessment are explained and more importantly a number of recommendations are set forward to help teachers and educators integrate self-assessment effectively into their classes.

Key words: critical thinking, EFL students, Self-assessment

A RENASCENTIST ROMANIAN SCHOLAR: DIMITRIE CANTEMIR

Iosefina Blazsani-Batto Ph.D.,

Visiting scholar, Romanian language Lecturer,
School of International Letters and Cultures, ASU, Tempe, Arizona,
US/ Romanian Language Institute, Bucharest
ORCID ID: 0000-0002-7975-3800

ABSTRACT

The identity of a culture depends decisively today on the image it has in the space of other cultures and of global communication space as a result of multiple interactions and intense dialogue among geographies and cultural models.

The purpose of this papers is to re-dimension the memory of a scholar of exceptional importance for the Romanian culture. Dimitrie Cantemir was a writer, historian, philosopher and humanist scholar, the first great scholar whose name is recorded in the history of Romanian literature and culture. He is the Renaissance personality whose face, in bas-relief, represents Romania on the frontispiece of the UNESCO building in Geneva.

In the evolution of Romanian literature, the work of Dimitrie Cantemir represents a turning point in which the non-fictional narrative model of chroniclers is changed to artistic prose, an act of perception of the world through creation. His work and activity as a politician and especially as a writer, man of culture and scholar in an unusually wide field, from music and literature to philosophy and history, continued to define the image of the best-known Romanian of his time.

Cantemir's vision of the Romanians is formulated in two fundamental works: Descriptio Moldaviae and Historia moldovlahica. Both works were finalized around the year 1716 and were written at the express request of the Berlin Academy, which elected him as a member in appreciation for his vast knowledge. In his historical work, Dimitrie Cantemir proved that the Romanian people is, by its origin, a unitary people, that inhabited lands that is one country, that it is the holder of an old culture, and he has the duty to carry it on. He pleaded for the people to speak and write their own language. Thus, Dimitrie Cantemir understood in a very modern sense the strategic importance that the image of his people held in the process of transition to modernity.

Methodologically, the diachronic perspective, used in this exegesis to illustrate comparatively the multiple perspectives of this author’s work is complemented by the synchronous one, through the description of socio-cultural images in a well-defined spatial and temporal context.

Concluding, we could affirm that geographical spaces re-define the forms of response to a dynamic cultural environment and the ways of doing is a visible reminder of the need for a useful, and densely cooperation between cultural perspectives.

Keywords: Cultural heritage, Diversity, History, Romanian culture, Dimitrie Cantemir

RIGHT OF EMPLOYMENT OF WOMEN VIS-A-VIS MODERN TIMES: A STUDY OF TRENDS IN INDIA

Dr. Bhumika Sharma

Assistant Professor, Sharda University School of Law, Greater Noida, India

https://orcid.org/0000-0002-3963-6036

Mr. Jefrin Johny

Student, BBA LLB, 4th Year, Sharda University School of Law, Greater Noida, India

https://orcid.org/0000-0001-5011-0222

Introduction

Women hold a special place in society due to their significance in the propagation of the human species. Despite being the embodiment of Sakthi, she nonetheless suffers from many forms of exploitation. Stronger males played a leading position in feudal agricultural communities that relied heavily on physical effort. Women who are restricted to domestic employment experience victimisation, exploitation, and prejudice. Women have demonstrated their potential to function well on par with that of males in all activities, but, in the current industrial culture where cerebral aptitude is more valued than physical power.[15]

Sadly, women do not have the same prestige as their male counterparts. The Constitution and other welfare laws merely guarantee equal rights on paper, so they remain nothing more than paper tigers. They frequently have their rights taken away from them. Therefore, it is essential to empower women. The challenge of empowering women in India is comparable to the difficulty of ending terrorism worldwide. In light of the foregoing, an analysis of the foundations for women's empowerment and the government's efforts in this direction is attempted in the study paper. It is also critically examined to see how the government's initiatives might best increase the participation of women in public life.

Empowerment: The Basis

In order to comply with the universal jus cogens requirements to preserve human dignity and inalienable human rights, it is necessary to have both constitutional protections against any abuses of public and private authority as well as the individual empowerment provided by constitutional rights.[16] Respecting persons' legal and political sovereignty to determine their

[15] EMPOWERMENT OF WOMEN – A MYTH OR REALITY? 2010 3 MLJ 63

[16] D Beyleveld and BrownSword, Human Dignity in Bioethics and Bio-law, "On human dignity as empowerment and human dignity as constraint", (Oxford, Oxford University Press, 2001)

own human rights and other essential freedoms is necessary for empowering human dignity. In actuality, preventing abuses of freedom is the foundation of constitutionalism.

The *Towards Equality Report* proposed enabling access to higher education, facilitating suitable jobs, conducting extensive campaigns on rights and status, and setting up special commissions to monitor the provision of equal opportunities in order to improve the status of women.[17] Increasing a woman's spiritual, political, social, economic, or legal strength is referred to as "women empowerment." Women's empowerment is considerably more known in western countries, as women rise to positions of social and political leadership as a result of their achievements in education and culture. Their standing is elevated by empowerment, which makes it possible for them to enjoy equal rights in both their families and society as a whole. Additionally, it guards against societal abuse and oppression of them. Real women's empowerment has an impact on not just their own lives but also the life of their families as a whole. Their confidence grows as a result.

According to the Planning Commission, the current administration wants to achieve "inclusive growth" as well as growth that is enhanced. The media, academics, and even certain segments of civil society have all adopted the buzzword. This is crucial in a culture that takes great pleasure in creating social hierarchies and disparities. Then then, is much-desired inclusion even conceivable? Is society changing to be inclusive?

The General Assembly recognized the urgent need for the universal application of women's rights regarding equality, security, liberty, integrity and dignity by its resolution.[18] The International Bill of Human Rights mentions the dignity and reputation of women as well as their equal standing with men.The UN Charter cast a legal obligation on the UNO to promote respect for the principle of equality and observance of human rights.[19] In order to advance gender equality and opportunities for women, the World Conferences on Women[20] created strategies that serve as a foundation for action at the local, state, and international levels. The three major goals of these conferences are peace, progress, and equality.

[17] Supra note 1.

[18] UN General Assembly Resolution 34/180, dated 19.12.1979

[19] Articles 55 and 56 of the UN Charter, 1945

[20] Mexico Conference, 1975; Copenhagen Conference, 1980, Conference in Nairobi, 1985 and the Fourth World Conference on Women in Beijing, 1995

Constitutional Provision of Empowerment of Women

The Constitution of India envisages:

"Equality before law The State shall not deny to any person equality before the law or the equal protection of the laws within the territory of India Prohibition of discrimination on grounds of religion, race, caste, sex or place of birth"[21]

"Prohibition of discrimination on grounds of religion, race, caste, sex or place of birth"[22]

"Equality of opportunity in matters of public employment"[23]

Regardless of caste, tribe, religion, or sex, India's men and women are the wellspring of the Indian Constitution. The ultimate aim to be attained, according to the Constitution's authors, is social, economic, and political fairness. All people should have access to this social, economic, and political fairness. Equality of status and opportunity for all citizens is one of the objectives stated in the Preamble, which emphasises that men and women should be treated equally in terms of status and opportunity.[24] Additionally, the fundamental duties, rights, and directive principles of state policy all include the notion of gender equality. In addition to guaranteeing women's equality, the Constitution gives the State the authority to implement measures that positively discriminate in favour of women. Our laws, development strategies, plans, and programmes have all been created within the context of a democratic polity with the goal of advancing women in a variety of fields.

The 2001 National Policy for Women's Empowerment was a crucial step made by the government at the time to hasten the process of women's empowerment. The objective of the strategy was to ensure women's empowerment through effective economic and social policies for their full growth and the realisation of their full potential. The policy guaranteed equal access for women to quality education, healthcare, and political and economic engagement in the country.

Pandit Jawaharlal Nehru, who presided over the Congress Expert Committee emphasized before the Constituent Assembly that the removal of socio–economic inequalities was the highest priority. He believed that only this could make India a casteless and classless society,

[21] The Constitution of India, 1950, art. 14

[22] The Constitution of India, 1950, art. 15

[23] The Constitution of India, 1950, art. 16

[24] Nuzhat Parveen Khan: Textbook on Women & Child Laws, 1st ed, PB

without which the Constitution will become useless and purposeless.[25] The Indian Constitution not only guarantees women's equality but also gives the State the authority to take positive discriminatory measures in their favour in order to counteract the accumulated socio-economic, educational, and political disadvantages that women suffer.[26]

Role of Judiciary in ensuring Empowerment of Women

In *CB Muthamma v UOI*,[27] The validity of the Indian Foreign Service (Conduct and Discipline) Rules of 1961 was challenged which provides that a female employee is required to obtain permission of the Government in writing before her marriage or at any time immediately after the marriage is solemnised. In non-compliance of this rule, a woman member in service may be required to resign from service. The Supreme Court held that such provision is discriminatory against women and hence unconstitutional. The Supreme Court also made clear that, it does not want to universalize or dogmatise that men and women are equal in all occupations and all situations and do not exclude the need to pragmatism where the requirements of particular employment, the sensitivities of sex or the peculiarities of societal sectors or the handicaps of either sex may compel selectivity. But save where the differentiation is demonstrated, the rule of equality must govern.

In its landmark judgement, *Air India v Nargesh Meerza*[28] the Apex Court held that woman shall not be denied employment merely on the ground that she is a woman as it amounts to violation of Article 14 of the Constitution of India. In the present case, wherein air hostesses of Indian Air Lines and Air India have challenged the service rules and regulations which stated that Air—hostesses shall not marry for the first four years of joining; they will lose their jobs if they become pregnant. They shall retire at the age of 35 years, unless managing director extends the term by ten years at his discretion. The Supreme Court suggested that the first regulation is legal, as it would help in promotion of the family planning programmes, and will increase the expenditure of airlines recruiting air-hostesses on temporary and ad hoc basis, but the second and third provisions to be declared as unethical, callous, cruel, detestable, abhorrent, unreasonable, arbitrary, unconstitutional and volatile of Article 14 of the Constitution and an open insult to Indian womanhood.

In *Savita Samvedi v UOI*, validity of a Railway Board circular was challenged on the grounds that it permitted son, unmarried daughters, wife, husband/father to be allotted railway accommodation, but the same was not extended to a married daughter even though she was a railway employee and her father exercised his choice in favour of such daughter. Later the Ministry of Railways extended this benefit to married daughters but restricted it to cases

[25] II Constituent Assembly Debates 317 (Wednesday, 22 January 1947).

[26] The Constitution of India, 1950, art. 15(3)

[27] (1980) 1 SCR 668

[28] AIR 1981 SC 1829

where there is no son or where the married daughter is the only person ready to maintain the father provided that sons are "not in a position" to do so. The Supreme Court held that the differentiation based on marital status is "wholly unfair, unreasonable and gender-biased" and is violative of Article 14.[29]

The Supreme Court in State of Andhra Pradesh v PB Vijayakumar,[30] took cognizance of the policy of the Government of Andhra Pradesh in the year 1984 to decide that women were not getting their due share of public employment. The A.P. Government decided to take certain remedial measures. On 2 January 1984 it issued G.O.Ms. No. 2, General Administration (Services-A) Department stating policy decisions taken by the State Government in respect of reservations for women in public services, to a specified extent. Pursuant to this policy decision, rule 22A[31] was introduced in the Andhra Pradesh State and Subordinate Service Rules under the proviso to Article 309 of the Constitution of India. The court explained the scope of Article 15(3) as:

The insertion of clause (3) to Article 15 in relation to women is recognition of the fact that for centuries women of this country have been socially and economically handicapped. As a result, they are unable to participate in the socio—economic activities of the nation on a footing of equality. It is in order to eliminate this socio—economic backwardness of women and to empower them in a manner that would bring about effective equality between men and women under Article 15(3). Its objectives are to strengthen and improve the status of women.

The Supreme Court further held that:

...the rule 22-A introduced by A.P. Government that reserves posts for women is valid. It held that Article 15(3) is recognition of the fact that women of this country have been for centuries socially and economically backward so they are unable to participate in the socio-economic progress of the country. Thus, making special provisions for women in employment are an

[29] (1996) 2 SCC 380

[30] AIR 1995 SC 1648

[31] "22A: Notwithstanding anything contained in these Rules or Special or Ad hoc Rules – (1) In the matter of direct recruitment to posts for which women are better suited than men, preference shall be given to women; (G.O.Ms. M. No. 472, G.A. dated 11.10.1985): Provided that such absolute preference to women shall not result in total exclusion of men in any category of posts.

(2) In the matter of direct recruitment to posts for which women and men are equally suited, other things being equal, preference shall be given to women and they shall be selected to an extent of at least 30% of the posts in each category of O.C., B.C., S.C., and S.T. quota.

(3) In the matter of direct recruitment to posts which are reserved exclusively for being filled by women they shall be filled by women only."

integral aspect of Article 15(3) and there is no need for its explicit mention in Article 16. The power inherent in Article 15(3) is not whittled by Article 16.

Extent and Development

Today Indian women have excelled in each and every field from social work to visiting space stations. There is no arena, which remains unconquered by Indian women, be it politics, sports, entertainment, literature, technology everywhere, its women power all along. The modern Indian woman does not let social constraints keep her behind, but prioritises her education or her career before anything else. From a time when there was no woman writer in India who was taken seriously, today names like Arundhati Roy, Anita Desai, Kiran Desai, Shobha De, Jhumpa Lahiri can put any other writer to shame. In the field of cinema, women like Rekha, Smita Patil, Shabana Aazmi, Vidya Balan and Konkona Sen are such names who do not play feminised roles, but have asserted themselves over this male-dominated realm. In the field of politics, from Indira Gandhi to Sheila Dixit, Uma Bharti, Jayalalitha, Vasundhra Raje and Mamata Banerjee are some of the names which should be quoted.

Today, the modern woman is so deft and self-sufficient that she can be easily called a superwoman, juggling many fronts single-handedly. Women are now fiercely ambitious and are proving their mettle not only on the home front, but also in their respective professions. Women in India are coming up in all spheres of life. They are joining the universities and colleges in large numbers. They are entering into all kinds of professions like engineering, medicine, politics, teaching, etc. A nation's progress and prosperity can be judged by the way it treats its women folk. There is a slow and steady awareness regarding giving the women their dues, and not mistreating them, seeing them as objects of possession. Despite progress, the very fact that women, along with being achievers, also are expected to fulfil their roles as wives or mothers, prioritising home against anything else, this point of view has not changed much.

According to a survey, the appealing compensation and demand and supply mismatch are encouraging more and more women in metro areas to seek unorthodox careers such as cab drivers, security guards, and delivery executives. "We see a rise in preference, by both end users and job seekers, for women in unconventional jobs or those sectors which were traditionally considered to be male dominated areas, especially in big cities," said Vir Kashyap, co-founder and COO of Babajob, to PTI. Demand and supply imbalances as well as greater pay are contributing factors to the growing trend of Indian women choosing unorthodox jobs in the informal and semi-skilled sectors, he continued.[32]

[32] More women taking up odd jobs, claims survey - Times of India (https://timesofindia.indiatimes.com/business/india-business/more-women-taking-up-odd-jobs-claims-survey/articleshow/52601420.cms)

ODDS: THERE IS NOTHINGS CALLED AS A MAN'S JOB

Women in Armed Forces

With every passing day, women's roles in India's military services are growing and reaching new heights. In the armed forces, more female officers are currently in positions of leadership. Although the campaign for gender equality in the military has only begun, the road ahead is still lengthy.

In the case of Lt. Col. Nitisha & Ors v. Union of India & Ors, 86 petitioners sued the Supreme Court on the grounds of gender discrimination against the Indian Army. The petitioners are female short service commission (SSC) officers who requested permanent commission (PC) appointments. Unlike Permanent Commissions (PC), which allow officers to work until retirement age, SSC appointments can only be taken up for a maximum of 10 or 14 years. Women were not eligible for PC posts prior to February 2020. The Supreme Court ruled that women cannot be absolutely refused PC jobs in The Secretary, Ministry of Defence v. Babita Puniya. Additionally, the Armed Forces are not allowed to employ discriminatory employment or recruitment practices.

In case of Anuj Garg v Hotel Association of India,the court observed that it is pertinent to note the issue of biological difference between sexes gathers an overtone of societal conditions so much so that the real differences are pronounced by the oppressive cultural norms of the time. This combination of biological and social determinants may find expression in popular legislative mandates. Section 30 of the Punjab Excise Act which prohibited the employment of women in Hotels and Bars serving liquor was challenged in Anuj Garg v Hotel Association of India on grounds of violation of Articles 14, 16 and 21 of the Constitution. The Supreme Court held that section 30 of the Punjab Act prohibiting employment of women in any part of premises in which liquor or an intoxicating drug is consumed by the public, results in an invidious discrimination. Instead of prohibiting women employment in the bars altogether the State should focus on factoring in ways through which unequal consequences of sex differences can be eliminated. It is the States duty to ensure circumstances of safety which inspire confidence in women to discharge duties freely in accordance to their professional requirements.**(AIR 2008 SC 663)**

In State of Maharashtra v Indian Hotel and Restaurants Association,38 the Supreme Court rejected the Maharashtra Government's decision to forbid dancing in beer bars, calling the ban unconstitutional. The ban dates back to August 2005, when the Maharashtra State Legislature enacted the Bombay Police (Amendment) Act of 2005, amidst strong political support. The ban was selective in nature; while section 33A prohibited "any type of dancing" in an "eating house, permit room or beer bar", section 33B allowed dance performances in three star and above hotels and other "elite" establishments. The ban was immediately contested by bar owners' and dancers' unions. On 12 April 2006, the Bombay High Court

struck down the law on the grounds that the prohibition on dancing violated the right to carry on one's profession/occupation under Article 19(1)(g) of the Constitution. The High court also held that disallowing dances in some establishments while permitting them in others was arbitrary and infringed the right to equality under Article 14. The court noted that it would be better to treat the cause than to blame the effect and to completely discontinue the livelihood of a large section of women, eking out an existence by dancing in bars, who will be left to the mercy of other forms of exploitation. The court emphasised on working towards a change in the mind-set of people in general besides enacting laws and other forms of regulations and providing suitable amenities to improve their existing conditions or to begin a new life altogether. Keeping in view the gravity of the matter the court stressed that in order to restore the dignity and respect of women as a whole it requires the serious attention of the State and its authorities.

CONCLUSION

Women have been able to join any profession of their choice. In a country like India, women still face biased notions if they join an uncommon profession. In a major push to the women intake by the forces, the government has also taken significant steps to increase the percentage ratio of women officers and other ranks (ORs). Whether it's women in combat roles or the medical services in Defence, it's a significant push towards their empowerment. In the Indian Army, the grant of Permanent Commission to Women Officers (WOs), a gender-neutral career progression policy covering employment and promotional aspects was promulgated on 23.11.2021. It provides equal opportunities to women officers in the Arms/Services where they are commissioned. The Armed Forces have opened entry for women candidates recently in NDA with 19 cadets, including 10 for the Indian Army, joining the academy every six months. Since 2021, the Indian Army has also opened avenues for women officers to serve as pilots in the Corps of Army Aviation. Similarly, bar dancers are looked upon in the country. The Hon'ble Supreme Court has time and again ruled in favour of women bar dancers. Thus, unconventional professions are giving more freedom to women to show their worth.

IMPACT OF SAMAN BANK E- BANKING SERVICES ON FINANCIAL PERFORMANCE; INVESTIGATING THE MEDIATING ROLE OF CUSTOMER EXPERIENCE AND ENGAGEMENT

Dr. Alireza Moghaddasi

Faculty Member of Imamreza International University, Mashhad, Iran

ABSTRACT

Nowadays, e-banking plays a very important role in the banking industry, and this issue has recently received much attention in the banking literature. Considering the importance of this topic, the purpose of this study was to investigate the effect of Saman Bank's e-banking services on financial performance; investigate the mediating role of customer experience and engagement. Therefore, the present study seeks to improve financial performance by considering variables of e-banking services, customer experience, and customer engagement. The statistical population of this research is Saman Bank customers in Mashhad. A 50-item Likert-scale questionnaire with 50 questions was used to measure the research variables. The questionnaire was distributed among 400 customers of Saman Bank using available non-random sampling method and these 394 questionnaires were accepted and used for analysis. Structural equation method and Smart PlS software were used to analyze the data. The results showed that e-banking services had an impact on financial performance, customer experience, and engagement. Besides, customer experience and customer engagement influence financial performance. Finally, the results show that customer experience and customer engagement play a mediating role in the relationship between e-banking services and financial performance.

Keywords: e-banking services, customer experience, and customer engagement, financial performance

30.06.2023

REF: Akademik Teşvik

İlgili makama;

II - Uluslararası Edebiyat, Kültür ve Dil Sempozyumu, 9-10 Haziran 2023 tarihleri arasında Ankara, Türkiye'de 16 farklı ülkenin (Türkiye 39 bildiri- Diğer ülkeler 43 bildiri) akademisyen/araştırmacılarının katılımıyla gerçekleşmiştir

Kongre 16 Ocak 2020 Akademik Teşvik Ödeneği Yönetmeliğine getirilen "Tebliğlerin sunulduğu yurt içinde veya yurt dışındaki etkinliğin uluslararası olarak nitelendirilebilmesi için Türkiye dışında en az beş farklı ülkeden sözlü tebliğ sunan konuşmacının katılım sağlaması ve tebliğlerin yarıdan fazlasının Türkiye dışından katılımcılar tarafından sunulması esastır." değişikliğine uygun düzenlenmiştir.

Bilgilerinize arz edilir,

Saygılarımla

Prof. Dr. Bülent Cercis TANRITANIR
Symposium President / Sempozyum Başkanı